

ZWIĄZEK POLSKICH ZWIĄZKÓW SPORTOWYCH

I^ozy P O L S K I
R O C Z N I K S P O R T O W Y
1 9 2 5

ZESTAWIŁ

DR. MIECZYŚLAW ORŁOWICZ

Sekretarz Związku Polskich Związków
Sportowych w Warszawie

W A R S Z A W A

SKŁAD GŁÓWNY: ZWIĄZEK POLSKICH ZWIĄZKÓW
SPORTOWYCH, WARSZAWA, WIEJSKA 11

1 9 2 5

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE

5 I
czasopisma

ODBITO W DRUKARNI ROLNICZEJ
W WARSZAWIE, ŻŁOTA 24

PRZEDMOWA.

Związek Polskich Związków Sportowych, wydając obecny pierwszy Rocznik, ma na celu umożliwić tysiącom zwolenników sportu w Polsce, a w pierwszej linii kierownikom towarzystw sportowych, orientację w życiu sportowym Polski, Europy, a częściowo całego świata. Materiał podzielono na sześć części; *pierwsza* dotyczy ogólnej organizacji sportu w świecie i w Polsce, opieki władz nad sportem i norm organizacyjnych życia sportowego, *druga* podaje adresy związków i klubów w poszczególnych działach sportu, ugrupowanych systemem alfabetycznym, *trzecia* daje wyniki dotychczasowych Olimpiad włącznie z Olimpiadą paryską, *czwarta* zestawienie wyników zawodów o mistrzostwo i tablice rekordów międzynarodowych i polskich w tych działach sportu, w których one istnieją, *piąta* wiadomości o organizacji sportu zagranicą, wreszcie *szósta* rozmaite inne wiadomości dotyczące życia sportowego.

Materiał do rocznika zgromadzono drogą korespondencji, na podstawie odpowiedzi uzyskanych od władz kierujących życiem sportowym w Polsce, od polskich związków sportowych, od międzynarodowych związków sportowych, od poselstw zagranicznych w Warszawie. a wreszcie z roczników polskich tygodników sportowych i zagranicznych wydawnictw sportowych.

Pierwotnie było zamierzonym wydanie rocznika sportowego jeszcze w roku 1923, rozpoczęto nawet gromadzenie materiału informacyjnego. Niestety fakt niedostarczenia go przez kilka związków z jednej strony, zaś brak funduszków na wydanie Rocznika z drugiej strony, spowodowały odłożenie wydawnictwa do następnego roku. W roku 1924 również brak gotówki nie pozwolił na wydanie Rocznika nakładem własnym, a cały szereg firm, do których się zwrócono o pomoc w kosztach nakładu Rocznika, ze względu na zastój w przemyśle księgarskim nadesłały odpowiedź odmowną. Dopiero obecnie kilka tysięcy złotych, które wpłynęły do kasy Z. Z. za pośrednictwem Polskiego Związku Piłki Nożnej jako część podatku od widowisk sportowych, uiszczanego przez kluby na rzecz Z. Z. umożliwiły zarządowi Z. Z. wydanie Rocznika nakładem własnym.

Przy gromadzeniu materiału informacyjnego szczególnie cenne i pracowicie zestawione wiadomości nadesłały Polski Związek Piłki Nożnej (sekretarz p. Adam Obrubański), Polski Związek Towarzystw Kolarskich (sekretarz p. Franciszek Szymczyk), Polski Związek Towarzystw Wioślarskich (wiceprezes p. Alfred Loth), oraz Polski Związek Pływacki (sekretarz p. Tadeusz Semadeni) za co im na tym miejscu zarząd Z. Z. składa serdeczne podziękowanie.

Kilka federacji międzynarodowych, do których zwrócono się o informacje, nadesłały wszelkie żądane adresy, tablice mistrzostw, listy rekordów, i t. d. Dotyczy to w szczególności „Amateur Boxing Association”, „International Amateur Athletic Federation”, „Ligue Internationale de Hockey sur

Glace", „Federation Internationale de Gymnastique", „Union Internationale de Yachting Automobile", „Internationale Eislauf Vereinigung", „L'Union Cycliste Internationale", „Association Internationale des Automobiles Clubs Reconnus", „Internationale Skikommission", „L'Union Internationale de Tir", „Comité Nationale des Sports à Paris". Zarządowi tychże federacji składamy również na tym miejscu serdeczne podziękowanie.

Również z uznaniem podnieść należy, że kilka poselstw zagranicznych nadesłało znakomity materiał dotyczący organizacji życia sportowego w odnośnych krajach. a w szczególności uczyniło to poselstwo Finlandji. poselstwo węgierskie (materiał opracował p. Camillo von Haubert), poselstwo rumuńskie — zaś wiadomości dotyczące organizacji życia sportowego we Francji nadesłał Comité National de Sport w Paryżu (sekretarz Frantz Reichel), za co im także na tym miejscu składa zarząd Z. Z. serdeczne podziękowanie.

Odnosnie do stosunków, adresów i wyników sportowych w Polsce, nie wszystkie związki sportowe nadesłały potrzebny materiał, względnie nadesłały go bardzo niekompletny. Są to w szczególności: Polski Związek ŁyżwiarSKI, Polski Związek Narciarski, Polski Związek Bokserski, Polskie Towarzystwo Atletyczne, Polski Związek Szermierczy. W tych działach sportu materiał informacyjny dla kalendarza zebrano ze sprawozdań dziennikarskich, opierając się głównie na roczniku Stadjonu z r. 1924. Dla uniknięcia nieporozumień dla każdego działu sportu zaznaczono czy zestawienie jest oficjalne t. j. przez zarząd odnośnego związku, czy też nieoficjalne t. j. przez redakcję Rocznika.

Podobne trudności przedstawiało też zebranie *materjału fotograficznego* dla zailustrowania Rocznika. Zamierzonym było obok fotografii kilku członków prezydium naczelnych władz sportowych. umieszczenie w Roczniku fotografii wszystkich mistrzowskich drużyn i indywidualnych mistrzów wszystkich działów sportu w r. 1924. oraz fotografie wszystkich grup polskich zawodników olimpijskich. O dostarczenie tych fotografii zwrócono się do zainteresowanych klubów, względnie sportowców, za pośrednictwem odnośnych związków sportowych. Niestety tylko kilka z nich nadesłało pożądane fotografie, w większości wypadków kilkakrotne, urgensy zarządu Z. Z. pozostały bez odpowiedzi. Względnie najkompletniejszy materjał zgromadzono dla mistrzowskich drużyn okręgowych piłki nożnej. Kilka zdjęć otrzymano z redakcji Stadjonu, kilka ze zbiorów Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich, kilka ze zbiorów p. Tadeusza Semadeniego, wreszcie kilkunastu, specjalnie dla Rocznika zdjętych, dostarczył bezinteresownie kierownik wychowania fizycznego p. Jan Ryś w Warszawie, za co im na tem miejscu zarząd Z. Z. wyraża podziękowanie.

Wszystkich czytelników niniejszego Rocznika ze względu na uzupełnienie luk i niedokładności, które w tego rodzaju pierwszym wydawnictwie są nieuniknione, uprasza zarząd Z. Z. o nadesłanie sprostowań i uzupełnień najpóźniej do dnia 31 grudnia 1925 r. pod adresem: Związek Polskich Związków Sportowych, Warszawa ul. Wiejska 11 z dopiskiem. „Dla Rocznika Sportowego“.

Warszawa, w marcu 1925.

Zarząd Związku Polskich Związków Sportowych.

I. Ogólna organizacja sportu i opieka władz nad sportem.

1. Naczelne organizacje międzynarodowe.

Sport amatorski zorganizowany jest w ten sposób, że towarzystwa uprawiające pewną gałąź sportu w danym państwie jako sport amatorski, łączą się w *związki państwowe*, zaś związki państwowe z całego świata tworzą dla danej gałęzi sportu *związek międzynarodowy*. Siedziby tych związków są zmienne, obecnie jednak wszystkie bez wyjątku znajdują się w Europie przeważnie w Paryżu. Związki międzynarodowe są najwyższą instancją dla danej gałęzi sportu.

Zawodowcy w niektórych działach sportu (boks, kolarstwo, piłka nożna, zapasnictwo) posiadają osobne związki sportowe w tych krajach, gdzie zawodowy sport jest bardziej rozwinięty (Anglja, Francja, Belgja, Włochy, Holandja i t. d.) Urządzają oni własne zawody o mistrzostwo.

Specjalnie dla urządzania co cztery lata międzynarodowych zawodów olimpijskich istnieje od r. 1894 *Międzynarodowy Komitet Olimpijski* z siedzibą w Lozannie, którego członkami są delegaci 43 państw całego świata.

A. Kongresy Międzynarodowe

Sprawy dotyczące całokształtu życia sportowego w świecie załatwiają jako najwyższa instancja *Międzynarodowe Kongresy Sportowe*, które odbywają się co 4 lata, a to zawsze w roku następującym po Olimpiadzie. Ich głównym zadaniem jest uchwalanie programu olimpiad, wprowadzenie do nich nowych sportów, względnie ich redukcja, określania pojęcia amatorstwa

w sporcie i t. p. Ostatni taki kongres odbył się w r. 1921 w Lozannie, następny odbędzie się w maju r. 1925 w Pradze. W kongresie takim biorą udział; a) delegaci międzynarodowych związków sportowych, b) delegaci państwowych komitetów olimpijskich, c) członkowie Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego. Kongres w Lozannie był pierwszym na którym była oficjalnie reprezentowana Polska przez pp. hr. M. Potulickiego i Perłowskiego. Poza tem odbyły się dotychczas międzynarodowe kongresy sportowe w następującym porządku:

- w r. 1894 w Paryżu (wznowienie Igrzysk Olimpijskich)
- w r. 1897 w Hawrze (hygiena i pedagogja sportu)
- w r. 1905 w Brukseli (technika ćwiczeń fizycznych)
- w r. 1906 w Paryżu (sztuka i literatura w stosunku do sportu)
- w r. 1913 w Lozannie (psychologja sportu)
- w r. 1914 w Paryżu (regulamin Igrzysk Olimpijskich)

Dla tego samego celu odbył się ostatni Międzynarodowy Kongres w Lozannie w r. 1921.

B. Międzynarodowe Związki Sportowe

Automobilizm: Association Internationale des Automobiles Clubs Reconnus, *Paris*, 8 Place de la Concorde.

Boks: Federation Internationale de Boxe Amateur, *London* E. C. 2. Valentine Barker, 69, Bishopsgade.

Dźwiganie ciężarów: Federation Internationale Halterophile, *Paris*, 6 rue Etienne Dolet.

Gimnastyka: Federation Internationale de Gymnastique, *Bordeaux*, (France) M. Charles Cazalet, 8 rue Reigner.

Hippika: Federation Internationale Equestre, 3 rue du Dome *Paris*.

Hockey na lodzie: Ligue Internationale de Hockey sur Glace, *Bruxelles*, M. Loicq Paul, 108 du Prince Royal.

Jachty: Internationale Yacht Racing Union, *Caris brook*. Ile de Wight (Angleterre).

Kobiece sporty: Federation Sportive Feminine Internationale, *Paris*, 17 Faubourg Montmartre.

Kolarstwo: Union Cycliste Internationale, *Paris*, 24 Boulevard Poissonnière.

Lawn Tennis: Federation Internationale de Lawn Tennis *Paris*, 76 Avenue Wagram.

Lekka Atletyka: International Amateur Athletic Federation, *Vesteras* (Szwecja).

Lotnictwo: Federation Aeronautique Internationale, *Paris*, 5 rue François I-er

Łyżwiarstwo: International Skating Union, *Stockholm*, Major General P. G. Balck.

Motorówki: Association Internationale de Yachting Automobile, *Bruxelles*, 90 rue de la Loi, Ministère de la Marine

Myślistwo: Federation Internationale de Tir de Chasse, *Paris*, 21 rue de Clichy.

Narciarstwo: Internationale Skeeing Federation, M. E. Horn, *Oslo*.

Pływanie: Federation Internationale de Natation Amateur, *Kent* (Anglaterra), Tudor House Eltham Road, Lee.

Piłka nożna: Federation Internationale de Football Association, Secr. C. A. W. Hirschmann, *Amsterdam* (Holandia). Nic. Maestraat 67.

Strzelanie: Union Internationale de Tir, *Paris*, 46 rue de Provence.

Szermierka: Federation Internationale d'Escrime, 172 avenue Parmentier, *Paris*.

Wioślarstwo: Federation Internationale des Societes d'Aviron, *Lausanne* (Szwajcaria), 14, av. de l'Eglise Anglaise.

Zapaśnictwo: Federation Internationale de Lutte (Greco romaine, lutte libre), *Surrey* (Anglaterra) Gailock Wellington.

C. Międzynarodowy komitet olimpijski

(Comité International Olympique).

Komitet założony w r. 1894 ma siedzibę w Lozannie w Szwajcarii.

Prezes *bar. Piotr Coubertin*.

Komitet wykonawczy: *bar. Godefroy de Blonay*, przewodniczący, *hr. Baillet Latour*, *J. S. Edström*, *markiz de Polignac*, *generał Kentish*. Sekretarz komitetu *Fred Auckenthaler*, *Ouchy* koło Lozanny, *la Villa* (Szwajcaria).

Delegaci państw:

Abisynja: nie reprezentowana.

Afganistan: nie reprezentowany.

Afryka Południowa: *Henryk Nourse*, *Johannesburg* (Transvaal) P. O. Box 581.

Albanja: nie reprezentowana.

Ameryka Środkowa: *J. P. Matheu*, radca poselstwa Rzeczp. San-Salvador, Paryż, 66. av. Mozart.

Anglja: *R. S. de Courcy Laffan*, Londyn I Brunswick House Palace, Gardens terrace, Kensington. — *Lord Cadogan*, prezes angielskiego Komitetu Olimpijskiego, Londyn 33 Grosvenor Street gen *Kentish*, prezes „Army and Navy Club” Londyn.

Arabja: nie reprezentowana

Argentyna: *M. D. Alvear*, prezydent Rzeczp. Argentyńskiej Buenos-Ayres.

Austrja: dr. *Martin Haudek*, Wien VIII, Langgasse 63.

Australja: *R. Coombes*, Sydney, S N. W (Australie) 138 Castlereagh street.

Belgja: 1) hr. *Henryk de Baillet-Latour*, Bruksella, 23 rue du Trone, 2) bar. *de Laveleye*, Jette-Saint Pierre (Belgja).

Boliwja: nie reprezentowana.

Brazylja: 1) *R. do Rio Branco*, poseł brazylijski w Bernie (Szwajcarja), 2) *Arnoldo Guinlé*, Rio de Janeiro, avenue Rio-Branco 107.

Bułgarja: *D. Stanciov*, Warna (Bułgarja).

Chiny: dr. *C. T. Wang*, Szangai, Museum road 20 (Chiny).

Chile: *Jorge Mate Gormaz*, b. prezydent ministrów, prezes „Confederation de sport” w Chili, Santiago de Chili, 572, Herfuanos.

Czechy: dr. *Jerzy Guth-Jarkovský*, Praga ul. Przczna 4.

Danja: *Ivar Nyholm*, Kopenhaga Hafnia 9, Holmenskanal

Egipt: *Angelo C. Bolanachi*, Aleksandrja (Egipt), lub Paryż 2 rue Rembrandt.

Equador: *Dorn y de Alsua*, poseł Equadoru, Paryż 9 rue de la Bienfaisance.

Estonja: nie reprezentowana.

Finlandja *Ernest Krogius*, Helsingfors Finlandja).

Francja: 1) *Albert Glandaz*, Paryż, 57 Bd. Lannes, 2) hr. *Clary*, Paryż 17 place des Etats-Unis, 3) markiz *de Polignac*, Paryż, 146, Avenue des Champs Elysées.

Gdańsk: nie reprezentowany.

Grecja: hr. *Aleksander Marcati*, Ateny, 43 Avenue de Kefisia.

Hiszpanja: 1) bar. *de Guell*, Barcelona, 16, Codols, 2) książę *d'Alba*, Madryt.

Holandja kpt. *Scharroo*, wiceprezes Holenderskiego Komitetu Olimpijskiego i prezes Międzynarodowego Sportowego Biura Informacyjnego. Amersfoort (Holandja)

Indje: Sir Dorabji J. Tata. Bombay, Esplanade House, lub Londyn E. C. Capel House, New Broad street.

Irlandja: J. J. Kreenne, Dublin, Upper O'Connell street 68.

Japonja: 1) prof. Jigoro Kano, senator, Tokio. 2) dr. S Kisht, Tokio, Iarago, Shiba.

Jugosławja: 1) pułk S. W. Dziukicz, Zagrzeb, 2) prof. Fr. Buczar, Zagrzeb.

Kanada: J. G. Merrick, Toronto (Kanada), 117 King street, Korea nie reprezentowana.

Liberja: nie reprezentowana.

Litwa: nie reprezentowana.

Luksemburg: M. Pescatore, zamek de Septfontaines koło Luksemburga.

Łotwa: nie reprezentowana.

Maroko: nie reprezentowane.

Meksyk: 1) Miguel de Beistegui, Bruksela, 4 rue du Parnasse. 2) J. Gomez de Porada, Mexico.

Monaco: hr. Gauthier-Vignal, Beaulieu-sur-Mer (Francja, Alpes Maritimes) La Berlugane.

Niemcy: sekretarz stanu Lewald, Berlin W. 10, Kaiserin Augusta Strasse 58.

Norwegja: pułk. Sverre, Oslo.

Nowa Zelandja: J. P. Fish Wellington (Nowa Zelandja) Amateur Athletic Association.

Palestyna: nie reprezentowaaa.

Paragwaj: nie reprezentowany.

Persja: książę Samad Khan, poseł perski w Paryżu.

Peru: Alfred Benavides, prezes komitetu olimpijskiego peruwiańskiego, Lima (Peru). Miraflores.

Polska: ks. Kazimierz Lubomirski, Warszawa. ul. Wiejska 11.

Portugalja: hr de Penha-Garcia, Lizbona, p. Rio de Janeiro 16.

Rosja (carska): ks Leon Urusow, Paryż, 26 rue Saint Guillaume.

Rosja (sowiecka): nie reprezentowana.

Rumunja: Jerzy A. Plagino, Bukareszt. strada General Praorgesacu 16.

Sjam: nie reprezentowany.

Stany Zjednoczone Ameryki: 1) prezydent Dawid Kinley z uniwersytetu w Illinois, Urbana Ill. (U S A.) 2) William M. Garland Los Angeles Cal. (U S. A.) 815 Adams street. 3) gen. Ch. H. Sherrill New York 20 East 65-th. street

Szwajcarja: bar. Godefroy de Blonay, zamek Grandson (Szwajcarja kanton Vaud)

- w r. 1914 Amateur athletic Union of America (St. Zjednoczone),
- w r. 1915 Rugby School England (Anglja),
- w r. 1916 Confrérie Saint Michel de Gand (Belgja),
- w r. 1917 Nederlandsche Voetbal Bond (Holandja),
- w r. 1918 Equipes sportives du front interallié (Entental),
- w r. 1919 Institut Olimpique de Lausanne (Szwajcarja),
- w r. 1920 Y. M. C. A. International College Springfield St. Zjedn.',
- w r. 1921 Dansk Idræts Forbund (Danja),
- w r. 1922 Amateur athletic Union de Canade (Kanada),
- w r. 1923 Confederation sportive de Catalonja (Hiszpanja).

D. Międzynarodowe Biuro Informacyjne

Celem udzielania wszelkich informacji, dotyczących się międzynarodowych związków poszczególnych gałęzi sportu, oraz celem zapoczątkowania rocznika sportowego któryby wszelkie informacje zawierał, powstało „*Le Bureau Permanent des Federations internationales Sportives*”, 24 Boulevard Poissoniere, Paris. Przewodniczącym tego biura do 1924 r. był Mr. Paul Rousseau (Federacja Kolarska), sekretarzem A. H. Mhur (Tennis) zaś członkami J. H. Douglas (Boks), H. Horn (Narciarstwo), G. Kirby i Frantz-Reichel (Lekka Atletyka). Biuro założono na kongresie sportowym w Lozannie w r. 1921, a jego przewodniczącym ma być stale reprezentant państwa, w którym ma się odbyć najbliższa Olimpiada. Obecnie jest nim wobec tego kpt. Scharroo (Amersfoort Holandja), delegat Holandji do Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego. Od grudnia 1924 biuro centralne, które reprezentuje obecnie 21 federacji międzynarodowych, mieści się w Amsterdamie. Wydaje ono sprawozdania miesięczne w różnych językach.

2. Naczelne władze sportowe polskie.

Do marca 1925 r. były niemi: Związek Polskich Związków Sportowych, założony 19 lutego 1922 r., oraz Polski Komitet Igrzysk Olimpijskich, założony 11 października 1919 r.

a) Związek Polskich Związków Sportowych.

Isotniejące wówczas polskie związki sportowe w dniu 19 lutego 1922 r. zrzeszyły się i powołały do życia jako najwyższą organizację sportową w Polsce, Związek Polskich Związków Sportowych, z siedzibą w Warszawie.

Założycielami Związku Związków były Polskie Związki; Piłki Nożnej, Lekko-Aletyczny, Łyżwiarzski, Narciarski, Wiosłarski, Kolarski i Lawn Tennisowy, w r. 1922 zostały do niego przyjęte związki; Pływacki i Siermierczy, w r. 1923 związki Myśliwych i Atletyczny, w r. 1924 P. Z. Bokserski, w r. 1925 P. Z. Hockeyowy i Sokół. W charakterze członków nadzwyczajnych należą do Związku Związków „Związek Strzelecki” oraz Związek Polskich Towarzystw Gimnastycznych „Sokół”, który przez najbliższe walne zgromadzenie Z. Z. ma być przyjęty na członka zwyczajnego.

Wedle § 2 statutu *celem Związku Związków* jest popieranie rozwoju sportu amatorskiego w Polsce przez a) wyłączną reprezentację sportu polskiego, jako całości wobec władz i zagranicy, b) szerzenie zrozumienia znaczenia sportu u władz i społeczeństwa, c) staranie o uzyskanie poparcia władz, d) ułatwienie współpracy Związków, e) rozstrzyganie sporów między związkami, f) przestrzeganie zachowywania w Polsce zasad, przyjętych ogólnie w międzynarodowym sporcie amatorskim, tak w sprawach organizacyjnych, jak i technicznych. g) za pośrednictwem Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich przygotowanie udziału sportu polskiego w międzynarodowych Igrzyskach Olimpijskich. h) organizację i opiekę nad działami sportu nie zrzeszonymi jeszcze w Związki.

Zarząd Z. Z. w r. 1922 stanowili: prezes Artur Śliwiński, b. wiceprezydent m. Warszawy i b. prezydent Rady Ministrów, wiceprezesa Bronisław Kowalewski i Tadeusz Garczyński, sekretarz dr. Mieczysław Orłowicz, skarbnik Bolesław Zdziennicki, członkowie zarządu mjr. Orest Dżułyński (Łódź), Aleksander Dembiński (Kraków), ppułk. Aleksander Bobkowski, inż. Ludwik Christelbauer (Lwów), Kuchar Tadeusz (Lwów), dr. Józef Lustgarten (Kraków), kpt. Władysław Szymański, Edward Szye (Poznań), prof. Jan Weyssenhof (Wilno), Wacław Znajdowski, Loth Alfred.

Na rok 1923 walne zgromadzenie z dnia 28 kwietnia b. r. wybrało następujący zarząd: prezes Stanisław Osiecki wice-

marszałek sejmu, wiceprezesi: Bronisław Kowalewski i Tadeusz Garczyński, sekretarz dr. Mieczysław Orłowicz, skarbnik kpt. Władysław Szymański, członkowie zarządu: kpt. Jan Baran (Poznań), ppułk. Aleksander Bobkowski, inż. Ludwik Christelbauer (Lwów), poseł Jan Jedynak, sekretarz sejmowego koła Przyjaciół Sportu, por. Tadeusz Kawalec (Wilno), Kuchar Tadeusz (Lwów), Loth Alfred, Adam Obrubański (Kraków), kpt. Henryk Przedzimirski, Marjan Strzelecki, kpt. Wądołkowski.

W r. 1924 skład zarządu Z. Z. stanowili prezes: Stanisław Osiecki, wiceprezes—Bronisław Kowalewski, sekretarz dr. Mieczysław Orłowicz zast. sekretarza—Eugenjusz Pietrzykowski, skarbnik—Walenty Iwiński; członkowie zarządu: mjr. Tadeusz Bobrowski, Alojzy Dąbski, kpt. Tadeusz Dziubiński, inż. Alfred Loth, pułk dr Stanisław Rouppert, kpt. Jerzy Wądołkowski, dr Stanisław Wyżykowski, inż. Ludwik Christelbauer (Lwów), Adam Obrubański (Kraków). Stanowisko drugiego wiceprezesa było nieobsadzone z powodu rezygnacji p. Tadeusza Garczyńskiego, a później p. Jerzego Kowalewskiego z godności wiceprezesa P. K. I. O. Nadto czasowo wchodził w skład zarządu Z. Z. pp. Janusz Rudnicki i kpt. Juljusz Geib.

Nadto w posiedzeniach zarządu Z. Z. z głosem doradczym brali udział jako *delegaci związków* pp.: Wł. Pytłasiński (atleci), insp. Wł. Sobolewski (szermierze), Kaz. Wasilewski (tennis), kpt. Kobos (lekka atletyka), A. Obrubański i T. Dziubiński (piłka nożna), T. Semadeni i inż. Seweryński (pływanie), B. Gędziorowski (wioślarze), St. Zakrzewski (narciarze), kpt. H. Przedzimirski (łyżwiarze), M. Bodalski (kolarze), inż. R. Niewiadomski (boks), mjr. Kierzkowski (Związek Strzelecki).

b) Polski Komitet Igrzysk Olimpijskich.

P. K. I. O., założony 11 października 1919 w Krakowie otrzymał nową organizację i statut na nadzwyczajnym walnym zgromadzeniu Związku Polskich Związków Sportowych dnia 23 kwietnia 1922. Wedle tego statutu był P. K. I. O. w stosunkach wewnętrznych organem Związku Polskich Związków Sportowych, wybieranym przez walne zgromadzenie tegoż, otrzymującym od niego dyrektywy i odpowiedzialnym przed nim ze swych czynności. W stosunkach zewnętrznych jednakże występuje oddzielnie, posiada odrębną osobowość prawną i może nabywać majątek nieruchomy.

Celem P. K. I. O. jest zapewnienie, przygotowanie i organizacja reprezentacji Polaki w Igrzyskach Olimpijskich urządzanych przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski w Lozannie. Do osiągnięcia tego celu dążyć będzie P.K.I.O. przez: a) utrzymanie stałego stosunku z Międzynarodowym Komitetem Igrzysk Olimpijskich, oraz pośredniczenie między nim a polskimi związkami sportowymi, b) współdziałanie z poszczególnymi związkami swortowymi w Polsce celem przygotowania reprezentacji danej gałęzi sportu na Igrzyska Olimpijskie, c) gromadzenie potrzebnych funduszków, d) staranie o uzyskanie poparcia władz, e) propagandę idei olimpijskiej w Polsce słowem i drukiem.

Na walnem zgromadzeniu Z. Z. 26 października 1924 r. postanowiono znieść dotychczasową dwoistość naczelnych władz sportowych, łącząc Związek Polskich Związków Sportowych i Polski Komitet Olimpijski w jedną instytucję pod wspólną nazwą. Jej statut i nazwa będzie przyjętą na walnem zgromadzeniu Z. Z. 29 marca 1925.

Członków Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich wybiera walne zgromadzenie Związku Polskich Związków Sportowych, które ustala corocznie ich ilość.

Na rok 1922 ustalono liczbę członków P. K. I. O. na 12. W skład P. K. I. O. wchodzili: prezes ks. Stefan Lubomirski, delegat Polski do Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego, wiceprezes Tadeusz Garczyński, sekretarz rtm. Adam Mryc, skarbnik Bolesław Zdziennicki, członkowie Komitetu: inż. Mieczysław Górski, prof. dr. Jerzy Loth, dr. Mieczysław Orłowicz, ppułk. dr. Władysław Osólski, hr. Karol Raczyński, prof. Edward Wittig pułk. Sergjusz Zahorski i Wacław Znajdowski.

Na rok 1923 zostali wybrani: prezes ks. Kazimierz Lubomirski, wiceprezes Tadeusz Garczyński, sekretarz Marjan Strzelecki, skarbnik inż. Zygmunt Merunowicz członkowie Komitetu Stefan Dziewulski, inż. Mieczysław Górski, Bogusław Herse. poseł Jan Jedynek, Władysław Janta Połczyński, Bronisław Kowalewski, Jerzy Kowalewski, Bohdan Kutylowski, pułk. dr. Kazimierz Łubieński, Jan Skotnicki, dr. Leonard Stahl, minister Targowski, pułk. Sergjusz Zahorski, dr. Wacław Zawisza, Wacław Znajdowski.

Mandaty tychże członków zostały w r. 1924 przedłużone do października, dla nieprzerywania ciągłości prac przygotowawczych do Olimpiady.

Na rok 1924—25 wybrano w dniu 26 października 1924 Polski Komitet Olimpijski z 8 członków w następującym składzie:

prezes ks. Kazimierz Lubomirski, wiceprezes p. Jerzy Kowalewski, członkowie mjr. Tadeusz Bobrowski, inż. Czesław Kłosa, Bronisław Kowalewski, inż. R. Niewiadomski, Marjan Strzelecki, inż. Wacław Znajdowski.

Od kwietnia do października 1924 z powodu rezygnacji p. Garczyńskiego funkcje wiceprezesa P.K.I.O. pełnił p. Wacław Znajdowski, później z powodu rezygnacji p. Jerzego Kowalewskiego mjr. Tadeusz Bobrowski.

Delegatem Polski do Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego w latach 1920 — 23 był *ks. Stefan Lubomirski*. Ponieważ nie mógł on brać osobiście udziału w dorocznych posiedzeniach M. K. O. zastąpił go w r. 1922 (maj—Paryż) prof. Edward Wittig, zaś w r. 1923 Kwiecień—Rzym) p. Tadeusz Garczyński. Od 1923 delegatem Polski jest *ks. Kazimierz Lubomirski*, były poseł Polski w Waszyngtonie który w czasie obrad M. K. O. w lipcu 1924 w Paryżu osobiście reprezentował Polskę.

c) Polskie Związki Sportowe.

Są one naczelnymi instytucjami dla odnośnych działów sportu w Polsce. Polski Związek Piłki Nożnej, oraz Polski Związek Lekkoatletyczny przekształciły się z instytucji o podobnym charakterze jakie istniały już przed wojną na terenie b. Galicji, pozostałe powstały dopiero po odzyskaniu niepodległości.

W rozumieniu statutu Zw. Polskich Związków Sportowych, oraz w znaczeniu międzynarodowym jako *państwowe związki sportowe* uważane są związki, które jednocząc w sobie wszystkie towarzystwa sportowe działające na terenie państwa w odnośnej gałęzi sportu, bez różnicy narodowości, wyznań i poglądów politycznych, są najwyższą i wyłączną władzą sportową dla danego sportu lub kilku sportów.

Mają one zatem prawo normować stan każdej osoby uprawiającej daną gałąź sportu, nakładać kary przewidziane regulaminem, oraz wyłącznie organizować zawody państwowe i międzynarodowe w tej gałęzi sportu. Ponadto mają absolutne prawo podejmować wszelkie wskazane środki, tak w stosunku do osób jak i stowarzyszeń, aby utrzymać w Polsce jedność kierownictwa, potrzebnego do wydobycia maximum wydajności sił sportowych. Mogą one też wydawać określenia amatorów, profesorów i profesjonalistów polskich i ich prawa sportowe. W konsekwencji każdy z tych związków w swojej gałęzi sportu jest jedyną

władzą sportową uznaną przez Z.Z. Ma on prawo niedopuszczać do zawodów organizowanych przez niego, pod jego protektoratem, według jego reguł, wszystkich osób i instytucji, które nie są członkami odnośnego związku, lub nie zgłosiły swego przystąpienia. W ten lub podobny sposób te związki mają bezwzględne prawo zakazać amatorom, profesorom i zawodowcom, należącym do stowarzyszeń będących ich członkami, wszelkiego udziału pod jakimkolwiek tytułem w zawodach organizowanych przez stowarzyszenia, nie należące do związku, lub takie które nie zgłosiły przystąpienia.

Związki są jedynie uprawnione do reprezentacji lub kierownictwa międzynarodowego tego sportu, albo grupy sportów, którymi rządzą w Polsce.

Dotychczas zostały założone (w porządku chronologicznym):

Polski Związek Lekko-atletyczny w Warszawie, ul. Wiejska 11, zał. 11 października 1919 w Krakowie. Prezes Bronisław Kowalewski.

Polski Związek Towarzystw Wioślarskich w Warszawie, ul. Foksal 19, zał. 8 grudnia 1919 w Poznaniu. Prezes Józef Radwan z Kalicza.

Polski Związek Piłki Nożnej w Krakowie, Konarskiego 8, zał. 19 grudnia 1919 w Warszawie. Prezes dr Edward Cetnarowski.

Polski Związek Narciarski, Warszawa Żórawia 23 m. 5, zał. 28 grudnia 1919 w Zakopanem. Prezes ppułk. Aleksander Bobkowski.

Polski Związek Myśliwych w Poznaniu, Wały Leszczyńskiego 48, zał. w Poznaniu 16 czerwca 1920. Prezes Władysław Janta Połczyński. Związek rozwiązał się w r. 1924. Nowy znajduje się w stadium organizacji.

Polski Związek Towarzystw Kolarskich, Warszawa, Oboźna 1, zał. 27 czerwca 1920, prezes Mieczysław Bodalski.

Polski Związek Lawn Tennisowy w Poznaniu, Łąkowa 7a, zał. w Poznaniu w r. 1921. Prezes Zdzisław Szulc.

Polski Związek ŁyżwiarSKI w Warszawie, ul. Szopena 5, zał. we Lwowie w r. 1921. Prezes gen. Józef Haller.

Polski Związek Towarzystw Atletycznych w Warszawie, ul. Ciepła 13, zał. 5 marca 1922 Prezes Władysław Pytlasiński.

Polski Związek Pływacki w Warszawie, ul. Leszno 20 (T. Semadeni) zał. 30 kwietnia 1922 w Warszawie. Prezes Ludwik Szwykowski.

Polski Związek Szermierczy, Kraków, ul. Łobzowska 14, zał. we Lwowie 28 maja 1922. Prezes prof. dr. Walery Goetel.

Polski Związek Bokserski założony w Warszawie 17 grudnia 1923 (Warszawa, ul. Żórawia 25, p. Woyno). Prezes inż. Roman Niewiadomski.

Polski Związek Hokejowy założony w Warszawie 21 lutego 1925 (Warszawa, ul. Wiejska 11). Prezes inż. Wacław Znajdowski.

W stadium organizacji znajdują się: Polskie Związki żeglarski, rugby, hippiczny, palantowy, sportów kobiecych, oraz Polski Związek Towarzystw Strzeleckich.

Z działów sportu które nie mają własnych związków polecił zarząd Związku Polskich Związków Sportowych opiekę nad sportem saneczkowym Polskiemu Związkowi Narciarskiemu.

Do Zagranicznych związków sportowych (np. we Francji), należą też federacje automobilistów, lotników i turystów górskich, jednakże w Polsce instytucje te nie należą do Z.Z.

3. Opieka władz państwowych nad sportem.

W dotychczasowym stanie rzeczy rozwój sportu popierały w Polsce cztery ministerstwa: Ministerstwo Spraw Wojskowych, uważając go za jeden ze sposobów przysposobienia rezerwy, oraz podniesienia sprawności fizycznej i duchowej wojska, Ministerstwo Oświaty o ile idzie o wychowanie fizyczne w szkołach wszelkich typów, Ministerstwo Zdrowia, które od r. 1919 posiada referat sportu, a wreszcie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, które popierało finansowo, a poczęści i organizacyjnie zagraniczną reprezentację sportu polskiego w zawodach między państwowych.

A. Ministerstwo Spraw Wojskowych. Sprawami wychowania fizycznego w tym ministerstwie kieruje *Wydział Wychowania Fizycznego*, wchodzący w skład Oddziału III Sztabu Generalnego. Szefem tego oddziału był w r. 1923 pułk. Wład, zaś szefem Wydziału Wychowania Fizycznego pułk. dr. Władysław Osmolski. Pozatem w skład wydziału wchodziło: kpt. Tadeusz Karaziński kierownik referatu sportu w wojsku, rtm. Stefan Junosza Załuski kierownik referatu organizacyjnego, kpt. Henryk Królikowski kierownik referatu wojskowe wychowanie fizyczne poza wojskiem.

W r. 1925 szefem Oddziału III Sztabu Generalnego jest pułk. Franciszek Wład, wydziału wychowania fizycznego mjr.

Piórecki Karol, referentem wychowania fizycznego i sportu kpt. Tadeusz Karaziński, referentem personalnym kpt. Józef Jungraf.

Każde *dowództwo Okręgu Korpusnego* posiada referenta wychowania fizycznego, którymi są absolwenci centralnej szkoły gimnastyki i sportu w Poznaniu. Obecnie są nimi:

D. O. K. I (Warszawa)	kpt. Loth Stefan
D. O. K. II (Lublin)	por. Raczkowski Bolesław
D. O. K. III (Wilno)	kpt. Gąterski Władysław
D. O. K. IV (Łódź)	por. Konopacki Tadeusz
D. O. K. V (Kraków)	por. Reyman Henryk
D. O. K. VI (Lwów)	por. Zawitkowski Stanisław
D. O. K. VII (Poznań)	por. Grodzki Marjan
D. O. K. VIII (Toruń)	kpt. Wagner Zygmunt
D. O. K. IX (Brześć)	kpt. Kawalec Tadeusz
D. O. K. X (Przemyśl)	kpt. Baran Józef.

Szczegóły dotyczące organizacji życia sportowego w wojsku podane są w specjalnym ustępie „Sport w wojsku”. (Dział VI).

B. Ministerstwo Wyznań i Oświaty (ul. Bagatela 12) opiekuje się wychowaniem fizycznym w szkołach. Przy Ministerstwie istnieje specjalny *Wydział higieny szkolnej i wychowania fizycznego*, który ma za zadanie organizację opieki higieniczno-lekarskiej nad młodzieżą szkolną, kontrolowanie stanu wychowania fizycznego w szkołach, układanie programu ćwiczeń cielesnych dla szkół organizowanie kursów dla nauczycieli ćwiczeń cielesnych itp.

Na czele Wydziału stoi dr. Stanisław Kopczyński (ul. Bagatela 12, przyjmuje codziennie od 12 — 2), dział wychowania fizycznego prowadzi dr. Władysław Świątopełk Zawadzki (przyjmuje codziennie od 2 — 3).

W drugiej instancji t. j. w *kuratorjach okręgów szkolnych* istnieją inspektoraty do spraw higieny szkolnej i wychowania fizycznego. Na stanowiska te powoływani są lekarze dyplomowani, obeznani ze sprawami higieny szkolnej i wychowania fizycznego. Do pomocy są im dodawani specjaliści inspektorowie ćwiczeń cielesnych dla kontrolowania nauczycieli ćwiczeń cielesnych. W roku 1924 byli czynni w Kuratorjum Warszawskiem dr. Mitkiewicz, dla szkół powszechnych instruktorka ćwiczeń cielesnych p. Ginetówna, dla seminarjum naucz. p. Helena Olaszewska w Pomorskiem: dr. Ciosłowski, w Poznańskiem: dr. Stefan Szuman, w Krakowskiem: instruktor ćwiczeń cielesnych prof. Zygmunt Wyrobek, w Lwowskiem: wizytator higieny dr.

Kociuba, instruktorzy ćwiczeń cielesnych p. Germanówna i prof. Świątkiewicz. w Łódzkim dla szkół miasta Łodzi prof. Kajetan Połomski, w Wołyńskim dr Iwaszkiewicz.

Budżet wychowania fizycznego na rok 1925 przewiduje na państwowe kursy wychowania fizycznego 25.500 zł., i na nagrody ministerjalne na zawody międzyszkolne 5.000 zł. Nadto na subwencje na cele wychowania fizycznego dla szkół wyższych 25.000 zł. Poza tem w szkołach średnich, w seminarjach nauczycielskich i w szkołach zawodowych każdy uczeń wnosi 4 zł. rocznie na fundusz zabaw i gier ruchowych (na zakup przyrządów). Funduszami tymi zawiadują szkolne komitety wychowania fizycznego. W szkołach powszechnych na cele powyższe w r. 1924 wydano 21.000 zł., które zużytkowano na zakup dla 262 inspektoratów kompletów do gry w piłkę koszykową i latającą, a mianowicie po 4 piłki i dwie siatki do szkół w powiecie w celach propagandy.

Wedle projektu nowej ustawy o wychowaniu fizycznym i przysposobieniu wojskowym przewidziane jest powstanie przy ministerstwie W. R. i O P. naczelnej *Rady wychowania Fizycznego* i Przysposobienia Wojskowego, której podlegać będą analogiczne rady wojewódzkie i powiatowe.

C. Byłe Ministerstwo Zdrowia Publicznego przekształcone w r. 1924 na Generalną Dyрекcję Służby Zdrowia, która weszła w skład Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, posiadało od r. 1919 *Referat dla Spraw Sportu*, który wchodził w skład wydziału higieny społecznej. Prace referatu polegały na popieraniu i koordynowaniu inicjatywy społecznej i rządowej w dziedzinie sportu i kultury cielesnej, już to drogą subwencji pieniężnych, już to ustawodawstwa w dziedzinie wychowania fizycznego i sportu.

Referentami sportu byli w r. 1919 i 1920 p. Henryk Jeziorowski, w r. 1921 i 1922 p. Władysław Nadratowski, w r. 1923 p. Stanisław Szeller, w r. 1924 p. Tadeusz Garczyński.

W r. 1923 istniała przy Min. Zdrowia Publ. *Międzyministerjalna Komisja Sportowa*, pozostająca pod przewodnictwem d-ra Henryka Trenknera nacz. wydz. higieny społ., do której wchodziłi delegaci ministerstw Zdrowia Publ. (dr. W. Mikłaszewski i St. Szeller), Wyznań i Oświaty (dr. Władysław Światopełk-Zawadzki), Spraw Wojskowych (dr. Władysław Osmolski), Robót Publicznych (dr. Mieczysław Orłowicz). W r. 1924 komisja nie była zwoływana na posiedzenia.

Państwowa Rada Wychowania Fizycznego została powołana do życia przez ministra zdrowia publicznego, rozporządzeniem

z dn. 29 grudnia 1919 r., jako jego organ doradczy i rzeczoznawczy we wszelkich sprawach, dotyczących wychowania fizycznego i kultury cielesnej. W zasadzie miała się ona wypowiedać też o propozycjach budżetowych na cele powyższe, w rzeczywistości jednakże sprawy budżetowe nigdy nie zostały podane pod obrady Rady. Radzie przewodniczył minister, względnie wyznaczony przez niego urzędnik Ministerstwa Zdrowia. zaś w skład jej wchodziłi delegaci Ministerstwa Zdrowia (na różnych posiedzeniach bywali nimi pp. dr. Kopczyński, dr. Michałowicz, dr. Lachowicz, dr. Adamski, dr. Trenkner, dr. Jaroszyński, Jeziorowski, Nadratowski), Ministerstwa Spraw Wojskowych (gen. Jacyna, dr. Władysław Osmolski, mjr. Wężyk) Ministerstwa Wyznań i Oświaty (dr. Zawadzki, dr. Kopczyński, prof. Sosnowski), Ministerstwa Robót Publicznych (dr. Mieczysław Orłowicz), delegaci uniwersytetów (z Poznania dr. Eugenjusz Piasecki, z Krakowa dr. Ciechanowski, ze Lwowa dr. Gröer, z Warszawy dr. Strassburger), delegaci instytucyj społecznych zajmujących się sprawą wychowania cielesnego i kultury cielesnej, w szczególności z Towarzystwa Zabaw Ruchowych dr. Władysław Chojnacki, z Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich p. Tadeusz Garczyński i Bronisław Kowalewski, z „Sokoła“ p. Stanisław Biega, prof. Kazimierz Panek z Bydgoszczy, dr. Wyrobek z Krakowa i dr. Wyrzykowski ze Lwowa, z Ogródów im. Kawa p. Józefa Gebethnerówna, z Sekcji Wychowania Fizycznego przy Stowarzyszeniu Nauczycieli Szkół Wyższych w Warszawie por. Świderski, Naczelnny inspektor harcerstwa polskiego dr. Tadeusz Strumiłło, delegaci polskich związków sportowych, oraz szereg osób, zaproszonych przez ministra osobiście w charakterze rzeczoznawców.

Inauguracyjne posiedzenie Rady odbyło się 6 stycznia 1920 r. pod przewodnictwem ministra dr. Witolda Chodźki. Dr. Osmolski i dr. Piasecki, wygłosili na niem referaty, obejmujące plan wychowania fizycznego w szkołach ludowych i w szkołach średnich. *Drugie posiedzenie* Rady odbyło się dnia 6 czerwca 1920 r., a na niem wygłosił dr. W. Światopełk Zawadzki referat o kształceniu wychowawczo fizycznym, oraz dr. Drabczyk referat o idei wojskowości wśród młodzieży szkół średnich. *Na trzecim posiedzeniu* Rady w dniu 12 sierpnia 1921 r., odbytem po przeszło całorocznej przerwie, mjr. Wężyk, przedstawił organizację wychowania fizycznego we Francji, dr. Orłowicz, dr. Panek i p. Biega, przedstawili program działalności państwowo-społecznej w dziedzinie popierania wychowania fizycznego na

na okres najbliższych lat pięciu, dr. Piasecki przedstawił projekt polskiego słownictwa gimnastycznego. omówiono też projekt reorganizacji Rady. *Czwarte i ostatnie posiedzenie* Rady odbyło się 25 lutego 1922 r., a jego obrady poświęcono niemal wyłącznie omówieniu projektu ustawy o obowiązkowym wychowaniu fizycznym, przedstawionego przez Ministerstwo Spraw Wojskowych. Od tego czasu nie odbyło się żadne posiedzenie Rady, nie zwołano też uchwalonego na ostatnim posiedzeniu specjalnego komitetu dla spraw sportu. Większość dotychczasowych uchwał Państwowej Rady Wychowania Fizycznego nie mogła być wykonaną ze względu na brak funduszy.

Jak zaznaczono wyżej wedle projektu ustawy o wychowaniu fizycznym ma być Rada Wychowania Fizycznego pod zmienionym tytułem i w innym składzie reaktywowaną przy Ministerstwie Oświaty. Jej przewodniczącym będzie Minister oświaty, nadto wejdzie do niej po dwóch delegatów ministerstw oświaty, spraw wojskowych i spraw wewnętrznych, po jednym delegacie wojewódzkich komitetów wychowania fizycznego, instytucji zaproszonych przez ministra oświaty, pozatem osoby powołane przez ministra oświaty, ze szczególnem uwzględnieniem higienistów i znawców wychowania fizycznego.

D. Ministerstwo Robót Publicznych ze względu na związek tych spraw z komunikacjami, opiekuje się dwoma dziedzinami mającemi pewien związek ze sportem, t. j. turystyką i automobilizmem.

Referat Turystyki ma na celu propagandę i popieranie ruchu turystycznego w Polsce. Turystykę przydzielono do Ministerstwa Robót Publicznych, wzorując się pod tym względem na Francji, gdzie istnieje przy Ministerstwie Robót Publicznych specjalny państwowy urząd turystyczny (l'Office Nationale de Tourisme) oraz na byłej Austrii.

Referentem turystyki od r. 1919 jest dr. Mieczysław Orłowicz.

Dla utrzymania kontaktu między ministerstwami, w których zakres działania wchodzi pośrednio lub bezpośrednio sprawy związane z turystyką, krajoznawstwem, ruchem wycieczkowym i komunikacjami, powołano do życia w r. 1924 przy Ministerstwie Robót Publicznych *Międzyministerjalną Komisję Turystyczną*, której przewodniczącym jest inż. Mieczysław Rappé, naczelnik Wydziału XI M. R. P., zastępcą przewodniczącego dr. Mieczysław Orłowicz, nadto wchodzi tu delegaci: Ministerstwa kolei (p. Jerzy Grabiański), Spraw Zagranicznych (p. Jerzy Ku-

rzeniecki, kier. ref. tranzyt.), Oświaty (Aleksander Janowski dr. Eugenjusz Zdrojewski, Józef Kołodziejczyk), Skarbu (dr. Janusz Pilecki, dr. Stanisław Długosz), Przemysłu i Handlu, Spraw Wewnętrznych (Bronisław Ostrowski i Stefan Malewski), Generalnej Dyrekcji Poczty (p. Józef Tyliński), Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia (dr. W. Miklaszewski). Sekretarką Komisji jest p. Marja Szachówna.

Z początkiem roku 1924 na zarządzenie Ministerstwa Robót Publicznych przydzielono w poszczególnych województwach referat w sprawach turystyki urzędnikom okręgowych dyrekcji robót publicznych. W szczególności w województwie krakowskiem sprawy te objął inż. Władysław Piotrowski, w województwie lwowskiem inż. Mieczysław Lerski, w województwie stanisławowskiem inż. Karol Haczewski, w województwie tarnopolskiem Tomasz Kunzek, w województwie śląskiem inż. Kazimierz Zawadziński, w województwie poznańskiem inż. Adam Sowa, w województwie pomorskiem inż. Kazimierz Maćkowski, w województwie warszawskiem inż. Podhorodeński, w województwie łódzkim inż. J. Millauer, w województwie kieleckim inż. Mikołaj Walentowski, w województwie lubelskim inż. Iwanicki, w województwie poleskim inż. Marjan Królikiewicz, w województwie nowogrodzkim Adolf Rogalewicz, w województwie wileńskiem inż. Zagrodzki, w województwie wołyńskiem inż. Kazimierz Szczudło, w województwie białostockim referenta turystyki nie wyznaczono.

Opieka nad *automobilizmem* jest sprawowana przez departament drogowy M. R. P., gdzie referentami spraw związanych z automobilizmem są pp. inż. Mieczysław Rappé, naczelnik wydziału administracyjno drogowego i inż. Ryszard Minchejmer inspektor drogowy. Departament ten sprawuje nadzór ustawowy nad ruchem samochodowym na drogach publicznych, utrzymuje stały kontakt z towarzystwami automobilowemi w Polsce i zagranicą, popiera wszelkimi sposobami ruch turystyczny samochodowy, udzielając w miarę możliwości materialnej pomocy w urządzaniu raidów, budowie torów dla jazd wyścigowych itd.

Odnosnie do stanu dróg poczynszy od r. 1918 zaczęto je przystosowywać do ruchu samochodowego usuwając niebezpieczne wzniesienia mostków, wgłębienia ścieków, zabezpieczono strome nasypy dróg, umieszczono tablice orjentacyjne z nazwami miejscowości, oraz drogowskazy, umieszczono specjalne znaki ostrzegawcze samochodowe, ponadto urządzono stacje benzynowe, narazie tylko dla samochodów państwowych.

E. Ministerstwo kolei opiekuje się lotnictwem, w szczególności lotniczym ruchem pasażerskim. Sprawy te podlegają departamentowi IV M. K. a ich referentem jest p. Filipowski.

F. Ministerstwo spraw zagranicznych, a w szczególności jego wydział dla spraw prasy i propagandy popiera finansowo zagraniczną reprezentację sportu polskiego, subwencjonując wyjazdy polskich drużyn reprezentacyjnych, i zawodników na międzynarodowe zawody sportowe, oraz popiera przygotowania sportu polskiego do udziału w międzynarodowych Igrzyskach Olimpijskich.

G. Subwencje rządowe. Ponieważ w latach 1919 — 1923 panował chaos w dziedzinie udzielania subwencji na cele sportu, dzięki któremu jedne i te same towarzystwa skutkiem zabiegów osobistych otrzymywały subwencje na te same cele od różnych ministerstw, inne zaś nie dostawały ich wcale, zainteresowane ministerstwa porozumiały się w r. 1923 celem ustalenia, które ministerstwa udzielać mają subwencji na pewne cele pewnym klubom i związkom sportowym. Inicjatywa do porozumienia się wyszła z Ministerstwa Robót Publicznych, a w konferencjach, które odbywały się od marca do lipca 1923 częściowo w Ministerstwie Robót Publicznych a częściowo w Ministerstwie Zdrowia Publicznego, obok delegatów tych dwóch ministerstw brali udział też delegaci Ministerstw Oświaty, Spraw Wojskowych, Spraw Zagranicznych i Skarbu.

I. W dziedzinie subwencji na cele sportu ustalono następujące zasady.

1. Ministerstwo Spraw Wojskowych (Wydział Wychowania Fizycznego) udziela subwencji dla wojskowych klubów sportowych, oraz stowarzyszeń cywilnych pracujących z upoważnienia M. S. Wojskowych na polu przysposobienia rezerw, które znajdując się pod bezpośrednią opieką i kontrolą M. S. Wojsk korzystać będą bezpośrednio z pomocy finansowej. Pozatem może M. S. Wojsk udzielać subwencji klubom i związkom sportowym w tych działach, które pozostają w związku z przygotowaniem do obrony państwa.

2. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Wydział Hygieny Szkolnej i Wychowania Fizycznego) udziela subwencji na propagandę sportu wśród młodzieży szkolnej wraz z młodzieżą akademicką, oraz na towarzystwa sportowe młodzieży szkół wyższych (akademickie związki sportowe).

3. Byłe Ministerstwo Zdrowia Publicznego (obecnie Generalna Dyrekcja Służby Zdrowia przy Ministerstwie Spraw Wewnętrz-

nych) w szczególności jego wydział higieny społecznej (referat sportu) udziela subwencji klubom i związkom sportowym, na ogólne cele sportowe, za wyjątkiem subwencji przewidzianych w punkcie 1) i 2).

4. *Ministerstwo Spraw Zagranicznych* (Wydział Prasy i Propagandy) może udzielać subwencji na te przedsięwzięcia, które pozostają w związku z zagraniczną reprezentacją polskiego sportu. Subwencjonuje ono zatem Polski Komitet Igrzysk Olimpijskich, przygotowania udziału Polski w olimpiadach, wyjazdy polskich drużyn, oraz zawodników reprezentacyjnych na zawody zagraniczne o charakterze międzynarodowym, sprowadzanie zagranicznych drużyn reprezentacyjnych i zawodników na zawody do Polski, wyjazdy delegatów polskiego sportu na międzynarodowe kongresy sportowe i t. p.

5. Przy udzielaniu subwencji cywilnym towarzystwom sportowym (za wyłączeniem koł sportowych młodzieży szkolnej) w razie wątpliwości co do celowości subwencji, będą się Ministerstwa porozumiewać ze Związkiem Polskich Związków Sportowych jako naczelną organizacją sportową, którego opinia mieć będzie charakter doradczy. Związkowi Polskich Związków Sportowych pozostawia się porozumiewanie ze związkami poszczególnych działów sportu.

6. Subwencje rządowe winny być udzielane przedewszystkiem na te cele sportowe, które mają znaczenie ogólne, jak wydawnictwa regulaminów i podręczników, sprowadzanie trenerów i instruktorów, budowa boisk, hal gimnastycznych, pływalni, urządzenie kursów, wystaw i t. p. a nie na wydatki administracyjne.

7. Subwencje na nagrody honorowe, utworzone przez rząd zarówno w dziedzinie sportu jak i turystyki, będą ograniczone do nagród honorowych przechodnich, które mogą się stać własnością klubu, nie będą zaś udzielane na nagrody honorowe dla poszczególnych zawodników. chyba że te ostatnie będą miały formę medali, żetonów lub dyplomów.

II. W dziedzinie subwencji na cele turystyki postanowiono co następuje:

1. *Ministerstwo Robót Publicznych* udziela subwencji towarzystwom turystycznym na budowę schronisk i domów wycieczkowych (z wyłączeniem domów wycieczkowych szkolnych i ludowych), wydawnictwa map i przewodników turystycznych, naprawę i znaczenie ścieżek górskich i t. p. wydatki na inwestycje mające realne znaczenie dla ogółu turystów, Mają one pier-

wszeństwo przed subwencjami na cele specjalne, interesujące jedynie członków pewnego klubu. W razie wątpliwości co do celowości subwencji może Ministerstwo Robót Publicznych zasięgnąć opinii założyć się mającego Związku Towarzystw Turystycznych w Polsce.

Ministerstwo Robót Publicznych udziela też subwencji na cele związane z automobilizmem.

2. *Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego* (Wydział Oświaty Pozaszkolnej) subwencjonuje towarzystwa krajoznawcze, o ile rozwijają one akcję związaną z działalnością oświatową (domy wycieczkowe ludowe i szkolne, gospody wycieczkowe o tym samym charakterze, wydawnictwa popularne, przezrocza, odczyty, filmy, biblioteki krajoznawcze i t. p.).

3. *Ministerstwo Spraw Zagranicznych* (Wydział Prasy i Propagandy) udziela subwencji na propagandę ruchu turystycznego cudzoziemców w Polsce.

4. Normy organizacyjne życia sportowego.

Na walnem Zgromadzeniu Związku Polskich Związków Sportowych dnia 23 kwietnia 1922 r. uchwalono następujące zasady organizacyjne życia sportowego w Polsce:

1. Polskie Związki Sportowe mają przyjmować na członków zgłaszające się kluby, których statut został przez właściwe władze zatwierdzony, a nie zawiera zasad sprzecznych z ogólnie obowiązującymi normami organizacyjnymi i statutem Z. Z.

Do poszczególnych związków nie mogą przystępować zrzeszenia obejmujące większą ilość towarzystw, lecz tylko pojedyncze kluby.

2. Do Polskich Związków Państwowych mogą jako członkowie zwyczajni należeć kluby i towarzystwa sportowe o własnym statucie. Kluby, towarzystwa i sekcje nie odpowiadające powyższemu warunkowi mogą być przyjmowane jako członkowie nadzwyczajni.

3. Związki sportowe państwowe wymagają od swych członków stosowania się do statutów związków, oraz ich własnych regulaminów i ogólnych zarządzeń w zakresie sportów, które reprezentują. Pozatem wkraczanie związków w życie wewnętrzne klubów i zrzeszeń nie może mieć charakteru rozkazodawczego.

4. Organizacja sportowa, która chce się zapisać jako członek państwowego związku, powinna przedłożyć a) statut, b) o ile nie ma statutu regulamin sekcji zatwierdzony przez władze towarzystwa obok statutu towarzystwa macierzystego, c) spis członków i listę zarządu, d) sprawozdanie z czynności, e) oświadczenie zarządu klubu lub stowarzyszenia, że przyjmuje odpowiedzialność za swoją sekcję wobec odnośnego związku państwowego pod względem organizacyjnym i finansowym.

5. Jako dezyderat uchwalono następujący wniosek: „Towarzystwa, mające w nazwie określoną specjalność sportową, jeżeli posiadają sekcje nie tylko dla sportu, który się uprawia w odmiennych porach roku, powinny zmieniać się na kluby ogólnie sportowe”.

6. W zawodach urządzanych przez organizacje związkowe mogą brać udział tylko kluby, należące do międzynarodowych związków poszczególnych gałęzi sportu, względnie kluby przez tenże związek uznane. Wyjątek stanowią zawody specjalne dla młodzieży, ludowe i wojskowe za wiedzą związków urządzane.

7. Klub praktykujący kilka sportów, zapisuje się na członka do każdego związku okręgowego czy państwowego, kierującego danym sportem.

8. Związek wydaje karty zgłoszeń dla każdego praktykującego jego sport zawodnika. Każdy klub otrzymuje od związku państwowego lub okręgowego karty zgłoszeń dla wszystkich członków uprawiających ten sport. Branie udziału w zawodach dozwolone jest tylko posiadaczom kart zgłoszeń.

9. Towarzystwa należące do związków państwowych, mogą nawiązywać kontakt z zagranicznymi towarzystwami sportowymi tylko z wiedzą i aprobatą odnośnych państwowych związków sportowych.

10. W sprawie stosunku do sportu wojskowego należy przestrzegać następujących zasad: a) kluby wojskowe zarejestrowane w Min. Spr. Wewn. mają pełne prawo należenia do państwowych związków sportowych, b) zaleca się klubom oraz związkom współpracę przez swych członków w komisjach sportowych przy dowództwach wojskowych c) zaleca się klubom oraz związkom, aby współpracowały przez swych członków w okręgowych i lokalnych Radach Wychowania Fizycznego.

Staranie o urlopowanie wojskowych z racji ich uczestnictwa w zawodach sportowych mogą być robione u władz okręgowych za aprobatą związków okręgowych, zaś u władz centralnych za aprobatą państwowych związków sportowych.

W statucie Związku Polskich Związków Sportowych zawarte są nadto co do organizacji życia sportowego następujące postanowienia:

11. Związki należące do Z. Z. nie mogą utrzymywać żadnych stosunków z grupami uprawiającymi inne sporty niż ich, lub mające zamiar uprawiać inne sporty niż ich, jeżeli te grupy nie uznały, lub nie zobowiązały się uznać jako kierowniczą władzę sportową innych związków, należących do Z. Z., których sporty one uprawiają lub chcą uprawiać.

12. Wszystkie towarzystwa i grupy, należące za pośrednictwem Związków do Z. Z., o ile uprawiają jakikolwiek sport, kierowany przez jeden ze związków należących do Z. Z., nie mogą go uprawiać inaczej jak pod przewodnictwem i kontrolą odnośnego Związku.

13. Zarząd Z. Z. w dniu 15 lutego 1925 r. jako wniosek na walne zgromadzenie Z. Z. zaproponował wcielenie do norm organizacyjnych następującego postanowienia:

„Statuty polskich związków sportowych powinny ściśle określać warunki przyjmowania do nich towarzystw i sekcji sportowych, przyczem każde towarzystwo, które tym warunkom odpowiada; wniesie pisemne podanie o przyjęcie i podda się statutowi i regulaminom związku, winno być do związków przyjęte. W związkach nie powinno być dopuszczone ani wymaganie polecenia przez kluby należące do Związku, ani odrzucanie przyjęcia bez podania powodów, ani balotowanie. Każde towarzystwo nie przyjęte z powodów niezgodnych z powyższą zasadą ma prawo odwołania się do zarządu Związku Polskich Związków Sportowych.

5. Pojęcie amatorstwa w sporcie.

Międzynarodowy Komitet Olimpijski wobec tego, że do zawodów olimpijskich dopuszczani są tylko amatorowie, ustala na co cztery lata odbywających się kongresach sportowych pojęcie amatorstwa, a także na tegorocznym kongresie w Pradze pojęcie to poddane będzie rewizji

Wedle zasad M. K. O. amatorem jest sportowiec, który z uprawiania sportu nie ciągnie żadnych korzyści materialnych, dających się oszacować pieniężnie, i który gotów jest to po-

twierdzić na piśmie pod słowem honoru. Zawodowcem jest ten, kto wprost lub ubocznie ciągnie z uprawiania sportu korzyści materialne.

Ponieważ pojęcia amatora w rozmaitych działach sportu są rozmaite na *kongresie sportowym w Lozannie* w r. 1921 przyjęto do regulaminu olimpijskiego (§ 3) następujące postanowienia o amatorach:

„Pojęcie amatora dla każdego sportu jest normowane przez Federację międzynarodową odnośnego działu sportu. Dla działów, które nie posiadają federacji międzynarodowych, pojęcie to ustali komitet organizujący Olimpiadę.

Związek państwowy, który kieruje danym sportem w pewnym kraju, ma poświadczyć na karcie zgłoszenia zawodnika do Olimpiady, że zawodnik ten jest amatorem w pojęciu federacji międzynarodowej odnośnej gałęzi sportu a deklaracja ta ma być potwierdzona przez Komitet Olimpijski odnośnego kraju. W razie protestu rozstrzyga go federacja międzynarodowa, zaś o ile on został wniesiony przed samymi zawodami jury d'apel, które załatwia sprawę ostatecznie”.

W poszczególnych federacjach nie tylko rozmaite są definicje amatorów i zawodowców, ale też rozmaity pogląd na kwestję, czy zawodowiec w pewnym sporcie może być amatorem w innym sporcie oraz czy zawodowy nauczyciel sportu lub gimnastyki może być amatorem.

Wszystkie federacje są jednakże zgodne w tym, że zawodowcem jest osoba przyjmująca wynagrodzenie pieniężne za uprawianie sportu, ciągnące z niego dochód główny lub dochody uboczne, stająca do zawodów o nagrody pieniężne, względnie sprzedająca lub zastawiająca nagrody honorowe. Amator nie może też stawać do zawodów z zawodowcem, gdyż przez to staje się sam zawodowcem. Uznanie za zawodowca *nauczyciela*, względnie trenera w sportach wogóle, ewentualnie w danym dziale sportu normowane jest rozmaicie przez rozmaite związki. Wedle pojęcia niektórych związków nawet płatni funkcjonariusze kancelaryjni klubu stają się zawodowcami, a pewne związki za zawodowstwo uważają otrzymywanie posad głównych lub ubocznych za pośrednictwem klubu.

Stosunkowo najpełniej określa pojęcia amatorów *Międzynarodowa Federacja Lekko Atletyczna* (F. I. A. A.), która na *kongresie w Lyonie* 10 i 11 czerwca 1914 przyjęła odnośnie do amatorstwa postanowienia następujące:

§ 1. Amatorem jest sportsman, który sport uprawia jedynie z czystego zamiłowania, a nie z innych powodów.

§ 2. Kto bierze udział w jakimkolwiek sporcie za pieniądze albo wartość pieniężną, staje się zawodowcem dla wszystkich sportów.

§ 3. Amator, który w jakichkolwiek zawodach atletycznych startuje z zawodowcami, staje się również zawodowcem.

§ 4. Jeżeli amator w jakimkolwiek sporcie startuje z zawodowcem, jednakże nie otrzymuje za to pieniędzy ani wartości pieniężnej, wtedy związek jego państwa określi, czy może on pozostać amatorem czy też stał się zawodowcem. Odnośna uchwała będzie uznana przez członków federacji.

§ 5. Kto w jakimkolwiek sporcie za pieniądze, albo wartość pieniężną, naucza lub dogląda ćwiczeń jest zawodowcem. Postanowienie to niema zastosowania przy zawodach krajowych odnośnie do nauczycieli gimnastyki ustanowionych przez państwo lub miasta, jeżeli pozwala na to definicja amatorstwa odnośnego państwa. Przy zawodach międzynarodowych nie są nauczyciele gimnastyki uprawnieni do startu,

Amator może przyjmować tylko nagrody honorowe (tłómaczenie niemieckie uchwały lyońskiej nazywa je „Gravierte Preise“), a nagrody muszą być trwałe (niedopuszczalne zwierzęta, naturalia i t. p.). Amator nie może przyjmować nagrody o wartości większej niż 250 fr. w złocie. Wyjątki wymagają zgody federacji międzynarodowej. Fundacje nagród honorowych są regulowane przez związki państwowe. Żaden amator nie może nagrody honorowej sprzedać, darować lub zastawiać, Federacja ma prawo kontrolować użycie nagród honorowych.

Amator nie może startować pod fałszywym nazwiskiem. Pseudonimy wymagają zatwierdzenia związku państwowego i nie mogą być zmieniane.

§ 6. Amator nie może wyzywać zawodowca do walki bez względu na to, czy toczyła by ona się o pieniądze, wartość pieniężną lub o honor.

§ 7. Amator nie może od nikogo za uprawianie sportu przyjmować pieniędzy lub wsparcia, lub też ciągnąć korzyści finansowych za udział w zawodach sportowych. Należy mu się tylko zwrot wydatków za kosztą podróży kolejną wraz z wozem sypialnym, (lub okrętem), wikt i mieszkanie. W żadnym wypadku zwrot nie może wynosić więcej, niż bilet I klasy kolejną, wóz sypialny, (lub okręt) i 25 fr w złocie dyet dziennych.

§ 8. Wszystkie należności winny być płacone klubowi, względnie związkowi, a nie poszczególnym uczestnikom zawodów.

§ 9. Amator nie może żądać pieniędzy na trenera, masażera, albo towarzysza ćwiczeń. Postanowienie to nie przeszkadza, aby klub nie opłacał odnośnych osób, jednakże amator nie ma prawa żądać tej zapłaty, a pieniądze nie mogą być wypłacane do jego rąk.

§ 10. Amator nie może być opłacany pośrednio lub bezpośrednio, aby go zachęcić do pozostania w pewnym klubie, względnie do przystąpienia do niego.

§ 11. Amator nie może żądać odszkodowania za czas stracony w czasie treningu lub zawodów, oraz za utracony zarobek.

§ 12. Amator nie może startować pod firmą klubu w którym ma płatną posadę, albo dla którego świadczy jakiegokolwiek usługi za wynagrodzeniem.

§ 13. Amator nie może przy żadnych zawodach, w których sam bierze udział, uczestniczyć w zakładach pieniężnych w jakiegokolwiek postaci.

§ 14. W razie wątpliwości przy zawodach różnych krajów co do charakteru amatorstwa zawodnika, rozstrzyga komisja federacji.

Dla sportu piłki nożnej na Kongresie Międzynarodowej Federacji Piłki Nożnej (F. I. F. A.), odbytym w lipcu 1924 r. w Paryżu, uznano, że F. I. F. A. kieruje amatorskim sportem piłki nożnej i popiera usilnie jego rozwój, oraz kontroluje sport zawodowy. Na Kongresie przyjęto następującą definicję amatora:

Każdy gracz będzie uznany przez FIFA za zawodowca, o ile otrzyma kwotę pieniężną, lub będzie ciągnąć jakiegokolwiek korzyści materialne, poza zwrotem kosztów ekwipunku, podróży lub hotelu, ściśle wykazanych i usprawiedliwionych. Przez koszty podróży rozumie się tylko wydatki spowodowane bądź to przez udział w zawodach, bądź to przez trening, bądź przez uczestnictwo w drużynie w charakterze gracza rezerwowego.

Amator może poza tem korzystać na koszt klubu ze wskazówek trenera i usług masażysty, lub lekarzy specjalistów, w razie zaś nieszczęśliwego wypadku może otrzymać sumę ubezpieczeniową, której premję opłaca jego Związek lub klub. Jest również dopuszczalnym, aby gracz uszkodzony, który nie był ubezpieczony, lub któremu suma ubezpieczeniowa nie pokryła kosztów leczenia, otrzymał pomoc pieniężną ze strony swego klubu, pod warunkiem uprzedniego otrzymania zezwolenia od swego Związku Państwowego.

Gracze amatorzy muszą na każdą otrzymaną sumę przedłożyć szczegółowe pisemne pokwitowanie. Kwity te muszą być ka żdej chwili do dyspozycji odnośnego Związku Państwowego ub FIFA.

Jeżeli amator jest płatnym funkcjonariuszem klubu, lub wiązku, klub ten lub związek jest obowiązany móc udowodnić a każde żądanie, że usługi, które oddaje on jako gracz, nie qyły wcale brane w rachubę przy wyznaczaniu płacy otrzymywanej przez niego, jako funkcjonariusza.

Każdy gracz, który bierze udział w zawodach o nagrodę pieniężną jest zawodowcem.

Gracz traci swe kwalifikacje amatorskie z dniem, w którym jego Związek Państwowy uznał go za zawodowca, albo też w wypadku, gdy sam oświadczył chęć zostania zawodowcem, z dniem, w którym deklaracja taka dojdzie do jego Związku Państwowego.

Bez względu na to, czy gracze danego klubu są zawodowcami, czy też amatorami, klub ten może być członkiem, któregokolwiek ze związków państwowych, należących do FIFA, tylko o ile jest kierowany wyłącznie przez amatorów, o ile klub ten nie stanowi źródła dochodu dla swych kierowników lub osób, które udzieliły mu funduszków pod jakąkolwiek formą. Fundusze dane klubowi do dyspozycji lub subskrybowane udziały pieniężne mogą przynosić zysk nie przewyższający jednak oficjalnej stopy dyskontowej danego państwa więcej jak o $\frac{1}{3}$.

Fakt zajmowania się kupiectwem artykułów sportowych nie czyni gracza zawodowcem.

Jest bezwzględnie zakazanem, by amator robił lub zezwalał na robienie reklamy przy pomocy swego nazwiska lub z racji swych wyników sportowych.

Również zakazanem jest, by amator zezwalał firmie handlowej na używanie jego fotografii w celach reklamowych.

Gracz uznany za zawodowca w jednym państwie, będzie za takiego uważany we wszystkich innych.

6. Uchwały Pierwszego Polskiego Kongresu Sportowego.

7 i 8 kwietnia 1923 r. z inicjatywy Związku Polskich Związków Sportowych, pod protektoratem ówczesnego prezydenta ministrów i ministra spraw wewnętrznych gen. Władysława

Sikorskiego, odbył się w Warszawie Pierwszy Polski Kongres Sportowy. Na czele *komitetu kongresowego* stał pułk. dr. Władysław Osmolski, jako przewodniczący i p. Henryk Jeziorowski jako sekretarz, a w skład komisji kongresowej wchodził nadto pp. inż. Mieczysław Górski, pułk. dr. Kazimierz Łubieński, Tadeusz Garczyński, dr. Mieczysław Orłowicz, pułk. dr. Czesław Jakubowski, i kpt. Henryk Królikowski Muszkiet.

Na kongres zostały *zaproszone* wszystkie ministerstwa, w których zakres działania wchodzi pośrednio lub bezpośrednio opieka nad sportem, magistraty kilkudziesięciu większych miast w Polsce, władze i instytucje wojskowe opiekujące się wychowaniem fizycznym w armii, uniwersytety i wyższe zakłady naukowe, Państwowy Instytut Pedagogiczny, wszystkie polskie związki sportowe, w dziedzinie piłki nożnej i lekkiej atletyki, także związki okręgowe, Sokół, Harcerstwo, Związek Strzelecki, oraz kluby sportowe z dziedziny narciarstwa, kolarstwa, łyżwiarstwa, szermierki, myślistwa, lawn tennisu, zaś z dziedziny piłki nożnej jedynie kluby klasy A. Ponadto zostali na kongres zaproszeni reprezentanci sfer lekarskich, higienicznych, pedagogicznych, redakcje pism sportowych i referenci sportowi pism codziennych, a wreszcie posłowie należący do Sejmowego Koła Przyjaciół Sportu.

Kongres zgromadził ogółem około 200 osób, z całej Polski, a jego obrady otworzyli: ówczesny prezes Z. Z. p. Artur Śliwiński, minister pracy i opieki społecznej p. Ludwik Darowski (imieniem generała Sikorskiego), oraz minister oświaty p. Józef Mikułowski-Pomorski.

Prezydjum kongresu stanowili pp. Stanisław Osiecki wicemarszałek sejmu jako przewodniczący, oraz pp. prof. dr. Eugenjusz Piasecki (Poznań), mec. dr. Józef Radwan (Kalisz), prof. dr. Orzelski (Kraków), prof. Rudolf Wacek (Lwów) i Wacław Zwolski (Wilno) jako zastępcy przewodniczącego.

Kongres, którego obrady podzieliły się na kilka komisji, powziął jednogłośnie następujące uchwały:

A. Uchwała zasadnicza.

Pierwszy Polski Kongres Sportowy stwierdza, że sport w Polsce pracuje i będzie pracować dla potęgi państwa i dla szczęścia społeczności.

Kongres uważa za rzecz konieczną i pilną: stworzenie sze-rokiego planu wychowania fizycznego narodu i urzeczywistnienia tego planu przez władze państwowe i samorządowe, instytucje społeczne, organizacje sportowe i ogół obywateli.

B. Wnioski ogólne.

1. Kongres wita z uznaniem utworzenie „Sejmowego i Senatorskiego Koła Przyjaciół Sportu”, w celu popierania rozwoju sportu w Polsce i wyraża nadzieję, że dzięki poparciu członków tegoż Koła, rychło zostaną załatwione sprawy ustawodawcze i administracyjne, niezbędne dla organizacji i rozwoju życia sportowego.

2. Kongres uważa za niezbędne, by Rząd Polski poparł wydatnie moralnie i finansowo, pracę Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich, celem godnego wystąpienia naszej reprezentacji sportowej na Igrzyskach Olimpijskich w r. 1924. Kongres uprasza o udzielenie pozwolenia na urządzenie loterii sportowej na cele ekspedycji olimpijskiej.

3. Kongres poleca związkom i klubom sportowym propagandę sportu wśród robotników i młodzieży wiejskiej oraz pomoc dla ich organizacji sportowych, jakoteż zaopiekowanie się budzącym ruchem sportowym wśród kobiet i pomoc w jego organizacji.

4. Kongres poleca wpływać na młodzież zrzeszoną w klubach sportowych, by hołdowała zasadom abstynencji od napojów alkoholowych oraz unikała łączenia z uroczystościami sportowymi bankietów, na których nadużywa się napojów alkoholowych.

C. Sprawy organizacyjne.

Kongres uważa za podstawowe warunki rozwoju sportu w Polsce wypełnienie następujących postulatów:

1. Odłączenie ustawodawcze kwestji wychowania fizycznego od sprawy przysposobienia do obrony Rzeczypospolitej, oraz wniesienie w jaknajkrótszym czasie do Sejmu projektu ustawy o wychowaniu fizycznym, opartej na podobnych projektach w innych państwach.

2. Organizację specjalnego wydziału dla spraw sportu przy jednym z ministerstw, określenie ustawodawcze jego zakresu działania, uposażenie go w potrzebne środki finansowe oraz określenie ustroju i zakresu działania jego ciał doradczych, przy udziale delegatów instytucji sportowych,

3. Uzupełnienie Rady Wychowania Fizycznego większą liczbą reprezentantów naczelnych władz sportowych, z głosem stanowczym w kwestjach dotyczących sportu.

4. Ustawodawcze unormowanie budowy boisk i urządzeń sportowych według gęstości zaludnienia danej miejscowości oraz pomocy finansowej państwa i samorządu w ich budowie, w formie pożyczek długoterminowych

5. Pomoc polskich placówek dyplomatycznych zagranicą, w nawiązaniu kontaktu z instytucjami sportowymi innych państw i zainteresowanie się ich ruchem sportowym w Polsce, oraz ekspedycjami naszymi na zawody międzynarodowe.

D. Postulaty administracyjne.

Kongres uważa za niezbędne dla ułatwienia rozwoju sportu w Polsce:

1. Udzielanie zniżek kolejowych dla uczestników zawodów sportowych i wycieczek turystycznych, jakoteż dla delegatów na organizacyjne zjazdy sportowe, oraz dla transportu inwentarza sportowego.

2. Popieranie rozwoju przemysłu sportowego w Polsce, oraz ulgi cłowe dla tych artykułów, które niezbędnie musi się sprowadzać z zagranicy.

3. Ustanowienie państwowych nagród honorowych wędrownych, dla zawodów o mistrzostwa państwowe w każdej dziedzinie sportu.

4. Wybudowanie, przynajmniej po jednym dla każdego działu sportu, reprezentacyjnym urządzeniu sportowym w państwie: (stadjon reprezentacyjny, pływalnia letnia i zimowa, hala gimnastyczna, tor wioślarski, sala szermiercza i t. d.).

5. Urządzenie z okazji wystaw, targów i zjazdów międzynarodowych w centrach przemysłowych, handlowych i miejscowościach klimatycznych, igrzysk sportowych, podobnie jak to ma miejsce zagranicą.

E. Postulaty finansowe.

Kongres uważa za niezbędne dla ułatwienia rozwoju sportu w Polsce:

1. Wydatne powiększenie budżetu na cele sportowe w Polsce, a mianowicie: na budowę stadjonu reprezentacyjnego i innych urządzeń, sprowadzanie instruktorów oraz urządzenie kursów instruktorskich, wydawanie podręczników i regulaminów,

szkolenie i wyposażenie nauczycieli gimnastyki i sportu, administrację naczelnych władz sportowych, umożliwienie godnej reprezentacji na zawodach międzynarodowych, zwłaszcza na Igrzyskach Olimpijskich.

2. Udzielanie pożyczek długoterminowych przez Bank P. klubom i towarzystwom sportowym, na budowę urządzeń sportowych.

3. Przy rozdziale subwencji państwowych, oraz przy udzielaniu pożyczek na cele sportu, winny władze państwowe zasięgać opinii Związku Polskich Związków Sportowych.

4. Ujednostajnienie gminnych opłat, od widowisk sportowych, oraz obracanie dochodu z tego źródła na cele wychowania fizycznego i sportu.

F. Wychowanie fizyczne i sport w szkole.

Kongres uważa że:

1. Wychowanie fizyczne w szkole, powinno być postawione na należytych poziomie, przez jaknajszersze uwzględnienie gimnastyki metodycznej, gier i zabaw ruchowych, oraz sportów indywidualnie stosowanych. Do świadectw maturalnych należy wprowadzić ocenę ze sprawności fizycznej.

2. Przesadne uprawianie przez młodzież pewnej gałęzi sportu z pominięciem innych sportów, gimnastyki, oraz gier ruchowych, uważa Kongres za objaw niepożądany.

3. Ze względu na konieczność szerszego zainteresowania wychowaniem fizycznym i kulturą cielesną młodzieży akademickiej, powinny być utworzone przy wszystkich uniwersytetach polskich katedry wychowania fizycznego.

4. Kształcenie wychowawców fizycznych dla szkół, armji i stowarzyszeń, powinno być postawione na najwyższym poziomie przez tworzenie studjów wychowania fizycznego przy uniwersytetach i instytutach pedagogicznych.

5. Seminarja nauczycielskie, oraz instytuty pedagogiczne, powinny wychowanie fizyczne należycie uwzględniać w swych programach.

6. Kongres uważa za konieczne utrzymanie stałego kontaktu władz szkolnych z naczelnymi organizacjami sportowymi.

7. Nauka pływania powinna być uznana za obowiązkową dla młodzieży szkolnej. Reformę tą należy zacząć od seminarjów nauczycielskich. Kongres uważa za niezbędne tworzenie pływalni i przystani wioślarskich przy szkołach średnich i semi-

narzajach, oraz szkołach akademickich, o ile na to pozwolą warunki otoczenia szkoły.

8. Kongres uważa za konieczne zakładanie jaknajliczniejszych boisk i terenów sportowych dla młodzieży szkolnej, oraz zaleca instytucjom i stowarzyszeniom sportowym, umożliwienie młodzieży szkolnej korzystania z placów do zabaw i boisk.

[G. Sport w wojsku.

1. Kongres uważa, że sport w wojsku służy przede wszystkim dla celów wyszkolenia i posiada odrębną organizację, wypływającą ze specjalnych warunków życia i potrzeb wojskowych.

2. Kongres stoi na stanowisku najściślejszej współpracy wojska z organizacjami sportowymi cywilnymi w dziedzinie wychowania fizycznego narodu, drogą urządzania wspólnych zawodów o charakterze towarzyskim.

3. Kongres uważa za wskazane wzmoczenie działalności w kierunku zakładania wojskowych klubów, które prócz kierunku ogólno-sportowego, uwzględniłyby gałęzie sportu, niezbędne dla celów wyszkolenia w wojsku, Kongres stwierdza, że istnienie tych klubów, tworzących łącznik między związkami cywilnymi a władzami wojskowymi, wpływa na zgodną ich współpracę i przyczynia się skutecznie do zbliżenia wojska ze społeczeństwem.

4. Kongres, konstatując że wojsko, przez intensywne uprawianie sportu, niesienie pomocy cywilnym klubom sportowym i pracę przysposobienia wojskowego, przyczynia się do podniesienia tężyzny narodu, pragnie, by te dążenia były przez odnośne władze centralne poparte drogą udzielania pomocy materialnej.

H. Prasa i wydawnictwa sportowe.

1. Kongres uważa za niezbędne dla propagandy sportu większe zainteresowanie się prasy ruchem sportowym i uświadamianie społeczeństwa o jego znaczeniu.

2. Kongres uważa za pożądane, aby pisma sportowe, oraz dzienniki, które prowadzą stałe działy sportowe, w celu podniesienia poziomu wiadomości teoretycznych, poświęcały więcej uwagi artykułom z dziedziny techniki sportu i wychowania fizycznego.

3. Kongres poleca Z. P. Z. S. zainicjować utworzenie związku dziennikarzy i sprawozdawców sportowych, któryby

w pierwszym rządzie podjął akcję, celem podniesienia poziomu wiadomości fachowych swych członków, przez urządzenie kilku tygodniowych kursów informacyjnych z zakresu wychowania fizycznego i sportu.

4. Kongres poleca Z. P. Z. S., wdrożenie akcji celem wydania brakujących regulaminów i podręczników sportowych dla każdej gałęzi sportu. Ponadto Związek Polskich Związków Sportowych podejmie pracę nad przygotowaniem bibliografii i encyklopedji sportowej i przystąpi do opracowania słownictwa sportowego, oraz do wydania dziejów sportu polskiego, od jego początków w drugiej połowie XIX w.

5. Związek Polskich Związków Sportowych zwróci się do władz rządowych z prośbą o zorganizowanie biura informacyjnego, któreby, dla użytku polskiej prasy sportowej, zbierało materiały i wiadomości z zakresu organizacji wychowania fizycznego i sportu zagranicą. Wiadomości te dotyczyłyby: statystyki urzędowej o rozwoju sportu, sposobu udzielania pomocy inicjatywie prywatnej, pracującej na polu wychowania fizycznego i sportu, przez instytucje państwowe lub społeczne oraz wiadomości dotyczące ustawodawstwa.

6. Związek Polskich Związków Sportowych, w łączności i równoległe z akcją o pomoc rządu dla prasy codziennej politycznej, winien wszcząć akcję na rzecz prasy sportowej, w ścisłym porozumieniu ze Związkiem Dziennikarzy Polskich.

7. Związek Polskich Związków Sportowych zwróci się z prośbą do Polskiej Agencji Telegraficznej o informowanie zagranicy na zasadzie wzajemności, o naszych wynikach sportowych.

8. W związku z uchwalonymi wnioskami, Związek Polskich Związków Sportowych utworzy referat prasowy, lub organ mu odpowiadający, któryby współdziałał z prasą sportową na polu propagandy sportu.

I. Uchwała wykonawcza.

Wykonanie uchwał Pierwszego Polskiego Kongresu Sportowego, ewentualnie starania o ich wykonanie, poleca się Zarządowi Związku Polskich Związków Sportowych.

II. Organizacja poszczególnych działów sportu.

1. Atletyka i zapaśnictwo.

a) Organizacja międzynarodowa.

W dziedzinie atletyki istnieją trzy federacje międzynarodowe, osobna dla zapaśnictwa (walki grecko-rzymskiej), osobna dla walki wolnej, a osobna dla podnoszenia ciężarów. Polska w żadnej z nich nie jest reprezentowana.

1) Międzynarodowa Federacja Zapaśnicza (*International Amateur Wrestling Federation*) ma siedzibę w Londynie.

2) Międzynarodowa Federacja walki wolnej (*International Federation of Catch as Catch can Wrestling*). Jej prezesem jest M. Jos. Panesi, Antwerpja, rue Verdussen 62.

3) Międzynarodowa Federacja dla Podnoszenia Ciężarów (*Federation Internationale Halterophile*) ma siedzibę w Paryżu, 6 rue Etienne-Dolet.

W skład Zarządu Federacji wchodzi delegaci, przeważnie prezesi, poszczególnych związków ciężko atletycznych.

Do tej ostatniej należą:

Anglja: a) The Weight Lifters Association, 31 Mount Road N. W., 4 London.

b) Federation Halterophile de Grande Bretagne et d'Irlande 19/21, Ludgate Hille E. C., 4 London.

Belgia: L'Halterophile Club de Belgique, Leodium (Liège) Avenue de Comte 3.

Czechosłowacja: Czeskoslovensky Svaz Težke Atletiky, Praha Žižkow, Libusina ul. 11, Jaroslav Kulhanek, 11.000 członków.

Danja: Dansk Athlet Union, Kopenhaga, Rolholmsgade 19.

Estonja: l'Eesti Spordi Liit, Tallinn, Pikktan (Rewel), Postkast 70.

Finlandja: The Finnish Gymnastic And, Helsingfors.

Łotwa: Latvijas Smagatletikas Savecniba, Ryga, Ferbata 4.

Norwegja: Norwegian Central Federation of Sports, Oslo.

Portugalja: Ginaso Club Portugais, Lisbena, ul. Serpa Pinto 4.

Rumunja: Federation Societatilor de Sport din Romania, Bukarest, Strada G. Clemenceau 6.

Szwajcarja: Federation Suisse du Poids et Halteres, La Chaux de Fonds.

Szwecja: Svenska Athletik Forbundet, Stockholm.

Włochy: Federazione Athletica Italiana, Genua, Via Innocenzo Frugoni 7.

b) Polski Związek Towarzystw Atletycznych.

Na podstawie uchwały zarządu Związku Polskich Związków Sportowych funkcje Związku Polskich Towarzystw atletycznych pełni Polskie Tow. Atletyczne w Warszawie, ul. Ciepła 13.

Jego zarząd w r. 1922 stanowili prezes Władysław Pytłasiński, wiceprezesi Bolesław Wróblewski, Stanisław Samborski, skarbnik Bronisław Bielkiewicz, sekretarz Stanisław Pakulski, gospodarz lokalu Karol Sasiada, członkowie zarządu: pp. Zakrzewski Bohdan, Zifer Roman, Orłowicz Mieczysław, Chodnikiewicz Waclaw, Podgórski Konstanty, Lecewicz Zygmunt, Wismiler Stanisław, Dawison Emil.

W r. 1924 prezesem był Wł. Pytłasiński, sekretarzem Olszawowski, skarbnikiem M. Szafranowicz.

c) Towarzystwa Atletyczne w Polsce.

Inowrocławskie T. A. „Zbyszko”, Inowrocław, ul. Solankowa 9.

Poznańskie T. A. „Zbyszko”. Poznań, ul. Sienna 11 (M. Dudek).

Łódzkie Stow. Gimn. „Siła”, Łódź, ul. Sienkiewicza 54.

Tow. Atletyczne fabryki Krusche i Ender, Pabjanice.

Górnośląski Związek Ciężkiej Atletyki, Katowice, ul. Wandy 20, grupuje kilkadziesiąt towarzystw nie należących do Pol. Tow. Atletycznego.

Do Związku tego należą następujące towarzystwa: 1) K. S. Orzeł Biały — Szopienice, 2) K. S. Lurich — Huta Laury.

3) K. S. Rybnik — Rybnik, 4) K. S. Janów — Janów, 5) K. S. Cel — Giszowiec, 6) K. S. Polonja — Nowa Wieś, 7) K. S. Jedność — Nowy Bytom, 8) K. S. Orzegów — Orzegów, 9) K. S. Łagiewniki — Łagiewniki, 10) Heros — Załęże, 11) K. S. Mars — Wielkie Hajduki, 12) K. S. Atlas — Król. Huta, 13) K. S. Brzeziny — Brzeziny, 14) Bogucice — Bogucice.

2. Automobilizm.

Międzynarodowa Federacja automobilowa (*Association Internationale des Automobiles Clubs Reconnus*) ma siedzibę w Paryżu (Paris, 6 Place de la Concorde).

Zarząd federacji stanowią: Prezes — baron de Zuylen de Nyevelt (Francja). Wiceprezesa: hr. de Liedekerke (Belgia), Sir Julian Orde (Anglia), hr. de Vogue (Francja), W. S. Hogan (Ameryka), hr. von Rosen (Szwecja). Członkowie: Quinones de Leon (Hiszpanja), Megevet (Szwajcaria), senator Crespi (Włochy), Vaniczek (Czechy), hr. Karol Raczyński (Polska), bar. van Welden-Rengers (Holandia), bar. Haymerle (Austria), pułk. Carstensen (Dania), sekretarz generalny: pułk. Peron (Francja), skarbnik: Ch. Ward (Anglia).

Najbliższe Walne Zgromadzenie Federacji odbędzie się w październiku 1925 r.

Do Międzynarodowej Federacji automobilowej należą następujące państwa:

Anglia: The Royal Automobile Club (London S. W. 1., Pall Mall).

Austria: Oesterreichischer Automobil Club (Wien I., Kärntnerring 10).

Belgia: Royal Automobile-Club de Belgique (Bruxelles, 58 Avenue des Arts).

Czechosłowacja: Autoklub Republiki Czeskosłowenske (Prah 1. Obecni Dum).

Dania: Kongelig Dansk Automobil Klub (Kobenhavn B, Raadhuspladsen 77).

Egipt: Egyptian Motorist's Association (Alexandrie, 9 Rue Sesostris).

Finlandja: Finlands Automobil Klub (Helsingfors)

Francja: Automobile-Club de France (Paris, 8 Place de la Concorde).

Hiszpanja: Real Automovil Club de Espana (Madrid, 14 Alcala 69).

Holandja: Koninklijke Nederlandsche Automobil Club, S. Gravenhage, 10 Lange Vijverberg).

Japonja: Nippon Automobile Club Tokio.

Kuba: Automovil Y Aereo Club de Cuba (Habana, Ma-leçon 40)

Luxemburg: Automobile-Club Luxembourgeois (Luxembourg Grande Rue 66)

Norwegja: Kongelig Norsk Automobilklub, (Oslo Huit feldsgt.1).

Polska: Automobilklub Polski (Warszawa, ul. Ossolińskich 6).

Portugalja: Automovel Club de Portugal (Lisbona, 29 Largo di Calha riz).

Rumunja: Automobil Club Regal Roman (Bucuresti, Calea Victoriei 102).

Serhja: Automobile Club de Royaume des Serbes, Croates et Slovenes (Belgrade, 40 Rue Roi Milan).

Stany Zjednoczane: The Automobile-Club of America (New York City, 54-th and 55-th Streets W.).

Szwajcarja: Automobil Club de Suisse (Genève, 3 Rue du Mont-Blanc).

Szwecja: Kungliga Automobil Klubben (Stockholm, Nybro-gatan 3).

Urugwaj: Automovil Club del Uruguay (Montevideo, 878, 18 de Julio).

Węgry: Kiralyi Magyar Automobil-Club (Budapest 192, IV Apponyi-ter I).

Włochy: Automobile Club d'Italia (Torino, Via XX Set-tembre 50)

Automobilklub Polski, nie uważając się za towarzystwo sportowe (w odróżnieniu np. od Automobilklubu Francji) nie należy do Związku Polskich Związków Sportowych.

3. Boks.

a) Organizacja Międzynarodowa.

Międzynarodowa Federacja Bokserska (*Federation Internationale de Boxe Amateur*). London E. C. 2, Bishopsgate 69, (sekr. Valentine Barker). Prezesem zarządu federacji jest J. H. Douglas (Anglja), wiceprezesami Paul Rousseau (Francja), Maurice

Collard (Belgja), F. W. Rubien (Stany Zjednoczone), sekretarzem i skarbnikiem Walenty Barker (Anglja), członkiem zarządu J. G. Merrick (Kanada).

Do Federacji należą 22 związki państwowe, w szczególności:

Anglja: Amateur Boxing Association, 22 Great James Street, Bedford Row, London W. C. 1 (Secr. E. T. Calver).

Afryka Południowa: South African National Amateur Boxing Association P. O. Box 5505, Johannesburg, Transvaal (Secr T. St. John Dean).

Argentyna: Federacion Argentina de Box, Corrientes, 327 Buenos Aires.

Belgja: Federation Belge de Box, 47 Rue Montagnes-aux-Herbes Potagares, Bruxelles.

Chili: Federation de Box de Chile, Casilla, 2786, Santiago.

Danja: Dansk Amator Bokse-Union, Longenstraede, 24 Kopenhagen. (Sokr Richard Jenssen)

Francja: Federation Française de Boxe, 24 Boulevard Poissoniere, Paris.

Hiszpanja: Federacion Espanola de Boxeo, 572 Calle Cortes, Barcelone (sekr. M. Casanova).

Holandja: Nederlandsche Boksbond, Pretorius Plein 19, Amsterdam (sekr. H. G. Bakker).

Irlandja: Irish Amateur Boxing Association, Portobello Barracks, Dublin (sekr. P. O. Cotzam).

Kanada: Amateur Athletic Union of Canada, 228 Glen Road Toronto (sekr. Norton H. Crowe).

Luxemburg: Federation Luxembourgeoise de Boxe, Mühlenweg, Luksenburg.

Łotwa: Latvijas Smagatletikas Savieniba, Samarina iela nr. 3 dz. 17, Riga (sekr. P. Jost).

Norwegja: Norges Boxeforbund, Kontor Idraettens Hus, Oslo.

Polska: Polski Związek Bokserski, Warszawa ul. Żórawia 25 m. 3 (sekr. W. Woyno).

Portugalja: Federação Portuguesa de Box, 4 R. Serpa Pinto Lisbonne.

Stany Zjednoczone: Amateur Athletic Union of The United States, 290 The Broadway New York, City (sekr.-skarbnik Frederick W. Rubien).

Szwajcarja: Federation Suisse de Boxe, Brasserie de l'Univers, 5 Rue du Rhone, Geneve.

Szwecja: Svenska Boxningsförbundet, Stockholm.

Urugwaj: Union des Sociédes des Box del Uruguay, 18 de Julio 1085, Montevideo

Węgry: Magyar Birkozok es Boxolok, Orszagos Szövetsége Rottenbiller-utca 37 4, Budapest VII.

Włochy: Federazione Pugilistica Italiana, Via Adige, Milano.

Ponadto istnieje Międzynarodowy Związek Bokserów Zawodowych (*International Boxing Union*); którego sekretarzem jest M Paul Rousseau, Paris 24 Boulevard Poissonière. Do Związku należą Argentyna, Australja, Anglja, Belgja, Brazylja, Francja, Holandja, Norwegja, Stany Zjednoczone, Szwajcarja, Szwecja, Włochy.

b) Polski Związek Bokserski.

Polski Związek Bokserski został założony 16 grudnia 1923 r. Sport ten w Polsce przed wojną prawie nieznan, zaczęła po wojnie na szerszą skalę propagować Y. M. C. A. w Warszawie i w Poznaniu, która urządziła też pierwsze kursy bokserskie w Polsce. Ich absolwentami byli por. *Berski* i *Laskowski*, późniejsi instruktorowie Centralnej Szkoły Wojskowej Gimnastyki i Sportu w Poznaniu, dzięki uczniom których boks rozpowszechnił się w armji.

W Warszawie w r. 1921 i 1922 propagandą boksu zajmował się gorliwie, przy wydatnej współpracy inż. Niewiadomskiego, Polak amerykański mjr. *Balcerkiewicz*, doskonały bokser ciężkiej wagi, który urządził popisy, zawody, wykładał i uczył. W grudniu 1922 powrócił do Ameryki.

Niezależnie od inicjatywy amerykańskiej rozwijał się boks w Poznaniu, na Śląsku, w Krakowie i Lwowie. W tych dwóch miastach ostatnich uprawiano go szczególnie w A. Z. S. Podatniejszym gruntem okazało się województwo poznańskie. W Poznaniu zainteresowanie się boksem ułatwiły stałe stosunki z Berlinem, a sport ten najlepiej rozwijał się w K. S. „Zbyszko”, głównie dzięki prezesowi *Szumnańskiemu*, który kilka lat spędził w Anglii, gdzie zapoznał się z boksem. Drugim centrem sportu bokserskiego stał się Inowrocław, gdzie działał por. *Wiktor Junosz-Dąbrowski*, bokser z długą praktyką zagraniczną i gruntownymi wiadomościami teoretycznymi, zdobywca mistrzostwa armji w r. 1922. Po przeniesieniu się do Warszawy stał się on w r. 1923 głównym propagatorem i organizatorem sportu bokserskiego w Polsce (artykuły w *Stadjonie* i pismach codziennych, kursy,

odczyty i pokazy). Jego też staraniem przy pomocy redaktora Stadjonu kpt. Królikowskiego-Muszkieta odbyło się 16 grudnia 1923 organizacyjne walne zgromadzenie Polskiego Związku Bokserskiego.

W r. 1924 odbyły się pierwsze oficjalne mistrzostwa Polski w boksie 21 kwietnia w Poznaniu, i 3 i 4 maja w Warszawie

Pierwszy zarząd P. Z. B. w r. 1924 stanowili Prezes — mec Stanisław Samborski, wiceprezesi — kpt. Henryk Muszkieta Królikowski i Jan Strzeszewski, skarbnik — inż. Roman Niewiadomski, sekretarz początkowo — por. Kazimierz Laskowski, później — Witold Woyno.

W r. 1924 na czele P. Z. B. stanął jako prezes Roman Niewiadomski, nadto w skład zarządu wchodził pp. Witold Woyno jako wiceprezes i skarbnik, Wincenty Jurewicz jako sekretarz, oraz Zygmunt Szajer Adam Salmoński, kpt Jan Baran (Poznań), dyr. R. Kanenberg (Pabjanice) jako członkowie. Komisję Rewizyjną tworzą pp. Władysław Pytłasiński, Henryk Królikowski i Jan Strzeszewski.

c) Towarzystwo Bokserskie w Polsce.

W Warszawie: Akademicki Związek Sportowy, „Cestes”. Aleje Ujazdowskie 39, „Friendly Boxing Club” ul Chmielna 10 m. 17, Szajer „Skra” Aleje Jerozolimskie 6 „Orzeł Biały”, Polskie Towarzystwo Atletyczne.

W Poznaniu: Akademicki Związek Sportowy, „Pentatlon”, Poznańska Szkoła Wojskowa Gimnastyki i Sportu, K. S „Zbyszko” Wielkie Garbary 6, Fr. Szumnarski.

W Krakowie: Akademicki Związek Sportowy.

We Lwowie: Akademicki Związek Sportowy.

W Inowrocławiu: Kujawski Klub Bokserski, Rybnicka 18 Franciszek Waliński.

W Zgierzu: Sekcja Bokserska „Sokoła”. (Jerzy Puchała Pochwański).

W Sobieszynie: Koło Sport. Sobiesz. Szk. Rolniczej.

Klub Bokserski, Katowice ul. Warszawska 32.

Na Śląsku istnieje kilkanaście towarzystw bokserskich, które do r. 1924 stanowiły odrębny „Śląski Związek Bokserski” zarządzający własne mistrzostwa i nie należący do Polskiego Związku Bokserskiego. 8-go marca 1925 r. Związek ten postanowił przyłączyć się do Polskiego Związku Bokserskiego w charakterze Związku Okręgowego. Jego prezesem jest p. Guzior, zaś człon-

kami Zarządu pp. Józef Rischke (P. K. S. Katowice), Marcin Kucznik (Sokół — Katowice). Berlik (K. S. 07 Siemianowice) Snopek II (Diana Katowice), Nogaj i Kotyrba (Boksing Klub — Hajduki) Sekretariat Związku w Katowicach przy ul. Warszawskiej 27.

Do Związku Śląskiego należą następujące kluby: 1) P. K. S. Katowice, 2) Kolejowy K. S. — Katowice, 3) Diana — Katowice, 4) Sokół II — Katowice, 5) Załęże 06 — Katowice, 6) Boksing Klub — Król. Huta, 7) Boksing Klub — Hajduki, 8) Heros — Tarnowskie Góry, 9) Naprzód — Łagiewniki, 10) Policyjny K. S. — Katowice, 11) 07 — Siemianowice, 12) Klub Pięściarstwa — Mysłówice, 13) Gwiazda — Rybnik, 14) Orzeł — Szopience.

Pozatem do Polskiego Związku Bokserskiego nie należy kilkadziesiąt sekcji bokserskich przy rozmaitych klubach sportowych (np. Proсна w Kaliszu, Polonja w Grudziądzu, przy gniazdach Sokola i przy wojskowych klubach sportowych).

4. Gimnastyka.

a) Organizacja międzynarodowa.

Międzynarodowa Federacja Gimnastyczna (Federation Internationale de Gymnastique) Bordeaux France! M. Charles Cazalet, 8 Rue Regnier.

Do zarządu Federacji należą: C. Cazalet prezes (Francja), dr. J. Scheiner wiceprezes (Czechosłowacja), Al. Kayser sekretarz (Luksemburg), członkowie: Dr. Abr. Clod. Hansen (Danja), kap. K. R. Levalhti (Finlandja), Chas. J. West (Anglja) Antonio Vaghi (Włochy), L. C. Van der Meulen (Holandja), Eigl Kobberstad (Szwecja), dr. Czesław Kłóś (Polska), Dim. Jonescu (Rumunja), Alph Huguenin (Szwajcarja), kap. G. Winroth (Szwecja, Frederick W. Rubien (Stany Zjednoczone), Dr. V. Murnik (Jugosławja).

Do Federacji międzynarodowej należą następujące związki:

Anglja: Amateur Gymnastic Association (sekretarz Chas. J. West, London Grassemead Lingfield (Surrey).

Belgia: Federation Belge de Gymnastique (sekretarz J. Rodijns, Malines, 2 rue du Canal).

Czechosłowacja: Czeska Obec Sokolska, (Praha II). Na Przikope 12 (700.000 członków).

Dania: Dansk Turnforbund (prezes Dr. Abr. Clod Hansen, Kopenhague, 54 Kronprinsesfegade).

Finlandja: Soumen Voimistelujärjestö (Helsingfors).

Francja: Union des Sociétés de Gymnastique de France (prezes C. Cazalet, Bordeaux, 8 rue Reignier).

Holandja: Koninklijk Nederlandsch Gymnastiek Verbond.

Luxemburg: Union des Sociétés Luxembourgeoises de Gymnastique (sekretarz P. Hentges, 12 rue Junck, Luxembourg).

Norwegja: Norges Turnforbund (prezes Egill Kobberstade, Sarpsboog).

Polska: Związek Towarzystw Gimnastycznych „Sokół” w Polsce (Warszawa, ul. Szopena 5).

Rumunja: Federatiunea Societatilor de Gimnastica din Romania (Rom Voinesco prezes, Bucarest Str. Mantuleasa 21)

Serbja: Jugoslawenski Sokolski Savez (prezes Engelbert Gangel), Ljubljana, Bleiweisova Cesta 20).

Stany Zjednoczone: Amateur Athletic Union (sekretarz Fred W. Rubien, New York City (U. S. A.) 302 Broadway).

Szwajcaria: Société Fédérale de Gymnastique (sekretarz J. Scheurmann, Berne, Direction générale de poste).

Szwecja: Svenska Gymnastik Forbundet, (Styrmansgatan 19, Stockholm).

Włochy: Federazione Gimnastica Nazionale Italiana (sekretarz prof. Ach. Cortese) Milano, via Moscova.

W ostatnich miesiącach zostały do Federacji przyjęte związki gimnastyczne *Chile, Urugwaju i Hiszpanji*

b) Polski Związek Towarzystw Gimnastycznych.

Związek taki dotychczas nie istnieje. Odrębną organizację stanowi P. Z. T. G. „Sokół”, odrębną Związek Żydowski Towarzystw Gimnastycznych, Sokół Ukraiński, niemieckie towarzystwa gimnastyczne, pozatem zaś istnieją niczem nie związane luźne organizacje gimnastyczne przy poszczególnych klubach sportowych. Wobec trudności w zorganizowaniu „Pol. Zw. Tow. Gimnastycznych” na zasadach przyjętych dla innych polskich związków sportowych, Związek Polskich Związków Sportowych odstąpił w r. 1924 od zamiaru organizacji tego związku, natomiast jego charakter przyznał P. Z. T. G. „Sokół” przyjmując go na członka zwyczajnego Z. Z. tembardziej, że towarzystwo to reprezentuje Polskę w Międzynarodowej Federacji Gimnastycznej.

Związek Sokolstwa Polskiego miał w końcu 1924 r. 74 okręgów, 766 gniazd oraz około 90.000 członków.

Sokół jest najstarszym towarzystwem wychowania fizycznego w Polsce. Najstarsze gniazdo powstało we Lwowie w r. 1867 wzorując się na Sokole czeskim. W Krakowie powstało gniazdo dopiero w roku 1885, a przed wojną najlepiej rozwijał się Sokół w b. dzielnicy austriackiej, gdzie doszedł do liczby 30,000 członków. W b. dzielnicy pruskiej najstarsze gniazda powstały w r. 1884 w Poznańskim, w r. 1886 w Prusach Królewskich, w r. 1889 w Berlinie i Westfalji, w r. 1895 na Śląsku. Sokół w Stanach Zjednoczonych powstał w r. 1887. W b. zaborze rosyjskim gniazda Sokole zaczęto zakładać dopiero w r. 1905 po nadaniu konstytucji, lecz w r. 1907 rząd rosyjski rozwiązał je. We Francji powstały pierwsze gniazda w r. 1905, w Belgji w r. 1923.

 Przewodnictwo Związku Sokolego [ukonstytuowało się po ostatnim zjeździe w następujący sposób: prezes — Zamoyski Adam, wiceprezesi: Michał Terech, dr. Czarnik Kazimierz, sekretarz inż. Maksyś Mikołaj, Przeździecki Franciszek, skarbnik Dajkowski Cz., członkowie: dr. Czesław Kłóś, Koziulewski Ignacy, Matuszewski Jan, Rauer Emil, Strzetelski Stanisław, Tarło-Maziński Włodzimierz. Ponadto prezes dzielnicy mazowieckiej Tyrakowski Witold i prezes Okręgu Warszawskiego Lesiewicz Stefan. Redaktorem Przewodnika Gimnastycznego „Sokół” jest Ignacy Koziulewski, redaktorem dodatku technicznego Fazanowicz.

Siedziba przewodnictwa w Warszawie, ul. Szopena 3.

Poszczególne gniazda złączone są w okręgi, a kilka, lub kilkanaście okręgów stanowi dzielnicę. Organizacja Sokolstwa podzielona jest na 7 dzielnic.

Siedziby dzielnic i okręgów Sokolstwa:

1) *Dzielnica Lwowska t. zw. Małopolska* (Lwów, ul. Sokoła 7), obejmuje 15 okręgów, w szczególności: Jarosław (10 tow.), Sarnok (6 tow.), Sambor (7 tow.), Przemyśl (10 tow.), Lwów (13 tow.), Tarnopol (7 tow.), Stanisławów (12 tow.), Brody (5 tow.), Stryj (8 tow.), Kołomyja (10 tow.), Sokal (6 tow.), Brzeżany (3½ tow.), Czortków (6 tow.), Złoczów (4 tow.), Buczacz (2 tow.).

2) *Dzielnica Krakowska* (Kraków, ul. Wolska 27, Sokół), obejmuje 6 okręgów w szczególności: Kraków (19 tow.), Nowy Sącz (5 tow.), Tarnów (7 tow.), Jasło (5 tow.), Żywiec (15 tow.), Okręg Zagłębia (13 tow.), Rzeszów (6 tow.).

3) *Dzielnica Poznańska t. zw. Wielkopolska* (Poznań, Zielone Ogródki) obejmuje 14 okręgów w szczególności: Poznań (37 tow.), Ostrów (33 tow.), Inowrocław (16 tow.), Leszno (9 tow.), Węgrowiec (12 tow.), Wronki (11 tow.), Gniezno (11 tow.), Krowia (8 tow.), Kępno (16 tow.), Lwówek (6 tow.), Grodzisk (18 tow.), Jarocin (16 tow.), Rogoźno (9 tow.), Kościan (10 tow.).

4) *Dzielnica Pomorska* (Bydgoszcz) obejmuje 7 okręgów w szczególności Gdańsk (17 tow.), Brodnica (8 tow.), Nakło (7 tow.), Tuchola (8 tow.), Grudziądz (10 tow.), Toruń (8 tow.), Bydgoszcz (17 tow.).

5) *Dzielnica Warszawska t. zw. Mazowiecka* (Warszawa, ul. Śniadeckich 10) obejmuje 12 okręgów w szczególności: Warszawa (10 tow.), Łódź (14 tow.), Lublin (9 tow.), Radom (5 tow.), Kutno (1 tow.), Częstochowa (12 tow.), Białystok (12 tow.), Okręg Wołyński (5 tow.), Włocławek (1 tow.), Kielce (4 tow.), Grodzisk (Warszawski, 8 tow.), Grójec (8 tow.), Wilno (2 tow.).

6) *Dzielnica Śląska* (Katowice) obejmuje 11 okręgów: Nowobytomski (12 tow.), Katowicki (8 tow.), Cieszyński (6 tow.), Tarnogórski (10 tow.), Lubliniecki (5 tow.), Mysłowicki (12 tow.), Mikołowski (12 tow.), Rybnicki (13 tow.), Wodzisławski (19 tow.), Pszczyński (16 tow.), Królewskohucki (4 tow.).

Sekretariat Dzielnicy mieści się w Załężu, ul. Ligonia 20. Przewodnictwo stanowią: prezes — Dreyza Józef, I-szy wiceprezes — Kowalczyk Tomasz, II gi wiceprezes — Badura Teofil, Sekretarz — Światała Józef.

7) *Dzielnica we Francji*: Okręgów 7, towarzystw 96.

Oprócz tego Sokolstwo polskie w Niemczech liczy 6 okręgów, 68 gniazd, około 4.000 członków. W Belgji 1 okręg, 5 gniazd, około 300 członków. W Czechach 1 okręg w organizacji. W Ameryce Związek Sokolstwa Polskiego liczy 14 okręgów, 213 gniazd, około 11.000 członków. Stanowią one odrębne organizacje.

d) Żydowski Związek Towarzystw Gimnastycznych i Sportowych.

Żydowskie towarzystwa gimnastyczne i sportowe utworzyły w r. 1921 związek, którego siedziba znajduje się obecnie w Warszawie, ul. Nalewki 2a mieszk. 8 w lokalu T-wa „Makabi“.

Zarząd Związku w r. 1922 stanowili: dr. Z. Bychowski — przewodniczący, dr. G. Lewin — pierwszy zastępca, M. Garfinkel — drugi zastępca, R. Szklar — sekretarz, M. Brun — skarbnik,

M. Rajchmanówna, Z. Rusecki, M. Rosenblum — członkowie zarządu.

Do Związku należały w r. 1922 następujące towarzystwa:

Ż. T. G. S., Baranowicze A. Kapłan, ul. Pocztowa 3.

„Makabi”, Biała Podlaska, Z. Fajgenbaum, ul. Prosta 30.

Ż. T. G. S. „Makabi”, Białystok, Różańska 3.

Ż. T. G. S. „Hakoah”, Będzin, ul. Kołłątaja 45.

Ż. K. S. „Hakoah”, Bielsk, dr. Aronsohn, Kolejowa 1.

Ż. T. G. S., Częstochowa, lekarz dr. A. Perec, Nowy Ry-

nek 4.

Ż. T. G. S., Dubno, S. Zaszczawer, ul. gen. Dwernickiego 15.

Ż. T. G. S. „Makabi”, Grodno, ul. Mostowa 2.

Ż. T. G. S. Dror, Kraków, Z. Trenzer, ul. Słowackiego 1.

Ż. K. S. „Makabi”, Jasło, Wilhelm Einziger, Rynek.

Ż. K. G. S., Kalisz, ul. Wiejska 12

Ż. K. G. S., Kowel, L. Rokosz, ul. Łucka 179.

Ż. K. S. „Makabi”, Kraków, Podgórze, Legjonów 8/II, J.

Billing.

Ż. G. S. „Makabi”, Lublin.

Ż. K. S. „Hasmonea, Lwów, ul. Jachowicza 22.

Ż. K. S. „Metal”, Lwów, ul. Kazimierowska 15/1.

Ż. T. G. S. „Bar Kochba”, Łódź, ul. Cegielniana 63.

Ż. T. G. S. „Makabi” Łomża, I. Goldstein, ul. Polowa 30.

Ż. T. G. S., Łuck, S. Zbar, Jagiellońska 16.

Ż. T. G. S., Łowicz, M. Kirszbaum, ul. Zduńska 14.

Ż. K. S. „Makabi” Mielec, Herman Steuer.

Ż. T. G. S. „Makabi” Pińsk, L. Pińczuk, ul. Kościuszki 1.

„ „ „ Piotrków, ul. Bykowska 25.

„ „ „ Płock, K. Hasen, ul. Tumska 9.

„ „ „ Pułtusk, A. Dor, ul. Trzeciego Maja 11.

Ż. K. S. „Hagibor” Przemyśl, J. Herzog, ul. Moniuszki 8

„Makabi”, Piaski, F. Akiersztein, Piaski, ziemia Lubelska.

Ż. T. G. S. „Makabi” Równe, J. Giwberg, ul. Francuska 9.

Ż. T. G. S., Rzeszów, Herman Kleiman, ul. Trzeciego Maja.

Ż. K. S. „Bar-Kochba”, Radom, H. Goldberg, ul. Lubelska 13.

Ż. K. S. „Hakoah”, Stanisławów, ul. Ormiańska 16.

„ „ „ Stryj, A. Frejman, ul. Kilińskiego 32.

Ż. K. S. „Rdifah”, Sanok, Bernard Schildkraut.

Ż. T. G. S. „Makabi”, Siedlce, A. Frydman, ul. Długa 17.

Ż. K. S. „Jordan”, Stanisławów, Edward Zieler, Bar. Hir-

scha 10.

Ż. K. S. „Jehuda”, Tarnopol, S. Schor, ul. Sokoła 22.

- Ż. T. G. S. „Samson“, Tarnów, dr. Feig, ul. Lwowska 15.
 Ż. T. G. S. „Makabi“, Warszawa, ul. Nalewki 2-a.
 Ż. T. G. S. „Bach Kochba“, Warszawa-Praga, ul. Szeroka 31.
 Ż. T. G. S. „Makabi“, Włocławek, ul. Królewiecka 35.
 Ż. T. G. S. Wilno, ul. Końska 3
 Ż. T. G. S. „Makabi“, Zamość, J. Bajczman ul. Żydowska 1.
 Ż. K. S., Złoczów, Geduldig.

5. Hockey na lodzie.

a) Organizacja Międzynarodowa.

Międzynarodowa Federacja Hockeyowa (*Ligue Internationale de Hockey sur Glace*) zał. w r. 1908 ma siedzibę w Brukselli. Listy należy adresować na ręce prezesa: Paul Loicq 108 rue Prince Royal, Bruxelles.

Do Federacji należą następujące związki państwowe:

Anglja: British Ice Hockey Association.

Austrja: Oesterreichischer Eishockey Verband.

Belgja: Ligue Belge de Patinage sur Glace.

Czechosłowacja: Ceskoslovensky Svaz Hockeyovy.

Francja: Fédération Française des Sports d'Hiver.

Hiszpanja: Federacion Espanola de Hockey sobre Hielo.

Kanada: Canadian Amateur Hockey Association.

Rumunja: Federatiunea Societatilor de Sport din Romania.

Stany Zjednoczone: United States Amateur Hockey Association.

Szwajcaria: Ligue Suisse de Hockey sur Glace.

Szwecja: Svenska Ishockey Forbundet.

Włochy: Federazione Italiana di Patinaggio.

Adresów powyższych związków nie podaje wykaz oficjalny federacji.

b) Polski Związek Hockeyowy na Lodzie.

Związek ten zorganizował się definitywnie 22 lutego 1925 r. Ma siedzibę w Warszawie przy ul. Wiejskiej 11. Prezesem jest inż. Wacław Znajdowski, wiceprezesem kpt. Henryk Przedzmirski, sekretarzem M. Hamburger, skarbnikiem Jan Luksenburg, członkiem zarządu inż. Stanisław Przetocki. Do Wydziału Gier

i Dyscypliny wchodzi pp. Osiecimski-Czapski (przewodniczący), L. Wagner i Strumiłło, zaś do Wydziału Spraw Sędziowskich p. Lucjan Kulej (przewodniczący), oraz pp. Strzelecki i Lindemann.

Opiekę nad sportem hockeyowym na lodzie powierzył Z. Z. w r. 1923 tymczasowo Polskiemu Związkowi Łyżwiarstwu, polecając mu organizację Związku Hockeyowego. Komitet organizacyjny tegoż związku powstał z końcem roku 1923 pod przewodnictwem p. W. Znajdowskiego. Do Komitetu Organizacyjnego wchodził nadto pp. Hamburger, Luksenburg, Przetocki, Kulej i Przedzimirski. Komitet przetłómaczył na język polski regulamin międzynarodowy, oraz zorganizował zawody o mistrzostwo Warszawy w r. 1924, które przypadło w udziale A. Z. S.

W chwili organizacji przystąpiły do Związku: Sekcja Hockeyowa Akademickiego Związku Sportowego w Warszawie, K. S. „Warszawianka” w Warszawie, K. S. „Polonja” w Warszawie, Warszawskie Tow. Łyżwiarstwu oraz Towarzystwo Łyżwiarstwu w Poznaniu.

Ciepła zima 1924/25 nie pozwoliła na rozwój sportu hockeyowego w Polsce w tym roku, a nawet na przeprowadzenie zawodów o mistrzostwo.

Poza Warszawą sport hockeyowy uprawia kilku klubów w Wilnie, Lwowie, Krakowie, Poznaniu i na Śląsku, których przystąpienie do P. Z. H. jest spodziewane w ciągu roku.

P. Z. Hockeyowy zgłosił przystąpienie do federacji międzynarodowej.

6. Jazda konna.

a) Organizacja międzynarodowa.

Federation Equestre Internationale, Paris rue du Dome 3.

Do Związku zorganizowanego w Paryżu w r. 1921 przystąpiły: *Belgia*: Federation Nationale de Sports Equestres, *Dania*: Dansk Ride-Forbund, *Stany Zjednoczone* (reprezentowane przez ministerstwo wojny), *Francja*: Federation Nationale des Sports Equestres, *Włochy*: Soc. del Cavallo Italiano de Sella, *Japonia*: (reprezentowana przez ministerstwo wojny), *Norwegia*: Norges Rytterforbund, *Szwecja*: Svenska Ridsportens.

b) Kluby Jazdy w Polsce.

Klub Jazdy Panów, Warszawa, Krakowskie-Przedm. 32.

Wobec braku zainteresowania, niema związku polskiego w tej gałęzi sportu, Klub Jazdy nie należy też do Związku Polskich Związków Sportowych.

Kluby jazdy konnej, których adresów redakcja Rocznika nie mogła się dowiedzieć z powodu braku ich związku, istnieją we Lwowie, Krakowie, Rymanowie, Katowicach, Poznaniu, Grudziądzu, Toruniu, Warszawie, Grodnie, Wilnie i kilku innych miejscowościach. W braku organizacji nie odbywają się zawody o mistrzostwo Polski.

7. Kobiące sporty.

a) Organizacja międzynarodowa.

W październiku 1921 r. odbył się w Paryżu z inicjatywy Francji pierwszy *kobiécie kongres sportowy* przy udziale reprezentacji Francji, Anglii, Stanów Zjednoczonych, Czech, Włoch i Hiszpanji. Polskę zaproszono na kongres za pośrednictwem Czech, na ręce Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich, jednakże brak organizacji sportu kobiiecego w Polsce w owym czasie nie pozwolił na wzięcie udziału w kongresie. Niemcy odrzuciły zaproszenie do Federacji.

Na kongresie tym postanowiono utworzyć Międzynarodową Kobiēcą Federację Sportową, postanowiono co cztery lata, a to w latach parzystych, niepodzielnych przez cztery, odbywać kobiécie igrzyska olimpijskie, ustalono główne wytyczne dla klasycznych zawodów sportowych kobiet i zastrzeżono Federacji Międzynarodowej wyłączne prawo ustalania i zatwierdzania rekordów sportowych kobiet.

Federacja (*Federation Sportive Feminine Internationale*, F. S. F. I.) ma siedzibę w Paryżu (17 Faubourg Montmartre). Generalną sekretarką jest p. G. Delapierre, przewodniczącą p. Milliat (Francja).

W 1922 r. odbyły się w Paryżu pierwsze *igrzyska olimpijskie kobiiece*, oraz drugi sportowy kongres kobiécie. Druga Olimpiada Kobiieca odbędzie się w 1926 r. w Amsterdamie.

Trzeci kongres federacji odbył się 4 lipca 1924 r. w Londynie.

W Federacji są reprezentowane następujące państwa:

Anglja: Womens Amateur Athletic Association — 317 High Holborn, London.

Belgja: Ligue Belge d'Athletisme, 10 Galerie de la Reine. Bruxelles.

Czechy: Czeskoslovensky Svaz Hazene a Ženskych Sportu, Praha, Jeczna ul. 18, (500 klubów przeważnie piłki ręcznej, 6.000 zgłoszonych zawodniczek).

Francja: Federation Française Feminine Sportive, Paris IX, Faubourg Montmartre 17.

Jugosławja: Jugoslovenski Lako Atletski Savez, ul. Boskoviczeva 34, Zagrzeb.

Kanada: Amateur Athletic Union of Canada, 228 Glen Road, Toronto.

Litwa: Lietuvos Sporto Lyga Duonelaicio g. 42, Kowno (Kaunas).

Stany Zjednoczone: National Womens Track Athletics Association, New Haven, U. S. A. 420 Temple St.

Szwajcaria: Federation Feminine Athletic de Suisse, 9 rue des Corps Saints, Geneve.

Włochy: Federazione Italiana Atletica Femile, Gazzetta dello Sport, Milano

Wedle uchwały kongresu z 1924 r, w skład kongresu federacji wchodzi po trzy delegatki Stanów Zjednoczonych, Anglii, Francji, Szwecji i Czech, po dwie delegatki Włoch i Belgji i po jednej delegatce pozostałych państw. Władzą wykonawczą jest Komitet Międzynarodowy złożony z 12 osób z siedzibą w Paryżu.

Dla Polski zastrzeżono jedno miejsce w Kongresie, dotychczas nie wyzyskane w braku organizacji sportowej kobiet w Polsce.

b) Sport Kobiety w Polsce.

W chwili oddawania Rocznika do druku istnieją w Polsce tylko dwa kluby sportowe czysto kobiece, a to kluby wioślarek w Warszawie i Kaliszu, oraz sporo sekcji kobiecych przy klubach sportowych mieszanych. Kobiety uprawiają w Polsce lekką atletykę, szermierkę, jazdę konną, narciarstwo, łyżwiarstwo, gimnastykę, wioślarstwo, pływanie i lawn tennis, a sportem kobiecym opiekują się zarządy klubów i polskich związków sportowych.

Celem skoordynowania akcji sportowej wśród kobiet, reprezentacji Polski wobec Federacji Międzynarodowej i ułatwienia Polkom kontaktu sportowego z zagranicą, zawiązał się w War-

szawie 28 lutego 1925 r. komitet organizacyjny *Polskiego Związku Sportowego Kobiet*, do którego weszły p. Józefa Gebethner jako przewodnicząca, oraz panie: dr. Zabawska-Domosławska (przewodnicząca Warsz. Kl. Wioślarek), W. Fynfsztykówna (W. K.W.), Kazimiera Muszałówna (W. K.W.), F. Tryburska (żeńską drużyną Sokoła „Grażyna“), Sława Smidówna („Polonja“), oraz delegatka sekcji kobiecej A. Z. S.

8. Kolarstwo.

a) Organizacja międzynarodowa.

Międzynarodowy Związek Kolarski (*Union Cycliste Internationale*), zał. w 1900 r. w Paryżu, ma obecnie siedzibę w Paryżu: 24 Boulevard Poissonière.

Skład zarządu wybranego 3 lutego 1923 r. w Paryżu jest następujący: prezes—Leon Breton, wiceprezesi—Percy Low, Fernand Colignon, A. Adrian, sekretarz generalny—Paul Rousseau, zastępca sekretarza — Max Burgi, skarbnik — Josse Rosseels. Ostatni kongres odbył się w 1925 r. w Paryżu.

Do Międzynarodowego Związku Kolarskiego należą:

Australia: Australian Federal Cycling Council, sekretarz: M. D. Bannerman, 311 Collins Street, Melbourne (Victoria). Zw. zał. 1914 ma 7 tow.

Anglja: National Cyclists Union, sekretarz: Mr. Crowe, 27 Chancery Lane, London W. C. Zw. zał. 1878 łączy 610 klubów, zgł. 2200 amat.

Austrja: Oesterreichischer Radfahrerbund — Breitgasse 7 Wien II. (Zał. 1922, 3 tory, zgł. 750 amat. 40 profes.).

Argentyna: Federacion Ciclista Argentina, prezes: Bernasco, Buenos-Aires. (Zał. 1900).

Belgia: Ligue Vélocipédique Belge, sekretarz: Josse Rosseels, 8 place des Martyrs, Bruxelles. Zw. zał. 1882, klubów 280, torów 34, zgł. amat. 355, profes. 2163.

Chili: Union Cycliste de Chile, prezes: Mr. Alberto Davidson, Casilla, 3.580. Sant-Jago

Czechosłowacja: Czeskoslovenska Ustredni Velocipedistu Jednota, inż. Rudolf Kaiser, Praha VII, 696, 10.000 członków. (Zał. 1883, klubów 94, torów 2, zgł. amat. 286).

Danja: Danske Bicycl-Club, Hamerichsgade 2 Copenhagen. (Zał. 1881, 1 klub, 1 tor, 90 zaw. amat.).

Egipt: Union Internationale des Sociétés Sportives d'Egypte—prezes: Mr. A. M. Bolanachi, 6 rue Bolanachi, Alexandrie.

Finlandja: Suomen Voimistelu ja Urheilulüto. Erottaja 4, Helsingfors.

Francja: Union Vélocipédique de France, prezes: Leon Breton, 24 Boulevard Poissonière, Paris. (Związek założony w 1881, klubów 945, torów 43, kart zgłoszeń amatorów 26,000, kart zgłoszeń profesjonalistów 2,400).

Hiszpanja: Union Velocipedica Espanola, Touring Club Nacional, Plaza de Teluan 36, Barcelone. (Zał. 1896, tow. 24, torów 4, zgł. prof. 200).

Holandja: Nederlandsche Wieler Bond, sekretarz M. B. Hoombeig, Post box 60, Nymwegen. (Zał. 1898, tow. 34, torów 6, zgł. amat. 2,100, prof. 130).

Irlandja: National Athletic and Cycling Association of Ireland, 68, Upper O'Connell Street, Dublin

Jugosławja: Union Cycliste Yougo-Slave, prezes: Mr. V. A. Weiller, ulica Marovska 16, Zagrzeb.

Kanada: The Canadian Wheelmenss Association, prezes: Mr. L. Rubinstein, 41 Craig Street West, Montréal.

Luksembourg: Fédération des Sociétés Cyclistes Luxembourgebises, sekretarz: M. Mathieu Reiter, case postale 110. (Zał. 1917, tow. 37, tor 1, zgł. amat. 30, prof. 80).

Łotwa: Union Cycliste and Motocycliste de Lettonie, Valdemara iexla 65/7 Riga (Lettonie).

Niemcy: Bund Deutscher Radfahrer E. V., Schiffbauerdamm 19, Berlin N. W. 6. Verband Deutscher Radrennbahnen E. V. Radrennbahn, Berlin, Treptow. W Niemczech istnieją dwa Związki Kolarskie, z których pierwszy jest amatorskim, drugi zawodowym. Pierwszy założony w r. 1884 łączy 2100 klubów, i posiada 15000 zgłoszonych zawodników amatorów i 203 profesjonalistów. Drugi założony w r. 1900. reprezentuje 27 torów i ma zgłoszonych 580 profesjonalistów.

Norwegja: Norges Cykle-Forbund, Hamar.

Polska: Związek Polskich Towarzystw Kolarskich, ul. Oborna Nr. 3, Warszawa (Zał. 1920, ow. 34, torów 4, zgłoszeń amat. 260).

Portugalja: Uniao Velocipedica Portugueza, Travessa de S. Domingos 39.1^o Edp. Lisbonne. Zał. 2899, tow. 11, tor 1, zgł. amat. 58).

Rumunja: Federatiunea Societatilor de Sport din Romania Strada G. Clemenceau 6 a Bucarest.

Stany Zjednoczone: National Cycling Associaton — Chairman, M. Frank Kramer 192 Market Street, Newark (New Jersey). Zw. zał. 1888, tow. 10, zgł. amat. 400, zgł. prof. 125.

Szwecja: Svenska Velocipedforbundet, Regeringsgatan 5, Stockholm. (Tow. 86, zgł. amat. 670).

Szwajcarja: Union Cycliste, prezes Max Bourgi, Case 5.153, poste Mont Blanc, Genève.

Schweizerischer Radfahrer-Bund, sekretarz M. F. X. Marzohl, Case Gare 20.732 Zurich. Szwajcarja ma dwa Związki Kolarskie. amatorski i zawodowy. Pierwszy zał. w r. 1883 jednoczy 510 klub,, ma 4 tory, zgł. amat. 1000. prof. 60. Drugi zał. w r. 1897, ma 60 klubów, 3 tory, zgł. amat. 500, prof. 100.

Turcja: Union des Sociétés d'Athletisme de Turquie, sekretarz M. Ali Samy Bey, Emine Eunu, Rihtim Han 8, Constantinople.

Urugwaj: Federation Cycliste de l'Uruguay, Mr. Jose Pedro Alaggiã, 18 de Julio 1085, Montevideo.

Węgry: Magyar Kerekparos Szövetség, Steiher Rezso, Dembinski Utca 30 em. 10, Budapest VII. (Zał. w r. 1894, tow. 28, tor 1, zgł. amat. 1900).

Włochy: Unione Velocipedistica Italiana, sekretarz M. Alfredo Bersani, Casella Postale 579, Gênes. (Zał. w r. 1885, tow. 600, torów 23, zgł. amat. 5000. prof. 350).

b) Polski Związek Towarzystw Kolarskich.

Ruch kolarski w dawnym zaborze rosyjskim rozpoczął się blisko 40 lat temu, a zorganizowane życie sportowo-społeczne przed 37 laty, t. j. od chwili założenia Warszawskiego Towarzystwa Cyklistów. Za przykładem stolicy poszły i inne miasta prowincjonalne i w dość krótkim czasie była Kongresówka pokryta się siecią klubów kolarskich. Wobec zwiększającej się ilości towarzystw, które głównie zwracały uwagę na stronę polityczną i moralną młodzieży, chroniąc ją od wpływów rosyjskich, sam sport, uważając jako zasłonę przed okiem rosyjskiego żandarma, dybiącego na wszystko co polskie, wynikła potrzeba utworzenia Związku Kolarskiego, jednoczącego wszystkie towarzystwa i nadającego im odpowiedni kierunek i opiekę.

Wynikiem tej potrzeby były coroczne zjazdy delegatów towarzystw kolarskich. inicjatywa których powstała w Warszawskiem Tow. Cyklistów.

Oprócz dorocznych zjazdów delegatów dla wymiany poglądów i zapatrywań społecznych, organizowano kilkakrotnie ogólne zjazdy kolarzy-turystów z wszystkich dzielnic Polski, jak to zjazd w Kaliszu w r. 1904, liczący już wtedy 500 uczestników, zjazd w Lublinie w r. 1905 i t. d. Wojna światowa w tej dziedzinie sportu, jak w wielu innych, przerwała organizację i pracę. Po odzyskaniu niepodległości pracę podzielono; społeczna część przeszła do odpowiednich stowarzyszeń, sportowa przy swych pozostała klubach. Towarzystwa kolarskie zrozumiały potrzebę zjednoczenia się i już 15 sierpnia 1919 r. na zjeździe Kolarzy, zainicjowanym przez wiceprezesa W. T. C., p. Stanisława Blińskiego, utworzono Komitet Organizacyjny Związku Polskich Towarzystw Kolarskich, z siedzibą w Warszawie. Pierwszy zarząd związku wybrano 27 czerwca 1920 r., lecz zaraz potem przerwała pracę inwazja bolszewicka, tak że dopiero w r. 1921 zaczął związek systematyczną pracę.

Skład zarządu związku na rok 1923 stanowili: prezes p. Ignacy Wadowski (W. T. C.), wiceprezisi: Kazimierz Pawiński (W. T. C.) i Bronisław Cichocki (W. T. C. Łódź), skarbnicy: Mieczysław Bodalski (W. T. C.), Zygmunt Garzyński (K. S. „Cracovia“), kapitanowie: Apolinary Jabłczyński (W. T. C.), Stanisław Rudnicki (K. K. C. i M.), Feliks Wojtkiewicz (W. T. C.), księgowy p. Edmund Walter (W. T. C.), bibliotekarz p. Witold Skroboński (C. T. C.), sekretarz p. Franciszek Szymczyk (W. T. C.).

W r. 1924 prezesem P. Z. T. K. był p. Mieczysław Bodalski, sekretarzem p. Franciszek Szymczyk. Składu zarządu redakcja rocznika nie otrzymała.

c) Towarzystwo Kolarskie w Polsce.

Do Polskiego Związku Towarzystw Kolarskich należy 34 towarzystw:

1) Warszawskie Towarzystwo Cyklistów, Warszawa, Dynasy, zał. 1887 r., liczące obecnie 680 członków, z których turystykę kolarską uprawia 132, wyścigi kolarskie 48. Towarzystwo posiada w Warszawie własny tor betonowy o 383 metrach obwodu a od r. 1925 też tor drewniany zimowy w krytej sali o 60 m. obwodu.

2) Krakowski Klub Cyklistów i Motorzystów w Krakowie, ul. Kapucyńska 7 (Fr. Sauer), założony w 1907 r., 139 członków, w tem 94 turystów kolarskich, 16 biorących udział w zawodach. Toru niema.

3) Sekcja Kolarska Tow. Reursa w Łodzi (ul. Killińskiego 117), liczy 67 członków, w tem 60 turystów i 7 zawodników. Sekcja korzysta z toru betonowego o obwodzie 400 metrów, należącego do dyrekcji parku Helenowskiego w Łodzi.

4) Inowrocławskie Tow. Kolarskie, posiada 40 członków, z których 37 uprawia turystykę a 7 zawody.

5) Sosnowieckie Tow. Cyklistów liczy 44 członków, w tem 18 tur. i 6 wyśc.

6) Lwowskie Tow. Kolarzy i Motorzystów (Lwów, 29 Listopada 17 Jan Wismiller).

7) Sekcja Kolarska K. S. „Cracovia” w Krakowie Rynek 24 (Albin Jaworski).

8) Częstochowskie Tow. Cyklistów w Częstochowie, Trzecia Aleja 54.

9) Koło Cyklistów Ciechanowskich w Ciechanowie, ul. Mławska 8.

10) Towarzystwo Warszawskich Cyklistów w Łodzi, Piotrkowska 174.

11) Towarzystwo Sportowe „Union” w Łodzi, Przejazd 5.

12) Towarzystwo Kolarzy we Włocławku, Botaniczna 23.

13) Poznańskie Towarzystwo Cyklistów i Motorzystów, Sekr.: W. Trzeciński, Poznań, ul. Kantaka 5.

14) Piotrkowskie Towarzystwo Cyklistów, Piotrków, Kaliska 10.

15) Wileńskie Towarzystwo Cyklistów i Łyżwiarzy, Sekretariat: Wilno, ul. Bołtupska 18, Inż. E. Kulesza.

16) Sekcja Kolarska K. S. „Resovia” w Rzeszowie, Sekr.: Samołyk, Bank Przemysłowy w Rzeszowie.

17) Oddział Kolarzy Sokoła w Żywcu

18) Sekcja Kolarska Akademickiego Związku Sportowego. Lwów, Łozińskiego 7.

19) Towarzystwo Kołowników w Pakości nad Notecią.

20) Pabjanickie Towarzystwo Cyklistów w Pabjanicach, Zamkowa 1.

21) Towarzystwo Cyklistów w Gnieźnie.

22) Oddział Kolarski Towarzystwa Gimnastycznego „Sokol” w Działdowie.

23) Klub Cyklistów w Trzebini, Sekr.: Miecz. Wossallo, Trzebinia 2.

24) Towarzystwo Cyklistów w Ozorkowie, Sekr.: Henryk Giepert.

25) Sekcja Kolarska Towarzystwa Sportowego „Proсна” w Kaliszu, Sekr.: Miecz. Banaszekwicz, Sąd Pokoju 2 Okręgu.

26) Sekcja Kolarska Łódzkiego Towarzystwa Sportowego „Szturm”. Łódź, Sekr.: A Reiter, ul. Kilińskiego 108.

27) Sekcja Kolarska Radomskiego Koła Sportowego w Radomiu, Zgodna 10

28) Sekcja Kolarska S. S. „Rapid” w Łodzi. ul. Kopernika 46.

29) Sekcja Kolarska K. S. „Victoria”, Częstochowa ul. Dąbrowskiego 2, skrz. poczt. 33.

30) Towarzystwo Cyklistów w Radomsku, ul. Krakowska 64-a.

31) Sekcja Kolarska Towarzystwa Zwolenników Sportu w Łodzi, Targowa 5.

32) Żyrardowskie Towarzystwo Cyklistów w Żyrardowie, skrz. poczt. 32.

33) Klub Cyklistów i Motorzystów w Wieliczce

34) Towarzystwo Kolarzy w Mławie, Sekr.: Aleksander Purzycki, Mława.

Do r. 1925 istniał ponadto samodzielny Związek Cyklistów Województwa Śląskiego, którego prezesem jest p. Augustyn Skiba, Katowice, pl. Wolności 12. W r. 1925 związek ten porozumiał się z Polskim Związkiem Towarzystw Kolarskich w tym kierunku, że reprezentowane przez niego towarzystwa przystąpią do P. Z. T. K. zachowując autonomję jako związek okręgowy.

Z początkiem roku 1925 do Związku Cyklistów Województwa Śląskiego należały:

1) Klub Cyklistów 05 Katowice, prezes Fritz Grützmann, Załęże ul. Mickiewicza 50

2) Towarzystwo Cyklistów Siemianowice, prezes Paweł Wandzik Siemianowice, ul. Poczтова 3.

3) Towarzystwo Cyklistów Mała Dąbrówka, prezes Artur Ziemba, Mała Dąbrówka, ul. Jerzego.

4) Klub Cyklistów Wełnowiec G/Sl., prezes Wilhelm Russetzki, Wełnowiec G/Sl., ul. Józefa Bedera,

5) Klub Cyklistów Wirek G/Sl. prezes Oswald Krebs, Wirek, ul. Hutnicza

6) Klub Cyklistów i Motorzystów Wirek, prezes Hojnacki, ul. Sienkiewicza, Nowawieś G/Sl.

7) Klub Cyklistów Nowawieś G/Sl. prezes Alfons Otawa, Nowawieś, ul. Trzeciego Maja.

8) Klub Cyklistów Nowy Bytom G/Sl. prezes R. Rugor
Nowy Bytom G/Sl

9) Towarzystwo Cyklistów Żory G/Sl. prezes Antoni Brysz.
Żory G/Sl., ul. Drzewna.

10) Klub Cyklistów Kochłowice, prezes Józef Aleksa, Koch-
łowice G/Sl., ul. Halembaska 63.

11) Klub Cyklistów Pszczyna, prezes Gruning, Pszczyna
G/Sl Kolonia Francuska.

12) Klub Cyklistów Bielszowice, prezes Jan Szydło, Biel-
szowice, ul Kościelna 32

13) Sekcja Kolarska Klubu Sportowego Urzędników Pań-
stwowych przy Dyrekcji Kolejowej w Katowicach, prezes radca
Simon, Katowice.

14) Sekcja Kolarska Klubu Sportowego Polonia, Mysłówice
G/Sl., prezes Zerbel, Mysłówice G/Sl., Rynek 19.

Ponadto jest jeszcze na Śląsku kilka innych towarzystw ko-
larskich, które nie należą ani do P. Z. T. K. ani do Związku
Śląskiego.

W ostatnich czasach zgłosiła przystąpienie do P. Z. T. K.
Sekcja Kolarska Ż. T. S. „Makkabi” w Krakowie.

9. Lawn -- Tennis.

a) Związek Międzynarodowy.

Międzynarodowy Związek Lawn Tennisowy (*Federation Inter-
nationale de Lawn Tennis*) założony 1 marca 1913 r. ma obecnie
siedzibę w Paryżu (Paris 76 Avenue de Wagram). Jego zarząd
stanowi 5 osób, w szczególności: M. H. Wallet (Francja) jako
prezes, oraz pp. M. C. Barde (Szwajcaria) M. A. Broesse van
Groenou (Holandja), M. E. R. Clarke (Afryka południowa), Mc.
Nair (Anglja). Nadto do zarządu należy dwóch sekretarzy ge-
neralnych w szczególności R. Gallay (Paris 76 Avenue de Wa-
gram), i H. A. Sabelli (London, 49 Queen Victoria Street).
Ostatni kongres odbył się 20 marca 1925 w Paryżu.

Do Federacji należą następujące związki państwowe:

Anglja: Lawn Tennis Association, Albert Buildings, 49
Queen Victoria Street, London E. C. 4.

Argentyna: Association Argentine de Lawn Tennis, Galerie
General Guemes Escritorio 522, Buenos Aires.

Australja: Lawn Tennis Association of Australia, Box 1408
G. P. O. Sidney, New South Wales.

Afryka południowa: South African Lawn Tennis Union H. D. Bowker P. O. Box 2211 Johannesburg.

Belgia: Federation Belge de Lawn Tennis 152 Avenue Molière, Bruxelles.

Czechosłowacja: Czeskoslovenska Lawn Tennis Asociace Praga II, Soukenicka 7.

Dania: Dansk Boldspil Union, Frederiksberggade 30, København.

Francja: Federation Française de Lawn Tennis, 14 rue Duphot, Paris.

Hiszpanja: Real Association de Lawn Tennis de Espana, Moncada 21, Barcelone.

Holandja: Nederlandsche Lawn Tennis Bond, de Ruyterlaan 7, Velp.

Japonja: Japon Lawn Tennis Association, 804 Marunouchi Building Tokio.

Jugosłowia: Jugoslavenski Tennis Savez, Dr. O. Heinz Trenkova ul 16, Zagrzeb.

Kanada: Canadian Lawn Tennis Association, Royal Canadian Yacht Club, Toronto, Ont.

Nowa Zelandja: New Zeland Lawn Tennis Association, D. Murray Kean, Wellington N. Z.

Polska: Polski Związek Lawn Tennisowy, Poznań Łąkowa 7a.

Rumunia: Federatiunea Societatilor de Sport din Romania, Strada G. Clemenceau Nr. 6, Bucarest.

Stany Zjednoczone: Am. Półn.: United States Lawn Tennis Association, 120 Broadway, New York City.

Szwajcaria: Association Suisse de Lawn Tennis, Ch. Barde 3 Ceamin Venel Geneve.

Szwecja: Svenska Lawn Tennisförbundet, Radmaansgatan 6, Stockholm.

Włochy: Federazione Italiana Tennis, via Assarotti 5, Genua

b) Polski Związek Lawn Tennisowy.

Do końca marca 1925 r. miał siedzibę w Poznaniu, ul. Łąkowa 7a. Skład zarządu w r. 1924 stanowili: prezes—Z. Szulc (Poznań), I wiceprezes K. Starkowski (Poznań), II wiceprezes W. Głabisz (Poznań), sekretarz W. Przybylski (Poznań), skarbnik B. Seydlitz (Poznań), członkowie: K. Wasilewski (Warszawa), K. Scheibler (Łódź), R. Stahl (Lwów), W. Jentys (Kraków), E. Łabuński (Zakopane). Delegat do Zarządu Z. Z. K. Wasilewski.

c) Towarzystwa tenisowe w Polsce:

- 1) Sekcja Tenisowa A. Z. S., Poznań, ul. Noskowskiego 4.
- 2) K. S. „Warta“, Poznań Plac Stawny 7, II p.
- 3) K. S. „Lechja“, Lwów, ul. Rutowskiego 23.
- 4) Poznański Klub Lawn Tennisowy, Poznań, ul. Wielka 7.
- 5) Sekcja Tenisowa A. Z. S., Kraków, ul. Zwierzyniecka 48.
- 6) W. K. S. Sekcja Tenisowa, Lublin, ul. Lipowa 7.
- 7) Lwowski Klub Tenisowy, Lwów, ul. Pełczyńska 57.
- 8) Łódzki Klub Lawn-Tennisowy, Łódź, Piotrkowska 71 m. 5.
- 9) Toruński „ „ „ Toruń ul. Moniuszki 1.
- 10) Warszawski Lawn Tennis Klub, Warszawa, Senatorska 33.
- 11) A. Z. S. Sekcja Tenisowa, Warsz., Kopernika 41 m. 10.
- 12) K. S. „Krokus“ Sekcja Tenis., Zakopane, ul. Chałubińskiego, willa „Boruta“.
- 13) W. K. S. „Legja“ Sekcja Tenisowa, Warszawa, ul. Zgoda 9 m. 6.
- 14) Katowicki Związek Tennis., Katowice, ul. Warszawska 4.
- 15) A. Z. S. Sekcja Tenisowa, Wilno, ul. Wielka 24.
- 16) Klub Sportowy „Cracovia“ S. T. Kraków, ul. Stolarska 6.
- 17) Radomskowski Lawn Tennis Klub, Radomsk, ul. Częstochowska 27.
- 18) Bielitz Bialaer Sport Vereine, Biała-Bielsko, ul. Wencelisa 6 (Kwaśniewski).
- 19) Polski Klub Tenisowy, Starogard, Rynek gł. (p. Nagóraka).

Powyższe kluby należą do P. Z. L. T. Ponadto jest jeszcze w Polsce kilkadziesiąt sekcji tenisowych przy różnych klubach sportowych, z których wiele posiada własne korty tenisowe (np. Ż. K. S. „Jutrzenka“ w Krakowie, Unia w Poznaniu oraz szereg klubów na Śląsku), które do P. Z. L. T. nie należą.

10. Lekka Atletyka.

a) Organizacja Międzynarodowa.

Międzynarodowa Federacja Lekko Atletyczna (*Federation International Athletia Amateur*), zał. w r. 1909 w Berlinie ma siedzibę w Vasteras w Szwecji.

Zarząd Federacji stanowią: J. S. Edström, prezes (Szwecja), Hilding Kiellman (Szwecja),—sekretarz i skarbnik, Leo Tisseau (Francja) zastępca sekretarza, oraz członkowie zarządu: Harry J. Barclay (Anglja), J. Genet (Francja), W. C. Prout (Stany Zjednoczone), S. Stankovits (Węgry), R. Stenberg (Finlandja), Frederick W. (Stany Zjednoczone), S. R. Coen (Włochy), Th. Friman (Szwecja), H. N. van Leuwen (Holandja), Paul Mericamp (Francja). Ostatni kongres odbył się w Paryżu, 15 i 16 lipca 1924 r., a Polskę reprezentował na nim p. Bronisław Kowalewski.

Najbliższy kongres Federacji odbędzie się w Holandji w r. 1927.

W Federacji jest reprezentowanych 35 państwowych związków lekko-atletycznych. Należą do niej w szczególności:

Afryka Południowa: The South African Amateur Athletic and Cycling Association, P. O. B. 2442. Johannesburg Transvaal).

Anglja: Amateur Athletic Association, 10 John Street, Adelphi, London.

Argentyna: Federacion Athletica Argentina, Calle Pasco Colon 161. Buenos Aires.

Australja: Amateur Athletic Union of Australia and New Zealand, c/o N. S. Wales, Sports Club, 10, 12, 14 Hunter Street, Sydney N. S. W.

Austria: Oesterreichischer Leichtathletik Verband, Prechtelgasse 9, Wien IX.

Belgia: Ligue Belge d'Athletisme, 10 Galerie de la Reine, Bruxelles.

Brazylja: Confederação Brasileira de Desportos, Caixa Postal 1078, Rio de Janeiro.

Chili: Asociación de Desportes Athleticos de Chile, Casilla 820, Santiago de Chile.

Czechosłowacja: Československa Athletická Amaterska Unie, Kpt. Plichta Jan, Krzemencova ul. 8 Praha II.

Danja: Dansk Atletik Forbund Idrætshuset, Copenhagen.

Egipt: Union Internationale des Sociétés Sportives d'Egypte 6 rue Bolanachi. Alexandria.

Estonja: Eesti Kerge Raske — ja Veespordi Liit, Gonsiori Tänav, nr. 4 Tallin.

Finlandja: Finlands Gymnastik et Idrottsförbund, Skillnadem, 4, Helsingfors.

Francja: Federation Française d'Athletisme, 3 rue Rossini Paris.

Grecja: Union des Sociétés Helleniques d'Athlétisme et de Gymnastique, Rue Nikis II, Athènes.

Hiszpanja: Real Confederation Espanola de Atletismo (Comité Nacional). San Sebastian,

Holandja: Nederlandsche Athletick Unie. Azaleastraat 5, Hague

Irlandja: Gaedheal Cumann Luth chleaes agus Rothuideachta nah-Eireann, 68 Upper O'Connell Street, Dublin.

Japonja: The Japan Amateur Athletic Association, Nr. 1 Sojuro-cho, Kyobashi-ku, Tokyo.

Jugosławja: Jugoslovenski Lako Atletski Savez, adr. Graf Georges, Boskoviczeva ul. 34, Zagrzeb.

Kanada: Amateur Athletic Union of Canada, 228 Glen Road Toronto, Ont.

Luksemburg: Federation des Sociétés Luxembourgeoises de Sports Athletiques, Case Postale 108, Luxembourg.

Łotwa: Latvijas Vieglatletikas Savieniba, Nikolaistrasse 65/67, Riga.

Niemcy: Deutsche Sportbehörde für Leicht Athletik, Romanstrasse 67, München.

Norwegja: Norges Idraettsforbund. Tyskebyggen 2, Bergen

Polska: Polski Związek Lekkoatletyczny: Wiejska 11, Warszawa.

Portugalja: Federaçao Portuguesa de Sports Atleticos, Avenida da Republica nr. 63, Lisboa.

Rumunja: Federatiunea Societătilor de Sport din Romania, 6 Strada G. Clemenceau, Bucarest.

Stany Zjednoczone: Amateur Athletic Union of the U. S. A. 305 Broadway, New York.

Szwajcarja: Schweizer Fussball und Athletik Verband, Athletik-Komitée, Zachokkestrasse 38, Zürich.

Szwecja: Svenska Idrottsförbundet, Malmkillnadsgatan 258, Stockholm.

Turcja: Federation Turque d'Athlétisme, Rihtim-Tran nr. 8 Emin-Eunu, Constantinopel

Urugwaj: Federacion Atletica del Uruguay, 18 de Julio 1805, Montevideo.

Węgry: Magyar Athletikai Szövetség, Veres Pálné utca 9 I em., Budapest.

Włochy: Federazione Italiana di Sporti Atletici, S. Marco 1886, Casella Postale 663, Venezia.

b) Polski Związek Lekko-atletyczny.

Skład zarządu P. Z. L. A. wybranego 27 kwietnia 1924 r. stanowili: prezes: Bronisław Kowalewski, wiceprezes; kpt. Wincenty Skotnicki, sekretarz: dr. Jan Gebethner, skarbnik: R. J. Ludomir Wagner, członkowie Bolesław Olszewski, Tadeusz Chrapowicki, kpt. Kazimierz Kobos, por. Józef Hołowacz, mjr. Władysław Szymański, Kazimierz Weyrauch, Florjan Francikowski, kpt. Jerzy Misiński. *Kapitan Związkowy* inż. Ludwik Christelbauer (Lwów) zastępca W. Znajdowski.

P. Z. L. A. ma siedzibę w Warszawie przy ul. Wiejskiej 11.

Kluby należące do P. Z. L. A. podzielone są między osiem związków okręgowych. W szczególności istnieją następujące *związki okręgowe L. A.*

Warszawski O. Z. L. A. — Warszawa ul. Wiejska 11, prezes kpt. Tadeusz Daniec.

Górnśląski O. Z. L. A. — Katowice, Opolska 4 / III p., p. St. Nogaj prezes.

Krakowski O. Z. L. A. — Kraków, Karmelicka 46, dr. Rudolf Krajewski sekr., mjr. Szkolnikowski prezes.

Lubelski O. Z. L. A. — Lublin, Lipowa 7.

Lwowski O. Z. L. A. — Lwów, Piekarska 54, dr. Fuchs Dybowski Władysław prezes.

Łódzki O. Z. L. A. — Łódź, D. O. K. IV Oddział III Szt. por. Konrpacki sekr. dr. Krausz prezes.

Poznański O. Z. L. A. — Poznań, Kwiatowa 6, p. Tadeusz Sobczak sekr., Kalenbach prezes.

Wileński O. Z. L. A. — Wilno, 6 pp. Leg. por. Romiszewski sekr. płk. Adamowicz prezes.

W stadjum organizacji *Pomorski* O. Z. L. A. — Bydgoszcz.

c) Kluby Lekko-atletyczne w Polsce.

W chwili oddawania do druku Rocznika Sekretarjat P. Z. L. A. posiadał jedynie spis klubów należących do trzech Związków Okręgowych, Warszawskiego, Poznańskiego i Krakowskiego. Pozostałe Związki Okręgowe adresów klubów nie nadesłały.

Do *Warszawskiego Okręgu* należą

K. S. „Polonja” — Warszawa, Szczygła 1a.

K. S. „Warszawianka” — Warszawa, Czackiego 8.

Akademicki Związek Sportowy — Warszawa Kopernika 41.

H. K. S. „Varsovia” — Warszawa, Chmielna 26.

- Sokół — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7.
 Związek Sportowy „Orła Białego” — Warszawa, al. Szucha 19a,
 p. Rotwand.
- Ż. T. G. S. „Makabi” — Warszawa, Nalewki 2a.
 K. S. Orkan — Warszawa, Nowowiejska 9, p. Dubiniak.
 K. S. „Olimpia” — Warszawa, Ślińska 32.
 Związek Akademicki Wychowania Fizycznego — Warszawa,
 Ogrodowa 53, dr. Graber.
- Robotniczy K. S. „Skra” — Warszawa, al. Jerozolimskie 6.
 K. S. „Strzelec” — Warszawa, al. Jerozolimskie 27.
 K. S. Orzeł — Warszawa, Szeroka 41.
 Ż. K. S. „Bar-Kochba” — Warszawa, Szeroka 31.
 K. S. „Ascola” — Warszawa, Nowolipie 34, m. 11.
 K. S. „Jordan” — Warszawa, Chłodna 26, m. 12.
 K. S. „Syrena” — Warszawa, Kapucyńska 13.
 Klub Sportowy Głuchoniemych — Warszawa, Plac Trzech
 Krzyży 4/6.
- Robotnicze Stowarzyszenie Sportowe — Warszawa, Żó-
 rawia 3.
 K. S. „Lauda” — Warszawa, Towarowa 56.
 Klub Sportowy „W. K. S.” — Warszawa, Żórawia 42, p. Muszkat.
 Mińsko-Mazowieckie Towarzystwo Sportowe — Mińsk-Ma-
 zowiecki, Warszawska 72, dr. Rozen.
- Do *Krakowskiego Okręgu* należą:
 „Cracovia” — Kraków, Stolarska 6.
 „Wisła” — Kraków, Długa 5.
 Ż. K. S. „Makabi” — Kraków, ul. Orzeszkowej, p. Otto
 Schlesinger.
- Ż. T. S. „Jutrzenka” — Kraków, Starowiślna 16.
 Akademicki Związek Sportowy — Kraków, Zwierzyniecka 48.
 Sokół — Kraków, ul. Woląka 27
 K. S. „Korona” — Kraków-Podgórze, Krasieńskiego 14, p. R.
 Lewas.
- „Olsza” — Kraków, Topolowa 6, p. M. Korecki.
 Częstochowski K. S. „Warta” — Częstochowa, Strażacka 1,
 p. D. Markowicz.
- K. S. „Podgórze” — Kraków, Janowa Wola 3 p. A. Droz-
 dowski.
 „Wawel” — Kraków-Zwierzyniec ul. Kraszewskiego, p. Bed-
 narowski.
 „Kadimah” — Kraków, Wolnica 10, p. Ignacy Lewinger.
 „Hasmonea” — Kraków XXII, Kalwaryjska 24, p. Holzer.

- „Gewira” — Kraków XXII, Kalwaryjska 36
 Z. K. S. „Hakoach” — Bielsko, Kolejowa 36, dr. L. Aronsohn.
 Bielitz-Bialaer Sport Verein — Bielsko, Wacława 6, p. Kwa-
 śniewski
 „Resovia” — Rzeszów, Polski Bank Przemysłowy, p. St.
 Samołyk.
 „Tarnovia” — Tarnów, Ujejskiego 575, prof. St. Siwik.
 Do *Poznańskiego Okręgu* należą:
 „Warta” — Poznań, Kwiatowa 6, p. J. Sobczak.
 „Pogoń” — Poznań, Rom. Szymańskiego, p. Mager.
 „Unja” — Poznań, Łakowa 10, p. Paczkowski.
 Akademicki Związek Sportowy — Poznań, Wjazdowa-Zamek.
 K. S. „Fervor” — Kościan, Plac Wolności 12, p. Menzel.
 K. S. „Stella” — Gniezno, Jeziorna 1, p. Kuchowicz.
 K. S. „Pentatlon” — Poznań, Grunwaldzka, koszary 57 p. p.
 Wojskowy Klub Sportowy 60 p. p. — Ostrów.
 K. S. „Sparta” — Poznań, Poznańska 26, p. Marcinkowski.
 Klub Sportowy 70 p. p. — Jarocin.
 Sokół — Poznań, Jackowskiego 29, p. Frydrych.
 K. S. „Polonja” — Poznań, gen. Umińskiego 5, p. Kazi-
 mierz Guza.

11. Lotnictwo.

Federation Aeronautique Internationale ma siedzibę w Paryżu.
 Ostatni kongres odbył się 27 czerwca r. 1924 w Paryżu,
 następny odbędzie się w bieżącym roku w Pradze. Zarząd Fe-
 deracji stanowią prezes p. de la Vaule (Francja), członkowie:
 Jacobs (Belgia), Lahm (Stany Zjednoczone), pułk. O'German
 (Anglja), Ruiz Ferry (Hiszpanja), Van der Berch (Holandja),
 pułk. Amundsen (Szwecja). Sekretarze: Tissandier, Besançon
 i kpt. Hirschauer (wszyscy Francuzi).

Do Związku międzynarodowego należą:

Anglja: Royal Aero Club of the United Kingdom, Londyn
 W., 3 Clifford Street

Argentyna: Aero-Club Argentino, Buenos Ayres, 26 Calle
 Florida.

Austrja: Oesterreichischer Aero-Club. Wiedeń I, Kärnthner-
 ring 10.

Belgia: Aero-Club de Belgique, Bruxelles, 73 Avenue Louise.

Brazylja: Aero-Club du Brésil, Rio de Janeiro, Avenida Rio Branco 183.

Chile: Aero-Club, Santiago, Huerfanos 1062.

Chiny: Federation Aeronautique de la Republique Chinoise. Pekin.

Czechosłowacja: Czeskoslovensky Avisticky Klub, Praha II, Vodiczkova ul. 41, IV.

Danja Danske Aeronautique Selskab, Kopenhaga, 34 Amaliegade.

Finlandja: Aeroklubben, Helsingfors, Mariegatan 23 A.

Francja: Aero-Club de France, Paris, 35 rue François I-er.

Hiszpanja: Real Aero-Club de Espana, Madryt, Calle de Sevilla 12 y 14.

Holandja Koninklijke Nederlandsche Vereenigingvoor Luchtvaart, Haga Heerengracht 13.

Japonja: Teikoku Hiko Kyokwai, Tokio, Yurakucho, Kojimachi -Ku.

Jugosławja: Aero Club du Royaume des Serbes, Croates. et Slovenes, Belgrad, Milosz Veliki nr. 14.

Norwegja Norsk Luftseiladsforening, Oslo, Postboks 313, Poste centrale.

Polska: Polski Aero Klub, Warszawa, Al. Ujazdowskie 37.

Portugalja: Aero Club de Portugal, Lizbona, Palacio Palmella, Largo do Calhariz 29.

Stany Zjednoczone: National Aeronautic Association of U.S.A., Waschington D. C., 26 Place Jackson.

Szwajcarja: Aero Club Suisse, Bern, II Schwartzthorstrasse.

Szwecja: Kungl. Svenska Aeroklubben, Stokholm I, Fenixpalatset.

Urugwaj: Centro Nacional de Aviation, Montevideo, Plaza Independencia 24.

Włochy: Federazione Aeronautica Nazionale Italiana, Rzym, Via del Tritone 183.

12. Ł y ż w i a r s t w o .

a) Związek międzynarodowy.

Międzynarodowy Związek Łyżwiarski (*International Skating Union*) założony w r. 1892 w Scheweningen, ma siedzibę w Sztokholmie. Jego przewodniczącym jest generał V. G. Balck (Szwecja), zastępcą przewodniczącego dr. E. Szent Györgyi (Węgry), członkami zarządu: G. Herbert Fowler (Anglja) i dr. A. J. Schut-

ter (Holandja), sekretarzem August Anderberg (Stockholm, Hjärnegatan 6). Zastępcami członków zarządu są Andrzej Clausen (Norwegja) i Hans Valär (Szwajcarja).

Najbliższy Kongres Federacji odbędzie się 25 maja 1925 r. w Davos.

Do związku należą następujące związki państwowe:

Anglja: National Skating Association of Great Britain (G. Herbert Fowler, Esq. The Old House Aspley Guise, Bedfordshire).

Austrja: Oesterreichischer Eislauf-Verband Am Heumarkt 4, Wien III.4.

Belgia: Ligue Belge de Patinage sur Glace Palais de Glace, 9 rue de la Santé, Antwerpen.

Czechy: Bruslarsky Svaz Republiky Czeskoslovenské (Pan O. Hlavacek, Tesnov 12, Praha II). Eislauf Ausschuss des Hauptverbandes der Deutschen Wintersportvereine in der Tschechosl. Republik Opava.

Danja: Dansk Skøjte Union Lykkesholms Allé 8, Copenhagen.

Finlandja: Suomen Luistinliitto - Finska Skridskoförbundet, Helsingfors.

Francja: Federation Française de Sports d'Hiver, 142 rue Montmartre, Paris.

Holandja: Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders-Bond Groningen.

Kanada: Amateur Skating Association of Canada, 62 Girouard Avenue, Notre Dame de Grace, Montreal.

Niemcy: Deutscher Eislauf Verband, Elsholzstrasse 21, Berlin W. 57.

Norwegia: Norges Skiteforbund Rosenborggt 4, Oslo

Polska: Polski Związek Łyżwiarski, Warszawa, ul. Szopena 3.

Rosja: Russkoje Gimnastyczskoje Obszczestwo, Moskwa.

Szwecja: Svenska Skridskoförbundet, Stockholm.

Szwajcarja: Schweizer Eislauf Verband, Promenade 23 Davos Platz.

Włochy: Società dei Pattinatori di Torino, Turin.

Węgry: Magyar Országos Korcsolyazo Szövetség, Varosliget, Stefania-ut, Budapest.

Stany Zjednoczone: United States Figure Skating Association Mr. Joel B. Liberman, 36 West 44 Street, New York City).

b) Polski Związek Łyżwiarski.

Związek powstał 9 grudnia 1921. Powołało go do życia 5 towarzystw łyżwiarskich ze Lwowa, Warszawy, Wilna i Krakowa.

Siedzibą zarządu w r. 1922 był Lwów, a w skład pierwszego zarządu wchodził prezes — ppułk. Aleksander Bobkowski (Warszawa), wiceprezesa Leon Getter (Lwów) i inż. Wacław Zwolski (Wilno), sekretarz Władysław Kuchar (Lwów), skarbnik Roman Stahl (Lwów), członkowie zarządu: Zygmunt Nowakowski (Warszawa), Jan Ruszczyński (Warszawa), Tadeusz Kuchar (Lwów), Roman Kikiewicz (Lwów), Józef Łapiński (Lwów), dr Bolesław Trzos (Lwów), kpt. Felicjan Sterba (Lwów), por. Tadeusz Daniec (Wilno).

Na rok 1923 został zarząd P. Z. Ł. przeniesiony do Warszawy ul. Szopena 5. Prezesem został gen. Józef Haller, wiceprezesem kpt. Henryk Przedzrymirski, sekretarzem J. Wyczałkowski, skarbnikiem inż. Stanisław Przetocki. Członkowie pp. inż. Zygmunt Nowakowski i Jankowski.

Na rok 1925 wybrano *nowy zarząd* P. Z. Ł., do którego weszli pp. Szwajcer jako prezes, kpt. H. Przedzrymirski jako wiceprezes, inż. Stan. Przetocki jako skarbnik, oraz Zygmunt Nowakowski, Wacław Znajdowski, Jankowski, Noskiewicz i Franciszek Szymczyk jako członkowie. Delegatem P. Z. Ł. na Lwów został Władysław Kuchar.

c) Towarzystwa Łyżwiarskie w Polsce.

Warszawskie Tow. Łyżwiarskie, Warszawa, ul. Szopena 5.

Lwowskie Tow. Łyżwiarskie, Lwów, ul. Pełczyńska 57.

Wileńskie Tow. Łyżwiarskie, Wilno.

Sekcja Łyżwiarska Warsz. Tow. Cyklistów, ul. Oboźna 3.

Akademicki Związek Sportowy, Warszawa, ul. Kopernika 41 m. 10.

Akademicki Związek Sportowy, Kraków, Zwierzyńska 48.

Nadto przy kilku klubach sportowych istnieją sekcje łyżwiarskie, które dotychczas przystąpienia do P. Z. Ł. nie zgłosiły.

13. Motorówki.

Istniejąca przed wojną, i mająca od r. 1914 siedzibę w Niemczech l'Association Internationale de Yachting-Automobile została w r. 1922 na zjeździe w Brukselli rozwiązana, natomiast powstała wówczas l'Union Internationale de Yachting Automobile (Międzynarodowa Federacja Łodzi Motorowych). Ma ona siedzibę w Brukselli (Bruxelles, Ministère de la Marine, rue de la

Loi 90). Najbliższy kongres federacji odbędzie się w Brukselli w grudniu 1925.

W skład zarządu wchodzi: Mr. Pierrard (Belgia) jako prezes, kpt. E. Massieu (Francja) jako I-szy wiceprezes, Komandor Morton Smart (Anglja) II gi wiceprezes, John W. Ward jako sekretarz, skarbnik M. B. Vandrise.

W skład federacji wchodzi następujące związki państwowe:

Anglja: Marine Motoring Association of Great Britain, 9 Uplands, Loughton, Essex.

Belgia: Federation du Yachting, 90 Rue de la Loi, Bruxelles.

Francja: Federation Française de la Navigation Automobile 82 Boulevard Hausmann. Paris.

Holandja: Koninklijke Nederlandsche Motorboot Club, Postbus 416, La Haye.

Niemcy: Deutscher Motor Yacht Verband, 2 Kronprinzen Ufer, Berlin N. W. 40.

Norwegja: Kongelig Norsk Motorbaads Forening, Toldbodgatan 31, Oslo III.

Szwecja: Kungliga Motorbat Klubben, 3 Nybrogatan, Stockholm.

Węgry: Kiralyi Magyar Automobil Club, Apponyi-ter, Budapest.

Włochy: Federazione Italiana Motonautica, 24 Via Bagutta, Milano.

W Polsce klubów, które specjalnie zajmowałyby się sportem łodzi motorowych niema, tembardziej niema ich związku, który mógł by Polskę reprezentować w federacji międzynarodowej. Uprawiający ten sport należą albo do klubów wioślarskich, albo do klubów żeglarskich.

Ze względu na sąsiedztwo morza, sport łodzi motorowych najlepiej się rozwija w Gdańsku, gdzie istnieje „Danzig-Zoppoter Yacht Automobil Klub”, posiadający 600 łodzi. Polacy posiadają w Gdańsku Polski Klub Yachtowy.

14. Myśliwstwo.

a) Organizacja Międzynarodowa.

Międzynarodowa federacja myśliwska (*Federation Internationale de Tir aux Armes de Chasse*) ma siedzibę w Paryżu IX, 21 rue de Clichy. Federacja powstała 4 czerwca 1921 r. Prezesem

jest hr. Clary (Francja), I-szym wiceprezesem M. Quersin (Belgja), II-gim wiceprezesem M. Benedicks (Szwecja), III-cim wiceprezesem pułk. Taylor (Stany Zjednoczone), sekretarzem i skarbnikiem Marcel Adelon Paryż, VIII, 24 rue de Courcelles.

Sporty, którymi zarządza Federacja są: strzelanie do żywych gołębi i do gołębi z gliny, strzelanie do biegnącego jelenia, zawody olimpijskie z broni myśliwskiej.

W dniu 1 lipca 1924 r. należały do Federacji następujące związki państwowe:

Anglja: British Trapshooting Association, London 23 Conduit Street (Y. H. Johns sec.).

Belgja: Belgijaki Związek Myśliwski (Mr. Quersin, Bruxelles Avenue Louise).

Bułgarja: Bułgarski Związek Myśliwski (M. Duszkow, Sofja ul. Alabinska).

Czechy: Czeska Obec Strzelecka, Praha (kapitan Emil Holub, Ministerstwo Obrony Narodowej V Biuro),

Finlandja: Union de Tireurs de Finlande Helsingfors (Suomen Ampujainliitto Vilhokatu).

Francja: Saint Hubert Club de France, Paris 17 Place des Etats Unis.

Hiszpanja: Real Societat de Tiro de Pichon, Valencia.

Holandja: Royal Nimrod Club, Overveen (G. J. van der Vliet).

Norwegja: Norweskki Związek Myśliwych (O. Wesmann Kior, Oslo, (Parkveiein).

Rumunja: Rumuński Związek Myśliwych (Georges Plagino, Bukareszt, 16 Strada Praporgescu).

Stany Zjednoczone: Amateur Trapshooting Association, Chicago, 230 East Ohio Street.

Szwecja: Szwedzki Związek Myśliwych, (E. E. Benedicks, Stockholm, Strandvagggen).

Węgry: Magyar Országos Cellövó Szövetség, Budapest V, Alkotmány ut 6.

Włochy: Włoski Związek Myśliwych (dr. Cesarano, Genova, Spianata Castelletto).

Polska wobec braku Polskiego Związku Myśliwych nie jest w Federacji reprezentowaną.

b) Polski Związek Myśliwych.

Od r. 1920 — 24 istniał w Poznaniu (Wały Leszczyńskiego 48) Polski Związek Myśliwych założony 16 czerwca 1920 r.

Z powodu trudności organizacyjnych wobec niemożności zjednoczenia wszystkich klubów myśliwskich w Polsce, związek rozwiązał się w r. 1924, a w jego miejsce powstał Centralny Związek Polskich Tow. Łowieckich z siedzibą w Warszawie.

W skład ostatniego zarządu głównego P. Z. Myśliwych w Poznaniu wchodził Władysław Janta-Pełczyński wielki łowczy, Antoni Unrug generał I zastępca W. Ł., ks. Niedbał II zastępca W. Ł., Antoni Szyba sekretarz, Kazimierz Chrzanowski dyrektor lasów państwowych, delegat województwa.

c) Towarzystwa Myśliwskie w Polsce

Do *Polskiego Związku Myśliwych* należały:

Płońskie Towarzystwo Myśliwych, Płońsk.

Kółko Myśliwskie „Diana” w Warszawie (p. Kalbarczyk, ul. Królewska 25).

Towarzystwo Ochrony Zwierzyny, Nowy Tomyśl.

Towarzystwo Myśliwych, Strzelno (p. Jasiński) Kościelna 18.

Towarzystwo Myśliwych, Mława.

Płockie Tow. Racjonalnego polowania, Płock (dr. Żencykowski Grodzka 13).

Kujawskie Towarzystwo Myśliwskie, Inowrocław.

Rypińskie Tow. Racjonalnego Polowania, Rypin.

Klub Myśliwski, Brodnica.

Dubieńskie Koło Myśliwskie, Dubno.

Towarzystwo Łowieckie Koło, ziemia Kaliska (p. Łuszczewski).

Kółko Prawidłowego Polowania, Ciechocinek.

Grodzińskie Towarzystwo Myśliwskie, Grodno.

Zachodnio Pomorski Klub Myśliwski, Chojnice (dr. Łukowicz).

Towarzystwo Prawidłowego Myśliwstwa, Łomża.

Towarzystwo Łowieckie, Poznań, Al. Marcinkowskiego 19.

Towarzystwo Prawidłowego Myśliwstwa, Kalisz.

Chełmskie Tow. „ „ Chełm.

Kółko Łowieckie Państwowego Instytutu Naukowego w Puławach.

Oficerski Klub Myśliwych 62 p. p. Wielkopolskiego, Bydgoszcz.

Śląskie Tow. Łowieckie i Rybackie, Cieszyn.

Drużyna Myśliwych okręgu Lidzbark, Pomorze.

Towarzystwo Miłośników Racjonalnego Polowania, Konin ziemia kaliska.

Tow. Myśliwych pow. Łaskiego, Pabjanice.

Kółko Myśliwskie Prawidłowego Polowania i ochrony zwierzyny łownej w Białej Podlaskiej (p. Jagiełło, ul. Krzywa 9).

Brzeaskie Kółko Łowieckie, Brześć, ul., Trzeciego Maja 38.
Starogardzki Klub Myśliwski, Starogard Pomorze, ul. Pod górna 2.

Nadto istnieją oddziały Polskiego Związku Myśliwych w następujących miejscowościach

P. Z. M. Oddział Poznański (dr. A. Chłapowski) Poznań, ul. Rzeczypospolitej 7.

Centralny Oddział Kinologiczny (p. Królikowski) Poznań, 27 grudnia 7.

P. Z. M. Oddział Jutrosiński (p. Kuffel) Szymonki, p. Jutrosin.

P. Z. M. Oddział Włocławski (p. Tittenbrun), Włocławek, ul. Kaliska 12.

P. Z. M. Oddział Rawicki, Rawicz

P. Z. M. „ Sejneński (ka. Kowalewski) Sejny, woj. białostockie.

P. Z. M. Oddział Biała Podlaska (major Wroczyński) Biała Podlaska.

P. Z. M. Oddział Rawa Mazowiecka (p. Pluta) Rawa Mazowiecka, ul. Łowiecka 31.

Natomiast do Związku tego nie należały:

Małopolskie Towarzystwo Łowieckie we Lwowie, ul. Mickiewicza 1.

Polskie Towarzystwo Łowieckie w Warszawie, ul. Nowy-Świat 35.

Wileńskie Towarzystwo Myśliwskie w Wilnie, ul. Mickiewicza 30 m. 8.

Polskie Towarzystwo Łowieckie w Lublinie, ul. Niecała 1.

Białostockie Towarzystwo ochrony zwierzyny i racjonalnego polowania w Białymstoku.

d) Centralny Związek Polskich Stowarzyszeń Łowieckich.

Związek powstał w r. 1924 po upadku Polskiego Związku Myśliwych w Poznaniu. Jego siedziba mieści się w Warszawie, Nowy-Świat 35 (tel. 7-98). Do Związku Polskich Związków Sportowych, ani do Federacji Międzynarodowej jeszcze nie należy.

Do Zarządu należą hr. Juljusz Bielski (Małopolskie Tow. Łowieckie Lwów) jako prezes, Antoni Wysocki, płk. Władysław Obuch Woszczatyński, Stanisław Lilpop, i płk. K. Chłapowski (Wielkopolski Zw. Myśliwych w Poznaniu) jako wiceprezesi, Feliks Różyński, Wacław Szperling i Bolesław Kozarzewski jako sekretarze, Kazimierz Świdorski — skarbnik, hr. Morstin — referent spraw łowieckich, Władysław Słonczyński, Jan Sztolcman, Herman Knothe, Walenty Garczyński i Bolesław Świętorzewski (Wileńskie Tow. Myśliwskie) jako członkowie Zarządu.

Do Związku należy sześćdziesiąt kilka towarzystw myśliwskich i łowieckich, podzielonych na kilka związków okręgowych. Ich adresy nie zostały zakomunikowane redakcji Rocznika.

15. Narciarstwo.

a) Organizacja Międzynarodowa.

Międzynarodowy Związek Narciarski (Internationale Skeeing Federation) kaptein Amundsen, Odinsgate 21, Oslo (Norwegja). Skład zarządu Związku w r. 1923 stanowili: przewodniczący H. Horn (Norwegja), wiceprzewodniczący C. Nordenson (Szwecja), sekretarz kpt. K. Vilh, Amundsen (Norwegja), członkowie: dr. P. Minelle (Francja), inż. A. Norling (Szwecja), kpt. Levalahiti (Finlandja), inż. pułk. A. Weber (Szwajcarja), dr. P. Frey, inż. Gaur (Austria), inż. Rössler-Orzovsky (Czechosłowacja).

W lutym 1924 r. odbył się w Chamonix Kongres Federacji, na którym Polskę reprezentował ppułk. dr. Wł. Osmolski, gdzie prezesem Federacji wybrano Szweda majora Holmkvista. Następny Kongres odbędzie w r. 1926 w Helsingforsie. Każde państwo ma prawo wysłać 3 delegatów.

Do Międzynarodowego Związku Narciarskiego należą następujące związki państwowe:

Anglja: The federal Council of British Ski Clubs 1 Essex Court, Temple, London.

Austria: Oesterreichischer Ski-Verband, Dorotheergasse 12, Wien I.

Australja. The Alpine Ski Club, New South Wales, Kian-dra (Australja).

Czechy: Svaz Lyzaru Republiky Czeskoslovenske, Stepan-
ska Ul. 13, Praha.

Finlandja: Finlands Gymnastik och Idrottsförbund, Helsing-
fors, Unionsgaten 30.

Francja: Club Alpin Français, Paryż rue du Bac 30.

Niemcy: Deutscher Skiverband, Stuttgart Neue Weinsteige 19.

Norwegja: Norges Skiforbund. St. Olavsgate 23, Oslo (Nor-
wegja).

Polska: Polski Związek Narciarski, Warszawa, ul. Żórawia
23 m. 5.

Rumunja: Federatiunea de Sport diu Romania: Str. Clémen-
ceau, nr. 6 Bukarest.

Serbia: Jugoslavenski Zimsko Sportski Savez, Ljubljana
(Narodni dom).

Stany Zjednoczone: National Ski Association of America,
710 21 st. Ave. SO, Minneapolis Minn. U. S. A.

Szwajcarja: Schweizerischer Skiverband, La Chaux de Fonds,
Schweiz.

Szwecja: Svenska Skidförbundet, Malmkillnadagatan 25 B.
Stockholm.

Węgry: Magyar Si Szövetség, Katona-Josef ut. 41, Budapeszt.

Włochy: Union degli Ski-Clubs Italiani, Via monte de Pie-
ta, Torino.

b) Polski Związek Narciarski.

Siedziba w Warszawie, ul. Szopena 5 (sekretariat ul. Żórawia 23 m. 5 p. Lilpopowa). Adres telegraficzny „Skipol“ telefon 66 00 i 45-99. Konto czekowe P. K. O. 2677. Prezesem Związku w latach 1919—23 był mjr. Aleksander Bobkowski, w r. 1923—23 ppułk dr. Władysław Osmólski, w r. 1924 objął prezesurę znowu ppułk. inż. Aleksander Bobkowski. Nadto w r. 1924 — 25 w skład zarządu wchodzili mjr. Adam Mryc i dyr. Jarosław Chełmiński jako wiceprezesi, Wanda Mrycowa jako sekretarka oraz członkowie zarządu: dr. Boniecki Aleksander (Kraków), dr. Gałęcki Adam, dr. Klemensiewicz Zygmunt (Lwów), Rudnicki Janusz, dr. Stonawski (Bielsk), arch. Stryjeński Karol (Zakopane) inż. Strzałkowski Stefan, inż. Stanisław Zakrzewski.

Komisję sportową stanowią pp. rotm. Adam Mryc jako prezes, Janusz Rudnicki jako sekretarz, a jako członkowie: Aleksander Lardelli i inż. Aleksander Schiele (Warszawa), Hugo Grosman (Kraków), Kuchar Władysław (Lwów), dr. Rucker

Zygmunt (Lwów) pułk. Franciszek Wagner (Bielsk) oraz Stanisław Zdyb (Zakopane).

Kapitanem związkowym jest mjr. Władysław Ziętkiewicz w Zakopanem.

c) Towarzystwa Narciarskie w Polace.

Karpackie Tow. Narciarzy (K. T. N.), Lwów. ul. Podlewskiego 7.

Tatrzańskie Tow. Narciarzy (T. T. N.), Kraków. ul. Jagiellońska 11.

Sekcja Narciarska Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (S. N. P. T. T.), Zakopane, Dworzec Tatrzański.

Sekcja Narciarska Akademickiego Związku Sportowego (S. N. A. Z. S.), Kraków. ul. Zwierzyniecka 48.

Sekcja Narciarska I Lwowskiego Klubu Sportowego „Czarni”, (S. N. „Czarni”), Lwów ul. Rutowskiego 8.

Wintersportklub des Beskidenvereines, Bielsko, Stadtberg 14.

Sekcja Narciarska Lwowskiego Klubu Sportowego „Pogoń”. (S. N. Pogoń”), Lwów, ul. Zybkiewicza 17.

Sekcja Narciarska A. Z. S., Lwów ul. Łozińskiego 7.

Sekcja Narciarska Ż. K. S. „Jutrzenka”, Kraków, ul. Dietłowska 9.

Oddział Narciarski Tow. „Sokół” w Zakopanem.

Koło Narciarzy Oddziału Babiogórskiego Pol. Tow. Tatrzańskiego, Żywiec (p. Augustynowicz).

Sekcja Narciarska Pol. Tow. Tur. „Beskid Śląski”, Cieszyn Liburni 8.

Warszawski Klub Narciarski, Warszawa, ul. Szopena 5.

Sekcja Narciarska A. Z. S. Warszawa ul. Kopernika 41. m. 10.

Sekcja Narciarska K. S. „Lublinianka”, Lublin, Kapucyńska 2.

Powyższe kluby należą do P. Z. Narciarskiego Nadto sport narciarski uprawia cały szereg organizacji nie należących do tegoż związku, wśród nich Sekcja Narciarska A. Z. S. w Wilnie, K. S. „Wilja” w Wilnie, K. S. „Polonja” w Przemyśle, oraz Sekcje przy wielu wojskowych klubach sportowych.

16. Palant.

Na Górnym Śląsku istnieje od dwóch lat *Polski Związek Palanta i Gier ruchowych*, którego prezesem jest p. Piotr Rolnik z Katowic. Sekretarjat Związku w Katowicach, ul. Warszaw-

aka 67. Jest to jedyny Związek, który nie należy do Związku Polskich Związków Sportowych. Do Związku należy obecnie 56 towarzystw tworzących cztery okręgi z siedzibą: 1) Katowice, 2) Świętochłowice, 3) Rybnik, 4) Tarnowskie Góry. Adresów klubów i związków okręgowych nie zakomunikowano Zarządowi Zw. Pol. Zw. Sport., ani redakcji Rocznika.

17. Piłka koszykowa.

Sport ten uprawiany dość intensywnie przez kluby młodzieży szkolnej, oraz przez niektóre towarzystwa sportowe, szczególnie w Łodzi i w Warszawie, nie posiada dotychczas organizacji zbiorowej (związku), a tem samem nie są urządzone żadne planowe zawody o mistrzostwo. Brak jest też instytucji, któraby prowadziła ewidencję graczy, przestrzegała regulaminów i t. d.

18. Piłka nożna.

a) Organizacja międzynarodowa.

Naczelną organizacją dla piłki nożnej jest Międzynarodowy Związek Piłki Nożnej „*Fédération Internationale de Football Association*”, którego sekretarz i skarbnik C. A. W. Hirschman ma siedzibę w Amsterdamie (Holandja) 67 Nic. Maesstraat.

Ostatni kongres federacji odbył się 24—28 maja 1924 r. w Paryżu, przy udziale przeszło 100 delegatów z 28 państw. Polskę reprezentowali: dr. Cetnarowski, dr. Jentys, dr. Szatkowski, Obrubański i Semadeni. Na prezesa FIFA wybrano ponownie p. J. Rimet'a (Francja), na wiceprezesów: p. J. Gesttup'a (Danja), p. G. Bonnet'a (Szwajcarja), hr. d'Oultremont (Belgja). Ponadto wybrano Komitet Doradczy dla przepisów gry (Comitet Consultatif des lois du jeu), w skład którego weszli pp.: bar. de Lavalley (Belgja), p. Mauzo (Włochy), p. Delaunay (Francja), p. Mutters (Holandja), i Hugo Meisl (Austria). FIFA ma prawo wybierania dwóch delegatów do *International FA Board*, jedynej instytucji kompetentnej do ustanawiania i zmieniania przepisów gry w piłkę nożną, w której zasiadają sami Anglicy. Delegatami zostali p. Johanson (Szwecja) i p. Dalaunay (Francja). Następnym kongres w r. 1925 odbędzie się w Pradze Czeskiej.

Do F. I. F. A. należą 43 związki państwowe całego świata, z których podajemy adresy tych, z którymi Polska utrzymuje stosunki sportowe

Austria: Oesterreichischer Fussball Verband, Hugo Meisl, Wiedeń II Taborstrasse 1.

Belgia: Union Royale Belge des Societes de Football Association, Koninklijke Belgische Voetbalbond, A. Verdieck, Bruksela 14 rue Guimard.

Czechy: Czeskoslovenska Footballova Asociace, Ferd. Scheinost, Praha II Na Porziczi nr. 25.

Dania: Dansk Boldspil Union Sv. Kratup, Kopenhaga, 30 Frederiksberggade.

Estonja: Eesti Jalgpalli Liit, Reval Gonsiori Tänow Nr. 4, Elmar Lepp.

Finlandja: Suomen Palloliitto, Kaarlo Soinio, Helsingfors. 10 Vyokatu.

Francja: Fédération Française de Football Association, H. Delaunay, Paryż IX 22 rue de Londres.

Holandja: Nederlandsche Voetbalbond, A. Staal, Haga, 21 Van de Spiegelstraat.

Jugosławja: Jugoslavenski Nogometni Savez, Nenad Tadie, Zagrzeb, Preradoviczeva ul. 34.

Łotwa: Latvijas Futbola Savieniba, H. Baumann, Ryga, Terbatas iela 4 dz. 2.

Niemcy: Deutscher Fussball Bund, G. P. Blaschke, Kiel. 24 Dänische str.

Rumunja: Federatiunea Societatilor de Sport din Romania, Bukareszt, 6 Strada G. Clemenceau (Fosta Corabiei).

Szwajcaria: Schweizerischer Fussball und Athletik Verband, K. Gassmann Zürich, Postfach Selnau, 86.

Szwecja: Svenska Fotboll Forbundet, Ant. Johanson, Stokholm 3 Kungsholms Hamnplan.

Węgry: Magyar Labdarugok Szövetsége. Budapeszt VIII. 63 Rakoczy ut. (zał. 1901; — w r. 1922 230 klubów, 40.000 leg. graczy).

Ponadto należą do Federacji: *Anglja* (zażądała ona, żeby była traktowana jako cztery oddzielne państwa pod grozą wystąpienia z Federacji, t. j. Anglja, Szkocja, Walja i Irlandja), *Afryka Południowa*, *Argentyna*, *Brazylja*, *Bułgarja* (Bułgarska Nationalna Sportna Federacja, Sofja, A. W. Diakowicz, plac Saweikow 1), *Chile*, *Egipt*, *Hiszpanja*, *Indje Holenderskie*, *Kanada*, *Litwa* (Lietuvos Futbolo Lyga, Garbacauskas, Kaunas, Vienybes

Aikste 1), *Luksenburg, Norwegja, Peru, Portugalja, Rosja Sowiecka* (Wszecchrosyjskij Futtbolnyj Soiuz, Leningrad, George Dupperon. Narodnyj Knižnij Magazyn), *Stany Zjednoczone, Turcja* (Turkia Idman Djemiëtleri Ittifaki, Konstantinople, Richtin Han 8), *Urugwaj*, (Association Uruguaya de Footbal, Montewideo, Avenida de 18 Julio 1884), *Włochy* (Federazione Italiana Giuoco del Calcio, Torino, 9 via Carlo Alberto).

b) Polski Związek Piłki Nożnej.

Związek ten, będący naczelną organizacją piłki nożnej w Polsce mający siedzibę w Krakowie, ul. Konarskiego 8. został założony na zjeździe delegatów towarzystw piłki nożnej, który się odbył w dn. 20 i 21 grudnia 1919 r. w Warszawie.

Celem P. Z. P. N. jest rozwój i podnoszenie poziomu sportu piłki nożnej w Polsce, popieranie rozwoju poszczególnych związków okręgowych P. N. i należących do nich towarzystw z wykluczeniem dążeń politycznych lub wyznaniowych, oraz reprezentacja sportu piłki nożnej wobec władz i zagranicy.

P. Z. P. N. jednoczy 520 klubów i posiada 18.000 zgłoszonych graczy, jest zatem największą organizacją sportową w Polsce. W r. 1921 posiadał P. Z. N. 36 klubów i 485 graczy, w r. 1922—126 kl. i 2400 gr.; w r. 1923 — 280 kl. i 6300 gr.; w r. 1924—402 kl. i 11.400 gr.; w marcu r 1925 — 520 kl. i 18.000 graczy. W r. 1922 rozegrano 7536 zawodów, w r. 1923—12.959, w r. 1924—19.173. Kluby posiadały w r. 1922 — 140 boisk oparkaniowych, w r 1923—196 w r. 1924—216 Podatku miejskiego od zawodów sportowych opłaciły kluby piłki nożnej w roku 1924 przeszło 200 000 zł.

Polski Związek Piłki Nożnej wydał w marcu 1925 r. obszerny *Rocznik* (142 strony, formatu 8°), obrazujący nie tylko rozwój sportu piłki nożnej w pięcioleciu pracy P. Z. P. N. 1919—24, ale dający też przez kilku autorów opracowany zarys dziejów sportu piłki nożnej w dobie przedwojennej we wszystkich trzech zaborach. Nabyć go można w sekretarjacie P. Z. P. N.

Główniej pracy i uwagi ze strony P. Z. P. N. wymaga kierownictwo i regulowanie zawodów, do tego celu służą rozgrywki o mistrzostwo okręgowe (wiosną) i o mistrzostwo Polski (jesienią), Związki Okręgowe przeprowadzają u siebie podział towarzystw na klasy A. B. C., Mistrz kl. A każdego Okręgu staje do zawodów o Mistrzostwo Polski, które są rozgrywane w trzech grupach.

P. Z. P. N. wystawia reprezentacyjną drużynę Polski, złożoną z najlepszych graczy z całej Rzeczypospolitej przeciw reprezentacjom innych państw.

Zarząd P. Z. P. N. w r. 1922 stanowili: prezes dr. Edward Cetnarowski, wiceprezesa: prof. uniw. dr. Tadeusz Dziurzyński i prof. Józef Figna, sekretarz honorowy Adam Obrubański, skarbnik Wiktor Choczner, referent spraw zagranicznych Władysław Jentys, członkowie zarządu: dr. Leon Gleisner, Ferdynand Goetel, kpt. dr. Ignacy Izdebski, dr. Józef Lustgarten, Jakób Sonne, Tadeusz Synowiec, wszyscy z Krakowa.

Zarząd P. Z. P. N. w r. 1923 stanowili: prezes dr. Cetnarowski, wiceprezesa: prof. Goetel, mjr. Schwenk, sekretarz Obrubański (zast. na 4 miesiące Jentys), skarbnik Matuszewski, sprawy zagraniczne W. Jentys, członkowie Zarządu: dr. Pniewski, Zieliński, dr. Pawlas, Wydział Gier i dyscypliny Synowiec (przewodniczący), Kornaś, Zabża, Orzelski, dr. Pniewski, Wydział Spraw Sędz.: Konkiewicz (przewodniczący), Rutkowski, Rząsa. *Komisja Rewizyjna*: Kowalski, Wojaś. *Komisja Trzech*: Kuchar Tadeusz (kpt. Engel), kpt. Głabisz (Szyc), Obrubański (Jentys).

Zarząd P. Z. P. N. w r. 1924 stanowili: prezes dr. Cetnarowski, wiceprezesa: prof. Walery Goetel, inż. Rączkowski, sekretarz Adam Obrubański, skarbnik Choczner, sprawy zagraniczne dr. Władysław Jentys, członkowie zarządu: mjr. szt. gen. dr. Izdebski, A. Dembiński, T. Orzelski. Wydział Gier i Dyscypliny: Synowiec (przewodniczący), dr. Pniewski, inż. Mayer, W. Budzisz i inż. Łasiński. Wydział spraw sędz.: mjr. Szkolnikowski (przewodniczący), Rutkowski, Ziemiański. *Komisja Rewizyjna*: Kowalski, Kopeć i por. Kroczyński. *Kapitan związkowy* Obrubański.

Jako *sędziowie* do zawodów międzynarodowych zaproponowani zostali przez P. Z. P. N. Adam Obrubański, A. Marczewski, Dr. Józef Lustgarten, S. Ziemiański, M. Bilor.

c) Związki Okręgowe.

Kluby, należące do P. Z. P. N., podzielone są na dziewięć okręgów terytorjalnych, na terenie których zarządzają sprawami sportu piłki nożnej związki okręgowe. Stosownie do wyników sportowych kluby podzielone są na trzy kategorie wewnątrz każdego okręgu, klasę A, B, C. Wobec P. Z. P. N. kluby reprezentują zarządy związków okręgowych, których delegaci tworzą walne zgromadzenia P. Z. P. N.

W chwili obecnej istnieją następujące związki okręgowe:

1. *Górnośląski Z. O. P. N.* (Katowice, ul. Warszawska 67), rozciąga swą działalność na obszar województwa śląskiego z wyjątkiem Śląska Cieszyńskiego. Prezes Flieger, wiceprezes Zimon, sekretarz Kordula.

2. *Krakowski Z. O. P. N.* (Kraków, ul. Szpitalna 36), rozciąga swą działalność na obszar województwa krakowskiego, Śląsk Cieszyński, powiaty będziński, częstochowski, miechowski, i olkuski z województwa kieleckiego, oraz część województwa lwowskiego leżącą na lewym brzegu Sanu, z wyjątkiem powiatów jarosławskiego i przeworskiego. Prezes dyrektor Z. Biżeński, wiceprezesi dr. Jakób Syrop i Roman Krupski, sekretarz por. Stanisław Sroczyński, kapitan związkowy inż. Ignacy Rosenatock, przew. wydz. Gier i Dyscypliny dr. Zdzisław Kwieciński, przew. kol. sędziów prof. Wacław Babulski. *Podokręg Bielski*: Bielsk, Rynek p. Lubich. *Podokręg Sosnowiecki*: Sosnowiec, ul. Mazowiecka 4 m. 6 p. Kałkowski. *Podokręg Tarnowski*: Tarnów, Topolowa 2 II p. Malkischer.

3. *Lubelski Z. O. P. N.* (Lublin, ul. Wieniawska 1, por. Kopanicki Roman) rozciąga swą działalność na województwa lubelskie i wołyńskie i tymczasowo poleskie. Prezes por. Kopanicki.

4. *Lwowski Z. O. P. N.* (Lwów, ul. Halicka 21, II piętro kancelarja dr. Dręgiewicza Stanisława), rozciąga swą działalność na województwa tarnopolskie, stanisławowskie, oraz część lwowskiego na prawym brzegu Sanu wraz z powiatami jarosławskim i przeworskim. Prezes Prof. Dręgiewicz.

5. *Łódzki Z. O. P. N.* (Łódź, ul. Tylna 6, p. Kozubski) rozciąga swą działalność na obszar województwa Łódzkiego oraz część kieleckiego, z wyłączeniem powiatów, należących do okręgów w Warszawie i Krakowie. Prezes Zabłocki Piotr. *Podokręg Kielecki*: Kielce, ul. Kolejowa 32, p. Wojtasiewicz. *Podokręg Piotrkowski*: Piotrków, Kasa Chorych p. Skwarczyński.

6. *Poznański Z. O. P. N.* (Poznań, ul. Łąkowa 9, p. Tadeusz Paszkowski) rozciąga swą działalność na obszar województwa poznańskiego, z wyjątkiem powiatów bydgoskiego i wyrzyskiego. Prezes p. Donat.

7. *Toruński Z. O. P. N.* (Toruń, Klonowicza 27, p. Stanisław Maltze), obejmuje województwo Pomorskie oraz powiaty bydgoski i wyrzyski województwa Poznańskiego. Prezes Maltze, wiceprezesi Melerski i kpt. Brózda.

8. *Warszawski Z. O. P. N.* (Warszawa ul. Nowowiejska 2, m 2a), obejmuje terytorjum województwa Warszawskiego, oraz powiaty kozienicki i radomski województwa Kieleckiego. Prezes mjr. Esman, wiceprezes Tadeusz Piotrowski, skarbnik Ignacy Bursztyn, kapitan związkowy kpt. Jerzy Misiński. *Podokręg Radomski*, Radom, ul. Lubelska 12 p. Tatar.

9. *Wileński Z. O. P. N.* (Wilno, Brzeg Antokolski 57, p. Cis-Bankiewicz). Prezes p. Czuma, I wiceprezes pułk. Kruszewski, II wiceprezes dr. Niedźwiedzki, sekretarz Bankiewicz, skarbnik Kurczowski, szef wydz. Gier i Dyscypliny pułk. Skwarczyński, kapitan związkowy Śliwa.

d) Kluby Okręgu Górnośląskiego.

Obecnie do Okręgu Górnośląskiego należą kluby polskie i niemieckie. Te ostatnie do roku 1923 tworzyły specjalny związek t. zw. „*Wojewodschafts-Verband*”. Pierwszoklasowymi klubami w tym związku były: Klub „Preussen” (później I Football Club Katowitz, obecnie Pierwszy Klub Sportowy — Katowice), „Verein für Rasenspiele” (obecnie Amatorski Klub Sportowy) w Królewskiej Hucie, K. S. „Silesia” (obecnie K. S. „Naprzód”) w Lipinach, „S. C. Zalenze 06”, S. C. „Diana” w Katowicach, „Verein für Rasenspiele” w Mysłowicach, (później K. S. Słupna 20, obecnie K. S. 06, Mysłowice). Gracze Bismarckhütter Ballspiel Sport Verein” wstąpili do K. S. „Ruch” w Wielkich Hajdukach, zaś Klub „Zjednoczenie Graczy 01” w Królewskiej Hucie powstał z fuzji K. S. „Unja” i „Sichereinigung” w Królewskiej Hucie.

Pozatem należały do klasy A w niemieckim związku: „VFR” Tarnowskie Góry, K. S. „Viktoria” — Katowice, K. S. „Viktoria” — Huta Laury, „K. S. 07” — Huta Laury, K. S. „Śląsk” — Huta Laury, K. S. „Śląsk” — Królewska Huta, K. S. „Zgoda” — Nowe Hajduki.

K l a s a A.

Amatorski Klub Sportowy — Królewska Huta 2, ul. Pocztowa 2, p. Bienia Franc.

K. S. „Iskra” — Siemianowice, Bytomska 34, p. Joniec Stefan.

K. S. „Orzeł” — Józefowiec, Wełnowiec Katowicki, p. Em. Drożdż.

K. S. „Naprzód”₁ — Lipiny, Średnia 4, Kuszek August.

K. S. „Ruch” — Wielkie Hajduki, Krakowska 99, p. Chrobak Maks.

K. S. „Pogoń” — Katowice, Bank Przemysłowców, p. Wybiński Paweł.

Pierwszy Klub Sportowy (P. K. S.) — Katowice, Juliusza Ligonia 21, p. R. Fonfara.

K. S. „Strzała” — Ruda, p. Skutela Konstanty.

K l a s a B.

K. S. „Czarni” — Chropaczów, Hutnicza 1 p. A. Sprus.

K. S. „Diana” — Katowice, Plebiscytowa 26, p. Eug Grunert.

K. S. „Gwiazda” — Bogucice, Katowicka 28, p. Karol Stebda

K. S. „Dąb” — Dąb, Katowicka 13 p. Sławiczek Ryszard.

K. S. „06 Mysłówice” — Mysłówice, Pocztowa 7, p. E. Kuźbierski.

K. S. „Polonja” — Królewska Huta, ul. Józefa 10, p. Siemiński Fr.

K. S. „Tarnowskie Góry” — Tarnowskie Góry, Jerzego 12, p. Fryd. Riese.

K. S. „Gwiazda” — Paruszowice, p. Sołtysek Bruno.

K. S. „Kościuszek” — Kopalnia Roemer, Niedobrzyce, p. Danił Piotr.

K. S. „Odra” — Szarlej, ul. Odrodzenia 6, p. Kulisz.

K. S. „Pogoń” — Żory, p. A. Wyrobek.

K. S. „Odra” — Wodzisław Rynek, p. Majewski Jan.

K. S. „Pogoń” — Nowy Bytom, Niedurnego 43 p. Harynek.

K. S. „Polonja” — Niewiadom, p. Roman Konieczny.

K. S. „Naprzód” — Rydułtowy, p. W. Macioszek

K. S. „Rozdzień” — Rozdzień, skrytka pocztowa 118, p. Wł. Nowak.

K. S. „Śląsk” — Siemianowice, Piaskowa 11, p. Karczmarczyk Bernard.

K. S. „Śląsk” — Świętochowice, Farna 1, p. Józef Warzecha.

K. S. „Śląsk” — Tarnowskie Góry, Piastowska 7, p. Niewolik Paweł.

K. S. „Wawel” — Wirek 2 w Król. Hucie, p. J. Hellek.

K. S. „Załęże 06” — Załęże, Ogrodowa 14, p. Jan Wołowski.

K. S. „Wiktorja” — Siemianowice, Piastowska 19, p. Ludwik Siwek.

- K. S. „1907” — Siemianowice, Wandy 7 l. p. Kowoll Bruno.
 K. S. „Zjednoczenie Graczy” — Królewska Huta, Szpitalna 4,
 p. Feliks Józef.
 K. S. „Zgoda” — Nowe Hajduki, ul. 3 Maja 1, Ryszard Pa-
 luchowicz.

K l a s a C.

- K. S. „Brynica” — Kamień (pow. Świętochłowiec), p. Ma-
 chura Karol.
 K. S. „Concordja” — Knurów, p. Gorecki Zygfryd.
 K. S. „Chorzów” — Chorzów, Królewska 38, p. Kaczy Al-
 fons.
 K. S. „Gorzyce” — Gorzyce, p. Reiner Karol.
 K. S. „Jedność” — Michałowice, Kościelna 9, p. Białas Jan.
 K. S. „Kopalnia Emy” — Kopalnia Emy, pow. Rybnik, p. Nie-
 dziela Piotr.
 K. S. „Mała Dąbrówka” — Mała Dąbrówka, ul. Szczęścia 1,
 p. Rogowski Paweł.
 K. S. „Mewa” (Policyjny) — Rozdzień-Komisariat Pol. Państw.,
 p. Kubica P.
 K. S. „Murcki” — Murcki, Katowicka 15, p. Pachcioł Ber-
 nard.
 K. S. „Naprzód” — Kokoszyce, p. Cieśla Ludwik.
 K. S. „Naprzód” — Czyżowice, p. Rychigel Karol.
 K. S. „Naprzód” — Dąb, Katowicka 5, p. Potyka Antoni.
 K. S. „Naprzód” — Załęże, Mickiewicza 44, Przystolik
 K. S. „Naprzód” — Ruda połudn., św. Barbary 1 p. Walasz.
 K. S. „Odra” — Miasteczko Dworzec, p. Kos Wiktor.
 K. S. „Orkan” — Wielka Dąbrówka, p. Paweł Szwarc, ul.
 3 Maja 522.
 K. S. „Polonja” — Mysłowice, Rynek 19, p. Cerbel Otton.
 K. S. „Piaś” — Katowice, Wandy 20, p. Müller Fr.
 K. S. „Promień” — Król. Huta, Wolność 70 p. Martinowski K.
 K. S. „Rybnik” — Rybnik, Urząd pocztowy p. Pander P.
 K. S. „Siła” — Mikuszowice Śląskie, Olszówka-Dolna 7, p.
 Gniza Karol.
 K. S. „Silesia” — Łagiewniki, Szkoła—nucz. Ciuszek.
 K. S. „Silesia” — Paruszowice, Kol. Fabryczna 9, p. Szolty-
 sek Bruno.
 K. S. „Śląsk” — Król. Huta, Chrobrego 7, p. A. Łarisz.
 K. S. „Viktorja” — Katowice, Fabryczna 4, p. Knauer W.
 K. S. „Zgoda” — Król. Huta, Wolność 3, p. Czylok Paweł.

- K. S. „Unja“—Strzybrzyca p. Sosinka Roman.
 K. S. „Walka“—Makoszowy Hagiera p. Lecibil.
 Związek Czeladników Katolickich—Tarnowskie Góry ul.
 Górnicza 1, p. Wilhelm Kalisz.
 K. S. „Zgoda“—Brzeziny, Powstańców. p. Musielik Piotr.
 K. S. „Zgoda“—Bielszowice, Piaskowa, p. Szyma F

e) Kluby Okręgu Krakowskiego.

K l a s a A:

- T. S. „Wisła“—Kraków Kościuszki 34/1, p. Konraś.
 K. S. „Cracovia“—Kraków, Stolarska 6.
 Żyd. Tow. Sport. „Jutrzenka“—Kraków, Starowiślna 16, p.
 Statter.
 T. S. „Wawel“ — Kraków, Zwierzyniec, Kraszewskiego 6,
 p. Bodnarowski.
 Ż. K. S. Makkabi, Kraków, Wrzesińska 7 (Molkner).
 Bielitz Bialaer Sportverein—Bielako, Rynek, p. Lubich Alfred

K l a s a B:

- Akademicki Związek Sportowy—Kraków, Zwierzyniecka 48.
 K. S. „Bielitz“—Bielsko, Cieszyńska Restauracja Fröhlicha.
 K. S. „Biała-Lipnik—Bielsko Kolejowa 23, Chrobak 7, Dom
 Handlowy.
 Biański Klub Sportowy—Biała, Piłsudskiego 9. p. Kobiela R.
 K. S. „Bochnia“—Bochnia, Urząd pocztowy, p. Fortuna
 K. S. „Hakoach“—Bielsko, Kolejowa 1, p. Dr. Aronsohn.
 K. S. „Hakoach“—Będzin.
 Żyd Klub Sportowy „Bar-Kochba“ — Rzeszów, 3-go Maja 9,
 H. Kleinman.
 K. S. „Czarni“ — Jasło, p. Brunon Schönopf
 Sokoli K. S. „Korona“ — Kraków XXII. Sokolska 17.
 K. S. „Krowodrza“ — Kraków VIII. Wójtowska 207, p. Jan
 Dębowski
 K. S. „Krakowianka“ — Kraków, Kolejowy Urząd Ruchu,
 p. Roman Klug.
 K. S. „Koszarawa“—Żywiec, p. Br. Ochoński.
 K. S. „Oleza“ — Kraków, ul. Bosacka 18 (Skotnicki).
 K. S. „Orkan“ — Kraków-Dębni Różana 14 — p. Stoch.
 K. S. „Polonia“ — Wadowice, Krakowska 25 — p. Pasterz
 Edmund.

- K. S. „Piaś” — Cieszyn Ciężarowa 17/II p. — prof. Jan Madej.
- K. S. „Podgórze” — Kraków XXII, Józefińska 11 — biuro A. Dostała.
- K. S. „Resovia” — Rzeszów, Polski Bank Przemysłowy — p. St. Samołyk.
- Żyd. Kl. Sp. „Samson” — Rzeszów, Krakowska 16—p. Sperber L.
- T. S. „Soła” — Oświęcim II — p. Stanisław Rudawski.
- K. S. „Sosnowiec” — Sosnowiec, Mazowiecka 4 m. 6 — p. Kałkowski N.
- K. S. „Sparta” — Kraków X—Dębny, Barska 30—p. Krzakowski Wiktor.
- K. S. „Sokół” — Chrzanów, ul. Henryka — p. M. Mańsorski.
- D. F. K. „Szturm” — Bielsko, Skrytka poczt. 53—p. Oswald Piesch.
- Ż. T. G. S. „Samson” — Tarnów Folwarczna 9 — p. Józef Fast.
- K. S. „Tarnovia” — Tarnów Chyszowska 25 — p. Gryl Tad.
- K. S. „Unja” — Kraków XXII. Lwowska 40. R. Kropatsch. Verein für Rasenspiele — Bielsko, Bleichstrasse—Restauracja Waloszek.
- Tow. Sport. „Victoria” — Sosnowiec, Szopena 3.
- K. S. „Warta” — Częstochowa, Strażacka 1, D. Markowicz.
- Tow. Sportowe „Wisłoka” — Dębica — p. Leon Walawski.
- Zwierzyniecki Klub Sportowy — Kraków, Sławkowska 1 — Żyd. Robotn. Klub. Sport. — Kraków, Bożego Ciała 27 p. Kerzner L.

K l a s a C :

- Żyd. K. S. „Amatorzy” — Kraków, Dietla 21—p. Beno Raab.
- Żyd. K. S. „Adria” — Kraków, Kołek 19, p. Grünbaum I.
- K. S. „Błękitni” — Kraków, Szczepańska 3—Małop. Zakł. Odzieżowy — p. W. Kaczer.
- K. S. „Beskid” — Andrychów — p. J. Unger.
- Żyd. K. S. „Bar-Kochba” — Dębica — p. J. Kerzeniuk.
- K. S. „Czarni” — Nowy-Sącz, Długosza 41/1, p. A. Brandt.
- K. S. „Czarni” — Kraków, Dwernickiego 7—p. M. Romański.
- K. S. „Czarni” — Oświęcim II. Agencja Celna P. K. P. — p. Szmrek.
- „Czeladzki Klub Sportowy” — Czeladź, Bytomska 18 — p. St. Baciński.

- K. S. „Częstochowa” — Częstochowa, Kościuszki 3-a —
p. L. Iwaszko.
- K. S. „Chrzanowianka” — Chrzanów, Piotr Dulowski kupiec.
Żyd. K. S. „Dror” — Kraków, Brodzińskiego 3—p. E. Fürst
- K. S. „Dąbrowa” — Dąbrowa-Górn., Drzczowska — p. St.
Zagrodzki urzęd. T. A. Flora
- Żyd. K. Sp. „Dąbrowa-Górnicza” — Dąbr.-Górn., Kr. Jadwi-
gi—p. J. Bornstein.
- K. S. „Dziedzice” — Dziedzice, p. Schneebaum.
- Z. S. „Garbarnia” — Kraków, Turecka 38, p. W. Jastrzębski.
- Żyd. K. S. „Gewira” — Kraków XXII, Kalwaryjska 36.
- K. S. „Grunwald” — Kraków, Dwernickiego 3. p. H. Hejda.
- K. S. „Górnik” — Jaworzno, Kasa Chorych, p. J. Saługa.
- Żyd. K. S. „Hakoach” — Kraków, Koletek 7, p. Morgen-
besser Raf.
- Żyd. K. S. „Hasmonea” — Kraków XXIII, Kalwaryjska 24,
p. Holzer.
- Żyd. K. S. „Hagibor” — Wadowice. p. H. Bendetz.
- Żyd. K. S. „Jehuda” — Kraków, Gertrudy 24, p. Jakób Dorf.
- K. S. „Jutrzenka” — Tarnów, Wałowa 5, p. Wilhelm Gutter.
- K. S. „Krakus” — Kraków, Zwierzyniecka 10, p. L. Sumera.
- Żyd. K. S. „Kadimah” — Kraków, Wolnica 10, p. Lewin-
ger Ignacy.
- K. S. „Korona” — Niwka (p. Sosnowiec) Kopalnia Węgla
„Orion”, p. Fusiański.
- Żyd. K. S. „Kadimah” — Oświęcim. dr. Emil Reich, adwokat.
Kółko Młodzieży Akademickiej—Wieliczka, Rynek Główny,
p. Dębski J.
- K. S. „Kruki” — Mielec, p. J. Toczyński.
- K. S. „Lechia” — Kraków, Masarska 3, p. Darowski Kaz.
- K. S. „Legja” — Kraków, Siemiradzkiego 6 p. St. Fijot.
- Żyd. K. S. „Liban” — Bochnia, Rynek główny, p. Jakubo-
wicz J.
- K. S. „Laudacja” — Nowy-Sącz, Kolonja Kolejowa 757, p.
Woźniak Jan
- K. S. „Meteor” — Kraków, Mazowiecka 18, p. Borowiecki
Józef.
- Żyd. K. S. „Makabi” — Sosnowiec, Czysta 9.
- Żyd. K. „Makabi” — Chrzanów.
- K. S. „Metal” — Tarnów Warsztaty Kolejowe, p. J. Bylicz.
- Żyd. K. S. „Makabi” — Jasło, Igielna 7, p. Seinwel.
- Żyd. K. S. „Makabi” — Mielec, p. Mandel Maks.

K. S. „Młot” — Czachowice, 404 k Dziedzic, p. Czuma And.
Rcb. Kl Sp. „Nafta” — Dąbrowa p. Krosno, Koncern Naf-
towy Potok.

K. S. „Naprzód” — Dąbrowa Górna, Ogrodowa 9, p. Torbus
Henryk.

K. S. „Orzeł” — Kraków, Florjańska 6, p. Pietras Marjan.

K. S. „Orleńca” — Kraków Pędzichów 3, p. Kaczmarek Fr.

K. S. „Olkusz” — Olkusz, Starostwo.

K. S. „Olimpia” — Kęty, Rynek, p. Tadeusz Baszak.

K. S. „Pogoń” — Kraków, Janowa Wola 6, p. W. Stachura.

K. S. „Polonia” — Kraków, Arjańska 9, inż. W. Wołkowicz.

K. S. „Pogonia” — Sosnowiec, Raclawicka 20, p. Zyg-
munt Plutecki.

K. S. „Przemsza” — Będzin, Kościuszki 22, p. H. Frenkiel

K. S. „Ruch” — Sosnowiec Pogoń, Cicha 1, p. Roman Ma-
kieła.

K. S. „Rozwój” — Sosnowiec-Walcownia Hr. Renard, p. Ju-
ljan Kleczko.

K. S. „Rakovia” — Raków pod Częstochową, Skrytka pocz-
towa 141.

Żyd. K. S. „Rdifah” — Sanok, Jagiellońska 256, p. T. Führer.

K. S. „Skawinka” — Kraków, Rynek główny 30 III, p. A.
Krakowiecki.

K. S. „Szcakowianka” — Szczakowa

K. S. „Strzała” — Brzeszcze około Oświęcimia.

K. S. „Soła” — Żywiec, Zabłocie 353, p. Wł. Matlakiewicz.

K. S. „Sparta” — Raków pod Częstochową, skrytka poczto-
wa 141, p. H. Malec.

K. S. „Sarmacja” — Będzin, Małachowska 24, p. Chrapacz Fr.

K. S. „Świt” — Sosnowiec - Pogoń, Florjańska — Drukarnia
„Górnika”, p. Franciszek Hamankiewicz.

Żyd. K. S. „Sport” — Dąbrowa-Górnica, Królowej Jadwigi,
p. J. Bornstein.

K. S. „Świtezianka” — Prokocim Gmina, p. Antoni Slatnik,

K. S. „Stella” — Kraków XXII Traugutta 7, p. Włodzimierz
Zapała

K. S. „Trzebinia” — Trzebinia, Rafinerja Nafty, p. St. Hancel.

Robotniczy K. S. „Tur” — Sosnowiec-Pogoń, Raclawicka 3,
p. Józef Neugebauer.

K. S. „Uranja” — Kraków, Rajska — Koszary Kościuszki —
Komisja Gospodarcza D. O. K. V, sierż. J. Wolski.

K. S. „Ustronja” — Ustron, Ustron 20, p. Hubert Mahanek.

- K. S. „Unja” — Oświęcim, Baraki, p. Kazimierz Macek.
 K. S. „Wir” — Kraków XI, Kilińskiego 18, p. Wł. Stępniewski.
 K. S. „Wirginja” — Sosnowiec-Pogoń, Długa 18
 K. S. „Warta” — Zawiercie, Wronia 1, p. Bronne Mieczysław.
 K. S. „Wiktorja” — Jaworzno, Gwarectwo, p. Eug. Mattera
 Robotniczy K. S. „Wolność”, Kraków XXII, Kalwaryjska 18,
 p. Czarnecki Stef.
 K. S. „Zagłębianka” — Dąbrowa-Górnicza, Magistrat, p. Bluszcz
 Mieczysław.
 K. S. „Zagłębianka” — Będzin, Ksawera, Cynkowa 35.
 Robotniczy K. S. „Zorza” — Tarnów, Goldhammera 83, Dom
 Robotniczy.
 Żydowska Młodzież Sportowa — Tarnów, Goldhammera 14,
 p. Eugenhardt A.

f) Kluby Okręgu Lubelskiego.

K l a s a „A”.

- K. S. „Lublinianka” — Lublin, Kapucyńska 2, p. Januszewski.
 Wojskowy K. S. „Lublin” — Lublin, D. O. K, Nr. II Oddz. III
 Sztab., por. Nowosielski.
 Wojskowy K. S. „Chełm” — Chełm, 2 p. a. e. por. Korsak.
 K. S. „Olimpia” — Lublin, Szopena 1, Zakład Fryzjerski
 Kacperskiego
 Wojskowy K. S. „Halerczyk” — Równe 45 p. p. por. Tad.
 Rożek.

K l a s a „B”.

- Wojskowy K. S. „Zamość” — Zamość, Dowództwo Garni-
 zonu, kpt. Kotowski.
 K. S. „Unja” — Lublin, Rynek 11 m. 4. p. Enskajt.
 Żyd. K. S. „Makabi” — Lublin, Królewska 19 m. 3, p. Zau-
 erman.

K l a s a „C”.

- K. S. „Strzelec” — Lublin, 3 Maja 16, p. Wąsowski.
 Akademicki Związek Sportowy, Lublin, 3 Maja 7/4, p. Ja-
 worowski.
 Wojskowy K. S. „Dubno” — Dubno, Koszary 43 p. a. kr.

Harcerski Klub Sportowy — Lublin, Lipowa 4, Komenda Chorągwi Harc.

K. S. „Jardenja” — Lublin, Zamoyska 35, p. A. Holzberg.

K. S. „Hasmonea” — Równe, Skrzyńska pocztowa 231.

K. S. Baonu Sanitarnego Nr. 2 — Lublin, Obóz południowy, Baon Sanitarny Nr. 2.

Żyd. K. S. „Makabi” — Brześć n/B, 3 Maja 34, p. A. Palewski.

K. S. „Amatorzy” — Kowel, Łucka 129, p. E. Chazen.

K. S. „Kresowianka” — Łuck, Sienkiewicza 20, p. Marcinkowski.

Żyd. K. S. „Hasmonea” — Sarny, Młynarska 3, p. Goldstein.

g) Kluby Okręgu Lwowskiego.

K l a s a „A”.

Lwowski K. S. „Pogoń” — Lwów, Zyblikiewicza 17.

Lwowski K. S. „Czarni” — Lwów, Rutowskiego 8.

Lwowski K. S. „Lechja” — Lwów, Rutowskiego 23, III p., ginach hr. Skarbka.

Żyd. K. S. „Hasmonea” — Lwów, Jachowicza 22.

Lwowski K. S. „Sparta” — Lwów, Anczewskich 8, p. J. Pawłowski.

Przemyski K. S. „Polonja” — Przemyśl, Dworskiego 26.

K l a s a „B”.

Robotniczy Klub Sportowy — Lwów, Ormiańska 2.

Żyd. K. S. „Jutrzenka” — Lwów, Sykstuska 34.

D. S. „Sokół II” — Lwów, Ketrzyńskiego 32.

Lwowski K. S. Biali — Lwów, Leona Sapiehy 33.

Akademicki Związek Sportowy — Lwów, Uniwersytet.

Żyd. K. S. „Hagibor” — Przemyśl, Rynek 28, p. Z. Wohlman.

Stanisławowski K. S. „Rewera” — Stanisławów, Skrzyńska pocztowa 26 A.

O. K. S. „Sokół” — Stanisławów, Gmach Sokoła.

Żyd. K. S. „Hakoach” — Stanisławów, Ormiańska 16.

P. K. S. „Kresy” — Tarnopol, Kotlarzewskiego 42, Dr. Wł. Mazurkiewicz.

Samborski K. S. „Korona” — Sambor, Lwowska 21, p. St. Guzik.

Stryjski K. S. „Pogoń” — Stryj, Konopnickiej 18, p. K. Lenkisch.

K l a s a „C”.

Żyd. Rob. K. S. „Metal” — Lwów, Przerwana 4, p. M. Apfelsüss.

Żyd. K. S. „Amatorzy” — Lwów, Zniesienie 92, p. Natan Grossman.

Lwowski K. S. „Unja” — Lwów, Franciszkańska 7, p. J. Madura.

L. K. S. Związek Strzelecki, Lwów, Zielona 7.

Dentystyczny Klub Sportowy — Lwów, Sykstuska 32, Dr Maschel.

Żyd. K. S. „Świtez” — Lwów, Zamarstynów, Ogrodnicka 15.

Żyd. Rob. K. S. „Naprzód” — Lwów, Panieńska 16, p. Ozjasz Juwelem.

Lwowski K. S. „Lwowianka” — Lwów, Droga Wulecka 108, p. Kaiser.

Żyd. K. S. „Siła” — Lwów, ul. Św. Szymona 1.

K. S. „Kresovia” — Lwów, Janowska 61, p. F. Prochnicki.

Żyd. K. S. „Lubicz” — Żółkiew, p. H. Gleich.

Lwowski K. S. „Łyczakowia” — Lwów, Kopalna 4, Dom. Karcz.

K. S. „Leonja” — Lwów Janowska 22, p. Maks Dorf.

Harcerski K. S. „Czuwaj” — Przemyśl, Krasieńskiego 53, p. Wł. Bilan.

Jarosławski K. S. „Jarosławia” — Jarosław, Sokół.

Żyd. T. G. S. „Dror” — Jarosław, Słowackiego 22, Dr. A. Reisman.

Żyd. K. S. „Hakoach” — Stryj, Sobieskiego 3, p. H. Wotowski.

P. K. S. „Grażyna” — Drohobycz, Urząd górniczy, p. Kłosa

K. S. „Zagłębie Naftowe” — Drohobycz 11, p. A. Werner.

Żyd. Tow. Gimnastyczno Sportowe — Drohobycz ul. Św. Jura 20, p. Nuchim Kerznen.

Ż. K. S. „Jehuda” — Tarnopol, Ruska 40, Gottlieb Józef.

S. K. S. „Złoczowia” — Złoczów, Sokół.

Ż. K. S. „Złoczów” — Złoczów, Kozacka 1, Scholder Izrael

K. S. „Sieniawa” — Brzeżany, Magistrat, p. Jan Rembisz.

Stanisławowski K. S. Bystrzyca — Stanisławów, Uhorniki 168.

P. K. S. „Bystrzyca” — Nadwórna.

K. S. „Pokucie” — Horodeńka.

K. S. „Lubicz” — Brody, Sokół.

Lwowski K. S. „Polonja” — Lwów, Murarska 32.

- Zaw. Związek Pracowników Kolejowych" — Lwów, Gródecka 69.
- Ż. K. S. „Hakoach" — Lwów, Bogdanówka 9, p. Ignacy Bienestock,
- Ż. K. S. Sambor — Konarskiego — Biblioteka żydowska.
- Sokoli K. S. „Czarni" — Drohobycz, Gmach Sokoła.
- Lwowski K. S. „Wolność" — Lwów, Kalcza 18, p. M. Lewin
- Ż. K. S. „Makabi" — Lwów, Staszycza 8, Restauracja Juffego.
- Ż. K. „Hagibor" — Lwów, Szkarpowa 7a, p. Sternberg Marcelli.
- Ż. K. S. „Hakoach" — Brody, Leszniowska, p. Joachim Schargiel.
- K. S. „Vis" — Lwów, Wiśniowieckich 2, p. Fr. Schmalenberg.
- Stanisławowski K. S. „Wiktorja" — Stanisławów, Hotel Warszawa.
- Ż. K. S. „Bar-Kochba" — Lwów, Kopernika 32, p. Eugen. kreis.
- Stanisławowskie Towarzystwo Sportowe — Stanisławów, Kielińskiego 33, p. M. Weinreb.
- Ż. K. S. „Kadimah" — Borysław, Silva Plana, p. Schaller Emanuel.
- P. K. S. „Zarudzianka" — Tarnopol, Matejki 11.
- Lwowski K. S. „Leopolis" — Lwów, Kazimierzowska 47, p. Leopold Markus.
- Ż. K. S. „Admira" — Stanisławów, Kazimierzowska 10, p. Fischler.
- K. S. „SAF" — Ustrzyki Dolne, Rafinerja Fanto, p. Kostecki Kazimierz.
- K. S. „Glorja" — Lwów, Słoneczna 42, p. Guttman Leopold.
- Złoczowski K. S. „Aurora" — Złoczów, Dyrekcja Kasy Chorych, p. Adolf Herman.
- Lwowski K. S. „Legja" — Lwów, Plac Marjacki, Koncern Naftowy Dąbrowa.
- K. S. „Ruch" — Przemyśl, Dworzec Kolejowy.
- K. S. „T. S. L." — Lwów, Sygniówka.
- K. S. „Rapid" — Lwów, Słoneczna 23, p. F. Scharfsohn.
- P. K. S. „Janina" — Złoczów, Gimnazjum.
- Sekcja Piłki Nożnej „Sokół" — Śniatyn.
- Żyd. Tow. Gimn. (Ż. T. G.) — Kołomyja, Kościuszki 3, p. L. Raras.
- Żydowski Klub Sportowy (Ż. K. S.), Brzeżany.
- Lwowski K. S. „Grafika" — Lwów, Piekarska 18 1/p.

Ż. K. S. „Rekord” — Lwów, Źródłana 33.

S. K. S. „Borysławia” — Borysław, kopalnia Iriag, p. K. Pierzchota.

Sokola Drużyna Sportowa — Lwów-Kleparów, Sokół.

Ż. K. S. „Ruach” — Lwów, Kazimierzowska 33, p. Bron. Reiter.

K. S. „Stanisławowia” — Stanisławowia.

Lwowski K. S. „Ekran” — Lwów, Kino Kopernik, p. Leon Pfeffer.

Pocztowy K. S. „Lwów 2” — Lwów, Urząd Pocztowy 2.

Robotniczy K. S. „Świt” — Przemyśl, Słowackiego, Redakcja „Głosu Przemyskiego”, p. M. Teitelbaum.

h) Kluby Okręgu Łódzkiego.

K l a s a „A”.

Łódzki Klub Sportowy — Łódź, Piotrkowska 85, p. J. Woźniak.

Klub Turystów — Łódź, Kilińskiego 145.

Łódzkie Towarzystwo Gimnastyczno-Sportowe — Łódź, Gazownia, Targowa 18, p. W. Franzman.

K. S. 28 p. strzel. Kaniowskich — Łódź, Leszno 9, Koszary.

Towarzystwo Gimnastyczne „Siła” — Łódź, Sienkiewicza 54.

Stowarzyszenia Sportowe „Union” — Łódź, Przejazd 7.

K l a s a „B”.

Robotniczy K. S. „Widzew” — Łódź, Rokicińska 34.

Klub Sportowy Kaniów (K. S. 31 p. Strzel. Kaniow.) — Łódź, Konstantynowska 62—64, Koszary.

Łódzkie Towarzystwo Sportowe „Szturm” — Łódź, Radwańska 41 m. 14, p. A. Reiter.

T. G. „Sokół” — Łódź, Nawrót 23.

Grono Miłośników Sportu — Łódź, Kilińskiego 130, p. Luźniak.

Pabjanickie Towarzystwo Cyklistów — Pabjanice, Zamkowa 1,

Zgierskie Towarzystwo Gimnastyczno-Sportowe — Zgierz, 1 Maja 31, p. B. Schlessner.

K l a s a „C”.

K. S. Pracowników Elektrotechnicznych — Łódź, Piotrkowska 145.

K. S. 10 p. art. pol. — Łódź, 10 p. a. p.

K. S. „Strzelec” — Łódź, Piotrkowska 176, p. Franciszek Rode.

K. S. „Rapid” — Łódź, Słowiańska 17 m. 22, p. A. Schröter.

K. S. „Sparta” — Łódź, Gdańska 11. p. J. A. Beshaus.

K. S. „Concordja” — Łódź, Zawadzka 34. p. B. Feiman.

K. S. „Orleń” — Łódź, Piotrkowska 91.

K. S. „Łodzianka” — Łódź, Rzgowska 36, p. W. Kluń.

K. S. „Zjednoczenie” — Łódź, Przejazd 34, Ka. Nowicki,

Dom Ludowy

Ż. K. S. „Achduth” — Łódź, Piotrkowska 27, p. B. Markowicz.

Ż. T. S. „Hakoach” — Łódź, Zachodnia 75, p. J. Gombiński.

T. S. „Jutrzenka” — Łódź, Rokicińska 91.

T. G. „Dąb” — Łódź, Aleksandrowska 128.

T. S. „Społem” — Łódź, 6 Sierpnia 33, p. A. Watlach

Ż. T. G. S. „Amatorzy” — Aleja 1-go Maja 19, p. N. Cwi-

klicka.

T. S. „Pogoń” — Łódź, Piotrkowska 283.

K. G. S. „Herclija” — Łódź, Plac Wolności 6.

K. S. „Samson” — Łódź, Piotrkowska 25.

T. S. „Masovia” — Łódź, Piotrkowska 260. p. M. Egierski.

Harcerski Klub Sportowy — Łódź, Piotrkowska 74, Bank

Handlu i Przemysłu, p. Stępień.

K. S. 4-go Dyonu Żandarmerji Wojskowej — Łódź, Przędzalniana 18.

Ż. K. S. „Kadimah” — Łódź, Południowa.

Ł. Ż. T. G. S. „Bar-Kochba” — Łódź, Cegielniana 57, p.

Świętowicz.

Ż. T. G. S. „Hasmonea” — Łódź, Pomorska 22, p. Wolfsohn.

K. S. „Sokół” — Pabjanice, Plac Dąbrowskiego, firma Żelazo,

p. E. Wojciechowski.

K. S. „Burza” — Pabjanice, Moniuszki 19, p. H. Liebsch.

Ż. K. S. „Neszer” — Pabjanice, Kościelna 11, p. B. Kudacz.

T. G. „Orzeł” — Ruda Pabjanicka.

Rudzkie Towarzystwo Gimnastyczno-Sportowe — Ruda Pa-

bjanicka, św. Bolesława 6.

K. S. „Czarni” — Sieradz, Toruńska, p. L. Pawłowski

T. S. „Prosna” — Kalisz, Sąd Pokoju II Okręgu, p. M. Banaszkiwicz.

Kaliski Żyd Klub Sportowy, Kalisz, Wiejska 14.

T. G. „Sokół” — Łęczycza, Plac Kościuszki 2, p. St. Gierliński.

- T. G. „Sokół” — Zgierz, Prezydenta Narutowicza 12.
 H. K. S. „Wiktorja” — Zgierz, Sieradzka 4.
 T. G. „Sokół” — Zduńska Wola, Sokół.
 Brzeziński Klub Sportowy — Brzeziny, Starostwo, p. Witoszyński.
 K. S. „Pilica — Tomaszów Mazowiecki, Antoniego 7, p. A. Szulc
 T. G. „Sokół” — Konstantynów, Poczta, p. Szydłowski.
 K. S. 4 Pułku Piechoty Legjonów — Kielce, Koszary 4 p. p. Leg., mjr K. Szydłowski.
 Kielecka Harcerska Drużyna Sportowa — Kielce, Karczowska 4, p. Jan Banasiński.
 K. S. „Lechja” — Kielce, Kolejowa 37, p. Stefan Krupski.
 K. S. 2 p. a. p. — Kielce, Koszary 2 p. a. p. pod lasem, kpt. Tołba.
 K. S. Policji Państwowej — Kielce, Komisarz Policji, Antczak J.
 K. S. „Tęcza” — Kielce, Duża 24, p. Józef Buffi.
 T. G. „Sokół” — Kielce, Bazarowa 5, p. Stefan Gawlik.
 K. S. „Błękitni” — Kielce, Bodzentyńska 54, p. Walkowicz Antoni.
 Ż. K. S. „Makabi” — Kielce, Bazarowa 6, p. Abraham Zysman.
 Ż. K. S. „Bar-Kochba” — Kielce, Domaszowska 3, p. Proszowski R.

i) Kluby Okręgu Poznańskiego.

K l a s a „A”.

- K. S. „Warta” — Poznań, Św. Marcina 27, II p.
 K. S. „Unja” — Poznań, Nowomiejska 5, p. Mindykowski.
 K. S. „Polonja” — Poznań, Generała Umińskiego, p. Guza.
 Akademicki Związek Sportowy — Poznań, Zamek-Wartownia.
 K. S. „Pogoń” — Św. Marcina 24, p. Soliński

K l a s a „B”.

- K. S. „Noteć” — Chodzież, p. J. Żenkteler.
 K. S. „Stella” — Gniezno, Jezierna 1, p. M. Ruchowicz.
 K. S. „Wiktorja” — Jarocin, Krakowska 56, p. J. Mikuła.
 K. S. „Polonja” — Leszno, Grodzka, p. Markowski.
 K. S. „Ostrowia” — Ostrów, Zduńska 2, p. Kazimierowski

K. S. „Sparta” — Poznań, Poznańska 26.

K. S. „Uranja” — Poznań — Starołęka, Kolejowa 28, p. Freńsko Józef.

K. S. „Polonja” — Kępno, Wawrzyniaka, p. J. Mikołajczak.

K l a s a „C”.

K. S. „Posnanja” — Poznań, Wierzbicice 15, p. Stefan Romanowski.

K. S. „Liga” — Poznań, Górna — Wilda 195.

K. S. „Ruch” — Poznań, Stroma 26.

K. S. „Agon” — Poznań, Krasińskiego 4, p. Narkiewicz.

K. S. „Zorza” — Poznań, Grottgera 2, p. St. Klupa.

T. S. „Brytanja” — Poznań, Pocztowa 23, p. Bogusławski.

T. S. „Amator” — Poznań, Łukasiewicza 50, p. Andrzejczak.

T. S. „Strzelec” — Poznań, Łazarska 57, p. Kozłowski.

T. S. „Jutrzenka” — Poznań, Górna Wilda, p. Małecki.

T. S. „Korona” — Poznań, Łazarska 2, p. Ławiak.

K. S. „Pentatlon” — Poznań — Jerzyce, Kochanowskiego 32, p. St. Czaplicki.

K. S. „Cybina” — Poznań, Chwaliszewo 58, p. Simon Śródka.

T. G. „Sokół” — Poznań — Wilda, Woroniecka 21/22 p. St. Kominowski.

T. S. „Błyskawica” — Śrem (Rolnik), p. Gerliński.

T. S. „Polonja” — Środa, Ogrodowa (Rolnik), p. Pankowski

T. S. „Unitas” — Wolsztyn Gajewskich 13, p. Solach.

T. S. „Biali” — Krotoszyn, Rynek 16, p. Matysiewicz

T. S. „Wisła” — Borek, Klasztorowa 256, p. Urbański.

K. S. „Czarni” — Poznań, Wilda, Fabryczna 35, p. J. Urbaniak.

K. S. „Czarnków” — Czarnków, Starostwo, pokój Nr. 4, p. Fryderyk Zieliński.

K. S. „Helios” — Czempin, Zielony Rynek 2, p. Andrzejewski.

K. S. „Concordja” — Murowana Goślina, Rynek 16, p. Chudziecki.

K. S. „Eskavera” — Września, Rynek 10, p. Kulczak.

K. S. „Unja” — Swarzędz, p. Rytkiewicz.

K. S. „Unja” — Strzybnica.

K. S. „Pogoń” — Skalmierzyce Nowe, Kaliska, p. Marczewski.

K. S. „Ruina” — Ostrzeszów, p. Ligocki.

T. S. „Pogoń” — Leszno, Zielona 18, p. Wunusz.

- T. S. „Union“ — Leszno, Nowy Rynek 30, p. Otto.
 K. S. „Sarmacja“ — Kościan, Rynek 8, p. Frankowski
 T. S. „Fervor“ — Kościan, Plac Wolności 12, p. Mencil
 T. S. „Sokół“ — Ostrów, Raszkowska 32, p. Mayson
 K. S. „Lechja“ — Gniezno, Warszawska 40, p. Bittner.

j) Kluby Okręgu Toruńskiego.

K l a s a „A”.

- Toruński Klub Sportowy — Toruń, Mostowa 8.
 O. P. N. „Sokół“ — Toruń, Małe Garbary 17.
 K. S. „Olimpja“ — Grudziądz, Radzyńska 7, p. Koleczyk.
 K. S. „Polonja“ — Bydgoszcz, Jackowskiego 19, p. Łukowski.
 K. S. „Szkoła Oficerska“ — Bydgoszcz, Szkoła Oficerska,
 por. Czekański.⁴

K l a s a „B”.

- W. K. S. „Gryf“ — Toruń, Podgórz, Szkoła Pomiarów Arty-
 llerji. por. Jan Brzeziński.
 Klub Atletyczny „Zuch“ — Toruń, Piekary 14.
 Klub Sportowy Grudziądz, Trynkowa 8, p. Broszewski.
 K. S. „Goplanja“ — Inowrocław, Solankowa 56.

K l a s a „C”.

- K. S. „Torunja“ — Toruń, Kościuszki 30, p. Czesław Wrański.
 K. S. 8 pułku saperów, Toruń.
 K. S. „Sportrüder“ — Bydgoszcz, Jagiellońska 15, p. Gebauer.
 K. S. 61 p. p. — Bydgoszcz, Dowództwo 61 p. p.
 K. S. „Gedanja“ — Gdańsk, Westerplatte, Seestrassa 2, p.
 Kostalski.
 K. S. „Zdrój“ — Ciechocinek, Willa „Własna”, p. Urban-
 kowski.
 Z. K. S. „Bar-Kochba“ — Ciechocinek, Aleksandrowska 77,
 p. J. Bursztyn.
 K. S. „Kujawia“ — Inowrocław, Toruńska 9, p. Kujot.
 K. S. „Concordja“ — Działdowo, p. Senczek.
 K. S. „Gwiazda“ — Działdowo, Nadzór drogowy, p. Klu-
 niewski Kazimierz.
 T. G. „Sokół“ — Działdowo.
 Towarzystwo Powstańców i Wojaków, Chełmno.
 K. S. „Polonja“ — Nowe Miasto, p. St. Pański.
 K. S. „Unja“ — Skórcz, p. Jan Guni, Sekretarz poczty.

k) Kluby Okręgu Warszawskiego.

K l a s a „A”.

- K. S. „Polonia” — Warszawa, Szczygła 1a.
K. S. „Warszawianka” — Warszawa, Czackiego 8.
W. K. S. „Legja” — Warszawa, Łazienkowska róg Myśliwiewieckiej.
H. K. S. „Varsovia” — Warszawa, Okólnik 5a, m. 3.
K. S. „Czarni” — Radom, Lubelska 23.
Warszawskie Towarzystwo Cyklistów, Warszawa, Dynasy-Oboźna 3.

K l a s a „B”.

- Akademicki Związek Sportowy, Warszawa, Kopernika 41.
K. S. „Orkan” — Warszawa, Nowowiejska 9/37, p. Dubniak.
W. K. S. 22 p. p. Siedlce, Roskosz, kpt. Piechota Henryk.
Ż. T. G. S. „Makabi” — Warszawa, Nalewki 2a.
Robotniczy K. S. „Skra”. — Warszawa, Al. Jerozolimskie 6
K. S. „Olimpja” — Warszawa, Wielka 13, p. K. Kamiński.
Ż. T. G. S. „Bar Kochba” — Warszawa, Targowa 63, Księgarz Nowicki.
W. K. S. „Pogoń” — Warszawa, Min. Spraw Wojsk.
S. P. F. „Ruch” — Warszawa, Dworska 29.
Radomskie Koło Sportowe — Radom, Długa 12, p. Kłosiński.

K l a s a „C”.

- W. K. S. „Modlin” — Modlin, 8-ma Dywizja Piechoty
Warszawski Klub Sportowy Głuchoniemych — Warszawa, Plac Trzech Krzyży 4/6.
Kościuszkowski Obóz Szkolny Saperów — Warszawa, Powązki.
Klub Sportowy „Ascola” — Warszawa, Nowolipie 34 m. 11, p. Liberman.
K. S. „Wisła” — Warszawa, Bagatela 12a m. 11, p. Jerzy Wolheim.
Związek Strzelecki — Warszawa, Al. Jerozolimskie 27 m. 3.
K. S. „Sarmata” — Warszawa, Płocka 22, p. Sosińska.
K. S. „Jordan” Warszawa, Chłodna 26, p. Taubenhau.
K. S. „Syrena” — Warszawa, Nowolipki 2, p. Schneling.
K. S. „Gwiazda” — Warszawa, Dzika 21, p. Kacman.
W. K. S. 1-go pułku lotniczego — Warszawa, Mokotów — Lotnisko.

Koło Przyjaciół Wychowania Fizycznego — Warszawa, Ry-
marska 6/4, p. Rosenberg.

W. K. S. 72 p. p. — Radom, Koszary Piłsudskiego.

S. G. S. „Promień” — Warszawa, Sochaczewska 10, m. 4,
p. L. Flancman.

T. S. „Hakoach” — Warszawa, Świętojerska 18 m 53, p.
Miron.

T. S. „Viktorja” — Warszawa, Wspólna 5 m. 17.

K. S. „Stadjon” — Warszawa, Wspólna 5, p. Kotlich Edward

K. S. „Audacja” — Warszawa, Twarda 23 m. 41, p. Mittels-
bach.

K. S. „W. K. S.” — Warszawa, Żórawia 42, p. Muszkat Jan.
Uczniowski Związek Sportowy — Radom, Wysoka 37, p. Jó-
zef Kaszewski.

Ż. T. G. S. „Bar-Kochba” — Radom, Lubelska 11a, p. Landau.

K. S. „Marymont” — Warszawa, Marymoncka 40.

K. S. „Nadwiślanka” — Warszawa, Al. Trzeciego Maja 8.

K. S. „Lauda” — Warszawa, Towarowa 56, p. Walczyk.

K. S. „Szturm” — Warszawa, Żłota 39/40.

K. S. „Vulcan” — Siedlce, Warszawska 81/6.

K. S. „Liga” — Warszawa, Waliców 6 m. 14, p. Grünblatt.

K. S. „Sztubak” — Warszawa, Warecka 14 m. 26.

K. S. „Ordonia” — Warszawa, Krucza 17 m 10.

K. S. „Oryzeł” — Warszawa, Wileńska 29 m. 40

K. S. „Huragan” — Wołomin, Stacyjna 20 m. 1.

K. S. „Zadziory” — Warszawa, Dzika 74 m. 2, p. Olczak.

K. S. „Sparta” — Warszawa, Żelazna 29, p. Bielecki Edward.

K. S. „Świt” — Warszawa.

1) Kluby Okręgu Wilńskiego.

K l a s a „A”.

W. K. S. „Pogoń” — Wilno, Koszary Szeptyckiego, Dowódz-
two p. 5 Leg.

K. S. 1-go pułku Legjonów — Wilno, 1 p. Legjonów, Kosza-
ry Szeptyckiego.

K. S. „Wilja” — Wilno, Zamkowa 11, prof. J. Weysenhof.

W. K. S. 42 p. p. — Białystok, Koszary Traugutta.

Ż. T. G. S. „Makabi” — Wilno, Nowogrodzka 8.

W. K. S. 29 pap. — Grodno, Dowództwo 29 pap. (P. A. P).
Grodzińska Ochotnicza Straż Ogniowa—Grodno, Ratusz—
Plac^o Batorego.

K. S. „Czarni” — Nowa Wilejka, Dowództwo 85 p. p.

K. S. 77 p p — Lida, 77 p. p., Dowództwo.

W. K. S. „Słoni” — Słoni, Dowództwo 79 p. p., mjr Tur-
kowski.

K. S. 81 p. p. — Grodno, 81 p p

K. S. 76 p. p. — Grodno, Dowództwo 76 p. p.

P. T. K. S. „Iskra” — Wilno, Urząd Pocztowy.

Ż. A. K. S. — Wilno, Uniwersytecka 1.

K. S. „Sparta” — Wilno, Zarzecze 15, ks. Markowski

K. S. „Cresovia” — Grodno, Okręgowy Zakład Cospodarczy

Nr. III.

K. S. „Hasmonea” — Grodno, Mostowa 2.

Białostocka Ochotnicza Straż Ogniowa—Białystok, Lipowa 22.

„Ż. K. S.” — Białystok, Mickiewicza 31, p. Lewin (Żydow-
ski Klub Sportowy).

Studencki Klub Sportowy — Lida, Gimnazjum Państwowe

19. P ł y w a n i e.

a) Organizacja Międzynarodowa.

Międzynarodowy Związek Pływacki (*Fédération Internationale de Natation Amateur*) założony w Londynie w r. 1908, ma siedzibę w Kent w Anglii, a adres jego sekretarza opiewa Mr. G. W. Hearn, Eltham Road, Tudor House, Lee, Kent, England.

Skład zarządu Federacji od r. 1924 stanowią: prezes Eric Bergval (Stockholm), wiceprezes F. Van der Heyden (Bruksela), sekretarz i skarbnik George W. Hearn (Kent), członkowie zarządu: E. G. Drigny (Paryż), Dr. Leon Donath (Budapeszt).

Ostatni kongres federacji odbył się w lipcu 1924 r. w Paryżu, a Polskę reprezentowali na nim pp. Wittig, Semadeni i Zaleski. Następny odbędzie się 28 maja 1925 r. w Pradze.

Do Federacji należą 32 związki państwowe, w szczególności:

Anglja: a) Anglja: Amateur Swimming Association, hon. sec. H. E. Fern „Springhaven” High Barnet, Herts.

b) Szkocja: Scottish A. S. A. hon. sec. D. Russell, 151 Killearn Street, Possilpark, Glasgow.

c) Walja: Welsh A. S. A. hon. sec. W. T. Lintern, 22 Cole-ridge Avenue, Penarth.

Afryka Południowa: South African Amateur Swimming Union, sekr. D. W. Horkirk, P. O. Box 1205, Capetown.

Austrja: Verband der Oesterreichischen Schwimmvereine, prezes Dr. H. Blau, Wollzeile 32 Wien I.

Australja: Amateur Swimming Union of Australia, sekretarz H. R. Kelly, Sports Club, Hunter Street, Sydney N. S. W.

Belgia: Fédération Belge de Natation et de Sauvetage, sekretarz F. Van der Heyden, 6a Place Fontaines, Bruxelles.

Bermuda: Bermuda Athletic Association, sekretarz A. H. Edwards, P. O. Box 15 Hamilton.

Brazylja: Confederacao Brasileira de Desportos, Caixa Postal, 1078, Rio de Janeiro.

Chili: Asociacion de Natacion y de Water Polo de Chile, prezes Spencer Le May, Casilla 722, Valparaiso.

Czechosłowacja: Czeskoslovensky Svaz Plavecky (36 klubów), prezes K. Klapacz, Praha III, Tržište 15.

Danja: Dansk Svømme-og Livrednings-Forbund, sekretarz Carl V. Pedersen, Sologade 6 b., Copenhagen.

Egipt: Union Internationale des Societes Sportives d'Egipte, 6 rue Bolanachi, Aleksandrie.

Francja: Fédération Française de Natation et de Sauvetage, sekretarz E. G. Drigny, 3 rue Rossini, Paris.

Finlandja: Finska Simförbundet, sekretarz A. Lingodl, Lüt-tohallitus, Helsingfors.

Grecja: Union Hellénique des Societes Sportives et Athlétiques. Prezes: N. Protopoulos, Great Alexandron st. Nr. 9, Athenes.

Hiszpanja: Le Federación Espanola de Natacion Amateur, sekretarz Enrique Gil Martinez, Espinesa, Banco Orientales, Barcelona.

Holandja: Nederlandsche Zwembond, sekretarjat C. Minnes, Leidscheweg 27, Utrecht.

Irlandja: Irish Amateur Swimming Association, sekretarz G. H. Leitch, 500 Springfield Road, Belfast.

Japonja: The Japan Amateur Athletic Association. Sekr. G. Noguchi, 70 Isanagocho, Shibaku, Tokio.

Jugosławja: Jugoslavenski Plivacki Savez, sekretarz Bosko Lolu, Nikoliczeva ul. 14 Zagrzeb.

Kanada: Canadian Amateur Swimming Association, sekretarz J. S. Simard, la Park Avenue, Montreal.

Luksemburg: Federation Luxembourgeoise de Natation. Sekr. Leon Collart, Avenue Michel Kodango, Luxembourg.

Nowa Zelandja: New Zeland Amateur Swimming Association, sekretarz B. O'Neill, P. O. Box 391, Christchurch.

Norwegja: Norges Swomme Forbund, sekr. O. Homhrestad, St. Olafs, Oslo.

Polska: Polski Związek Pływacki, sekretarz T. Semadeni Leszno 20, Warszawa.

Portugalia: Liga Nacional de Natacao, sekretarz Rua Serpa Pinto 4, Lisbona.

Rumunja: Federatiunea Societatilor de Sport, sekretarz gen. A. S. R. Principele Carol, Strada G. Clemenceau (Fosta Corabiei) nr. 6, Bucuresti.

Stany Zjednoczone: Amateur Athletic Union, sekretarz F. W. Rubien, 290 Broadway, New York N. Y.

Szwajcaria: Federation Suisse de Natation, prezes C. H. Jaques, Neuchâtel.

Szwecja: Svenska Simforbundet, prezes Eric Bergvall, Regirungsgatan 19/21, Stockholm

Tunis: Federation Tunisienne des Societes de Natation. Sekr. Victor Sobag, 1 rue Es Sadibia, Tunis.

Węgry: Magyar Uszo Szövetség, sekretarz dr. Tibor Keler, 10 Aradi utca, VI Budapeszt.

Włochy: Federazione Italiana di Nuto, prezes Giuseppe Odetti, Piazza Portello 2 5 B. 16, Genova.

b) Polski Związek Pływacki.

Założony 30 kwietnia 1922 r. łączy obecnie 19 klubów. Adres sekretarjatu: Tadeusz Semadeni, Warszawa, Leszno 20, konto czekowe P. K. O. 5396.

Skład zarządu w r. 1922 stanowili: prezes — vacat, wiceprezes dr. Stanisław Wyżykowski, sekretarz Tadeusz Semadeni, skarbnik mjr Mikołaj Osiński, członkowie: p. Zofja Głowacka, dr. Mieczysław Orłowicz, p. Henryk Ulanicki, p. Aleksander Zaleski.

Skład zarządu w r. 1923 stanowili: prezes pułk. Ignacy Matuszewski, wiceprezesi: dr. Stanisław Wyżykowski i dr. Walery Goetel (Kraków), sekretarz Tadeusz Semadeni, skarbnik inż. Leonard Seweryński, członkowie zarządu: Tadeusz Kuchar (Lwów), Eugenjusz Baszkoff (Kraków), Henryk Ulanicki, dr.

Mieczysław Orłowicz, Hanna Grabowska, Marta Grudzińska i Aleksander Zaleski (Ryki).

W r. 1924 w skład zarządu *P Z P* wchodzili: Dyr. Ludwik Szwykowski — prezes, wiceprezesa: inż. Zbigniew Wierzbiański, Aleksander Zaleski, sekretarz Tadeusz Semadeni, skarbnik inż. Leonard Seweryński, członkowie zarządu: inż. Tadeusz Kuchar, ppłk. Ignacy Matuszewski, dr. Mieczysław Orłowicz, p. Eugenja Segeda, prof. Edward Wittig.

Komisję sportową stanowili: przewodniczący Tadeusz Semadeni, członkowie: kpt. Jan Baran, dr. Eugenjusz Krajewski, Aleksander Zaleski, Tadeusz Kuchar.

Zarząd na rok 1925 (wybrany 19 kwietnia b. r.): Prezes płk. Tadeusz Kasprzycki, wiceprezesa: inż. E. Strug i dr. Stanisław Fächer (Kraków), sekretarz T. Semadeni, skarbnik H. Eisenbett, członkowie: R. Galla (Katowice), dr. M. Orłowicz, inż. L. Seweryński, W. Tratt i prof. E. Wittig. *Komisja sportowa*: T. Semadeni — (przew.) inż. Z. Bukojemski, inż. Z. Gillewicz, inż. M. Łepkowski i W. Tratt. Kapitan związkowy T. Semadeni.

c) Kluby pływackie w Polsce.

Akademicki Związek Sportowy w Krakowie, ul. Zwierzyńska 48.

Akademicki Związek Sportowy w Warszawie, Kopernika 41
Koło Wioślarzy Warszawskich w Warszawie. Przystań przy ul. Wioślarskiej.

Klub Sportowy „Polonia” w Warszawie, ul. Szczygła 1a.

„ „ „Pogoń” we Lwowie, ul. Zyblikiewicza 17.

„ „ Sobieszyńskiej Szkoły Rolniczej, Sobieszyn,

poczta Ryki,

Tow. Sportowe „Unja” w Poznaniu, ul. Łąkowa 10.

Warszawski Klub Wioślarz w Warszawie (Przystań przy ul. Wioślarskiej) Sekretarjat: Koszykowa 54 m. 9.

Wojskowy Klub Wioślarski w Warszawie, Czerniakowska 195, por. Trzepała. Przystań na wybrzeżu Kościuszkowskim.

Ż. K. S. „Jutrzenka” — Kraków, ul. Św. Marka 25, inż. Popper.

Ż. T. G. S. „Makabi” w Warszawie, ul. Nalewki 2-a

Sportklub „Hakoah” w Bielsku (p. E. Deutsch, ul. Kolejowa 16).

Erster Kattowitzer Schwimmverein 1912, Walter Süssman, ul. Dąbrowskiego 16, Katowice.

K. S. Cracovia — Kraków, ul. Stolarska 6.

Ż. K. S. „Makabi” — Kraków, ul. Dietłowska 3.

Oddział Wioślarski Sokoła — Kraków, ul. Zwierzyniecka 44.

I Klub Pływaków — Siemianowice (Śląsk), ul. Sobieskiego 2.
(p. Otton Mazurek).

Klub Pływacki — Tczew, ul. Kościuszki 7 (p. Dobroczyń).

Klub Pływacki w Kruszwicy, p. H. Scheffler, Kolejowa 19.

Cały szereg sekcji pływackich przy rozmaitych klubach sportowych i towarzystwach wioślarskich nie należy do P. Z. Pływackiego.

20. R u g b y.

Wobec tego, że sport rugby rozwija się w Polsce coraz lepiej, uprawia go kilkanaście towarzystw, a nawet odbywają się spotkania o charakterze międzynarodowym, Komitet Wykonawczy Z. Z. na posiedzeniu dn. 30 stycznia 1925 r. polecił organizację *Polskiego Związku Rugby* Klubowi Sportowemu „Orła Białego” w Warszawie (p. Rotwand, Kredytowa 3 m. 8) Ponadto w Warszawie drużyny rugby posiadają Akad. Zw. Sport. (ul. Kopernika 41) i K. S. „Polonia” (ul. Szczygła 1a).

21. S t r z e l a n i e.

a) Organizacja międzynarodowa.

Międzynarodowy Związek Strzelecki (Union Internationale de Tir) ma obecnie siedzibę w Paryżu (Rue de Provence 46).

Protectorami Związku są Ministrowie Spraw Zagranicznych: Belgji, Francji, Grecji, Holandji, Monaco, Polski, Szwajcarii i Włoch

Prezydjum Związku stanowią: prezes M. D. Merillon, prezes Francuskiego Związku Stowarzyszeń Strzeleckich, wiceprezes pułk. W. Brookhart, prezes Amerykańskiego Związku Strzeleckiego i sekretarz M. Colas, sekretarz Francuskiego Związku Stowarzyszeń Strzeleckich.

Do Międzynarodowego Związku Strzeleckiego należą:

Anglja: National Rifle Association w Bisley-Camp., Brookwood Surrey.

Argentyna: Le Tir Federal Argentin w Buenos-Ayres.

Belgia: Union des Societes de Tir de Belgique, 17 et 18 Boulevard du Jardin Botanique, Bruxelles.

Brazylja: Federation de Tir w Rio de Janeiro.

Czechosłowacja: Czeskoslovenska Strzelecka Obec, Praha-Nusle, ul. Jaromira 453 (15.000 członków).

Danja: Dansk Skytte-Union, Hellerup Allee Jakobsens 1.

Francja: Union des Societes de Tir, Paris, rue de Provence 46.

Finlandja: Federation des Tireurs Finlandais, Helsingfors Boulevardgatan 2.

Grecja: Societe Panhellenique de Tir: Athenes, 19. Boulevard de l, Uniwersite.

Haity: Societe de Tir w Port au Prince.

Hiszpanja: Tir National d'Espagne, Madrid, Call Mayor 88.

Holandja: Union des Societes de Tir de Hollande, La Haye 31 Koninginnegracht.

Monaco: La Carabine de Monaco.

Norwegja: Norges Landsforbund for Idrett. Section de Tir, Oslo St. Olafsgatte 23.

Polska: Związek Strzelecki, Warszawa, Al. Jerozolimskie. 27 m. 3.

Portugalja: Federation Nationale de Tir, Lisbonne, rue de Bemformoso 174—3a.

Rumunja: Federation Soc. de Sport—Section de Tir, Bucarest, Strada Clemenceau 6

Stany Zjednoczone: National Rifle Association d'Amerique, Washington, 1108. Woodnard-Bldg.

Szwecja: Section Suedoise de Tir, Stockholm Regeringengatan 19/21.

Szwajcarja: Societe Suisse des Carabiniers, Saint Gallen, 37 Dufour-Strasse.

Węgry: Magyar Országos Cellövő Szövetség, założ. 1907 r., 53 kluby, 3,800 członków. Alkotmány utca 6, Budapest V.

Włochy: Union Italienne des Tireurs, Roma, Via dei Lucchesi 31.

b) Polski Związek Towarzystw Strzeleckich.

Związek ten znajduje się w organizacji, a jego komitet organizacyjny został wybrany w maju 1924 r. w czasie pierwszych narodowych zawodów strzeleckich. Definitywne zawiązanie związku ma nastąpić w Krakowie we wrześniu 1925 r. w czasie dru-

gich narodowych zawodów strzeleckich. Na czele Komitetu stoi minister Spraw Wojskowych gen. Władysław Sikorski jako prezes, gen. Suszyński komendant m. Warszawy, dr. Kazimierz Dłuski (Związek Strzelecki), oraz inż. M. Terech (Sokół) jako wiceprezesi, mjr. Kazimierz Kierzkowski jako sekretarz (Związek Strzelecki), Czesław Lisowski jako skarbnik (Bractwo Strzeleckie), nadto wchodzi do Komitetu Stanisław Lilpop (Centralny Związek Pol. Tow. Łowieckich), dr. Mieczysław Orłowicz (Związek Polskich Związków Sportowych), ppłk. A. Minkowski i mjr. Karol Piórecki (Oddział III Sztabu Generalnego) oraz por. Ginalski (Związek Harcerzy Polskich).

c) Związek Strzelecki.

W braku Polskiego Związku Towarzystw Strzeleckich, zarówno na terenie międzynarodowym, jak wobec Związku Polskich Związków Sportowych — Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich, zastępuje go czasowo „Związek Strzelecki” z siedzibą w Warszawie.

Związek Strzelecki obejmuje terytorjalnie całą Polskę, a w r. 1924 posiadał 1007 czynnych oddziałów. Dwie trzecie członków stanowią rolnicy, rzemieślnicy i robotnicy, 60% członków uprawia ćwiczenia wojskowe.

Skład Zarządu Głównego w r. 1924 stanowili: dr. Kazimierz Dłuski — prezes, inż. Ponikiewski Marjan — wiceprezes, Maciej Kuhnke — sekretarz, Stanisław Fromowicz — skarbnik, Marja Wittekówna — referentka pracy kobiet, Kudelska Stefanja — referentka kulturalno-oświatowa, Kierzkowski Kazimierz — Komendant Główny, Członkowie Zarządu: Krokowska Kazimiera, Langer Antoni — poseł, Małski Władysław, Asenkowicz, Mościcka Marja, Niedzielski Tadeusz — poseł, Olszyna Wilczyński — pułk., Staniszewski Stanisław, Thuguttowa Stanisława, Sienko, Wernik Bolesław, Czaki Tytus.

Zarząd mieści się w Warszawie, Al. Jerozolimskie 27 m. 3. Poszczególne oddziały są podporządkowane *związkom okręgowym*, które mają swe siedziby w następujących miastach:

Warszawa — Al. Jerozolimskie 27 m. 3.

Lublin — Trzeciego Maja 20 m. 27.

Łódź — Sienkiewicza 3/5.

Kielce — Trzeciego Maja 16.

Jędrzejów — Kielecka, sklep p. Dulińskiej.

Kalisz — Garncarska 8 m. 5.

Lipno — Gospoda Ludowa.

Brześć n/B. — Szeroka 28 1.

Łuck — Jagiellońska 6 1.

Grodno — Orzeszkowej róg Kirchowej, dom klubu kolejowego.

Kraków — Florjańska 53.

Katowice — Skrzyńska pocztowa Nr. 7.

Przemyśl — Czackiego 3.

Lida — Suwalska 11.

Sambor — dr. Paweł Mond, I Gimnazjum

Sanok — Rynek, Franciszek Martynowski.

d) Inne stowarzyszenia strzeleckie w Polsce.

W Polsce istnieje kilkadziesiąt t zw. *Bractw Kurkowych*, które po części zajmują się też strzelaniem. jednakże na zaproszenia, aby przystąpiły do tworzącego się „Polskiego Związku Towarzystw Strzeleckich” rozesłane w r. 1922 przez Związek Polskich Związków Sportowych, większość zachowała się biernie, inne odmówiły, motywując swe stanowisko tem (jak np. Bractwo Kurkowe we Lwowie) że są one stowarzyszeniami politycznymi i nie chcą ze sportem mieć nic wspólnego. Organizacja projektowanego jeszcze w r. 1922 Związku Bractw Kurkowych dotychczas do skutku nie doszła.

Poza nimi i poza Związkiem Strzeleckim istnieje jeszcze w Polsce kilka towarzystw o charakterze *przysposobienia wojskowego*, które zajmują się też sportem strzeleckim. Należą tu w szczególności:

Związek Bezpieczeństwa Kraju w Wilnie,

Związek Powstańców Górnosląskich w Katowicach.

Związek Powstańców i Wojaków w Grudziądzu.

Strzelaniem zajmują się też *organizacje sokolskie i harcurskie*.

22. Szermierka.

a) Organizacja międzynarodowa.

Międzynarodowy Związek Szermierczy (*Federation Internationale d'Escrime*) zał. w r. 1913, ma obecnie siedzibę w Paryżu. Adres sekretarjatu Generalnego: Paris X, 172 Avenue Parmentier.

Zarząd związku stanowią: prezes André Maginot, b. minister

wojny we Francji, wiceprezes: markiz de Chasseloup Laubat, sekretarz René Lacroix, skarbnik Lucien Gaudin.

Do związku należą następujące związki państwowe:

Anglja: Amateur Fencing Association, London W. C. 2, 21 Old Square Lincoln's Inn (sekr. Montgomerie).

Argentyna: Federacion Argentina de Esgrima, Buenos Aires, 559 Florida (Oskar Vinas).

Belgia: Federation Belge des Cercles d'Escrime, Bruxelles, 62 rue des Tirailleurs (M. Langlois).

Czechy: Czeskoslovensky Szermirsky Svaz, Praha II, Jungmanova tr. 25 (dr. Joe Grus).

Danja: Dansk Faegte Forbund, Copenhagen 14 Nyhavn (Leopold Gyth).

Egipt: Union Internationale des Societes Sportives d'Egypte, Paris 2 rue Rembrandt (M. Bolanachi).

Francja: Federation Nationale pour l'Encouragement a l'Es-crime Française, Paris 172 Avenue Parmentier (René Lacroix).

Holandja: Nederlandsche Amateur Schermbond, La Haye, Luthersche Burgval 13 (Van der Loo).

Monaco: Comité International d'Escrime de Monaco, Beau-lieu s/Mer Villa „La Bergulane“ (hr. Gauthier Vignal).

Norwegia: Norges Fegftforbund, Oslo Groensengt 4. (Seve-rifinne).

Portugalja: Lisbonne 29 rue Barata Salguaire (por. Queiroz-członek Portugalskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich).

Rumunja: Federatiune Societatilor de sport di Romania; Bukareszt, 175 Calea Victoriei (Dinu Cesiano).

Szwajcarja: Federation Nationale des Societes d'Escrime et Salles d'Armes de Suisse, Fribourg (M. Goedlin).

Szwecja: Svenska Faktforbundet, Stockholm. 11 Blasiehelm, storg (Sorensen).

Stany Zjednoczone: Amateur Fencers League, New York, 60 West 55 the Street (M. Hammond).

Węgry: Magyar Vivo Szövetség, Budapest VIII, Berkovics ut 16.

Włochy: Confederazione Nazionale Italiana Di Scherma, Roma, 183 Via del Tritone, (M. Ercole Morelli).

b) Polski Związek Szermierczy.

Założony 28 maja 1922 r. we Lwowie miał do końca roku 1924 siedzibę we Lwowie, obecnie zaś została ona przeniesiona do Krakowa (Adam Papée, Kraków, ul. Łobzowska 14).

Skład zarządu w r. 1923—24: prezes Emil Vambora (Klub Szermierzy Lwów), wiceprezesi: inż. Włodzimierz Mańkowski (Klub Szermierzy Lwów), dr. Bolesław Macudziński (A. Z. S., sekcja szermiercza, Kraków), sekretarz Jan Mackiewicz (Klub Szermierzy Lwów), skarbnik Bronisław Kielbusiewicz (Klub Szermierzy Lwów), członkowie: dr. Jerzy Mostowy (Klub Szermierzy Lwów), Stanisław Janicki (A. Z. S. Sekcja Szermiercza, Poznań), Jerzy Zabielski (A. Z. S. Sekcja Szermiercza, Kraków), insp. Władysław Sobolewski (Warszawa).

Zarząd P. Z. S. w r. 1925 stanowią: prof. dr. Walery Goetel, prezes, (A. Z. S. Kraków), dr. Leonard Stahl (wiceprezydent miasta Lwowa), wiceprezes, Adam Papée sekretarz, K. Malli'owa skarbnik. Członkowie zarządu: Pochwański Józef (Kraków), por J. Zabielski (Kraków), prokurator S. Zubrzycki (Lwów), pułk. F. Arciszewski (Warszawa), insp. W. Sobolewski (Warszawa), Komisja rewizyjna: E. Vambora (Lwów), dr. B. Macudziński, (Kraków). Sąd rozjemczy: przewodniczący inż. T. Zubrzycki, (Warszawa), inż. W. Mańkowski (Lwów), dr. A. Ader (Kraków), Delegat do Zarządu Z. Z. insp. Władysław Sobolewski (Warszawa).

c) Kluby Szermiercze w Polsce.

Do P. Z. S. należą:

1. Lwowski Klub Szermierzy, Lwów, ul. Pańska 16 (prezes inż. Edmund Kamieniogrodzki, sekretarz A. Lewicki).

2. Wojskowy Klub Szermierzy, Warszawa, (prezes pułk. F. Arciszewski, sztab. gen. pl. Sasaki 5, sekretarz kpt. Czerkawski).

3. Sekcja Szermiercza A. Z. S., Kraków, ul. Rajska 2 (prezes Józef Pochwański, sekretarz K. Bernadziński, adres dla listów, ul. Łobzowska 14).

Ponadto istnieje sporo sekcji szermierczych nie należących do Związku, np. przy A. Z. S. w Warszawie, A. Z. S. w Poznaniu, Sokole—Macierzy we Lwowie, niektórych wojskowych klubach sportowych i t. d.

23. Turystyka.

Aczkolwiek turystyka tylko pośrednio związana jest ze sportem, dla uzupełnienia informacyjnej części Rocznika podajemy najważniejsze szczegóły dotyczące międzynarodowej i polskiej

organizacji turystyki. Czynimy to tembardziej, że w niektórych krajach turyści górscy utrzymują kontakt ze sportem, jak np. we Francji, gdzie jednoczący alpinistów Club Alpin Français jest członkiem Union des Federations Sportives de France (Comité National des Sports).

a) Organizacja Międzynarodowa,

18 lutego 1925 r. została założona w Paryżu na zjeździe międzynarodowym *Międzynarodowa Centralna Rada Turystyczna* (Conseil Central du Tourisme International), która ma siedzibę w Paryżu 17, rue de Surenne, przy l'Office National de Tourisme, który jest urzędem podległym Franc. Ministerstwu Robót Publicznych. Rada ta ma na celu scentralizowanie prac podejmowanych przez rządy państw, towarzystwa turystyczne i automobilowe, oraz przez związki hotelarsko-przemysłowe i ciała samorządne, dla propagandy i ułatwienia międzynarodowego ruchu turystycznego.

W zebraniu organizacyjnym brali udział delegaci rządów, delegaci Touring Klubów należących do Międzynarodowego Związku Turystycznego, delegaci Automobilklubów należących do Międzynarodowej Federacji Automobilowej, oraz delegaci niektórych związków kolarskich. Polskę reprezentowali inż. Ryszard Minchejmer jako delegat rządu, oraz mec. Franc. Szmarbachowski jako delegat Automobilklubu. Pozatem były reprezentowane: Anglja, Austrja, Belgja, Czechosłowacja, Danja, Egipt, Finlandja, Francja, Grecja, Hiszpanja, Holandja, Japonja, Jugosławja, Kuba, Monako, Norwegja, Portugalja, Rumunja, Stany Zjednoczone, Szwajcarja, Szwecja, Tunis, Urugwaj, Węgry, Włochy. Z większych państw Europy prócz Rosji nie były reprezentowane Niemcy, z mniejszych Estonja, Łotwa, Litwa, Bułgarja, Luksenburg, Turcja i Albanja.

W przyszłości będą przyjmowane do Rady związki i stowarzyszenia turystyczne różnych krajów na propozycję delegatów odnośnego państwa.

Rada odbywa co dwa lata walne zgromadzenia, na których są reprezentowane wszystkie rządy i wszystkie stowarzyszenia (po jednym delegacie). Raz na rok zbiera się *zarząd główny*, do którego wchodzi po jednym reprezentancie rządu, i po jednym delegacie od wszystkich towarzystw turystycznych danego państwa. Polskę w zarządzie reprezentują pp. inż. Ryszard Minchejmer, inspektor drogowy w Ministerstwie Robót Publicznych,

jako delegat rządu, i hr. Karol Raczyński jako delegat Automobilkлубu Polski.

Prezydjum Komitetu stanowi jego *Komitet Wykonawczy*, Tworzą go Edmond Chaix (dyr. l'Office National de Tourisme,) jako prezes, hr. Robert de Vogue prezes „l'Automobile Club de France” jako wiceprezes, p. Audigier jako sekretarz, i p. Defert, prezes „Touring Club de France”, jako skarbnik.

b) Towarzystwa turystyczne w Polsce.

Polski Związek Towarzystw Turystycznych zaprojektowany na zwołanym z inicjatywy Ministerstwa Robót Publicznych zjeździe delegatów towarzystw turystycznych i krajoznawczych, który odbył się w Krakowie 11 i 12 października 1919 r., nie został dotychczas założony, aczkolwiek wówczas wybrano jego komitet organizacyjny. Na tym samym zjeździe przeprowadzono *podział kompetencji* między istniejące wówczas w Polsce towarzystwa turystyczne, oddając w szczególności opiekę nad turystyką górską Polskiemu Towarzystwu Tatrzańskiemu, zaś opiekę nad turystyką płaską oraz nad zbiorowemi wycieczkami szkolnemi i ludowemi Polskiemu Towarzystwu Krajoznawczemu.

W chwili obecnej istnieją w Polsce następujące towarzystwa turystyczne:

1. **Polskie Towarzystwo Tatrzańskie** (Kraków, ul. Potockiego 4), najstarsze towarzystwo turystyczne w Polsce, założone w r. 1873, jednocy około 8,000 członków, posiada w chwili obecnej 18 oddziałów i 3 sekcje.

Na czele zarządu głównego P. T. T. stoi inż. Jan Czerwiński (Kraków), jako prezes, oraz wicemarszałek sejmu Stanisław Osiecki (Warszawa) prof. dr. Adolf Chybiński (Lwów), i prof. dr. Walery Goetel (Kraków) jako wiceprezesi. W skład zarządu głównego wchodzi nadto inż. Janusz Chmielowski (Katowice), inż. Adam Konopczyński (Warszawa), dr. Roman Kordys (Lwów), dr. Adam Lardemer (Kraków), inż. Miecz Mączyński (Żywiec), dr. Jan Nowicki (Kraków), dr. Mieczysław Orłowicz (Warszawa), mjr. B. Romaniszyn (Zakopane), Edm. Kaźmierczak (Katowice), dr. Adam Raczyński (Stanisławów), dr. Tadeusz Smoluchowski, (Poznań), prof. Kazimierz Sosnowski (Kraków) dr. Emil Stolf (Kraków), inż. Karol Stryjeński (Zakopane), dr. Mieczysław Świerż (Zakopane). Nadto wchodzi do zarządu delegaci Sekcji Ochrony Tatr prof. Stan Sokołowski, Narciarskiej dr. H. Szatkowski, Turystycznej dr. Marjan Sokołowski. Prezesem Komisji dla ro-

4. **Kluby akademickie.** Niektóre akademickie związki sportowe posiadają sekcje turystyczne, a przoduje pod tym względem *Akademicki Związek Sportowy w Krakowie* (ul. Zwierzyniecka 48). W Warszawie istnieje samodzielne *Akademickie Koło Krajoznawcze* (ul. Nowy Świat 21). Czynny we Lwowie w latach 1916—1914 oraz 1920—1922 *Akademicki Klub Turystyczny*, najstarsza z akademickich organizacji turystycznych zawiesił swoją działalność.

5. **Polski Touring Klub** znajduje się w stadium organizacji. W lutym 1925 r. zorganizował się w Warszawie z inicjatywy Automobilklubu Polski z poparciem Ministerstwa Robót Publicznych jego *komitet organizacyjny*, na którego czele stał p. Franciszek Moskwa zast. dyr. dep. Min. Kolei. W skład komitetu jako delegaci Automobilklubu Polski weszli pp. Ryszard Chełmicki, hr. Karol Raczyński, hr. Dominik Potocki, ponadto należą do Komitetu pp. Jerzy Bogorja-Kurzeniecki, Władysław Herlaine, Wacław Majewski, dr. Władysław Osmólski, Teodor Hryniewski, Franciszek Szmarbachowski, dr. Mieczysław Orłowicz, inż. Ryszard Minchejmer, hr. Stefan Przeździecki, Stanisław Grodzki 16 maja 1925 r. odbyło się organizacyjne Walne Zebranie Klubu, które na prezesa powołało hr. Karola Raczyńskiego.

6. **Polski Związek Turystyczny** (Kraków, ul. Szpitalna 36) przekształcony z istniejącego od r. 1909 „Krajowego Związku Turystycznego”, którego zadaniem była propaganda ruchu turystycznego cudzoziemców, nie rozwija po wojnie działalności, ograniczając się do prowadzenia biura sprzedaży biletów kolejowych. W r. 1923 wybrano nowy zarząd, do którego weszli dr. Ludwik Schneider jako prezes, dr. L. Korczyński i dyr. Jan Krzyżanowski jako wiceprezesi, dr. Jan Adamski jako skarbnik, Henryk Maiss jako sekretarz.

7. **Turystyką zimową** zajmują się towarzystwa narciarskie (p. Narciarstwo str. 80). Dla rozbudzenia górskiej turystyki zimowej z pośród nich szczególnie duże zasługi położyły Karpackie Towarzystwo Narciarzy we Lwowie, Sekcja Narciarska P. T. T. w Zakopanem, Sekcja Narciarska A. Z. S. w Krakowie, i Wintersportklub des Beskidenvereines w Bielsku.

8. **Ukraińskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze** założone po wojnie, istnieje we Lwowie (prezes dr. Stanisław Starosolski, Lwów ul. Łyczakowska 18).

9. Niektóre towarzystwa oświatowe, względnie *związki zawodowe* posiadają koła krajoznawcze i organizują wycieczki. Szczególnie intensywną działalność pod tym względem rozwija *Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego* (T. U. R.) w Warsza-

wie, Aleje Jerozolimskie 6, oraz Koło Krajoznawcze przy Związku Nauczycieli Szkół Powszechnych w Warszawie, ul. Marszałkowska 123.

10. Poza granicami Polski istnieje tylko jedno Polskie Towarzystwo Turystyczne, w szczególności P. T. T. „Beskid Śląski” w Orłowej, po czeskiej stronie Śląska Cieszyńskiego. Założone w roku 1921 ma 1.000 członków, i buduje schronisko na Kozubowej koło Jabłonkowa.

24. Wioślarstwo.

a) Związek Międzynarodowy.

Federation Internationale des Sociétés d'Aviron (założone w r. 1892 w Turynie), Lausanne, 14 Avenue de l'Eglise Anglaise.

Do Międzynarodowego Związku Wioślarskiego należą:

Belgia: Federation des Sociétés d'Aviron M. Jacques Spreux, Ouai des Salines 11, Tournai (19 towarzystw).

Czechy: Federation Tchecoslovaque des Sociétés d'Aviron M. le dr. Fr. Widimsky, Praga Karlin 479, Czechy. (24 towarzystwa).

Francja: Federation Française des Sociétés d'Aviron 93 Rue Saint Lazare Paris IX. (132 towarzystwa).

Hiszpanja: Federation Espagnole des Sociétés d'Aviron, M. Juan Davalillo Ganela, rue Calabria 10, 20 Barcelone. (6 tow.).

Holandja: Federation Hollandaise des Sociétés d'Aviron, M. A. Th. G. Coblyn, Lomanstraat 63 b. Amsterdam. (39 tow.).

Jugosławja: Federation Yougoslave des Sociétés d'Aviron Marmontowa 10, Split (jako członek nadzwyczajny).

Polska: Polski Związek Towarzystw Wioślarskich, Warszawa ul. Foksal 19. (28 towarzystw).

Portugalja: Federation Portugaise des Sociétés d'Aviron. Palacio Palmela Largo do Calhariz 29, Lisbonne. (9 towarzystw).

Szwajcaria: Federation Suisse des Sociétés d'Aviron, M. Rico Fioroni, Wesemlinstrasse 20, Lucerne. (39 towarzystw).

Węgry: Federation Hongroise des Sociétés d'Aviron M. Zoltan Abrai, Budapest IX Ferenc Homt 37, 30 (23 towarzystw).

Włochy: Federation Italienne des Sociétés d'Aviron, 22 rue S. Francesco da Paolo, Torino 2. (86 towarzystw).

b) Polski Związek Wioślarski.

Siedziba zarządu: Warszawa, ul. Foksal 19, tel. 29-00. Konto czekowe w P. K. O. nr. 4249, oraz w Banku Tow. Spółdzielczych nr. 4418.

Powstanie związku: Na zjeździe wioślarskim w Kaliszu w okazji 25-lecia Kaliskiego Towarzystwa Wioślarskiego odbytego w dniu 26 X 1919 r przy udziale przedstawicieli 13 towarzystw wioślarskich powzięto myśl utworzenia związku (nieoficjalny istniał od 1910 r do 1915 r). W rezultacie wybrano Komisję Statutową i postanowiono zwołać *organizacyjny zjazd* na 7 i 8 grudnia 1919 r w Poznaniu. Zjazd ten odbył się z udziałem przedstawicieli 13 towarzystw wioślarskich.

Najwyższą władzą Związku jest Sejmik Wioślarski, który zbiera się raz na rok. Zarząd Związku składa się z 15 członków obranych przez Sejmik na 3 lata. Wydział Wykonawczy P. Z. T. W. składający się z członków Zarządu zamieszkałych w siedzibie Związku, załatwia sprawy bieżące. Komisja Sportowa tworzy Wydział Wykonawczy z pośród siebie z prawem kooptacji. Siedzibę Związku oznacza sejmik wioślarski na trzy lata. Członkiem Związku może być każde towarzystwo wioślarskie w Polsce, lub sekcja wioślarska towarzystwa sportowego, posiadająca własną przystań

Związek posiadał w r 1919 — 13 towarzystw.

w r. 1920 — 19 towarzystw mających 3490 członków

w r. 1921 — 21 " " 4451 "

w r. 1922 — 22 " " 5947 "

w r. 1923 — 23 " " 5958 "

w r. 1924 — 25 " " 7046 "

Obecnie P. Z. T. W. łączy w sobie 28 towarzystw (w tem jedno wyłącznie damskie) z wyjątkiem 6 klubów niemieckich istniejących na Pomorzu i w Poznańskim i kilku nowopowstałych, które jeszcze do Związku nie należą

Zarząd Związku w r. 1924: prezes — Józef Rędwan (Kalisz), wiceprezesi: Loth Alfred Warsz. Tow. Wiośl., Bojańczyk Jerzy (Włocławek), sekretarz Trzapałko Franciszek Wojsk. Klub Warsz., skarbnik Węgliński Konstanty Warsz. Tow. Wiośl., referent prasowy Gędziorowski Bohdan Warsz. Tow. Wiośl., członkowie: Bernatowicz Edmund (Koło Wiośl. Warsz.), Garstecki Maksymilian (Poznań, Kl. Wiośl.), Dziewulska Marja (Klub Wiośl. Warsz.), Musiał Zygmunt (Bydgoszcz), Pułkowski Telesfor (Toruń), Szeller Stanisław (A. Z. S. Warszawa), Sporny Maksymilian (A. Z. S.

Kraków), Szczepański Kazimierz (Sokół, Kraków), Stürmer Maksymilian (Poznań, Tryton).

Komisja sportowa P. Z. T. W. w roku 1924 składała się z zamieszkałych w Warszawie członków zarządu, oraz delegatów tamtejszych towarzystw wioślarskich, którymi byli pp Edward Szreder (W. T. W.) jako referent sportowy, Stefan Wróbel (W. T. W.), Stanisław Raszewski (W. T. W.), Janina Janicka (Klub W. W.), Tadeusz Szretter (Koło W. W.), Kazimierz Weyrauch (Koło W. W.), oraz Turowski Marjan (W. K. W.).

c) Towarzystwa Wioślarskie w Polsce.

1) Warszawskie Tow. Wioślarskie, Warszawa, ul. Foksal 19 (zał. 1882 r.).

2) Akademicki Związek Sportowy, Warszawa, ul. Kopernika 41 m. 10 (1919).

3) Koło Wioślarzy Warszawskich, Warszawa, ul. Wioślarska, przystań wprost młyna na Solcu (1920).

4) Klub Wioślarzy Warszawskich, Warszawa, ul. Długa 48, B. Siedlińska (1912).

5) Wojskowy Klub Wioślarski, Warszawa ul. Czerniakowska 195 m. 13, por. Trzapałko (1919).

6) Klub Wioślarski, Poznań, Stary Rynek 85 (Czerwiński) (1904).

7) Poznańskie Tow. Wioślarzy „Tryton”, Poznań, Stary Rynek 80, Stürmer (1912).

8) Akademicki Związek Sportowy, Poznań, Śniadeckich 13 (Grubiński) (1921).

9) Towarzystwo Wioślarzy „Polonja”, Poznań, Piaskowa 2, Markowski (1922).

10) Akademicki Związek Sportowy, Kraków, Zwierzyniecka 48 (1911).

11) Oddział Wiośl. T. G. „Sokół”, Kraków, Zwierzyniecka 44 (1892).

12) Towarzystwo Wioślarskie, Wilno, pl Dobroczyzny 2, Głowiński (1920).

13) Klub Wojsk. Sport. „Pogoń”, Wilno, ul. Wielka 23 (1923).

14) Towarzystwo Wioślarskie, Kalisz, (1894)

15) „ „ Płock, (1884).

16) „ „ Włocławek (1886).

17) „ „ Łomża (1911).

18) „ „ Konin, (1900).

- 19) Bydgoskie Tow. Wiośl, Bydgoszcz, Gdańska 146 (1920).
- 20) Klub Wioślarski, Toruń, ul. Szeroka 32, p. Turek (1920).
- 21) Klub Wioślarski „Gopło“, Kruszwica (1911).
- 22) Towarzystwo Wioślarskie, Nowy-Sącz.
- 23) Klub Wioślarski, Gdańsk, Langermarkt 35 (1923).
- 24) Towarzystwo Wioślarskie w Ostrołęce.
- 25) Towarzystwo Wioślarskie w Pułtusku.
- 26) Wojskowy Klub Wioślarski „Niemen“ w Grodnie.
- 27) Wojskowy Klub Wioślarski „Kazuń“ w Modlinie.
- 28) Towarzystwo Wioślarskie w Ślesinie Kaliskim.

Powyższe towarzystw należą do P. Z. T. Wioślarskich. Poza związkiem pozostaje sześć wioślarskich klubów niemieckich, w szczególności kluby „Germania“ i „Neptun“ w Poznaniu, „Frithjof“ w Bydgoszczy, „Rudervereiny“ w Toruniu, Grudziądzu i Starogradzie. Tworzą one „*Deutscher Ruderverband Posen-Pommern*“. Należą do niego też kluby niemieckie z Gdańska (Victoria, Ruderverein i t. d.).

W niektórych państwach odrębny związek posiadają miłośnicy wycieczek wodnych na łodziach składanych, łatwo przenośnych, sporządzanych z płótna lub części drewnianych. W Polsce istnieje tylko jedno towarzystwo uprawiające ten sport w szczególności:

Pierwszy Polski Klub Składakowców „Hellas“ w Mysłowicach (skrzynka pocztowa 6). Zorganizowany w październiku 1924, chwilowo do P. Z. T. W. nie należy.

25. Żeglarstwo.

Międzynarodowy Związek Żeglarski (*International Yacht Racing Union*) ma siedzibę w Anglii. Sekretarz: M. B. Heckstall Smith, Carisbrock Insel Wight (England). Do federacji należą następujące państwa: Anglja, Argentyna, Belgja, Czechy, Danja, Finlandja, Francja, Hiszpanja, Holandja, Norwegja, Szwajcarja, Szwecja, Włochy.

Polski Związek Żeglarski został zorganizowany 11 maja 1924 na zjeździe w Tczewie, na którym były reprezentowane: Pierwszy Polski Klub Yachtowy w Gdańsku, Klub Żeglarski w Chojnicach, Sekcja Żeglarska Wojskowego Klubu Wioślarskiego w Warszawie (ul. Czerniakowska 195), i Sekcja Wioślarska Akademickiego Związku Sportowego w Warszawie. W skład tymczasowego zarządu związku weszli pp. Klejnot-Turski jako

prezes, O. Weiland i B. Hubert jako wiceprezesi, skarbnik p. Huetter, sekretarz por. F. Trzapałko. Związek Żeglarski zgłosił przystąpienie do Z. Z., jednakże z powodu nie przedłożenia statutu nie mógł być dotychczas przyjęty na członka zwyczajnego.

Yacht Klub Polski w Warszawie zorganizowany w styczniu 1924 ma następujący zarząd: komandor klubu gen. Marjusz Zaruski, wicekomandor inż. A. Aleksandrowicz, sekretarz W. Butkis, skarbnik K. Rakusa-Suszczewski, kapitan portu inż. A. Mamelok. Sekretariat klubu mieści się tymczasowo przy Lidze Morskiej i Rzecznej w Warszawie ul. Elektoralna 2, gmach ministerstwa przemysłu i handlu.

Pamiętajmy o IX olimpiadzie!

Ćwiczmy pilnie!

Zbierajmy fundusze!

Konto Funduszu Olimpijskiego
w Pocztowej Kasie Oszczędności
w Warszawie Nr. 82 — 30.

III. Nowoczesne Olimpiady.

1. Dzieje Igrzysk Olimpijskich.

Igrzyska sportowe zwane od miejscowości, w której się odbywały, olimpijskimi, rozpoczęły się w r. 776 przed Chrystusem na cześć bogów, tak że miały one początkowo charakter nawpół religijny. Olimpia była stolicą kraju Elidy, a w pierwszym okresie igrzyska gromadziły tylko zawodników z tego kraju, dopiero później rozszerzyły się na całą Grecję, rozbitą wówczas na kilkanaście państw, a aczkolwiek państwa te pozostawały ze sobą nieraz na stopie wojennej, jednakże ich zawodnicy spotykali się zgodnie na arenie olimpijskiej. Igrzyska odbywały się co cztery lata, trwały dość krótko, lecz połączone były z ogromnymi uroczystościami, co wysunęło je na czoło wszystkich uroczystości starożytnej Hellady. Ze wszystkich jej części śpieszyli wówczas do Olimpij zawodnicy i widzowie, a same zawody składały się z biegów, rzutu dyskiem, oszczepem, kulą, skoków, i wyścigów wozów. Zwycięzcy bywali wieńczeni wawrzynem, stawiano ich posągi w Olimpij, a w miastach rodzinnych przyjmowano ich z nadzwyczajnymi uroczystościami. Olimpiady starożytne zaczęły upadać, gdy obok amatorów dopuszczono do zawodów też profesjonalistów, gdyż aczkolwiek wzmogły się przez to wyniki sportowe upadła strona moralna igrzysk.

Ogółem odbyło się 293 starożytnych Olimpiad, a upadły one zupełnie dopiero w początkach ery chrześcijańskiej (ok. r. 400).

Wykopaliska dokonane w końcu XIX w. w starożytnej Olimpij, przy których odkryto resztki olimpijskiego stadionu, natchnęły ówczesnych sportowców myślą przywrócenia igrzysk olimpijskich, zmodyfikowanych o tyle, żeby rozszerzyć ich program przez dopuszczenie współczesnych sportów i uczynić zawodami międzynarodowymi. Inicjatywę dał Francuz, dotychczasowy prezes Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego baron de Coubertin, który już w r. 1892 pod-

jął starania o zorganizowanie komitetu, złożonego z kierowników sportu w różnych państwach, który by się zajął doprowadzeniem do skutku pierwszej nowożytnej Olimpiady.

W listopadzie 1894 r. odbył się w Paryżu pierwszy międzynarodowy kongres sportowy, który powołał do życia Międzynarodowy Komitet Olimpijski, postanowił co 4 lata odbywać nowożytne Olimpiady, a pierwszą z nich wyznaczył w r. 1896 w Atenach.

Idea nowoczesnych Olimpiad ożywiła ogromnie życie sportowe, zbliżyła na polu sportowym rozmaite państwa i ludy, podniosła ambicje i chęć zwycięstwa na Olimpiadzie, a tem samym wyniki sportowe w ciągu lat kilkudziesięciu. Można się o tem przekonać, porównując wyniki ostatnich trzech Olimpiad z wynikami pierwszej Olimpiady w Atenach, które pod wielu względami są gorsze od wyników, jakie się osiąga na wewnętrznych zawodach w Polsce.

Druża nowoczesna Olimpiada odbyła się w r. 1900 w Paryżu, przy sposobności urządzonej tam wówczas wystawy światowej, trzecia w r. 1904 w St. Louis, w Stanach Zjednoczonych, równocześnie z odbywającą się tam wystawą amerykańską, czwarta w r. 1908 w Londynie, piąta w r. 1912 w Sztokholmie, szósta zapowiedziana na rok 1916 w Berlinie nie odbyła się z powodu wojny, siódma z której były wyłączone t. zw. państwa centralne (Austria, Węgry, Niemcy, Bułgaria, Turcja), oraz Rosja Sowiecka w r. 1920 w Antwerpii, wreszcie ósma, z której były wyłączone tylko Niemcy i Rosja Sowiecka w r. 1924 w Paryżu. Dziewiąta Olimpiada ma się odbyć w r. 1928 w Amsterdamie, dziesiąta w r. 1932 w Los Angeles w Kalifornii. O miejsce następnych Olimpiad walczyć będzie Praga, Rzym, Kopenhaga, Madryt, Tokio i Rio de Janeiro. W przyszłości niewątpliwie jedna z Olimpiad odbędzie się też w Warszawie.

Programy Olimpiad rozszerzano stopniowo, a na Olimpiadzie w Atenach w r. 1896 dopuszczane były tylko lekka atletyka, podnoszenie ciężarów, zapasnictwo, szermierka, pływanie, tenis i kolarstwo. Powoli program rozszerzano. W Paryżu w r. 1900 przybywa wioślarstwo i szereg konkurencji lekko-atletycznych, na półolimpiadzie w Atenach w r. 1906 po raz pierwszy pojawia się piłka nożna, w r. 1908 w Londynie pięciobój klasyczny, w r. 1912 w Sztokholmie bieg na przełaj, w r. 1920 w Antwerpii dziesięciobój, w r. 1924 w Paryżu rugby, i t. d. Także ewolucję przechodziły programy we-

wnątrz pewnych działów sportu, szczególnie w dziedzinie lekkiej i ciężkiej atletyki i pływania. Pewne zmiany programu przyniósł kongres sportowy w Pradze (zniesienie rugby i strzelania, dopuszczenie hockeyu na trawie)

Ponieważ zasadą przyjętą przy reprezentacji na Olimpiadach jest posiadanie własnej państwowości, chociażby w formie państwa nawiązanego, jakim była przed wojną np. Finlandja, a obecnie jest Irlandja lub kolonie angielskie, Polska nie mogła być na Olimpiadach przedwojennych reprezentowaną, a pierwsi Polacy, o ile brali w Olimpiadach udział, występowali pod sztandarami Austrii, względnie Rosji, zaś Polacy z emigracji pod sztandarem Stanów Zjednoczonych. W Międzynarodowym Komitecie Olimpijskim jest Polska reprezentowaną od r. 1920, kiedy z ramienia Polski został wybrany delegatem ks. Stefan Lubomirski z Kruszyny. Od r. 1923 jego następcą jest ks. Kazimierz Lubomirski, były poseł Polski w Waszyngtonie. Pierwszą Olimpiadą, na której Polska mogłaby być reprezentowaną, była Olimpiada w Antwerpii w r. 1920, a udział Polski przygotowywał zorganizowany 11 października 1919 r. w Krakowie Polski Komitet Igrzysk Olimpijskich. Inwazja bolszewicka przeszkodziła jednakże Polsce do wzięcia udziału w Olimpiadzie w Antwerpii, dzięki czemu Polska jako państwo po raz pierwszy była reprezentowana dopiero w r. 1924 na Olimpiadzie w Paryżu.

2. WYNIKI NOWOCZESNYCH OLIMPIAD.

(zestawienie nieoficjalne).

A) ATENY 1896.

Lekka atletyka.

Bieg 100 metrów: 1) Burke (Ameryka) 12 sek.,
2) Hoffmann (Niemcy), 3) Cartis (Ameryka).

Bieg 400 metrów: Burke (Ameryka) 54,1, I, Jameson (Ameryka) II, Gimelin (Anglja) III.

Bieg 800 metrów: I, Flack (Australja) 2:11, Dani (Węgry) II, Lermusiaux (Francja) III.

Bieg 1500 metrów: I. Flack (Australja) 4:33,1, II Blake (Ameryka), III Lermusiaux (Francja).

Bieg maratoński (40 klm.): Lones (Grecja) 2 g. 55:20 I, Wassilacos (Grecja) 3 g. 22.30 II, Bellveas (Grecja) III.

Bieg z płótkami: 110 metrów: Curtis (Ameryka) 17:6 I.

Skok wzwyż: Clark (Ameryka) 1:80,6 metra I, Connelly (Ameryka) 1:65 metra II, Garreth (Ameryka) 1:65 metra III.

Skok w dal: Clark (Ameryka) 6.32 metra, I, Gavrett (Ameryka) 5.84 m. II.

Skok o tyczce: Hoyt (Ameryka) 3.26 metra I, Tyler 3.16 metra II.

Trójskok: Conelly (Ameryka) 13.72.5 I, Tuffère (Francja) 12.60 II.

Rzut dyskiem: Garret (Ameryka) 29.15 m. I, Parasevoulos (Grecja) 28.95 metra II.

Rzut kulą: Garret (Ameryka) 11.22 I, Guskos (Grecja) 11.03 II.

Ciężka atletyka.

Podnoszenie ciężarów (jednorącz): Eliott (Anglja) 71 kg. I, Janussen (Danja) 68 kg. II.

Podnoszenie ciężarów (oburącz): Janussen (Danja) 111 kg. I, Eliott (Anglja) 103 kg. II.

Zapaśnictwo: Schumann (Niemcy) I.

Szermierka.

Gravelotte (Francja) I, Callot (Francja) II.

Pływanie.

100 metrów: Hajos (Węgry) 1.22 I, Herschmann. (Austria) 1.23 II.

500 metrów: Neumann (Austria) 8.12 I.

1200 metrów: Hajos (Węgry) 17.53 I.

Tennis:

Roland (Irlandja) I, Castaglis (Grecja) II.

Kolarstwo.

2 klm.: Masson (Francja) I.

10 klm.: Masson (Francja).

Wyścigi dwunastogodzinne: Schmal - Filius (Austria) 296 klm. I.

B) P A R Y Ż 1900.

L e k k a a t l e t y k a .

60 metrów: Kränzlein (Ameryka) 7 sek. I, Rowley (Australja) I I, Tewkesbury (Ameryka) III.

100 metrów: Jarvis (Ameryka) $10\frac{4}{5}$ sek. I, Tewkesbury (Ameryka) II, Rowley (Australja) III.

400 metrów: Long (Ameryka) 49.4 I, Holland (Ameryka) II, Schulzt (Danja) III.

1500 metrów: Bennett (Anglja) 4:06 I, Deloge (Francja) II, Bray (Ameryka) III.

Bieg maratonski: 40.2 klm. Theato (Francja) 2:59.37 I, Champion (Francja) II.

Bieg z płotkami: 110 metrów: Kränzlein (Ameryka) 15.4 I, Mc. Chain (Ameryka) II, Moloney (Ameryka) III.

200 metrów: Kränzlein (Ameryka) 25.4 I, Prithard (Indje) II, Tewkesbury (Ameryka) III.

Bieg z przeszkodami z wyrównaniem 2.500 metrów: Wraschtil (Austria) I, Duhweyer (Ameryka) II.

Rzut dyskiem: Bauer (Węgry) 36.40 I, Janda (Czechy) 35.14 II, Sheldow (Ameryka) III.

Rzut młotem: Flanagan (Ameryka) 53.42 I, Hare (Ameryka) III.

Rzut kulą: Sheldow (Ameryka) 14.10 I, Mc. Gracken (Ameryka) II, Garet (Ameryka) III.

Skok wzwyż: Baxter (Ameryka) 1.90 I, Leahy (Irlandja) II, Golnczy (Węgry) III.

Skok o tyczce: Baxter (Ameryka) 3.27.5 I, Calcet (Ameryka) II, Anderson (Norwegja) III.

Skok w dal: Kränzlein (Ameryka) $7.18\frac{1}{2}$ m. I, Prinstein (Ameryka) $7.17\frac{1}{2}$ II, Leahy (Irlandja) III.

Trójskok: Prinstein (Ameryka) 14.14 I, Conolly (Ameryka) 13.97 II, Sheldon (Ameryka) 13.64 III.

Skok w dal z miejsca: Ewry (Ameryka) 3.21 I, Baxter (Ameryka) $3.13\frac{1}{2}$ II, Torcheboeuf (Francja) 3.03 III.

Skok w wyż z miejsca: Ewry (Ameryka) 1.65 I, Baxter (Ameryka) 1.53,2 II, Sholdon (Ameryka) III.

Trójskok z miejsca: Ewry (Ameryka) 10.58 I, Baxter (Ameryka) 9.95 II, Garret (Ameryka) 9.50 III.

Pływanie.

200 metrów: Lyne (Australja) 2:25.1 I, Halmay (Węgry) 2:31.²/₃ II, Ruberl (Austria) 2:32 III.

Pływanie z przeszkodami: 200 metrów: Lane (Australja) 2:38.2 I, Wahle (Austria) II, Kemp (Anglja) III.

1000 metrów: Jarvis (Anglja) 13:40.1 I, Wahle (Austria) 14:53.2 II, Halmay (Węgry) 15:16.2 III.

4000 metrów: Jarvis (Anglja) 58:24 I, Halmay (Węgry) II, Martin (Francja) III.

Piłka wodna: 1) Anglja 2) Belgja.

Kolarstwo.

2000 metrów (amatorzy): Didier Nauts (Francja) 5:06.2 I, Lake (Ameryka) II, Vasserot (Francja) III.

100 klm. (amatorzy): Bastien (Francja) 2:05.36 I, Henie (Norwegja) II, Hildebrand (Francja) III.

2000 metrów (zawodowcy): Paquelin (Francja) I, Meyer (Holandja) II, Arend (Niemcy) III.

100 klm. (zawodowcy): Huret (Francja) 1:49.26 I, Taylor (Francja) II, Boubours (Francja) III.

Wioślarstwo.

Jedynki: 1750 metrów: Barelett (Francja) 7:35.3 I, Gaudin (Francja) 7:41.3 II, Ashe (Anglja) III

Czwórki: 1750 metrów: Roubaix 7.11 I, Lyon II, Hamburg III.

Ósemki: 1750 metrów: Philadelphia 6:07.4 I, Paris II, Amsterdam III.

C. ST. LOUIS 1904.

Lekka atletyka.

60 metrów: Hahn (Ameryka) 7 sek., I, Hogenson (Ameryka) II, Moulton (Ameryka) III.

100 metrów: A. Hahn (Ameryka) 11 I, Cartmell (Ameryka) II, Hogenson (Ameryka) III.

200 metrów: A. Hahn (Ameryka) 21.6 I, Cartmell (Ameryka) II, Hogenson (Ameryka) III.

400 metrów: Hillmann (Ameryka) 49.2 I, Walker (Ameryka) II, Gormann (Ameryka) III.

800 metrów: Lightbody (Ameryka) .156 I, Valentine (Ameryka) II, Breitreutz (Ameryka) III.

1500 metrów: Lightbody (Ameryka) 4:05.4 I, Verber (Ameryka) II, Haern (Ameryka) III.

Bieg maratoński (40 klm.): Hicks (Anglja) 3:28.53 I, Corney (Ameryka) 3:34.14 II, Newton (Ameryka) 3:47.33 III.

Bieg na przełaj: 2500 metrów: Lightbody (Ameryka) 7:39.6 I, Daly (Irlandja) II, Newton (Ameryka) III.

Bieg z płótkami: 400 metrów: Hillman (Ameryka) 53 I, Waller (Ameryka) II, Poage (Ameryka) III.

Rzut młotem: Flanagan (Ameryka) 51.26.5 metrów I, Dewill (Ameryka) 51.09 metrów II, Rose (Ameryka) III.

Rzut kulą: Rose (Ameryka) 14:81.5 I, Col (Ameryka) 14.37 II, Fewerbach (Ameryka) 13.34 III.

Rzut dyskiem: Sheridam (Ameryka) 39.30 I, Rose (Ameryka) 39.27 II, Georgantos (Grecja) 37.70 III.

Skok wzwyż: Jones (Ameryka) 1:80 I, Serviss (Ameryka) 1.77¹/₂ II, Weinstein (Niemcy) 1.77¹/₂ III.

Skok wzwyż z miejsca: Ewry (Ameryka) 1.60 I, Stadler (Ameryka) 1.47 II, Robertson (Ameryka) 1.47 III.

Skok w dal: Prinstein (Ameryka) 7:34.5 I, Frank (Ameryka) 6.86 II, Stangland (Ameryka) III.

Skok w dal z miejsca: Ewry (Ameryka) 3:47.6 I, Kink (Anglja) II, Bill (Ameryka) III.

Skok o tyczce: Dvorak (Ameryka) 3.50 I, Sames (Ameryka) 3.43 II, Wilkings (Ameryka) 3.43 III.

Trójskok z miejsca: Ewry (Ameryka) 10.55 I, King (Anglja) II, Stadler (Stany Zjednoczone) III.

1609 metrów (10 mil.): Rausch (Berlin) 27.18 I, Kiss (Węgry) II, Gailey (Ameryka) III.

Podnoszenie ciężarów.

Zawody przeprowadzono w całym szeregu konkurencji z zastosowaniem rozmaitych systemów i pozycji, bez podziału na kategorie wagi. Przy podnoszeniu jednorącz pierwsze miejsca osiągnęli Fred Winters (Ameryka) i H. Osthoff (Ameryka).

Podnoszenie oburącz rzutem: 1) Osthoff 100 kg.

Wypchnięcie oburącz: 1) K. Konsis (Grecja) 124 kg.

Rzutem oburącz: 1) F. Winters 152 kg.

Pływanie.

50 yardów: Halmai (Węgry) 28.6 I, Leary (Ameryka) II, Daniels (Ameryka) III.

100 yardów: Halmai (Węgry) 1:02.4 I, Daniels (Ameryka) II, Leary (Ameryka) III.

100 yardów na plecach: Brack (Niemcy) 1:16.8 I, Hoffmann (Niemcy) II, Zacharias (Niemcy) III.

220 yardów: Daniels (Ameryka) 2:44.1 I, Gailey (Ameryka) II, Rausch (Niemcy) III.

440 yardów: Daniels (Ameryka) 6:44.2 I, Gailey (Ameryka) II, Wahle (Ameryka) III.

880 yardów: Rausch (Niemcy) 13:11.6 I, Gailey (Ameryka) II, Kiss (Węgry) III.

440 yardów na piersiach: Zacharias (Niemcy) 7.33 I, Brack (Niemcy) II, Haudy (Ameryka) III.

Piłkawa wodna: Ameryka I.

Skoki: dr. Sheldon (Ameryka) I, Hofmann (Niemcy) II, Kohoe (Ameryka).

Skok w dal na głowę: Dichey (Ameryka) 19.05 metrów I, Adams (Ameryka) II, Goodwin (Ameryka) III.

D) ATENY 1906. (Półolimpiada).

Lekka atletyka.

100 metrów: Hahn (Ameryka) 11.2 I, Moulton (Ameryka) II, Barker (Australja) III.

400 metrów: Pilgrim (Ameryka) 53.2 I, Halswell (Anglja) II, Barker (Australja) III.

800 metrów: Pilgrim (Ameryka) 2:01.2 I, Lightbody (Ameryka) II, Halswell (Anglja) III.

1500 metrów: Lightbody (Ameryka) 4.12 I, Mac Gough (Anglja) II, Hellström (Szwecja) III.

5 mil ang. (8045 metrów): Hawtree (Anglja) 26:11.8 I, Svanberg (Szwecja) 26:16.4 II, Dahl (Szwecja) 26:23 III.

Bieg maratoński (40.2 klm.): Sherring (Kanada) 2 godz. 51:23.6 I, Svanberg (Szwecja) II, Tornross (Szwecja) III.

Bieg z płotkami: Leavitt (Ameryka) 16.2 I, Healy (Anglja) II, Friend (Ameryka) III.

Chód 1500 metrów: Bonhag (Ameryka) 7:12.6 I, Donald (Kanada) II, Speciotis (Grecja) III.

Chód 3000 metrów: Stanties (Węgry) I, Müller (Niemcy) II, Saridakis (Grecja) III.

Skok w dal z miejsca: Ewry (Ameryka) 3.30 I, Sheridan (Ameryka) 3.09 II, Robertson (Ameryka) 3.05 III.

Skok w dal: Prinstein (Ameryka) 7.20 I, O'Connor (Anglja) 7:02.5 II, Friend (Ameryka) 6.96 III.

Skok w wż z miejsca: Ewry (Ameryka) 1.56.5 I, Robertson (Ameryka), Kerrigan (Ameryka), Dupont (Belgia) 1.40 II.

Skok w wż: Leahy (Anglja) 1.77¹/₂ I, dr. Göncsy (Węgry) 1.75 II, Diakilis (Grecja,) Kerrigan (Ameryka) 1.72 III.

Skok o tyczce: Gonder (Francja) 3.50 I, Söderstroem (Szwecja) 3.40, II, Glover (Ameryka) 3.35 III.

Trójskok: O'Conner (Anglja) 14.02.8 I, Leahy (Anglja) 13.98 II, Crenau (Ameryka) 13.70 III.

Rzut dyskiem: Sheridan (Ameryka) 41.48.8 I, Georgitas (Grecja) 38.06 II, Jaervinen (Finlandja) 36.82 III.

Rzut dyskiem (grecki styl): Jearvinen (Finlandja) 35.15.5 I, Georgitas (Grecja) 32.80 II, E. Mudin (Węgry) 31.39 III.

Rzut oszczepem: Lemming (Szwecja) 53.03 I, Lindberg (Szwecja) 47.17 II, Söderstroem (Szwecja) 44.95 III.

Rzut kulą: Sheridan (Ameryka) 12.32 I, David (Węgry) 11.82 II.

Rzut kamieniem (6.4 kg): Jorpandes (Grecja) 19.53 I, Sheridan (Ameryka) 19.03 II, Dorivan (Grecja) 18.58 III.

Pięćobój: Mellander (Szwecja) I, Mudin (Węgry) II, Lemming (Szwecja) III.

Ciągnięcie liny: Niemcy I, Grecja II, Szwecja III.

Podnoszenie ciężarów.

Jednorącz: Steinbach (Austria) 76.55 klg. I, Camilotti (Włochy) 73.30 klg. II, Schneidereit (Niemcy) 70.75 klg. III.

Oburącz: Tofallos (Grecja) 143.9 kg. I, Steinbach (Austria) 136.2 kg. II.

Zapasy:

Lekkiej wagi: Watzl (Austria) I, Carlsen (Danja) II, Holluban (Węgry) III.

Średniej wagi: Wickmann (Finlandja) I, Lindmayer (Austria) II Behrens (Danja) III.

Ciężkiej wagi: Jensen (Danja) I, H. Baur (Austria) II, Dubois (Belgia) III.

P i ł k a n o ż n a .

Danja I, Grecja II, (Wynik: 9 : 0).

P ł y w a n i e :

100 metrów: Daniels (Ameryka) 1 : 13.4 I, Halmay (Węgry) II, Radmilovic (Walja) III.

400 metrów: Sheff (Austria) 6 : 23.8 I, Taylor (Anglja) 6 : 24.4 II, Jarvis (Anglja) 6 : 27.2 III.

1609 metrów: 28.20 I, Jarvis (Anglja) 30.13 II, Sheff (Austria) 30.54 III.

4 × 250 metrów: Węgry (Kiss, Hajos, Halmay, Onody) 16.52 I, Niemcy (Pape Rausch, Schiele, Bahmeyer) II, Anglja (Derbyshire, Jarvis, Taylor, Henry) III.

S z e r m i e r k a .

Florety: Cavannagh (Francja) I, Casimir (Niemcy) II, Hughes (Francja) III.

Szable: Casimir (Niemcy) I, Roszen (Holandia) II, Toth (Węgry) III.

K o l a r s t w o .

333¹/₃ metrów: Verri (Włochy) 22.8 I, Crowther (Anglja) 22.8 II, Monyon (Francja) III.

1000 metrów: Verri (Włochy) 1 : 41.4 I, Bouffler (Anglja) II, Debougnie (Belgia) III.

5000 metrów: Verri (Włochy) 8 : 05.4 I, Crowther (Anglja) II, Vast (Francja) III.

20 kilometrów: Pett (Anglja) 29.00 I, Bardonneau (Francja) 29.30 II, Vast (Francja) III, Holly (Austria) IV.

84 kilometrów: Vast (Francja) 2 godz. 41 : 28 I, Bardonneau (Francja) 2 godz. 41 : 28.2 II, Luget (Francja) 2 godz. 41 : 28.4 III.

Tandem: 2000 metrów: Mathews — Rushon (Anglja) 2 : 57 I, bracia Götze (Niemcy) 2 : 57.2 II.

E, LONDYN 1908.

L e k k a a t l e t y k a .

100 metrów: Walker (Południowa Afryka) 10.8 I, Restor (Ameryka) II, Kerr (Ameryka) III.

200 metrów: Kerr (Kanada) 22.6 I, Aloughen (Ameryka) II, Cartmell (Ameryka) III.

400 metrów: Halswell (Anglja) 50 I, bez rywalów.

800 metrów: Sheppard (Ameryka) 1 : 52.8 I, Lunghi (Włochy) II, Bodor (Węgry) III.

1500 metrów: Sheppard (Ameryka) 4 : 03.4 I, Wilson (Anglja) II, Hallows (Anglja) III.

5 mil ang.: Voigt (Anglja) 25 : 11.2 I, Owen (Anglja) II, Svanberg (Szwecja) III.

Bieg maratoński (40.2 klm.): Hayes (Ameryka) 2 : 55.18 I, Hefferon (Ameryka) 2 : 56.6 II, Forshaw (Ameryka) 2 : 57.10 III, Welton (Ameryka) IV. Dorando (Włochy) 2 : 54.46.6 jako pierwszy zdyskwalifikowany.

Bieg drużynowy 3 mile: Anglja I, Ameryka II, Francja III.

Chód 3500 metrów: Larner (Anglja) 14.55 I, Webb (Anglja) II, Kerr (Australja) III.

Chód 16 kilometrów: Larner (Anglja) 1 godz. 15 : 57.4 I, Webb (Anglja) II, Carter i Spencer (Anglja) III.

Bieg na przełaj 3.200 metrów: Russel (Anglja) 10 : 47.2 I, Robertson (Anglja) II, Eiserle (Ameryka) III.

Bieg z płotami: Smithson (Ameryka) 15 I.

Rzut oszczepem (chwyt w środku): Lemming (Szwecja) 54.82 I, Halse (Norwegia) 50.57 II, Nilsson (Szwecja) 47.10 III.

Rzut oszczepem (z palca): Lemming (Szwecja) 54.43 m. I, Dorizan (Grecja) 51.35 m. II, Halse (Norwegia) 49.72 m. III.

Rzut kulą: Rose (Ameryka) 14.20 I, Horgan (Anglja) 13.66 II, Garrels (Ameryka) 12.88 III.

Rzut młotem: Flanagan (Ameryka) 51.93 metrów I, Mc. Grath (Ameryka) 51.18 metrów II, Walsh (Kanada) 48.50 metrów III.

Rzut dyskiem: Sheridan (Ameryka) 40.88 I, Giffin (Ameryka) 40.69 II, Horr (Ameryka) 39.44 III.

Skok w wyż: Porter (Ameryka) 1.90.5 I, Somody (Węgry), Loaly (Ameryka) i Andres (Francja) 1.88 II.

Skok w dal: Irons (Ameryka) 7.48 I, Kelly (Ameryka) 7.09 II, Bricker (Kanada) 7.08 III.

Skok w dal z miejsca: Ewry (Ameryka) 3.33 I, Tsielitiras (Grecja) 3.23.2 II, Sheridan (Ameryka) 3.22.5 III.

Skok o tyczce: Cooke i Gilbert (Ameryka) 3.71 I, Archibald (Kanada), Jakobs (Ameryka) i Söderstroem (Szwecja) 3.59 II.

Trójskok: Ahearne (Kanada) 14.93 I, Garfield Mc. Donald (Kanada) 14.76 II, Larson (Norwegja) 14.40 III.

Kolarstwo.

20 klm.: Kingsbury (Anglja) 34 : 13.2 I, Jones (Anglja) II, Fairbrouck (Belgia) III.

5000 metrów: Jones (Anglja) 8 : 36.2 I, Schiller (Francja) II, Auffray (Francja) III.

660 yardów: Johnson (Anglja) 49.6 I, Demangel (Francja) II, Neumer (Niemcy) III.

Tandem: Schiller—Auffray (Francja) 3.07.4 I, Hamlin—Johnson (Anglja) II.

100 klm.: Bartett (Anglja) 2 godz. 41 : 48.6 I, Denny (Francja) II, Lapige (Francja) III.

Pływanie.

100 metrów: Daniels (Ameryka) 1 : 05.6 I, Halmay (Węgry) 1 : 06.2 II, Julin (Szwecja) 1.08 III.

400 metrów: Taylor (Anglja) 5 : 36.8 I, Beaurepaire (Australja) 5 : 44.2 II, Sheff (Austria) 5.46 III.

Na plecach: 100 metrów: Bieberstein (Niemcy) 1 : 24.2 I, Dam (Danja) II, Haresnape (Anglja) III.

Na piersiach: 200 metrów: Holman (Anglja) 3 : 09.1 I, Robinson (Anglja) II, Hanson (Szwecja) III.

Skoki: Zürner (Niemcy) I, Behrens (Niemcy) II, Geidzik (Ameryka) i Walz (Niemcy) III.

Gimnastyka.

Siedmiobój: Braglia (Włochy) I, Tysall (Anglja) II, Segurra (Francja) III.

F. SZTOKHOLM 1912.

Lekka atletyka.

100 metrów: Craig (Ameryka) 10.8 I, Meyer (Ameryka) II, Lipincott (Ameryka) III.

200 metrów: Craig (Ameryka) 21.7 I, Lipincott (Ameryka) 21.8 II, Applegarth (Anglja) 22 III.

400 metrów: Reidpath (Ameryka) 48.2 I, Braun (Niemcy) 48.3 II, Lindberg (Ameryka) 48.4 III.

800 metrów: Meredith (Ameryka) 1 : 51.9 I, Shep-

pard (Ameryka) 1 : 52 II, Davenport (Ameryka) 1 : 52.1 III.
1500 metrów: Jackson (Anglja) 3 : 56.8 I, Kiviat (Ameryka) 3.56.9 II, Taber (Ameryka) 3.56.9 III.

5000 metrów: Kolehmainen (Finlandja) 14.36.6 I, Bouin (Francja) 14 : 36.7 II, Hutson (Anglja) 15 : 07. 6 III.

10000 metrów: Kohlemainen (Finlandja) 31 : 20.8 I, Tewamina (Ameryka) 32 : 06.6 II, Steenross (Finlandja) 32 : 21.8 III.

Bieg maratoński (40.2 klm.): Mc. Arthur (Południowa Afryka) 2 godz. 36 : 54.4 I, Gitsham (Południowa Afryka) 2 godz. 37 : 52 II, Strobino (Ameryka) 2 godz. 38 : 42.2 III.

110 metrów z płotkami: Kelly (Ameryka) 15.1 I, Wendell (Ameryka) 15.2 II, Hawkins (Ameryka) 15.3 III.

4 × 100 metrów: Anglja (Applegarth, Jacobs, Macintosh, D'Arcy) 42.4 I, Szwecja 42.6 II, Niemcy (Röhr, Hermann, Kern, Rau) jako drudzy zdyskwalifikowani.

4 × 400 metrów: Ameryka (Reidpath, Meredith, Lindeberg, Sheppard) 3 : 16.6 I, Francja 3 : 20.7 II, Anglja III.

3000 metrów: (bieg drużynowy): Ameryka (Berna, Taber, Kiviat, Bonhang, Scott) 8 : 44.6 I, Szwecja II, Anglja III.

8000 metrów (bieg na przełaj): Kolehmainen (Finlandja) 45 : 11.6 I, Andersson (Szwecja) 45 : 44.8 II, Eke (Szwecja) 46 : 37.6 III.

Chód 10000 metrów: Goulding (Kanada) 46 : 28.2 I, Webb (Anglja) 46 : 50.2 II, Altimani (Włochy) 47 : 37.6 III.

Skok w dal z miejsca: Tsiclitiras (Grecja) 3.37 I, P. Adams (Ameryka) 3.36 II, W. Adams (Ameryka) 3.28 III.

Skok w dal: Gutterson (Ameryka) 7.60 I, Bricker (Kanada) 7.21 II, Aberg (Szwecja) 7.18 III.

Skok w wyż z miejsca: P. Adams (Ameryka) 1.63 I, W. Adams (Ameryka) 1.60 II, Tsiclitiras (Grecja) 1.55 III.

Skok w wyż: Richards (Ameryka) 1.93 I, Liesche (Niemcy) 1.89 II, Horine (Ameryka) 1.89 III.

Trójskok: Lindblom (Szwecja) 14.76 I, Aberg (Szwecja) 14.51 II, Almlöf (Szwecja) 14.17 III.

Skok o tyczce: Babcock (Ameryka) 3.95 I, Telson (Ameryka) i Wright (Ameryka) 3.85 II, Murphy (Ameryka) Uggla (Szwecja), Happeny (Kanada) 3.80 III.

Rzut dyskiem: Taipale (Finlandja) 45.12 I, Byrd (Ameryka) 42.32 II, Duncan (Ameryka) 42.28 III.

Rzut dyskiem (oburącz): Taipale (Finlandja) 44.68 + 38.18 = 82.86 I, Niklander (Finlandja) 40.28 + 37.68 = 77.96 II, Magnusson (Szwecja) 40.58 + 36.79 = 77.37 III.

Rzut oszczepem: Lemming (Szwecja) 60.64 I, Saaristo (Finlandja) 58.66 II, Kovacs (Węgry) 55.50 III.

Rzut oszczepem (oburącz): Saaristo (Finlandja) 61 + 48.42 = 109.42 I, Slikaniemi (Finlandja) 55.20 + 45.80 = 101.13 II, Peltonen (Finlandja) 100.24 III.

Rzut kulą: Macdonald (Ameryka) 15.34 I, Rose (Ameryka) 15.25 II, Whitney (Ameryka) 13.93 III.

Rzut kulą (oburącz): Rose (Ameryka) 15.23 + 12.47 = 27.70 I, Macdonald (Ameryka) 15.08 + 12.45 = 27.52 II, Niklander (Finlandja) 27.14 III.

Rzut młotem: Mc. Grath (Ameryka) 54.74 I, Gillis (Kanada) 48.39 II, Childs (Ameryka) 48.17 III.

Pięciobój: Thorpe (Ameryka) I, Bie (Norwegja) II, Dohnane (Ameryka) III. Rezultaty zwycięzcy: 200 metrów w 22.9, Dysk 35.57, 1500 metrów 4 : 44, Skok w dal 7.07, Oszczepem 46.71.

Dziesięciobój: Thorpe (Ameryka) I, Wieslander (Szwecja) II, Lomberg (Szwecja) III. Rezultaty zwycięzcy: 100 metrów 11.2, 400 metrów 52.2, 1500 metrów 4 : 40.1, Skok w dal 6.79, Skok w wyż 1.87, Skok o tyczce 3.25, Rzut kulą 12.89, Rzut oszczepem 45.70, Rzut dyskiem 36.98, Bieg z płotkami 110 metrów 15.6.

Ciągnięcie liny: Szwecja I, Anglja II.

Zapasy.

Waga piórkowa: Koskelo (Finlandja) I, Gerstacher (Niemcy) II, Lasanen (Finlandja) III.

Waga lekka: Wäre (Finlandja) I, Malmström (Szwecja) II, Matiason (Szwecja) III.

Waga średnia A.: Johansson (Szwecja) I, Klein (Rosja) II, Asikainen (Finlandja) III.

Waga średnia B.: Ahlgreen (Szwecja) I, Böhling (Finlandja) II, Varga (Węgry) III.

Waga ciężka: Saarela (Finlandja) I, Olin (Finlandja) II, Jensen (Danja) III.

Gimnastyka.

Szwedka: Szwecja (937.46 punktów) I, Danja II, Norwegja III.

Zawody drużynowe (systemem dowolnym): Norwegja (22.85 punktów) I, Finlandja II, Danja III.

Zawody drużynowe (zwykle według ścisłych przepisów): Włochy (53.15 punktów) I, Węgry II, Anglja III.
Mistrzostwo indywidualne: Braglia (Włochy) 135 punktów I, Segura (Finlandja) II, Tunesi (Włochy) III.

Piłka nożna.

Anglja I, Danja II, Holandja III. Nagroda Pocieszenia: Węgry I.

Tennis.

I Zawody w krytej hali.

Gra pojedyncza panów: Gobert (Francja) I, Dixon (Anglja) II, Wilding (Australja) III.

Gra podwójna panów: Gobert—Germot (Francja) I, Setterwall—Kempe (Szwecja) II, Dixon—Beamish (Anglja) III.

Gra pojedyncza pań: Hannam (Anglja) I, Castenschild (Danja) II, Parton (Anglja) III.

Gra podwójna mieszana: Hannam—Dixon (Anglja) I, Aitchison—Barett (Anglja) II, Fick—Seterwall (Szwecja) III.

II. Zawody na wolnem powietrzu.

Gra pojedyncza panów: Winslow (Południowa Afryka) I, Kitson (Południowa Afryka) II, Kreuzer (Niemcy) III.

Gra podwójna panów: Kitson—Winslow (Południowa Afryka) I, Dr. Pipes—Dr. Zborzil (Austria) II, Cannet—Meny (Francja) III.

Gra pojedyncza pań: Broquedis (Francja) I, Köring (Niemcy) II, Bjurstedt (Norwegja) III.

Gra podwójna mieszana: Köring—Schomburgk (Niemcy) I, Fick - Setterwall (Szwecja) II, Broquedis - Cannet (Francja) III.

Pływanie.

100 metrów: Kahananoku (Ameryka) 1 : 03.2 I, Healy (Australja) 1 : 04.2 II, Huzzagh (Ameryka) 1 : 05.6 III.

100 metrów na plecach: Hebner (Ameryka) 1 : 21.2 I, Fahr (Niemcy) 1 : 22.4 II, Kellner (Niemcy) 1 : 24 III.

200 metrów na piersiach: Bathe (Niemcy) 3 : 01.8 I, Lützow (Niemcy) 3 : 05 II, Malish (Niemcy) 3 : 08 III.

400 metrów: Hodgson (Kanada) 5 : 24.4 I, Hatfield (Anglja) 5 : 25.8 II, Hardwick (Australja) 5 : 31.2 III.

400 metrów na piersiach: Bathe (Niemcy) 6 : 29.6 I, Henning (Szwecja) 6 : 35.6 II, Courtmann (Anglja) 6 : 36.6 III.

1500 metrów: Hodgson (Kanada) 22 : 00 I, Hatfield (Anglja) 22 : 39 II, Hardwich (Australja) 23 : 15.4 III

Skok z wieży. (Skoki proste): Adlerz (Szwecja) 200 punktów I, Johannsson (Szwecja) II, Jansson (Szwecja) III.

Skok z wieży. (Skoki na głowę): Adlerz (Szwecja) 73.94 punktów I, Zürner (Niemcy) II, Blomgreen (Szwecja) III.

Skoki sztuczne: Günther (Niemcy) 79.23 punktów I, Luber (Niemcy) II, Behrens (Niemcy) III.

4 × 200 metrów: Australja 10 : 11.2 I, Ameryka 10 : 20.2 II, Anglja 10 : 28.6 III.

Panie: 100 metrów: Durack (Australja) 1 : 22.2 I, Wylie (Australja) 1 : 25.4 II, Fletcher (Anglja) 1 : 27 III.

Skok z wieży: G. Johannsson (Szwecja) I, Regnell (Szwecja) II, White (Anglja) III.

4 × 100 metrów: Anglja 5 : 52.8 I, Niemcy 6 : 04.6 II, Austrja 6 : 05.2 III.

Piłka wodna: Anglja I, Szwecja II, Belgja III.

Szermierka.

Florety: Nadi (Włochy) I, Speziale (Włochy) II, Verderber (Austrja) III.

Szpady: Anspach (Belgja) I, Osier (Danja) II, Beaulieu (Belgja) III.

Szable: Dr. Fuchs (Węgry) I, Bekessy (Węgry) II, Meszaros (Węgry) III.

Szpady (walka drużynowa): Belgja I, Anglja II, Holandja III.

Szable (walka drużynowa): Węgry I, Austrja II, Holandja III.

Kolarstwo.

Dokoła jeziora Mälär (320 klm.): Lewis (Południowa Afryka) 10 godz. 42 : 39 I, Grubb (Anglja) 10 godz. 51 : 24.8 II, Schutte (Ameryka) 10 godz. 52 : 38.6 III.

Zwycięstwo drużynowe (czterej najlepsi jeźdźcy): Szwecja I, Anglja II, Ameryka III.

Wioślarstwo.

Ósemki (2 klm.): Anglja (Leander) 6 : 15 I, Anglja (New College) II.

Czwórki: Niemcy 6 : 59 I, Anglja II.

Jedynki: Kinnear (Anglja) 7 : 47 I, Veirmann (Belgja) 7 : 56 II.

Czwórki: (Dollengigs) Danja 7 : 44 I, Szwecja 7 : 56.2 II.

Pięciobój nowoczesny.

(Obejmuje: strzelanie, pływanie na 300 mtr., szermierkę na szpady, jazdę konną i bieg na przełaj 4000 mtr.) Lillienhöök (Szwecja) I, Asbrink (Szwecja) II, Laval (Szwecja) III.

G. ANTWERPJA 1920 r.

Lekka atletyka.

100 metrów: Paddock (Ameryka) 10.8 I, Kirksey (Ameryka) o rękę II, Edward (Anglja) o 0.5 m. z tyłu III.

200 metrów: Woodring (Ameryka) 22 I, Paddock (Ameryka) o rękę II, Edward (Anglja) 2 m. za nim III.

400 metrów: Rudd (Południowa Afryka) 49.6 I, Butler (Anglja) 2 m. za nim II, Engdahl (Szwecja) 3 m. za nim III.

800 metrów: Hill (Anglja) 1 : 53.4 I, Eby (Ameryka) 2 m. za nim II, Rudd (Południowa Afryka) 4 m. za nim III.

1500 metrów: Hill (Anglja) 4 : 01.8 I, Baber (Anglja) 3 m. za nim II, Shields (Ameryka) 8 m. z tyłu III, Vohralik (Czechosłowacja) IV.

5000 metrów: Guillemot (Francja) 14 : 55.6 I, Nurmi (Finlandja) 20 m. z tyłu II, Backmann (Szwecja) 25 m. z tyłu III.

10000 metrów: Nurmi (Finlandja) 31 : 45.8 I, Guillemot (Francja) 10 m. z tyłu II, Wilson (Anglja) 35 m. z tyłu III.

3000 metrów (bieg z przeszkodami): Hodge (Anglja) 10 : 00.4 I, Flynn (Ameryka) II, Ambrosini (Włochy) III.

3000 metrów (bieg drużynowy): Ameryka (Hallock, Sharp, Dresser) 10 punktów I, Anglja II, Szwecja III. (Pierwszy Hallock 8 : 51.2).

Bieg na przełaj (9 klm.): Nurmi (Finlandja) 27.15 I, Backmann (Szwecja) 27.17 II, Limatainen (Finlandja) III.

Bieg maratoński (40.2 klm.): Kolehmainen (Finlandja) 2 godz. 32 : 35.8 I, Lossmann (Szwecja) 2 : 32.48 II, Arri (Włochy) 2 : 38.37 III, Bross (Belgja) 2 godz. 39 : 25.8 IV, Koskenriemi (Finlandja) 2 godz. 40 : 18.6 V.

110 metrów z płotkami: Thompson (Kanada) 14 : 8 I, Bacon (Ameryka) 1 m. z tyłu II, Murray (Ameryka) III.

400 metrów z płótkami: Loomis (Ameryka) 54 I, Norton (Ameryka) II, Desh (Ameryka) III.

Chód 3000 metrów: Frigerio (Włochy) 13 : 14.2 I, Parker (Australja) II, Reimer (Ameryka) III.

Chód 10000 metrów: Frigerio (Włochy) 48 : 10.2 I, Pearman (Ameryka) 250 m. z tyłu II, Grun (Anglja) III.

4 × 100 metrów: Ameryka (Murchison, Scholz, Pad-dock, Kirksey) 42.2 I, Francja (Ali Khan, Tirard, Lorrain, Mourion) 4 m. w tyle II, Szwecja (Holmström, Lind, Malin, Sandström) 6 m. w tyle III.

4 × 400 metrów: Anglja (Butler, Worshington, Grif-fiths, Lindsay) 3 : 22.2 I, Południowa Afryka 6 m. w tyle II, Francja III.

Skok w wyż: Landen (Ameryka) 1 : 94.5 I, Müller (Ameryka) 1.90 II, Eckelund (Szwecja) 1.90 III

Skok w dal: Petersson (Szwecja) 7.15 I, Johnson (Ameryka) 7 : 09.5 II, Abrahamson (Szwecja) 7.08 III.

Skok o tyczce: Foss (Ameryka) 4.09 I, Petersson (Szwecja) 3.70 II, Jorgensen (Danja), Rydberg (Szwecja), Meyers (Ameryka) i Knock (Ameryka) 3.66 III.

Trójskok: Dunclos (Finlandja) 14.50 I, Jansson (Szwecja) 14.48 II, Almion (Szwecja) 14.27 III.

Rzut kulą: Pörröla (Finlandja) 14.81 I, Niklander (Finlandja) 14.15¹/₂ II, Leversedge (Ameryka) 14.15 III.

Rzut dyskiem: Niklander (Finlandja) 44 68¹/₂ I, Taipale (Finlandja) 44.19 II, Pope (Ameryka) 42.15 III.

Rzut oszczepem: Myyrä (Finlandja) 65.78 I, Pel-tonen (Finlandja) 63.68 II, Johansson (Finlandja) 63.09¹/₂ III.

Rzut młotem: Pat Ryan (Ameryka) 52.87¹/₂ I, Lind (Szwecja) 48.43 II, Bennet (Ameryka) 48.23 III.

Pięciobój klasyczny: Lehtonen (Finlandja) I, Bradley (Ameryka) II, Lathonen (Finlandja) III. Rezultat zwycięzcy: 200 m. 23, skok w dal 6.63, oszczepem 54.67, dyskiem 34.65, 1500 metrów 4.45.

Dziesięciobój: Loevlan (Norwegja) I, Hamilton (Ameryka) II, Ohlson (Szwecja) III. Rezultat zwycięzcy: 110 m. bieg z płótkami 16.2, 1500 metrów 4 : 48.2, rzut dyskiem 37.34, oszczepem 48.01, 100 metrów 12, 400 metrów 54.8, skok w wyż 1.65, skok w dal 6.28, skok o tyczce 3.20, rzut kulą 11.19.

Zapasy.

- Waga piórkowa: Frimman (Finlandja) I.
Waga lekka: Ware (Finlandja) I.
Waga średnia A.: Westergreen (Szwecja) I.
Waga średnia B.: Johansson (Szwecja) I.
Waga ciężka: Lindfors (Finlandja) I.

Boks.

Waga najlżejsza: Franckie Gennaro (St. Zjednoczone) bije Petersena (Danja) na punkty.

Waga kogucia: Walker (Afryka Południowa) bije Graham'a (Kanada) na punkty.

Waga piórkowa: Fritsch (Francja) bije Gachet'a (Francja) na punkty.

Waga lekka: Mosberg (St. Zjednoczone) bije Johansena (Danja) na punkty.

Waga półśrednia: Schneider (Kanada) bije Irelanda (Anglja) na punkty.

Waga średnia: Mallin (Anglja) bije Prudhomme'a (Kanada) na punkty.

Waga półciężka: Eagaen (St. Zjednoczone) bije Sorsdala (Norwegja) na punkty.

Waga ciężka: Rawson (Anglja) bije Petersena (Danja) k.-o. w 2 starciu.

Piłka nożna.

Belgia I, Czechosłowacja II, Holandja III. Wynik ostateczny: 2 : 0 na korzyść Belgii.

Pływanie.

100 metrów (stylem dowolnym): Kahanamoku (Ameryka) 1 : 00.3 I, Kealoa (Ameryka) 1 : 01.4 II, Ross (Australia) III.

400 metrów (stylem dowolnym): Ross (Ameryka) 5 : 26.8 I, Langer (Ameryka) 5.29 II, Vernot (Kanada) 5 : 29.6 III.

1500 metrów (stylem dowolnym): Ross (Ameryka) 22 : 23.2 I, Vernot (Kanada) 20 m. w tyle II, Beaupaire (Australia) 30 m. w tyle III.

100 metrów na plecach: Kealoa (Ameryka) 1 : 15.2 I, Langer (Ameryka) 1 : 16.2 II, Blitz (Belgia) 1.19 III.

400 metrów na piersiach: Malmroth (Szwecja) 6.34 I, Henning (Szwecja) 6.45 II, Altoonen (Finlandja) 6 : 48.4 III.

4 × 200 metrów: Ameryka (Ross, Harris, Gillivray, Kahanamoku) 10 : 20.4 I, Australja (Beaupaire, Herold, Stedmann, Kirklan) 10 : 30.4 II, Anglja 10 : 51.2 III.

Panie: 100 metrów: Bleibtreu (Ameryka) 1 : 13.6 I, Guest (Ameryka) 1 : 17.2 II, Schroth (Ameryka) 1 : 17.3 III.

300 metrów: Bleibtreu (Ameryka) 4.34 I, Wooring (Ameryka) 4.44 II, Schrodz (Ameryka) 4. 52 III.

Piłka wodna: Anglja I, Belgja II. (Wynik ostateczny 3 : 2).

Kolarstwo.

1000 metrów: Peters (Holandja) I, Johnson (Anglja) II, Halpin (Australja) III.

163 klm.: Stanquist (Szwecja) 4 godz. 40 : 01.8 I, Kaltenbrunn (Południowa Afryka) 4 : 41.26 II, Antelombe (Francja) 4 godz. 44 : 54.4 III.

50 klm.: George (Belgja) I, Olden (Anglja) II, Uhelaer (Holandja) III.

Szermierka.

Szable: N. Nadi (Włochy) I, A. Nadi (Włochy) II, Van den Wal (Holandja) III.

Zawody drużynowe: Włochy I, Danja II, Anglja III.

Hockey na lodzie:

Kanada I, Ameryka II, Czechy III.

Pięciobój nowoczesny:

Dryssen (Szwecja) I, Delava (Szwecja) II, Runo (Szwecja) III.

Aczkolwiek Polska w Olimpiadzie oficjalnie nie była reprezentowaną, w zawodach uczestniczyło trzech Polaków w barwach Stanów Zjednoczonych. Edward Emilch Knurch zajął czwarte miejsce w skoku o tyczce 355 cm., sierżant Józef Krzyczewski należał do drużyny przeciągania liny, a por. Szymański brał udział w walce wolnej.

VIII OLIMPIADA. PARYŻ. 1924.

Olimpiada Paryska, pierwsza na której oficjalnie reprezentowaną była Polska, odbyła się w Paryżu w dniach od 3 maja do 27 lipca 1924 r. W skład Olimpiady włączono też zawody sportów zimowych, odbyte w dniach od 25 stycznia do 4 lutego 1924 r. w Chamonix w Alpach Francuskich. Szczegółowy program Olimpiady obejmował w dziedzinie sportów zimowych: jazdę szybką na lodzie, jazdę sztuczną na lodzie (do tej ostatniej były dopuszczone też panie), narciarstwo (biegi, skoki i drużynowy bieg wojskowy), hockey, curling, bobsghley. W czasie zawodów właściwej Olimpiady rozegrano w pierwszych dwóch miesiącach, t. j. przed jej oficjalnym otwarciem zawody rugby (od 3—19 maja), piłki nożnej (od 15 maja do 19 czerwca), polo (od 19 czerwca do 4 lipca), strzelanie do tarczy (od 21—29 czerwca) i strzelanie z broni myśliwskiej (równocześnie), szermierka (od 28 czerwca do 8 lipca). Uroczyste otwarcie Olimpiady odbyło się w sobotę 5 lipca, a brali w niem udział jako oficjalni przedstawiciele Polski pp.: ks. Kazimierz Lubomirski, prezes P. K. I. O., Chłapowski, ambasador Polski w Paryżu, Bronisław Kowalewski i Wacław Znajdowski. Nastąpiły zawody lekko-atletyczne (od 5 do 13 lipca), walka grecko-rzymska (od 6—9 lipca), walka wolna (od 10—13 lipca), wioślarstwo (od 10—14 lipca), pięciobój nowoczesny (od 12—17 lipca), lawn tennis (od 13—20 lipca), pływanie (równocześnie), boks (15—20 lipca), gimnastyka (17—23 lipca), dźwiganie ciężarów (21—24 lipca), kolarstwo (23—27 lipca), żeglarstwo (22—27 lipca) oraz konkursy hipiczne (21—27 lipca). Kilka rodzajów sportu wchodziło w program igrzysk tylko nieoficjalnie w ten sposób, że urządzono ich „pokazy”, nie przeprowadzano jednakże mistrzostwa olimpijskiego. Były to w szczególności jazda na nartach za koniem, sparkstoetting, des luges, boks francuski i palcat, oraz piłka baskijska. Panie dopuszczone były do udziału w Olimpiadzie tylko w łyżwiarstwie, szermierce, pływaniu i tennisie.

Wyniki szczegółowe przedstawiają się jak następuje:

I. Łyżwiarstwo,

Jazda szybka. Bieg 500 m.: 1) Jewtraw (USA) 44 s., 2) Olsen (Norw.) 44.2 s., 3) Thumborg (Finl.) 44.8 s., 4) Larsen (Norw.) 44.8 s., 5) Walentus (Finl.) 45 s., 6) Bolomquist (Szwecja) 45.2 s.

Bieg 1500 m.: 1) Thumberg (Finl.) 2.20,8, 2) Larsen (Norw.) 2.22, 3) Moore (USA) 2.25, 4) Skutnabb (Finl.) 2.26,6, 5) Stroem (Norw.) 2,29, 6) Olsen (Norw.) 2.29,2.

Bieg 5000 m.: 1) Thumberg (Finl.) 8.39, 2) Skutnabb (Finl.) 8.48, 3) Larsen (Norw.) 8.50,2, 4) Moen (Norw.) 8.52, 5) Stroem (Norw.) 8.54,6, 6) Białas (Polak USA) 8.55.

Bieg 10000 m.: 1) Skutnabb (Finl.) 18.04,8, 2) Thumberg (Finl.) 18.07,8, 3) Larsen (Norw.) 18.12,2, 4) Olsen (Norw.) 18.13, 5) Stroem (Norw.) 18.18,6, 6) Moen (Norw.) 18.19.

Zestawiając ogólny wynik w biegach osiągnęli miejsca: 1) Thumberg (Finl.) 5¹/₂ p., 2) Larsen (Norw.) 11¹/₂ p., 3) Skutnabb (Finl.) 17 p., 4) Stroem (Norw.) 23 p., 5) Olsen (Norw.), 8) Jucewicz (Polska).

Jazda sztuczna pań: 1) p. Plank-Szabo 7 p. (Austria), 2) Miss Loughram 14 p. (Ameryka), 3) Miss Muckelt 26 p. (Anglja), 4) Miss Blanchard (USA), 5) p. Joly (Francja), 6) Miss Smith (Kanada).

Jazda sztuczna panów: 1) Grafstrom 10 p. (Szwecja), 2) Böckl 13 p. (Austria), 3) Gautschi 22 p. (Szwajcaria), 4) Sliva 28 p. (Czechy), 5) Page 36 p. (Anglja), 6) Niles 46 p. (USA).

Jazda sztuczna parami: 1) p. Berger i pani Engeman (Austria) 9 p., 2) pp. Jacobsson (Finlandja) 17¹/₂ p., 3) pp. Brunet i p. Joly (Francja) 22 p., 4) Muckett—Page (Anglja) 31 p., 5) Wagemans—pani Herlos (Belgia) 37 p., 6) Niles — miss Blanchard (USA) 39 p.

Ogólna klasyfikacja łyżwiarstwa według narodów przedstawia się następująco: 1) Finlandja 72,5 p., 2) Norwegia 71,5 p., 3) Austria 25 p., 4) Ameryka 21,5 p., 5) Szwecja 19 p., 6) Anglja 19, 7) Francja 15, 8) Szwajcaria, 14, 9) Czechosłowacja 6.

II. Narciarstwo.

Bieg 50 klm. 1) Haug (Norw.) 3:42,32, 2) Stromstad (Norw.) 3:40,32, 3) Grottnumsbraaten (Norw.) 3:47,46, 4) Maardalen (Norw.) 3:49,48, 5) Persson (Szwec.) 4:05,59, 6) Alm (Szwec.) 1:17,49.

Bieg 18 klm. 1) Haug (Norw.) 1:14,31, 2) Grottnumsbraaten (Norw.) 1:15,51, 3) Niku (Finl.) 1:16,26, 4) Maardalen (Norw.) 1:16,56, 5) Lendvik (Norw.) 1:17,27, 6) Hedlund (Szwec.) 4:06,31.

Bieg wojskowy patrolowy (na przestrzeni 30 klm. ze strzelaniem): 1) Szwajcaria 3:56.60 — 8 strzałów celnych, 2) Finlandja 4.10 — 11 strzałów celnych, 3) Francja 4:18.53 — 2 strz. cel., 4) Czechy 4:22.24 — 5 strz. cel.

Bieg złożony (bieg 18 klm. i skoki): 1) Haug (Norw.) 18,906 p., 2) Stromstad (Norw.) 18,219 p., 3) Grottumsbraaten (Norw.) 17,851, 4) Okörn (Norw.) 17,264, 5) Nillson (Szwecja) 14.063,6, 6) Adolf Joseph (Czechy) 13,823 (25 uczestników).

Skoki: 1) Thams (Norw.) 18.96 p. skoki 49 i 49 m., 2) Bonna (Norw.) 18,6891 p. skoki 47,5 i 49 m., 3) Haug (Norw.) 18 p. skoki 44 i 44.5, 4) Haugen (Amer.) 17.96 p. skoki 49 i 50 m., 5) Landvik (Norw.) 17,6218 p. skoki 42 i 44.5 m., 6) Nillsen (Szwecja) 17,146 p. skoki 42.5 i 44.5 m. Uczestników było 27 i każdy wykonał po 2 skoki. Poza konkursem Thams skoczył bez upadku 58,5 m. (rekord światowy).

III. H o c k e y n a l o d z i e.

1) Kanada, 2) Stany Zjednoczone, 3) Anglja, 4) Szwecja. Wyniki gier: Kanada-Czechy 30:0, Szwecja-Szwajcaria 9:0, U. S. A.-Belgia 19:0, Kanada-Szwecja 22:0, Kanada-Szwajcaria 33:0, U. S. A.-Szwecja 20:3, U.S.A.-Anglja 11:0, Francja-Belgia 7:5, Szwecja Czechosłowacja 9:3, Czechy-Szwajcaria 11:2, Anglja-Francja 15:2, Anglja-Belgia 19:3, U. S. A. — Francja 22:0. Gry końcowe: Kanada-Anglja 19:2, Ameryka - Anglja 11:0, Anglja - Szwecja 4:3. Finał: Kanada — U. S. A. 6:1. Zwycięstwo Kanady w hockeyu, oraz Norwegji w narciarstwie były najwspanialszemi w ciągu całej Olimpiady.

IV. B o b s l e i g h (saneczki trzy — sześciuosobowe)

4 zjazdy na torze 1400 m. długim, przyczem liczono czas ogólny 4 zjazdów. 1) Szwajcaria (Scherrer) 5:45.54, 2) Anglja (Broome) 5:48.83, 3) Belgja (Mulder) 6:02.29, 4) Francja (Berg) 6:22.95, 5) Anglja (Horton) 6:40.71, 6) Włochy (Obexer) 7:15.41. W przedbiegach Szwajcar de Leysen postawił rekord toru 1.25 sec., osiągając szybkość 70.2 km. w 1 godz. (rek. olimp.).

V. C u r l i n g.

Stawało tylko trzy narody: Anglja, Szwecja i Francja. Rozgrywki: Anglja-Szwecja 38:7, Anglja-Francja 46:4, Szwecja-Francja 18:10. Rezultat końcowy: 1) Anglja, 2) Szwecja, 3) Francja.

Wszystkie sporty zimowe przy ogólnej klasyfikacji uznano za jedną całość, przyczem państwa uzyskały następujący porządek: 1) Norwegia 134,5 pkt., 2) Finlandja 76,5 3) Anglja 30, 4) Ameryka 29, 5) Szwecja 26, 6) Austrja 25, 7) Szwajcarja 24, 8) Francja 16,5 9) Czechosłowacja 8,5, 10) Belgja 2, 11) Włochy i Kanada po 1. Oficjalna ta klasyfikacja skonstruowana została tak nielogicznie, że Kanada przy swoim bezapelacyjnym zwycięstwie w Hockeyu uzyskała zaledwie 12 miejsce i w ogólnej klasyfikacji nie otrzymała ani jednego punktu.

VI. R u g h b y.

1) Stany Zjednoczone, 2) Francja, 3) Rumunja. W rozrywkach brały udział tylko trzy państwa. Wyniki: U. S. A. — Francja 18:3, U. S. A. — Rumunja 37:0, Francja-Rumunja 61:3.

VII. Piłka nożna.

1) Urugwaj (Bramka: Mazali, obrona: Nasazzi, Arispe (kapitan), pomoc: Andrade, Vidal, Ghierra, napad: Urdinaran, Scarone, Petrone, Cea, Romano. — 2) Szwajcarja (Pulver, Reymond, Ramseyer, Oberhauser, Schmiedlin, Pollitz, Ehrenbolger, Pache, Ditrich, Abegglen, Fässler). — 3) Szwecja (Lindberg, Alfredson, Hillen, Friberg, Carlson, Sunderg, Bromesson, Ryddel, Kaifeldt, Dahl, Kock). — 4) Holandja (Van der Meulen, Denis, Tetzner, Lefèvre, Van Linge, Horsten, Snouk-Hurgonje, Groosjohan, Pyl, Visser, De Natris).

Ogółem stawały do zawodów drużyny 21 państw. Po jednej klęsce następowało wyeliminowanie drużyny. Rozgrywki miały przebieg następujący:

Pierwsza runda: Włochy-Hiszpanja 1:0, Czechy-Turcja 5:2, Szwajcarja-Litwa 9:0, U. S. A. - Estonja 1:0, Urugwaj-Jugosławja 7:0, Węgry-Polska 5:0.

Druga runda: Francja-Łotwa 7:0, Holandja-Rumunja 6:0, Irlandja-Bułgarja 1:0, Szwajcarja-Czechy (po przedłużeniu) 1:0, Egipt-Węgry 3:0, Szwecja-Belgja 8:1, Urugwaj - U. S. A. 3:0, Włochy-Luksemburg 2:0.

Trzecia runda: Urugwaj - Francja 5:1, Szwecja - Egipt 5:0, Holandja-Irlandja 2:1, Szwajcarja-Włochy 2:1.

Pół finał: Szwajcarja-Szwecja 2:1, Urugwaj-Holandja 2:1.

Final: Urugwaj-Szwajcaria 3:0, Walka o trzecie miejsce: Szwecja-Holandja 3:1.

VIII. Strzelanie.

A. Do tarczy. Broń dowolna (odl. 600 m. 20 strzałów), zawody indywidualne: 1) Fisher (U. S. A.), 2) Osburn (U. S. A.), 3) Larsen (Danja).

Karabinek (kal. 22., odległ. 50 m., 40 strzałów): 1) Coquelin de Lisle (Francja 398 pkt. na możliwych 400), 2) Dinwiddie (U. S. A., 396 pkt.), 3) Hartman (Szwajcaria, 394 pkt.), 4) Tseslof (Finlandja, 394 pkt.), 5) Krutsson (Szwecja, 392 pkt.), 6) Reich (Szwajcaria, 392 pkt.).

Pistolet (odl. 25 m., 18 strzałów): 1) Bailey (U. S. A.), 2) Carlberg (Szwecja), 3) Hannelins (Szwajcaria), 4) Osinalde (Argentyna), 5) Amaya (Argentyna), 6) Castelbajac (Francja).

Strzelanie drużynowe (broń wolna, drużyny z 5 strzelców, po 10 strzałów każdy na każdy dystans, odległ. 400, 600 i 800 m.), 1) U. S. A. (Fisher, Coulter, Stokes, Crockett, Hinds, 676 punktów na możliwych 750). 2) Francja (Rumeau, Colas, Courquin, Hardy, Roes, 643 p.). 3) Haiti (Rolland, Valborge, Metelins, Destine, Augustin, 646 p.). 4) Szwajcaria (623 p.). 5) Norwegja (595 p.). 6) Afryka Południowa (581 p.).

W ogólnej klasyfikacji otrzymały miejsca: 1) Stany Zjednoczone, 2) Francja, 3) Danja, 4) Finlandja, 5) Szwajcaria, 6) Haiti.

Strzelanie z broni myśliwskiej do biegnącego jelenia: zawody indywidualne, strzał pojedynczy: 1) Boles (U. S. A., 40 p.), 2) Mackworth-Pread (Anglja, 39 p.), 3) Olsen (Norwegja, 39 p.), oraz Hultberg (Szwecja, 39 p.), 5) Liuttula (Finlandja, 37 p.), 6) Swahn (Szwecja, 37 p.).

To samo strzał podwójny: 1) Lolloe Olsen (Norwegja, 76), 2) Makworth-Pread (Wielka Brytania, 72 p.), 3) Swahn (Szwecja, 72 p.), 4) Landelius (Szwecja, 70 p.), 5) Liberg (Norwegja, 70), 6) Tikknen (Finlandja, 60).

To samo zawody drużynowe (po 4 strzelców w drużynie) strzał pojedynczy: 1) Norwegja (Liberg, Olsen, Lilloe-Olsen, Natvig, 160 p.), 2) Szwecja (Johansson, Landelius, Hultberg, Swahn, 154 p.), 3) U. S. A. (Boles, Coulter, Fenton, Stokes, 148 p.), 4) Wielka Brytania (Mackworth-

Pread, O'Leury, Rogers, Faunthorpe, 136 p.), 5) Finlandja (Wegelius, Tikkanen, Liutula, Autonen, 130 p.), 6) Węgry (Szomjas G., Szomjas L., Velez, Takaos, 97 p.).

To samo strzał podwójny: 1) Anglja (Neame, Whitty, Makworth-Pread, Perry, 263 p.), 2) Norwegja (Liberg, Olsen, Natvig, 262), 3) Szwecja (Ekblom, Johansson, Swahn, Landelius, 250), 4) Finlandja (Wegelius, Autonen, Tikkanen, Liutula, 239), 5) U. S. A. (Boles, Coulter, Fonton, Stokes, 233), 6) Czechosłowacja (Hlavacz, Jelen, Sucharda, Hossa, 230),

Strzelanie z broni myśliwskiej do gółęcia z gliny. Zawody indywidualne: 1) Halasy (Węgry, 98 p.), 2) Hubert (Finlandja, 98 p.), Hugher (U. S. A., 97 p.), Montgomery (Kanada, 97 p.), d'Heur (Belgja, 96 p.), Vanco (Kanada, 96 p.).

To samo zawody drużynowe: 1) U. S. A. (Ethen, Hubhes, Moel, Platt, Sharman, Silkwork, 363 p.), 2) Kanada (360 p.), 3) Finlandja (360 p.), 4) Belgja (354 p.), 5) Szwecja (354 p.), 6) Austria (347 p.).

W ogólnej klasyfikacji otrzymały miejsca: 1) Norwegja, 2) Stany Zjednoczone, 3) Anglja, 4) Szwecja, 5) Finlandja, 6) Węgry.

IX. Szermierka.

Floret panowie (zawody indywidualne). Stawało 72 szermierzy, reprezentujących 19 państw: 1) Ducret (Francja, 7 zwycięstw), 2) Cattiau (Francja, 6 zw.), 3) Van Damme (Belgja, 4 zw.), 4) Coutrot (Francja, 3 zw.), 5) Larraz (Argentyna, 2 zw.), 6) Osier (Danja, 1 zw.).

Floret panie: Stawało 25 pań reprezentujących 9 narodów: 1) Osier (Danja, 5 zwycięstw), 2) Davis (Anglja, 4 zw.), 3) Herscher (Danja, 3 zw.), 4) Frecman (Anglja, 2 zw.), 5) Barding (Danja, 1 zw.), 6) Tary (Węgry, 1 zw.).

Florety. Zawody drużynowe. 1) Francja (Gaudin, Ducret, Coutrot, Jobier), 2) Belgja (Gratay, De Montigny, Berre, Beaurin), 3) Węgry (Berty, Schenker, Terstyanszky, Lichtenchert). W zawodach wzięły udział zespoły 19 narodowości po czterech uczestników. W finale osiągnięto rezultaty: Francja-Włochy zwycięstwo Francji wobec ustąpienia zespołu włoskiego, Belgja-Węgry 9 : 7, Francja-Belgja 13 : 3.

Szpadz. Zawody indywidualne. Stawało 67 szermierzy reprezentujących 18 państw: 1) Delporte (Bel-

gja, 8 zwycięstw), 2) Ducret (Francja, 7 zw.), 3) Hellsten (Szwecja, 7 zw.), 4) Cornereau (Francja, 7 zw.), 5) Massard (Francja, 7 zw.), 5) Massard (Francja, 7 zw.), 6) Montegezza (Włochy, 6 zw.).

S z p a d y. Zawody drużynowe: 1) Francja (Buchard, Ducret, Labatus, Lipman, Gaudin, Tainturier). 2) Belgja (De Montigny, De Craecker, Anspach, Tour, Desporte, Gevers). 3) Włochy (Canova, Basletta, Bertinetti, Cuccia). 4) Portugalja. Do zawodów tych stawały zespoły 20 państw. Rozgrywki finału dały rezultat: Włochy-Portugalja 8 : 7, Francja-Belgja 10 : 5, Belgja-Portugalja 9 : 7, Francja-Włochy 8 : 8, Francja-Portugalja 11 : 4, Belgja-Włochy 11 : 5.

S z a b l e. Zawody indywidualne: brało udział 63 szermierzy z 18 państw. 1) Posta (Węgry, 5 zwycięstw), 2) Ducret (Francja, 5 zwycięstw), 3) Garai (Węgry, 5 zw.), 4) Schenker (Węgry, 4 zw.), 5) De Jong (Holandja, 4 zw.), 6) Osier (Danja, 2 zw.):

S z a b l e. Zawody drużynowe. Brało udział 14 państw: 1) Włochy (Puletti, Sarocchi, Bertinetti, Moricca). 2) Węgry (Schenker, Rady, Pochta, Uhlvarik, Terstyanszky, Garet, Berty, Costa). 3) Holandja (Daniels, Dorman, Van der Viel, De Jough, Scherpenhuysen). 4) Czechy. Rozgrywki finału dały następujący rezultat: Włochy-Czechy 11 : 5, Włochy-Holandja 9 : 7, Włochy-Węgry 8 : 8, Węgry-Czechy 11 : 5, Węgry-Holandja 14 : 2, Holandja-Czechy 9 : 7.

W ogólnej klasyfikacji szermierki otrzymały miejsca: 1) Francja, 2) Węgry, 3) Belgja, 4) Danja i Włochy, 6) Anglja.

X. P o l o.

Stawało 5 drużyn. Wvnik turnieju rozgrywanego systemem punktowym od 23 czerwca do 12 lipca był następujący: U. S. A. - Francja 13 : 1, U. S. A. - Anglja 10 : 2, U. S. A. - Hiszpanja 15 : 2, U. S. A. - Argentyna 5 : 6, Argentyna-Francja 15 : 2, Argentyna-Hiszpanja 16 : 1, Argentyna-Anglja 9 : 5, Hiszpanja-Francja 15 : 1, Hiszpanja-Anglja 3 : 10, Anglja-Francja 15 : 3.

Tym sposobem zwycięstwo odniosła: 1) Argentyna (Padilla, Nelson, Miles, Pena) 4 zwycięstwa 8 punktów, stosunek bramek 46 : 14, 2) S t a n y Z j e d n o c z o n e (Hitcheoch, Roe, Vanamaker, Boesch) 3 zwyc., 1 przegrana, 6 punktów,

43:11, 3) Anglja, 4 punkty, 32:25, 4) Hiszpanja, 2 punkty, 21:42, 5) Francja, 0 punktów, 4 przegrane, 7:58.

XI. Zapasnictwo,

A) Walka grecko-rzymska. Walczono w 6 kategoriach wag:

I waga (coqs do 50 kg.): 1) Putsep (Estonja), 2) Ahlfors (Finlandja), 3) Ikonen (Finlandja), 4) Honson (Szwecja).

II waga (plume 50 — 60 kg.): 1) Antilla (Finl.), 2) Toivola (Finl.), 3) MalMBER (Szwecja), 4) Nord (Norwegja).

III waga (legers, 62 — 67, 5 kg.): Friman (Finl.), 2) Keresztes (Węgry), 3) Westerlund (Finl.), 4) Kusnete (Estonja).

IV waga (moyens, 67, 5 — 75 kg.): 1) Westerlund (Finl.), 2) Lindfors (Finl.), 3) Steinberg (Estonja), 4) Gorletti (Włochy).

B. Walka wolna: Walczono w 7 kategoriach wag.

I waga (coqs do 56 kg.): 1) Pihlajamaki (Finlandja), 2) Makinen (Finlandja), 3) Hines (U. S. A.).

II waga (plume, 56 — 61 kg.): 1) Reed (U. S. A.), 2) Newton (U. S. A.), 3) Naitoh (Japonja).

III waga (legers, 61 — 66 kg.): 1) Vis (U. S. A.), 2) Wikstrom (Finl.), 3) Haavisto (Finl.).

IV waga (welter, 66 — 72 kg.): 1) Gerhi (Szwajcarja), 2) Leino (Finl.), 3) Muller (Szwajcarja).

V waga (moyens, 72 — 79 kg.): 1) Haggmann (Szwajcarja), 2) Ollivier (Belgja), 3) Pekkala (Finl.).

VI waga (mi-lourds, 79 — 87 kg.): 1) Spellman (U. S. A.), 2) Svensson (Szwecja), 3) Courant (Szwajcarja).

VII waga (lourds, powyżej 8.7 kg.): 1) Steele (U. S. A.), 2) Wernli (Szwajcarja), 3) Mac Donald (Anglja).

XII. Podnoszenie ciężarów: (5 kategorii wag).

I waga (plumes, do 60 kg.): 1) Gabetti (Włochy), 2) Stadler (Austrja), 3) Reiman (Szwajcarja), 4) Martin (Fran.), 5) Rossineck (Austr.), 6) Ernesaks (Estonja).

II waga (legers, 60—67.5 kg.): 1) Decottignies (Francja), 2) Zwerzina (Austrja), 3) Durdy (Czechy), 4) Treffny (Austrja), 5) Jaquemond (Szwajc.), 6) Vanaaseme (Est.).

III waga (moyens, 67, 5 — 75 kg.): 1) Galimberty (Włochy), 2) Neuland (Estonja), 3) Kikkas (Estonja), 4) Samy (Egipt), 5) Roger François (Fr.), 6) Aeschmann (Szwajc.).

IV waga (mi-lourds, 75 — 82, 5 kg.): 1) Rigoulot (Francja, 2) Hennenberger (Szwajcaria), 3) Friedrich (Austria), 4) Freiburger (Aust.), 5) Bergara (Arg.), 6) Giambelli (Włochy).

V waga (lourds, powyżej 82, 5 kg.): 1) Tomani (Włochy), 2) Aigner (Austria), 3) Tammer (Estonja), 4) Dannoux (Fr.), 5) Lēilands (Łotwa), 6) Bottino (Włochy).

W ogólnej klasyfikacji walki greckorzymskiej otrzymały miejsca: 1) Finlandja, 2) Szwecja, 3) Estonja, 4) Francja, 5) Włochy, 6) podzieliły się Danja, Egipt, Norwegja i Włochy. W walce wolnej otrzymały miejsce: 1) Stany Zjednoczone, 2) Finlandja, 3) Szwajcaria, 4) Anglja, 5) Belgja i Szwecja. W podnoszeniu ciężarów: 1) Włochy, 2) Austria i Francja, 4) Estonja, 5) Szwajcaria, 6) Czechosłowacja.

XIII. B o k s. Walczono w 8 kategoriach walk:

Waga najlżejsza (do 50, 802 kg.): 1) La Barbara (U. S. A.), 2) Mac Kenzie (Anglja), 3) Fee (U. S. A.), 4) Castelenghi (Włochy).

Waga lekka I (50, 802 — 53, 525 kg.): 1) Smith (Afryka południowa), 2) Tripoli (U. S. A.), 3) Ces (Francja), 4) Adren (Szwecja).

Waga lekka II (53, 525 — 57, 152 kg.): 1) Fields (U. S. A.), 2) Salas (U. S. A.), 3) Quartnei (Argentyna), 4) Davargnies (Belgia).

Waga lekka III (57, 152 — 61, 237 kg.): 1) Nielsen (Danja), 2) Capello (Argentyna), 3) Boylestein (U. S. A.), 4) Tholley (Francja).

Waga półśrednia (61, 237 — 66, 678 kg.): 1) Delarge (Belgia), 2) Mender (Kanada), 3) Lewis (Kanada), 4) Dweyer (Irlandja).

Waga średnia (66, 678 — 72, 578 kg.): 1) Mallin (Anglja), 2) Elliot (Anglja), 3) Becken (Belgia), 4) Black (Kanada).

Waga półciężka (72, 578 — 79, 378): 1) Mitchell (Anglja), 2) Petersen (Danja), 3) Sorsdal (Norwegja), 4) Sarandi (Włochy).

Waga ciężka (powyżej 79, 378 kg.): 1) Von Porat (Norwegja), 2) Petersen (Danja), 3) Porzio (Argentyna), 4) De Best (Holandja).

W ogólnej klasyfikacji otrzymały miejsca:
1) Stany Zjednoczone (38 p.), 2) Anglja (30 p.), 3) Belgja (22 p.),
4) Danja (20 p.), 5) Norwegja (14 p.), 6) Argentyna (13 p.), 7)
Kanada (12 p.), 8) Afryka południowa (10 p.), 9) Francja (7 p.),
10) Włochy (6 p.), 11) Szwajcarja, Irlandja i Holandja po 3 p.

XIV. Lekka atletyka.

Bieg 100 m. Z 84 uczestników po szeregu przedbiegów osiągnęli w finale: 1) Abrahams (Anglja, 10,6 sek.), 2) Scholz (U. S. A.), 3) Porrit (Nowa Zelandja), 4) Bowman (U. S. A.), 5) Paddock (U. S. A.), 6) Murchisson (U. S. A.) o metr za zwycięzcą.

Bieg 200 m. Z 63 uczestników po szeregu przedbiegów osiągnęli w finale: 1) Scholz (U. S. A.) mistrz olimpijski w 21,6 sek. (rekord olimpijski z r. 1904 wyrównany), 2) Ch. Paddock (U. S. A.) o dłoń, 3) Liddel (Anglja), 4) Hill (U. S. A.), 5) Norton (U. S. A.), 6) Abrahams (Anglja).

Bieg 400 m. Z 58 uczestników po przedbiegach osiągnęli w finale: 1) E. H. Liddel (Anglja, 47,6 sek. rekord światowy), 2) H. M. Fitch (U. S. A.) o 3 — 4 metry, 3) G. M. Butler (Anglja), 4) Johnston (Kanada), 5) Taylor (U. S. A.). Szósty Imbach (Szwajcarja) zemdlął w czasie biegu.

Bieg 800 m. Z 43 uczestników po szeregu przedbiegów w finale osiągnęli: 1) Lowe (Anglja, 1:52,4), 2) Martin (Szwajcarja, o pierś), 3) Enck (U. S. A.), 4) Stallad (Anglja), 5) Richardson (U. S. A.), 6) Dodge (U. S. A.).

Bieg 1500 m. Po szeregu przedbiegów w finale osiągnęli: 1) Nurmi (Finlandja, 3 m. 53,6 sek.), 2) Scharer (Szwajcarja, o 20 m. w tyle), 3) Stallard (Anglja), 4) Lowe (Anglja), 5) Buker (U. S. A.), 6) Hohn (U. S. A.).

Bieg 5.000 m. Z 28 uczestników po kilku przedbiegach w finale osiągnęli: 1) Nurmi (Finlandja, 14:31,2 sek., rekord olimp.), 2) Ritola (Finlandja, o 30 m.), 3) Wide (Szwecja o 100 m. w tyle), 4) Roming (U. S. A. o 150 m.), 5) Seppale (Finlandja) o 180 m.), 6) Clibon (Anglja).

Bieg 10.000 m. Z 35 uczestników osiągnęli: pierwsze miejsce: 1) Ritola (Finlandja, 30:23,8, rekord światowy pobity o 11,6 sek), 2) Wide (Szwecja, 30:50,8, poprzedni rekord olimp. pobity), 3) Bergh (Finlandja, 400 m. z tyłu), 4) Sipilä (Finlandja), 5) Harper (Anglja), 6) Britton (Anglja).

Bieg Steeple z przeszkodami 3.000 m.: 1) Ritola (Finlandja, 9:33,6), 2) Katz (Finlandja, 60 m. z tyłu), 3) Bontemps (Francja), 4) Rick (U. S. A.), 5) Ebb (Finlandja), 6) Montagu (Anglja).

Bieg Cross Country (na przełaj 10.650 m.). Stawały drużyny 8 państw. Klasyfikacja indywidualna: 1) Nurmi (Finlandja) 32:54,8, 2) Ritola (Finlandja) 34:19,5 3) Johnston (U. S. A.), 4) Harper (Anglja), 5) Lauvaux (Francja), 6) Studenroth (U. S. A.).

To samo, klasyfikacja według państw: 1) Finlandja (Nurmi, Ritola, Lehmatainen), 2) U. S. A. (Johnston, Studenroth, Fager), 3) Francja (Lauvaux, Henet, Norland), 4) Anglja. Z powodu ogromnego upału z 40 uczestników doszło do mety tylko 15.

Bieg rozstawny 4×100 m. Po kilku przedbiegach, w których kilkakrotnie pobito poprzedni rekord światowy i rekord olimpijski, osiągnęli w finale: 1) U. S. A. (Clarke, Hussay, Leconey, Murchison, 41" rekord światowy), 2) Anglja (Abrahams, Nichol, Ranceley, Royle, o 1,5 m.), 3) Holandia (Boot, Broos, De Vries, Van der Bergh o 4,5 m.), 4) Węgry (Kurunczy, Muskat, Rozhagesi, Gerö o 6 m.), 5) Francja (Heise, Degrelle, René, i André Mourlon o 7 m.). Drużyna Szwajcarii, która faktycznie przyszła czwarta, została zdyskwalifikowana za podanie pałeczki po za linią.

Bieg rozstawny 4×400 m. Stawało 7 drużyn. Po przedbiegach osiągnęli w finale: 1) U. S. A. (Cochrane, Helfrich, Mac Donald, Stephenson) 3:16, rekord światowy pobity o 0,6 sek.), 2) Szwecja (Byhlen, Svensson, Weimarth, Engdahl o 7 m.), 3) Anglja (Butler, Riphey, Renwick, Toms), 4) Kanada (Aylwin, Christie, Maynes, Johnston o 40 m.), 5) Francja (Fritz, Galtier, Favodon, Féry o 45 m.), 6) Włochy Cominotto, Facelli, Garguillo, Maffiolini o 75 m.).

Bieg drużynowy 3.000 m. Wynik ostateczny indywidualny: 1) Paavo Nurmi (Finlandja) 8:32 rekord olimpijski, 2) Ritola (Finl.) o 60 m., 3) Mc. Donald (Anglja), 4) Johnston (Anglja), 5) Katz (Finl.), 6) Kirby (U. S. A.), 7) Wibber (Anglja), 8) Cox (U. S. A.), 9) Bontemps (Francja), 10) Porter (Anglja). Klasyfikacja według państw: 1) Finlandja (Nurmi, Ritola, Katz, $1 + 2 + 5 = 8$ punktów), 2) Anglja

(Mac Donald, Johnston, Wibber, 3 + 4 + 7 = 14 punktów), 3) Stany Zjednoczone (Kirby, Cox, Tibbetts, 6 + 8 + 11 = 25 punktów), 4) Francja (9 + 10 + 12 = 31 punktów).

Bieg 110 m. z płótkami: Z 44 uczestników po szeregu przedbiegów osiągnęli w finale: 1) Kinsley (U. S. A. 15 sek.), 2) Atkinson (Afryka Poł., o pierś), 3) Petterson (Szwecja), 4) Christiersson (Szwecja), 5) Anderson (U. S. A.), 6) Gutterie (U. S. A.).

Bieg 400 m. z płótkami: Z 31 uczestników po szeregu przedbiegów osiągnęli w finale: 1) Taylor (U. S. A., 52,6 s. rekord światowy pobity o 1,4 s.), 2) Vilon (Finl.), 3) Riley (U. S. A.), 4) Geo Andre (Francja). Jako drugi osiągnął metę Brootins (U. S. A.), lecz został zdyskwalifikowany, podobnie jak Blachett (Anglja).

Maraton (bieg na 42 km. 195 m.): Do biegu tego, który jest koroną Igrzysk Olimpijskich, stanęło 58 uczestników, jednakże z powodu szalonego upału, panującego w danym dniu zaledwie połowa z nich (30) doszła do mety, a wśród tych, którzy odpadli w czasie drogi ze zmęczenia znalazł się też Kolehmainen, Finlandczyk, zwycięzca maratonu na Olimpiadzie w Antwerpii. Rezultat ostateczny: 1) Albin Oscar Stenroos (Finl., 2 : 41 : 22,6), 2) Bertini (Włochy, 2 : 47 : 19,6), 3) De Mar (U. S. A. (2 : 48 : 14), 4) Halonen (Finl., 2 : 49 : 47,4), 5) Ferris (Anglja, 2 : 52 : 26), 6) Plaza Reyes (Chile, 2 : 52 : 54), 7) El Quafi (Francja 2 : 54 : 19,6), 8) Kinn (Szwecja, 2 : 54 : 33,4), 9) Carreras Salvador (Hiszp., 2 : 57 : 18,4), 10) Lossmann (Estonja, 2 : 57 : 54,6).

Chód 10.000 m.: 1) Ugo Frigerio (Włochy, 47 : 49), 2) G. R. Goodwin (Anglja o 200 m. w. tyle), 3) C. C. Mac Caster (Afryka Poł. o 300 m.), 4) Pavosi (Włochy o 320 m.), 5) Schwab (Szwajcaria o 420 m.), 6) Clarke (Anglja o 450 m.).

Skok w zwyż (z rozbiegiem): Z 40 uczestników osiągnęli miejsca: 1) Osborne (U. S. A.) 198 cm. rekord olimpijski, 2) Brown (U. S. A.) 195 cm., 3) Lowden (Francja) 192 cm., 4) i 5) Poor (U. S. A.) i Gaspar (Węgry) po 188 cm., 6) Jansson (Szwecja) 185 cm.

Skok w dal (z rozbiegiem): Pierwsze dwa miejsca osiągnęli murzyni ze Stanów Zjednoczonych: 1) Dellart Hubbard (U. S. A., 7 m. 445), 2) Gourdin (U. S. A., 7 m. 275).

3) Hansen (Norw., 7 m. 260), 4) Tuuls (Finl., 7 m. 070), 5) Wilhelme (Francja, 6 m. 890), 6) Mac Kintosh (Anglja, 6 m. 92).

Trójskok: 1) Winter (Australja, rekord światowy 15 m. 525), 2) Bruneto (Argentyna, 15 m. 425), 3) Tunlos (Finl., 15 m. 037), 4) Reino (Finl.), 5) Jansson (Szwecja, 14,97 m.), 6) Oda (Japonja, 14,35 m.). Pierwsi pięciu pobili poprzedni rekord olimpijski 14,62 m.

Skok o tyczce: 1) Barnes (U. S. A., 3 m. 95), 2) Graham (U. S. A., 3 m. 95), 3) Brooker (U. S. A., 3 m. 90), 4) Peterson (Danja, 3 m. 80), 5) Piekard (Kanada, 3 m. 80), 6) Spearow (U. S. A., 3 m. 75).

Rzut oszczepem: 1) Myrrhä (Finl., 62 m. 87), 2) Lindstrom (Szwecja, 60 m. 82), 3) Oherst (U. S. A., 58 m. 35), 4) Ekgvist (Finl., 57 m. 56), 5) Neufeldt (U. S. A., 56 m. 87), 6) Blomquist (Szwecja, 56 m. 85).

Rzut dyskiem: Z 31 uczestników w definitywnej rozgrywce osiągnęli miejsca: 1) Clarence Houser (U. S. A., 46 m. 15.5), 2) V. A. Nittymaa (Finl. 44 m. 95), 3) T. J. Lieb (U. S. A. 44 m. 83), 4) A. R. Pope (U. S. A., 44 m. 42), 5) Adkieldt (Norw. 43 m. 40.5), 6) Hartrauft (U. S. A. 42 m. 49).

Rzut kulą: (7.25 kg.). 1) Houser (U. S. A., 14 m. 995), 2) Hartrauft (U. S. A., 14 m. 985), 3) Hills (U. S. A., 14 m. 64), 4) Torpo (Finl., 14 m. 45), 5) Anderson (U. S. A., 14 m. 29), 6) Nicklander (Finl., 14 m. 26).

Rzut młotem (właściwie ciężarem na drucie wagi 7.25 kg.) ,18 uczestników: 1) Tootel (U. S. A., 53 m. 295), 2) Mac Grath (U. S. A., 50 m. 84), 3) Nokes (Anglja, 48.75 m.), 4) Erikson (Finl., 48.74 m.), 5) Skold (Szwecja, 45.25 m.), 6) Mac Eachorn (U. S. A., 45.22 m.).

Pięciobój klasyczny (złożony z biegu na 200 i 1500 m., skoku w dal, rzutu oszczepem i dyskiem), 38 uczestników: 1) Lehtonen (Finl) mistrz olimpijski, zwycięzca VII Olimpiady — 14 punktów, 2) Somfay (Węgry, 16 punk.), 3) Legendre (U. S. A., 18 punk.), 4) Leino (Finl., 23 punk.), 5) Kaer (U. S. A., 24 punk.), 6) Lathinen (Finl., 27 punk.). W poszczególnych punktach osiągnął Lehtonen w dal 6 m. 68, na 200 — 23 sek., oszczep — 50 m. 93, w dysku 40 m. 44 cm., na 1500 m. — II miejsce. W skoku w dal pierwsze miejsce osiągnął Legendre (7.765 m., rekord światowy).

Dziesięciobój klasyczny (36 uczestników).

Konkurencja	Osborn	Norton	Klumberg	Huusari	Southerland	Gerspach	Cejzik
Bieg 100 m . . .	112 s.	116 s	11'6 s.	12 s	11'6 s.	11'4 s	118 s.
Skok w dal . . .	6 m 92	6 m 92	6 m. 96	6 m 16	6 m. 67	6 m 46	5 m 88
Kula	11 m. 435	13 m 04	12 m. 27	12 m 025	10 m. 865	10 m 356	11 m. 875
Skok wzwyż . .	1 m 97	1 m 92	1 m 75	1 m 70	1 m. 80	1 m. 70	1 m. 70
Bieg 400 m . . .	53'2 s.	53 0 s	54 4 s.	53 4 s.	56 s	53 0 s.	55'4 s.
Bieg 110m zpłot.	16'0 s.	166 s	176 s.	16'6 s.	166 s.	16'8 s.	178 s
Dysk	34 m. 51	33 m 11	36 m. 795	33 m 15	30 m. 83	33 m. 91	37 m 335
Tyczka	3 m 50	3 m. 80	3, m 30	3 m. 20	3 m. 30	3 m. 40	2 m. 90
Oszczep	46 m 69	42 m. 09	57 m. 70	53 m. 65	51 m. 015	44 m. 82	46 m. 23
1500 m.	4:50	5 : 38	5 : 16	4 : 41	5 : 19		5 : 11'6
Punktów	7.710 755	7 350 825	7 329,360	7.041,175	6.794 1429	6.743,530	6.329,465

Ogólna klasyfikacja lekkiej atletyki przedstawia się następująco:

(I-sze miejsce—10 punktów, II—5, III—4, IV—3, V 2, VI—1 pkt)

	N A G R O D A					
	I	II	III	IV	V	VI
1. Bieg płaski 100 m.	W.Br.	USA	N. Zel.	USA	USA	USA
2. " " 200 m.	USA	USA	W.Br.	USA	USA	W.Br.
3. " " 400 m.	W.Br.	USA	W.Br.	Kan.	USA	—
4. " " 800 m.	W.Br.	Szwaj.	USA	W.Br.	USA	USA
5. " " 1 500 m.	Finl.	Szwaj.	W.Br.	W.Br.	USA	USA
6. " " 5.000 m.	Finl.	Finl.	Szwec	USA	Finl.	W.Br.
7. " " 10.000 m	Finl.	Szwec	Finl.	Finl.	W.Br.	W.Br.
8. " maratoński	Finl.	Włoch	USA	Finl.	W.Br.	Chile
9. " 110 m. z płotk.	USA	Af.Poł	Szwec	Szwec	USA	—
10. " 400 m. z płotk.	USA	Finl	USA	Franc.	—	—
11. " 300 m. steeple-chasse	Finl.	Finl.	Franc.	USA	Finl.	W.Br.
12. Cross-country indywidualny	Finl.	Finl.	USA	W.Br.	Franc.	USA
13. Cross-country drużynowy	Finl.	USA	Franc.	—	—	—
14. Bieg drużynowy 3.000 m.	Finl.	W.Br.	USA	Franc.	—	—
15. Bieg rozstawny 4 x 100 m.	USA	Szwec.	Holan.	Węgry	Franc	—
16. Bieg rozstawny 4 x 400 m.	USA	W.Br.	W.Br.	Kan	Franc	Włoch
17. Chód 10.000 m. . . .	Wł.	W.Br.	Af.Poł	Włoch	Szwec	W.Br.
18. Rzut dyskiem	USA	Finl	USA	USA	Norw.	USA
19. Rzut oszczepem . . .	Finl.	Szwec	USA	Finl.	USA	Szwec
20. Rzut kulą	USA	USA	USA	Finl.	USA	Finl.
21. Rzut młotem	USA	USA	W.Br.	Finl	Szwec	USA
22. Skok wzwyż	USA	USA	Franc	USA	Węgr.	Szwec
23. Skok wdal	USA	USA	Norw.	Finl.	Franc.	W.Br.
24. Skok o tyczce	USA	USA	USA	Danja	Kan.	USA
25. Trójskok	Austr.	Argen.	Finl	Finl.	Szwec	Japon.
26. Pięciobój	Finl.	Węgry	USA	Finl	USA	Finl.
27. Dziesięciobój	USA	USA	Eston.	Finl.	Af.Poł	Szwaj.

		N A G R O D A					
		I	II	III	IV	V	VI
1. USA	punktów 253	12	10	10	6	9	7
2. Finlandja	" 166	10	5	2	9	2	2
3. W. Brytania	" 84	4	3	5	3	2	6
4. Szwecja	" 32	—	3	2	1	2	2
5. Francja	" 26	—	—	3	2	4	—
6. Włochy	" 19	1	1	1	—	—	—

7. Szwajcaria 13 p., 8. Afryka Poł. 11 p., 9. Australja 10 p., 10. Węgry 10 p., 11. Kanada 8 p., 12. Norwegja 6 p., 13. Argentyna 5 p., 14. Holandja 4 p., 15. Estonia 4 p., 16. Nowa Zelandja 4 p., 17. Danja 3 p., 18. Japonja 1 p., 19. Chile 1 p.

Tak więc na 675 możliwych do zdobycia punktów (27 x 25), *Stany Zjednoczone zdobywają 253, czyli blisko 38 proc.!* 15 punktów nie przypadło nikomu, wskutek dyskwalifikacji lub niedojścia do mety w finałach.

XV. Pływanie.

100 m. stylem dowolnym. Panowie: Z 35 uczestników po szeregu przedbiegów osiągnęli w finale: 1) Johnny Weissmüller (U. S. A., 59 sek., rekord olimpijski), 2) Duke Paoa Kahanamoku (U. S. A., 1:00,4) 3) Duke Sam Kahanamoku (U. S. A., 1:01,8), 4) Arne Borg (Szwecja, 1:02, rekord Europy), 5) Takaishi (Japonja, 1:03). Jako szósty zakwalifikowany Trolle (Szwecja).

To samo panie: Z pośród 20 uczestniczek po przedbiegach osiągnęły w finale: 1) Ethel Lackie (U. S. A., 1:12,8, dawny rekord olimpijski i światowy pobity), 2) Barker (Anglja, 1:20,8), 3) Ernestine Lebrun (Francja, 1:23,4), 4) Pettersson (Szwecja, 1:27,4), 5) Rassmussen (Danja, 1:29). Jako szósta zakwalifikowana p-na Vierdag (Hol.). W przedbiegach Marja Wehsele (U. S. A.) postawiła rekord światowy i rekord olimpijski 1:12,2.

100 m. nawznak panowie: 1) Warren Koaloha (U. S. A. 1:13,2 własny rekord olimpijski pobity o 0,4 s.),

2) Wyatt (U. S. A. 1 : 15.4), 3) Bartha (Węgry 1 : 17.8), 4) Flitz (Belgia 1 : 19.6), 5) Rawlisson (Anglja 1 : 20), 6) Saitoh (Japonja 1 : 19.7).

To samo panie: 1) Sybil Eauer (U. S. A. 1 : 23.2 rekord olimpijski i rekord światowy), 2) P. M. Harding (Anglja 1 : 27.4), 3) Aileen Riggan (U. S. A. 1 : 27.2), 4) Florence Chambers (U. S. A. 1 : 30), 5) Müllerowa (Czechy 1 : 31.2), 6) Miss Ring (Anglja).

200 m. stylem klasycznym. Panowie: Zśród 20 uczestników po przebiegach osiągnęli w finale: 1) R. Skelton (U. S. A. 2 : 56.6 rekord olimpijski), 2) Decombe (Belgia) 2 : 59.2, 3) Kirschbaum (U. S. A. 3 : 01), 4) Linders (Szwecja 3 : 02.2), 5) Wyss (Szwajcaria 3 : 05.6), 6) Henning (Szwecja 3 : 05).

To samo panie: 20 uczestniczek. W finale osiągnęły: 1) L. Morton (Anglja 3 : 33.2 rekord olimpijski), 2) Agnes Geraghty (U. S. A. 3 : 34.3), 3) G. H. Carson (Anglja 3 : 35.4), 4) Petterson (Szwecja 3 : 37.6), 5) Irene Gilbert (Anglja 3 : 38), 6) Koster (Luksenburg 3 : 39.2), 7) Topel (Szwecja 3 : 47.6). W przedbiegu Holenderka p. Baron osiągnęła czas o 10 sek. lepszy od mistrzyni, jednakże z powodu dotknięcia brzegu tylko jedną ręką została zdyskwalifikowana. Przy bróbie pobicia rekordu światowego osiągnęła 3 : 24.2.

400 m. stylem dowolnym. Panowie: 24 uczestników. W finale: 1) Johnny Weissmüller (U. S. A. 5 : 04.2 rekord olimpijski i rekord światowy pobity), 2) Arne Borg (Szwecja 5 : 05.6 dawny rekord światowy pobity), 3) Allan Charlton (Australja 5 : 06.6 dawny rekord światowy pobity), 4) Ake Borg (Szwecja 5 : 26), 5) Hatfield (Anglja 5 : 32), 6) Lester Smith (U. S. A. 5 : 37.4).

To samo panie: 1) Martha Norelius (U. S. A. 6 : 02.2 rekord olimpijski), 2) Helen Wainright (U. S. A. 6 : 03.1), 3) Gertrude Ederle (U. S. A. 6 : 04.1), 4) D. A. Molesworth (Anglja 6 : 25.4), 6) Tanner (Anglja 6 : 34). Piątej nagrody nie przyznano z powodu wycofania się Miss Shand.

1500 m. stylem dowolnym. Panowie: 30 uczestników. W finale osiągnęli: 1) Allan Charlton (Australja 20 : 06.6 rekord światowy i rekord olimpijski), 2) Arne Borg (Szwecja 20 : 41.4 rekord światowy i olimpijski pobity o 30 sek.), 3) Frank de Beaurepaire (Australja 21 : 48.4 dawny rekord olim-

pijski pobity), 4) J. G. Hatfield (Anglja 21 : 55.6 dawny rekord olimpijski pobity), 5) Takaishi (Japonja 22 : 10.8), 6) Ake Borg (Szwecja 21 : 59.4).

Sztafeta pań 4 × 100 m. Sześć drużyn. 1) U. S. A. (Gertrude Ederle, Mariechen Wehselau, Ethel Lackie, E. Donnelly 4 : 58.8 rekord światowy i rekord olimpijski), 2) Anglja (Mc. Kensle, Jeans, Barker, Tanner 5 : 17), 3) Szwecja (Topel, Everlund, Pettersen, Anna Borg 5 : 35.6), 4) Danja (5 : 42.5) 5) Francja (5 : 43.4), 6) Holandja (5 : 45.9).

Sztafeta panów 4 × 200 m. 15 drużyn. W finale osiągnięto: 1) U. S. A. (Breyer, O. Connor, Glancy, Weissmüller 9 : 53.4, rekord olimpijski i rekord światowy pobity o 6 sek.), 2) Australja (De Beaurepaire, Charlton, Christie, Henry, 10 : 02.2, dawny rekord pobity), 3) Szwecja (Trolle, Werner, Ake Borg, Arne Borg 10 : 06.8), 4) Japonja (Myahata, Takaishi, Neda, Onoda 10 : 16.2), 5) Anglja (Thompson, Dicken, Annison, Peter 10 : 29.4), 6) Francja.

Skoki wieżowe zwykłe. Panowie: 25 uczestników: 1) Richmond Cavel-Evre (Australja, punktów 13.5), 2) Janson (Szwecja 14.5 p.), 3) Clarke (Anglja 15.5 p.), 4) Trash (U. S. A. 16.5 p.), 5) Vincent (Francja 17.5 p.), 6) Desjardins (U. S. A. 28 p.), 7) Kninght (Anglja 31 p.), 8) Valamn (Szwecja 31.5), 9) Pinkston (U. S. A. 41 p.).

To samo panie. 11 uczestniczek: 1) Caroline Smith (U. S. A. 6.5 p.), 2) Betty Becker (U. S. A. 11 p.), 3) Topel (Szwecja 15.5 p.), 4) Nielsen (Danja 17 p.), 5) Meany (U. S. A. 22 p.), 6) White (Anglja 23.5 p.).

Skoki wieżowe kombinowane. Panowie: 20 uczestników: 1) Al. White (U. S. A. 9 p.), 2) Fall (U. S. A. 11,5 p.), 3) Pinkston (U. S. A. 16,5 p.), 4) Adlerz (Szwecja 19 p.), 5) Lenormand (Francja), 6) Oberg (Szwecja 31 p.), 7) Sorenson (Danja 36 p.), 8) Helquist (Szwecja 37,5 p.), 9) Karainen (Finlandja).

Skoki z trampoliny. Panowie. 20 uczestników: 1) Al. White (U. S. A. 7 p.), 2) Pierre Desjardins (U. S. A. 8 p.), 3) Clarence Pinkston (U. S. A. 15 p.), 4) Lindmarck (Szwecja 22 p.), 5) Eve (Australja 26 p.), 6) Helquist (Szwecja 30 p.), 7) Sjöberg (Szwecja 34 p.), 8) Hemsing (Holandja 39 p.), 9) Balasz (Czechosłowacja 44 p.).

To samo panie: 17 uczestniczek: 1) Betty Becker

(U. S. A. 8 p.), 2) Aileen Riggin (U. S. A. 12 p.), 3) Caroline Fletcher (U. S. A. 16 p.), 4) Ollivier (Szwecja 22 p.), 5) Johnsson (Szwecja 25 p.), 6) Bornett (Austria 28 p.).

W ogólnej klasyfikacji osiągnęły miejsca: 1) Stany Zjednoczone (217 punktów), 2) Szwecja (58 p.), 3) Anglja (50 p.), 4) Australja (35 p.), 5) Francja (17 p.), 6) Belgja (13 p.), 7) Japonja (8 p.), 8) Danja (6 p.), 9) Węgry (4 p.), 10) Nowa Zelandja (2 p.), 11) Szwajcarja (2 p.), 12) Holandja (2 p.), 13) Czechosłowacja (2 p.), 14) Austria (1 p.), 15) Luxemburg (1 p.).

XVI. Piłka wodna. (Water Polo).

Pierwsza runda: Szwecja—Włochy 7 : 0, Węgry—Anglja 7 : 6, Francja—U. S. A. 3 : 1, Holandja—Szwajcarja 7 : 0, Czechy—Grecja 6 : 1, Irlandja—Austria 5 : 0 (walk over).

Druga runda: Szwecja—Hiszpanja 9 : 1, Czechy—Irlandja 4 : 2, Belgja—Węgry 7 : 2, Francja—Holandja 6 : 3.

Półfinał: Belgja—Czechy 5 : 1, Francja—Szwecja 4 : 2.

Finał: Francja—Belgja 3 : 0.

Walka o drugie, trzecie i czwarte miejsce: Belgja—Szwecja 4 : 3, U. S. A. —Holandja 4 : 2, Węgry—Czechy 7 : 0. Finał rozgrywek o drugie miejsce: Belgja—U. S. A. 2 : 1. Rozgrywki o trzecie miejsce Szwecja—Węgry 4 : 1.

Klasyfikacja ostateczna: 1) Francja (Dujardin, Rigal, Delberghe, Padou, Desborgies, Mayard, Desmettre), 2) Belgja (Fleurix, Gailly, Gerard, Blitz, Dewin, Vermetten, Cludts), 3) Stany Zjednoczone, 4) Szwecja, 5) Węgry, 6) Holandja.

XVII. Wioślarstwo.

Zawody odbywały się na torze w Argenteuil pod Paryżem, przy dość słabym zainteresowaniu, i bardzo wadliwej organizacji. Odległość dla wszystkich rodzajów łodzi 2.000 m.

Skiff (jeden wioślarz): Uczestniczy 8 państw: 1) J. Beresford (Anglja 7 : 49.2), 2) W. Gilmore (U. S. A. 7 : 54), 3) J. Schneider (Szwajcarja).

Pair Oar. (Dwójki bez sternika). Zgłoszone tylko trzy państwa: 1) Holandja (Rosingsh-Reynen, 8:19.4), 2) Francja (Detton-Piot 8 : 21.6), 3) Anglja (Killick-Southagate).

Double Scull. 5 osad. 1) Stany Zjednoczone (Kel-

ly-Costello 7:45), 2) Francja (Stock-Detton, 7:54.8), 3) Szwajcaria (Bosshard-Thoma), 4) Brazylja.

Dwójki ze sternikiem. 5 osad. 1) Szwajcaria (Candeveau-Felberg-Lachapelle 8 : 39), 2) Włochy (Olgeni-Scaturia-Sopracordevole, 8 : 39.2), 3) U. S. A. (Buttler-Wilson-Jennigs), 4) Francja.

Czwórki bez sternika 4 osady. 1) Anglja (Elley-Macnab-Morrison-Sanders, 7:8.6), 2) Kanada (Meckay-Balek-Mariackeri-Wood, 7 : 13), 3) Szwajcaria (Walther-Probst-Albrecht-Sigg), 4) Francja.

Czwórki ze sternikiem. 11 osad. 1) Szwajcaria (Walther-Probst-Albrecht-Sigg-Loosli, 7:18.4), 2) Francja (Constant-Gressiere-Lecomte-Talleux-Bouton, 7:21.4), 4) U. S. A. (Mitcaell-Welsford-Gerhardt-Jelinek-Keunedy), 4) Włochy 5) Holandja.

Ósemki ze sternikiem. 10 osad. 1) U. S. A. (Lundley-Spock-Kinsbury-Rockefeller-Wilson - Sheffield - Muller-Carpentier-Stoddard 6:33.4), 2) Kanada (Bell-Wallace-Campbell-Thompson - Hunter - Taylor-Langford-Little - Smith 6:49), 3) Włochy, 4) Anglja.

Klasyfikacja ogólna: 1) Stany Zjednoczone (133 punkty), 2) Szwajcaria (32 p.), 3) Anglja (27 p.), 4) Francja (21 p.), 5) Holandja (12 p.), 6) Włochy (12 p.), 7) Kanada (10 p.), 8) Australja (3 p.), 9) Brazylja (3 p.).

XVIII. Żeglarstwo.

Jachty monotype (1 żeglarz): 16 państw. 1) Huybrecht (Belgja 1:41.58), 2) H. D. Robert (Norwegja, 1:45.16), 3) H. E. Dittman (Finlandja), 4) Hiszpanja, 5) Szwecja, 6) Holandja.

Jachty 6-metrowe (3 żeglarzy, 10 mil morskich): 1) Norwegja (4 g. 28 m. 4 s.), 2) Danja (4 g. 30 m. 21 s.), 3) Holandja (4. g. 30 m. 45 s.), 4) Szwecja (4 g. 32 m. 53 s.), 5) Włochy (4 g. 33 m. 25 s.), 6) Belgja (4 g. 33 m. 29 s.).

Jachty 8 metrowe (5 żeglarzy, 16 mil morskich): 1) Norwegja (3 g. 16 m. 11 s.), 2) Anglja (3 g. 17 m. 2 s.), 3) Francja (3 g. 17 m. 3 s.), 4) Argentyna (3 g. 19 m. 15 s.), 5) Belgja (3 g. 24 m. 41 s.).

Ogólna klasyfikacja: 1) Norwegja, 2) Belgja, 3) Francja, 4) Anglja, Holandja, Danja.

XIX. Lawn-Tennis.

Gra pojedyncza panów. 92 uczestników reprezentujących 28 państw: 1) Richards (U. S. A.), 2) Cochet (Francja), 3) Morpurgo (Włochy), 4) Borotra (Francja). Rozgrywki półfinału: Richards—Morpurgo 6 : 3, 3 : 6, 6 : 4. Cochet—Borotra 6 : 2, 5 : 7, 6 : 2, 6 : 3. Finał: Richards—Cochet 6 : 4, 6 : 4, 5 : 7, 4 : 6, 6 : 2. Walka o trzecie miejsce: Morpurgo—Borotra 1 : 6, 6 : 2, 8 : 6, 4 : 6, 7 : 5.

Gra pojedyncza pań. 38 uczestniczek reprezentujących 13 państw: 1) Miss Wills (U. S. A.), 2) Vlasto (Francja), 3) Mac Kane (Anglja), 4) Golding (Francja). Rozgrywki półfinału: Wills—Golding 6 : 2, 6 : 1, Vlasto—Mac Kane 0 : 6, 7 : 5, 6 : 1. Finał: Wills—Vlasto 6 : 2, 6 : 2. Walka o trzecie miejsce Mac Kane—Golding 5 : 7, 6 : 3, 6 : 0. Mistrzyni świata Zuzanna Lenglen (Fr.) nie brała w Olimpiadzie udziału.

Gra podwójna panów. 90 uczestników reprezent. 25 państw: 1) Richards—Hunter (U. S. A.), 2) Cochet—Brugnon (Francja), 3) Borotra—Lacoste (Francja), 4) Condon—Richardson (Afryka Południowa). Rozgrywki półfinału: Richards—Hunter biją Lacoste—Borotra 6 : 2, 6 : 3, 0 : 6, 5 : 7, 6 : 3. Cochet—Brugnon biją Condon—Richardson 5 : 7, 6 : 3, 7 : 5, 6 : 2. Finał: Richards—Hunter biją Brugnon—Cochet 4 : 6, 6 : 2, 6 : 3, 2 : 6, 6 : 3. Walka o trzecie miejsce Borotra—Lacoste biją Condon—Richardson 1 : 3, 10 : 8, 6 : 3.

Gra podwójna pań. Stawało 34 panie. 1) Wills—Wightman (U. S. A.), 2) Corel — Mac Kane (Anglja), 3) Shepherd — Colyer Bardon (Anglja), 4) Billout — Bourgeois (Francja). Rozgrywki półfinału: Wightmann—Wills biją Shepherd—Colyer 6 : 3, 1 : 6, 7 : 5. Corel—Mac Kane biją Billout—Bourgeois 6 : 2, 6 : 2. Finał: Wightmann—Wills biją Corel—Mac-Kane 7 : 5, 8 : 6. Walka o trzecie miejsce: Shepherd—Bardon biją Colyer—Billout—Bourgeois 6 : 2.

Gra podwójna mieszana. Stawało 27 par, reprezentujących 15 państw. 1) Wightmann—Williams (U. S. A.), 2) Jessup—Richards (U. S. A.), 3) Bouman—Timmer (Holandja), 4) Mac Kane—Gilbert (Anglja). Rozgrywki półfinału: Jessup—Richards : Bouman—Timmer 6 : 3, 6 : 0, Wightman—Williams : Mac Kane—Gilbert 2 : 6, 8 : 6, 6 : 1. Finał: Wightman—Williams : Jessup—Richards 6 : 2, 6 : 3. Trzecie miejsce zdobyli Mac Kane—Gilbert bijąc Bouman—Timmer.

W klasyfikacji ogólnej: 1) Stany Zjednoczone (55 punktów), 2) Francja (28 p.), 3) Anglja (16 p.), 4) Włochy i Holandja (4 p.), 6) Afryka Połudn. (3 p.).

XX. Kolarstwo.

Wyścig torowy na 1000 m. 36 uczestników. 20 państw. Po szeregu przedbiegów do finału stanęli tylko 3 jeźdźcy: 1) Michard (Francja), 2) Meyer (Holandja), 3) Cugnot (Francja) 12.8 sek. Zwycięzca jest zarazem mistrzem armji francuskiej, mistrzem Francji, mistrzem świata i zwycięzcą Grand Prix.

Wyścig torowy tandemów 2.000 m. 8 państw: 1) Francja (Cugnot, Choury), 2) Danja (E. i F. Hansen), 3) Holandja (Peeters-Boch).

Wyścig torowy drużynowy 4.000 m.: 8 drużyn po 4 uczestników: 1) Włochy, 2) Polska (Lange, Szymczyk, Łazarski i Stankiewicz), 3) Belgja, 4) Francja. Czas zwycięzców 5:12 sek.

Wyścig torowy 50 klm. (indywidualny). 21 państw: 1) Wilems (Holandja) 1 : 18.2, 2) Alden (Anglja) o długość, 3) Wyld (Anglja), 4) De Martino (Włochy), 5) Lange (Polska), 6) Dinale (Włochy). Ukończyło bieg 14 zawodników.

Wyścig szosowy (188 klm., szosa wersalska). 58 uczestników. 23 państw: a) Klasyfikacja indywidualna: 1) Blanchonnet (Francja) 6 : 20.48, 2) Hoevenaers (Belgja) 6 : 30.27, 3) Hamel (Francja) 6 : 30.52, 4) Skold (Szwecja), 5) Blattmann (Szwajcarja), 6) Parfondry (Belgja). b) Klasyfikacja według narodowości: 1) Francja (Blanchonnet, Hamel, Wambst, Leducq 1 + 3 + 8 + 9 = 21 punktów), 2) Belgja, 3) Szwecja, 4) Szwajcarja, 5) Włochy, 6) Holandja, 7) Anglja, 8) Luksenburg, 9) Argentyna, 10) Jugosławja, 11) Czechy, 12) U. S. A., 13) Egipt, 14) Finlandja, 15) Polska. Zwycięzca osiągnął czas 6 godz. 20 m. 48 s., wyprzedzając drugiego o 10 min.

Klasyfikacja ogólna: 1) Francja, 2) Holandja, 3) Belgja, 4) Włochy, 5) Anglja, 6) Danja.

XXI. Jazda konna.

Konkurs skoków (Prix des Nations). 16 przeszkód wysokości 140 cm., każda innego typu. Zgłoszonych 15 narodów, 51 jeźdźców. 1) por. Gemusens (Szwajcarja) klacz Lu-

cette (6 punktów karnych), 2, por. Lequio (Włochy) koń Trebecco (8¹/₄ karn. punk.), 3) por. Królikiewicz (Polska) koń Picador (10 punk. karn.), 4) Mjr. Bowden Smith (Anglja) 10,5 p., 5) A. Borges d'Almeida (Portugalja) 12 p., 6) por. Thelning (Szwecja) 12 p.

Klasyfikacja według narodowości: 1) Szwecja (42,5 p.), 2) Szwajcaria (50 p.), 3) Portugalja (53 p.), 4) Belgja (57 p.), 5) Włochy (57,5 p.), 6) Polska (58,5 p.), 7) Anglja (65³/₄ p.), 8) Hiszpanja (73³/₄ p.).

Mistrzostwo konne (Championat Equestre) składało się z trzech prób: ujeżdżania, wytrzymałości i konkursu skoków. Brało udział 13 narodowości, 46 jeźdźców.

Przy próbie ujeżdżania: 1) Colenbrander (Holandja) 177 p., 2) Van der Voort van Zisp (Holandja) 174 p., 3) Pahud de Mortanges (Holandja) 174 p., 4) De Kruijff (Holandja) 170 p., 5) Sylvan (Szwecja) 169 p., 6) Le Vavasour (Francja) 168 p. Najlepiej przedstawiała się drużyna holenderska, za nimi szwedzka. Z Polaków najlepiej się podobał pułk. Römmel na Krechowiaku.

Próba wytrzymałości polegała na biegu 36 km., z tego pierwsze 7 km. drogami lub ścieżkami, następne 4 km. steeple chase, znowu 15 km. drogami i ulicami Paryża, 8 km. biegu na przełaj, a wreszcie ostatnie 2 km. dowolnie. W pełnym składzie przybyły tylko cztery zespoły: belgijski, holenderski, włoski i polski. Porządek lokat jeźdźców: 1) mjr. Doak (U. S. A.), 2) Pahud de Mortanges (Holandja), 3) Carr (U. S. A.), 4) De Kruijff (Holandja), 5) König (Szwecja), 6) De Fonblanque (Anglja). Punktacji nie ogłoszono.

Konkurs skoków (12 przeszkód wysokości 115—850 cm. szerokości): 1) por. Van der Voort van Zisp (Holandja), 2) kpt. Alwisi (Włochy), 3) Bonvalet (Belgja) 4) De Brabandere (Belgja), 5) Lombardi (Włochy), 6) pułk. Römmel (Polska).

W klasyfikacji „mistrzostwa konnego” jako całości otrzymali: a) Wyniki indywidualne: 1) por. Van der Voort von Zisp (Holandja, 1976 punktów), 2) por. Kirkebjerg (Danja, 1873 p.), 3) mjr. Doak (U. S. A., 1845 p.), 4) Pahud de Mortanges (Holandja, 1828 p.) 5) König (Szwecja, 1730 p.), 6) De Fonblanque (Anglja, 1728 p.). b) Klasyfikacja drużynowa: 1) Holandja (5297,5 p.), 2) Szwecja (4743,5 p.), 3) Włochy (4512 p.), 4) Szwajcaria (4338 p.), 5) Belgja (4233 p.), 6)

Anglja (4064,5 p.), 7) Polska (3551,5 p.), 8) Danja, 9) Francja, 10) Bułgarja, 11) Stany Zjednoczone, 12) Czechy.

Jazda maneżowa (konkurs indywidualny ujeżdżania koni): 1) gen. Linder (Szwecja, na „Piccolomini, 276 punktów), 2) por. Sandström (Szwecja, na „Jabel”, 275 p.), 3) kpt. Lesage (Francja, na „Plumarol”, 265,9 p.), 4) rtm. von Essen (Szwecja, 260 p.), 5) kpt. Triel (Czechy, 256,2 p.), 6) por. Ankarcrona (Szwecja, 256 p.).

W ogólnej klasyfikacji jazdy konnej osiągnęły miejsca: 1) Szwecja, 2) Holandia, 3) Szwajcarja, 4) Włochy, 5) Portugalia, 6) Anglja, Belgja, Danja i Polska.

XXII. Pięciobój nowoczesny.

Obejmował on strzelanie z pistoletów na 25 m., 20 strzałów, pływanie na 300 m. stylem dowolnym, szermierkę na szpady, jazdę konną 5.000 m. steeple chase na koniach dostarczonych przez komitet i losowanych przez zawodników, oraz bieg na przelaj (cross country) na 4.000 m. Startowało 41 zawodników z 13 państw.

Ostateczny wynik był następujący.

	Strzelanie	Pływanie	Szermierka	Konna jazda	Gross country,	Suma miejsc
1. Lundman (Szwecja)	9	1	3	4	1	18 pkt.
2. Dyrssen (Szwecja)	20	4	1	3	11	39 "
3. Ugla (Szwecja)	7	21	5	5	7	45 "
4. Duranton (Francja)	4	18	17 ¹ / ₂	11	4	54 ¹ / ₂ "
5. Avellan (Finlandja)	17	6	17 ¹ / ₂	1	14	55 ¹ / ₂ "
6. Jensen (Danja)	2	19	11 ¹ / ₂	9	19	60 ¹ / ₂ "

Liczba oznacza miejsce zajęte w danej konkurencji. Półówki wypadają wtedy, gdy dwaj zawodnicy zajęli to samo miejsce.

XXIII. Gimnastyka.

Klasyfikacja zespołów: 1) Włochy, 2) Francja, 3) Szwajcaria, 4) Jugosławja, 5) U. S. A., 6) Anglja, 7) Finlandja, 8) Luksemburg.

Klasyfikacja ogólna indywidualna: 1) Stukelj (Jugosławja), 2) Prażak (Czechosłowacja), 3) Supczik (Czechy), 4) Mandrini (Włochy), 5) dr. Klinger (Czechy), 6) Vacha (Czechy).

Cwiczenia indywidualne na przyrzędach. Koń w szereg: 1) Seguin (Francja), 2) Gounot (Francja), 3) Gangloff (Francja), 4) Hlastan (Jugosławja), 5) Dergang (Jugosławja), 6) Supczik (Czechy).

Koń z łękami: 1) Wilhelm (Szwajcaria), 2) Gutveniger (Szwajcaria), 3) Rebetez (Szwajcaria), 4) Widmer (Szwajcaria), 5) Paris (Włochy), 6) Dergang (Jugosławja).

Koń na długość: 1) Kriz (U. S. A.), 2) Koutny (Czechosłowacja), 3) Moszkovsky (Czechosłowacja), 4) Stuckel (Jugosławja), 5) Wandrer (U. S. A.), 6) Porenta (Jugosławja).

Lina: 1) Supczik (Czechosłowacja), 2) Seguin (Francja), 3) Güttinger (Szwajc.), 4) Vacha (Czechosłowacja), 5) Žilic (Jugosławja), 6) Kriz (USA).

Liny z kółkami: 1) Martino (Włochy), 2) Prażak (Czechosłowacja), 3) Vacha (Czechosłowacja), 4) Stuckel (Jugosławja), 5) Supczik (Czechy), 6) Moszkovsky (Czechy).

Poręczce: 1) Guttinger (Szwajcaria), 2) Prażak (Czechosłowacja), 3) Zampori (Włochy), 4) Wilhelm (Szwajcaria), 5) Lertora (Włochy), 6) Vacha (Czechy).

Rek: 1) Stukelj (Jugosławja), 2) Gutveniger (Szwajcaria), 3) Higelin (Francja), 4) Rebetez (Szwajcaria), 5) Miez (Szwajcaria), 6) Gounot (Francja).

Klasyfikacja ogólna: 1) Szwajcaria i Czechosłowacja, 3) Jugosławja, 4) Francja, 5) Włochy, 6) Stany Zjednoczone.

XXIV. Sztuki piękne, związane ze sportem.

Rzeźba: Medal złoty: M. Dimitriadis Costa (Grecja, „Discobol Finlandzki”). Medal srebrny: M. Heldenstein Frantz

(Luxemburg, „Dokoła Olimpiady“). Medal brązowy: 1) M. Gauguin Jean-Rene (Danja, „Bokser“), 2) M. Mascaux Leon Claude (Francja), Cykl medali.

Malarstwo: Medal złoty: M. Jacoby (Luxemburg, „Ćwiczenie Sportowe“). Medal srebrny: M. Yeats Jack. B. (Irlandja, „Pływanie“). Medal brązowy: M. Van Hell Jean (Holandja, „Łyżwiarze“).

Architektura: Medal srebrny: M. Hajos Alfred (Węgry, Plan stadjonu). Medal brązowy: M. Medecin Julien (Stadjon dla Monte Carlo).

Literatura: Medal złoty: M. Geo Charles (Francja, „Igrzyska Olimpijskie“). Medal srebrny: M. Petersen Joseph (Danja, „Euryale“). Medal srebrny: Miss Dorothy Margaret Stuart („Swords Songs“). Medal brązowy: 1) M. Gogarty (Irlandja, Oda do Igrzysk Tailteann), 2) M. Gonnet C. A. (Francja, „O Bogu Olimpu“).

W muzyce nagród nie przyznano.

XXV. Wynik ogólny Olimpiady oceniany jest bardzo rozmaicie, jeżeli się przyjmie rozmaite sposoby obliczenia punktów. W każdym razie niewątpliwem jest, że pierwsze miejsce zdobyły Stany Zjednoczone, jednakże co do następujących zachodzą różnice przy rozmaitych systemach obliczania. Na Olimpiadzie w Londynie pierwszeństwo zdobyła Anglja, w Sztokholmie Szwecja, zaś w Antwerpii podobnie jak w Paryżu Stany Zjednoczone.

A. Klasyfikacja oficjalna Francuskiego Komitetu Olimpijskiego (pierwsze miejsce = 10 punktów, drugie miejsce = 5 p., trzecie miejsce = 4 p., czwarte miejsce = 3 p., piąte miejsce = 2 p., szóste miejsce = 1 p.).

Sporty zimowe: 1) Norwegja (10 punktów), 2) Finlandja (5 p.), 3) Anglja (4 p.), 4) U. S. A. (3 p.), 5) Szwecja (2 p.), 6) Austrja (1 p.).

Rugby: 1) U. S. A. (10 p.), 2) Francja (5 p.), 3) Rumunja (4 p.).

Piłkanożna: 1) Urugwaj (10 p.), 2) Szwajcarja (5 p.), 3) Szwecja (4 p.), 4) Holandja (3 p.).

Strzelanie do tarczy: 1) U. S. A. (10 p.), 2) Francja (5 p.), 3) Danja (4 p.), 4) Finlandja (3 p.), 5) Szwajcarja (2 p.), 6) Haiti (1 p.).

Strzelanie z broni myśliwskiej: 1) Norwegja

(10 p.), 2) U. S. A. (5 p.), 3) Anglja (4 p.), 4) Szwecja (3 p.), 5) Finlandja (2 p.), 6) Węgry (1 p.).

Polo: 1) Argentyna (10 p.), 2) U. S. A. (5 p.), 3) Anglja (4 p.), 4) Hiszpanja (3 p.), 5) Francja (2 p.).

Lekka atletyka: 1) U. S. A. (10 p.), 2) Finlandja (5 p.), 3) Anglja (4 p.), 4) Szwecja (3 p.), 5) Francja (2 p.), 6) Włochy (1 p.).

Zapasy. Walka Grecko-Rzymska: 1) Finlandja (10 p.), 2) Szwecja (5 p.), 3) Estonia (4 p.), 4) Francja (3 p.), 5) Węgry (2 p.), 6) Danja, Egipt, Norwegja i Włochy ($\frac{1}{4}$ p.).

Zapasy. Walka wolna: 1) U. S. A. (10 p.), 2) Finlandja (5 p.), 3) Szwajcarja (4 p.), 4) Anglja (3 p.), 5) Belgja i Szwecja (1,5 p.).

Szermierka: 1) Francja (10 p.), 2) Węgry (5 p.), 3) Belgja (4 p.), 4) Danja i Włochy (2,5 p.), 6) Anglja (1 p.).

Pięciobój nowoczesny: 1) Szwecja (10 p.), 2) Francja (5 p.), 3) Finlandja (4 p.), 4) Danja (3 p.).

Wioślarstwo: 1) U. S. A. (10 p.), 2) Szwajcarja (5 p.), 3) Anglja (4 p.), 4) Francja (3 p.), 5) Holandja i Włochy (1,5 p.).

Gimnastyka: 1) Szwajcarja i Czechosłowacja (7,5 p.), 3) Jugosławja (4 p.), 4) Francja (3 p.), 5) Włochy (2 p.), 6) U. S. A. (1 p.).

Pływanie: 1) U. S. A. (10 p.), 2) Szwecja (5 p.), 3) Anglja (4 p.), 4) Australja (3 p.), 5) Francja (2 p.), 6) Belgja (1 p.).

Boks: 1) U. S. A. (10 p.), 2) Anglja (5 p.), 3) Danja (4 p.), 4) Argentyna (3 p.), 5) Belgja (2 p.), 6) Norwegja (1 p.).

Lawn Tennis: 1) U. S. A. (10 p.), 2) Francja (5 p.), 3) Anglja (4 p.), 4) Holandja i Włochy (2,5 p.), 6) Afryka Południowa (1 p.).

Podnoszenie ciężarów: 1) Włochy (10 p.), 2) Austrja i Francja (4,5 p.), 4) Estonia (3 p.), 5) Szwajcarja (2 p.), 6) Czechosłowacja (1 p.).

Kolarstwo: 1) Francja (10 p.), 2) Holandja (5 p.), 3) Belgja (4 p.), 4) Włochy (3 p.), 5) Anglja (2 p.), 6) Danja (1 p.).

Jazda konna: 1) Szwecja (10 p.), 2) Holandja (5 p.), 3) Szwajcarja (4 p.), 4) Włochy (3 p.), 5) Portugalja (2 p.), 6) Anglja, Belgja, Danja i Polska (po $\frac{1}{4}$ p.).

Żeglarsstwo: 1) Norwegia (10 p.), 2) Belgia (5 p.), 3) Francja (4 p.), 4) Anglia, Holandia i Danja (po 2 p.).

W zestawieniu ogólnem otrzymały miejsca: 1) U. S. A. (94 punkty), 2) Francja (64 p.), 3) Szwecja (43,5 p.), 4) Anglia (41,5 p.), 5) Finlandja (34 p.), 6) Norwegia (31 i $\frac{1}{4}$ p.), 7) Szwajcaria (29,5 p.), 8) Włochy (25 i $\frac{3}{4}$ p.), 9) Holandia (19), 10) Belgia (17 i $\frac{3}{4}$), 11) Danja (17), 12) Argentyna (13), 13) Urugwaj (10), 14) Węgry (8), 15) Czechosłowacja (8), 16) Estonia (7), 17) Austria (5), 18) Rumunia (4), 19) Jugosławia (4), 20) Hiszpanja (3), 21) Australja (3), 22) Portugalia (2), 23) Afryka Południowa (1), 24) Haiti (1), 25) Egipt ($\frac{3}{4}$), 26) Polska ($\frac{1}{4}$).

Klasyfikacja powyższa, aczkolwiek oficjalna, jest nie bardzo ścisła. Jej najważniejszymi wadami jest zsumowanie w niektórych punktach zbyt wielu sportów razem (dzięki temu przy sportach zimowych Norwegia, mając 136 punktów uzyskała w ogólnej klasyfikacji tylko 10 punktów, a Kanada za wspaniałe zwycięstwo w hockeyu nie dostała żadnego punktu i zupełnie nie figuruje wśród państw nagrodzonych), nie robienie różnicy między nagrodami indywidualnymi, a nagrodami drużynowymi i gramami, zsumowanie w jednych działach sportu (np. lekka atletyka) zbyt wielkiej ilości konkurencji, a wreszcie w tych zawodach do których stawało mniej niż 6 zawodników, przyznawanie nagród nawet ostatnim, mimo to, że ponosili oni same klęski (np. Francja w polo, Rumunia w rugby).

B. Z powyższych powodów oficjalna klasyfikacja przy której np. Kanada, Japonja, Nowa Zelandja wyszły bez punktu, wśród samych Francuzów wzbudzała poważne wątpliwości, i z tego powodu redakcja pisma „Auto“, zaproponowała odmienną klasyfikację, przy której liczone ogólną liczbę zwycięzców i zdobywców drugich i trzecich miejsc we wszystkich sportach. Za zwycięstwo przyznawano trzy, za drugie miejsce dwa, a za trzecie jeden punkt. Według tej klasyfikacji państwa osiągnęły następujący porządek: 1) Stany Zjednoczone (214), 2) Finlandja (80), 3) Francja (76), 4) Anglia (66), 5) Szwecja (46), 6) Szwajcaria (44), 7) Włochy (36), 8) Belgia i Norwegia (po 28), 10) Holandia (18), 11) Danja (16), 12) Australja i Czechosłowacja (po 13), 14) Austria (10), 15) Esto-

nja i Kanada (po 9), 17) Argentyna (7), 18) Afryka Południowa i Jugosławia (po 6), 20) Polska i Urugwaj (po 3), 22) Irlandia (2), 23) Rumunia, Nowa Zelandia, Haiti, Japonia (po 1).

C. Jeżeli w ogólnej klasyfikacji uwzględnić mamy i wszystkie sporty i wszystkie konkurencje, obliczając 10 punktów za zwycięstwo, 5 p. za drugie miejsce, 4 p. za trzecie miejsce, 3 p. za czwarte miejsce, 2 p. za piąte miejsce, 1 p. za szóste miejsce, zdaniem redakcji Rocznika najracjonalniejszym byłby system, przy którym ponadto podwójnieby liczone punkty zdobyte w konkurencjach drużynowych i grach oraz Maratonie, a wyjątkowo potrójnie w piłce nożnej, ze względu na ogromną ilość zawodników. Przy tem w zawodach do których stawało mniej niż 6 uczestników, ci którzy zajęli miejsce ostatnie, nie osiągając żadnego zwycięstwa, nie są zupełnie klasyfikowani i nie otrzymują punktów. Przy tym systemie otrzymamy porządek następujący: 1) Stany Zjednoczone (1077 p.), 2) Francja (479), 3) Finlandia (434), 4) Anglia (398), 5) Szwecja (334), 6) Szwajcaria (293), 7) Norwegia (275), 8) Włochy (215), 9) Holandia (165), 10) Belgia (156), 11) Dania (95), 12) Węgry (86), 13) Czechy (81), 14) Kanada (78), 15) Austria (65), 16) Australia (53), 17) Argentyna (53), 18) Jugosławia (41), 19) Estonia (39), 20) Afryka Południowa (31), 21) Urugwaj (30), 22) Polska (20), 23) Japonia (16), 24) Luksemburg (16), 25) Portugalia (16), 26) Irlandia (11), 27) Grecja (10), 28) Szkocja (10), 29) Hiszpania (10), 30) Haiti (8), 31) Nowa Zelandia (6), 32) Brazylia (6), 33) Egipt (6), 34) Chile (2), 35) Łotwa (2). Bez miejsca: Meksyk, Rumunia, Litwa, Bułgaria, Turcja, Indje.

Nie brały udziału w Olimpiadzie: Niemcy, Rosja, Chiny, Persja, Ameryka Środkowa, Equador, Peru, Palestyna, Albania, Sjam, Arabia i kilka państw egzotycznych. Z części świata pierwsze miejsce zajęła Europa, drugie Ameryka, trzecie Australia, czwarte Afryka, ostatnie Azja.

4. UDZIAŁ POLAKÓW W VIII OLIMPIADZIE.

I. Ł y ż w i a r s t w o.

Do biegów stawał Leon Jucewicz (A. Z. S. Warszawa). W biegu na 500 m. osiągnął czas 49.6 sek. (rekord polski) zajmując 16 miejsce z 27 zawodników. Do biegu stawał

w kwadrans po przybyciu do Chamonix, udając się na tor wprost z pociągu. W biegu na 1500 m. osiągnął czas 2:42.6 (rekord Polski) zajmując 15 miejsce. W biegu na 5.000 m. zajął 7 miejsce, uzyskując 10:05 sek. W biegu na 10.000 m. zajął miejsce 14, w czasie 20:40 sek. (rekord Polski, międzyczas na 5.000 m. wynosił 9 min. 51 sek.). W ogólnej klasyfikacji zajął 8 miejsce, podczas gdy Polsce przyznano 7 miejsce.

II. Narciarstwo.

Przewodniczącym wyprawy był prezes P. Z. N. dr. Władysław Osmólski. W biegu patrolowym wojskowym brał udział patrol polski, złożony z por. Woycickiego, plut. Witkowskiego, strzelców Chrobaka, Dańca i Kądziołki. Skutkiem wypadku, jakiemu uległo kilku zawodników (złamanie nart, pobłędzenie) patrol wycofał się.

W biegu 50 klm. zawodnik polski Witkowski (S. N. „Czarni”, Lwów), przybył do mety jako 21 (ostatni z kwalifikowanych) w czasie 6 godz. 25:58 sek. w 2 godz. 40 min. po zwycięzcy.

W biegu na 18 km. na 56 zawodników Franciszek Bujak (S. N. T. T. Zakopane) uzyskał 28 miejsce (1 godz. 42 min. 13 sek.), a Andrzej Krzeptowski (S. N. T. T.) 29 miejsce (1 godz. 43 min. 2 sek.).

W skokach Andrzej Krzeptowski osiągnął 33 m., 21 miejsce na 27 uczestników.

III. Piłka nożna.

Na czele polskiej ekspedycji olimpijskiej stali prezes P. Z. P. N. dr. Edward Cetnarowski, sekretarz i kapitan związkowy P. Z. P. N. p. Adam Obrubański i referent zagraniczny P. Z. P. N. dr. Jentys. W pierwszej rundzie 26 maja została Polska wyeliminowana przez Węgry, ponosząc klęskę 0:5. Skład drużyny polskiej: bramkarz Wiśniewski (Wisła), obrona Fryc (Cracovia), Cyll (Ł. K. S.), pomoc Spojda (Warta), Cikowski (Cracovia), Styczeń (Cracovia) napad Sperling (Cracovia), Reyman I (Wisła), Kałuża (Cracovia), Eatsch (Pogoń), Kuchar Wacek (Pogoń). Jako rezerwa bawili w Paryżu: Goerlitz (Amatorzy), Synowiec (Cracovia), Gintel (Cracovia), Krupa, Reyman III (Cracovia), Miller (Czarni).

Skład drużyny węgierskiej: Bramkarz Biri (Kispesti A. C.), Obrona Mandl (MTK), Fogel II (Ujpesti TK), Pomoc Obitz (FTC), Gutman (MTK), Orth (MTK). Napad Jenny (MTK), Hirzer (Törekves), Opata (MTK), Eisenhoffer (FTC). Bramki strzelili trzy Opata i dwie Hirzer.

IV. Strzelanie do tarczy.

Na czele polskiej drużyny strzeleckiej stał pułk. szt. gen. Walerjan Marjański, oraz mjr. Kazimierz Kierzkowski, jako kierownik techniczny. W skład drużyny wchodził kpt. Bolesław Gościewicz z 31 pp., por. Stanisław Kowalczewski z 6 dyw. sam., por. Marjan Borzemski z 19 p. p., por. Eugenjusz Waszkiewicz z 10 p. a. p., kpt. Brożek z 13 p. p., oraz kapral Władysław Świątek. W strzelaniu drużynowym drużyna polska zajęła na 17 narodów 15 miejsce (476 punktów na 750 możliwych, tj. o 200 mniej niż zwycięzca U.S.A.), mając za sobą tylko Holandję i Portugalję. W obliczeniu indywidualnym osiągnęli Polacy następujące rezultaty: Kowalczewski miejsce 58, Borzemski 60, Waszkiewicz 63, Świątek (65).

W zawodach pistoletowych zdobył por. Borzemski miejsce 9 (17 punktów), pułk. Marjański 21 miejsce (16 punktów), Gościewicz 47 miej. (12 punktów), pozatem uczestniczył w drużynie p. Brożek.

V. Szermierka.

Na czele drużyny polskiej stał p. Emil Vambora (Lwów) prezes P. Z. Szermierczego, a w jej skład wchodził pp. dr. Alfred Ader (Kraków), Konrad Winkler (Kraków), por. Jerzy Zabielski (Kraków), Adam Pappé (Kraków), T. Frvdrych (Lwów), A. Małecki (Lwów), insp. Władysław Sobolewski (Warszawa) i p. Wanda Nowak-Dubieńska (A. Z. S. Kraków).

W zawodach indywidualnych pań na florety reprezentowała Polskę p. Wanda Nowak-Dubieńska. Została wyeliminowana już w pierwszej rundzie, w trzeciej puli, z której zwycięsko wyszły pp. Daniel (Anglja), Hamilton (Szwecja) i Barding (Dania).

W zawodach indywidualnych panów na florety reprezentował Polskę p. Winkler. Został wyeliminowany w pierwszej rundzie w piątej puli, której zwycięż-

cami byli pp. Mendy (Urugwaj), Albaret (Szwajcarja) i Ettinger (Austria).

W walce drużynowej na szable drużyna polska po przegranej z Holandją i Stanami Zjednoczonymi odpadła już w pierwszej rundzie. Drużyna polska przegrała z Holandją 16:0 (otrzymano 64 dotknięć, zadano 28), zaś ze Stanami Zjednoczonymi 12:4 (otrzymano 58 dotknięć, zadano 36). Z polskiej strony brali w walkach udział pp. Winkler, Papeë, Ader i Zabielski, oraz jako rezerwowi, który rozegrał dwa spotkania p. Małecki. Dwa spotkania wygrał p. Papeë, jedno p. Winkler i jedno p. Małecki.

Mimo zgłoszenia Polska odwołała w ostatniej chwili udział w walce na szpady w zespołach.

VI. Lekka atletyka.

Na czele drużyny polskiej stali prezes P. Z. L. A. p. Bronisław Kowalewski, inż. Wacław Znajdowski, zast. kpt. P. Z. L. A., jako kierownik drużyny, p. Kazimierz Weyrauch, jako jego zastępca i p. Tadeusz Chrapowicki, jako członek P. Z. L. A. W skład drużyny wchodził pp. Adamczak Stefan („Pentatlon”, Poznań), Cejzik Antoni (Polonia), Dobrowolski Władysław (6 p. p. Wilno), Jaworski Józef (A. Z. S. Warsz.), Kostrzewski Stefan (A. Z. S. Warsz.), Łukaszewicz Julian (Polonia), Oldak Stanisław (A. Z. S. Warsz.), Sośnicki Stanisław (Polonia), Świętochowski Stanisław (Polonia), Szelestowski Stefan (Polonia), Szenajch Aleksander (Warszawianka), Szydłowski Sławosz (A. Z. S. Warsz.), Weiss Juljusz (A. Z. S. Warsz.), Ziffer Stanisław (Wisła). Trenerem grupy Olimpijskiej był por. Maurycy Baquet. Z 26 konkurencji Polska brała udział w 13, nie osiągnęła jednakże nigdzie sukcesów, a zawodnicy polscy nie doszli nawet ani razu do pół finału.

Bieg na 1000 m. W przedbiegach odpadli Dobrowolski, który w przedbiegu czwartym był przedostatnim przed Turkiem Raufem, Weiss, który w przedbiegu siódmym był ostatnim, Sośnicki, który w przedbiegu szesnastym był przedostatnim przed Łotyszem Gednillą i Szenajch, który w przedbiegu siedemnastym był ostatnim.

Bieg na 200 m. W przedbiegach odpadli: Szenajch, który w przedbiegu trzynastym był przedostatnim przed

Aguilerem z Meksyku, oraz Weiss, który był ostatnim w przedbiegu czternastym.

Bieg na 400 m. W przedbiegach odpadli Ołdak i Świętochowski, którzy osiągnęli ostatnie miejsca.

Bieg na 800 m. W przedbiegu drugim odpadł Jaworski skutkiem zemdlenia na 100 m. przed celownikiem, w przedbiegu piątym Ołdak przybiegł siódmy i ostatni, zaś w przedbiegu szóstym Kostrzewski przybył czwarty przed Mensą (Holandja), Mirgainen (Luksemburg) i Newmanem (Australja). Świętochowski wycofał się.

Bieg na 1500 m. W przedbiegu trzecim Jaworski był szósty przed Eslawą (Meksyk), o 50 m. za Nurmim, w przedbiegu czwartym Kostrzewski szósty przed Newmanem (Australja).

Bieg na 5.000 m. W przedbiegu pierwszym Ziffer był dziesiątym (16 min. 36 sek.) o 300 m. za zwycięzcą, przed Zimmermausem (Łotwa), Eslawą (Meksyk) i Gomesem (Brazylja), zaś w przedbiegu drugim Szelestowski ósmy przed Marthem (Szwajcarja).

Bieg drużynowy na 3.000 m. Indywidualnie był Ziffer (9:35.4) szesnasty, Garaventa (Włochy) siedemnasty, Łukaszewicz (9:55) osiemnasty, Szelestowski (10.04) dziewiętnasty i ostatni. W klasyfikacji drużynowej Polska zajęła miejsce ostatnie (szóste).

Bieg 3.000 m. steeple. Ziffer (10:38.4) odpadł w przedbiegu trzecim, przybywając ostatni, 200 m. za zwycięskim Ritolą.

Skok w dal. Sośnicki osiągnął 5 m. 67 cm., t. j. 1 m. gorzej od rekordu polskiego, a 2 m. gorzej od zwycięzcy.

Skok o tyczce. Adamczak skacze 3.40 m. jednakże zaliczają mu oficjalnie tylko 3.20 z powodu strącenia poprzeczki przez sędziego. Dla dojścia do finału potrzeba było 3.66.

Rzut oyczepem. Szydłowski osiągnął zaledwie około 46 m.

Rzut dyskiem. Szydłowski został wyeliminowany w trzeciej grupie, gdzie był siódmy rzucając 35 m. 71 cm.

Dziesięciobój. Polskę reprezentował Cejzik, zdobywając względnie najlepsze miejsce (11 w ogólnej klasyfi-

kacji) z zawodników polskich biorących udział w lekkiej atletyce. Jego wynik ogólny jest rekordem polskim. W dziesięcioboju tym startowało 36 uczestników, skończyło konkurs 25, wśród nich Cejzik jako 11, zdobywając 6.329 punktów. Wyniki szczegółowe podano wyżej, str. 157.

VIII. Zapaśnictwo.

Walka grecko-rzymska. Polskę reprezentowali dwaj zawodnicy: Wacław Okulicz-Kozaryn (waga średnia) i Leon Rękawek (waga lekka). Przyjęto system eliminacyjny amerykański, przy którym zawodnik odpada po dwóch przegranych.

Rękawek pokonał w pierwszej kolejce Greka Gawlidesa w 16 min. 40 sek., w drugiej kolejce został pokonany w 3 min. przez Estończyka Praksa, zaś w trzeciej kolejce w 10 min. 32 sek. przez Duńczyka Ashehatego, poczem został wyeliminowany.

Okulicz-Kozaryn pokonał w pierwszej kolejce w 8 min. Szwajcara Veuve, w drugiej został pokonany przez Finlandczyka Lindfordta, w 3 min., w trzeciej zwyciężył Hiszpana Vidal de Barachina, w czwartej przyznano mu bez walki zwycięstwo nad Turkiem Tagyarem, zaś w piątej został wyeliminowany po pokonaniu w 6 min. przez Jugosłowianina Gubicza.

VIII. Boks.

Drużynę polską stanowili pp. Świtek (Kujawski Klub Bokserski, Inowrocław), Ertmański (Wielkopolski Klub Bokserski, Poznań), Eugenjusz Nowak (Łódzki Klub Bokserski), Gerbich (Łódzki Kl. Boks.) i Tomasz Konarzewski (Łódzki Kl. Boks.).

W wadze półśredniej stawali: Świtek i Ertmański. Obydwaj zostali pokonani przez Haggertyego (U. S. A.), a to pierwszy przy pierwszej rundzie przez knock out, zaś drugi w drugiej rundzie przez przerwanie walki wskutek nierówności sił.

W wadze średniej Nowak został pokonany przez Murphyego (Irlandja) przez knock out w pierwszej rundzie.

W wadze półciężkiej Gerbich został pokonany przez Pettersena II (Danja) w trzeciej rundzie przez przerwanie walki skutkiem nierówności sił.

W walce ciężkiej Konarzews.k.i w walce z Larsem (Danja) został zdyskwalifikowany w trzeciej rundzie.

Zawodnicy polscy trafili na bardzo ciężkich przeciwników, często zwycięzców w odnośnej klasie wagi.

IX. Wioślarstwo.

Polacy brali udział tylko w wyścigach czwórek ze sternikiem oraz jedynek, odpadli jednakże już w przedbiegach. Kierownikiem ekspedycji był p. Stefan Wróbel (W. T. W.).

Czwórki ze sternikiem. Osadę polską stanowili: Brzozowski, Fronczak, Kawalec, Szawara z Koła Wioślarzy Warszawskich oraz Władysław Nadratowski jako sternik (A. Z. S. Warszawa). W drugim przedbiegu łódź polska przybyła na ostatnim miejscu, jak to określa sprawozdanie oficjalne „daleko” za Francją i Anglią.

W jedynkach w pierwszym przedbiegu reprezentant Polski p. Osiecimski-Czapski Andrzej z Warsz. Tow. Wiośl., został wyeliminowany przybywając „daleko” za Bullem z Australji i Dettonem z Francji.

X. Żeglarstwo.

Polskę reprezentował p. Edward Bryzenmajster (Wojskowy Klub Wioślarski, Warszawa) tylko w wyścigu monotypów. Z 15 uczestników zajął miejsce dziewiąte przed Danją, Kanadą, Argentyną, Hiszpanją, Afryką Południową i Czechami. Jako zastępca zawodnika wyjechał do Paryża p. O. Weiland z Klubu Żeglarskiego w Chojnicach.

XI. Kolarstwo.

Drużyna polska składała się z pp. Jana Łazarskiego (Cracovia), Franciszka Szymczyka (W. T. C.), Józefa Langego (W. T. C.), Tomasza Stankiewicza (W. T. C.), Wiktora Ryla „Iko” (W. T. C.), Wiktora Höchsmanna (Krak. Kl. Cykl), Kazimierza Krzezińskiego (A. Z. S. Lwów), Feliksa Kostrzębskiego (Lwów Tow. Kol.), i Oswalda Millera (Union, Łódź). Kierownikiem ekspedycji był inż. Fr. Szymczyk. Reprezentantami P. Z. T. Kolarskich podczas Olimpiady zostali mianowani kapitanowie związku Feliks Wojtkiewicz i Artur Thiele, oraz sekr. Kaz. Harasimowicz. W biegu szosowym (188 klm.) brało udział czterech reprezentantów Polski. Z nich Höchsmann (Kraków) skutkiem ataku nerwowego biegu nie

skończył, Miller (Łódź) przybył 48-y w 7 godz. 46 min. 56 sek., Kostrzębski 54-ty w 8 godz. 34 m. 54 sek., Krzemiński (Lwów) 57-y (przedostatni). W obliczeniu drużynowym Polska zajęła ostatnie (15-te) miejsce.

Wyścig torowy na 1000 m. Z Polaków stawiali Łazarski ((Kraków) i Szymczyk (W. T. C. Warszawa). W jedenastym przedbiegu Łazarski przybył drugi za Del Grosso (Włochy) robiąc ostatnich 200 m. w 12,8 s. W biegu pocieszenia jednakże odpadł. Szymczyk był pierwszym w dwunastym przedbiegu, jednakże odpadł w piątym ćwierć finale, osiągając trzecie miejsce, poczem nie stawał do biegu pocieszenia dla zachowania sił dla biegu drużynowego

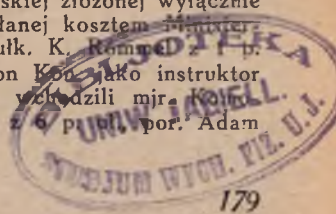
Bieg drużynowy na 4.000 m. dał Polsce największy sukces na Olimpiadzie, gdyż zdobycie drugiego miejsca. Polskę reprezentowała drużyna, złożona z pp. Langego, Łazarskiego, Stankiewicza i Szymczyka. W siódmym przedbiegu drużyna ta pokonała w 5 min. 15 sek. drużynę łotewską, wyprzedzając ją o 200 m. W ćwierć finale Polska została pobita przez Belgię o 100 m. w 5 min. 12 s., jednakże jako najlepsza drużyna z drugich przeszła do półfinału, gdzie pobiła Francję o kilkanaście metrów w 5 m. 18 sek. W finale Włochy pobiły Polskę o 100 m. w 5 min. 15 sek., która dzięki temu zdobyła drugie miejsce.

Wyścig torowy na 50 klm. Z Polaków stawiali Łazarski i Lange, z których pierwszy odpadł po 15 klm. wobec pęknięcia gumy. Lange przez długi czas był na pierwszym miejscu, wyprzedzając pozostałych o 100 m., skutkiem tego jednakże osłabł i przy sprincie końcowym pozostał na piątym miejscu, wyprzedzając 9 innych.

W ogólnem zestawieniu Polska osiągnawszy w kolarstwie jedno miejsce drugie (5 p.) i jedno miejsce piąte (2 p.) znalazła się wraz ze Szwecją na miejscu szóstym.

XI. Jazda konna.

Na czele polskiej drużyny olimpijskiej złożonej wyłącznie z wojskowych i przygotowanej i wysłanej kosztem Ministerstwa Spraw Wojskowych, stanęli ppułk. K. Rómmel p. szwol., jako kierownik, oraz por. Leon Kosiński jako instruktor grupy olimpijskiej. W skład drużyny wchodził mjr. Kosiński z 3 p. uł., rtm. Rostwo-Suski z 6 p. uł. i por. Adam

Królikiewicz z 1 p. szwol., por. Dziadulski z 1 p. szwol. i por. K. Szosland z 2 p. uł. W skład jury z ramienia Polski wchodził ppułk. Bystram. Polacy brali udział w mistrzostwie konnym oraz w skokach przez przeszkody.

W konkursie skoków (Prix des Nations). 27 lipca trzecią nagrodę zdobył por. Adam Królikiewicz na Picadorze, ($8\frac{3}{4}$ punktów karnych), ppułk. Rómmel na Faworycie, koniu poprzednio używanym do zaprzęgu armat w 10 p. a. c. zdobył miejsce jedenaste (18 p. k.), por. Dziadulski na Zeferze miejsce 28 (30 i $\frac{1}{4}$ p. k.), zaś por. Szosland na Jacku miejsce 32 (39 i $\frac{1}{4}$ p. k.), Dużą ilość punktów karnych spowodował dwukrotny upadek konia na przeszkodach, gdyż w przeciwnym razie por. Szosland miał warunki na zdobycie pierwszej nagrody, mając tylko 6 p. za błędy w skokach. Jako zespół osiągnęła Polska $58\frac{1}{2}$ p., t. j. szóste miejsce, wyprzedzając 9 narodowości, a wśród nich Stany Zjednoczone, Francję, Anglię, Holandję, Norwegię, Hiszpanję i Czechy.

W mistrzostwie konnym brało udział 4 jeźdźców polskich.

Z tego przy próbie ujeżdżania z Polaków najlepiej się podobał ppułk. Rómmel na Krechowiaku. Mjr. Komorowski na Amonie przeszedł również bez błędu, lecz dłużej niż 8 m., co pociągnęło za sobą karne punkty. Najlepszy koń polski „Generał” zakulał, wobec czego rtm. Suski wziął udział w konkursie na niepewnej „Lady”. Por. Szosland na „Helusi”, skutkiem wiatru nie znoszonego przez konia, nie mógł iść wzdłuż ściany w stępie i klusie, co zanotowano jako błąd. Punktacji nie ogłoszono.

W próbie wytrzymałości zespół polski przybył wprawdzie w komplecie, jednakże żaden z jeźdźców polskich nie znalazł się wśród 10 pierwszych, a dalsze lokaty nie były podane. Stawali ci sami jeźdźcy, a drogę utrudniało pogubienie podków przez konie za wyjątkiem Amona, i podkuwanie koni po drodze. Kartki sędziowskie w tym konkursie nie były ogłoszone, dlatego nie wiadomo na jakiej podstawie przyznano Polakom dalsze miejsca.

W konkursie skoków otrzymali Polacy miejsca: 6) ppułk. Rómmel, 13) por. Szosland, 23) mjr. Komorowski, 25) rtm. Suski.

W klasyfikacji mistrzostwa konnego jako

całości otrzymali Polacy miejsca: 10) ppułk. Rómmel (1648 p.), 24) por. Szosland (964,5 p.), 25) rtm. Suski (938,5 p.), 26) mjr. Komorowski (929 p.). Razem otrzymało lokatę 32 z 46 jeźdźców, którzy stawali do zawodów. W ogólnej ocenie otrzymała Polska drużyna miejsce siódme (3.551,5 p.) na 13 państw biorących udział w konkursie.

W konkursie indywidualnym ujeżdżania (jazda maneżowa) Polacy z braku odpowiednich koni udziału nie brali. W ogólnej klasyfikacji jazdy konnej Polska otrzymała miejsce szóste, dzieląc je z Anglią, Belgią i Danją.

W ogólnej klasyfikacji Olimpiady na 42 państw biorących udział w Olimpiadzie, zajęła Polska miejsce mniej więcej pośrodku, a to wedle klasyfikacji oficjalnej miejsce 26, wedle klasyfikacji pisma „Auto” miejsce 20, a wedle obliczenia wszystkich zdobytych nagród indywidualnych i drużynowych miejsce 22.

Polska nie obesała zupełnie następujących działów: hockey na lodzie, bobsleigh, curling, rughby, strzelanie z broni myśliwskiej, lawn tennis, podnoszenie ciężarów, walka wolna, pięciobój nowoczesny, pływanie, polo, gimnastyka i konkurs sztuki. Częściowo przyczyną tego jest niski stan odnośnych sportów w Polsce, duże koszta (np. gimnastyka, rughby), częściowo brak organizacji, jak np. w strzelaniu z broni myśliwskiej i konkursie sztuki. Nie obesało też całego szeregu konkurencji w tych działach sportu, w których Polska była zresztą reprezentowaną, np. jazdy figurowej na lodzie, różnych punktów lekkiej atletyki, wioślarstwa, żeglarsstwa i t. p. Dziwnym zbiegiem okoliczności okazuje się, że największe szanse, a nawet pewność zdobycia czwartej nagrody, miałyby Polska w rughby.

IV. Mistrzostwa i Rekordy.

1. Automobilizm.

A. Rekordy Światowe.

zatwierdzone oficjalnie przez Międzynarodową Federację Automobilową 31 października 1924, uzupełnione 16 stycznia 1925. (Pierwsza nazwa oznacza markę samochodu, druga tor, gdzie rekord postawiono, trzecia zdobywcę rekordu.).

I. Rekordy kilometrowe.

a) Start z rozbiegu (flying start).

1 kilometr: 25 września 1924 r.—15 sek. 305/1000; szybkość średnia 235 klm. 217 na godzinę. Pendine Sands, Malcolm Campbell na „Sunbeam”.

5 klm., 17 grudnia 1924 r. — Fiat, H.M.S. 1'27''02, szybk. 206.845 klm. na godzinę, Linas-Monthery, P. Eldridge na 300 C. V. Fiacie.

10 klm. 23 października 1924 r. — Leyland-Thomas, 2'56''3/5, szbk. 203.850 klm. na godz. Linas-Monthery, P. Parry Thomas.

b) Start z miejsca (standing start).

1 klm. 12 lipca 1924 r. — 25 sek. 17/100; średnia szybkość 137 klm. 562 na godzinę. P. Eldridge na Fiacie.

50 klm., 14 listopada 1924 r. — Leyland-Thomas, 16'36''96, szybk. 180.540 klm. na godzinę. P. J. S. Thomas.

100 klm. 21 lipca 1924 roku — Leyland-Thomas, 34'10''49, szybk. 175.600 na godz. Brooklands P. J. G. P. Thomas.

300 klm. 5 sierpnia 1924 r. — Lanchester, 1 g. 52'07''48, szybk. 160.530 klm. na godz.

400 klm. 5 sierpnia 1924 r. — Lanchester, 2 g. 32'51''56, szybk. 157.000 klm. na godz.

500 klm. 5 sierpnia 1924 r. — Lanchester, 3 g. 10'09''99, szybk. 157.760 klm. na godz.

600 klm. 5 sierpnia 1924 r. — Lanchester, 3 g. 47'32''45, szybk. 158.210 klm. na godz.

700 klm. 2 września 1924 r. — Lanchester, 4 g. 32'43''08, szybk. 154.000 klm. na godz.

800 klm. 2 września 1924 r. — Lanchester, 5 g. 10'08''40. Sześć rekordów powyższych ustanow. w Brooklands przez P. J. G. P. Thomas'a.

900 klm. 2 września 1924 r. — Lanchester, 5 g. 50'11''84, szybk. 154.190 klm. na godz.

1.000 klm. 2 września 1924 r. — Lanchester, 6 g. 28'43''85, szybk. 154.340 klm. na godz.

Powyższe dwa rekordy zostały ustan. w Brooklands przez P. P. Thomas'a i Duller'a.

1.500 klm. 2 września 1924 r. — Lanchester, 9 g. 46'52''88, szybk. 152.570 klm. na godz. P. P. Thomas.

2.000 klm. 12—13 października 1924 r. — Bignan, 16 g. 08'51'', szybk. 123.858 klm. na godz.

2.500 klm. 12—13 października 1924 r. — Bignan, 20 g. 01'53'', szybk. 124.804 klm. na godz.

3.000 klm. 12—13 października 1924 r. — Bignan, 24 g. 42'05''3/5, szybk. 121.449 klm. na godz.

Trzy powyższe rekordy ustan. zostały w Linas-Montlhery przez P. P. Martin'a i Gros'a.

Trzy ostatnie rekordy zostały pobite 10 maja 1925 r. przez T. Gilleta przy sposobności jego rekordu 24-godzinowego (p. niżej).

II. Rekordy milowe.

a) Start z rozbiegu (flying start).

1 mila, 12 lipca 1924 r., 24 sek. 67/1000, średnia szybk. 234 klm. 794 na godzinę. Arpajon P. Eldridge na Fiacie.

2 mile, 29 maja 1924 r., 27''16 sek. Brooklands P. J. G. P. Thomas na „Leyland-Thomas”.

5 mil. 23 paźdź. 1924 — Leyland-Thomas, 2'21"1/5, Linas-Monthlery P. Parry Thomas.

b) Start z miejsca (standing start).

Pół mili, 31 października 1923 r., 23'17 sek., Brooklands P. E. A. D. Eldridge na Fiacie, 6 cyl.

10 mil, 23 października 1924—Leyland-Thomas, 3'5"3/5, szybk. 120.58 mil na godz. Linas-Monthlery, P. Parry Thomas.

50 mil, 14 listopada 1924 r. — Leyland Thomas, 26'51"96, szybk. 111.67 mil na godz. P. J. S. Thomas.

200 mil, 20 września 1924 r. — Darracq, 1 g. 57'19"50, szybk. 102.27 mil na godz. Brooklands, Lee Guinness.

500 mil, 2 września 1924 r. — Lanchester, 5 g. 11'53"50, szybk. 96.18 mil na godz. Brooklands P. J. G. P. Thomas.

1.000 mil, 2 września 1924 r.—Lanchester, 10 g. 29'45"35, szybk. 90.271 mil na godz. Brooklands P. P. Thomas.

III. Rekordy godzinne.

Start z miejsca.

1 godz., 17 listopada 1924 r.—Leyland-Thomas, 109 mil 160 łokci, szybk. 109.09 mil na godz. (autodrom Brooklands, P. J. G. Thomas.).

2 godz., 20 września 1924 r. — Darracq, 204 mile 613 łokci, szybk. 102.17 mil. na godz. Brooklands, P. Lee Guinness.

3 godz., 5 sierpnia 1924 r. — Lanchester, 293 m. 1.272 łok., szybk. 97.91 mil. na godz.

4 godz., 5 sierpnia 1924 r. — Lanchester, 393 mile 651 łokci, szybk. 98.34 mil na godz.

5 godz., 2 września 1924 r.—Lanchester, 480 m. 560 łokci. Powyższe 3 rekordy zostały ustanow. w Brooklands przez P. J. G. P. Thomas'a.

6 godz., 2 września 1924 r.—Lanchester, 573 m. 1.620 łokci, szybk. 95.65 mil. na godz.

7 godz. 2 września 1924 r. — Lanchester, 671 m. 1.463 łokci, szybkość 95,97 mil. na godzinę.

Powyższe dwa rekordy zostały ustanow. w Brooklands przez P. P. Thomas'a i Duller'a.

8 godz., 2 września 1924 r.—Lanchester, 758 m. 1.727 łokci, szybk. 94.52 mil. na godz.

9 godz., 2 września 1924 r.—Lanchester, 854 m. 623 łokci, szybkość 94,92 mil. na godz.

10 godzin 2 września 1924 r. — Lanchestr, 950 m. 807 łokci, szybkość 94,52 mil. na godzinę.

12 godz., 2 września 1924 — Lanchester, 1.148 m. 843 łokci, szybkość 95,71 mil na godz.

15 godz., 2 września 1924 r. — Lanchester, 1.148 m. 843 łokci, szybkość 76,56 mil na godz.

Powyższych 5 rekordów zostało ustanowionych w Brooklands przez P. P. Thomas'a, Duller'a i Rapson'a.

20 godz., 12—13 października 1924 r., Bignan, 2.495 klm., szybkość 124 klm. 750 na godz. Linas - Moulthery przez P.P. Martin'a i Osros'a.

24 godz. — 10 maja 1925 — T. Gillet na A. C. w Linas-Monthlery 3.137 klm. (130.71 klm. na godz.).

W maju 1925 r. na torze w Monthlery postawił inż. Gartfield 4 nowe rekordy światowe. Czasy są następujące: w jednej godzinie: 172 klm. 231 m. W 3 godzinach: 509 klm. 857 m. 500 klm. w 2:56:40. W 6 godzinach 945 klm. 397 m. Wóz marki Renault 6-cylindrowy. Poza tem 4 nowe rekordy ustanowił Parry Thomas na maszynie Leyland w Monthlery, 5 klm. w czasie 1 m. 25,9 sek., 10 klm. w 2 m. 52,6 sek., 5 mil w 2 m. 18,9 sek. i 10 mil w 4 m. 52,9 sek. Przeciętna szybkość 208,5 klm. na godzinę.

B. Rekordy Polskie.

Automobilklub Polski urządził po raz pierwszy próbę ustanowienia rekordów polskich na przestrzeni 10 klm. w dn. 14 września 1924 na szosie między Wyszkowem a Ostrowem. Najlepszy czas osiągnęli:

I kategoria (pojemność do 1,1 litr.); Choiński na „Amilkarze” 6 m. 45 (około 90 klm. na godzinę).

II kategoria (pojemność 1,1 — 1,6 litr.); Winnicki na „Fiat” 501” 6 m. 35,5 sek. (około 92 klm. na godz.).

IV kategoria (pojemność 2 — 3 litr.); Bitschan na „Peugeot” 6 m. $\frac{3}{4}$ (około 100 klm. na godz.).

V kategoria (pojemność 3 litr. i więcej); Zwiernik na „Excelsiorze” 5 m. 06 sek. (około 120 klm. na godz.).

Na pozostałych dystansach rekordy polskie nie są ustalone.

C. Ważniejsze zawody o mistrzostwa.

Brak miejsca nie pozwala na zestawienie w Roczniku wyników powtarzanych corocznie od początku XX wieku, wyników rozmaitych ogromnych zawodów o charakterze międzynarodowym. Są to w szczególności: walki o puchar Gordon-Benetta (do r. 1905), o Grand Prix de l'Indianapolis (804 klm.), Targa Florio, Mont Ventoux i t. d. Wyniki w chronologicznym zestawieniu podaje Almanach de Miroir des Sports z r. 1925.

Zawody o mistrzostwo Europy wprowadziła Międz. Fed. Aut. w r. 1923 pod postacią wyścigu o Grand Prix de l'Europe. Odległość 800 klm. W r. 1923 zdobył pierwszą nagrodę J. Salamano na samochodzie Fiat-Pirelli w 5 godz. 27 min. 38 sek. (przec. 146 klm. 602 m. na 1 godz.), zaś w r. 1924 na torze pod Lyonem I. Campari na samochodzie Alfa Roneo w 7 god. 5 min. 34 sek. (przec. 114 klm. 208 na godz.).

Zawody o mistrzostwo Polski nie odbywają się.

Automobilklub Polski urządza natomiast od r. 1921 raidy samochodowe o charakterze międzynarodowym, które mają na celu głównie wypróbowanie wytrzymałości i dostosowania samochodów rozmaitych fabryk do dróg polskich. W r. 1923 od 15 — 22 czerwca odbył się III raid na przestrzeni Warszawa — Cieszyn — Zakopane — Lwów — Stryj — Kołomyja — Warszawa, o długości 2.050 klm. Na starcie stanęło 16 maszyn, z czego ukończyło raid 8 maszyn. Pierwsze miejsce i nagrodę Automobilklubu przyznano inż. Liefeldowi na maszynie Austro-Daimler nr. 1. Drugie miejsce p. Siruczkowi na maszynie „Praha”. Oba samochody bez punktów karnych. Trzecie miejsce p. Mrajski na wojskowym samochodzie Dodge, (5 punktów karnych). Osiągnął on też najlepszy wynik w próbie elastyczności motoru.

W r. 1924 IV raid samochodowy odbył się od 7 — 12 lipca na przestrzeni Warszawa — Białowieża — Zamość — Jarosław — Nowy Sącz — Zakopane — Morskie Oko — Kraków — Katowice — Częstochowa — Poznań — Puck — Warszawa, o ogólnej długości 2.513 klm. Pierwsze miejsce uzyskał znowu inż. Henryk Liefeld (Austro Daimler), drugie Bettaque

(Tatra), trzecie Janssens (Minerwa Belgja), czwarte Dzierliński (Officine Mechaniche Milano).

V. **Polski raid samochodowy** odbył się od 4 do 11 lipca 1925 r. na przestrzeni 3.679 km. wedle marszruty: Warszawa, Wilno, Słonim, Tarnopol, Zakopane, Płock, Bydgoszcz, Warszawa. 17 maja na szosie Wyszaków—Serock odbył się wyścig samochodowy na przestrzeni 25 km., połączony z próbą ustanowienia rekordów Polski na tym dystansie. Najlepszy czas osiągnął J. Kowalski na Renault, przebywając 20km. w 10 m. 19 sek. (116 km. na godzinę).

2. B O K S.

Kategorie wag.

Boks angielski: 1) waga musza (Mouche, Fly) do 50 kg. 802. 2) waga kogucia (Coq, Bantam) do 53,525 kg. 3) waga piórkowa (Plume, Feather) do 57 kg. 152. 4) waga lekka (Legers, Light) do 61 kg. 235. 5) waga pół średnia (Mimoyens, Welter) do 66 kg. 678. 6) waga średnia (Moyens, middle) do 72 kg. 574. 7) waga pół ciężka (Mi-lourds, Light-heavy) do 79 kg. 378. 8) waga ciężka (Lourds, Heavy) do 79 kg. 378 i wyżej.

Boks francuski: 1) waga musza lub najlżejsza (mouche) do 46 kg., 2) waga kogucia (coq) do 50 kg., 3) waga piórkowa (plume) do 55 kg., 4) waga lekka (legers) do 60 kg., 5) waga średnia (moyens) do 66 kg., 6) waga pół ciężka (mi-lourds) do 74 kg., 7) waga ciężka (lourds) ponad 74 kg.

Mistrzostwa światowe.

A. Amatorzy: Za mistrzów świata uchodzą mistrze ostatniej Olimpiady.

B. Zawodowcy: Z końcem roku 1924 mistrzami świata w poszczególnych wagach byli (boks angielski): 1) waga najlżejsza — Pancho Villa (Ameryka), 2) waga kogucia — Abe Goldstein (Ameryka), 3) waga piórkowa—Johny Dundee (Ameryka), 4) waga lekka—Benny Leonard (Ameryka), 5) waga półśrednia — Mickey Walker (Ameryka), 6) waga średnia — Henryk Grzybowski (Harry Greb, Ameryka), 7) waga półciężka — Vacat, 8)

waga ciężka — Jack Dempsey (Ameryka). Mistrzostwo wagi ciężkiej zdobywali kolejno: 7.IX 1892 r. James Corbett, pokonując John L. Sullivana. 17.III 1897 Robert Fitzsimons pokonał Corbetta, zaś jego z kolei 9.V 1899 James Jeffries. Po sześcioletnich zwycięstwach 3.VII 1905 Jeffries wycofał się dobrowolnie i zrezygnował z tytułu na korzyść Martina Harta, ten jednakże już po kilku miesiącach 23.II 1906 został pokonany przez Toma Burnsa, a ten z kolei 26.XII 1908 w Sydney w Australji przez murzyna Jacka Johnsona. Utrzymał on się przy tytule mistrza blisko przez 7 lat, a utracił go 5.IV 1915 r. na rzecz Jess Willarda, ten zaś 4.VII 1919 na meczu w Ohio na rzecz obecnego mistrza Jacka Dempseya, którego dotychczas nikomu nie udało się pokonać.

Mistrzostwa Europy.

A. Amatorzy. Wprowadzono je dopiero w r. 1924, a pierwsze zawody o mistrzostwo na rok 1925 odbyły się w maju w Szwecji. Z polskich bokserów brał w nich udział tylko mistrz Śląska Z. Wende, pokonany w walce na punkty przez mistrza Anglji Vineya.

B. Zawodowcy. Z końcem roku 1924 tytuł mistrzów Europy nosili (boks angielski): 1) waga najlżejsza — Montreuil (Belgja), 2) waga kogucia — Scillie (Belgja), 3) waga piórkowa — Hebrans (Belgja), 4) waga lekka — Vinez (Francja), 5) waga półśrednia — Hobin (Belgja), 6) waga średnia — Roland Todd (Anglja), 7) waga półciężka — Clement (Szwajcarja), 8) waga ciężka — Erminio Spalla (Włochy).

Mistrze zawodowi większych państw.

(Stan z lipca 1924 roku).

Waga najlżejsza: A. Gleizes (Francja), Montreuil (Belgja), Pancho Villa (U. S. A.), Elky Clark (Anglja).

Waga kogucia: A. Routis (Francja), Scillio (Belgja), A. Goldstein (U. S. A.), Johnny Brown (Anglja).

Waga piórkowa: C. Ledoux (Francja), H. Hebrans (Belgja), J. Dundee (U. S. A.), Joe Fox (Anglja).

Waga lekka: F. Bretonnel (Francja), A. Germain (Belgja), B. Leonard (U. S. A.), H. Mason (Anglja).

Waga półśrednia: R. Porcher (Francja), Hobin (Belgia), M. Walker (U. S. A.), K. Lewis (Anglia).

Waga średnia: F. Charles (Francja), R. Devos (Belgia), H. Greb (U. S. A.), R. Todd (Anglia).

Waga półciężka: Bonnele (Francja), Vacat (Belgia), M. Mac Tigue (U. S. A.), J. Bloomfield (Anglia).

Waga ciężka: G. Carpentier (Francja), Van Humbeeck (Belgia), J. Dempsey (U. S. A.), Vacat (Anglia).

Mistrzostwa Polski (Amatorów) odbyły się po raz pierwszy w r. 1924. W rezultacie zawodów rozegranych 3 i 4 maja 1924 r. zostali uznani mistrzami Polski: 1) waga najlżejsza — Neumann (K. S. „Zbyszko”, Poznań), 2) waga kogucia — Menka (Wielkopolski Klub Bokserski, Poznań), 3) waga piórkowa — Gotowała (Kujawski K. Bokserski, Inowrocław), 4) waga lekka — Świtek (Kujawski K. B., Inowrocław), 5) waga półśrednia — Ertmański (Wielkopolski K. B., Poznań), 6) waga średnia — Kuczowski (K. S. „Zbyszko”, Poznań), 7) waga półciężka — Gerbich Jan (Łódzki K. Bokserski), 8) waga ciężka — Konarzewski Tomasz (Łódzki K. Bokserski).

Kluby śląskie, które do r. 1925 nie należały do Polskiego Związku Bokserskiego, przeprowadzały odrębne zawody o **mistrzostwo województwa śląskiego**. W r. 1923 mistrzostwo to zdobyli: 1) waga najlżejsza — Teodor Pyka (Królewska Huta), 2) waga kogucia — Jerzy Dreher (Nowy Bytom), 3) waga piórkowa — Jan Szatton (Królewska Huta), 4) waga lekka — Wende (Katowice), 5) waga półśrednia — Henryk Reguła (Nowy Bytom), 6) waga średnia — Florjan Malinowski (Katowice), 7) waga półciężka — Rischke (Katowice), 8) waga ciężka — Rischke (Katowice).

W r. 1924 po walkach ukończonych w Katowicach 3-go grudnia tytuł mistrzów Śląska otrzymali w kolejnych wagach: 1) Teodor Pyka (Królewska Huta), 2) Malczyk (Katowice), 3) Jan Szatton (Królewska Huta), 4) Wende (Mysłowice), 5) Henryk Reguła (Nowy Bytom), 6) Lazar (Królewska Huta), 7) Rischke (Katowice), 8) Rischke (Katowice).

Zawody o mistrzostwo Śląska na rok 1925 odbyły się 8 kwietnia w Katowicach. Tytuł mistrzów w kolejnych klasach wagi zyskali: 1) Orzegowski (Pierwszy Kl. Sp., Katowice), 2) Górny G. (Królewska Huta), 3) Malczyk (Boks. Kl. Sp., Katowice), 4) Lamuzik (Nowy Bytom), 5) Gawlik (Królewska

Huta), 6) Snopek Jerzy (Boks. Kl. Sp. „Katowice”), 7) Skowronek (B. K. S., Katowice), 8) Wuszik (B. K. S., Katowice). W bieżącym roku mistrze Śląska staną do zawodów o mistrzostwo Polski.

Mistrzostwo województwa łódzkiego na rok 1925 zdobyli w kolejnych wagach od najlżejszych: 1) Hans (Krusche Ender, Pabjanice), 2) Mortczak (dtto), 3) Zygmunt Plewiński (dtto), 4) Wilczek (dtto), 5) Pulc (dtto), 6) Piech (dtto), 7) Stibbe (Łódzki Klub Bokserski), 8) waga ciężka Jarociński (Ł. K. B.).

Mistrzostwa województwa poznańskiego zdobyli 20 maja 1925 r.: w kolejnych wagach od najlżejszych: 1) Glon (Warta), 2) Monka (Warta), 3) Janusz (Warta), 4) Kulasiński (Warta), 5) Ertmański (Pentatlon), 6) Wiśniewski (Warta), 7) w wadze półciężkiej mistrzostwa nie przeprowadzono, 8) Czermański (Unja).

3. GIMNASTYKA.

Mistrzostwo świata jest równoznaczne z mistrzostwem olimpijskim.

Mistrzostwa Europy nie odbywają się.

Mistrzostwa Polski nie odbywają się. Zw. Tow. Gimn. „Sokół” prowadzi jedynie tablice szkolich rekordów lekkoatletycznych.

4. GOLF.

Sport ten głównie jest rozpowszechniony w Anglii, Francji i Belgji, gdzie rozgrywa się zawody o mistrzostwo i zawody międzynarodowe o tytuł mistrza tak dla pań, jak i dla panów. Istnieją nawet zawodowcy w tym sporcie, którzy przeprowadzają własne zawody o mistrzostwo. Największym powodzeniem cieszą się zawody „Omnium”, zarówno w Anglii, jak i we Francji, oraz zawody o puchary „Femina” i „Excelsior” zarezerwowane dla pań francuskich. Wykaz zwyciężczyń podaje Almanach de Miroir des Sports z r. 1924 str. 137.

5. HOCKEY NA LODZIE.

Mistrzostwo świata. W r. 1924 zdobyła je Kanada zwyciężając na Igrzyskach Olimpijskich. Poza tem nieofic. charakter zawodów o mistrzostwo świata mają zawody o puchar Jean Potin, ufundowany w r. 1923. W r. 1923 zdobyła go

Czechosłowacja, w r. 1924 — Szwecja, zaś w r. 1925 w dniach 19 i 21 lutego w Paryżu w Palais de Glace do walki o niego stanęły drużyny Anglii, Belgii, Kanady, Szwajcarii i Francji. Rezultaty zawodów: Anglja—Belgja 6 : 4, Kanada—Szwajcarja 11 : 2, Anglja—Francja 3 : 2, finał: Anglja—Kanada 1 : 4. Rozgrywka pocieszenia: Belgja—Szwajcarja 4 : 0. Puchar zdobyła Kanada.

Nieoficjalne zawody o **mistrzostwo Polski** odbyły się w r. 1924 wyłącznie między drużynami warszawskimi. A. Z. S. pokonał Warszawiankę 14 : 0, a Polonję 6 : 1, wobec czego otrzymał nieoficjalny tytuł mistrza Polski, a oficjalny mistrza Warszawy.

Mistrzostwo Europy w r. 1922 i 1923 zdobyła Czechosłowacja, zaś w r. 1924 na zawodach w Medjolanie w marcu Francja.

W zawodach zagranicznych raz dopiero wzięła udział hockeyowa drużyna polska, w szczególności drużyna Akademickiego Związku Sportowego z Warszawy, która w ostatnim tygodniu grudnia 1924 r. rozegrała szereg zawodów w Szwajcarii w walce o puchar ustanowiony przez jeden z klubów angielskich. A. Z. S. przegrał w zawodach z E. H. C. St. Moritz 5 : 0, mistrzem Europy Paris Canadians 8 : 0, Public Schools A. S. C. 6 : 5, oraz wygrał z włoskim Milano Hockey Club 3 : 2.

6. HOCKEY NA TRAWIE.

Sport ten najbardziej jest rozpowszechniony we Francji, Anglii i Belgii, a we Francji już od r. 1900 przeprowadza się corocznie zawody o mistrzostwo Francji. Poza tem od r. 1906 (z przerwą lat wojennych) odbywają się corocznie zawody o charakterze międzynarodowym między Francją a Anglią, przy których stale zwycięża Anglja. Największem było jej zwycięstwo w r. 1922 (16 : 0), najmniejszym w r. 1923 (2 : 1). W r. 1922 rozpoczęły się zawody międzyna:odowe Francja—Belgja z rezultatem w r. 1922 1 : 0, a w r. 1923 1 : 3.

W r. 1925 w czasie świąt wielkanocnych odbyły się w Genewie zawody o **mistrzostwo Europy** przy udziale 7 państw. W pierwszej rundzie Austria pobiła Szwajcarię 5 : 0, Francja — Hiszpanję 1 : 0, Belgja — Węgry 6 : 0. W półfinale wyeliminowała Francja Czechy 2 : 1, a Belgja Austrię 2 : 1. W finale pobiła Francja Belgję 1 : 0. W rozgrywkach o trzecie

miejsce Austria zwyciężyła Czechy 1:0, a w rozgrywce o piąte miejsce Szwajcaria pobiła Hiszpanję 1:0. Rezultat: 1) Francja, 2) Belgja, 3) Austria, 4) Czechy, 5) Szwajcaria, 6) Hiszpanja. Anglja w zawodach udziału nie brała.

7. JAZDA KONNA.

Mistrzostwem świata jest mistrzostwo olimpijskie.

Zawody o **mistrzostwo Europy** nie odbywają się.

Zawody o **mistrzostwo Polski** w braku Polskiego Związku Jeździeckiego nie odbywają się. W Polsce nie odbyły się też dotychczas żadne zawody o charakterze międzynarodowym. Urządza się jedynie zawody o mistrzostwo armji (p. ustęp 26).

Rekordy Międzynarodowe szybkości konia.

a) Kłus.

Pół mili (804 m. 66): 58.75 sek. koń Lou Dilon (Cleveland, 17.IX 1904).

1 mila (1609 m. 31): 1:54.5, koń Uhlan (Lexington, 6.X 1913).

5 mil (8046 m. 57): 12 min., koń Zambra (Ameryka, 1902).

10 mil (16 km. 93): 26:15, koń Pascal (New York, 2.XI 1893).

20 mil (32 km. 186): 58:25, koń Captain M. Goven (Boston, 31.X 1865).

30 mil (48 km. 279): 1 g. 47:59, koń Gen. Taylor (San Francisco, 21.II 1857).

50 mil (80 km. 465): 3 g. 55:40.5, koń Ariel (Albany N. Y., 1846).

100 mil (160 km. 931): 8 g. 55:53, koń Conqueror 12.II 1853.

b) Galop.

1 mila (1609 m. 31): 1:35.8, koń Man O'War (New York, 30.V 1920).

c) Cwał.

Pół mili (804 m. 66): 55.75, koń Directum I (Syracuse N. Y., 14.IX 1916).

1 mila (1609 m. 31): 1:55, koń Dan Patch (Saint Paul, 8.IX 1906).

2 mile (3218 m. 63): 4:17, koń Dan Patch (Macon, Co, 30.XI 1903).

Rekordy Polskie nie są ustalone.

Z licznych zawodów międzynarodowych podajemy kilka z ostatnich dwóch lat, w których brali udział jeźdźcy polscy.

A. Zawody hipiczne w Nicei. a) W r. 1923 w zawodach tych na 115 zawodników jeźdźcy polscy zdobyli: pułk. Sergjusz Zahorski z 16 p. uł. nagrodę honorową w Prix de Chasse, oraz w Prix des Armes nagrodę I i XII. Mjr. Rómmel z 1 p. szwol. w ogólnym zestawieniu nagrodę III, IV, XVI i XIX, oraz w Prix de Chasse IV nagr. i nagrodę honorową. Por. Królikiewicz z 1 p. szwol. w ogólnym zestawieniu zdobył VIII nagrodę, a nadto VII nagr. w Prix des Armes.

b) W tychże zawodach w r. 1924 zdobyli nagrody: W konkursie „Armji Cudzoziemskich” 8) ppułk. Rómmel na Zeferze, 13) por. Brzeziński z 1 p. uł. W konkursie „Hoteli Nicejskich” 8) rtm. Rostwo-Suski z 6 p. uł. na „Qui Vive”. W zawodach o puchar księżny Aosty 6) kpt. Rostwo-Suski, 16) por. Królikiewicz. W zawodach o nagrodę „Komitetu Uroczystości” w I serji: 1) ppułk. Rómmel na „Zeferze”, 2) rtm. Rostwo-Suski na „Generale”, 3) por. Królikiewicz na „Orkanie”, 6) ppułk. Rómmel na „Mumm Extra Dry”, 13) por. Brzeziński na „Łobuzie”. W II serji: 4) por. Królikiewicz na „Picadorze”. W zawodach o nagrodę ks. Monaco w I serji: 16) ppułk. Rómmel na „Mumm Extra Dry”. W II serji: 1) por. Królikiewicz na „Picadorze”, 7) por. Królikiewicz na „Orkanie”. W zawodach o Nagrodę Zwycięstwa 6) kpt. Rostwo-Suski. W zawodach o wielką nagrodę (puchar) miasta Nicei (16 przeszkód): 1) por. Królikiewicz na „Jašku” (20.000 fr. i puchar wędrowny), 5) por. Królikiewicz na „Picadorze”, 18) ppułk. Rómmel na „Zeferze”.

c) W zawodach nicejskich w kwietniu 1925 roku brało udział 5 jeźdźców polskich i 15 koni. W konkursie Hoteli Nicejskich dla koni dotychczas w Nicei nie nagrodzonych: 4) rtm. Dobrzański na „Lumpie”, 12) por. Zgorzel-ski na „Jaskrawym”. Pozostali oficerowie polscy otrzymali wyróżnienia, jednakże nie otrzymali nagród jako już nagrodzeni w Nicei. Puchar ks. Aosty który w r. 1923 zdobył

Włoch Caffaratti, a w r. 1924 Belg Mesmackers, w roku bieżącym zdobył rtm. Królikiewicz na „Picadorze” i „Cezarze”, 7) ppułk. Römmel, 11) rtm. H. Dobrzański, 2 p. szwol., 12) por. Wł. Zgorzelski 15 p. uł., Por. K. Szosslund 2 p. uł. wyróżniony. W walce o Nagrodę Komitetu zdobył rtm. Królikiewicz trzecią i szóstą nagrodę, rtm. Dobrzański siódmą, por. Zgorzelski ósmą. W czwartym dniu o nagrodę zwycięstwa w serji pierwszej (próba zręczności), 1) rtm. Królikiewicz na „Pikadorze”, 4) por. Zgorzelski na „Zuchu”, 7) rtm. Dobrzański, 8) por. Szosslund. W serji drugiej (próba siły) 2) ppułk. Römmel, 4) rtm. Dobrzański. W piątym dniu o nagrodę k. s. Monaco w serji pierwszej 1) rtm. Dobrzański, 2) por. Zgorzelski. W serji drugiej 1), 3), 4) rtm. Królikiewicz, 5) ppułk. Römmel. W ogólnej klasyfikacji w tym konkursie 1), 3), 4) rtm. Królikiewicz, 5) rtm. Dobrzański, 6) ppułk. Römmel. W zawodach o puchar Nicei w roku bieżącym zdobył go po raz drugi rtm. Królikiewicz na „Pikadorze”. Zdobyl on też drugą nagrodę na „Cezarze”, 5), 7), ppułk. Römmel, 10) rtm. Dobrzański, 11) por. Szosslund. W ostatnim dniu zawodów o puchar Narodów dla drużyn z 4 jeźdźców drużyna polska zdobyła pierwsze miejsce, 2) Portugalia, 3) Belgia, 4) Francja. W ciągu 8 dni zdobyli Polacy 42 nagrody i 6 wstęp honorowych, w tem 6 nagród pierwszych i trzy puchary wędrowne. W ogólnym zestawieniu zajęła Polska miejsce pierwsze, podczas gdy w r. 1924 miejsce piąte.

Zawody o puchar nicejski odbywają się od roku 1921, a puchar ten przed rtm. Królikiewiczem zdobywali kolejno: w r. 1921 kpt. Kuhn (Szwajcarja), w r. 1922 por. Courtecnisse (Francja), w r. 1923 kpt. Formigli (Włochy), wreszcie w dwóch ostatnich latach rtm. Królikiewicz.

B) W lipcu 1924 r. wzięli polscy zawodnicy olimpijcy udział w międzynarodowych zawodach hippicznych w Lucernie. W szczególności w zawodach o nagrodę miasta Lucerny. (7 przeszkód, 42 konie, w tem 9 polskich), 1) rtm. Kochler (Włochy), 2) por. Dziadulski na „Zeferze”, 3) późniejszy zwycięzca olimpijski Szwajcar por. Gemusens na „Lucette”, 11) por. Szosslund na „Jacku”, 15) ppułk. Römmel na „Mumm Extra Dry”. W zawodach o nagrodę św. Jerzego (14 przeszkód, 991 m., 49 koni): 1) por. Królikiewicz na „Picadorze” (1 punkt karny), 4) pułk. Römmel na „Fawory-

cie", 8) por. Królikiewicz na „Orkanie”, 10) por. Szossland na „Fagasio”, 11) ppułk. Rómmel na „Mum Extra Dry”, 12) por. Dziadulski na „Zeferze”, 13) rtm. Rostowo-Suski na „Qui Vive”. W zawodach o Prix du Coursal przy udziale 110 koni na 25 nagród zdobyli jeźdźcy polscy nagród 10. W szczególności por. Dziadulski I nagr. na „Zeferze”, XX nagr. na „Łobuzie”, por. Królikiewicz III nagr. na „Orkanie” i IV nagr. na „Picadorze”. Ppułk. Rómmel VI nagr. na „Faworycie”, X nagr. na „Mum Extra Dry” i XXI nagr. na „Zorzy”. Por. Szossland VII nagr. na „Helusi”, rtm. Rostowo Suski XV nagr. na „Generale” i XXII nagr. na „Qui Vive”. II nagr. zdobył Niemiec von Zangen, V nagr. Szwajcar por. Gemusens na „Lucette”. W konkursie myśliwskim o nagrodę „Hotelu Lucerny” (15 przeszkód, 1092 m.) na 89 koni stawało 14 koni polskich. 1) por. Szossland na „Jacku”, 2) por. Gemusens na „Lucette”, 3) por. Szossland na „Helusi”, 4) por. Dziadulski na „Zeferze”, 11) por. Królikiewicz na „Picadorze”, 12) rtm. Suski na „Generale”, 18) por. Szossland na „Fagasio”, 19) ppułk. Rómmel na „Faworycie”, 20) Komorowski na „Amonie”. Z 20 nagród zdobyli Polacy 8. W biegu o nagrodę pań pierwszą nagrodę zdobyli Niemcy, 4) por. Szossland na „Helusi” i por. Dziadulski na „Łobuzie”, 6) mjr. Komorowski na „Felusiu” i por. Królikiewicz na „Godle”, 7) rtm. Suski na „Qui Vive” i mjr. Komorowski na „Amonie”. Do biegu pocieszenia Polacy nie stawali. W ogólnym zestawieniu Polacy zajęli pierwsze miejsce zdobywszy 31 nagród, w tem pierwszych trzy, drugich jedną, trzecich dwie, czwartych cztery.

8. Sporty kobiece.

Mistrzostwo światowe. Ponieważ kobiety dopuszczone są na Olimpiadach tylko do czterech działów sportu (jazda sztuczna na lodzie, pływanie, szermierka, tenis), w których to działach zwycięstwo olimpijskie jest zarazem mistrzostwem światowym, natomiast uprawiają wiele innych sportów, powstała po wojnie myśl urządzenia co cztery lata specjalnych Olimpiad Kobiecych dla tych działów sportu, w których kobiety nie są dopuszczone do Olimpiad głównych, przede wszystkim zaś dla lekkiej atletyki.

Pierwsza Olimjada Kobięca odbyła się 1 sierpnia 1922 r., a pobito na niej 10 światowych lekko-atletycznych rekordów

kobięcych. Najlepsze wyniki we wszystkich zawodach były następujące:

60 m. Mejzlikowa (II) Czechosłowacja 7.6 s. (rekord światowy).

100 yard. (91.43 m.) Callebout (Anglja) 12 sek. W eliminacyjnych zawodach biegu tego pobity został rekord światowy przez Mejzlikową II 11.4 s.

300 m. Lines (Anglja) 44.8 s. W eliminacyjnych Cast (Anglja) ustanowiła rekord światowy 44 s.

1000 m. Bréard (Francja) 3 : 12 s. rekord światowy.

100 yard. płotki Sabie (U. S. A.) 14.4 s. rekord światowy.

Skok wzwyż Voorhees (U. S. A.) 1 m. 45.

Skok w dal z rozbiegiem Lines (Anglja) 5 m. 06.

Skok w dal z miejsca Sabie (U. S. A.) 2 m. 484.

Rzut kulą oburącz (3 kg. 628) Godbold (U. S. A.) 20 m. 22 rekord światowy.

Rzut oszczepem (0.800 kg.) Pianzola (Szwajcaria) 43 m. 24.

Sztafeta 4 po 100 y.: Anglja 51.8 s. rekord światowy.

Poza programem igrzysk pobite zostały 2 rekordy światowe:

100 m. — Lines 12.8 s. 4 po 100 m. — Anglja 53.4 s.

Na zasadzie ogólnej klasyfikacji pierwsze miejsce uzyskała Anglja, II. — Stany Zjednoczone, III — Francja, IV — Czechosłowacja, V — Szwajcaria.

Druga Olimpiada Kobięca odbędzie się 14 — 16 sierpnia 1926 w Brukseli. Zawody lekko-atletyczne mają być uzupełnione przez rzut dyskiem. Do programu Igrzysk dołączono demonstrację hazeny, oraz międzynarodowy turniej basket ballu o mistrzostwo świata (w r. 1924 mistrzostwo świata w basket ballu zdobyła Kanada).

Z zawodów międzynarodowych odbytych w r. 1924 poza Olimpiadą najważniejsze były międzynarodowe kobiece zawody lekkoatletyczne przy udziale sześciu państw, odbyte 4 lipca w Stramford Bridge pod Londynem. W ogólnej klasyfikacji 1) Anglja, 2) Francja, 3) Czechy. Od r. 1922 odbywają się corocznie mecze Francja - Czechy. W r. 1922 i 1923 zwyciężyły Czechy, zaś w r. 1924 na zawodach odbytych 15 września w Paryżu Francja, 56 : 41.

Międzynarodowa Federacja Sportowa Kobięć ustala kobiece rekordy światowe jedynie w lekkiej atletyce (p. str.

212 — 214)' natomiast rekordy polskie kobiece w lekkiej atletyce ustala P. Z. L. A.

W Polsce w działach sportu uprawianych przez kobiety urządzają polskie związki sportowe zawody o mistrzostwo pań, oraz ustalają listę rekordów kobiecych w narciarstwie, łyżwiarstwie, lekkiej atletyce, pływaniu, wioślarstwie, tenisie i gimnastyce. W kilku działach sportu, aczkolwiek uprawianych przez kobiety (albo ze względu na brak odpowiedniej organizacji, albo z przyczyn zasadniczych) nie urządza się zawodów kobiecych o charakterze mistrzostw, a w szczególności w piłce koszykowej, jeździe konnej, strzelaniu i kolarstwie. W Polsce nie uprawiają kobiety piłki nożnej, boksu, zapasnictwa, hockeyu, rugby, żeglarstwa i kilku innych działów sportu.

Oficjalnymi, lub nieoficjalnymi **mistrzyniami Polski** w różnych działach sportu są panie: Ela Michalewska-Ziętkiewiczowa (S. N. T. T.) w narciarstwie, Olga Przedzimirska (W. T. Ł.) w łyżwiarstwie, Wanda Nowak Dubieńska (A. Z. S. Kraków) w szermierce, Wiera Rychterówna (Łódzki K. T.) w tenisie, czwórka Klubu Wioślarek w Warszawie w wioślarstwie, Olga Schreiberówna (Jutrzenka Krak.) i Eugenia Frydmanówna (Makkabi Warsz.) w pływaniu, a wreszcie cały szereg pań, wymienionych na str. 222 w dziedzinie lekkiej atletyki.

9. Kolarstwo.

I. Rekordy światowe.

(Wedle zestawienia oficjalnego Międzynarodowej Federacji Kolarskiej z dnia 31 października 1924).

Start z rozbiegu.

(*depart lance*)

a) bez prowadzenia.

100 m., 5.4 s., L. Hourlier, Paryż, 7.VII.1912.

500 m., 32.8 s., O. Egg, Mediolan, 18.VII.1917.

1000 m., 1:8 s., O. Egg, Mediolan, 18.VII.1917.

b) z prowadzeniem:

200 m., 11.6 s., E. Demangel, Paryż, 12.VII.1906.

500 m., 29.6 s., M. Lombard, Paryż, 14.X.1897.
1 klm., 1:3.6 s., J. S. Johnson, Paryż, 18.VI, 1896.

Start z miejsca.

(*Depart arreté*)

a) bez prowadzenia:

- 100 m., 9.2 s., S. Morel, Paryż, 20.VII.1922.
200 m., 16.4 s., S. Morel, Paryż, 4.VIII.1922.
500 m., 37 s., Grogna (B), Buenos Ayres, 15.II.1902.
1 klm., 1:13.8 s., Oskar Egg (Sz.), Paryż, 13.IX.1923.
2 klm., 2:33.2 s., Oskar Egg, Paryż, 13.IX.1923.
3 klm., 4:1 s., Seigneur, Paryż, 26.VII.1906.
4 klm., 5:25.8 s., Oskar Egg, Paryż, 17.VI.1914.
5 klm., 6:41.4 s., Oskar Egg, Florencja, 15.VI.1917.
6 klm., 8:8.8 s., Oskar Egg, Paryż, 17.VI.1914.
7 klm., 9:30.4 s., Oskar Egg, Paryż, 17.VI.1914.
8 klm., 10:58.4 s., Oskar Egg, Paryż, 18.VI.1914.
9 klm., 12:19 s., Oskar Egg, Paryż, 18.VI.1914.
10 klm., 13:40.8 s., Oskar Egg, Paryż, 18.VI.1914.
20 klm., 27:18 s., Oskar Egg, Paryż, 18.VI.1914.
40 klm., 54:38.4 s., Oskar Egg, Paryż, 18.VI.1914.
50 klm., 1 g. 12:30.2 s., A. Rousseau (Fr.), Creusot,
10.VIII.1922.
100 klm., 2 g. 30:39.4 s., A. Rousseau, Creusot, 10.VIII.1922.
200 klm., 6 g. 13:6.4 s., Jaeck A. (Sz.), Genewa, 29.X.1901.
300 klm., 9 g. 58:40 s., A. Jaeck, Genewa, 12.V.1901.
500 klm., 16 g. 42:6.2 s., R. Weise, Zehlendorf, 28.IX.1913.

b) To samo rekordy godzinne.

- 1 godz. 44·247 km. Oskar Egg (Paryż, 18.VI.1914).
2 godz. 80·635 km. A. Rousseau Creusot, 10.VIII.1922).
3 godz. 109·304 km. Pawke (N.) (Berlin, 27.VIII.1913).
4 godz. 138·690 km. Weise (N.) (Zehlendorf, 28.IX.1913).
5 godz. 171·375 km. Weise (Zehlendorf, 28.IX.1913).
6 godz. 217·332 km. Bielon G. (W.) (Florencja, 20.XII.1916).
10 godz. 304·566 km. Weise (Zehlendorf, 28.IX.1913).
12 godz. 380·470 km. Weise (Zehlendorf, 28.IX.1913).
15 godz. 452·985 km. Weise (Zehlendorf, 28.IX.1913).
20 godz. 590·235 km. Weise (Zehlendorf, 28.IX.1913).
24 godz. 704·690 km. Weise (Zehlendorf, 28.IX.1913).

c) Rekordy godzinne z prowadzeniem.

- 1 godz. 49:466 km. A. Chase (Paryż, 26.IX.1897).
- 2 godz. 94:200 km. C. Huret (Paryż, 14.VIII.1897).
- 3 godz. 139 km. C. Huret (Paryż, 14.VIII.1897).
- 4 godz. 181:017 km. C. Huret (Paryż, 14.VIII.1897).
- 5 godz. 223:483 km. C. Huret (Paryż, 14.VIII.1897).
- 6 godz. 264 km. C. Huret (Paryż, 14.VIII.1897).
- 10 godz. 422:816 km. C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 12 godz. 501:423 km. C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 15 godz. 609:820 km. C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 20 godz. 780:856 km. C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 24 godz. 909:027 km. C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).

d) Z prowadzeniem (rekordy kilometrowe).

- $\frac{1}{2}$ km., 34.4 s., Demangel (Paryż, 24.VIII.1908).
- 1 km., 1 : 8.2 s., R. Pottier (Paryż, 23.X.1904).
- 2 km., 2 : 22 s., J. Stocks (Paryż, 13.VII.1897).
- 3 km., 3 : 26.4 s., F. C. Armstrong (Paryż, 23.X.1898).
- 4 km., 4 : 33.2 s., T. Linton (Paryż, 2.X.1898).
- 5 km., 5 : 28.8 s., Stocks (Paryż, 18.VII.1897).
- 6 km., 7 : 8.8 s., Sabatier (Paryż, 14.V.1911).
- 7 km., 8 : 21.2 s., Sabatier (Paryż, 14.V.1911).
- 8 km., 9 : 37.6 s., R. Pottier (Paryż, 23.X.1904).
- 9 km., 10 : 49.4 s., R. Pottier (Paryż, 23.X.1904).
- 10 km., 11 : 24.4 s., J. W. Stocks (Paryż, 18.VIII.1897).
- 20 km., 23 : 27 s., J. W. Stocks (Paryż, 18.VIII.1897).
- 30 km., 35 : 48.4 s., A. A. Chase (Paryż, 26.IX.1897).
- 40 km., 48 : 10 s., A. A. Chase (Paryż, 26.IX.1897).
- 50 km., 1 g. 0 : 39.8 s., A. A. Chase (Paryż, 26.IX.1897).
- 100 km., 2 g. 7 : 54.6 s. C. Huret (Paryż, 14.VIII.1897).
- 200 km., 4 g. 28 : 4 s., C. Huret (Paryż, 14.VIII.1897).
- 300 km., 6 g. 53 : 3.6 s., C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 400 km., 9 g. 25 : 6.2 s., C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 500 km., 11 g. 57 : 58.8 s., C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 600 km., 14 g. 41 : 28.4 s., C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 700 km., 17 g. 31 : 31.2 s., C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 800 km., 20 g. 45 : 59.2 s., C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 900 km., 23 g. 46 : 28.2 s., C. Huret (Paryż, 15.VIII.1897).
- 1000 km., 40 g. 36 : 56 s., J. Corre (Lille, 26.III.1894).

e) Rekordy za motorem:

- 1 km., 1:4.2 s., V. Linart (Paryż, 19.IX.1920).
- 2 km., 1:52.8 s., H. Fossier (Paryż, 23.IX.1921).
- 3 km., 2:39.2 s., H. Fossier (Paryż, 23.IX.1921).
- 4 km., 3:23.8 s., H. Fossier (Paryż, 23.IX.1921).
- 5 km., 4:7.8 s., H. Fossier, (Paryż, 23.IX.1921).
- 6 km., 4:51.8 s., H. Fosier (Paryż, 23.IX.1921).
- 7 km., 5:36.2 s., H. Fossier (Paryż, 23.IX.1921).
- 8 km., 6:19.8 s., H. Fossier (Paryż, 23.IX.1921).
- 9 km., 7:3.2 s., H. Fossier (Paryż, 23.IX.1921).
- 10 km., 7:38.2 s., V. Linart (Paryż, 20.VII.1924).
- 15 km., 11:35.2 s., L. Vanderstuyft Haga, 12.XII.1921)
- 20 km., 15:15.8 s., G. Serès (Paryż, 20.VII.1924).
- 30 km., 22:40 s., L. Vanderstuyft (Haga, 12.X.1921).
- 50 km., 37:36.4 s., L. Vanderstuyft (Haga, 12.X. 1921).
- 100 km., 1 g. 14:42.6 s., L. Vanderstuyft (Haga, 12.X.1921).

f) Rekordy godzinne za motorem przepisowym.

1 godz., 80,465 km., L. Vanderstuyft (Haga, 12.X.1921).

Rekord za tarczą 60 cm. postawiony przez Breau wynosi 89.4 km. na godzinę, a rekord Bruniera za motocyklem nieprzepisowym 112.77 km. na godzinę.

Rekord tandemów: 1 godz.—45 km. 440 m. Hoque-Berthelemy.

II. Rekordy polskie.

Rekordy oficjalne ustalone przez P. Z. T. Kolar-
skich obejmują zaledwie kilka konkurencji:

200 m. (start z rozbiegu) Jan Łazarski (Kraków) 12.4 sek. 1924.

400 m. (start z rozbiegu) ten sam 25.8 sek., (1924).

1000 m. (start z rozbiegu) Józef Lange (W. T. C.) 1:13.8 sek. (1923).

3 km. (start z rozbiegu) Franciszek Szymczyk (W. T. C.) 4:14 sek. (1922).

4 km. (start z miejsca). Rekord drużynowy ustanowiła polska drużyna olimpijska w Paryżu w lipcu 1924 r. w składzie: Szymczyk, Łazarski, Lange, Stankiewicz, w czasie 5:10.4 sek., bijąc rekord drużynowy olimpijski o 1 sek.

Rekordy nieoficjalne istnieją zapewne na wszystkich pozostałych dystansach aż do 200 km., nie były one jednak dotychczas notowane.

III. Mistrzostwa światowe.

Mistrzostwa urządzone są przez Międzynarodową Federację Kolarską zarówno dla amatorów, jak i dla zawodowców, a corocznie odbywają się one w innej miejscowości. Ich urządzenie rozpoczęto w r. 1893. Zawody o mistrzostwo przeprowadza się osobno dla sprinterów, na odległości 1 mili ang. (1609 m.), a osobno dla długodystansowców (100 km. zawodowcy, względnie dla amatorów wyścig szosowy sto kilkadziesiąt km.).

Mistrzostwo zawodowców a) torowe na przestrzeni 1 mili zdobył w latach 1921 — 1924 p. Moeskops (Holandia), b) mistrzostwo 100 km. za motorem w latach wojennych zdobywali kolejno: w r. 1920 na torze w Antwerpii G. Sérès (Fr.), 1 godz. 25 min. 48 sek. — W r. 1921 na torze w Kopenhadze V. Linert (Belgia) 1 godz. 35 min. 1 sek. — W r. 1922 w Paryżu L. Vanderstuyft (Hol.) w 1 godz. 25 min. 46 sek. — W r. 1923 w Zurychu p. Suter (Szwajcaria) w 1 godz. 26 min. 3 sek. — W r. 1924 w Paryżu V. Linert (Belgia) w 1 godz. 21 min. 13 sek.

Mistrzostwa amatorów a) torowe na przestrzeni 1 mili ang. zdobywali kolejno: w r. 1902 Piard (Fr.), w r. 1903 Reed (Anglia), w r. 1904 Hurley (Amer.), w r. 1905 Benyon (Anglia), w r. 1906 Vorri (Włochy), w r. 1907 Devoissoux (Fr.), w r. 1908 Johnson (Anglia), w r. 1909 Bailey (Anglia), w r. 1910 Bailey (Anglia), w r. 1911 Bailey (Anglia) w r. 1912 Mc. Dougall (Amer.), w r. 1913 Bailey (Anglia), w r. 1914 — 19 nieodbywały się z powodu wojny, w r. 1920 M. Peeters (Hol.), w r. 1921 B. Andersen (Danja), w r. 1922 H. T. Johnson (Anglia), w r. 1923 L. Michard (Fr.), w r. 1924 L. Michard (Fr.). b) Mistrzostwa długodystansowe w latach przedwojennych odbywały się na przestrzeni 100 km. za motorem. Kolejno zdobywali je: w r. 1902 Cornemann (Niemcy), w r. 1903 Audemars (Szwajc.), w r. 1904 Meredith (Anglia), w r. 1905 Meredith (Anglia), w r. 1906 Bardonneau (Fr.), w r. 1907 Meredith (Anglia), w r. 1908 Meredith (Anglia), w r. 1909 ten sam, w r. 1910 F. Hens (Belgia), w r. 1911 Meredith (Anglia),

w r. 1912 nie odbyły się, w r. 1913 Meredith (Anglja). W r. 1914 — 20 nie odbywały się z powodu wojny, po wojnie zaś zostały zmienione na wyścigi szosowe o różnym dystansie (dotychczas od 160 do 190 km.). Kolejno zwyciężali: w r. 1921 G. Skold (Szwecja), w r. 1922 D. Marsh (Anglja), w r. 1923 L. Ferrario (Włochy), w r. 1924 A. Ledocq (Fr.).

Zawody o mistrzostwo świata w bieżącym roku odbędą się w dniach 15 — 23 sierpnia w Amsterdamie.

IV. Mistrzostwa polskie.

Zawody o charakterze mistrzostwa odbywały się już w latach przedwojennych, jednakże dopiero od r. 1921 urzędują P. Z. T. Kolarskich regularne zawody o mistrzostwo Polski na torze (1000 m.) i szosie (200 km.).

W latach przedwojennych w urządzanych przez Warszawskie Tow. Cyklistów zawodach o championat (nieoficjalne mistrzostwo Polski) zwyciężali kolejno: a) w zawodach torowych w r. 1913: 1) Piotr Tkaczyk, 2) Franciszek Szymczyk, 3) T. Lenartowicz. W r. 1914: 1) Fr. Szymczyk, 2) M. Jabrzemski, 3) J. Grochowski. W r. 1915: 1) Fr. Szymczyk, 2) T. Lenartowicz, 3) E. Kubik. Nieoficjalny charakter mają też mistrzostwa z dwóch pierwszych lat powojennych. W r. 1919: 1) Harkiewicz, 2) M. Jabrzemski, 3) Z. Gędziorowski. W r. 1920: 1) Harkiewicz, 2) Z. Gędziorowski, 3) T. Bartodziejski. b) W zawodach szosowych na przestrzeni 100 km. o tytuł mistrza Królestwa Polskiego zwyciężyli: w r. 1913: 1) Gronczewski, w 3 godz. 26 min., 2) Boguszewski, 3) Grochowski. W r. 1919: 1) Zawadzki (3 godz. 54 min.), 2) Gronczewski, 3) Kubasiński.

Mistrzostwa torowe Polski (1000 m.): a) w r. 1921, 8 sierpnia na torze W. T. C. na Dynasach: 1) Franciszek Szymczyk (W. T. C. ostatnie 200 m. w $14\frac{2}{5}$ sek.), 2) Józef Lange (W. T. C.) o długość, 3) Marjan Jabrzemski o pół długości. b) W r. 1922 16 lipca na betonowym torze Helenowskim w Łodzi: 1) Fr. Szymczyk (W. T. C.), ostatnie 200 m. w $12\frac{4}{5}$ sek., 2) Oswald Miller (Union, Łódź) o trzy długości. Trzeci Łazarski z Krakowa z powodu upadku biegu nie skończył. c) W r. 1923 na torze W. T. C. w dn. 22 lipca: 1) Tomasz Stankiewicz (W. T. C.) ostatnie 200 m. w $13\frac{2}{5}$

sek., 2) Józef Lange, 3) Iko. d) **W r. 1924**, 29 czerwca na torze W. T. C.: 1) Jan Łazarski (Krak. K. C. i M.) ost. 200 m. w 12¹/₃ sek., 2) Fr. Szymczyk, 3) Stef, 4) Stankiewicz.

Mistrzostwa szosowe Polski (przebieg 200 klm.). a) **W r. 1921** na szosie lubelskiej: 1) Józef Lange (W. T. C.) w 7 godz. 45 min., 2) Wiktor Höchsmann (Krak. K. C.) w 8 godz. 2 min., 3) Chyłko (Krak. K. C.) w 8 godz. 2 min. ³/₅ sek., 4) Fr. Zawadzki (W. T. C.) w 8 godz. 12 m. b) **W r. 1922** na szosie Kraków—Pilzno—Kraków: 1) Wiktor Höchsmann (Krak. K. C.) w 7 godz. 16 min., 2) Feliks Kubasiński (W. T. C.) w 7 godz. 57 min., 3) Jan Łazarski (Cracovia) w 7 godz. 58 min. 2 sek., 4) Oswald Miller (Union, Łódź) w 7 godz. 58 min. 5 sek. c) **W r. 1923** zawody odbyły się 5 sierpnia na szosie Poznań—Inowrocław—Poznań: 1) W. Höchsmann (Krak. K. C.) w 6 godz. 52 min. 45 sek. (rekord), 2) Chyłko (Krak. K. C.) w 7 godz. 49 m. 26 s., 3) Stieglitz (Krak. K. C.) 7 godz. 56 m. 30 s., 4) Łazarski (Cracovia) 8 g. 7 m. 44 s. d) **W r. 1924** 22 czerwca na szosie Zgierz—Błonie—Zgierz: 1) W. Höchsmann (Krak. K. C.) 7 godz. 14 min., 2) Krzemski (A. Z. S., Lwów) w 7 godz. 45 m. 42 sek., 3) Blicharski (A. Z. S., Lwów) 8 godz., 4) Ignatowicz (Lwów, T. K. M.) 8 godz. 6 min.

Mistrzostwa województw przeprowadzane są tylko w tych województwach, które posiadają towarzystwa, należące do P. Z. T. Kolarskich. Są to wyłącznie mistrzostwa szosowe. **W r. 1924** zdobyli je: a) Województwo Warszawskie Stanisław Gronczewski, b) Województwo Łódzkie Oskar Miller, c) Województwo Krakowskie Wiktor Höchsmann, d) Województwo Lwowskie Feliks Kostrzębski, e) Województwo Wileńskie Feliks Abramowicz, f) Województwo Kieleckie Zenon Salski, g) Województwo Poznańskie Mieczysław Lange. **Na rok 1925** szosowe mistrzostwo województw (100 klm.) zdobyli: a) Województwo Warszawskie Stanisław Gronczewski (W. T. C.), b) Woj. Łódzkie Oswald Müller (Union), c) Woj. Krakowskie Wronski (Cracovia), d) Woj. Śląskie Alfred Fizia (K. S. Unja z Nowej Wsi), e) Woj. Lwowskie Stanisław Ignatowicz (L. T. C. i M.), f) Woj. Poznańskie Malicki (Pozn. T. C. M.) w 3 g. 30 m. 20 s.

Osobno dotychczas były urządzone mistrzostwa Województwa Śląskiego przez Śląski Związek Kolarski. Mistrzo-

stwa takie odbyły się w latach 1923 i 1924, a przeprowadzane były w czterech konkurencjach.

I. W r. 1923 mistrzostwo województwa Śląskiego zdobyli: a) mistrzostwo szosowe 2 września na szosie Katowice—Mikołów—Pszczyna—Goczałkowice i z powrotem (90 klm.): 1) Alfred Fizia (K. C. Wirek) 3:20:15, 2) Edward Spyra (K. C. Wirek) 3:20:16; b) wyścigi drużynowe (5 jeźdźców) 29 lipca na szosie Katowice—Mikołów—Kobiór—Tychy i z powrotem (54 klm.): 1) K. C. Wirek 1:54:40, 2) K. C. Katowice 1:55:19; c) mistrzostwo w piłce rowerowej (2 jeźdźców) zdobyli bracia Jelinek z Klubu Cyklistów w Katowicach; d) mistrzostwo w jeździe figurowej (6 jeźdźców) zdobył Klub Cyklistów w Katowicach.

II. W r. 1924 mistrzostwo zdobyli: a) mistrzostwo szosowe w dn. 31 sierpnia na szosie Wirek—Żory—Pszczyna—Tychy—Mikołów—Kamionka—Kochłowice—Nowy Bytom—Wirek (96 klm.): 1) Alfred Fizia (K. C. Wirek) 3:22:30, 2) Max Wójcik (K. C. Nowy Bytom) 3:26:20; b) drużynowe (5 jeźdźców) w dniu 14 września na szosie Katowice—Mikołów—Żory—Pszczyna—Tychy—Mikołów—Katowice (98 klm.): 1) K. C. Nowy Bytom 3:24:05, 2) K. C. Wirek 3:29:13; c) piłka rowerowa Bracia Jelinek z K. C. Katowice; d) jazda figurowa: Klub Cyklistów w Katowicach.

Zawody o mistrzostwo Polski w r. 1925.

W roku bieżącym Polski Związek Towarzystw Kolarskich polecił zorganizować Towarzystwom następujące zawody: 14 czerwca — zawody o Mistrzostwo Polski mato-cyklistów na przestrzeni około 300 km. Organizuje W. T. C. Warszawa, 12 lipca — zawody o Mistrzostwo Polski na szosie na przestrzeni 200 km. Organizuje Związek Cyklistów Woj. Śląskiego, 19 lipca — zawody o Mistrzostwo Polski na torze na przestrzeni 1000 m. Organizuje W. T. C. Warszawa, 7—10 sierpnia wyścigi „Dookoła Województwa Warszawskiego”, który zastąpił projektowany pierwotnie wyścig „Dookoła Polski”. 27 września — zawody o „Naramiennik Polski torowy” na przestrzeni 10 km. Organizuje Sekcja Kolarska S. S. „Union” w Łodzi.

Mistrzostwa Wojewódzkie odbyły się dnia 14 czerwca (p. str. 203).

Po zawodach przeprowadzonych w Warszawie dn. 19 lipca **torowe mistrzostwo Polski na rok 1925** zdobył powtórnie Jan Łazarski z Krakowskiego Klubu Cyklistów i Morzystów. Zawody o **mistrzostwo szosowe Polski** na przestrzeni 206 klm. odbyły się dn. 12 lipca na Górnym Śląsku, częściowo wśród ulewnego deszczu. Brało w nich udział 43 uczestników. Tytuł mistrza zdobył **Mieczysław Lange** (Poznańskie T. C. i M.), w 7 g. 25 m., drugim był Bartodziejski (W. T. C.) w 7 g. 30 m., trzecim Oswald Miller (Łódź, Union) w 7 g. 35 m. **Mistrzostwo Warszawy (torowe)** zdobyli 21 czerwca 1925: a) na przestrzeni 1000 m. Podgórski, b) na przestrzeni 50 klm. Józef Lange.

V. Zawody międzynarodowe.

Kolarstwo w państwach Zachodniej Europy i w Stanach Zjednoczonych należy do najpopularniejszych sportów, z którego żyje kilka tysięcy zawodowców we Francji, Belgii, Holandji, Włoszech, Szwajcarii i Stanach Zjednoczonych. Urządzają oni na wielką skalę zakrojone zawody szosowe, niejednokrotnie na przestrzeni kilku tysięcy kilometrów, zaś koroną zawodów torowych są zawody sześciodniowe parami, zainaugurowane w r. 1899 w NewYorku, a zaprowadzone później w wielu państwach europejskich.

Z braku miejsca wyszczególnić możemy tylko rezultaty kilku najważniejszych z tych zawodów, które przyciągają setki tysięcy widzów, odsyłając po bardziej szczegółowe wiadomości do Almanach de Miroir des Sports z r. 1925, str. 167—172.

W Paryżu od r. 1894 rozgrywają się corocznie zawody o **Grand Prix de Paris**, na torze w Vincennes. W r. 1924 nagrodę tę dla amatorów zdobył zwycięzca olimpijski L. Michard (drugi J. Cugnot), zaś dla zawodowców M. Schilles. Michard zdobył też w r. 1924 w Bordeaux **Grand Prix Fr. Zw. Kolarskiego**. Od r. 1894 toczy się w biegu 24 godzinnym **walka o naramiennik złoty**. W r. 1924 zdobył go na torze Bufallo w Paryżu Oskar Egg (Szwajcarja), zrobiwszy w tym czasie 936 klm. (rekord).

Z **międzynarodowych zawodów szosowych** największym rozgłosem cieszy się rozpoczęty w r. 1903 coroczny kilkodniowy wyścig dookoła Francji (**Tour de France**). W r. 1924

wygrał go Włoch O. Bottecchia, przebywając 5.427 klm. w 226 godz. 18 min. 21 sek., 2) L. Frantz, 3) L. Buysse. Mniej głośnym jest wprowadzony w r. 1909 wyścig dookoła Włoch (Tour d'Italie). W r. 1924 wygrał go G. Enrici przebywając 3.765 klm. w 146 godz. 23 min. 37 sek. Wyścig Bordeaux — Paryż (587 klm.) w r. 1924 wygrał Fr. Pelissier w 20 godz. 47 min., zaś wyścig Roubaix — Paryż (270 klm.) Juljusz Van Hevel (10 godz. 24 min.).

Jedynie zdobywcy pierwszych nagród dopuszczani są do zawodów **criterium des As** wprowadzonych w r. 1920 na przestrzeni 100 klm. o 27 sprintach. Kolejno zwyciężyli w r. 1922 R. Vermandel, w r. 1923 J. Van Hevel, w r. 1924 ten sam, w 2 godz. 12 min. 30 sek. (rek.).

Międzynarodowe **wyścigi sześciodniowe** (Les Six Jours) w r. 1924 dały rezultaty następujące: a) Nowy York: M. Brocco—M. Buysse, 3.950 klm.; b) Paryż: E. Aerts—G. Seres, 3.637 klm.; c) Bruksela: E. Aerts—Rielens 3.418 klm.; d) Chicago: Grenda—Egg, 3.910 klm.; e) Berlin: I. Lorenz—Saldow, 3.897 klm.; f) Wrocław: Lorenz—Krupkat, 4.087 klm.; g) Berlin II: Krupkat—Huschke, 4.522 klm.

VI. Większe zawody polskie.

W latach przedwojennych zaczęto urządzać corocznie zawody Lwów—Kraków. Po wojnie po raz pierwszy urządono je przy bardzo złych warunkach atmosferycznych 8 września 1924 r.: 1) Krzemiński (A. Z. S., Lwów), 16 godz 25 min., 2) Ignatowicz (Lwowski K. C.) ,16 godz. 34 min., 3) Oleksów, zwycięzca tego biegu z przed lat dwunastu.

W r. 1924 zaczęto dla kolarzy niestowarzyszonych urządzać coroczne zawody szosowe na przestrzeni 20 klm. p. t. „**Pierwszy krok Stadjonu**”. W r. 1924, 8 maja na 37 uczestników: 1) Bohdan Sierociński 58 min. 37 sek., 2) Feliks Świerczyński. W r. 1925, 26 kwietnia również na szosie lubelskiej pod Warszawą na 112 zawodników: 1) Leon Mazurek 50 min. 18 sek., 2) Ochniewski. 28.IX 1924 r. odbył się na tym samym dystansie **Jesienny Bieg Stadjonu**. Na 90 uczestników: 1) Kazimierz Radwan 48 min. 36 sek. (rekord dystansu), 2) Feliks Świerczyński.

21 czerwca 1925 r. odbyły się w Warszawie po raz

pierwszy zawody o puchar *Expresu Porannego* na dystansie 105 klm.: 1) Stanisław Ignatowicz (Lwów, T. C. i M.) 3 godz. 56 min., 2) Ochnewski 4 godz. 10 min. Równocześnie odbył się wyścig uliczny na przestrzeni 13.5 klm.: 1) Mazurek Leon 26 min. 40 sek., 2) Radwan Kazimierz 26 min. 58 sek.

10. LAWN TENNIS.

Rekordów w sporcie lawn tenisowych niema.

Jako **mistrzostwo świata** uznaje Międz. Fed. L. T. zawody o **puchar Davisa**, rozpoczęte w r. 1900. Składają się one z czterech gier pojedynczych panów, i jednej gry podwójnej panów. Walczy się w dwóch grupach, europejskiej i amerykańskiej, których zwycięzcy stają do półfinału, zaś jego zwycięzca do finału z mistrzem poprzedniego roku. Puchar zdobywały kolejno: w r. 1900, 1901, 1902 — U. S. A., w r. 1903, 1904, 1905, 1906 — Anglja, 1907, 1908 — Australja, 1909 — U. S. A., 1910, 1911 — Australja, 1912 — Anglja, 1913 — U. S. A., 1914 — Australja, 1915—1918 nie rozegrany, 1919 — Australja, 1920—1924 — U. S. A. W roku ubiegłym finalistą grupy europejskiej była Francja wyeliminowana w półfinale przez Australję. Stany Zjednoczone reprezentowali w finale Tilden, Richards i Johnston, najlepsi tennisiści świata. Polska po raz pierwszy w walce o puchar Davisa wzięła udział w r. 1925, wyeliminowana w pierwszej rundzie przez Anglję. Polskę reprezentowali: K. Steinert (Łódź), A. Förster (Poznań), Wł. Kuchar (Lwów) i W. Szwe (Kraków). Anglję reprezentowali Godfree, Kingsley, Löwe i Wheatley. Anglja wygrała 5:0. Szczegółowe rozgrywki dały wyniki następujące: Löwe—Szwede 6:0, 6:0, 6:1. Löwe—Förster 6:0, 6:0, 6:0. Wheatley—Förster 6:1, 6:2, 6:1. Wheatley—Szwede 6:2, 6:0, 6:0. Double: Godfree—Kingsley—Steinert—Kuchar 6:4, 6:2, 6:2.

Pozatem uznaje międzynarodowa federacja **championaty światowe** rozgrywane corocznie w Anglii, Australji, Stanach Zjednoczonych i we Francji. Championaty przeprowadza się w walce pojedynczej panów i pań, podwójnej panów i pań i podwójnej mieszanej, osobno dla kortów na trawie, osobno dla kortów ziemnych odkrytych, a osobno dla kortów w krytych halach. Chronologiczny wykaz mistrzów w każdej kategorii daje Almanach de Miroir des Sports z r. 1924, str. 162—

166. W r. 1924 na zawodach w Wimbledon w Anglii mistrzostwo świata zdobyli w grze pojedynczej panów: Borotra (Francja), w grze podwójnej panów: Hunter—Richards (Ameryka), w grze podwójnej pań: Whigman—Wills (Ameryka), w grze pojedynczej pań: 1) Mc. Cane (Anglja), 2) Wills, w grze mieszanej podwójnej: Gilbert—Mc. Cane (Anglja). O puchar Anglii: Condon (Połudn. Afryka).

Najlepsi tenniści świata. Wedle opinii angielskich znawców są nimi: 1) William T. Tilden (Ameryka), 2) Vincent Richards, mistrz olimpijski (Ameryka), 3) J. O. Anderson (Australja), 4) W. M. Johnston (Ameryka), 5) Rene Lacoste (Francja), 6) Jean Borotra (Francja), 7) Howard O. Kinsey (Ameryka), 8) Gerald L. Patterson (Australja), 9) Henri Cochet (Francja), 10) Manuel Alonzo (Hiszpanja). Za najlepszego tenisistę Polski uchodzi Edward Kleinadel (Warszawa).

Mistrzostwa Polski. W r. 1922 nie rozegrane z powodu niepogody. W r. 1923 mistrzostwo panów w grze pojedynczej zdobył p. Zdzisław Menda (Lwowskie Tow. Łyżwiarsko-Tennisowe), mistrzostwo pań p. Wiera Rychterówna (Łódzki Klub Lawn Tennisowy). W r. 1924 zawody o mistrzostwo odbyły się w końcu sierpnia w Poznaniu. W grze pojedynczej panów z 54 zawodników do półfinału doszli pp.: Drewnowski (W. L. T. K.), Förster, Kette (Katowice) i Bergsohn (Warsz. L. T. K.). W finale Förster—Bergsohn 6 : 2, 6 : 0, 6 : 3, wobec czego mistrzem Polski został Alfons Förster (Akademicki Związek Sportowy, Poznań). W grze pojedynczej pań na 9 uczestniczek, mistrzostwo zdobyła p. Wiera Rychterówna (Łódzki Klub Lawn Tennisowy), drugie miejsce p. Stephanówna (Katowice). Mistrzostwo armji polskiej w tenisie zdobył p. Przybylski (A. Z. S., Poznań). Mistrzostwo w zawodach akademickich p. Alfons Förster (A. Z. S., Poznań).

Na rok 1925 ustalono następujące terminy mistrzostw: a) 20.V — 24.V 1925 r. mistrzostwo Warszawy (Warsz. Lawn. Tennis Kl.), b) 28.V — 1.VI 1925 r. mistrzostwo Poznania (A. Z. S. Poznań), c) 6.VI — 11.VI 1925 r. mistrzostwo Lwowa (Lwów, Kl. Ten.), d) 20.VI — 24.VI 1925 r. mistrzostwo Małopolski („Cracovia"), e) 26.VI — 29.VI 1925 r. mistrzostwo Krakowa (A. Z. S., Kraków), f) 6.VIII — 16.VIII 1925 r. mistrzostwo

Śląska i Katowic (Katowicki Zw. Tennisowy), h) 26.VIII — 30.VIII 1925 r. mistrzostwo Polski (Warsz. Lawn Ten. Klub), udział zastrzeżony tylko dla obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, zrzeszonych w klubach przynależnych do PZLT. i 2.IX — 6.IX 1925 r. mistrzostwo Łodzi (Łódzki Kl. Lawn. Ten.).

Mistrzostwo Warszawy na rok 1925 po zawodach 20—24 maja zdobyli: w grze pojedynczej panów: Krużewski, w grze pojedynczej pań: Poradowska, a w grze podwójnej panów: Jerzy Kowalewski i Drewnowski.

11. LEKKA ATLETYKA.

Miary angielskie. Ponieważ wiele rekordów, tak w lekkiej atletyce, jak i w innych działach sportu ustalone są w angielskich miarach długości, w szczególności zaś rekordy ustanawiane w Anglii i jej kolonjach, oraz w Stanach Zjednoczonych, podajemy tu przeliczenie miar angielskich na system metryczny. *Y ar d y*: 1 y. = 0.914 m., 50 y. = 45.71 m., 100 y. = 91.43 m., 150 y. = 137.14 m., 120 y. = 109.72 m., 220 y. = 201.15 m., 300 = 274.31 m., 400 = 365.75 m., 440 y. = 402.33 m., 500 y. = 457.19 m., 600 y. = 548.62 m., 800 y. = 731.50 m., 880 y. = 804.65 m., 1000 y. = 914.38 m. *Mile angielskie*: $\frac{1}{4}$ mili = 402 m., $\frac{1}{2}$ mili = 804 m., 1 mila = 1609.31 m., 2 mile = 3.218.62 m., 3 mile = 4.827.93 m., 4 mile = 6.437 m., 5 mil = 8.046 m., 6 mil = 9.655 m., 7 mil = 11.265 m., 8 mil = 12.874 m., 9 mil = 14.483 m., 10 mil = 16.093 m., 15 mil = 24.139 m., 20 mil = 32.186 m., 25 mil = 40.232 m., 50 mil = 80.466 m., 100 mil = 160.931 m., 150 mil = 241.397 m., 200 mil = 321.862 m.

A. Rekordy światowe mężczyzn.

Zatwierdzone przez F. I. A. A. w Paryżu w lipcu 1924 r.

a) Biegi płaskie.

- 100 y. 9.6 sek., D. J. Kelly (U. S. A.) 23.VI 1906.
- 100 m. 10.4 sek., Ch. W. Paddock (U. S. A.) 23.IV 1921.
- 200 m. 21.2 sek., Ch. W. Paddock (U. S. A.) 23.IV 1921.
- 220 y. 20.8 sek., Ch. W. Paddock (U. S. A.) 26.III 1921.
- 300 y. 30.6 sek., B. J. Wefers (U. S. A.) 26.IX 1896.
- 300 m. 33.2 sek., Ch. W. Paddock (U. S. A.) 23.IV 1921.

400 m. 47.6 sek., E. Liddell (Anglja) 12.VII 1924.
 440 y. 47.4 sek., J. E. Meredith (U. S. A.) 27.X 1916.
 500 m. 1 m. 5.6 sek., S. Lungren (Szwecja) 12.IX 1922.
 800 m. 1 m. 52 sek., J. E. Meredith (U. S. A.) 8.VII 1912
 1000 y. 2 m. 12.2 sek., L. Brown (U. S. A.) 11.VI 1921.
 1000 m. 2 m. 28.6 sek., S. Lundgren (Szwecja) 27.IX 1922.
 1500 m. 3 m. 52.6 sek., P. Nurmi (Finl.) 19.VI 1924.
 1 m. ang. 4 m. 10.4 sek., P. Nurmi (Finl.) 23. VIII 1923.
 2.000 m. 5 m. 26.4 sek., P. Nurmi (Finl.) 4.IX 1922.
 3.000 m. 8 m. 28.6 sek., P. Nurmi (Finl.) 27.VIII 1922.
 2 m. ang. 9 m. 9.6 sek., A. Shrubbs (Anglja) 11.VI 1904.
 3 m. ang. 14 m. 11.2 sek., P. Nurmi (Finl.) 24.VIII 1923.
 5.000 m. 14 m. 28.2 sek., P. Nurmi (Finl.) 19.VI 1924.
 10.000 m. 30 m. 23.2 sek., W. Ritola (Finl.) 7.VII 1924.
 15.000 m. 47 m. 18.6 sek., Jean Bouin (Francja) 6.VII 1913.
 10 m. ang. 50 m. 40.6 sek., A. Shrubbs (Anglja) 5.XI 1904.
 20.000 m. 1 g. 7 m. 11.2 sek., Albin Stenroos (Finl.) 9.IX
 1923.
 25.000 m. 1 g. 25 m. 20 sek., T. Kolehmainen (Finl.)
 22.VI 1922.
 30.000 m. 1 g. 47 m. 13.4 sek., T. Kolehmainen (Finl.)
 1.X 1922.
 25 m. ang. 2 g. 29 m. 29.4 sek., H. Green (Anglja) 12.V 1913.
 1 godzina 19,022 km. J. Bouin (Francja) 6.VII 1913.
 2 god. 33.057 km. H. Green (Anglja) 12.V 1913.
 Rekord nieoficjalny w biegu na 20.000 m. (Carlo
 Speroni (Włochy) 27.IX.1914, wynosi 1 godz. 06 m. 36 s.

b) Biegi rozstawne.

400 m. 41 sek. Clark, Hussay, Murchison, Le Ceney (U. S. A.) 13.VII.1924.

440 y. (402.33 m.) 42.4 sek. B. J. Wefers jr., F. K. Lovejvy, H. Ray, Edward Farrel (U. S. A. drużyna New York A. C.) 5.VII 1921.

800 m. 1 m. 27 s.: S. Landers, F. J. Davis W. C. Haymond, B. Smith (U. S. A.) 7.VI.1919 r.

1600 m. 3 m. 16 s.: Cochrane, Helffrich, Mc. Donald, Stephenson (U. S. A.) 13.VII 1924.

1 m. ang. (1609.31 m.) 3 m. 18 s.: F. C. Kaufman, J. Lockwood, D. F. Lipincott, J. E. Meredith (U. S. A.) 24.IV.1915.
6.000 m. 16 m. 40.2 s.: K. S. Göta, Stockholm (Szwecja) 12.VIII.1919.

c) Biegi z płotkami.

120 y., 14.4 s., E. J. Thompson (Kanada) 29.V.20.
110 m., 14.8 s., E. J. Thompson (Kanada) 18.VII.20.
200 m., 24.6 s., H. L. Hillman (U. S. A.) 1.IX.04.
220 y., 23.2 s., Ch. R. Brookins (U. S. A.) 2.VI.23.
400 m., 54 s., F. F. Loomis (U. S. A.) 16.VIII.20.
440 y., 54.2 s., J. K. Norton, (U. S. A.) 26.VI.20.

d) Chód.

1 m. ang., 6 m. 25.8 s., G. H. Goulding (Kanada) 4.VI.10.
3.000 m., 12 m. 53.8 s., G. Rasmussen (Danja) 7.VII.18.
2 m. ang., 13 m. 11.4 s., G. E. Larmer (Anglja) 13.VII.04.
5.000 m., 21 m. 59.8 s., G. Rasmussen (Danja) 6.VII.18.
10.000 m., 45 m. 26,4 s., G. Rasmussen (Danja) 18.VIII.18.
15.000 m., 1 g., 10 m. 23 s., G. Rasmussen (Danja) 9.V.18,
20.000 m., 1 g. 39 m. 22 s., N. Petersen (Danja) 30.VI.18.
25.000 m., 2 g. 7 m. 10.4 s., N. Petersen (Danja) 6.VII.19.
25 m. ang., 3 g. 37 m. 6.8 s., S. C. A. Schofield (Anglja) 20.VI.11.

1 godzina, 13.275 metrów, G. E. Larner (Anglja) 30.IX.05.

2 godziny, 24.257 m., H. W. L. Ross (Anglja) 20.V.11.

W marcu 1925 r. w New Yorku Włoch Frigerio mistrz olimpijski postawił nowy rekord w chodzie na 10 klm. 44 m. 38 sek.

e) Skoki.

W wyż z miejsca 167 cm.: L. Goehring (U. S. A.) 14.VI.13.

W wyż z rozbiegiem 201:4 cm.: E. Beeson (U. S. A.) 2.VII.14.

W dal z miejsca 347:6 cm.: R. C. Ewry (U.S.A.) 29.VIII.04.

W dal z rozbiegiem 776:5 cm.: Rob. Legendre (U. S. A.) 7.VII.24.

Trójskok 1552:5 cm.: A. W. Winter (Australja) 12.VII.24,

0 tyczce 421 cm.: Karol Hoff (Norwegja) 22.VII.23.

Rekord nieoficjalny w skoku o tyczce 4 m. 22 cm. postawił w październiku 1924 r. Spearow (U. S. A.) w Tokio.

f) Rzuty

Kulą dowolną ręką 15:544 m. R. Rose (U.S.A.) 21.VIII.09.
Kulą oburącz (prawą 15:392 m., lewą 12:611 m.), razem
28:003 m.: R. Rose (U. S. A.) 2.VI.12.

Młotem 57:771 m.: P. Ryan (U. S. A.) 17.VIII.13.

Ciężarem 12:354 m.: M. Mc. Grath (U.S.A.) 23.IX.11.

Dyskiem dowolną ręką 47,582 m. J. Duncan (U. S. A.)
27.V.1912.

Dyskiem oburącz (prawą 45:57 m., lewą 44:56 m.), ra-
zem 90.13 E. Niklander (Finlandja) 1913 rok.

Oszczepem dowolną ręką 66:10 m.: J. Myrrä (Finlandja)
25.VIII.19.

Oszczepem oburącz 114:20 m.: Y. Häckner (Szwecja)
30.IX.17.

g) Dziesięciobój.

7.710,775 punktów: Harold Osborne (U. S. A.) 10.VII.1922.

Nieoficjalny rekord Indianina Ima Thorpe (U. S. A.), który
na Olimpiadzie w Sztokholmie w r. 1912 osiągnął 8.412 pun-
któw, nie został uznany z powodu ogłoszenia Thorpego zawo-
downcem.

h) Nieoficjalne rekordy chodu.

Włoch Fernando Altimani 29 lipca 1913 r. pobił
rekord godzinny w chodzie, a po drodze pobił cały szereg re-
kordów od 1 do 13 klm., wyników jego jednakże I. A. A. F.
nie uznała za rekordy z powodu mierzenia czasu jedynie na
dwóch zegarkach, a uznała je tylko jako wyróżniające się wy-
niki. W dystansach kilometrowych Altimani osiągnął następu-
jące czasy: 1 klm.: 3 m. 55.8 s., 2 klm.: 8 m. 6.6 s., 3 klm.: 12
m. 25.2 s., 4 klm.: 16 m. 57.4 s., 5 klm.: 21 m. 31.8 s., 6 klm.:
26 m. 12.8 s., 7 klm.: 30 m. 59.4 s., 8 klm.: 35 m. 40.4 s., 9 klm.:
39 m. 58. s., 10 klm.: 44 m. 34.4 s., 11 klm.: 49 m. 12.2 s.,
12 klm.: 53 m. 43 s., 13 klm.: 58 m. 17.8 s., 1 godzina —
13,403 metry.

B. Rekordy światowe kobiet.

Zatwierdzone przez Międzynarodową Federację Sporto-
wą Kobiet 1 listopada 1924 r.

1) Biegi. 60 metrów — Mejzlikowa II (Czechosłowacja)
7.6 s. Paryż 1922, 80 metrów — Mejzlikova II (Czechosłowacja)

10 s. Paryż 1922, 100 jardów — Mejzlikova II (Czechosłowacja) 11·4 s. Paryż 1922, 100 metrów — Lines (Anglja) 12·8 s. Paryż 1922, 200 metrów — Edwards (Anglja) 26·2 s. Londyn 1924, 250 metrów — Edwards (Anglja) 34 s. Bruksela 1924, 300 metrów — Cune (USA) 43·6 s. Oakesmere 1922, 400 metrów — Edwards (Anglja) 60·8 s. Tattersea 1924, 500 metrów — Lenoir (Francja) 1:29·2 Paryż 1922, 800 metrów — Lines (Anglja) 2:26·6 Londyn 1922, 1000 metrów — Bréard (Francja) 3:12 Paryż 1922.

2) **Sztafety.** 4 × 100 m. — Anglja 51·4 s. Paryż 1922, 4 × 200 m. — Anglja 1:51·6 Paryż 1923, 4 × 250 m. — Francja 2:33·4 Paryż 1922, 10 × 100 m. Francja 2:23·4 Paryż 1921.

3) **Biegi z płotkami.** 83 mtr. — Laloz (Francja) 13·6 Paryż 1924, 110 mtr. — Alauze (Francja) 17·8 Paryż 1924.

4) **Chód** $\frac{1}{2}$ mili — Regel (Francja) 4·13 Paryż 1924, 1 klm. — Regel (Francja) 5:15·2 Paryż

5) **Skoki.** W wyż z miejsca — Ocadlikowa (Czechosłowacja) 113 cm. Ostrava 1924, W dal z miejsca — Kice (USA) 250 cm. Auburidale 1916, Skok w wyż — Elliott Lyn (Anglja) 148 $\frac{1}{2}$ cm. Brentwood 1923, Skok w dal — Mejzlikova II (Czechosł.) 530 cm. Praga 1923.

6) **Rzuty.** Rzut kulą (5 klg.) — Mejzlikova II (Czechosłowacja) 8·20 m. Prostejow 1922. Rzut kulą oburącz: V. Morris (Fr.) 2101 cm. Rzut kulą 3628 kg. V. Morris (Fr.) 1128 cm. Rzut oszczepem (800 gr.)—Reidel (USA) 29·93 m. ? 1919. Rzut oszczepem oburącz Janderowa (Cz.) 4832 cm. Rzut dyskiem (1 klg.) — Vellu (Francja) 30·22 $\frac{1}{2}$ m. Paryż 1924.

Wyniki, które są w trakcie weryfikacji, przedstawiają się, jak następuje:

Bieg 100 mtr. — Kiessling (Niemcy) 12·8 s. Hamburg 1921. Sztafeta 10 × 100 m. — Frankfurter T. Y. (Niemcy) 2:17 Frankfurt 1921. Skok w wyż — Lee (USA) 150 cm. ? 1924. Skok w dal — Kiessling (Niemcy) 554 cm. Monachjum 1921. Skok o tyczce — Carl (USA) 2:21 m. ? 1919. Trójskok — Stine (USA) 10·32 $\frac{1}{2}$ mtr. Oakesmere 1920. Rzut kulą — Grasse (Niemcy) 9·30 mtr. Berlin 1921. Rzut dyskiem 2 klg. — Henoeh (Niemcy) 24·91 m. Frankfurt 1923. Rzut oszczepem — Wittman (Niemcy) 35·69 m.

Na międzynarodowych zawodach akademickich odbytych 21 czerwca 1925 r. w Warszawie pobito trzy dotychczasowe oficjalne rekordy światowe, w szczególno-

ści w rzucie dyskiem (Halina Konopacka A. Z. S.) 33.40 m., w rzucie kulą (Elfrida Karlsruhn z Łotwy) 8.53 m. i rzucie oszczepem (ta sama) 29.98 m. Uznanie tych wyników za rekordy zależeć będzie od przystąpienia Polski i Łotwy do Międzynarodowej Sportowej Federacji Kobiet. Na zawodach w Brukseli 5 lipca 1925 r., Mis Green (Anglja) pobiła rekord światowy skokiem w wyż 1 m. 51 cm., a w tydzień później w Londynie skokiem 1 m. 52,5 cm.

C. Polskie rekordy oficjalne mężczyzn.

Zatwierdzone przez Polski Związek Lekko-Aletyczny w styczniu 1925 roku (Skrócenia: AKT = Akademicki Klub Turystyczny we Lwowie. AZS = Akademicki Związek Sportowy w Warszawie. Warsz. = K. S. Warszawianka w Warszawie. Legia i Polonia w Warszawie, Pogoń i Czarni we Lwowie, Pentatlon w Poznaniu.).

Biegi.

- 60 m. 6·9 s. A. Szenajch (Warsz.) 11.XI.1923 Warszawa.
- 100 m. 11 s. A. Szenajch (Warsz.) 1.VIII.1923 Warszawa.
- 200 m. 22:7 s. Z. Weiss (AZS) 28.V.1924 Warszawa.
- 400 m. 51·8 s. Z. Weiss (AZS) 19.IX.1924 Warszawa.
- 800 m. 2:00:4 St. Kostrzewski I (AZS) 19.IX.1924 Warszawa.
- 1000 m. 2:46·6 Wł. Grabowski (AKT) 23.V.1909 Lwów.
- 2000 m. 6:06:4 St. Ziffer (Legja) 29.X.1922 Warszawa.
- 5000 m. 16:20 St. Ziffer (Legja) 30.IX.1922 Warszawa.
- 10000 m. 35:33·4 J. Mrzygłodzki (Czarni) 15.VI.1911 Lwów.
- 15000 m. 55:00·8 T. Kuchar (Pogoń) 13.V.1910 Lwów.
- 20000 m. 1:18:35·7 St. Szelestowski (Polonja) 30.IX.1923
- 25000 m. 1:48:52·7 St. Wanat (Strzelec) 28.VI.1923 Warszawa.
- 30000 m. 2:36·09 A. Mryc (Czarni) 3.X.1909 Lwów.
- 1 godzina 16474 m. T. Kuchar (Pogoń) 13.V.1910 Lwów.

Chody.

- 1000 m. 4:40 M. Wudkiewicz (Czarni) 29.VI.1914 Lwów.
- 3000 m. 14:24·6 M. Wudkiewicz (Czarni) 5.VII.1914 Lwów.
- 5000 m. 25:28·6 M. Wudkiewicz (Czarni) 30.V.1914 Lwów.
- 10000 m. 52:30·8 M. Wudkiewicz (Czarni) 30.V.1914 Lwów.
- 1 godzina 11371 m. J. Jajus (Pogoń) 26.VI.1910 Lwów.

Biegi rozstawne.

400 m. (4 × 100) 45·8 s. Weiss, Piątkowski, Kostrzewski I, Dąbrowski (AZS) 17.IX.1924 Warszawa.

800 m. (4 × 200) 1:40·8 s. Szenajch, Mieszkowski I, Weintal, Mieszkowski H. (Warsz.) 29.IX.1923 Warszawa.

1600 m. (4 × 400) 3:32 s. Weiss, Strumpf, Jaworski, Kostrzewski I (AZS) 21.IX.1924 Warszawa.

1000 m. (100—200—300—400) 2:08:8 s. Sośnicki, Habich, Rotherth, Świętochowski (Polonia) 9.VII.1923 Warszawa.

150 m. (100—200—400—800) 3:38·8 s. Weiss, Dąbrowski, Kostrzewski II, Karczewski I (AZS) 20.IX.1924 Warszawa.

Biegi z płotkami.

110 m. 16·2 s. T. Garczyński (Pogoń) 2.VI.1912 Wiedeń.

200 m. 29·4 s. H. Piątkowski (Pol.) 23.IX.1923 Warszawa.

400 m. 1:00·2 St. Kostrzewski (AZS) 17.IX.1924 Warszawa.

Słoki.

W wyż z miejsca 136·5 cm. E. Jakubowicz (Czarni) 15.VI.1912 Lwów.

W wyż z rozbiegiem 176 cm. W. Kuchar (Pog.) J. Gruner (AZS) 15.VII.1922 Lwów.

W dal z miejsca 294 cm. K. Cybulski (Pogoń) 22.X.1922 Lwów.

W dal z rozbiegiem 662 cm. St. Sośnicki (Pol.) 28.V.1924. Warszawa.

Trójskok 13.06 m. St. Sośnicki (Czarni) 19.VII.1914 Lwów

O tyczce 341 cm. J. Adamczak (Pentatlon) 19.V.1924 Poznań.

Rzuty.

Oszczepem dowolną ręką 55·05 m. Sł. Szydłowski (AZS) 15.VIII.1924 Łódź.

Oszczepem oburącz 90·75 m. Sł. Szydłowski (AZS) 21.IX.1924 Warszawa.

Dyskiem dowolną ręką 39·85·5 m. Sł. Szydłowski (Pogoń) 15.VI.1924 Lwów.

Dyskiem oburącz 73:59.5 m. St. Szydłowski (Pogoń) 15.VI.1924 Lwów.

Kulą dowolną ręką 12:28.5 m. J. Baran (Pogoń) 8.VII.1923. Warszawa.

Kulą oburącz 21:57 m. St. Cybulski (Pogoń) 8.VII.1923 Lwów.

Młotem 30:27.5 m. A. Cejzik (Pol.) 8.IX.1924 Warszawa.

Wieloboje.

Pięciobój 2882:96 St. Piątkowski (AZS) 21.IX.1924 Warszawa.

Dziesięciobój 6324.465 A. Cejzik (Pol.) 11—12.VII.1924 Paryż.

D. Polskie oficjalne rekordy kobiet.

Zatwierdzone przez Polski Związek Lekko Atletyczny w styczniu 1925 r. (Wszystkie ustanowione w Warszawie).

Biegi.

- 60 m. 8.4 s. I. Rzeźnicka (Warsz.) 23.IX.1923.
- 80 m. 11.9 s. H. Woynarowska (AZS) 28.V.1924.
- 100 m. 14.1 s. I. Rzeźnicka (Warsz.) 26.VIII.1923.
- 200 31.4 s. W. Kwaśniewska (Polonia) 26.VIII.1923.
- 250 m. 39.8 s. W. Kwaśniewska (Polonia) 8.IX.1924.
- 300 m. 55.4 s. E. Kielichówna (Polonia) 8.V.1924.
- 400 m. 1:14.9 W. Kwaśniewska (Polonia) 18.V.1924.
- 500 m. 1:44.2 W. Kwaśniewska (Polonia) 14.IX.1924.
- 1000 m. 4:08.8 Thomasówna (Warsz.) 16.VI.1924.

Biegi z płótkami.

- 65 m. 13 s. M. Szmidówna (Polonia) 26.VIII.1923.
- 83 m. 16.1 s. M. Szmidówna (Polonia) 7.IX.1924.

Biegi rozstawne.

200 m. (4 × 50) 32 s. Gwizdałówna, Ditzczukówna, Nowożeniuk, Szmendziukówna (Pogoń) 30.IX.1923.

400 m. (4 × 100) 58.9 s. Zarugiewiczówna, Gwizdałówna, Karczmarówna, Szmendziukówna (Pogoń) 26.VIII 1923.

800 m. (4 × 200) 2:8.8 M. Baranówna, E. Kielichówna
„Lula“, W. Kwaśniewska (Polonia) 21.IX.1924.

Skoki.

W wyż z rozbiegiem 130 cm. Taborowiczówna (Sokół)
8.IX.1924.

W dal z z rozbiegiem 435 cm. I. Rzeźnicka (Warsz.)
25.VII.1923.

Rzuty.

Oszczepem 25 m. H. Woynarowska (AZS) 8.IX.1924.

Oszczepem (rzut klasyczny) 21.86 m. Paruszevska (Sokół)
8.IX.1924.

Kulą dowolną ręką 8.05 m. Ditzukówna (Pogoń).
25.VIII.1923.

Kulą oburącz 14,17,5 m. Ditzukówna (Pogoń) 8.VI.1923.

E. Polskie rekordy nieoficjalne.

W rubryce tej pomieszczono rekordy dotyczące konkurencji nie objętych listą rekordów F. I. A. A., a wobec tego nie notowanych też oficjalnie przez P. Z. L. A., w niektórych zaś konkurencjach wyniki lepsze od rekordów, których P. Z. L. A. nie uznał jako rekordy jedynie z przyczyn formalnych.

a) Panowie.

Chód 1 km. 4 min. 38 sek. S. Szelestowski (Pol.) 1924.

Chód 2 klm. 9 m. 56 s., Wudkiewicz (Czarni) 8.VI.1913.

Chód 4 klm. 21 m. 00,5 s., Wudkiewicz (Czarni) 20.IV.1919.

Chód 15 klm. 1 g. 24 m. 42 s., Amon (Czarni) 14.X.1911.

Chód 20 klm. 1 g. 57 m. 7 s., Amon 14.X.1911.

Chód 25 klm. 2 g. 44 m. 20 s., Amon 30.VI.1908.

Chód 40 klm. 4 g. 26 m. 5 s., K. Biernacki (Pol.) 24.IX.1916.

Chód 50 klm. 5 g. 53 m. 18 s., Amon 4.X. 1907.

Chód 70 klm. 2 g. 21 m. 20 s., Kuchar Tad. (Pogoń)
4.VI.1908.

Bieg 100 yard. 10 s., Al. Szenajch (Warsz.) 22.VI.1924.

Bieg 200 yard. 23,8 s., ten sam.

- Bieg 100 m. 10,8 s., kpt. Dobrowolski Poznań 28.V.1925.
 Bieg 300 m. 37 s., Weiss (A. Z. S.) 22.VI.1924.
 Bieg 1000 m. 2 m. 44,2 s., Jaworski (A. Z. S.) 22.VI.1924.
 Bieg 1500 m. 4 m. 16,2 s., Jaworski (A. Z. S.) 12.IX.1924.
 Bieg 2000 m. 6 m. 2 s., Szelestowski i Łukaszewicz (Pol) Poznań 28.V.1925.
 Bieg 20 klm. 1:16 m. 10 s., Szelestowski, (Pol.) 2.XI.1924.
 28.XI.1924.
 Bieg 25 klm. 1:37 m. 46 s., Szelestowski 2.XI.1924.
 Bieg 30 klm. 2:07.19 s., ten sam.
 Bieg Maratoński (41 klm. 195 m.) 3 g. 13 m. 10 s., ten sam 2.XI.1924 Rembertów.
 Bieg 200 m. z płotkami: 29 s., Kostrzewski (A. Z. S.) 1924.
 Bieg rozstawny 4 × 1500 m., 19 m. 3,7 s., Otfinowski, Łukaszewicz, Foryś, Ziffer, 1923.
 Skok w wyż z miejsca 144 cm. Cejzik (Polonia) 1924.
 Skok w dal z miejsca 303 cm. Sośnicki (Czarni) 1914.
 Trójskok 13 m. 20 cm. Oska-Rozdzień 1924.
 Rzut kulą 12 m. 52 cm. Baran II (Pogoń) 1923.
 W czerwcu 1925 pobito w Warszawie kilka rekordów polskich. W szczególności w biegu na 800 m. osiągnął Malanowski (A. Z. S.) 2:04,5, w biegu na 5,000 m. Freyer z Katowic 16:08,7, w biegu na 10,000 m. Szelestowski (Polonia) 34:27, w biegu rozstawnym olimpijskim (100+200+400+800) sztafeta A. Z. S. (Sośnicki, Kostrzewski, Malanowski, Ołdak), 3:36,2, w rzucie dyskiem Cejzik (Polonia) 40.95 m.

b) *Panie.*

- Bieg 80 m. 11.6 s., Lula Gorlof (A. Z. S.) Warsz. 10.V.1925.
 Bieg 200 m. 29.3 s. ta sama (A. Z. S.) 1924.
 Bieg 300 m. 51, 4 s., Szmendziukówna (Pogoń) 1924.
 Bieg 600 m. 2 m. 13,7 s., Kwaśniewska (Polonia) 1924.
 Bieg 65 m. z płotkami: 12,4 s., Szmidówna I (Polonia) 1924.
 Skok w dal 4,73 m. Sadkowska (Sokół) 21.VI.1925.
 Skok w wyż 1,40 m. Frydrychówna (Sokół Poznań) 1924.
 Rzut dyskiem (wagi 1 kg.) 33 m. 40 cm. Konopacka (AZS) 21.VI 1925 (lepiej od rek. świat.).
 Rzut dyskiem (wagi 1,5 kg.), 23.45 m. Konopacka (AZS) 1924.
 Pięciobój pań Wojnarowska (AZS) 2.604.8 punktów 1924.

Rzut kulą 8 m. 18 cm., Konopacka (AZS) 10.V 1925.

Rzut oszczepem 27 m. 74 cm., Konopacka (AZS) Bruksela 5.VII.1925.

Cztery nowe rekordy pań osiągnięto na międzynarodowych zawodach lekkoatletycznych w Bernie Morawskim 24 maja 1925 r. W szczególności w biegu 200 m. Kwaśniewska uzyskała czas 31 s., w biegu 83 m. przez płotki Szmidówna 15.2 s., w sztafecie 4 × 75 drużyna Polonji 44 s., a wreszcie w rzucie kulą (3.638 kg.) Konopacka 9.06 m.

F. Mistrzostwa Polski.

a) w latach 1920—23 (Panowie).

Bieg 100 mtr.: a) w r. 1920 Sośnicki (Polonja) 14.4 s., b) w r. 1921 Sośnicki (Pol.) 11,9 s., c) w r. 1922 Piątkowski (AZS) Warszawa) 11,4 s., d) w r. 1923 A. Szenajch (Warszawianka) 11,4 s.

Bieg 200 mtr.: a) w r. 1920 Habich (Pol.) 24,2 s., b) w r. 1921 Sośnicki (Pol.) 26,2 s., c) w r. 1922 Piątkowski (AZS) Warszawa 23,4 s., d) w r. 1923 Rothert Stan. (Pol.) 23,5.

Bieg 400 mtr.: a) w r. 1920 Sterba (Pogoń) 55 s., b) w r. 1921 Habich (Pol.) 27,2 s., c) w r. 1922 St. Świętochowski (Pol.) 56,4 s., d) w r. 1923 Rothert (Pol.) 53 s.

Bieg 800 mtr.: a) w r. 1920 W. Kuchar (Pogoń) 2 m. 04,6 s., b) w r. 1921 W. Kuchar (Pog.) 2 m. 11,8 s., c) w r. 1922 St. Świętochowski (Pol.) 2 m. 13,6 s., d) w r. 1923 Zd. Karzewski (AZS) Warszawa 2 m. 08,2 s.

Bieg 1500 mtr.: a) w r. 1920 Latawiec (Pogoń) 4 m. 26,6 s., b) w r. 1921 J. Baran (Pogoń) 4 m. 44,5 s., c) w r. 1922 St. Ziffer (Legja), d) w r. 1923 Kawa Fr. (Pogoń) 4 m. 44,5 s.

Bieg 3000 mtr.: a) w r. 1920 Z. Latawiec (Pogoń) 9 m. 47,8 s., b) w r. 1924 St. Ziffer (Legja) 10 m. 07,5 s.

Bieg 5000 mtr.: a) w r. 1920 Wondrausch (Czarni) 18 m. 12,8 s., b) w r. 1921 J. Baran (Pogoń) 17 m. 52,8 s., c) w r. 1922 St. Ziffer (Legja) 16 m. 20 s., d) w r. 1923 St. Kostrzewski (Ł. K. S.) 16 m. 56,8 s.

Bieg 10000 mtr.: a) w r. 1923 Tad. Dajewski (Stella-Gnieszno) 36 m. 49,7 s.

Bieg 3000 mtr.: z przeszkodami (Steeple chase): a) w r. 1923 St. Ziffer (Legja) 10 m. 28 s.

Bieg 110 mtr. z płotkami: a) w r. 1920 W. Kuchar (Pogoń) 18 s., b) w r. 1923 L. Chełmicki (AZS) Warszawa 18,4 s.

Bieg 400 mtr. z płotkami: a) w r. 1923 W. Kuchar (Pogoń) 63,2 s.

Bieg 4×400 mtr.: a) w r. 1920 osada mieszana W. O. Z. L. A. 3 m. 41,6 s., b) w r. 1923 osada AZS Warszawa 3 m. 48 s.

Bieg drużynowy 3000 mtr.: a) w r. 1923 Legja 10 m. 7,5 s. (8 pkt.)

Chód 10000 mtr.: w r. 1923 Zygmunt Zajączkowski (Orkan) 53 min. 35,7 s.

Bieg na przełaj (Cross Country) a) w r. 1921 (6,5 km.) Baran I (Pogoń) 23 m. 10 s.

Skok w dal: a) w r. 1920 Sośnicki Stan. (Polonja) 619 cm., b) w r. 1921 Sośnicki (Pol.) 626 cm., c) w r. 1922 Wł. Dobrowolski (Wojsk. K. S. — Wilno) 595 cm., d) w r. 1923 Sośnicki (Pol.) 624,5 cm.

Skok w wyż: a) w r. 1920 Kirchner (Czarni) 155,5 cm., b) w r. 1921 W. Kuchar (Pogoń) 172 cm., c) w r. 1922 J. Gruner (AZS) Warszawa 158 cm., d) w r. 1923 W. Kuchar (Pog.) 165 cm.

Skok o tyczce: a) w r. 1920 Cybulski (Pogoń) 321 cm., b) w r. 1921 Cybulski (Pogoń), Adamczak (C. Sz. W. G. i S.), Pawłowski (Czarni) 300 cm., c) w r. 1923 Adamczak Stefan (Pentatlon) 320 cm.

Trójskok: a) w roku 1920 Sośnicki (Polonja) 12,68 mtr., b) w r. 1921 W. Kuchar (Pogoń) 11,76 mtr., c) w r. 1922 Sośnicki (Polonja) 11,76, d) w r. 1923 Sośnicki (Polonja) 12,31 mtr.

Rzut kulą: a) w roku 1920 Cybulski (Pogoń) 11,25 mtr., b) w r. 1921 Cybulski (Pog.) 11,60 mtr., c) w r. 1922 J. Baran (Pogoń) 11,31 mtr., d) w r. 1923 Baran Józef (Pogoń) 11,98 mtr.

Rzut dyskiem: a) w r. 1920 Szydłowski Sławosz (Pogoń) 37,75 mtr., b) w r. 1921 Cybulski (Pogoń) 38,395, c) w r. 1922 Szydłowski (Pog.) 38,55 mtr., d) w r. 1923 Szydłowski (Pog.) 38,38 mtr.

Rzut oszczepem: a) w r. 1920 Szydłowski (Pog.) 48,40 mtr., b) w r. 1921 Szydłowski (Pog.) 49,93 mtr., c) w r. 1922 Szydłowski (Pog.) 49,975 mtr., d) w r. 1923 Szydłowski (Pog.) 51,65 mtr.

Rzut młotem: a) w r. 1923 Szydłowski (Pog.) 22,29 mtr.

Dziesięciobój: w r. 1923 odbyły się zawody 10 i 11 listopada przy udziale 6 zawodników. Pierwsze miejsce i ówczesny rekord Polski zdobył Wacław Kuchar (Pogoń), 5,027 p., 2) Chelmiński (AZS) Warszawa, 3) Adamczak (Pentatlon). Rezultaty zwycięzcy: 100 m. — 12,2 s., skok w dal — 575 cm. rzut kulą — 8,36 m., skok w wyż — 166 cm., 400 m. — 57,6 s., 110 m. z płotkami — 20 sek., rzut dyskiem — 28,45 m., skok o tyczce — 300 cm., rzut oszczepem — 31,43 m., 1500 m. — 4,42.

W ogólnym zestawieniu pierwszych trzech miejsc w mistrzostwie pań i panów na rok 1923 uzyskały miejsca: 1) Pogoń (57 pkt.), 2) Polonja (35 pkt.), AZS. (26 pkt.), 4) Warszawianka (19 pkt.), 5) Pentatlon (14 pkt.).

W zestawieniu ogólnym wyników mistrzostwa pań i panów za lata 1920—1923 zdobyły pierwsze miejsca: a) w r. 1920 Pogoń 43 pkt., b) w r. 1921 Pogoń 53 pkt., c) w r. 1922 Pogoń i Polonja po 19 pkt., d) w r. 1923 Pogoń 32 pkt

b) w roku 1924 (Panowie).

Bieg 100 mtr.: 1) Szeniajch (Warsz.) 11,2 s., 2) Weiss (AZS) o 2 m., 3) Piątkowski (Pol.).

Bieg 200 mtr.: 1) Szeniajch (Warsz.) 23,3 s., 2) Weiss (AZS) o 10 cm., 3) Krumholz (Ł. K. S.) o kilka metrów.

Bieg 400 mtr. 1) Weiss 53 s., 2) Kostrzewski II, 3) Rej, wszyscy z AZS.

Bieg 800 mtr. 1) Jaworski (AZS), 2,05 s., 2) Banaszkiwicz (Pol.) 2,08, 3) Rej (AZS).

Bieg 1500 mtr.: 1) Jaworski (AZS) 4:19,3, 2) Kostrzewski I (AZS), 3) Forys (Warsz.), 4) Banaszkiwicz (Pol.).

Bieg 3000 mtr.: 1) Jaworski (AZS) 9:23,2, 2) Łukasiewicz (Pol.) o 80 m., 3) Kostrzewski I (AZS) o 120 m.

Bieg 5000 mtr.: 1) Łukasiewicz (Pol.) 16:43, 2) Wituch (Warsz.) o 10 m., 3) Eyssmond (Warsz.), 4) Buczyński (Korona) poza konkursem.

Bieg 10000 mtr.: 1) Ziffer (Wisła) 39:01, 2) Dobrzański (Wisła) o 4 m., 3) Balcer (Wisła).

Bieg 110 mtr. z płotkami: 1) Cejzik (Pol.) 18,2 s., 2) Piątkowski (Pol.), 3) Majtkowski (Sokół).

Bieg 400 mtr. z płotkami: 1) Kostrzewski I (AZS) 1:00,6, 2) Korolkiewicz II (Pol.) o 8 m., 3) Cejzik o pierś.

Bieg 4 × 100 mtr.: 1) AZS 47 s. w składzie: Weiss, Rej, Kostrzewski I, Dąbrowski, 2) Polonja (Piątkowski, Korolkiewicz II, Cejzik, Korolkiewicz I, o 3 m., 3) Warszawianka (Szenajh, Luxemburg, Ziejewski, Fijałkowski) o 3,5 m., 4) Cracovia, 5) Pentatlon.

Bieg 4 × 400 mtr.: 1) AZS (Weiss, Kostrzewski II, Jaworski, Kostrzewski I), 3:37,4 (rekord), 2) Cracovia o 120 m. z tyłu.

Bieg drużynowy 3000 mtr.: 1) AZS Warszawa (12 pkt.).

Chód 2 klm.: 1) Zajączkowski (Orkan) 10 m 7,2 s.

Skok w dal: 1) Florkiewicz 588 cm., 2) Nowosielski 581 cm., 3) Puchala 578 cm., wszyscy z Cracovii.

Skok w wyż: 1) Cejzik (Pol.) 171,5 cm., 2) Gruner (AZS) 166,5 cm., 3) Rokicki (Sok.) 161 cm.

Skok o tyczce: 1) Adamczak (Pentatlon) 327 cm., 2) Rzepka (AZS Lwów) 317 cm., 3) Majtkowski (Sok.) 317 cm. 4) Chełmicki (AZS) Warsz. 317 cm.

Trójskok: 1) Cejzik (Pol.) 12,65, 2) Rykowski (Pol.), 3) Karczewski I (AZS).

Rzut kulą: 1) Cejzik (Pol.) 11,61 m., 2) Nawojczyk, (3 p. sap.) 11,05 3) Korolkiewicz I (Pol.) 9,33.

Rzut dyskiem: 1) Szydłowski (AZS) 37,85 m., 2) Cejzik (Pol.) 36,58, 3) Nawojczyk 32,92 m.

Rzut oszczepem: 1) Szydłowski (AZS) 51,37 m., poza konkursem 52,10 m., 2) Cejzik (Pol.) 45,37, 3) Gruner (AZS) 44,28 m.

Rzut młotem: 1) Cejzik 30,275 m. (rek.), 2) Nawojczyk 25,58.

Bieg na przełaj 8300 m.: 1) Szelestowski (Pol.) 34 m. 17 s., 2) Ziffer (Wisła) 34 m. 44 s., 3) Wituch (Warsz.).
Drużynowo zwycięża: 1) Wisła (11 pkt.), 2) Polonja (14 pkt.)

Pięciobój: 1) Rej (AZS) 2493 pkt. 2) Rembowski (Ł. K. S.).
Rezultaty zwycięzcy: skok w dal 569 cm., rzut oszczepem 32,42 m., 200 m. 25 s., rzut dyskiem 30,75 m., 1500 m., 4:47,4 s.

Dziesięciobój: Wśród pięciu zawodników po zawodach w dn. 1 i 2 listopada mistrzostwo osiągnął znowu Wacław Kuchar (Pogoń) 5,171 pkt. Cejzik odstąpił.

Pierwszy w Polsce bieg maratoński odbył się 2 listopada 1924 r. na szosie Rembertów—Zegrze na przestrzeni 41 klm.

257 m. Z ośmiu zawodników tylko trzech doszło do mety: 1) Stefan Szelestowski (Pol.) 3 g. 13 m. 10 s., 2) Bielak (Maryn. Woj., Tczew) 4 g. 7 m. 37 s., 3) Biel (4 pap. Inowrocław) 4 g. 10 m. 22 s.

W ogólnem zestawieniu mistrzostwa panów zdobyli miejsca: 1) A. Z. S. Warszawa 50 pkt., 2) Polonja 41 pkt., 3) Warszawianka 13 pkt. Zawodnicy Pogoni poza dziesięcioleciem w zawodach udziału nie brali.

c) Mistrzostwo pań.

Mistrzostwa kobiet zaczęto odbywać od r. 1922, narazie tylko w czterech konkurencjach. W roku tym mistrzostwo w biegu na 60 m. zdobyła Szmendziukówna (Pogoń Lwów) 8,7 s., bieg rozstawny 4×50 m. drużyna Pogoni ze Lwowa w 32 s., w skoku w dal Szmendziukówna (Pogoń) 393 cm., a wreszcie w skoku w wyż Pawska (A. Z. S.) 109 cm.

Wyniki mistrzostw w latach 1923 i 1924:

Bieg 60 m. a) w r. 1923: 3) Rzeźnicka Irena (Warsz.); 8.6 s., 2) Szmidówna Marja (Pol.), 3) Szmendziukówna (Pog.); b) 1924 r.: 1) Witkowska (Sokół) 8.6 s., 2) Nowacka (Ł. K. S.), Woynarowska (A. Z. S.).

Bieg 100 m. a) w r. 1923: 1) Rzeźnicka (Pol.) 14.1 s. (rek.), 2) Szmendziukówna (Pog.), 3) Szmidówna (Pol.); b) 1924 r.: 1) Kwaśniewska (Pog.) 14.9 s. 2) Gillówna (Sokół) o 7 m., 3) Klempnerówna I (Makabi).

Bieg 200 m. a) 1923 r.: 1) Kwaśniewska Wanda (Pol.) 31.4 s. (rek.), 2) Szmidówna (Pol.), 3) Gwizdałówna (Pog.).

Bieg 250 m. a) w r. 1924: 1) Kwaśniewska (Pol.) 39.8 s. (rek.), 2) Nowacka (Ł. K. S.), Baranówna (Pol.).

Bieg 65 m. z płotkami, a) w r. 1923: 1) Szmidówna (Pol.) 13.1 s., 2) Baranówna (Pol.), 3) Ditzukówna (Pog.).

Bieg 83 m. z płotkami: a) w r. 1924: 1) Szmidówna II (Pol.) 16.1 s., 2) Baranówna (Pol.) 16.5 s., 3) Lula (Pol.).

Sztafeta 4×60 m. a) w r. 1923: 1) Pogoń 35.8 s., b) w r. 1924: 1) Polonja 36.8 s., 2) Polonja, 3) Makabi.

Sztafeta 4×100 m. a) w r. 1923: 1) Pogoń (Zarugiewiczówna, Karczmazówna, Gwizdałówna, Szmendziukówna) 58.9 s. (rek.), 2) Warszawianka, b) w r. 1924: 1) Pol., 2) Pol.

Skok w dal: a) w r. 1923: 1) Rzeźnicka (Warsz.)

4.35 m. (rek.), 2) Ćwizdałówna (Pog.) 4.11 m., 3) Szmendziukówna (Pog.) 4.09 m., b) w r. 1924: 1) Czajkowska (Sokół) 4.29 cm., 2) Witkowska (Sok.) 417 cm., 3) Nenntwichówna (Ł. K. S.) 387 cm.

Skok w wyż: a) w r. 1923: 1) Stef. Ditzukówna (Pog.) 1.26 m. (rek.), 2) Jabłczyńska (A. Z. S.) 1.21 m., 3) Rzeźnicka (Warsz.) 1.21, b) w r. 1924: 1) Taborowiczówna (Sokół) 1.30 m., 2) Konopacka (A. Z. S.) 1.28 m., 3) Wojnarowska (A. Z. S.) 1.27 m.

Rzut oszczepem: a) w r. 1923: 1) Ditzukówna (Pog.) 21.20 m., 2) Jabłczyńska (A. Z. S.) 13.70 m., 3) Klukowska (Pol.) 12.80 m., b) w r. 1924: 1) Wojnarowska (A. Z. S.) 25 m. (rek.), 2) Paruszevska (Sokół) 21.86 m. rek. stylu klas., 3) Szmidówna I (Pol.) 17.10 m. Konopacka poza konkursem 23.80 m.

Rzut dyskiem: a) w r. 1924: 1) Konopacka (A. Z. S.) 23.45 m., 2) Witkowska (Sokół) 19.93 m., 3) Szmidówna I (Pol.) 18.58 m.

Rzut kulą: a) w r. 1923: 1) Ditzukówna (Pog.) 8.05 m. (rek.), 2) Jabłczyńska (A. Z. S.) 6.26 m., 3) Szmendziukówna (Pog.) 5.79 m., b) w r. 1924: 1) H. Konopacka (A. Z. S.) 7.60 m., poza konkursem 7.87 m. rek. W. O. Z. L. A., 2) Szmidówna I (Pol.) 7.11 m., 3) Paruszevska (Sok.) 6.47 m.

W ogólnem zestawieniu mistrzostwa pań w r. 1924 pierwsze miejsce zyskała Polonja (27 pkt.), 2) Sokół (18 pkt.), 3) A. Z. S. (13 pkt.). Pogoń, która zdobyła pierwsze miejsce w r. 1923, w r. 1924 w zawodach udziału nie brała.

G. Biegi uliczne.

Od r. 1920 odbywają się w Polsce głównie dla względów propagandowych w całym szeregu większych miast biegi uliczne, przeważnie o nagrody honorowe, wyznaczone przez redakcje rozmaitych dzienników. Podajemy tylko rezultaty najważniejszych z nich.

Bieg belwederski w Warszawie z Rynku Starego Miasta do Belwederu 4.400 m. a) w r. 1920: 1) Strubel 14 m 52.4 s., b) w r. 1921: 1) kpt. Baran (Pogoń) 14 m. 8.4 s., 2) Rej (A. Z. S.) 14 m. 37 s., 3) Wojciechowski (Korona); c) w r. 1922: 1) Ziffer (Wisła) 13 m. 2 s.; d) w r. 1923: 1) Woltersdorf (60 p. p.)

13 m. 8 s., 2) Kosicki (60 p. p.), 3) Waligórski (D. O. K. VIII); e) w r. 1924: 1) Łukaszewicz (Pol) 12 m. 24.4 s., 2) Szelestowski (Pol.) 12 m. 41 s., 3) Ziffer (Wisła) o 50 m.; f) w r. 1925: 1) Łukaszewicz (Pol.) i Szelestowski (Pol.) 12 m. 9¹/₅ s. Przez zwycięstwo poraż trzeci pierwszego miejsca, zdobyła Polonja na własność puchar wędrowny Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich.

Bieg „Kurjera Polskiego” 6.440 m. odbywa się corocznie w Warszawie w pierwszą niedzielę po Wielkanocy. a) w r. 1921: 1) kpt. Baran; b) w r. 1922: 1) Ziffer; c) w r. 1923: 1) Woltersdorf, 2) Kosicki, 3) Waligórski, d) w r. 1924: 1) Ziffer (21 m. 46.8 s. rek. dystansu), 2) Szelestowski (Pol.), 3) Gajewski (Stella); e) w r. 1925: 1) Sawaryn (Pogoń), 2) Rzeško (Sokół Kalisz), 3) Wituch (Warsz).

Poznań. Bieg „Kurjera Poznańskiego”: a) w r. 1923: 1) Woltersdorf, 2) Kosicki, 3) Waligórski; b) w r. 1924: 1) Gajewski (Stella) 12:23 s., 2) Dondalewski (Olimpia Grudziądz), 3) kpt. Baran.

Kraków. Bieg „Ilustr. Kur. Codz.” (od r. 1922) a) w r. 1923: 1) Kosicki (60 p. p.), 2) Halicki (Pogoń), 3) Kawa (Pogoń); b) w r. 1924: 1) Ziffer (Wisła), 2) Baran III (A. Z. S. Wieliczka), 3) Przytuła (25 p. s. k.); c) w r. 1925: 1) Roman Sawaryn (Pogoń) 13 m. 57.2 s., 2) Jerzy Jur (Pogoń) o pół piersi, 3) Alfred Freyer (Dzikowia).

Łódź. Puchar „Głosu Polskiego”. ustanowiony w r. 1922 zdobył w r. 1924 Woltersdorf, który w biegu tym zwyciężył trzy razy z rzędu. W biegu „Kurjera Łódzkiego” w r. 1923: 1) Mallow Bohdan (Stella), 2) Dajewski Tadeusz (Stella).

H. Różne.

Mistrzostwa słowiańskie. Zawody odbyły się 5 i 6 sierpnia 1922 r. w Pradze, przy udziale zawodników Polski, Czech i Jugosławji. Miały się one powtarzać corocznie naprzemian w każdym państwie, jednakże w latach następnych z powodu bojkotu sportowego Czechosłowacji nie odbyły się. W r. 1922 zdobyły miejsca: 1) Czechy, 139 pkt., 2) Jugosławja 222 pkt., 3) Polska 251 pkt.

Od r. 1923 odbywają się t. zw. **Olimpiady Akademickie Państw Bałtyckich**, w których dotychczas brała udział Pol-

ska, Łotwa i Estonia. Pierwsza odbyła się 15 i 16 września 1923 r. w **Dorpacie**. W ogólnym zestawieniu zyskały miejsca: 1) Estonia (172 punkty), 2) Polska (79 p.), 3) Łotwa (66 p.). Polacy osiągnęli pierwsze miejsca w następujących konkurencjach: Bieg 200 m. 1) Piątkowski 24.4 s., 2) Weiss 24.7 s. Bieg 100 m. 1) Piątkowski 11.6 s., 2) Weiss 11.7 s. Bieg 3.000 m. 1) Kostrzewski 9 m. 41.2 s. W skoku o tyczce Rzepka zdobył drugie miejsce 310 cm. Druga Olimpiada odbyła się 25—26 września 1924 r. w **Rydze**. Polacy wzięli w niej udział tylko w pierwszych rozgrywkach, gdyż z powodu niewypełnienia formalności, P. Z. L. A. zabronił im dalszego uczestnictwa w zawodach. Punkty liczono za 6 pierwszych miejsc co dawało przewagę miejscowym. W chwili odstąpienia Polaków punktacja przedstawiała się jak następuje: 1) Estonia 164 p., 2) Łotwa 153 p., 3) Polska 110 p. W ogólnym zestawieniu otrzymała Estonia 225 p., Łotwa 210. Ponieważ liczenie aż do szóstego miejsca daje przewagę miejscowym jako tym, którzy najliczniej obsadzili zawody, obliczenie to nie odzwierciedla faktycznego stanu rzeczy. Polacy osiągnęli zwycięstwa w następujących konkurencjach: Bieg 100 m. 1) Weiss 11.4 s. Bieg 400 m. 1) Weiss 52.4 s., 2) Kostrzewski o 3 m. Bieg 1500 m. 2) Kostrzewski o pierś za zwycięskim Tisfeldem. W skoku o tyczce 2) Chełmicki 320 cm. Rzut oszczepem: 1) Szydłowski 49.20 m. Rzut dyskiem: 1) Szydłowski 38.46 m. Rzut dyskiem: 1) Szydłowski 38.46 m. Skok w w y ż 2) Gruner 165 cm.

We wrześniu 1924 r. przy sposobności międzynarodowego kongresu akademickiego odbyły się w Warszawie **Międzynarodowe Zawody Akademickie**, przy udziale wybitnych zawodników Francji, Estonji, Włoch, Anglii, Nowej Zelandji i Polski. W poszczególnych konkurencjach osiągnięto: 100 m.: 1) Porritt (Nowa Zelandja) 10.9 s., 2) Weiss (Pol.) o 2 m., 3) Parrain (Fr.). 200 m. 1) Porritt (N. Z.) 22.2 s., 2) Weiss (Pol.) 22.8 s., 3) Parrain (Fr.). 400 m.: 1) Weiss (Pol.) 51.8 s. czas równy rek. pol., 2) Jackson (Fr.) o 8 m., 3) Jannwaldt (Est.) 800 m.: 1) Kostrzewski I. 2 m. 0.4 s., 2) Villeneuve (Fr.) o 4 m., 3) Tiisfeldt (Est.). 1500 m.: 1) Tiisfeldt (Est.), 2) Villeneuve (Fr.), 3) Kostrzewski I, Jaworski zdyskwalifikowany. 3.000 m. a) jednostkowo: 1) Jaworski 9 m. 32,5 s., 2) Kostrzewski, 3) Tiisfeldt (Est.); b) drużynowo: 1) Polska 8

pkt., 2) Francja 13 pkt. 5.000 m.: 1) Christophe (Fr.) 17 m. 31 s., 2) Tiisfeldt (Est.), 3) Boski (Pol.). 110 m. z płótkami: 1) Sempé (Fr.) 15.7 s., 2) Neuman (E.), 3) Luciani (Fr.). Poza konkursem Porritt (N. Z.) 16.2 s. 400 m. z płótkami: 1) Kostrzewski I, 1 m. 0.2 s. rek. pol., 2) Simon (Fr.). Sztafeta 4 × 100 m.: 1) Polska (Weiss, Piątkowski, Kostrzewski I, Dąbrowski), 45.8 s. rek. pol., 2) Estonia, 3) Francja. Sztafeta 4 × 400 m.: 1) Polska (Weiss, Jaworski, Kostrzewski I, Strumpf) 3 m. 32 s. rek. pol., 2) Francja, 3) Estonia. Sztafeta 100 + 200 + 400 + 800 m.: 1) Francja (3 m. 37.6 s.), 2) Polska (Weiss, Dąbrowski, Kostrzewski II, Karczewski I), 3 m. 38.8 s. rek. pol., 3) Estonia. Skok w dal: 1) Ever (E.) 655 cm., 2) Neuman (E.) 605 cm., 3) Krotoff (Fr.) 597 cm. Skok w wyż: 1) Ever (E.) 178 cm., 2) Gruner (Pol.) 170 cm., 3) Pawski 164 cm. Skok o tyczce: 1) Ever (E.) 340 cm., 2) Rzepka (330 cm.), 3) Neuman 320 cm. Trójskok: 1) Rousset (Fr.) 12.90 m., 2) Ever (E.) 12.82 m., 3) Luciani (Fr.) 12.68 m. Rzut dyskiem: 1) Szydłowski 37.87 m., 2) Sempé (Fr.) 34.60 m., 3) Paul (Fr.) 31.19 m. Rzut kulą: 1) Sempé (Fr.) 11.53 m., 2) Simon (Fr.) 11.53 m., 3) Neuman (E.) 10.93 m. Rzut oszczepem 1) Szydłowski 42.41 m. Pięciobój: 1) Piątkowski 2897 pkt. (rek. pol.), 2) Ever (E.), 3) Sempé (Fr.). W ogólnem zestawieniu lekkiej atletyki uzyskały miejsca: 1) Polska (66 pkt.), 2) Francja (44 pkt.), 3) Estonia (37 p.).

Na międzynarodowych zawodach lekkoatletycznych w **Paryżu** 12 lipca 1925 r. Gruner (AZS) zajął pierwsze miejsce w rzucie oszczepem (57 m. 56 cm. rekord polski). W tydzień później w **Londynie** Gruner i Szydłowski zajęli w rzucie oszczepem drugie i trzecie miejsca w zawodach międzynarodowych.

Zawodniczki polskie na terenie międzynarodowym wystąpiły po raz pierwszy na zawodach międzynarodowych **Morawskiej Sławii w Bernie**, 23 i 24 maja 1925 r. W biegu na 200 m. 2) Wojnarowska 31 sek. 4) Kwaśniewska. W biegu 83 m. z płótkami 3) Szmidówna 15. 2 s. 4) Kielichówna. W sztafecie 4 × 75 2) Drużyna Polonji 44 sek. W skoku w wyż 2) Witkowska 134 cm. W rzucie kulą 2) Konopacka 9.06. W rzucie dyskiem 3) Konopacka 27.05. Poza konkursem rzuciła Konopacka dyskiem 29.27 ustanawiając nowy rekord. W międzynarodowych zawodach w **Brukseli**, organizowanych przez

Brussels Femina Club 5 lipca 1925 r. H. Konopacka zdobyła pierwsze miejsca w rzucie oszczepem (27 m. 74 cm., rekord polski) i w rzucie dyskiem (28 m. 42 cm.).

Ważniejsze zawody międzynarodowe. Od r. 1914 odbywa się na przestrzeni 10 mil (16 klm. 90 m.) t. zw. „Cross des nations”, do którego stają cztery prowincje angielskie, Belgja i Francja. W r. 1924 na zawodach pod Londynem zyskały miejsca: 1) Anglja (21 pkt.), 2) Francja (80 pkt.), 3) Szkocja 133 pkt.). W r. 1925, 28 stycznia na zawodach w Dublinie bez udziału Francji: 1) Anglja, 2) Irlandja, 3) Walja. Państwa skandynawskie — rządzą corocznie międzypaństwowy mecz lekkoatletyczny. W r. 1924 w Kopenhadze: 1) Szwecja, 2) Norwegja, 3) Danja. Z ważniejszych lekkoatletycznych meczów międzypaństwowych odbyły się w r. 1924: Węgry—Austria w Budapeszcie 6:3, Czechy—Austria w Pradze 83:37, U. S. A.—Anglja w Stamford Bridge 11:3, Niemcy—Szwajcarja 81:57, Francja—Belgja 76:44, Anglja—Dominia Ang. 8:5, Kanada—Szkocja 5:4.

Rekordy innych państw. Z braku miejsca nie możemy pomieścić w Roczniku wykazu rekordów lekkoatletycznych ważniejszych państw europejskich oraz Stanów Zjednoczonych, zwracając jedynie uwagę, że rekordy Austrii, Niemiec, Czech, Węgier, Szwecji, Norwegii, Finlandji, Francji, Szwajcarji, Angli i Stanów Zjednoczonych podaje Wiedeński „Sportkalender” z r. 1925, str. 78—83 (do nabycia w księgarni Eberta, Kraków, ul. Sławkowska).

Z imprez lekkoatletycznych jakie odbyły się w r. 1924 w Polsce poza biegiem maratońskim na pierwszym miejscu należy postawić urządzony przez Związek Strzelecki **marsz drogowy kadrówki** 122 km. na przestrzeni Kraków—Miechów—Jędrzejów—Kielce, o charakterze wojskowym w pełnym uzbrojeniu wojskowem. Do marszu w dniach 6—8 sierpnia stanęło 7 drużyn złożonych każda z 13 strzelców, które przebyły przestrzeń w następującym porządku: 1) Przemyśl w 24 g. 6 m., 2) Katowice w 26 g. 40 m., 3) Kraków w 29 g. 34 m., 4) Wieliczka w 30 g. 20 m., 5) Warszawa w 32 g. 36 m., 6) Bochnia w 33 g. 26 m. 10 s. W ostatnim dniu na przestrzeni Jędrzejów—Kielce (38 klm., teren pagórkowaty) odbył się konkurs indywidualny marszu, w którym zwyciężył: 1) Kopias Bronisław, Przemyśl, w 5 godz. 1 m., 2) Petz Józef Kraków I, w 5 g. 7 m., 3) Kuchnik Bronisław, Bochnia, w 5 g. 9 m.

3 maja 1925 r. odbył się po raz pierwszy **bieg rozstawny Łódź—Warszawa**, organizowany przez P. Z. L. A. dla uczczenia święta narodowego, który odtąd ma się powtarzać corocznie. Dystans 138 klm. podzielono na 46 etapów, po 3 klm. Do biegu stanęło 6 drużyn: 1) Drużyna W. O. Z. L. A. w czasie 8 g. 32 m. 58 s. (przeciętnie 1 klm. — 3 m. 43 s.), 2) D. O. K. Warszawa o 7.5 min. później, 3) A. Z. S. Warszawa o 1 min. po drugim.

Kalendarz na rok 1925. Zawody o mistrzostwo Polski (główne) odbędą się w Krakowie 15 i 16 sierpnia, nadto dodatkowo pięciobój 20 września, bieg na przełaj 27 września, dziesięciobój 4 października, bieg maratoński 18 października. Trójmecz Polska—Czechy—Jugosławja odbędzie się w Warszawie 6—8 września.

12. LOTNICTWO.

A. Rekordy światowe

ustalone przez Międzynarodową Federację Lotniczą po dzień 28 lutego 1925 r. (zestawienie miesięcznika „Lot Polski“ z maja 1925 r.).

A) Płatowce:

I. Rekordy bez zaopatrywania w locie:

1) Największa odległość bez lądowania (Stany Zjednoczone): por. Oakley J Kelly i Mc Ready, płatowiec U. S. Army T. 2, silnik Liberty 375 MK

16—17.IV 1923 r. 4050 km

2) Najdłuższy czas lotu bez lądowania (Francja): Coupet i Drouhin płatowiec Farman, silnik Farman 450 MK

18—17.VII 1924 r. 37 godz., 59 min., 10 s.

3) Wysokość (Francja): Callizo, płat. Gourdou-Lesseure silnik Hispano Suiza 300 MK, turbokompresor Rateau

10.XI 1924 r. 12006 m

4) Szybkość przy ziemi (Francja): Bonnet, płat. Ferbois, silnik Hispano-Suiza 550 MK

11.XII 1924 r. 448,170 km

5) Szybkość na 500 km (Francja): Sadi-Lecointe, płatowiec Nieuport-Delage, silnik Hispano-Suiza 500 MK

23 VI 1924 r. 306,696 km

6) Rekordy z obciążeniem 2600 kg:

- a) Czas lotu (Stany Zjednoczone) por. H. R. Harris
płat. Barling Bomber, 6 siln. Liberty po 400 MK.
3.X 1924 r. 1 godz., 47 min., 10²/₅ s.
- b) Wysokość (Francja): Bossoutrot, płat. Goliath Farman, silnik Farman 600 MK
8.V 1924 r. 4475 m

7) Rekordy z obciążeniem 4000 kg:

- a) Czas lotu (Stany Zjedn.) por. H. R. Harris, płat. Barling Bomber, 6 siln. Liberty po 400 MK
3.X 1924 r. 1 godz., 47 min., 10⁵/₁₀ s.
- b) Wysokość (Stany Zjedn.) por. H. R. Harris, płat. Barling Bomber, 6 siln. Liberty po 400 MK
3.X 1924 r. 1363 m

II. Rekordy z zaopatrywaniem w locie:

- 1) Największa odległość bez lądowania (Stany Zjednoczone): por. Lowell H. Smith i J. P. Richter, płat. D.H.4B., silnik Liberty 400 MK
27—28.VIII 1923 r. 5300 km
- 2) Najdłuższy czas lotu (Stany Zjednoczone): por. Lowell H. Smith i J. P. Richter, płat. D.H.4B. silnik Liberty 400 MK
27—28.VIII 1923 r. 37 godz., 15 min., 14⁴/₅ s.

B) Wodnopłatownce:

- 1) Najdłuższy czas lotu (Stany Zjednoczone): por. F. W. Wead i J. D. Price, wodnopłat. Navy C. S 2, silnik Wright 585 MK
11—12.VII 1924 r. 14 godz., 53 min., 44²/₃ s.
- 2) Największa odległość (Stany Zjednoczone): por. F. W. Wead i J. D. Price, wodnopłat. Navy C. S - 2, silnik Wright 585 MK
11—12.VII 1924 r. 1600 km
- 3) Wysokość (Francja): Sadi Lecointe, wodnopł. Nieuport-Delage, silnik Hispano-Suiza 300 MK
11.III 1923 r. 8980 m
- 4) Największa szybkość (Stany Zjedn.): por. Cuddihy, płat. Curtiss Navy C-R, silnik Curtiss D 12, 450 MK
25.X 1924 r. 302,684 km

5) Szybkość na przestrzeni 1500 km (Stany Zjednoczone):
por. F. W. Wead i J. D. Price, wodnopł. Navy C. S-2, silnik
Wright 585 MK
11—12 VII 1924 r. 119,36 km

6) Rekordy z obciążeniem 2000 kg:

a) Najdłuższy czas lotu (Stany Zjednoczone): por.
O. B. Hardison, wodnopł. P.N. 7 1, 2 silniki Wright T. 2 535 MK
25.X 1924 r. 1 godz., 49 min., 11⁹/₁₀ d

b) Wysokość (Stany Zjednoczone): por. H. T. Hollans.
wodnopł. F. 5 L. dwa silniki Liberty po 400 MK
VI 1923 r. 1489 m

C) Szybowce:

1) Czas lotu (Francja): Maneyrol, szyb. Peyret,
29.I 1923 r. 8 godz., 4 min., 50²/₅ s.

2) Wysokość (Francja): Descamps, szyb. Dewoitine,
7.II 1923 r. 545 m

3) Odległość (Francja): por. Thoret, szyb. Bardin,
26 VIII 1923 r. 8100 m

D) Śmigłowce:

1) Odległość w linii prostej (Francja): Pescara, śmigł.
Pescara. 2 śmigła, silnik Hispano-Suiza 180 MK
18.IV 1924 r. 736 m

2) Wysokość z obciążeniem 100 kg. (Francja): Oehmichen
śmigł. Oehmichen, silnik Rhône 100 MK
14.X 1924 r. 1 metr.

B. Rekordy polskie.

Nie ustalone z braku powołanej do tego instytucji sportowej.

C. Zawody międzynarodowe.

Od początku XX wieku odbywa się cały szereg zawodów międzynarodowych dla aeroplanów, hydroplanów, szybowców, śmigłowców, balonów i t. p. Kilka z nich zostało już definitywnie rozegranych przez zdobycie pucharów wędrownych po trzech zwycięstwach kolejnych, i tak np. puchar Gordon-Benneta, ufundowany w r. 1909 dla międzynarodowego konkursu szybkości, po trzech kolejnych zwycięstwach Sadi Lecoqte został zdobyty w r. 1919 przez Aero-club de France. Puchar Henri Deutsch fundowany w je-

go miejsce w r. 1920 został zdobyty przez Societe Nieuport Astra w r. 1922, poczem go zastąpił Puhar Beaumont dla międzynarodowych zawodów szybkości, na dystansie 300 klm., który w r. 1924 zdobył Sadi Lecointe, przebywając tę przestrzeń w 57 m. 50 s.

Dla balonów ustanowiono w r. 1906 puchar Gordon-Beneta, przyczem odjazd następował z państwa, które zdobyło puchar w roku poprzednim. Kolejno zdobywały go: w r. 1908 Szwajcarja, w r. 1909 i 1910 U. S. A., w r. 1911 Niemcy, w r. 1912 Francja, w r. 1913 U. S. A., w r. 1920 Belgja, w r. 1921 Szwajcarja, wreszcie w latach 1922—24 kolejno trzy razy z rządu lotnik E. Demuyter z Belgji, dzięki czemu puchar zdobył definitywnie Aeroclub de Belgique.

W Polsce największymi zawodami lotniczymi dotychczas były loty dookoła Polski, zorganizowane w latach 1922—1923 przez władze wojskowe. W r. 1922 pierwszą nagrodę zdobył kpt. Pawlikowski na samolocie Breguet w 11 g. 48 m. W r. 1923, w dn. 4 sierpnia z powodu złej pogody z 18 uczestników tylko jeden przeleciał całą drogę, w szczególności por. Giewgord na sam. Breguet w czasie 13 g. 28 m. 40 s. Z powodu uszkodzenia wielu samolotów w tych zawodach, zaniechano ich powtarzania. Tura: Warszawa—Lwów—Kraków—Poznań—Warszawa wynosiła 1243 klm.

13. ŁYŻWIARSTWO.

A. Rekordy światowe

(zatwierdzone przez Międzynarodową Federację Łyżwiarzką).

500 mtr. 43.6 s., O. Mathiesen (Norwegja) 17.I 1914.

1000 mtr. 1 m. 31.6 s., O. Mathiesen (Norwegja) 6.III 1924.

1500 mtr. 2 m. 17.4 s., O. Mathiesen (Norwegja) 17.I 1914.

5000 mtr. 8 m. 26.5 s., Harold Stroem (Norwegja) 18.II 1922.

10000 mtr. 17 m. 22.6 s., O. Mathiesen (Norwegja) 25.I 1913.

10 mil. ang. 31 m. 7.4 s., V. Bergstroem (Szwecja) 14.IV '919.

25 mil ang. 1 godz. 31 m. 29 s., J. F. Donoghue (Szwecja) 26.IV 1894.

50 mil ang. 3 godz. 15 m. 59.6 s., J. F. Donoghue (Szwecja) 26.IV 1894.

100 mil ang. 7 godz. 11 m. 38.6 s., J. F. Donoghue (Szwecja) 26.IV 1894.

1 godzina: 32,370 metrów de Koning (Holandja) 26.I 1906

B. Rekordy polskie

uznane przez Polski Związek ŁyżwiarSKI.

500 mtr. Zenon Michułowicz (Lwowskie Tow. Łyżw.) 46.6 s., Budapeszt, 1909.

1000 mtr. Jan Papius (Lwowskie Tow. ŁyżwiarSKie) 1 m. 49.8 s.

1500 mtr. Leon Jucewicz (A. Z. S. Warszawa) 2 m. 42.6 s., Chamonix, 1924.

5000 mtr. Waclaw Kuchar (Lwow. Tow. Łyżw.) 10 m. 22.3 s., Lwów, 25.II 1923.

10000 mtr. Leon Jucewicz (A. Z. S. Warszawa) 20 m. 40 s., Chamonix, 1924.

Wyniki lepsze od rekordów istnieją tylko na dystansie 5.000 mtr.: a) Leon Jucewicz 9 m. 51 s., Chamonix, 7.II 1924, b) Waclaw Kuchar 9 m. 16.6 s., Lwów, 24.II 1924.

C. Mistrzostwa światowe.

Odbywają się one corocznie w innej miejscowości i to osobno dla jazdy sztucznej, osobno dla jazdy szybkiej. W braku miejsca podajemy tylko wyniki ostatnich trzech lat.

a) W r. 1923 mistrzostwo świata w jeździe szybkiej na zawodach odbytych 10 i 11 lutego w Sztokholmie zdobył: 1) Thunberg (Finl.) 11 pkt., 2) Stroem (Norw.) 13 pkt., 3) Mielnikow (Rosja) 14 pkt. Wyniki: 500 m.: 1) Thunberg (Finl.) 45.2 s., 2) Ole Olsen (Norw.) 45.9 s., 3) Walenius (Finl.) 46.9 s. 5000 m.: 1) Melnikow (Ros.) 9 m. 06.2 s., 2) Thunberg (Finl.) 9 m. 10.3 s., 3) Harald Stroem (Norw.) 9 m. 12.6 s. 1500 m.: 1) Roald Larsen 2 : 24.9, 2) Thunberg 2 : 26.3, 3) Harald Ström 2 : 27.2. 10000 m.: 1) Harald Ström 17 : 58.4, 2) Ole Olsen 17 : 59.9, 3) Melnikow 18 : 09.

b) W r. 1924 zawody o mistrzostwo świata w jeździe szybkiej odbyły się w Helsingforsie z rezultatem: 1) Larsen (Norw.), 2) Thunberg (Finl.). Wyniki: 500 m.: 1) Thunberg 45 sek., 2) Walenius 45.4 sek., 3) Larsen 46 sek., 4) Helander 46.5 sek. 1500 m.: 1) Larsen 2 : 27.8 s., 2) Owaska 2 : 29.4 s., 3) Walenius 2 : 29.5 s., 4) Pietila 2 : 29.9 s. 5000 m.: 1) Larsen 8 : 54.5 s., 2) Pietila 8 : 57.8 s., 3) Ballangrud 9 : 00.5 s., 4) Skutnabb 9 : 01.8 s. 10000 m.: 1) Pietila 18 : 05.9 s., 2) Ballangrud 18 : 17 s., 3) Larsen 18 : 18 s., 4) Skutnabb

18 : 20.2 s., Z Polaków brał udział w zawodach Bielewicz, mieszkający w Finlandji, który w biegu 500 mtr., zajął piąte miejsce w bliskim rekordowi polskiemu czasie 46.8 s.

c) W r. 1925 zawody o mistrzostwo świata w jeździe szybkiej odbyły się 21 i 22 lutego w Oslo, z rezultatem: 1) Thunberg (Finl.) 5 pkt., 2) Pietila (Finl.) 17 pkt., 3) Larsen (Norw.) 18 pkt. Mistrz Europy Polaczek z Wiednia zajął miejsce ósme. Wyniki: 500 mtr.: 1) Thunberg 44.7 s., 2) Walenius (Finl.) 45.1 s., 3) Owaska (Finl.) 45.5 s., 4) Larsen (Norw.). 5000 mtr.: 1) Thunberg 8 : 43.3 s., 2) Pietila 8 : 43.7 s., 3) Moen (Norw.) 8 : 47.1 s., 4) Larsen 2 : 29.1 s. 10000 mtr.: 1) Pietila 18 : 01.5 s., 2) Thunberg 18 : 03 s., 3) Polaczek 18 : 12.2 s., 4) Larsen 18 : 30.8 s.

d) Zawody o mistrzostwo świata w jeździe sztucznej odbywają się od r. 1896. Mistrzostwo panów było dotychczas rozgrywane 23 razy. Pierwsze mistrzostwo w r. 1896 zdobył Fuchs z Monachium, następnie w r. 1897 Hugel z Wiednia. Największą ilość zwycięstw, bo aż 10, ma Szwed Salcow. Zresztą Hugel zdobył jeszcze mistrzostwa w r. 1899 i 1900, Wiedeńczyk Kachler w r. 1912, 1913, 1923, Szwed Grafström 1922 i 1924. W r. 1924 zawody o mistrzostwo świata w jeździe sztucznej odbyły się w Manchester. W zawodach panów osiągnęli miejsca: 1) Grafström (Szwecja) 2) Böckl (Austria), 3), 4), 5) Austria. W jeździe parami: 1) Engelman—Berger (Austria), 2) Mukkelt—Pagej (Anglja). W r. 1925 po zawodach odbytych 14 i 15 lutego w Wiedniu zyskali: w mistrzostwie panów: 1) Böckl (Austria), 2) Kachler (Austria), 3) Preisacker (Austr.). Mistrz zeszłoroczny Grafström nie stawał do zawodów. W jeździe parami na 5 par: 1) Herma Jarosz-Szabo i Wrede (Austr.), 2) Joly—Brune? (Francja). Jak wynika z powyższego zestawienia w jeździe sztucznej przoduje Austria całemu światu.

D. Mistrzostwa Europy.

Zawody powyższe odbywają się corocznie, niezależnie od mistrzostwa światowego, przeważnie w państwach środkowej Europy.

a) W r. 1923 mistrzostwa w jeździe szybkiej odbyły się w Hamara przy współudziale: Finlandji, Norwegji, Szwecji i Rosji. Składały się one z biegów na 500 mtr., 1500

mtr. i 5000 mtr. Mistrzem Europy został Harald Ström (Norw.), 2) Thunberg (Finl.).

b) W r. 1924 mistrzostwo Europy w jeździe sztucznej na zawodach w Davos zdobyli: 1) inż. Kachler (Wiedeń), 2) L. Wrede (Wiedeń). W jeździe szybkiej Larsen (Norw.), który przebył 500 mtr. w 45.1 sek., 1500 mtr. 2 m. 24 sek., 5000 mtr. w 8 min. 43 sek. i 10000 mtr. w 17 min. 42 sek.

c) W r. 1925 mistrzostwo Europy w jeździe szybkiej odbyło się w St. Moritz przy udziale Wacława Kuchara, jako reprezentanta Polski. Z 11 zawodników: 1) Pollaczek (Austr.), 2) Larsen (Norw.), 3) Olsen (Norw.), 7) Kuchar. Wyniki: 500 mtr.: 1) Larsen (Norw.) 44.6 s., 2) Olsen 45 s., 3) Pollaczek (Austr.), 7) Kuchar 54.6 s. z upadkiem. 1500 mtr.: 1) Pollaczek (Austr.) 2 m. 34.8 s., 2) Larsen 2 m. 37.5 s., 3) Boot 2 m. 38.2 s., 7) Kuchar 2 m. 51.4 s. 5000 mtr.: 1) Pollaczek 9 m. 20.8 s., 2) Larsen 9 m. 43.4 s., 3) Olsen 9 m. 44.8 s., 7) Kuchar 10 m. 10 s. 10000 mtr.: 1) Pollaczek 19 m. 48.8 s., 2) Larsen 20 m. 7.6 s., 3) Olsen 20 m. 31.4 s., 4) Roelfsen 20 m. 50.4 s., 5) Kuchar 20 m. 59.2 s.

Mistrzostwa sąsiednich państw w r. 1924 zdobyli: Austria w jeździe sztucznej panów inż. Willy Böckl, pan Herma Flank-Szabo, parami Lilly Scholtz—Otto Kaiser, w jeździe szybkiej Otto Polaczek. Węgry: Dischan. Niemcy w jeździe sztucznej panów Rittberger, pan Brockhoeft, parami Flebbe—Eilers, w jeździe szybkiej Müller. Czechy: Myslbeek. Rosja Trofimow. Estonia: Mitt. Łotwa: Romba, Finlandja: Thunberg.

E. Mistrzostwa Polski.

Oficjalne zawody o mistrzostwo odbywają się od 1922, t. j. od czasu zorganizowania Polskiego Związku Łyżwiarzkiego.

a) W r. 1922. Zawody odbyły się w Warszawie 19 i 20 stycznia. Wyniki szczegółowe: Jazda szybka 500 m. 1) Kuchar Wacław 56.9 sek. 2) Jucewicz Leon 59.6 s. 3) Kamiński Ludwik 60 sek. 1500 m.: 1) Kuchar 2:58.6 s., 2) Habich Janusz 3:9.2, 3) Jucewicz 3:11.1 s. 5000 m.: 1) Kuchar 10:46.4 s., 2) Jucewicz 10 : 47.8, 3) Kamiński. Mistrzostwo w jeździe szybkiej uzyskał wobec tego W. Kuchar (Lwow. T. Łyż.), 2)

Leon Jucewicz (A. Z. S. Warsz.), 3) Kamiński Ludw. (W. T. C. Warsz.). W jeździe sztucznej panów: tytuł mistrza uzyskał Władysław Kuchar (Lwów. T. Ł.), 2) Roman Kikiewicz (L. T. Ł.), 3) Józef Łapiński (L. T. Ł.). W jeździe parami mistrzostwo zdobyli Olga i Henryk Przedzimirscy (Warsz. T. Ł.), 2) Józefina Kowalewska i Zygmunt Ziemiński (Warsz. T. Ł.).

b) W r. 1923 zawody odbyły się 25 lutego we Lwowie. Rezultaty: jazda szybka 500 mtr.: 1) Wacław Kuchar 55 sek. 2) por. Welichowski 60.3 s. 1 500 mtr. 1) Wacław Kuchar 2:51.8 s. 2) Welichowski 3:12.4 s. 5.000 mtr. 1) Wacław Kuchar 10:22.3 s. 2) Welichowski 11:26 s. Jazda sztuczna: 1) R. Kikiewicz 215.05 pkt. 2) Władysław Kuchar 212.6 p. Mistrzem Polski w jeździe sztucznej na rok 1923 zostaje R. Kikiewicz (Lw. Tow. Łyżw.). Jazda parami: 1) Henryk i Olga Przedzimirscy 11:05 pkt., 2) Tadeusz Kowalski i p. Zofja Bilorówna 10:6 p., 3) Łapiński i M. Slotska 7:05 p., Mistrzami Polski w jeździe parami na rok 1923 zostają pp. Przedzimirscy (W. T. Ł.).

c) W r. 1924 zawody odbyły się 16 i 17 lutego w Warszawie. Rezultaty: Jazda szybka: 500 mtr. 1) Leon Jucewicz (A. Z. S.) 53.4 s., 2) Wacław Kuchar 57 s., 3) Ludwik Kamiński (W. T. C.) 1 m. 01 s. 5.000 mtr. 1) Kuchar 1:44:8 s., 2) Jucewicz 11:01.8 s., 3) Kamiński 11:03.2 s. 1500 mtr. 1) Jucewicz 2:55.8, 2) Kuchar 2:59.8, 3) Kamiński 3:11.7 s. 10.000 1) Kuchar 21:58.4 s., 2) Kamiński 22:34.6 s., 3) Jucewicz 22:47.6 s., Mistrzem Polski w jeździe szybkiej na rok 1924 zostaje Wacław Kuchar (L. T. Ł.). Jazda sztuczna panowie: 1) Roman Kikiewicz (L. T. Ł.) 211.2 pkt., 2) Ziemiński (W. T. Ł.) 98 pkt. Jazda sztuczna parami: 1) PP. Przedzimirscy (Warsz.), 2) Dr. Irena Schweizerówna i p. Pełczyński (Warsz.).

d) W r. 1925 z powodu braku lodu zawody o mistrzostwo Polski nie odbyły się.

14. MOTOCYKLIZM.

Rekordy światowe ustalane bywają przez Międzynarodową Federację Motocyklistów osobno dla motocyklów o motorach 520 cmc., 350 cmc., 500 cmc., 750 cmc. i 1000 cmc, a to w każdej kategorii odrębnie dla startu z rozbiegu i startu z miejsca. W braku miejsca podajemy tylko niektóre dystanse,

wszystkie inne rekordy podane są w Almanach de Miroir des Sports na rok 1925 str. 179.

a) Dla motorów 250 c.m.c. rekord na 1 klm. ze startu z rozbiegiem ustanowiony 6.VII.1924 r. przez La Vacka wynosi 25:17 s. (przec. 143 klm. na godz.). Dla tych samych motorów start z miejsca wynosi rekord 1 godziny ust. 25.XI.1922 przez Le Vacka 110 klm. 300 m., zaś na 2 godz. rekord tego samego 218 klm. 350 m.

c) Dla motorów 500 c.m.c. rekord 1 klm. ze startu z rozbiegiem (Le Vack, 9.IX.1923) wynosi 23:18 s., zaś rekord ze startu z miejsca dla 1 godz. (Le Vack, 21.VII.1922) wynosi 119 klm. 350 m., zaś dla 12 godz. (Holroyd, 29.IX.1920) wynosi 969 klm. 403 m.

c) Dla motorów 500 c.m.c. rekord ze startu z rozbiegiem (Rossi 9.IX.1923) wynosi 23:44 sek. Ze startu z miejsca rekord dla 1 godz. (Halford, 24.XI.1921) wynosi 123 klm. 491 m., dla 2 godz. (Emerson, 11.X.1921) wynosi 232 klm. 749 m. Dla 12 godz. (O'Donnevan, 20.X.1920) wynosi 1048 klm. 172 m. 400 km. — 3 godz. 3 min. 42 sek. (Montasti, Monza, 7.IX.1924), 48 godz. — 3.420 klm. (Dosio, Monza, 20.III.1924).

Rekordów Polskich oficjalnych niema, a za najlepszego motocyklistę w Polsce uchodzi Henryk Choiński z Warsz. Tow. Cykl., zdobywca wielu pierwszych nagród i twórca nieoficjalnych rekordów na zawodach motocyklistów. Ostatnio otrzymał on pierwszą nagrodę w odbytym 17 maja 1925 wyścigu motocyklistów na przestrzeni 20 klm. na szosie Wyszaków Serock w czasie 11 m. 9 s. (szybkość 107 klm. na godzinę).

Mistrzostwa Europy: Zawody po raz pierwszy odbyły się 7 września 1924 w Monza we Włoszech k. Medjolanu. W zawodach wzięło udział 85 motocyklistów z pięciu państw. Polska nie była reprezentowana. Zawodników podzielono na trzy kategorie: a) motocykle 250 c.m.c. odl. 200 klm.: 1) Vangeart (Rush) 1 g. 58 m. 5 s. rek. świat., 2) Hoebel (Rush) 2 g. 10 m. 4 s., b) motocykle 350 c.m.c. dystans 300 klm.: 1) Simpson (AJS) 2 g. 38 m. 21 s., 2) Mariani (Garelli) 2 g. 42 m. 50 s., c) motocykle 500 c.m.c. dystans 400 klm.: 1) Montasti (Guzzi) 3 g. 3 m. 42 s. rek. świat., 2) Visibli (Guzzi) 3 g. 13 m. 51 s.

Mistrzostwa Polski dotychczas nie odbywały się. Ma się nimi zająć zorganizowany w r. 1925 Polski Zw. Motocyklistów.

15. MOTORÓWKI.

(Yachting Automobile).

Rekordy światowe, ustalone przez Międzynarodową Federację Yachting-Automobile w grudniu 1924 są następujące:

Serja bez ograniczeń do 1 $\frac{1}{2}$ litra: łódź Baglietto I, start z rozbiegiem, 1 mil. mors., kwiecień 1923, 32.086 węzłów szybkości.

Serja bez ograniczeń do 3 litr. łódź Ardenrun, 6 tur po mili mors. każda, sierpień 1923, szybkość przeciętna 31.243 węzłów.

Serja ślizgowców (hydrogliserów): Canivet na aparacie Besson 6 tur kilometrowych, grudzień 1923, szybkość przeciętna 65.08 węzłów.

Serja ślizgowców: Fischer na aparacie Farmana 6 tur po mili mors., listopad 1923, szybkość przec. 74.435 węzłów.

Przez węzeł rozumie się milę morską (1853 m.) na godzinę.

Mistrzostwa światowe dotychczas nie były urządzone. Natomiast od r. 1925 rozpoczną się międzynarodowe zawody szybkości dla kategorii bez ograniczenia do 12 litrów o nagrodę króla Belgji.

16. NARCIARSTWO.

Rekordy istnieją tylko w skokach. Oficjalny rekord światowy w skoku postawiony 4 lutego 1924 r. w Chamonix przez Norwega T. Thamsa, który wykonał skok o dług. 58 m. 50 cm. został pobity w r. 1925 przez Norwega Henryka Ljungmanna na skoczni Kachelberg w Garmisch-Partenkirchen w Niemczech, który skoczył 59 m. 30 cm. Nieoficjalny rekord świata zdobyty przez Nelsona w Rawenworth (Kanada) o długości 73 m. nie został uznany przez Federację, gdyż w Kanadzie przy skokach nie uwzględnia się stylu. Rekord Polski na skoczniach krajowych wynosi 36 m. (Stanisław Sieczka, O. N. Sokoła w Zakopanem, 22 marca 1925, skocznia na Krokwi w Zakopanem), zaś na skoczniach zagranicznych 38 m. (Andrzej Krzeptowski, Szwajcaria, styczeń 1923).

Oficjalnych zawodów o mistrzostwo świata w narciarstwie niema. Uchodzi za nie mistrzostwo olimpijskie, które w r. 1924 zdobyła Norwegja. Zawody o mistrzostwo Norwegji od-

bywane corocznie w Holmenkollen koło Oslo są zarażem nieoficjalnem mistrzostwem Europy, wobec tego, że w Norwegji stoi sport narciarski najwyżej w świecie. W r. 1924 w biegu 50 klm. zwyciężył Torlef Haug (4 g. 19 m. 30 s.), w biegu 15 klm. ten sam (1 g. 4 m. 37 s.) w skoku Thulin (41 m.). W r. 1925 w Holmenkollen zwyciężył w kombinacji Harald Oekern, zdobywając pierwsze miejsce w biegu na 15 klm. (1 g. 3 m. 8 s.), i w skokach. W biegu na 50 klm. zwyciężył J. Groettumsbraaten, puchar pań za najpiękniejszy skok zdobył mistrz olimpijski J. Thams (40.5 m.) Puchar Holmenkolski za znakomite wyniki w ciągu wielu lat otrzymał Einar Landvik.

Mistrzostwa państw europejskich w r. 1924 zdobyli: Szwajcaria: Józef Adolf (Czechosłowacja), Niemcy: Karol Neuner (Partenkirchen), Austria: Wincenty Buchberger, Węgry: Juljusz Strauch, Niemiecki Związek w Czechach (D. H. W.) Józef Adolf. To samo w r. 1925: Włochy: w biegach Enrico Colli, w skokach Luigi Faure, Szwajcaria: Strömstad (Norwegja), Szwecja: E. Hedlund, mistrzostwo Francji pań Marguerita Hildebrand ze Strasburga, mistrzostwo Austrii pań Grete Adler.

A. Zawody o **mistrzostwo Polski** nieoficjalne odbywały się już od r. 1907, ograniczane początkowo do biegów zjazdowych, bez podziału zawodników na kategorie. Oficjalne zawody o mistrzostwo Polski zaczęto urządzać od r. 1920, od czasu zorganizowania P. Z. Narciarskiego.

a) Zawody o **mistrzostwo Polski w r. 1922** odbyły się od 4 do 6 marca w Worochcie pod kierownictwem S. N. „Czarni” we Lwowie. W biegu seniorów I kl. na przestrzeni około 10 klm. z 7 uczestników 1) Andrzej Krzeptowski (S. N. T. T.), 48 m. 36 s., 2) Mückenbrunn Henryk (S. N. T. T.) 51 m. 6 s., 3) Leszek Pawłowski („Czarni”) 56 m. W skokach seniorów I kl. na 6 zawodników 1) Rozmus (S. N. T. T.), 2) Krzeptowski, 3) Kaliciński (A. Z. S. Kraków). W skokach seniorów II kl. 1) Ela Michalewska Ziętkiewiczowa (S. N. T. T.), 2) Zubek (S. N. T. T.). Najdłuższy skok Rozmusa (ówczesny rekord Polski) 27.5 m. **Mistrzostwo Polski** (kombinowany bieg i skok) 1) Krzeptowski Andrzej, 2) Mückenbrunn Henryk, 3) Rozmus Aleksander, wszyscy z S. N. T. T.

b) Zawody o **mistrzostwo Polski w r. 1923** urządzone przez Karpackie Tow. Narciarzy odbyły się 10 i 11 marca w Sławsku. W biegu seniorów I kl. na przestrzeni 18 klm. 1) Mückenbrunn (S. N. T. T.) 1 g. 14 m. 51 s., 2) Witkowski („Czarni”), 3) Suleja (S. N. T. T.), 4) Krzeptowski Andrzej. W popisie sztucznej jazdy (Slalom) 1) Krzeptowski Andrzej, 2) Kaliciński (S. N. A. Z. S.), 3) Rozmus Al. (S. N. T. T.). W skokach seniorów I kl. 1) Krzeptowski Al., 2) Rozmus A., 3) Mückenbrunn H., 4) Kaliciński E. Najdłuższy skok Rozmusa 20:5 m. Przy kombinacji oceny biegu i skoku tytuł mistrza Polski przyznano Henrykowi Krzeptowskiemu (S. N. T. T.), 2) Mückenbrunn Henryk, 3) Rozmus Al. wszyscy z S. N. T. T.

c) Zawody o **mistrzostwo Polski w r. 1924** odbyły się w Krynicy 16 i 17 lutego pod kierownictwem Tatrzaskiego Tow. Narciarzy z Krakowa. W biegu seniorów I kl. długości około 16 klm. na 7 startujących: 1) Andrzej Krzeptowski (Sokół Zak.) 1 g. 3 m. 1 s., 2) Bujak Fr. (S. N. T. T.) 1 g. 3 m. 34 s., 3) Suleja (S. N. T. T.). W skokach seniorów I kl. na 7 startujących 1) Mückenbrunn (S. N. T. T.), 2) Kaliciński (A. Z. S. Kraków), 3) A. Krzeptowski, 4) Bujak. Najdłuższy skok Mückenbrunna 24:5 m. W biegu pań na 14 zawodniczek (przy nieobecności p. Eli Ziętkiewiczowej z powodu zwichnięcia nogi na zawodach we Francji): 1) Wanda Nowak Dubieńska (A. Z. S. Kraków), 2) Gwizdałówna (Pogoń), 3) Borkowska (A. Z. S. Kraków). Przy kombinacji oceny biegu i skoku tytuł mistrza Polski przyznano Henrykowi Mückenbrunnowi (S. N. T. T.), 2) Krzeptowski (Sokół), 3) Bujak Franciszek (S. N. T. T.).

d) Zawody o **mistrzostwo Polski w r. 1925** odbyły się 1 i 2 lutego w Krynicy. W biegu seniorów I kl. na przestrzeni 15 klm. 1) Bujak Józef (S. N. T. T.), 1 g. 37 m. 41 s., 2) Mückenbrunn Henryk (S. N. T. T.) 7 minut później, 3) Rozmus Aleksander (Sokół Zak.). W II kl. sen. 1) Wł. Gąsienica (S. N. T. T.), 1 g. 36 m. 47 s. W biegu na 30 klm. 1) Bujak Józef (S. N. T. T.) 3 g. 8 m. 45 s., 2) Gąsienica Wład. 3) Czech Wład. W skokach sen I kl. 1) Mückenbrunn, 2) Rozmus, 3) Witkowski (Czarni). Wynik mistrzostwa: 1) mistrz Polski Henryk Mückenbrunn (S. N. T. T.), 2) Rozmus Al. (Sokół Zak.), 3) Gąsienica Wład. (S. N. T. T.). W biegu pań (5 klm.) 1) Ziętkiewiczowa Ela (S. N. T. T.),

2) Denhoff-Czarnocka Wanda (A. Z. S. Warszawa), 3) Bogucka A. (Pogoń).

e) Wynik zawodów o mistrzostwo armji podany jest na str. 275.

f) **Mistrzostwo Zakopanego.** W r. 1924 na zawodach w dniu 1 i 2 marca pierwsze nagrody zdobyli: W biegu 18 klm. seniorów I-szej klasy Bujak Franciszek, seniorów II kl. Sieczka St., kl. starszych Schiele Kaz., w biegu juniorów I kl. Żytkowicz Wł., jun. II kl. Czarniak St. W biegu pań Ochotnicka Zofja, w skokach sen. I kl. Mückenbrunn Henryk, II kl. St. Sieczka. W ogólnem zestawieniu przy kombinacji biegu 18 klm. i skoku mistrzostwo Zakopanego zdobył Krzeptowski Andrzej (Sokół Zak.), 2) Mückenbrunn, 3) St. Sieczka, obaj z S. N. T. T.

Mistrzostwo Zakopanego w r. 1925 po zawodach w dniu 7 i 8 lutego zdobył Henryk Mückenbrunn (S. N. T. T.), 2) Bujak Józef, 3) Bujak Fr. W poszczególnych konkurencjach pierwsze miejsca uzyskali: w biegu 18 klm. I kl. sen. Bujak Józef, II kl. sen. Krzeptowski Andrzej, w biegu starszych Schiele, w biegu pań 8 klm. Ela Ziętkiewiczowa. W skokach Mückenbrunn w I kl. i Zeydel w II kl.

B. Z zawodów międzynarodowych z braku miejsca podajemy tylko wyniki niektórych ważniejszych urządzanych w Polsce, względnie tych zagranicznych, w których Polacy brali udział.

a) **Zawody Międzynarodowe w Zakopanem o mistrzostwo Tatr** odbyły się po raz pierwszy w dniach 19 — 21 lutego 1922, przy udziale 65 zawodników polskich i 25 zagran., w tem 18 Czechów, kilku Węgrów i Jugosłowian. W biegu głównym seniorów I kl. z Kasprowego na Antolówkę na 22 zaw. 1) Thörn Aladar (Karpathenverein) 47 m. 2 s. 2) Koldovsky Karol (Czechy) 47 m. 11 s., 3) Krzeptowski Andrzej (Polska) 47 m. 32 s., W biegu seniorów II kl. na 52 zaw. 1) Zelinka Józef (Czechy) 49 m. 13 s., 2) Czarniak Andrzej (Polska) 50 m. 9 s., 3) Krnouf Rudolf (Czechy). W skokach seniorów I kl. 1) Rozmus Aleksander (Polska), 2) Koldovsky Karol (Czechy), 3) Krzeptowski Andrzej (Polska). W biegu pań na 7 zawodniczek: 1) Ziętkiewiczowa Ela (Polska) 7 klm. w 31 m. 25 s., 2) Reichard Małgorzata (Węgry) 36 m. 56 s., 3) Schielowa Hanka (Polska). Bieg sztafetowy. Na 11 sztafet (w tem 5 zagranicznych) trasa długości 14 klm. 1) Pol-

ska (Bujak Franciszek, Mückenbrunn, Zubek St.) 41 m. 35 s., 2) Polska (Krzeptowski, Rozmus, Zubek J.), 3) Polska (Bednarski, Czerniak, Hubert), 4) Czechy (Jarolimek, Koldovsky, Zelinka). W ocenie biegów i skoków otrzymali mistrzostwo Tatr 1) Koldovsky Karol (Czechy), 2) Krzeptowski Andrzej (Polska), 3) Kaliciński Eugenjusz (Polska).

W r. 1923 zawody te odbyły się 16 — 18 lutego w Zakopanem, przyczem z zagranicznych gości przybyli jedynie Węgrzy, nie przybyli natomiast Czesi ze względu na ogłoszony wówczas bojkot sportowy. W biegu seniorów I kl. od Zmarzłego Stawu przez Kopieniec na Antolówkę 1) Bujak 58 m. 13 s., 2) Mückenbrunn, 3) Thörn, 4) Krzeptowski. W biegu pań przy nieobecności p. Ziętkiewiczowej 1) Hanna Schielewa, 2) Wanda Dubieńska, 3) M. Borkowska. W biegu sztafetowym na 9 sztafet (wszystkie polskie) pierwsze miejsce zdobyła sztafeta Nr. 3 (Rozmus, Mückenbrunn, Bujak Fr.). W skokach seniorów I kl. 1) Strauch Bela (Węgry) najdłuższy skok 25 m., 2) Krzeptowski Andrzej, 3) Bujak Fr. W ogólnem zastawieniu mistrzostwa Tatr I klasy: 1) Bujak Fr., 2) Krzeptowski Andrzej, 3) Thörn Aladar (Karpathenverein). Mistrzostwo Tatr II kl. Suleja Wł. Mistrzostwo Tatr juniorów Lankosz.

W r. 1924 i 1925 z powodu warunków atmosferycznych międzynarodowe zawody o mistrzostwo Tatr w Zakopanem nie odbyły się.

b) Po stronie południowej Tatr od r. 1922 organizuje zawody o mistrzostwo Tatr Karpatheverein w Westerowie. Po raz pierwszy odbyły się one w początkach lutego 1922 przy udziale 23 zawodników z Polski. Wyniki: bieg seniorów 15 klm.: 1) Thörn (Karpathenverein) czas 36 min. 56 sek., 2) Zubek I (S. N. T. T. Zakopane) 37 m. 43 sek., 3) Mückenbrunn (S. N. T. T. Zakopane) 40 min. 13 sek. Bieg juniorów 15 klm.: 1) Zubek II (S. N. T. T.) 41 min. 25 sek. 2) Kusmanek (Karpathenverein) 42 min. 20 sek., 3) Szaroch (A. Z. S. Kraków) 43 min. 10 sek. Bieg pań 5 klm.: 1) Ziętkiewiczowa Ela (S. N. T. T.), 2) Reichard. Bieg sztafet o wędrowny puchar Karpathenvereinu: 1) S. N. T. T. (Zubek II, Krzeptowski, Rozmus), 2) S. N. T. T. (Bednarski, Mückenbrunn, Zubek I), 3) S. N. T. T. (Hubert, Ziętkiewicz, A. Schiele). Wszystkie miejsca w biegu sztafetowym przypadły Polsce. Skoki: 1) Krzeptowski (S. N. T. T.), 2) Thörn (Karpathen Ve-

rein), 3) Mückenbrunn. Poza konkursem: Rozmus 27 m. i p. Ziętkiewiczowa 14 m. W ogólnem zestawieniu mistrzostwo Tatr zdobył Aladar Thörn.

W r. 1923 zawody w Westerowie przyniosły następujące wyniki: w biegu seniorów: 1) Aladar Thörn, 2) Fr. Bujak, 3) H. Mückenbrunn. W biegu juniorów: 2) Andrzej Czarniak, 3) Jan Lasak. W biegu młodzieży do lat 17: 1) Józef Lankosz. W biegu młodzieży do lat 20: 1) Juljusz Daniec, 2) Józef Kraszewski, 3) Jan Żychoń. W biegu sztafet sen. 1) S. N. T. T. (Czech, Gąsienica, Suleja), 2) S. N. T. T. (Zubek J., Zubek S., Bujak F.), 3) Karpathen Verein. W sztafeta ch jun. 1) S.N.T.T. (Kraszewski, Żychoń, Daniec), 2) Karpathen Verein. W skokach sen. 1) Thörn, 2) Bujak Fr., 3) Mückenbrunn. W skokach jun. 1) W. Suleja. W biegu pań: 3) Schielowa. Wszyscy nagrodzeni zawodnicy polscy należeli do S. N. T. T. Najlepsi zawodnicy polscy w zawodach udziału nie brali z powodu wyjazdu na odbywające się równocześnie zawody międzynarodowe w Pirenejach. Mistrzostwo Tatr zdobył Aladar Thörn (Karpathen Verein).

Polacy zdobyli na zawodach w r. 1924 przechodni puchar „Karpathen Post” zdobywając trzy razy z rzędu pierwsze miejsce w biegu rozstawnym. Pozatem w r. 1924 zyskali Polacy następujące nagrody w klasie starszych: 1) K. Schiele, 2) H. Bednarski. W kl. seniorów 4) Bujak. W II kl. sen. 2) Mayzner, 3) Gąsienica. W juniorach 2) Kraszewski, 3) Zajdel. W biegu rozstawnym 1) Polska (Bujak, Mückenbrunn, Bednarski). W ogólnem zestawieniu mistrzostwa Tatr A. Seniorzy: 1) Endler (Związek Niemiecki Czechosłowacji), 2) Adolf (d-tto), 3) Bujak (Polska). B) Juniorzy: 1) Zajdel, 2) Mietelski, 3) Kraszewski. Polacy zdobyli ogółem 70 nagród. Startowało 700 zawodników.

Na zawodach w Westerowie o mistrzostwo Tatr w r. 1925 odbytych 27 i 28 lutego zdobyli Polacy również kilkanaście nagród. W biegu głównym na przestrzeni 18 klm. w grupie seniorów I kl. 3) Bujak Józef, w grupie seniorów II kl. 1) Czech Wład., 2) Krzeptowski Andrzej, w klasie starszych 1) Schiele Kazimierz. W biegu juniorów 6 klm. 1) Motyka Zdzisław, 2) Motyka Stanisław. W biegu pań I kl. 1) Ela Zietkiewiczowa. W biegu panienek do 16 lat 1) Leszczyń-

ska, 2) Sobczakówna. Największym sukcesem było zdobycie pierwszych miejsc w sztafetach, a to seniorów (Bujak Józef, Krzeptowski A., Czech Wł.) i juniorów (Lankosz, Motyka Stan., Czech Bronisław), gdzie trzecie miejsce zajęła również sztafeta polska (Król, Motyka Zdzisław, Mietelski). W skokach seniorów I kl. 1) Sieczka Stan. (skok 34 m.), 3) Rozmus, W. skokach sen. II kl. 3) Czech Wł. W skokach juniorów 2) Czech Br., 3) Motyka Stan. Polska sztafeta seniorów zdobyła po raz czwarty z rzędu puchar Karpathenpost. W ogólnym zestawieniu mistrzostwo Tatr zdobyli: a) seniorzy: 1) Al. Thörn (Karpathenverein), 2) Józef Bujak (S. N. T. T.), 3) Wł. Czech (S. N. T. T.), b) juniorzy 1) Karol Lumpner (Niem. Zw. w Czechach), 2) Bron. Czech (S. N. T. T.), 3) Motyka Stan. (S. N. T. T.).

c) W końcu stycznia 1923 r. wzięli narciarze polscy udział w zawodach o **puchar Francji**, które odbywały się w Pironejach w miejscowości Superbagneres. W biegu głównym na 18 klm. z Polaków osiągnęli miejsca: 29) Rozmus, 30) Schiele, 32) Krzeptowski. W biegu na 60 klm.: 9) Witkowski, 10) Kaliciński, 11) Schiele. W biegu pań: 1) Ela Michalewska Ziętkiewiczowa. Puchar Francji zdobyła Szwecja, która też zwyciężyła w tych samych zawodach w r. 1924 i 1925, zdobywając go na stałe.

d) W drodze do Superbagneres narciarze polscy wzięli w r. 1923 udział w zawodach o **mistrzostwo Szwajcarii**. W biegu głównym: 1) Enrico Colli (Włochy) 1 g. 0 m. 3 sek. 34) Eugeniusz Kaliciński: 1 g. 14 m. 55 s. 35) A. Krzeptowski, 38) Rozmus. Zawody były tak dobrze obsadzone, że Czech Koldovsky mistrz Tatr w r. 1922 zdobył zaledwie 32 miejsce. W konkursie skoków w klasie II: 11) Krzeptowski (3 skoki o dł. 33, 33 37 m.), 19) Rozmus (35, 37, 37 m. z upadkiem).

e) W połowie lutego 1925 r. odbyły się **międzynarodowe zawody w Jańskich Łaźniach** w Czechosłowacji, o nieoficjalne mistrzostwo Europy Środkowej. przy udziale Czechów, Niemców, Szwajcarów, Włochów, Norwegów, Austryjaków, Jugosłowian, Rumunów i Polaków. Uczestnicy polscy osiągnęli następujące rezultaty: w biegu na 50 km. na 61 zawodn. w I kl. sen. 14) Józef Bujak (S. N. T. T.) 6 g. 12 m. 7 s., w II kl. sen. 9) Wilczyński (Sokół) 6 godz. 15 m. 16 s. 10) Krzeptowski A. 13) Czech. W biegu na 18 klm. na 140

uczest. 27) Bujak Fr. 2 g. 19 s. 30) Mückenbrunn 2 g. 2 m. 56 s. 33) Gąsienica, 36) Rozmus. W kl. II 9) Czech 2 g. 59 s. 10) Tesseyre (K. T. N.) 2 g. 2 m. 55 s. 12) Krzeptowski A. II, 31) Zeydel Wł. W klasie starszych A. 4) Schiele K. 2 g. 0 m. 51 s., w klasie starszych B. 1) Bednarski 2 g. 21 m. 13 s. W skokach sen. 1) Dick (Czechy H. D. W.), 27) Mückenbrunn (skoki 27 i 33 m.), 29) Rozmus (25 m., 30 m.), w skokach jun. 9) Seydel Tadeusz (32 m. 35 m.). W ogólnym wyniku mistrzostwa na 60 uczestników: 1) Nemecky Ottokar (Czechy Svaz), 2) Adolf (Czechy H. D. W.), 3) Wende Fr. (Czechy H. D. W.), 4) Bim (Czechy Svaz), 35) Seydel Tadeusz, 44) Mückenbrunn, 46) Rozmus.

f) Wynik zawodów o mistrzostwo armji podany jest na str. 275.

g) Mistrzostwo Zakopanego. W roku 1924 na zawodach w dniu 1 i 2 marca pierwsze nagrody zdobyli: W biegu 18 klm. seniorów I klasy Bujak Franciszek, seniorów II kl. Sieczka St. kl. starszych Schiele Kaz., w biegu juniorów I kl. Żydkowicz Wł., jun. II kl. Czarniak St. W biegu pań Ochotnicka Zofja, w skokach sen. I kl. Mückenbrunn Henryk, II kl. St. Sieczka. W ogólnym zestawieniu przy kombinacji biegu 18 klm. i skoku mistrzostwo Zakopanego zdobył Krzeptowski Andrzej (Sokół Zak.), 2) Mückenbrunn, 3) St. Sieczka, obaj z S. N. T. T.

Mistrzostwo Zakopanego w r. 1925 po zawodach w dniu 7 i 8 lutego zdobył Henryk Mückenbrunn (S. N. T. T.), 2) Bujak Józef, 3) Bujak Fr. W poszczególnych konkurencjach pierwsze miejsca uzyskali: w biegu 18 klm. I kl. sen. Bujak Józef, II kl. sen. Krzeptowski Andrzej, w biegu starszych Schiele, w biegu pań 8 klm. Ela Ziętkiewiczowa. W skokach Mückenbrunn w I kl. i Zeydel w II kl.

17. P A L A N T.

Tytuł mistrza Polski na rok 1924 po rozgrywkach przeprowadzonych pod kontrolą Polskiego Związku Palanta w Katowicach zdobyła drużyna K. S. Czarni w Czarnym Lesie.

18. PIŁKA NOŻNA.

A. Mistrzostwa światowe i europejskie.

Specjalnych zawodów o mistrzostwo światowe w piłce nożnej niema, a za mistrza światowego uznawaną jest drużyna reprezentacyjna państwa, która zwyciężyła na ostatniej Olimpiadzie. Mistrzostwo olimpijskie zdobywały w r. 1906 — Danja, w r. 1908 — Anglja, w r. 1912 — Anglja, w r. 1920 — Belgja, zaś w r. 1924 — Urugwaj.

Mistrzostwa państw europejskich w r. 1924: Austria

1) Amatorzy, 2) Vienna, 3) Sportklub. Belgja: Beerschoot A. C. Anglja: Huddersfield (zawodowcy), Czechosłowacja: Sparta (Związek Czeski), Deutscher Fussballklub (Związek Niemiecki), Makkabi Berno (Związek Żydowski), Ligeti z Preszburga (Związek Węgierski). K. S. Siła w Orłowej (Zw. Polski). Danja: Boldklubben (Kopenhaga), Francja: Red. Star, Jugosławja: Jugoslavia (Belgrad), Niemcy: I Fussball Club (Norymberga), Norwegja: Odd (Oslo), Polska: Pogoń (Lwów), Portugalja: Benefico (Lizbona), Hiszpanja: F. C. Irun, Rumunja: Kinizsi (Temesvar), Szwajcaria: Fussball Klub (Zürich), Szwecja: Gais (Göteborg), Turcja: Fener Bagcze (Konstantynopol)), Węgry: M. T. K. Budapeszt, Włochy: F. C. Genova.

Na rok 1925 mistrzostwo zdobyli dotychczas: w Jugosławji Jugoslavia, w Hiszpanji F. C. Barcelona, w Anglji (zawodowcy) Huddersfield, we Francji Stade Francaise, w Niemczech F. C. Nürnberg, we Włoszech Bologna, w Austrii Hakoah, w Szwajcarii Servette (Genewa), na Węgrzech M. T. K., w Finlandji Pallosero, w Portugalji F. C. Porto.

B. Mistrzostwa Polski.

Nieoficjalne zawody o mistrzostwo odbywały się już przed wojną, kiedy je urządzał istniejący wówczas we Lwowie „Polski Związek Piłki Nożnej” który nosił charakter związku okręgowego, podporządkowanego Oesterreichischer Fussballverband w Wiedniu. Mistrzostwa Polski zdobywała stale Cracovia. W r. 1920 zawodów o mistrzostwo nie urządzono z powodu wojny, a stałe rozgrywki o mistrzostwo zaczynają się od r. 1921. W r. 1921 odbywano rozgrywki w kl. A. i B., między pięciu istniejącymi wówczas okręgami, zaś od

r. 1922 ograniczono rozgrywki o mistrzostwo do klasy A. Do zawodów o mistrzostwo Polski dopuszczano tylko mistrzów okręgowych, przyczem w r. 1921 okręgów było pięć, w r. 1922 i 1923 osiem, zaś w r. 1924 dziewięć. W r. 1922 ośmiu mistrzów okręgowych podzielono na dwie grupy, w szczególności grupę północną (Łódź, Poznań, Warszawa i Wilno), oraz grupę południową (Górny Śląsk, Kraków, Lublin i Lwów). W r. 1923 te same okręgi podzielono na grupę wschodnią (Lwów, Lublin, Wilno i Warszawa), i zachodnią (Kraków, Łódź, Poznań i Śląsk). W r. 1924 utworzenie dzielnego Okręgu Pomorskiego w Toruniu zmieniło system rozgrywek, w szczególności mistrzów okręgowych podzielono na trzy grupy: a) Poznań, Toruń i Warszawa, b) Kraków, Łódź Śląsk, c) Lwów, Lublin i Wilno.

Mistrzostwo w r. 1921 w klasie A. zdobyła Cracovia. W ośmiu grach zyskała ona 15 pkt., mając stosunek bramek 31 : 7. 2) Polonja (Warszawa) 10 pkt. (13 : 9), 3) Warta (Poznań) 8 p. (14 : 24), 4) Pogoń (Lwów) 6 p. (19 : 13) i 5) Ł. K. S. (Łódź) 1 p. (7 : 31). W rozgrywce mistrzostw klasy B. 1) Cracovia II (11 p.), 2) Union (Łódź) 8 p., 3) A. Z. .S. (Warszawa) 5 p., 4) Pogoń II (0 p.).

Mistrzostwo w r. 1922, A) w grupie południowej na 6 gier: 1) Pogoń 10 pkt. (37 : 6 bramek), 2) Cracovia 10 p. (34 : 7), 3) W. K. S. Lublin 2 p. (6 : 32), 4) Ruch (Wielkie Hajduki) 2 p. (6 : 38). B) W grupie północnej: 1) Warta (Poznań) 12 p. (23 : 6), 2) Ł. K. S. Łódź 6 p. (17 : 9), 3) Polonja (Warsz.) 4 p. (13 : 14), 4) Strzelec (Wilno) 2 p. (9 : 33). C) Rozrywki finału między Polonją a Wartą dały tytuł mistrza Pogoni (Lwów), którą zdobyła 3 pkt. podczas gdy Warta 1 pkt. W szczególności pierwsze spotkanie skończyło się nierozegraną 1 : 1, drugie we Lwowie dało Pogoni zwycięstwo różnicą jednej bramki 4 : 3.

Mistrzostwo w r. 1923. A) w grupie wschodniej: 1) Pogoń (Lwów) 12 pkt. (42 : 3), 2) Polonja (Warszawa) 8 p. (24 : 12), 3) Lauda (Wilno) 3 p. (4 : 26), 4) W. K. S. Lublin 1 p. (1 : 30). B) W grupie zachodniej 1) Wisła (Kraków) 9 p. (21 : 11), 2) Warta (Poznań) 8 p. (19 : 9), 3) Ł. K. S. (Łódź) 7 p. (19 : 13), 4) Iskra (Siemianowice) 0 p. (8 : 34). C) W finale w tym roku była walka niezwykle zawzięta między Pogonią a Wisłą, gdyż dwa pierwsze spotkania nie dały re-

zultatu, bo obydwie strony miały równą ilość punktów, a dopiero w trzecim spotkaniu w Warszawie w przedłużonym czasie zyskała Pogoń (Lwów) decydującego o mistrzostwie gola. Wyniki w rozgrywkach finału Pogoń — Warszawa, 3 : 0, 1 : 2, 2 : 1.

W r. 1924 z powodu przygotowań do Olimpiady zawody o mistrzostwo Polski nie odbyły się, ale jedynie w sezonie jesienno-wiosennym rozgrywki o mistrzostwa okręgowe, z których jako mistrze wyszli: Polonja (Warszawa), Torunski Klub Sportowy (Toruń), Warta (Poznań) Łódzki Klub Sportowy, Amatorski Klub Sportowy (Królewska Huta), Wisła (Kraków), Pogoń (Lwów), Lublinianka (Lublin) i Pogoń (Wilno). W r. 1925 mistrze ci podzieleni na trzy grupy rozegrali zawody o mistrzostwo grup, zakończone w maju 1925 r., zwycięstwami Pogoni, Warty i Ł. K. S.

Skutkiem niedopełnienia pewnych formalności przez Ł. K. S. i Amatorski Klub Sportowy mistrzostwo grupy południowej przyznano jednakże K. S. Wisła w Krakowie. Po rozgrywkach mistrzów grupowych Mistrzostwo Polski na rok 1925 zdobyła Pogoń ze Lwowa, osiągając w rozgrywkach ostatecznych 7 punktów (stosunek bramek 8 : 3). Drugie miejsce zajęła Warta, trzecie Wisła. Rezultaty rozgrywek Pogoń — Warta 2 : 2, 4 : 1, Pogoń — Wisła 1 : 0, 1 : 0, Warta — Wisła 2 : 1. Zwyciężając po raz trzeci z rzędu, zdobyła Pogoń na własność wędrowny puchar Ministerstwa Zdrowia z r. 1922.

C. Zawody międzypaństwowe.

Od lat kilkadziesiąt odbywają się zawody międzypaństwowe, do których kapitanowie związkowi przy państwowych związkach piłki nożnej wybierają najlepszych graczy z pośród wszystkich klubów danego kraju. Gracze ci noszą nazwę internacjonalistów. Polska zawody międzypaństwowe rozgrywa dopiero od r. 1921. Niektóre państwa prowadzą między sobą stałe rozgrywki, powtarzane corocznie a nawet dwa razy do roku (np. mecz Austria—Węgry), które cieszą się nadzwyczajnym zainteresowaniem.

Z braku miejsca podajemy jedynie **matcze międzypaństwowe** z r. 1924, wyłączając z poniższego zestawienia zawody w czasie Olimpiady (p. str. 147). W szczególności w r. 1924 rozegrano zawody: 13.I. Niemcy — Austria 4:3, 13.I. Francja —

Belgja 2:0, 13.I. Francja—Luksemburg 2:1. 20.I. Austrija—Włochy 4:0, 28.I. Belgja—Danja 3:2, 10.II. Austrija—Jugosławja 4:1, 17.II. Belgja—Węgry 1:0, 9.III. Hiszpanja—Włochy 0:0, 16.III. Holandja—Belgja 1:1, 23.III. Szwajcarja—Francja 3:0, 6.IV. Węgry—Włochy 7:1, 21.IV. Szwajcarja—Danja 2:0, 21.IV. Niemcy—Holandja 1:0, 27.IV. Belgja—Holandja 1:1, 4.V. Austrija—Węgry 2:2, 11.V. Luksemburg—Belgja 2:1, 18.V. Anglja—Francja 3:1, 18.V. Szwajcarja — Węgry 4:2, 18.V. Szwecja — Polska 5:1, 20.V. Austrija—Rumunja 4:1, 21.V. Austrija—Bułgarja 6:0, 10.VI. Ameryka—Polska 3:2, 10.VI. Belgja—Szwecja 5:0, 15.VI. Niemcy—Norwegja 2:0, 15.VI. Szwecja — Danja 3:2, 22.VI. Austrija—Egipt 3:1, 26.VI. Turcja—Łotwa 4:2, 29.VI. Polska — Turcja 2:0, 29.VI. Szwecja—Egipt 5:0, 10.VIII. Polska—Finlandja 1:0, 31.VIII. Węgry—Polska 4:0, 31.VIII. Czechy—Rumunja 4:1, 31.VIII. Szwecja — Niemcy 4:1, 14.IX. Austrija—Węgry 2:1, 14.IX. Danja—Norwegja 3:1, 14.IX. Finlandja — Estonia 4:0, 21.IX. Węgry — Niemcy 4:1, 21.IX. Szwecja—Norwegja 6:1, 24.IX. Danja—Norwegja 3:1, 28.IX. Czechy—Jugosławja 2:0, 5.X. Danja — Belgja 2:1, 5.X. Belgja — Luksemburg 4:1, 5.X. Rosja—Finlandja 5:1, 19.X. Łotwa—Estonja 2:0, 2.XI. Holandja—Afryka Połudn. 2:1, 9.XI. Austrija—Szwecja 1:1, 9.XI. Belgja—Francja 3:0, 9.XI. Luksemburg—Francja 3:3, 16.XI. Włochy—Szwecja 2:2, 23.XI. Włochy—Niemcy 1:0, 22.XI. Rosja—Turcja 3:0, 28.XI. Anglja (amat.)—Afryka Poł. 3:2, 9.XII. Anglja — Belgja 4:0, 13.XII. Szwajcarja — Niemcy 1:1, 21.XII. Austrija—Hiszpanja 1:2.

Z zawodów rozegranych w pierwszych miesiącach 1925 r. najbardziej sensacyjnymi były kłeski Szwajcarji z Austrią 0:2 i z Węgrami 0:5, kłeski Francji z Włochami 0:7, i z Austrią (19.IV w Paryżu) 0:4, kłeską Belgji z Holandją 0:5 (19.IV w Amsterdamie), Austriji z Czechami 1:3 (24.V w Pradze), wreszcie nie rozegrana Francja—Urugwaj 0:0. Pozatem odbyły się zawody: 18.I w Medjolanie Włochy — Węgry 1:2, w Zürychu Szwajcarja—Holandja 4:1, Węgry — Austrija w Wiedniu 1:3, Południowa Afryka—Francja 2:1, Turcja—Bułgarja 2:1, Rumunja—Turcja 2:1, Holandja—Belgja 1:0, (19.IV w Antwerpii), Hiszpanja—Szwajcarja 3:0, (1.VI w Bernie), Belgja—Szwajcarja 0:0 (24.V w Lozannie), Belgja—Węgry 3:1 (21.V w Budapeszcie), Rosja—Turcja 2:1 (14.V w Angorze), Belgja—Urugwaj 2:1 (31.V Bruksela), Rumunja—Bułgarja 4:2 (Sofja), Anglja—Francja 3:2, Hiszpanja—Portugalja 2:0, Danja—Szwecja

2:0 (Sztokholm 14.VI), Hiszpanja—Włochy (1:0, Rzym), Szwecja—Norwegia 5:1, Szwecja—Niemcy 1:0, Anglia—Australia 4:0 (Göteborg), Norwegia—Finlandia (1:0, Oslo), 5:0, 5:1 (Brisbane) i 2:1 (Sydney), Estonia—Litwa (Kowno) 1:0, Kanada—Stany Zjednoczone (Montreal) 1:0, Szwecja—Węgry (Stockholm 12.VII) 6:2, Austria—Finlandia (Helsingfors 11.VII) 2:1, Argentyna—Urugwaj (Buenos Ayres) 1:0, Estonia—Finlandia 2:0, Danja—Szwecja (Stockholm) 2:0, Portugalia—Włochy (Lisbona) 1:0, Węgry—Polska (Kraków 19.VII) 2:0.

Polska rozegrała do końca 1924 r. 16 zawodów państwowych, z tego 4 z Węgrami, 3 ze Szwecją, po 2 z Finlandją, Jugosławją i Rumunją, oraz po jednym z Estonją, St. Zjedn. i Turcją. Przeciw Węgom nie wygrała ani razu, zresztą walczyła ze zmiennem szczęściem. Chronologicznie odbyły się te zawody w następującym porządku: 18.XII.1921 Polska-Węgry w Budapeszcie 1:0, 14.V.1922 Węgry-Polska w Krakowie 0:3, 28.V.1922. Polska-Szwecja w Sztokholmie 2:1, 3.VIII.1922 Polska-Rumunja w Czerniowcach 1:1, 1.X.1922 Polska-Jugosławja w Zagrzebiu 3:1, 3.VI.1923 Jugosławja-Polska w Krakowie 2:1, 2.IX.1923 Rumunja-Polska we Lwowie 1:1, 23.IX.1923 Polska-Finlandja w Helsingforsie 3:5, 25.IX.1923 Polska-Estonja w Tallinie 4:1, 1.XI.1923 Szwecja-Polska w Krakowie 2:2, 18.V.1924 Polska-Szwecja w Sztokholmie 1:5, 26.V.1924 Polska-Węgry w Paryżu (Olimpiada) 0:5, 10.VI.1924 Stany Zjednoczone - Polska w Warszawie 3:2, 29.VI.1924 Turcja-Polska w Łodzi 0:2, 10.VIII.1924 Finlandja-Polska w Warszawie 0:1, 31.VIII.1924 Polska-Węgry w Budapeszcie 0:4. Skład wszystkich polskich drużyn reprezentacyjnych w poszczególnych zawodach podaje Rocznik Polskiego Związku Piłki Nożnej z r. 1925, str. 56—58.

Charakter zawodów międzynarodowych miały też zawody reprezentacji państwowych z reprezentacją miast, w szczególności: 29.V.1924 Polska (drużyna olimpijska)—Rouen 3:1, 26.VI w Krakowie, Kraków-Turcja 2:0, 14.IX w Krakowie Wiedeń-Kraków 0:0, 1.VII w Przemyślu Przemyśl-Konstantynopol 3:3, 11.VIII w Łodzi Łódź-Helsingfors 0:2 7.XI Polski Śląsk-Niemiecki Śląsk 3:3.

Polscy internacjołowie: Barwy polskie w międzypaństwowych zawodach reprezentowali dotychczas: Wacław Ku-

char (Pogoń) 12 razy, Marjan Spojda (Warta) 10 razy, Ci-kowski (Cracovia) i Sperling (Crac.) po 9 razy, Fryc (Crac.), Gintel (Crac), Synowiec (Crac.) po 8 razy, Henryk Rejman (Wisła) 7 razy, Batsch (Pogoń), dr. Garbień (Pog.), Kałuża (Crac.), Staliński (Warta) i Wiśniewski (Wisła) po 6 razy, Jan Loth (Polonja), Miller (Czarni) i Styczeń (Wisła) po 5 razy, Adamek (Wisła), Kowalski (Wisła) po 4 razy, Cyll (Ł. K. S.), Górlitz (Pog.), Hanke (Pog.), Karasiak (Ł. K. S.), Markiewicz (Wisła) i Śliwa (Wisła) po 3 razy, Balcer (Wisła), Gieras (Wisła), Kaczor (Wisła), Klotz (Jutrzenka), dr. Mielech (Legja), Olearczyk (Pog.), Popiel (Crac.), Słonecki (Pog.) po dwa razy, a wreszcie po jednym razie Amirowicz (Legja), Bułanow (Pol.), Chruściński (Crac.), Czulak (Wisła), Domański (Warsz.), Dużniak (Olsza), Einbacher (Warta), Kogut (Crac.), Krumholz (Jutrzenka), Krupa (Wisła), Marczewski (Pol.), Niziński (Warta), Otto (Ł. K. S.), Prymka (Warta), Przeworski (Crac.), Schneider (Hasmonea), Śledź (Ł. K. S.), wreszcie Zimowski (Crac.). Bramki zdobyli dla Polski Staliński 4 — Kałuża i Rejman po 3, — Batsch, Garbien i Kowalski po 2, zaś Balcer, Chruściński, Czulak, Dużniak, Klotz, Kuchar i Müller po 1.

D. Zawody międzynarodowe.

Rozumie się przez nie zawody klubów krajowych z klubami zagranicznymi, rozgrywane tak w kraju, jak i zagranicą.

W r. 1924 rozegrano w Polsce następujące zawody międzynarodowe:

Slavia (Praga) — Wisła 4:1, Wisła 2:1.

A. C. Sparta (Praga) — Cracovia 2:0, 0:0, Amatorski 2:4.

D. F. C. (Praga) — Cracovia 4:0, 3:2.

Meteor VIII (Praga) — Makkabi 6:0, Cracovia 1:0.

Viktorja Żiżkow (Praga) — Makkabi 2:0, Cracovia 1:3, Warta 1:1, 3:0, 4:1, Polonja 2:4, Union (Łódź) 3:0, Ł. K. S. 9:0, Amatorski 4:0.

Makkabi (Berno) — Pogoń 1:0, Pogoń 5:4, Wisła 3:2, Cracovia 1:1, Jutrzenka 10:0, Repr. Bielska 1:2, Danja (Katowice) 4:1, Strzała 7:0, Hasmonea 1:1, Polonja (Przemyśl) 7:0, Makkabi 4:3, ŁTGS 5:0, ŁKS 1:1, Legja 8:0 Warszawianka 5:0, Białystok 12:0, Victorja (Sosnowiec) 10:1.

Teplitzer F. K. — Cracovia—Makkabi komb. 2:2, Amatorski 1:0.

Hask (Zagrzeb) — Pogoń 2:4 i 1:2.

- A k a d e m i s k B o l d k l u b b e n (Kopenhaga)—Pogoń 1:3, Wisła 3:1.
- K a m r a t e r n a (Norrköping) — Polonja 1:3, Polonja 3:4, Turyści 3:2, Warta 2:4 i 3:2.
- R i g a s F. K. (Łotwa) — Wilja 0:1, Wilja 1:2.
- M. T. K. (Budapeszt) — Warta 8:0, Ł. K. S. 2:1, Makkabi 5:1.
- V a s a s (Budapeszt) — Cracovia 3:1, Cracovia 0:0, Pogoń 3:2, Pogoń 3:1, ŁKS. 2:1 i 1:2, Pogoń (Katowice) 1:1, Strzała (Ruda) 5:0, Hakoah (Będzin) 3:1.
- K e r ü l e t III (Budapeszt) — Cracovia 1:1, Cracovia 5:2, Pogoń (Katowice) 3:1, Hakoah (Bielsko) 6:1, Warta 2:1, 2:0.
- F. T. C. (Budapeszt) — Cracovia 2:1, Makkabi 7:1.
- Z u g l o (Budapeszt) — Czarni 4:0, Pogoń 0:2, Polonja 2:1, Polonja 0:1.
- V i v o A. C. (Budapeszt) — Ł.K.S. 3:3, Makkabi 2:2, Wisła 0:2, repr. Bielska 2:3, Hakoah (Łódź) 7:0, Hasmonea 4:0, Hasmonea 5:1.
- T ö r e k v e s (Budapeszt) — Polonja 1:0, repr. Warszawy 2:0, T. K. S. (Toruń) 2:0, T. K. S. 5:1, Polonja (Bydgoszcz) 6:1, Turyści 6:0, Polonja (Przemyśl) 4:0, Jutrzenka 4:1, Cracovia 3:2, Pogoń 2:0.
- N e m z e t t i S. C. (Budapeszt) — Makkabi 2:1, Cracovia 0:3, Roździeń (Szopienice) 2:2, Pogoń (Katowice) 3:0.
- A m a t o r z y (Wiedeń) — Pogoń 1:0 i 2:0, Legja 7:0, Polonja 8:3, Warszawianka 8:0, ŁTSG (Łódź) 4:1.
- R a p i d (Wiedeń) Hasmonea 8:0, 7:2, Wisła 2:2.
- H a k o a h (Wiedeń) — Hasmonea 3:1, Hasmonea 6:1, Ż. T. G. S. (Drohobycz) 11:2, Ł. K. S. 12:2, Ł. T. S. G. 3:1, Makkabi (Warszawa) 10:0, Polonja 1:0, Repr. Warszawy 5:0, Repr. Białegostoku 13:0, Makkabi (Wilno) 11:0, Repr. Grodna 10:2, Hakoah (Będzin) 8:1.
- W a c k e r (Wiedeń) — Polonja 1:1, Polonja 1:1, ŁTSG. 0:2, Jutrzenka 4:3, Wisła 4:2.
- S i m m e r i n g (Wiedeń) — Pogoń 4:1, Pogoń 2:3, Polonja (Przemyśl) 4:1 i 2:1, Hasmonea 5:1, Hakoah (Bielsko) 4:0, Repr. Bielska 5:3.
- S l o v a n (Wiedeń) — Hasmonea 6:1, Pogoń 2:2, Wisła 2:2.
- A d m i r a (Wiedeń) — Czarni 6:0, Pogoń 2:0, 2:2 Polonja (Przemyśl) 2:1, Makkabi 5:0, Wisła 2:2, Amatorski 2:0.

Rudolfshügel (Wiedeń) — Hasmonaea 3:2, Czarni 9:2, Polonja (Przemyśl) 1:3 Cracovia 1:0.

W. A. C. (Wiedeń) — Cracovia 3:2, Cracovia 3:2.

Floridsdorf (Wiedeń) — T. K. S. (Toruń) 4:2, T. K. S. (Toruń) 2:2, Legja 1:0, Polonja 6:3, Turyści 3:0, Pogoń (Katowice) 8:2, Amatorski 0:2.

Union Oberschöneweide (Berlin)—Cracovia 4:4, Cracovia 1:1, Legja 3:1, Ł. K. S. 2:2, Ł. K. S. 2:1.

B. V. Lückenwalde (Berlin) — Polonja 3:2 i 2:3, Turyści 4:3, Unja 5:3.

Union 92 (Berlin) — Warta 9:1, T. K. S. (Toruń) 2:1.

Schöneberger Kickers (Berlin) — Cracovia 3:7, Cracovia 1:2, Ł. K. S. 5:6, Ł. K. S. 0:3.

Berliner S. V. — Makkabi 4:0, Wisła 0:4.

Herrtha (Wrocław)—Hakoah 3:1, Polonja (Przemyśl) 3:0, Resovia 3:1, Biała Lipnik 5:1, Hakoah — BBSV komb. 3:0.

Eintracht (Lipsk) — Cracovia 0:0, Cracovia 0:4.

F. C. Fürth — Polonja 5:1, Polonja 5:3, Pogoń 5:4, Pogoń 3:3, Polonja (Przemyśl) 5:4.

Breslauer S. V. (Wrocław) — Warta 3:3, Iskra (Siemianowice) 5:2.

Zawody rozegrane w r. 1924 przez drużyny polskie zagranicą miały wyniki następujące:

Pogoń — Simmering 0:1, Hakoah 2:2 (w Wiedniu).

Wilja (Wilno) — Rigas FK 0:4, Rigas FK 0:2, Sport Tallin 0:5 Kalem 1:4, Janguali FK 2:3, Team Knopjo 3:3, Garulakorley Boldkluben 2:2, Team Waasamy 3:3, Tartzpern Palleillel 2:3, Kamraterna (Abo) 1:2, Turum Palloseora 0:3.

W Konstantynopolu: Polonja (Warszawa) — Galata 2:2, Fener Bagcze 2:3, Smyrna 4:0, Alton Ordon 12:0.

E. Zawody międzymiastowe.

Większość zawodów międzymiastowych urządzanych w Polsce ma tradycję dopiero dwóch lub trzech lat za sobą. Najstarsze są zawody Kraków—Lwów o puchar Żeleńskiego, rozpoczęte 2 czerwca 1912 r., które odbywają się każdej wiosny i jesieni (z przerwą lat wojennych) naprzemian we Lwowie i Krakowie. Dotychczas nie udało się żadnej ze stron zdobyć pucharu przez trzy kolejne zwycięstwa, aczkolwiek nagoł ma Kraków przewagę. Zawody Kraków—Lwów w r. 1912

dały rezultat 3:1 i 1:2, W r. 1913 7:0 i 1:0. W r. 1914 1:3 i 3:1. W r. 1920 2:4. W r. 1921 2:1 i 1:1. W r. 1922 3:1 i 4:1. W r. 1923 0:0 i 1:2, wreszcie w r. 1924 19 czerwca w Krakowie 2:3, oraz 14 września we Lwowie 1:0.

19. Piłka Wodna.

(Water Polo).

Sport ten jest szczególnie popularny w Anglii, Francji i Belgji, a na Olimpiadzie jako dział pływania został wprowadzony w r. 1912. **Mistrzostwo olimpijskie** zdobywały kolejno: w Sztokholmie w r. 1912 1) Anglja, 2) Szwecja, 3) Belgja. W Antwerpij w r. 1920 1) Anglja, 2) Belgja. W Paryżu w r. 1924 1) Francja, 2) Belgja, 3) St. Zjedn.

Z **meczów międzypaństwowych** największą popularnością cieszy się powtarzana corocznie od r. 1910 rozgrywka Belgja-Francja. Za wyjątkiem r. 1922, gdzie mecz skończył się nierozegraną, 5:5, w meczach tych wygrywała Belgja, to też tem większą niespodzianką było zwycięstwo Francji na Olimpiadzie w Paryżu. **Mistrzostwo Francji** rozgrywane od r. 1910 do 1923 zdobywał corocznie prowincjonalny klub Enfants Neptune Tourcoing, zaś w r. 1924 zdobył go klub Libellule.

W Polsce rozwojowi gry w piłkę wodną stoi jak dotychczas na przeszkodzie brak odpowiednich basenów pływackich. Sport ten uprawiany jest głównie we Lwowie, Krakowie i na Śląsku. W r. 1925 mają być po raz pierwszy urządzone zawody o mistrzostwo Polski pod kontrolą Polskiego Związku Pływackiego.

20. Pływanie.

A. Rekordy światowe.

zatwierdzone przez Międzynarodową Federację Pływacką na Kongresie w Pradze 28 maja 1925.

Objaśnienie miar angielskich p. ust. 11. Lekka Atletyka str. 209.

a) Panowie.

Styl dowolny.

100 y. 0:52.4 Johnny Weissmüller (St. Zjedn.) 1925.

100 m. 0:57.4 Johnny Weissmüller (St. Zjedn.) 1925.

- 150 y. 1:27.4 Johnny Weissmüller (St. Zjedn) 27.IX.1921,
Brighton Beach N. Y.
- 200 m. 2:15.6 Johnny Weissmüller (St. Zjedn.) 26.V 1921,
Honolulu.
- 220 m. 2:15.6 Johnny Weissmüller (St. Zjedn.) 26.V.1922,
Honolulu.
- 300 y. 3:16.6 Johnny Weissmüller (St. Zjedn.) 27.IX.1921.
Philadelphia.
- 300 m. 3:54.2 Johnny Weissmüller (St. Zjedn.) 9.IV.1922,
Brighton Beach N. Y.
- 400 m. 4:54.7 Arne Borg (Szwecja) 1925.
- 440 y. 5.11.8 Arne Borg (Szwecja) 9.IV.1922, Stockholm.
- 500 y. 5:50.4 Johnny Weissmüller (St. Zjedn.) 27.VI.1923,
Salt Lake City.
- 500 m. 6:19.7 Arne Borg (Szwecja) 1925.
- 880 y. 10:43.6 Arne Borg (Szwecja) 1925.
- 1000 y. 12:47.8 Arne Borg (Szwecja) 29.VIII.1923, Göthe-
borg.
- 1000 y. 14:00.3 Arne Borg (Szwecja) 29.VIII.1923, Göthe-
borg.
- 1500 m. 20:06.6 Allen Charlton (Australia) 15.VII.1924,
Paryż, VIII Olimpiada.
- 1 mila. 23:34.5 George R. Hodgson (Kanada) 10.VII.1912,
Stockholm, V Olimpiada.

Styl klasyczny.

- 100 m. 1:15.9 Eryk Rademacher (Niemcy) 1925.
- 200 y. 2:35.6 Eryk Rademacher (Niemcy) 1925.
- 200 m. 2:50.4 Eryk Rademacher (Niemcy) 1925.
- 400 m. 66.:05 Eryk Rademacher (Niemcy) 1925.
- 500 m. 7:40.8 Eryk Rademacher (Niemcy) 1925.

N a w z n a k.

- 100 m. 1:12.4 Warren Kealoha (St. Zjedn.) 1925.
- 150 y. 1:44.8 Warren Kealoha (St. Zjedn.) 1925.
- 200 m. 2:48.4 Otto Fahr (Niemcy) 30.IV.1912, Magdeburg.
- 400 m. 5:59.2 Gerard Blitz (Belgia) 16.IX 1921 Exeter, An-

b) Panie.

Styl dowolny,

100 y. 1:03.0 Mary Wehselau (St. Zjedn.) 26.V.1924 Honolulu.

100 m. 1:12.2 Mary Wehselau (St. Zjedn.) 19.VII.1924 Paryż, VIII Olimpiada.

150 y. 1:45.0 Gertrude Ederle (St. Zjedn.) 7.X.1922 Benunda.

200 m. 2:45.2 Gertrude Ederle (St. Zjedn.) 4.IV.1923 Brooklyn N. Y.

220 y. 2:46.6 Hilta James (Wielka Brytanja) 10.X.1923 Seacombe.

300 y. 3:58.4 Gertrude Ederle (St. Zjedn.) 4.IX.1922 Brighton Beach N. Y.

300 m. 4:19.4 Helen Wainwright (St. Zjedn.) 1925.

400 m. 5:53.2 Gertrude Ederle (St. Zjedn.) 4.VIII.1923 Indianapolis.

440 y. 5:54.6 Gertrude Ederle (St. Zjedn.) 4.VIII.1923 Indianapolis.

500 y. 6:45.2 Gertrude Ederle (St. Zjedn.) 4.VIII.1923 Indianapolis.

500 m. 7:22.2 Gertrude Ederle (St. Zjedn.) 4. VIII.1923 Indianapolis.

880 y. 13:19.0 Gertrude Ederle (St. Zjedn.) 25.VIII.1923 Indianapolis.

1500 m. 25:6.6 Helen Wainwright (St. Zjedn.).

1 mila 26:08.0 Fanny Durack (Australja) 23.II.1914 Sydney.

Styl klasyczny.

100 m. 1:34.4 D. Hart (Wielka Brytanja) 23.VIII.1912 Aldershot.

200 y. 3:02.2 Irene Gilbert (W. Brytanja) 26.V.1922, Gaston.

200 m. 3:20.2 Erna Murray (Niemcy) 1925.

400 m. 7:42.2 Van den Bogaert (Belgja), 7.X.1922, Bruskella.

Nawznak,

100 m. 1:13.4 Sybil Bauer (St. Zjedn.) 1925.

100 m. 1:22.4 Sybil Bauer (St. Zjedn.) 1925.

150 y. 1:58.2 Sybil Bauer (St. Zjedn.) 1925.

200 m. 3:03.8 Sybil Bauer (St. Zjedn.) 1925.

400 m. 6:24.8 Sybil Bauer (St. Zjedn.) 7.X.1922, Banunda.

W pierwszej połowie r. 1925 uzyskano pozatem szereg **wyników lepszych od rekordów**, które nie zostały jako rekordy uznane z przyczyn formalnych, względnie z powodu zbyt krótkiego basenu. Są to w szczególności następujące wyniki:

100 jardów stylem dowolnym: Ethel Lackie (U. S. A.)
1 m. 1 s. 2/5.

100 metrów stylem dowolnym: G. Ederle i Ethel Lackie
1 m. 10 s. 1/5.

150 y. stylem dowolnym: G. Ederle (U. S. A.) 1 m.
42 s. 2/5.

220 y. stylem dowolnym: G. Ederle (U. S. A.) 2 m. 44 s.
4/5.

200 m. stylem dowolnym: G. Ederle (U. S. A.) 2 m. 44
s. 4/5.

300 y. styl. dow.: G. Ederle (U. S. A.) 3 m. 44 s. 4/5.

300 m. styl. dow.: Marta Norelius (U. S. A.) 4 m. 12 s. 1/5.

880 y. styl. dow.: E. Mac. Gary (U. S. A.) 13 m. 7 s.

100 m. nawznak: A. Geraghty (U. S. A.) 1 m. 30 s. 2/5.

400 m. nawznak: A. Geraghty (U. S. A.) 7 m. 8 s. 2/5.

500 y. styl. dow.: Arne Borg (Szwecja) 5 m. 47 s. 1/5.

880 y. styl. dow.: Arne Borg (Szwecja) 10 m. 24 s.

1000 y. styl. dow.: Arne Borg (Szwecja) 12 m. 12 s. 3/5.

200 m. nawznak: Bitskey (Węgry), 2 m. 48 s. (Budapeszt,
29 czerwca 1925 r.).

B. Rekordy Olimpijskie.

Wszystkie dawne rekordy olimpijskie zostały pobite w Paryżu na ostatniej Olimpiadzie, w dniach od 15—20 lipca 1924 w pływalni Tourelles długości 50 m. Wszyscy wymienieni rekordziści i rekordzistki za wyjątkiem Charltona (Australja) wchodzili w skład olimpijskiej drużyny U. S. A.

a) Panowie.

100 m. stylem dowolnym 0:59.0 s. Johnny Weissmüller
(Stany Zjednoczone) 20.VII.1924.

400 m. stylem dowolnym 5:04.2 s. Johnny Weissmüller
(Stany Zjednoczone) 18.VII 1924.

1500 m. styl. dowoln. 20:06.6 Allan Charlton (Australja)
15.VII.1924.

200 m. stylem klasycznym 2:56.6 s. R. Skelton (St. Zjedn.)
17.VII.1924.

100 m. styl. nawznak 1:13.2 s. Warren Kealoha (Stany
Zjedn.) 18.VII.1924.

Sztafeta 4 × 200 m. 9:53.4 H. Breyer, O'Connor, Gancy,
Weissmüller (Stany Zjedn.) 20.VII.1924.

b) Panie.

100 m. styl. dowol. 1:12.2 s. Mary Wehselau (Stany
Zjedn.) 19.VII.1924.

400 m. styl. dow. 6:02.2 Martha Norelius (St. Zjednocz.)
15.VII.1924.

200 m. styl. klasycz. 3:21.6 s. Agnes Geraghty (St. Zjed.)
16.VII.1924.

100 m. styl. nawznak 1:23.2 Sybil Bauer (Stany Zjedn.)
20.VII.1924.

Sztafeta 4 × 100 m. styl. dowoln. 4:58.8 s. Ederle,
Wehselau, Lackie, Donelly (St. Zjedn.) 18.VII 1924.

C. Rekordy polskie.

Zatwierdzone przez Komisję Sportową Polskiego Związku
Pływackiego 31 marca 1925. Wszystkie wymienione rekordy
zostały ustanowione na zawodach o mistrzostwo Polski, od-
bytych w Krakowie na stawie w parku Krakowskim (dłu-
gość toru 45 m .60 cm.) w dniach od 30 sierpnia do 1 wrześ-
nia 1924.

a) Panowie.

Styl dowolny.

50 m. 0:32.2 s. Władysław Kuncewicz (Wojsk. Kl. Wiośl.
Warszawa).

100 m. 1:16.8 s. Władysław Kuncewicz (Wojsk. Kl. Wiośl.
Warszawa).

200 m. 3:15.1 s. Kurt Dette (E. K. S. Katowice).

400 m. 7:02.4 s. Kurt Dette (E. K. S. Katowice).

500 m. 9:54.3 s. Juljusz Rittermann („Jutrzenka“ Kra-
ków).

1000 m. 20:06.7 s. Juljusz Ritterman („Jutrzenka“ Kraków).

1500 m. 30:31.7 s. Juljusz Rittermann („Jutrzenka“ Kraków).

Styl klasyczny.

100 m. 1:28 s. Kurt Dette (E. K. S. Katowice).

200 m. 3:15.1 s. Kurt Dette (E. K. S. Katowice).

400 m. 7:02.4 s. Kurt Dette (E. K. S. Katowice).

Nawznak.

100 m. 1:32.6 s. Kurt Dette (E. K. S. Katowice).

200 m. 3:29.1 s. Helmut Weigmann (E. K. S. Katowice).

400 m. 7:11.4 s. Helmut Weigmann (E. K. S. Katowice).

b) Panie.

Styl dowolny.

50 m. 0:49.9 s. A. Aufrichtówna („Hakoab“ Bielsko).

100 m. 1:50.5 s. Olga Schreiberówna („Jutrzenka“ Kraków).

200 m. 4:16.6 s. Olga Schreiberówna („Jutrzenka“ Kraków).

200 m. 4:16.6 s. Olga Schreiberówna („Jutrzenka“).

400 m. 8:53.7 s. Olga Schreiberówna („Jutrzenka“).

500 m. 12:08.4 s. Olga Schreiberówna („Jutrzenka“).

1000 m. 25:36.2 s. Olga Schreiberówna („Jutrzenka“).

1500 m. 36:55.7 s. Olga Schreiberówna („Jutrzenka“).

200 m. st. klas. 4:61.6 s. Olga Schreiberówna („Jutrzenka“).

400 m. st. klas. 8:53.7 s. Olga Schreiberówna („Jutrzenka“).

D. Mistrzostwa Polski.

Zacząto je urządzać od r. 1922, t. j. od zorganizowania P. Z. Pływackiego.

a) W r. 1922 zawody odbyły się 2 i 3 września w Warszawie na Wiśle. Z powodu urzędzenia zawodów na płynącej wodzie dystansy zostały odpowiednio przedłużone, jednakże czasy uznano za zupełnie nie miarodajne dla listy rekordów.

1) Panowie: 100 m. stylem dowolnym: 1) R. Su-

szyci (A. Z. S. Warsz.), 2) Dobrowolski (W. K. W.), 3) Tratt (W. K. W.). Dystans przedłużono do 170 m. 400 m. stylem dowolnym: 1) J. Jurkowski (Wojsk. K. W.), 2) Seweryński (W. K. W.), 3) Morytz (A. Z. S.) 1500 m. stylem dowol. (przedłużone na 2.300 m.): 1) Jurkowski (W. K. W.), 2) Lewicki (A. Z. S.), 3) Tratt (W. K. W.), 200 m. stylem klasycznym: 1) Tratt (Koło Wiośl. Warsz.), 100 m. nawznak: 1) M. Święcicki (Koło Wiośl. Warsz.). Skoki: 1) Henryk Eisenbett (Polonja).

2) **Panie:** 100 m. st. dowol.: 1) Samolakówna (Warsz. Kl. Wioślarek), 2) Ryszkiewiczówna (W. K. W.), 3) Sellówna (Unja, Poznań). 300 m. st. dowol.: 1) Dorożyńska J. (W. K. W.), 2) Bystrzyńska (A. Z. S.). Sztafeta 4 × 200 1) Warszawski Klub Wioślarek (Głowacka, Dorożyńska, Kozuchowska, Tryburska).

b) W r. 1923 zawody odbyły się 1 i 2 września w Krakowie na stawie w Parku Krakowskim.

1) **Panowie:** 100 m. st. dowol.: 1) L. Seweryński (W. K. W.) 1 m. 28.8, po ustanowieniu w przedbiegu w dniu poprzednim rekordu polskiego 1 m. 27.4 s., 2) por. Wł. Kuncewicz (W. K. W.). Startowało 11 zawodników.

400 m. st. dowol. 1) Fr. Zajst. (Pogoń, Lwów) 7 m. 21.8 s. po ustanowieniu w przedbiegu rekordu polsk. 7 m. 6.4 s., 2) Jurkowski J. (W. K. W.), 3) Daszyński (A. Z. S. Krak.) Startowało 9 zawodników.

200 m. st. klasycznym: 1) Schönfeld E. (Makkabi, Krak.) 3 m. 38.7 s. rekord polski, 2) St. Ferens (A. Z. S. Krak.). Startowało 6.

100 m. nawznak: 1) Smolka E. (Cracovia) 1 m. 44.8 s., 2) J. Jurkowski (W. K. W.), 3) Lerner (Hakoah, Bielsko). Startowało 5.

Sztafeta 4 × 45 m. 20 cm. (długość basenu): 1) W. K. W. Warszawa 2 m. 21.2 s. (Kuncewicz, Dobrowolski, Szandorowski, Seweryński), 2) Jutrzenka Kraków, 3) Makkabi Kraków. Startowało 5 osad.

Skoki: 1) Świszczowski (A. Z. S. Krak.) 10.58 pkt., 2) Wajcht (A. Z. S. Warsz.), 3) Popiel (Makkabi, Warsz.).

2) **Panie:** 100 m. st. dowol.: 1) O. Schreiberówna (Jutrzenka Krak.) 2 m. 3.4 s., 2) Czaplicka J. (Cracovia), 3) L. Witkowska (A. Z. S. Krak.). Startowało 5 pań.

400 m. st. dowol.: 1) Ewa Estreicherówna (A. Z. S.

Krak.) 9 m. 13.5 s. rekord polski, 2) I. Popielówna (A. Z. S. Krak.).

Sztafeta 4 × 45 m. 20 cm.: 1) A. Z. S. Kraków (Witkowska, Królówna M., Królówna A., Otorowska) 3 m. 27.5 s., 2) A. Z. S. Kraków.

Skoki: 1) Estreicherówna (A. Z. S. Krak.) 10.75 p., 2) Frydmanówna (Makkabi, Warsz.), 3) Porębska (A. Z. S. Krak.).

c) W r. 1924 zawody odbyły się znowu w Krakowie na stawie w Parku Krakowskim, w dn. 30 i 31 sierpnia, oraz 1 września.

1) Panowie: 100 m. st. d o w.: 1) Wł. Kuncewicz (W. K. W.) 1 m. 16.8 s. rekord polski, 2) Weinhold (E. K. S.), 3) Seweryński (W. K. W.).

400 m. st. d o w.: 1) Kurt Dette (E. K. S. Katowice) 7 m. 7.1 s. (w przedbiegu 7:02.4 rek. pol.), 2) Juljusz Ritterman (Jutrzenka), 3) J. Jurkowski (W. K. W.).

200 m. st. klasycznym: 1) Kurt Dette (E. K. S.) 3:15.1 rek. pol., 2) Jurkowski (W. K. W.), 3) Szymczak (Polonja).

100 m. n a w z n a k: 1) Kurt Dette (E. K. S.) 1:34 s., 2) Schönfeld (Jutrzenka), 3) Smolka (Cracovia).

Sztafeta 4 × 45 m. 20 cm. (długość basenu) o puhar gen. Sikorskiego: 1) Erster Kattowitzer Schwimmverein (Gawron, Gotwald, Rosenberg, Weinhold) 2:11.5 s., 2) Wojskowy Klub Wioślarski Warszawa, 3) Jutrzenka Kraków.

Skoki wieżowe zwykłe: 1) Walter Süßmann (E. K. S.), 5 p., 2) E. Schönfeld (Jutrzenka) 13 p., 3) Sieńkowski (Cracovia) 13 p.

Skoki z trampoliny: 1) Walter Süßman (E. K. S. 6 p.), 2) K. Sieńkowski (Crac.) 12 p., 3) Fogiel (Mak. Marsz.) 16 p.

2) Panie: 100 m. st. d o w.: 1) Olga Schreiberówna (Jutrzenka) 1:52.6 s., 2) Aufrichtówna (Hakoah Bielsko), 3) Scholtzówna (E. K. S.).

400 m. st. d o w.: 1) Olga Schreiberówna (Jutrzenka) 8:53.7 s. rek. pol., 2) Apolonja Tratowa (Polonja), 3) Irena Pobielówna (A. Z. S. Kr.).

200 m. s t. k l a s y c z n y m: 1) Olga Schreiberówna (Jutrzenka) 4:16.6 s. rek. pol., 2) Jolanta Czaplicka (Cracovia), 3) I. Popielówna (A. Z. S. Krak.).

Sztafeta 4 × 45 m. 20 cm.: 1) Akademicki Związek Sportowy, Kraków (M. Królówna, A. Królówna, K. Nowakówna, E. Estreicherówna) 3:24.5 s.

Skoki z trampoliny: 1) Eugenia Frydmanówna (Makkabi Warszawa) 5 p. (walk. over.).

21. PODNOSZENIE CIĘŻARÓW.

A. Rekordy światowe.

Zatwierdzone w końcu roku 1924 przez Międzynarodową Federację. Ustalane są one dla pięciu kategorii wag, w szczególności wagi piórkowej do 60 kg., lekkiej do 67.5 kg., średniej do 75 kg., półciężkiej do 82.5 kg. i ciężkiej powyżej tego.

Rwanie prawą: 1) Waga piórkowa 63 kg. Angers (Kanada), 2) Waga lekka 75 kg. Neuland (Estonja), 3) Waga średnia 82.5 kg. Neuland (Estonja), 4) Waga półciężka 90 kg. Cadine (Francja), 5) Waga ciężka 95 kg. Vasseur (Francja).

Rwanie lewą: 1) Waga piórkowa 65 kg. Peronne (Szwajcarja), 2) Waga lekka 71 kg. Decottignies (Francja), 3) Waga średnia 77.5 kg. Vandeputte (Francja), 4) Waga półciężka 80 kg. Hallop (Estonja), 5) Waga ciężka 85 kg. Vasseur (Francja).

Rwanie oburącz: 1) Piórkowa 86.5 kg. Mactin (Francja), 2) Lekka 97,5 kg. Neuland (Estonja), 3) Średnia 100 kg. Neuland (Estonja), 4) Półciężka 108 kg. Cadine (Francja), 5) Ciężka 116 kg. Rigoulot (Francja).

Wyrzucanie prawą: 1) Piórkowa 89,5 kg. Rusinek (Austria), 2) Lekka 95 kg. Bichsel (Szwajcarja), 3) Średnia 95 kg. Bichsel (Szwajcarja), 4) Półciężka 107,5 kg. Hunenberger (Szwajcarja), 5) Ciężka 104 kg. Vasseur (Francja).

Wyrzucanie lewą: 1) Piórkowa 75 kg.; Maes (Belgia), 2) Lekka 90 kg. Jaquenoud (Szwajcarja), 3) Średnia 92,5 kg. Neuland (Estonja), 4) Półciężka 92,5 kg. Rigoulot (Francja), 5) Ciężka 101 kg. Goessler (Niemcy).

Wyrzucanie oburącz: 1) Piórkowa 107 kg. Graf (Szwajcarja), 2) Lekka 122,5 kg. De Haes (Belgia), 3) Średnia 127,5 kg. Kikkas (Estonja), 4) Półciężka 141 kg. Rigoulot (Francja), 5) Ciężka 151 kg. Goessler (Niemcy).

Wypchnięcie oburącz: 1) Piórkowa 90 kg. Graf (Szwajcarja), 2) Lekka 91 kg. Noarmacyi (Estonja), 3) Średnia 97,5 kg.

Galimberti (Włochy), 4) Półciężka 100 kg. Dr. Schoerrer (Szwajcaria), 5) Ciężka 116 kg. Bottino (Włochy).

Francja posiada 11 rekordów, Estonia i Szwajcaria po 8, Belgja, Niemcy i Włochy po 2, Kanada i Australia po jednym
Tabela dotyczy wyłącznie rekordów amatorskich.,,

Wszystkie rekordy półciężkiej i ciężkiej wagi zostały w ostatnich miesiącach kilkakrotnie pobite przez zwycięzcę Paryskiej Olimpiady Francuza **T. Rigoulota** (waga 89 kg.), który nie osiągnął jeszcze maximum swego wysiłku i pobija rekordy w dalszym ciągu. Ostatnio doprowadził rwanie prawą do 120 kg., rwanie oburącz do 130 kg., wypchnięcie oburącz do 123 kg., zaś wyrzucanie oburącz do 161,5 kg.

Rekordy polskie nie ustalone.

B. M i s t r z o s t w a.

Mistrzostwem świata jest mistrzostwo olimpijskie (p. str. 151).

Mistrzostwo Europy zdobywają przeważnie Niemcy. W r. 1924 zawody te polegające na kombinacji pięciu konkurencji odbyły się w Neunkirchen - Soor z następującym rezultatem: waga musza Buri (Durlach) 337 kg., waga piórkowa: Kufner (Durlach) 350 kg., waga lekka: Loch (Oberstein) 355 kg., waga półśrednia: Reinfrank (Mannheim) 445 kg., waga średnia: A. Vogt (Ochtendung) 442.5 kg., waga półciężka: Baruch (Kreuznach) 430 kg., waga ciężka: Trappen (Trewir) 532.5 kg.

Pozatem odbywają się we wszystkich państwach europejskich zawody o mistrzostwo państwa.

Mistrzostwo Polski z powodu braku odpowiedniej organizacji towarzystw ciężkoatletycznych dotychczas nie odbywało się.

Górnośląski Związek Ciężko-Aletyczny urządził w r. 1924 zawody o **mistrzostwo Śląska** w podnoszeniu ciężarów przeprowadzone jako pięciobój (rwanie jednorącz, wypchnięcie jednorącz, rwanie oburącz, wypchnięcie oburącz, wyrzucanie oburącz). Tytuł mistrzów zyskali: a) Waga musza Koptoń (Nowa Wieś) 565 kg., b) waga kogucia, Kukoszka (Siemiaowice) 675 kg., c) waga piórkowa Solorz (Szopienice) 695 kg., d) waga lekka—Duda (Nowa Wieś) 700 kg., e) waga średnia — Błaszczycza J. (Nowa Wieś) 800 kg., f) waga półciężka — Szczęsny (Szopienice) 815 kg., g) waga ciężka — Wolnik (Siemianowice) 795 kg.

W czerwcu 1925 r. odbyły się pod przewodnictwem P. Z. Ciężko Atletycznego w Katowicach zawody o mistrzostwo Śląska (okręgu I) w pięcioboju według kategorii wag: Mistrzostwo uzyskali: w wadze koguciej Szczerny (305 kg.), w wadze piórkowej (62 kg.) Solorz (380 kg.), w wadze lekkiej Musioł (352.5 kg.), w wadze średniej Konkol (310 kg.), w wadze ciężkiej Schwarz (327.5 kg.), po za konkurencją w tej wadze: Urbańczyk 347.5 kg.

22. R U G B Y.

Mistrzostwo świata nieoficjalne posiada drużyna All Blacks z Nowej Zelandii, która w końcu 1924 roku goszcząc w Europie rozegrała 28 matchów w Anglii i Francji, wszystkie zwycięskie ze stosunkiem bramek 651:98.

Mistrzostwo olimpijskie w r. 1924 przy nieobecności drużyn państw, gdzie sport ten stoi najwyżej, zdobyły Stany Zjednoczone. Z programu najbliższej Olimpiady uchwalił Kongres Pragski usunąć rugby.

Mistrzostwo Europy na r. 1925 zdobyła Szkocja (8 punktów, 77:37), 2) Irlandia, 3) Anglia, 4) Walia, 5) Francja.

W Europie najintensywniej uprawiany jest sport rugby we Francji i w Anglii. Zawody o mistrzostwo Francji odbywają się od r. 1900, o mistrzostwo armii francuskiej od r. 1911, o mistrzostwo szkolne od r. 1920.

Mistrzostwo Polski (nieoficjalne) posiada drużyna Orzeł Biały w Warszawie.

Mecze międzynarodowe. Od r. 1906 odbywają się corocznie mecze Francja — Anglia, w których jak dotychczas stale zwycięża Anglia, od r. 1908 Francja — Walia, od r. 1909 Francja — Irlandia, od r. 1910 Francja — Szkocja, od r. 1911 Paryż — Londyn, od r. 1922 armja francuska — armja angielska. Drużyny polskie jak dotychczas mecze o charakterze międzynarodowym rozegrały jedynie z Rumunią, wszystkie zakończone zwycięstwem Rumunii. W szczególności w kwietniu 1924 r. drużyna Orła Białego przegrała w Bukareszcie z rumuńską drużyną olimpijską 46:0 oraz 17:0, zaś we wrześniu 1924 r. w Warszawie ta sama drużyna z drużyną Bukaresztu przegrała 19:6. W końcu maja 1925 r. bawiła w Warszawie rumuńska drużyna Sportul Studentesc, która pobiła Orzeł Biały 22:0 i reprezentację Warszawy 18:0.

23. S A N E C Z K I.

Mistrzostwo olimpijskie osiągnęła w r. 1924 Szwajcaria.

Mistrzostwo państwowe w r. 1924 zdobyli: Austria mistrzostwo panów na bobsleighach (1856 m.) Mader 3 min. 57 i $\frac{1}{8}$ sek. Na saneczkach pojedynczych panów F. Poselt 3 min. 28.5 sek. To samo panie Felicitas Hausch 3 m. 32.3 s. Saneczki dwuosobowe Soukup-Poselt 3 min. 4.5 sek. Niemcy: mistrzostwo panów na bobsleighach dr. Moro.

Mistrzostwo Polski. Opiekę nad sportem saneczkowym na podstawie uchwały Z. Z. miał objąć P. Z. Narciarski, który jednakże nie urządza zawodów Polski o mistrzostwo w tym sporcie. W latach przedwojennych za najlepszych saneczkarzy polskich uchodzili zdobywcy wielu pierwszych nagród na zawodach urządzanych we Lwowie i w Zakopanem bracia Roman i Tadeusz Łuszczynscy ze Lwowa (L. K. S. Czarni, potem Akademicki Klub Turystyczny).

24. STRZELANIE.

A .Rekordy międzynarodowe.

Strzelanie z dowolnej długiej broni na odległość 300 m.

Zawody drużynowe: we wszystkich pozycjach maximum 6.000 punktów; t. j. po 5 strzelców w 3 pozycjach po 40 strzałów. Stany Zjednoczone w Reims 18.VI 1924 r. 5.284 pkt.

Strzelanie drużynowe w pozycji stojącej (max. 2.000 pkt., t. j. 5 strzelców po 40 strzałów) Szwajcaria w Medjolanie 1922 r. 1611 pkt.

To samo w pozycji kłęczącej (max. 2.000 pkt.), Szwajcaria w Wyborgu 1914 r. 1730 pkt.

To samo w pozycji leżącej (max. 2.000 pkt.) Stany Zjednoczone w Lyonie 1921 r. 1849 pkt.

To samo **zawody indywidualne** wszystkie pozycje razem (max. 1.200 pkt., t. j. 3 pozycje po 40 strzałów) Stokes (U. S. A.) Medjolan 1922 r. 1067 pkt.

W pozycji stojącej (max. 400 pkt., t. j. po 40 strzałów) George (Francja) Wyborg 1914 — 348 pkt.

W pozycji kłęczącej (max. 400 pkt.) Staheli (Szwajcaria) Rzym 1911 r. 365 pkt.

W pozycji leżącej (max. 400 pkt.) Stokes (U. S. A.) Reims 1924 r. 383 pkt.

Strzelanie z pistoletu na odległość 50 m.

Zawody drużynowe (max. 3.000 pkt., t. j. 5 strzelców po 60 strzałów): Szwajcaria — 2.572 pkt., Reims 1924 r.

Zawody indywidualne (max 600 pkt.) Van Asbrock (Belgia) 540 pkt. Bayonne 1912.

Rekordy polskie nie ustalone z braku Polskiego Związku Tow. Strzeleckich.

B. Mistrzostwa.

Mistrzostwo świata. Zawody w r. 1924 odbyły się w czerwcu w Reims, a po raz pierwszy brali w nich udział Polacy, w szczególności zawodnicy olimpijscy. Przy strzelaniu z dowolnej długiej broni na odległość 300 m. do którego stawało 14 państw, zdobył tytuł mistrza świata Amerykanin Fischer, który osiągnął 1.075 pkt. na możliwych 1.200. Zdobył on też mistrzostwo w r. 1923. W szczególnych pozycjach osiągnęli Szwajcar Zimmermann w poz. stojącej 339 p. na 400, Amerykanin Fischer 365 p. na 400 w pozycji kłęczącej (rekord) i Amerykanin Stokes 383 p. w pozycji leżącej (rekord).

Według narodowości na max. 6.000 p. (5 strzelców po 12 serji i 10 strzałów $\times$ punktów = 6.000 p.) osiągnięto wyniki: 1) Ameryka 5.284 (rekord), 2) Szwajcaria 5.184, 3) Francja 5.097, 4) Argentyna 5.093, 5) Danja 5.072, 6) Finlandja 5.036, 7) Szwecja 4.961, 8) Włochy 4.872, 9) Holandia 4.852, 10) Haiti 4.819, 11) Norwegja 4.764, 12) Belgja (drużyna zdekompletowana) 4.617, 13) Rumunja 2.850. Czesi podobnie jak Polska drużyna przyjechali z bronią typu wojskowego (Manlichery) i odstąpili od zawodów.

Przy strzelaniu z pistoletu na odległość 50 m. na 13 narodowości, mistrzem świata na rok 1924 został Szwajcar dr. Schyndler, osiągając 531 pkt., na możliwych 600 p. (6 serji $\times$ 10 strzałów $\times$ 10 punktów = 600 p.), drugie miejsce zajął Belg Van Asbroek 527 p. i trzecie miejsce Duńczyk I. Hermann 527 p. Według narodowości kolejno osiągnęli rezultaty: 1) Szwajcaria 2.572 pkt. (na możliwych 3.000 p. rekord), 2) Francja 2.561, 3) Danja 2.540, 4) Ameryka 2.503, 5) Hiszpanja 2.424, 6) Belgja 2.421, 7) Argentyna 2.420, 8) Włochy 2.418, 9) Portugalia 2.412, 10) Finlandja 2.327, 11) Czechosłowacja 2.302, 12) Holandia 2.109, 13) Polska 1.576.

Zawody o mistrzostwo Polski po raz pierwszy odbyły się 19 i 20 maja 1924 r. na strzelnicy wojskowej we Lwowie, jako I-sze Narodowe Zawody Strzeleckie przy udziale 174 zawodników.

Przy strzelaniu z broni długiej typu wojskowego na odległość 300 m., mistrzem Polski został por. Borzowski Marjan z 19 p. p. (157 pkt. na 300 możliwych), 2) kpt. Gościewicz z 31 p. p. (149 pkt.), 3) por. Kowalczewski St. z 6 dyw. sam. (140 p.). W szczególnych pozycjach największą ilość punktów osiągnęli: w pozycji stojącej pułk. Marjański 49 pkt., w pozycji klęczącej por. E. Waszkiewicz (10 p. a. .) 52 p., w pozycji leżącej por. Owadziuk Leon 62 pkt.

Przy strzelaniu z karabinków na odległość 50 m., mistrzostwo zdobył hr. Jan Drohojowski (M. T. Ł.), osiągając 367 pkt. na 400 możliwych, 2) ppułk. Ajdukiewicz 312 pkt., 3) mjr. Mazur 312 pkt.

W strzelaniu z pistoletów mistrzostwo zdobył kpt. Gościewicz Bolesław (31 p. p.) 132 pkt. na 400 możliwych, 2) pułk. Marjański Walerjan 129 pkt., 3) por. Borzowski Marjan 126 pkt.

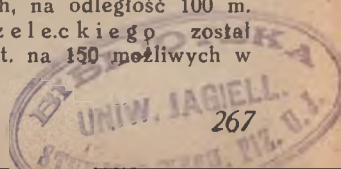
W strzelaniu myśliwskim zdobyli mistrzostwo: do ruchomego jelenia strzał pojedynczy Eugenjusz Fleszar (Lwowskie T. M.) 24 pkt., 2) kpt. Przybylski Władysław (81 p. p.) 20 pkt., 3) pułk. Lecewicz Zygmunt 19 pkt.

To samo, strzał podwójny: 1) Henryk Prek (M. T. Ł.) 29 pkt., 2) kpt. Berek Jan (9 p. p.) 28 pkt., 3) por. Kowalczewski Stanisław (6 dyw. sam.) 26 pkt.

Do sztucznych gołębi: hr. Badeni Stefan (M. T. Ł.) 10 pkt., 2) hr. Józef Jabłonowski (M. T. Ł.) 8 pkt., 3) Underka Władysław (Bractwo Kurkowe, Lwów) 8 pkt.

Mistrzem Lwowa z broni długiej na odległość 200 m. został por. Kowalczewski Stanisław osiągając 157 pkt. na 300 możliwych.

Pozatem 1 i 2 listopada 1924 r. na strzelnicy we Lwowie odbyły się III Zawody o mistrzostwo Związku Strzeleckiego. Wyborowym strzelcem został p. Pankiewicz Michał, osiągając 134 punkty na 150 możliwych, na odległość 100 m. Mistrzem Związku Strzeleckiego został p. Wojciechowski Jan, mając 66 pkt. na 150 możliwych w

strzelaniu na odległość 300 m. Mistrzem Okręgu L w ó w został p. Greb Emil, osiągając 79 pkt. na 100 możliwych, na odległość 200 m.

23 lutego 1925 r. Warszawskie Towarzystwo Łowieckie urządziło z a w o d y p a ñ w strzelaniu do tarczy. Z 6 zawodniczek osiągnęły pierwsze miejsca: 1) Marja Dziewulska 252 pkt., 2) Zofja Nowicka 230 pkt., 3) W. Kwaśniewska 225 p.

W r. 1925 zawody o mistrzostwo Polski odbędą się 6 i 8 września w Krakowie.

Zawody międzynarodowe o mistrzostwo ś w i a t a odbędą się 8 i 16 sierpnia w Saint Gallen w Szwajcarii. Zawody o mistrzostwo Związku Strzeleckiego odbędą się w dniach 15 i 16 sierpnia w Katowicach.

25. SZERMIERKA.

Zawody o mistrzostwo Polski odbyły się po raz pierwszy 29 i 31 maja 1922 r. we Lwowie. Mistrzostwo zdobyli: we florecie i szabli p. Konrad Winkler (A. Z. S., Kraków), w szpadzie p. Aleksander Małecki (A. Z. S., Kraków).

Wyniki klasyfikacji we florecie: 1) ppułk. szt. gen. Arciszewski (Wojsk. Kl. Szerm. Warszawa) 22 pkt., 2) ex aequo p. Vambra (Oddział Szerm. Sokół Macierz Lwów), oraz p.r Winkler (Sekc. Szerm. A. Z. S. Kraków) 20 pkt., 3) por. Zabielski (S. S. A. Z. S.) 19 pkt. Poule we florecie: 1) p. Winkler 7 zwyc., 2) p. Pappée 5 zwyc., 3) p. Vambra 4 zwyc.

Poule w szpadzie: 1) p. Małecki (S. S. A. Z. S.) 4 zwyc., 2) p. Winkler 3 zwyc., 3) p. Segda 2 zwyc.

Poule w szabli: 1) p. Winkler 10 zwyc., 2) p. Pappée 8 zwyc., 3) p. Zabielski 7 zwyc.

Mistrzostwo Polski w r. 1925 po zawodach odbytych we Lwowie 31 maja i 1 czerwca zdobyli:

Florety: 1) kpt. Segda Władysław (A. Z. S. Kraków), 2) Pappée Adam (A. Z. S. Kraków), 3) Friedrich Tadeusz (Kl. Szerm. Lwów).

Szpad y: 1) Friedrich Tadeusz (Kl. Szerm. Lwów), 2) Małecki Aleks. (A. Z. S. Kraków), 3) por. Kawalek Ludwik (A. Z. S. Lwów).

Szable: 1) Friedrich Tadeusz (Kl. Szerm. Lwów), 2) Małecki Aleks. (A. Z. S. Kraków), 3) Pappée Adam (A. Z. S. Kraków).

Jedynie zawody o charakterze międzynarodowym, które dotychczas odbyły się w Polsce, były to urządzone we wrześniu 1924 r. międzynarodowe zawody akademickie, przy sposobności Międzynarodowego Kongresu Akademickiego. Pełne zwycięstwo odnieśli w nich szermierze włoscy. W walkach na florety zwyciężyli Włosi w stosunku 16:1, jedyne zwycięstwo odniósł p. Pappee nad Morem. W walkach na szpady Laskowski pobił Morego 2:0, w turnieju na szable Polacy odnieśli trzy zwycięstwa, Velponi olimpijczyk został pokonany przez Laskowskiego i Pappeego w stosunku 4:2, Zabielski pokonał Morego 4:3. W ostatecznej klasyfikacji uzyskali wszystkie pierwsze i drugie miejsca we wszystkich kategoriach broni Włosi. W walce na florety z polskich zawodników dr. Adam Pappee, zajął piąte miejsce, ten sam piąte miejsce w szablach, w szpadach czwarte miejsce por. Laskowski.

14 czerwca 1925 r. odbył się w Pradze mecz szermierczy Polska — Czechy, zakończony zwycięstwem Czechów. Florety 10:6, szpady 9,5:6,5, szable 10:6. Polskę reprezentowali z Krakowa dr. Ader, Pappee, Małeck, rtm. Segda, ze Lwowa Friedrich.

26. WIOŚLARSTWO.

Rekordy w wioślarstwie nie istnieją z powodu dużego wpływu fali, wiatru i prądu na wyniki.

Mistrzostwo świata. Dla amatorów jest niem mistrzostwo olimpijskie, dla zawodowców odbywają się od r. 1882 corocznie zawody (przeważnie w Ameryce) o mistrzostwo na skiffach, na dystansie 4.5 mili (7.24 klm.). W roku 1923 i 1924 zdobył je James Paddon.

Mistrzostwa Europy (Amatorów) obejmują kilka konkurencji. Wszystkie odbywają się na dystansie 2.000 m. W latach 1914/19 mistrzostw nie urządzano. Zresztą w ostatnich latach zdobywali je:

a) **Jedynki:** w r. 1913 Fr. Graf (Heidelberg Culb), w r. 1920 Schmidt (See Club Zürich) 7 min. 35 sek., w r. 1921 Eycken (Holandia) 7 m. 13 i $\frac{2}{8}$ sek., w r. 1922 Bosshardt (Grasshopper Zürich) 9 m. 6 sek., w r. 1923 Bosshardt (Grasshopper Zürich), w r. 1924 Schneider (See Club Zürich) 8 m. 20 sek.

b) **Dwójki ze sternikiem:** w r. 1913 Poix-Bouton (S. N. Marne), w r. 1920 Poix-Bouton (S. N. Marne)

7 m. 42 $\frac{2}{5}$ sek., w r. 1921 C. R. Liege (Belgia) 8 m. 27 i $\frac{4}{5}$ s., w r. 1922 Candeveau - Felber (S. N. Geneve) 9 m. 11 sek., w r. 1923 Candeveau-Felber (S. N. Geneve), w r. 1924 Reuse (Lucerne) 8 m. $\frac{1}{5}$ sek.

c) Cz w ó r k i z e sternikiem: w r. 1913 Grasshopper Club (Zürich), w r. 1920 Grasshopper Club (Zürich) 6 m. 50 sek., w r. 1921 Grasshopper Club (Zürich) 7 m. 23 sek., w r. 1922 Cercle Nautique (Strasbourg) 7 m. 59 sek., w r. 1923 Rowing Club (Lozanna) 7 m. 2 sek., w r. 1924 Amstel (Amsterdam) 7 m. 20 sek.

d) Ó s e m k i z e sternikiem: w r. 1913 Mainzer R. V. (Niemcy), w r. 1920 Grasshopper Club (Zürich) 6 m. 15 s., w r. 1921 Grasshopper Club (Zürich) 6 min. 40 sek., w r. 1922 Union Nautique (Lyon - Villefranche) 7 m. 5 s., w r. 1923 Diadora (Zara), w r. 1924 Nereus (Amsterdam) 7 m. 7 s.

e) Double Scull: w r. 1913 Barrelet Peresselenzef (R. C. Paris), w r. 1920 Plé-Giran (S. N. Marne) 7 m. 9 s., w r. 1921 Holandja 6 m. 48 s., w r. 1922 Schoeclin freres (Sea Club Bienne) 8 m. 9 s., w r. 1923 Bosshardt-Thomas (Grasshopper Zürich), w r. 1924 Bosshardt-Thomas (Grasshopper Zürich) 8 m. 17 s.

W r. 1924 zawody o mistrzostwo Europy odbyły się 3 sierpnia w ZÜRICHU, przy udziale reprezentantów Belgji, Francji, Hiszpanji, Holandji, Czech, Szwajcarii, Włoch i Jugosławji. Ogółem odbyło się sześć biegów, przyczem wszystkie mistrzostwa zdobyli w połowie Holendrzy, w połowie Szwajcarzy. Francuzi zdobyli zaledwie dwa drugie miejsca. Czesi dwa trzecie i jedno czwarte miejsce. Polska dotychczas w zawodach o mistrzostwo Europy udziału nie brała.

Anglicy z zasady nie biorą udziału w zawodach o mistrzostwo Europy, natomiast organizują u siebie na wysokim poziomie technicznym postawione zawody międzynarodowe, t. zw. Henley Regatta. W zawodach tych dopiero dwa razy udało się wioślarzom z kontynentu zdobyć nagrody, które zresztą stale przypadają klubom angielskim.

Mistrzostwo Polski. Zawody o mistrzostwo urządane przez P. Z. T. W. odbywają się corocznie na torze przy ujściu Erdy pod Bydgoszczą, o długości 1.600 m. Połączone są z nimi regaty związkowe. O wzrastającej frekwencji tych regat świadczą następujące cyfry: w r. 1920 brało w nich udział 8 towarzystw, 25 osad, 85 zawodników, w r. 1921 11 t. 21 o.

111 z., w 1922 12 t. 33 o. 143 z., w r. 1923 14 t. 41 o. 158 z., wreszcie w r. 1924 15 t. 51 o. 176 z. W pierwszych trzech latach mistrzostwo odbywało się wyłącznie na czwórkach ze sternikiem, w r. 1923 dodano jedyńki, w r. 1924 ósemki. W przyszłości ma być corocznie dodawaną jedna kategoria łodzi aż do uzupełnienia całkowitego programu olimpijskiego. Mistrzostwo Polski zdobyli:

W r. 1920 czwórka A. Z. S. w Warszawie. Osada pod sterem W. Nadratowskiego W. Bielobrodek, H. Niezabitowski, L. Kulej, J. Dobrowolski, 1.600 m. w 6 m. 26 s. przy silnej fali.

W r. 1921 czwórka Bydgoskiego Tow. Wioślarskiego. Osada pod sterem Stanisława Siemiątkowskiego, L. Twardowski, J. Witecki, B. Golc, P. Twardowski, 1.648 m. w 6 m. 19 i $\frac{2}{5}$ sek.

W r. 1922 czwórka Bydgoskiego Tow. Wioślarskiego pod sterem Stanisława Siemiątkowskiego, L. Twardowski, W. Płażalski, B. Golc, P. Twardowski, 1.648 m. w 6 m. 23 i $\frac{3}{5}$ s., przy ulewnym deszczu i silnej fali z biegiem.

W r. 1923 czwórka A. Z. S. w Warszawie, pod sterem W. Nadratowskiego, J. Mazurek, O. Gordziałkowski, T. Maltze, H. Niezabitowski w 6 m. 32 i $\frac{1}{5}$ s. Na jedyńkach Stefan Wróbel (W. T. W.) 1.600 m. w 7 m. 34 i $\frac{4}{5}$ sek., silna boczna fala.

W r. 1924. Ósemki: Warszawskie Tow. Wioślarskie, osada pod sterem L. Majewskiego: J. Wiśniewski, J. Lisicki, A. Kuncewicz, S. Wądołowski, A. Olszewski, W. Okniński, J. Kozłowski, K. Kitzman w 5 min. 45 sek., przeciwna boczna fala. Czwórki: A. Z. S. w Warszawie, osada pod sterem W. Nadratowskiego: O. Gordziałkowski, H. Niezabitowski, P. Kurnicki, S. Piątkowski, w 6 m. 31 sek. Jedyńki: A. Osiecimski - Czapski (W. T. W.) 7 m. 5 i $\frac{3}{5}$ sek.

Zwycięscy mistrzostwa na czwórkach otrzymują jako nagrodę dodatkową wędrowną puchar, ofiarowany w r. 1912 przez Oddział Wioślarski Sokoła w Krakowie. Przed ustanowieniem mistrzostwa zdobyło go w r. 1913 Kaliskie Tow. Wioślarskie, a w r. 1914 Warszawskie Tow. Wioślarskie.

Równocześnie z zawodami o mistrzostwo urządzone są w Bydgoszczy regaty P. Z. T. W., trwające przez dwa dni o bardzo bogatym programie. Odbywają się na nich zawody pań na łodziach rozmaitego typu, oraz zawody pań na

czwórkach ze sternikiem. W tych ostatnich zarówno w r. 1923 (8 m. 32 i $\frac{4}{10}$ s.), jak w r. 1924 (Walk over) pierwsze nagrody zdobyły osady Warszawskiego Klubu Wioślarek.

Kluby niemieckie w Polsce należące do „Ruder Verband Posen - Pommerellen” urządzają na tym samym torze pod Bydgoszczą własne zawody o mistrzostwo, w których biorą udział także kluby niemieckie z Gdańska. W r. 1924 pierwsze nagrody zdobyły następujące towarzystwa: bieg jedynek—Klub „Frithjof” w Bydgoszczy (Gnossa) w 7 m. 17 s. Dwójki rasowe bez sternika — „Frithjof” w Bydgoszczy. Dwójki klepkowe ze sternikiem „Germania” w Poznaniu. Czwórki klepkowe „Germania” w Poznaniu w 6 m. 58 s. Czwórki rasowe: 1) „Victorja” w Gdańsku w 5 m. 50 s., 3) Ruder Verein Toruń 5 m. 57 s. Ósemki: 1) Ruder Verein Gdańsk, 2) „Victoria” Gdańsk. W r. 1925, 21 czerwca w wyścigu czwórek juniorów zwyciężyła R. C. Victoria z Gdańska, w biegu jedynek Cieśla z Frithjof^Au w Bydgoszczy, w biegu czwórek I kl. i w biegu ósemek Victoria w Gdańsku.

Z zagranicznych zawodów wioślarskich największą popularnością cieszą się powtarzane corocznie od r. 1829 na Tamizie zawody uniwersytetów Oxford - Cambridge. Są to zawody ósemek na przestrzeni 6,84 km. (4 i $\frac{1}{4}$ mili), które odbywają się w dniu 28 marca. W r. 1911 zwyciężył Oxford w rekordowym czasie 18 min. 29 sek., w r. 1912 i 1913 znowu Oxford, w r. 1914, 1920, 1921 i 1922 Cambridge, w r. 1923 Oxford w 20 m. 50 s., w roku 1924 Cambridge w 18 m. 41 s., a w roku 1925 znowu Cambridge w 21 m. 50 sek., gdyż załoga Oxfordu z powodu zalania łodzi przez fale w połowie biegu wycofała się z wyścigu.

Na terenie międzynarodowym wioślarze polscy odnieśli dotychczas tylko jeden sukces. W szczególności 24 maja 1925 na międzynarodowych regatach akademickich w Pawii we Włoszech czwórka Warszawskiego A. Z. S. zdobyła pierwsze miejsce bijąc o dwie łodzie Anglików, następnie Szwajcarów i Włochów i zdobywając puchar miasta Pawii. Przy sterze Władysław Nadratowski, skład osady: Kulej Lucjan, Niezabitowski Henryk, Kurnicki Piotr i Gordziałkowski Otton.

Kalendarz na rok 1925. Zawody o mistrzostwo Polski odbyły się pod Bydgoszczą 8 i 9 sierpnia. Zawody

o mistrzostwo Europy odbędą się w Pradze 4—5 września, w związku z odbywającym się tamże kongresem F. I. S. A.

27. ZAPASNICTWO.

Mistrzostwo świata amatorów przeprowadzane jest w siedmiu kategorjach wagi. W szczególności: a) waga kogucia do 54 kg., b) waga piórkowa do 58 kg., c) waga lekka do 62 kg., d) waga półśrednia do 67,5 kg., e) waga średnia do 75kg., f) waga półciężka do 82,5 kg., g) waga ciężka powyżej tej wagi.

Posiadaczami tytułu mistrza byli dla poszczególnych kategorii wagi: a) w r. 1921 — J. Konan (Finl.), w r. 1922—Sevenson (Szwecja), b) w r. 1921 — J. Konan (Finl.), w r. 1922—Autilla (Finl.), c) w r. 1921 — Autilla (Finl.), w r. 1922—Vesterlund (Finl.), d) w r. 1921 Friman (Finl.), w r. 1922—Vestegren (Szwecja), e) w r. 1921—Tamminen (Finl.), w r.1922—Rosenquist (Finl.), f) w r. 1921 Rosenquist (Finl.), w r. 1922 Rosenquist (Finl.), g) w r. 1921—Salila (Finl.), w r. 1922 — Nillson (Szwecja).

Zawodowcy uznają tylko mistrzostwo wagi ciężkiej. W r. 1921 posiadał je Constant le Martin, który utracił je w r. 1922 pokonany przez Roberta Rotha.

Zawody o mistrzostwo Polski odbyły się po raz pierwszy w dniach 27 kwietnia i 3 maja 1924 w Warszawie. W wadze koguciej w finale W. Ziółkowski (P. T. A.) pokonał Popielarczyka (P. T. A.). W wadze piórkowej Giers Mieczysław (P. T. A.) pokonał Wacława Jasickiego z Poznania w 2 minuty. W wadze lekkiej Rękawek (P. T. A.) pokonał Szkodę (Siła, Łódź) w 11 minut. W wadze średniej zwyciężył Okulicz-Kozaryn (P. T. A.) Chilego (Siła, Łódź). W wadze półciężkiej Mirosławski (P. T. A.) pokonał Puciatę (P. T. A.).

Górnośląski Związek Ciężkiej Atletyki przyznał tytuły **mistrzów Śląska na rok 1924** następującym atletom; a) waga musza—Koptoń (Ruda Śląska), b) waga kogucia—Kolański G. (Siemianowice), c) waga piórkowa—Hornik (Szopienice), d) waga lekka—Garus (Nowa Wieś), e) waga średnia—Błaszczycza R. (Nowa Wieś), f) waga półciężka—Zeug (Nowy Bytom), g) waga ciężka—Żytke (Nowy Bytom).

Związek ten, zreorganizowany jako Polski Związek Ciężko-Atletyczny, urządził w czerwcu 1925 zawody o mistrzostwo

stwo okręgowe w czterech okręgach. W Okręgu I tytuły mistrzów uzyskali: a) waga musza—Hahn (K. S. Biały Orzeł, Szopienice), b) waga kogucia — Kalański R. (Biały Orzeł), c) waga piórkowa—Hornik (Biały Orzeł), d) waga lekka—Musioł (Biały Orzeł), e) waga średnia—Chmura (Biały Orzeł), f) waga pół-ciężka—Jan Gałuszka (Sokół II, Katowice), g) waga ciężka—Chmura (Gwiazda Rybnik).

28. ŻEGLARSTWO.

Zawody międzynarodowe. Najważniejszymi są zawody o Puchar Francji odbywane od r. 1891, oraz o Puchar Ameryki odbywane od r. 1851. Charakter międzynarodowy mają zawody o puchar „De la voile de Paris” fundowany w r. 1898. W r. 1923 zdobyła go łódź angielska Cordella, zaś Puchar Francji zdobyła w tym roku łódź norweska Ranja.

W Polsce sport żeglarski znajduje się dopiero w stadium początkowym, to też zawody o **mistrzostwo Polski** dotychczas nie odbywają się. W r. 1923 odbyły się w Gdyni 5 sierpnia wyścigi sportowych łodzi żaglowych (gig) na dystansie mili morskiej. 1) „Tajfun” pod sterem inż. Brysemeistra, 2) „Albatros” pod sterem kap. Osińskiego (obaj z W. K. W.).

Dnia 30 września 1923 r. odbyły się na Wiśle pod Warszawą wyścigi łodzi żaglowych przy udziale 15 łodzi. W biegu żaglowców 15 metrowych pierwsza przybyła łódź „Saper II” pod sterem J. Kukulskiego, 2) łódź „Saper I” pod sterem kpt. Ostrowskiego. Z łodzi żaglowych „gigi” 1) „Tajfun” pod sterem Ludwika Szwykowskiego, 2) „Albatros” pod sterem kpt. Osińskiego.

W r. 1924 nieoficjalny charakter mistrzostwa Polski miały zawody kwalifikacyjne przedolimpijskie urządzone 29 maja na jeziorze Lutomie pod Chojnicami. Do zawodów stanęło 11 zawodników z Klubu Żeglarskiego w Chojnicach, Wojskowego Klubu Wioślarskiego w Warszawie i Polskiego Yacht Klubu w Gdańsku. 1) Inż. E. Brysemeister (Wojsk. Kl. Wioślarski), 2) Oskar Weiland (Klub Żeglarski w Chojnicach), którzy też reprezentowali Polskę na Olimpiadzie Paryskiej.

29. MISTRZOSTWO WOJSK POLSKICH.

Zawody o mistrzostwo urządzone są corocznie od r. 1922, a ich rezultaty ogłaszane w Wojskowym Roczniku Sportowym, z których ostatni wyszedł w r. 1924.

A) Rok 1923.

1) **Narciarstwo.** Zawody odbyły się 16 i 17 lutego w Zakopanem, a składały się z biegu wojskowego na przestrzeni 18 klm. i biegu patrolowego ze strzelaniem na przestrzeni 12 klm. W biegu seniorów pierwszy szer. Zubek Józef z D. O. K. V. w 1 godz. 4 sek., który też zdobył tytuł mistrza. W biegu juniorów pierwszy ppor. Zbigniew Woycicki z 21 p. a. p. w 1 godz. 15 min. 12 sek. W biegu patrolowym pierwszy patrol D. O. K. V. w składzie: por. Rzymek Józef 3 p. s. p., ppor. Woycicki Zbigniew 21 p. app., ppor. Folwarczny Roman 2 p. s. p., szereg. Zubek Józef D. O. K. V.

2) **Marsz wojskowy** 20 klm. ze strzelaniem. Zawody odbyły się 2 października w Rembertowie. Startowało 8 zespołów pułkowych po 4 zawodników. 1) 26 p. p. (por. Wistyn Wiktor, plut. Boczkowski, sierż. Szczepański i Kusiara), w 2 godz. 55 min. 53 sek., 2) 27 p. p.

3) **Bieg szturmowy** odbył się 18 września w Warszawie. Startowały cztery zespoły po czterech uczestników. 1) 65 p. p. 1 godz. 55 min. 8 sek., 2) 12 p. p.

4) **Pięciobój żołnierski** urządzony 19 września w Warszawie obejmował marsz 6 klm. W I kl. 1) plut. Bogerniter z 8 p. o. leg., w II klasie 1) sierżant Stępień z 26 p. p.

5) **Pięciobój nowoczesny** odbył się 19 — 21 września w Warszawie, 6 zawodników. 1) mjr Żarski z 72 p. p.

6) **Lekka atletyka.** Zawody odbyły się 20 i 21 września w Warszawie. W pięcioboju lekkoatletycznym 1) chor. Karliński z 61 p. p., 2) sierż. Dudek z 18 p. p., 3) chor. Adamczak z Centr. Szkoł. Gimn. W biegu na 100 m. 1) por. Dobrowolski (D. O. K. III) 11,5 sek. W biegu na 800 m. 1) por. Wawrzczak (D. O. K. X.) 2:10.9 sek. W biegu na 1500 m. 1) ppor. Stanulewicz (D. O. K. VI) 4:36.9 sek. W biegu na 110 m. z płótkami 1) por. Konopacki (D. O. K. IV) 19.2 s. W biegu na przełaj 4 klm. 1) st. szer., Kosicki (D. O. K. VIII) 12:29.3 s. W biegu rozstawnym 4 × 400 m. 1) D. O. K. IV (sierż. Kedzierski sierż. Rybak, szer. Bier i kapr. Milczarek) 3:57.4. Skok w dal 1) por. Sośnicki (D. O. K. I) 586 cm. Skok w wyż 1) por. Konopacki (D. O. K. IV) 158 cm. Skowoty czce 1 chor. Adamczak (D. O. K. VII) 327 cm. ówczesny rekord polski. Rzut

kulą 1) por. Baran II (D. O. K. VIII) 11.89 m. (poza konkursem 12 28 m. rekord pol.). Rzut dyskiem 1) por. Baran II (D. O. K. VIII) 34.62 m. Rzut oszczepem 1) sierż. Dudek (D. O. K. IV) 41.29 m. Rzut ciężarem (25 kg.) 1) por. Baran II (D. O. K. VIII) 6.04 m. W wyniku ostatecznym 1) D. O. K. VIII) 22 pkt., 2) D. O. K. IV) 15 pkt., 3) D. O. K. III) 14 pkt.

7. **Piłka nożna.** Zawody odbyły się 23 września w Warszawie 1) 20 p. p., 2) 1 p. p. leg. Ponieważ 20 p. p. zdobył po raz trzeci z rzędu, zdobył na własność puchar przechodni P. K. I. O.

8) **Hippika.** W ujeżdżaniu konia. 1) rtm. Plisowski z 14 p. uł. We władaniu bronią 1) rtm. Odyniec z 3 p. strzelców konnych. W konkursie hippicznym 1) płk. Zahorski z 16 p. uł. W steeple chase 1) ppor. Stachowicz z 7 p. uł. W zawodach konnych zespołów pułkowych 1) 16 p. uł. (płk. Zahorski, por. Pieczyński, por. Dmochowski). 2) 7 p. uł. 3) 20 p. uł.

9) **Pływanie.** Zawody odbyły się w Warszawie 26 sierpnia. W biegu pływackim 100 m. stylem dowolnym 1) por. Kuncewicz (K. O. S. S.) 1 min. 24 sek. W biegu 200 m. na piersiach 1) plut. Lisowski (W. O. Z. G. III) 2 min. 40 sek. Przy przepłynięciu Wisły w szerz 1) por. Kuncewicz 3 min. 40 sek., któremu też zostało przyznane mistrzostwo pływackie W. P.

10) **Strzelanie.** Zawody odbyły się 27 i 28 lipca w Toruniu przy udziale 7 zespołów po 6 zawodników. 1) 31 p. p. (kpt. Bayer, kpt. Piasecki, kpt. Semega, por. Gościewicz, por. Gruca i por. Gumowski), 2) 82 p. p., 3) 71 p. p.

B) Rok 1924.

Ponieważ Rocznik Sportowy na rok 1925 nie został do tychczas wydany, brak szczegółowego zestawienia dla wszystkich działów sportu. Wobec tego ograniczyć się musimy do tych działów sportu, których wyniki ogłoszono w pismach sportowych.

1) **Narciarstwo.** Zawody odbyły się w Tatrach i na Podhalu 22 — 24 lutego, a składały się z rozłożonego na trzy dni biegu długiego na dystansie 80 km., biegu krótkiego 18 km. i jazdy pięknej. Bieg długi miał turę: Nowy Targ — Turbacz w Gorcach — Nowy Targ — Zazadnia — Gubałówka.

Tytuł mistrza zdobył Andrzej Krzeptowski II z 3 p. p. W biegu z przeszkodami pierwsze miejsce zdobył Krzeptowski, w biegu patrolowym patrol D. O. K. VII (kpt. Zagórski, por. Welichowski, por. Witkowski, por. Rozpond).

2) **Hippika.** Zawody odbyły się w październiku w Warszawie. Mistrzostwo armji zdobyła po raz drugi drużyna 16 p. uł. w składzie por. Skupiński, por. Pieczyński, por. Mieszkowski i por. Dmochowski. 2) 7 p. uł. (por. Rago, por. Kański, por. Stachowicz i por. Juskiewicz). 3) 25 p. uł. (por. Rojcewicz, Ostrowski, Żniński i Szeloch). Indywidualnym mistrzem armji został por. Zgorzelski 15 p. uł. na koniu Zamoroka. 2) por. Pieczyński 16 p. uł. 3) por. Stachowicz 7 p. uł. 4) por. Mieszkowski 16 p. uł. 5) por. Skupiński 16 p. uł.

3) **Piłka nożna:** 3 p. lotniczy w Poznaniu.

Pamiętajmy o IX Olimpiadzie!

Ćwiczmy pilnie!

Zbierajmy fundusze!

Konto Funduszu Olimpijskiego
w Pocztovej Kasie Oszczędności
w Warszawie Nr. 82—30.

V. Organizacja sportu w innych państwach.

(Z powodu braku miejsca ustęp znacznie skrócony).

1. Anglja.

The Football Association (Angielski Związek Piłki Nożnej) założ. w r. 1863 ma zarejestrowanych 320.000 graczy, wśród tego 9.000 graczy zawodowych. Siedziba: London W. C. 42 Russel Square. W r. 1907 oddzielił się od niego Amateur Football Association pod wpływem klubu Corinthians. Pierwszy z tych związków urządził w r. 1871 walki o puchar angielski, od r. 1888 walki o mistrzostwo lig. Sport zawodowy został zorganizowany w r. 1885. Specjalne związki futbolowe mają poza tem Szkocja, Walja i Irlandja.

Rugby Union założona 1871.

Amateur Athletic Association (Angielski Związek Lekko-Alelyczny) założony w r. 1880, przeprowadza zawody o mistrzostwo już od r. 1866, początkowo kierowane przez Amateur Athletic Club.

Amateur Rowing Association (Angielski Związek Wioślarski) założ. w r. 1882, w r. 1912 miał 91 towarzystw. Od r. 1839 urządane są w Anglji międzynarodowe zowody zwane Henley Regatta. Poza tem jest w Anglji kilka innych związków wioślarskich.

The Federal Council of British Ski-Clubs (Angielski Związek Narciarski) Londyn I Essex Court Temple.

National Physical Recreation Society (Narodowe Towarzystwo Rozrywek Fizycznych) zał. 1886 obejmowało w 1914 r. 200 sekcji i 40.000 członków.

Amateur Gymnastic on Fencing Association, oraz analogiczne organizacje gimnastyczne Szkocji, Walji i Irlandji.

Young Man's Christian Association założ. w r. 1892, posiadało przed wojną 80.000 członków.

The Clarion (Socjalistyczny Związek Gimnastyczny) 2.000 członków.

Adresy innych związków podane przy wyliczaniu związków, należących do poszczególnych federacji sportowych.

2. Austria.

Najwyższą władzą sportową jest Austriacki Związek Związków Sportowych, który nosi nazwę „Oesterreichischer Hauptverband für Körpersport”. Założony w r. 1911 w Wiedniu rozwinął się z Austriackiego Komitetu Olimpijskiego. W r. 1922 należało do niego 18 związków sportowych. Jego zarząd jest równocześnie Austriackim Komitetem Olimpijskim. Siedziba Wien I Dorotheengasse 12. Prezesami byli 1911—12 Hornaczek, 1912 — 13 Herschman, 1914 — 20 hr. Colloredo Mansfeld, 1921—22 Hornaczek.

Do powyższego Związku należą: 1) Oesterreichischer Amateur Boxverband, Wien I Hegelgasse 3. 2) Oester. Eishockeyverband, Wien III Am Heumarkt 4. 3) Oest. Eislauf-Verband, Wien II Miesbachgasse 9. Zał. 1897 28 tow. 15.000 czł. 4) Akademie der Fechtkunst, Wien I Kärnthnerst. 8 5) Oest. Fussballverband, Wien I Anna-gasse 7. 6) Oest. Landhockeyverband, Wien IX, Alserstr. 15, założ. 1913, 12 tow. 420 czł. 7) Oest. Lawn-Tennisverband, Wien II Sportallee 1. 8) Oest. Leichathletikverband, Wien I Annagasse 7, zał. 1901, 138 tow. 6.000 czł. 9) Oest. Radsportausschuss, Wien III, Riesgasse 5. 10) Zentralverband für Reit- und Fahrsports, Wien I, Opernring 9. 11) Oest. Ringsportverband, Wien V, Margaretengürt 118. 12) Oest. Ruderverband, zał. 1894, 24 tow., 2400 czł. Wien I Johannesgasse 2. 13) Oest. Schlittensportverband, założ. 1921. Mödling Institutgasse 22. 14) Oest. Schützenbund, zał. 1885, Wien IX, Kollingasse 17. 15) Oest. Kraftsportverband, Wien XVIII Gürtel 81, Cafe Deninger. 16) Oest. Schwimmverband Wien I Wohlzeile 32, zał. 1902, 34 kluby, 7.000 członków. 17) Oest. Skiverband, Wien I Dorotheengasse 12. 18) Oest. Verband zur Wahrung der Turisten Interessen, Wien VI, Getreidemarkt 3.

Do Oest. H. K. nie należą: 1) Arbeiter Turn und Sportbund, Wien VII, Kirchbergasse 17, 2) Arbeiter Radfahrver-

band Oest, Wien VI, Stumpergasse 39. 3) Arbeiter Schwimmverband, Wien VI, Sandwirthgasse 2, 4) Verband der Arbeiter und Soldaten Sportvereinigung Oest., Wien XV, Löhrigasse 16.

3. Czechy.

Sport w Czechach zorganizowany jest na zasadach autonomji poszczególnych narodowości, dzięki czemu w ważniejszych działach sportu istnieją odrębne związki narodowe czechosłowacki, niemiecki, węgierski i żydowski, a w piłce nożnej także polski, które łączą się w t. zw. Asocjacje, reprezentujące republikę czesko-słowacką w odnośnych federacjach międzynarodowych.

Dla sportu czeskiego władzą naczelną jest związek, który nosi nazwę „**Czeskoslovenska Sportovni Obec**” (Czechosłowacka Gmina Sportowa) Praha II dr. Josef Gruss U nemocnice 4. Do C. S. O. należy 17 związków i klubów. W szczególności: 1) Czeskoslovenska Amateurska Unie, Praha VII, dr. Władysław Pesek, Korunovacni 7. 2) Cz. Svaz Težke Atletiky, Praha Žižkov, Radesinovo Nam. 19 J. Dvorak, 11.000 członków. 3) Cz. Klub Automobilistu, Praha I, Obecni Dum. 4) Cz. Aviaticky Klub, Praha V, Mikulasska 30. 5) Cz. Associace Footbalova, Praha I narodni tr. 29. Do asocjacji tej należą: a) Cz. Svaz Footbalowy, obejmujący 500 klubów, b) Deutscher Fussballverband zał. 1918 o 24.000 człon. z siedzibą w Brüx, c) Węgierski Związek Footbalowy w Czechach (Magyar Labdarugok Szövetség) Bratislava, Douha ul. 6, d) Židovsky Svaz Footbalowy, Praha II Vaclavske Nam. 53, e) Polski Związek Piłki Nożnej w Czechach (Orłowa) p. część VI. 6) Cz. Svaz Hazene a ženskyh sportu, Praha Vinohrady ul. Marszala Focha 45. Eda Vyhnał. 7) Cz. Svaz Hockeyovy Karol Hartman, Praha I Kralodvorska 12. 8) Cz. Lawntennisowa Associace, Praha Vinohrady, Smilovskeho 2, J. Novak. 9) Svaz Łyżaru Rep. Cz. Praha II, Vladislavova ul. 26, Jilek J. 10) Cz. Amateursky Plavecky Svaz, Praha III, Chotkowa ul. 7. 11) Svaz Skautu Rep. Cz. Praha II Petrské Nabr. 12) Cz. Strelecka Obec, Praha II Jungmanova tr. 15, J. Sourek (15.000 członków). 13) Cz. Szymirsky Svaz, Praha II U Nemocnice 4, dr. Gruss. 14) Cz. Klub Turistu, Praha II v Jircharich 5, 400 oddziałów, 50.000 członków. 15) Cz. Ustredni Jednota Velocipedistu, Praha Vaclavske Nam. 54, dr. Mandl. 16) Svaz Veslaru Rep. Cz. Praha I ul. Karoliny Svetle 2, dr.

Jasura. 17) Cz. Yacht Klub, Praha II Stepanska ul. 18, dr. Rössler Orzovsky.

Czeski Komitet Olimpijski (Cz. Olimpijsky Vybor), pozostający pod przewodnictwem dr. Jerzego Guth-Jarkowskiego, ma siedzibę Praha II, ul. Priczna 4.

Do Związku Związków nie należą: 1) Cz. Obec Sokolska, Praha III Tyrsov Dom, 700.000 członków. 2) Svaz Delnickych Telocviczych, Praha II Hybernska 7, 25.000 członków, (Socjalistyczny Robotniczy Związek Gimnastyczny), 3) Federace Delnickych Telocviczych Jednot, Praha II, Myslikova 8, 90.000 członków, (Komunistyczny Robotniczy Związek Gimnastyczny). 4) Cz. Orel, Brno, Nova ul. 8, 80.000 czł., Chrześcijański Związek Gimnastyczny).

Niemieckie związki sportowe w Czechach powołały jako najwyższą organizację sportową w r. 1920 **Deutscher Hauptausschuss für Leibesübungen**, z siedzibą w Kaaden koło Chebu. Należą do niego: 1) Deutscher Turnverband (100.000 czł.), 2) Deutscher Turnkreis, 3) Christ. Deutsch. Turnerschaft, 4) Akademischer Turn u. Sportverband, 5) Deutscher Schwimmverband, 6) D. Leicht Athletikverband, 7) D. Fussballverband, 8) Bund D. Radfahrer, 9) D. Hockeyverband, 10) Hauptverband D. Wintersportvereine (H. D. W.), 11) Verein D. Lehrer für Leibesübungen, 12) D. Schiederichtervereinigung, 13) D. Landeskommission für Jugendfürsorge. 14) Hauptleitung D. Studentenherbergen, 15) Turn u. Sportausschuss Brünn, 16) D. Fechtervereinigung, 17) D. Ruderverband, 18) D. Amateur - Athletenverband. Do związku nie należą: a) Verband Sudetendeutscher Pfadfinder, 2) D. Tennisbund, 3) Arbeiter Turn u. Sportverband.

4. Finlandja.

Opieka nad sportem powierzona jest Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Naczelną organizacją sportową jest Fiński Związek Gimnastyki i Sportu (Suomen Voimistelun ja Urheilulitto), Helsingfors, Erottaja 4, który zarządza wszystkimi działami gimnastyki i sportu, za wyjątkiem piłki nożnej i sportów zimowych. Należy do niego jako automatyczna sekcja związek szwedzki „Svenska Finlands Idrottsförbund” o 6.000 członków. Obydwa wydają własne organy prasowe. Należą do nich związki: pływacki, (Suomen Ulimalitto), wioślarski (S. Soutulitto), tenisowy (S.

Lawntennislütto), sportów kobiecych (S. Naisten Lütuntakasvatuslütto), strzelecki (Suojuleskunkka) i kilka innych.

Do związku nie należą: 1) Fiński Robotniczy Związek Ginnastyczny i Sportowy (Suomen Työväen Voimistelu ja Urheilulütto), założony w r. 1919 o 25.000 członków, 2) Fiński Związek Piłki Nożnej (Suomen Pallolütto), 3) Fiński Związek ŁyżwiarSKI (Suomen Luistinlütto) i 4) Fiński Związek Narciarski (Förbundet für Skiidrottens).

5. F r a n c j a .

Naczelną organizacją sportu francuskiego jest związek związków, założony 23 maja 1908 r., który nosi podwójną nazwę **Union des Felerations Sportives de France-Comité National des Sports (C. N. S.)**. Jego zarząd, na którego czele stoi jako prezes hr. Clary, a jako sekretarz M. Frantz-Reichel, jest zarazem Francuskim Komitetem Olimpijskim (Comité O l i m p i q u e F r a n ç a i s e). W skład zarządu C. N. S. wchodzi po 5 delegatów wszystkich należących do niego związków i klubów.

W szczególności należą do C. N. S.: 1) Aero Club de France, Paris, 35 rue François I, zał. w 1898 r., 40 klubów, 6.500 czł., 2) Association Française du Yachting de Course, Paris, 5 rue Crevaux, zał. w 1911 r., 58 kl. 70 czł., 3) Automobile Club de France, Paris, Place de la Concorde 6, zał. w 1898 r., 60 kl., 3.000 czł., 4) Club Alpin Français, Paris, 30 rue du Bac, zał. w 1874 r., 50 kl., 10.000 czł., 5) „L'Etrier” (Societe Equestre de „l'Etrier”) Paris, 3 rue du Dome, zał. w 1895 r., 8 kl., 300 cz., 6) Federation des Compagnies d'Arc de France, Paris 28 Boulevard de Strasbourg, zał. w 1899 r., 152 kl., 3.500 czł., 7) Federation Française des Societes d'Aviron, Paris, 43 Boulevard Lannes, 96 kl., 15.000 czł., 8) Federation Française de Boxe, Paris, 24 Boul. Poissoniere, zał. w 1903 r., 180 kl. 15.000 czł., 9) Federation Française de Lutte, Paris, 34 rue de Provence, zał. w 1913 r., 6 kl., 65 czł., Federation Française de Poids et Halteres, Paris 7 rue de Menilmontant, zał. w 1914 r., 20 kl., 800 czł., 10) Federation Nationale d'Escrime, Paris, 10 rue Blanche, zał. w 1906 r., 93 kl., 4.500 czł., 11) Federation Nationale des Societes de Tir au pistolet et au revolver avec balles de plomb, Paris 10 rue Blanche, zał. w 1913 r., 4 kl., 600 czł., 12) La France Hippique, Paris, 9 rue de la Bienfaisance, zał. w 1905 r., 50 kl., 1.500 czł.,

13) „Le Polo “(Societe du Polo de Paris) Paris, Pelouse de Bagatelle, Bois de Boulogne, zał. w 1891 r., 1 kl., 300 czł., 14) Ligue Nationale des Colleges d’Athletes et des Stades Minicipaux, Paris, 4 rue Chauveaux Legarde, zał. w 1914 r., 10 kl., 100czł., 15) Saint-Hubert Club de France, Paris, 21 rue de Clichy, zał. w 1902 r., 161 kl., 60.247 czł., 16) Union des Golfs de France, Paris 1 rue du Bocador, zał. w 1912 r., 22 kl. 6.000 czł., 17) Union des Societes d’Equitation Militaire de France, Paris, 59 rue de Maubeuge, zał. w 1903 r., 61 kl., 8.007 czł., 18) Union des Societes Françaises de sports Athletiques, 3 rue Rossini, Paris, zał. w 1887 r., 1.714 kl., 200.000 czł., 19) Union des Societes de Gymnastique de France, Bordeaux, 8 rue Reignier, zał. w 1873 r., 1.545 kl., 300.000 czł., 20) Union des Societes d’Education Physique et de Preparation au Service Militaire de France, Paris, 23 rue de la Sourdiere, 1.719 kl., 400.000 czł., 21) Union des Societes de Tir de France ,Paris, rue de Provence, 3.162 kl., 400.000 czł., 22) Union Velocipedique de France, Paris, 24 Boul. Poissoniere, zał. w 1881 r., 750 kl., 150.000 czł.

Poza związkiem pozostaje Federation Sportive de T r a v a i l (Francuski Robotniczy Związek Sportowy), który w r. 1921 miał 6.000 czł., oraz Commission des Sports d’Hiver, Paris, 30 rue du Bac. (21 kl., 4.000 czł.).

6. N i e m c y .

Naczelną Instytucją sportową jest Związek Związków, który nosi nazwę **Deutscher Reichsausschuss für Leibesübungen**. Przekształcił on się w r. 1918 z Niemieckiego Komitetu Olimpijskiego, zał. w r. 1895. W r. 1922 jednoczył on 30.000 klubów o 4.200.000 czł. Od roku 1919 jego prezesem jest podsekretarz stanu dr. Teodor Levald. Siedzibą jego jest Berlin. Członkowie dzielą się na zwyczajnych i nadzwyczajnych, nadto w zarządzie reprezentowane są ministerstwa Rzeszy, w szczególności ministerstwo spraw wewnętrznych i ministerstwo pracy, pruskie ministerstwa oświaty i opieki społecznej, rządy Bawarii, Saksonji, Wirtembergji i kilku innych państw związkowych, magistraty Berlina, Hamburga, Bremy i Lubeki, oraz wszystkie uniwersytety i politechniki.

Jako członkowie zwyczajni (Stammverbände) należą do związku: 1) Deutscher und Oest. Alpenverein (München, Kaulbachstr. 91), zał. w r. 1869, 380 oddziałów,

170.000 czł., 2) Deutscher Athletik Sportverband (Kassel) zał. w 1891 r., 640 kl., 45.000 czł., 3) Deutscher Boxverband (Berlin Ziegelstrasse 3), zał. w 1920 r., 240 kl., 24.000 czł., 4) D. Eislaufver. (Berlin), zał. w 1890 r., 50 kl., 16.000 czł., 5) D. Fechterbund (Offenbach a. M), zał. w 1911 r., 28 kl., 1.100 czł., 6) D. Fussballbund (Kiel), zał. w 1900 r., 6.500 kl., 1.100.000 czł., 7) D. Golfverband, 8) D. Hockeybund, 9) Bund Deutscher Radfahrer (Berlin), zał. w 1884 r., 2.100 kl., 65.000 czł., 10) Reichsverband für Zucht Deutschen Halbbluts, 11) D. Ruderverb. (Essen, Ruhr), zał. w 1883 r., 450 kl., 90.000 czł., 12) D. Schützenbund, 13) Schiessverein Deutscher Jäger, 14) D. Schwimmverband (Berlin), zał. w 1886 r., 960 kl., 250.000 czł., 15) D. Seglerverb., zał. w 1888 r., 85 kl., 16.000 czł., 4.000 łodzi, 16) D. Skiverb. (Stuttgart), zał. w 1905 r., 450 kl., 45.000 czł., 17) D. Sportbehörde für Leichtathletik (Berlin), zał. w 1898 r., 4.000 kl., 400.000 czł., 18) D. Tennisbund (Berlin), zał. w 1902 r., 500 kl., 35.000 czł., 19) D. Turnerschaft (Leipzig), zał. w 1861 r., 12.000 oddziałów, 1.700.000 czł., 20) D. Motorfahrerverband „Concordia“ (Bamberg), zał. w 1909 r., 1.200 kl., 50.000 czł.

Jako członkowie nadzwyczajni (Anschlussverbände) należą do związku: 21) D. Akademischer Bund für Leibesübungen, 22) Jungdeutschlandbund (150.000 czł.), 23) D. Motorjachtverb (Berlin), zał. w 1908 r., 8 kl., 800 czł., 24) D. Städtetag, 25) Verein D. Sportpresse, 26) Verband für D. Jugendherbergen (Altena), 27) D. Rughbyverband (Heidelberg) zał. w 1900 r., 50 kl., 5.000 czł., 28) D. Turnlehrerverein, 4.000 czł., 29) D. Aerztenvereinsbund, 30) D. Bobsleighverband (Frankfurt a/M), zał. w 1911 r., 24 kl., 3.200 czł., 31) Verband D. Sportlehrer, 250 czł., 32) D. Kanuverb., zał. w 1914, 100 kl., 5.000 czł., 33) D. Jugendkraft, 34) Freie D. Turnerschaft (30.000 czł.), 35) D. Wanderruderverb., 36) D. Rodelbund (Hannover), zał. w 1911 r., 22 kl., 1600 czł.

Od r. 1922 postanowił D. R. A. urządzać ogólnoniemieckie zawody sportowe pod tytułem **Deutsche Kampfspiele**, z których pierwsze odbyły się w czerwcu 1922 r. w Berlinie, przy udziale 9.176 zawodników z Niemiec i 634 zawodników niemieckich z zagranicy. Przeszło 500 miast było reprezentowanych w zawodach, a w pochodzie przy ich otwarciu brało udział 25.000 sportowców.

W r. 1920 została otwarta w Berlinie niemiecka akade-

mja wychowania fizycznego (**Deutsche Hochschule für Leibesübungen**), której rektorem został dr. Bier. Ma ona 200 słuchaczy, a plan studjów obejmuje 6 półroczy. W r. 1922 Akademia miała 23 profesorów i 38 sił pomocniczych. Wykładano ćwiczenia praktyczne, higienę, pedagogikę i nauki administracyjne.

Kluby i związki robotnicze powołały do życia w r. 1912 w Berlinie, jako naczelną organizację „**Zentralkommission für Sport und Körperpflege**“. W r. 1922 podporządkowane jej organizacje miały 1.400.000 czł. Największą z nich jest: 1) Arbeiter Turn und Sportbund, (Leipzig, Fichtestr. 36), zał. w 1892 r., 5.500 kl., 850.000 czł., 2) Arbeiter Athletenbund Deutschlands (Magdeburg), zał. w 1906 r., 760 kl., 38.000 czł., 3) Arbeiterradfahrerbund Solidarität (Offenbach a/M), zał. w 1896 r., 5.000 kl., 300.000 czł. Związek w Lipsku utrzymuje tamże Wyższą Robotniczą Szkołę Wychowania Fizycznego.

Poza związkami pozostają: 1) D. Touring-Klub (München, Prannernstr. 24), zał. w 1906 r., 10.000 czł., 2) Verband D. Gebirgs und Wandervereine (Darmstadt), zał. w 1883 r., 101 kl., 400.000 czł.

7. R o s j a .

Przed wojną istniało w Rosji kilka związków sportowych (piłki nożnej, narciarski, lekko atletyczny i ciężko atletyczny), które należały do odnośnych federacji międzynarodowych, oraz utworzyły Rosyjski Komitet Olimpijski. Jego staraniem odbyły się w r. 1913 w Kijowie, a w r. 1914 w Rydze wszechrosyjskie olimpijskie zawody.

Po wojnie dawne organizacje sportowe w Rosji upadły, a sport sowiecki stracił kontakt organizacyjny ze sportem międzynarodowym, gdyż organizacje sportowe sowieckie nie należą do międzynarodowych federacji sportowych, a Rosja Sowiecka nie jest reprezentowana w Międzynarodowym Komitecie Olimpijskim. Natomiast w r. 1921 założono w Moskwie „Czerwoną Sportową Międzynarodówkę“, (Sportintern), która obok celów sportowych ma też cele wybitnie polityczne (p. część VI, ust. 3).

Na czele pracy państwowej w dziedzinie wychowania fizycznego i sportu stoi **Najwyższa Rada Kultury Fizycznej**. Jej przewodniczącym jest główny naczelnik Wsieobucza, t. j. biu-

ra powszechnego przysposobienia wojskowego. Rada posiada zarząd i trzy komisje, naukową, organizacyjną i propagandy. Organem Rady jest wychodzący w Moskwie dwutygodnik „Fizyczeskaja Kultura”. Istnieje tam także Główna Wojskowa Szkoła Wychowania Fizycznego o trzyletnim kursie. Ma ona oddział żeński, oraz szereg zakładów do przeprowadzania badań naukowych. Nadto od r. 1911 istnieje Państwowy Centralny Instytut Fizyko-chemiczny Kultury, (Infizkult), którego zadaniem są badania naukowe, udzielanie porad, kształcenie instruktorów i popularyzacja. Oddział naukowo sportowy Wsieobucza przyjął system gimnastyki sokolskiej do programu przysposobienia wojskowego.

31 grudnia 1921 r. wydana została ustawa o centrach sportowych. Według niej przysposobienie wojskowe młodzieży i usportowienie proletariatu, włościństwa oraz pozostałych grup ludności pracującej, prowadzi się w Rosji Sowieckiej na podstawie jednolitego planu państwowego i jednolitych programów przez lokalne organizacje społeczne. Ogólnopaństwowe programy, plany i metody wychowania fizycznego podlegają zatwierdzeniu przez Najwyższą Radę Kultury Fizycznej, a stosowane są pod kontrolą lokalnych rad kultury fizycznej. W fabrykach, zakładach przemysłowych, na drogach żelaznych, w szkołach i t. p. tworzy się jacejki sportowe dla młodzieży w wieku przedpoborowym. Komórki te na terytorjum z minimum 50.000 ludności wiejskiej, lub 10.000 ludności miejskiej, tworzą obwodowe kółka sportowe, te zaś na terytorjum o 200.000 ludności tworzą grupę sportową okręgową. Ich życiem sportowem kierują centra obwodowe i okręgowe. Przewodniczący Rady Kultury Fizycznej jest jednocześnie kierownikiem Sport-centru. Lekarz wchodzi także w skład rady.

W r. 1922 Najwyższa Rada Kultury Fizycznej składała się z N. Podwojskiego, naczelnika Wsieobucza, jako przewodniczącego, K. Mechanoszina i W. Starikowa, jako jego zastępców, oraz delegatów: D. Reбрика z Rosyjskiego Komitetu Olimpijskiego, W. Marza z ministerstwa oświaty, dr. Radina z ministerstwa zdrowia, dr. Modela, i prof. Ignatjewa z Infizkulta, Norwida z Wojskowej Szkoły Wychowania Fizycznego, sekretarzem generalnym był dr. M. Romanow.

8. Węgry.

(Na podstawie listu p. Camillo v. Haubert w Budapeszcie).

Na podstawie nowej ustawy o wychowaniu fizycznym opiekę nad sportem sprawuje Ministerstwo Oświaty, w szczególności Sekcja Szkół Średnich. Referentami sportu są radca sekcyjny dr. Juljusz Weidinger, jego pomocnikiem jest dr. Franciszek Bohm.

Organem doradczym ministerstwa jest Państwowa Rada Wychowania Fizycznego (**Országos Testnevelési Tanács**, Budapeszt, Esterhazy - utca 4), której prezesem jest dr. Adalbert von Berzewicy, generalnym sekretarzem Franciszek Zuber, prezesem sekcji sportowej Zoltan Abrai.

Węgierski Komitet Olimpijski (Magyar Olimpiai Bizottság, MOB), prezes Gyula Muzsa, Budapeszt IX Mester utca 21, sekretarz dr. Mikołaj von Martonffy.

Węgierskie związki sportowe: (przeważnie należą do MOB): (M = Magyar, Sz. = Szövetség). 1) M. Athletikai Sz. (Węgierski Zw. Lekko atletyczny) Budapeszt IV, Verős Palne utca 9, zał. w 1897 r., 140 kl., 12.000 zawodn., 2) M. Ladbarugok Sz. (Węg. Zw. Piłki Nożnej), Budapeszt, Rakoczi ut 63, zał. w 1901 r., 240 kl., 40.000 zawodn., 3) M. Uszo Sz. (Węg. Zw. Pływacki) Budapeszt VII, Aradi Utca 10, zał. w 1907 r., 160 kl., 4.000 zaw., 4) M. Birkozok Sz. (Węg. Zw. Zapaśniczy), Budapeszt X, Köbanyai utca, fabryka MAV, Émmerich Szieberth, zał. w 1920 r., 5) M. Vivo Sz. (Węg. Zw. Szermierzy), prezes dr. Bela Nagy, Budapeszt, Berkocsis utca 16, 6) M. Evezős Sz. (Węg. Zw. Wioślarski), wiceprezes Zoltan Abrai, Budapeszt, Esterhazy utca 4 (O. T. T.), zał. w 1897 r., 22 kl. 7) M. Kerekparos Sz. (Węg. Zw. Kolarski). Sekr. Rudolf Steiner, Budapeszt, Szegfü utca, Teresvarosi TC, 8) M. Lawntennisz Sz., sekr. Janos Kertesz, Budapeszt IV, Szervita-ter, zał. w 1907 r., 60 klubów, 9) M. Országos Cellövö Sz. (Węg. Zw. Strzelecki), sekr. Rudolf Velez, Budapeszt I, Krisztina - körút 8, zał. w 1907, 60 tow., 4.000 czł., 10) M. Torna Sz. (Węg. Zw. Gimnastyczny), Budapeszt, Szentkiralyi ut 26, zał. w 1885 r., 63 tow., 11) M. Si Sz. (Węgierski Zw. Narciarski), sekr. dr. Püzel Istvan (Budapeszt VIII, Maria ucta 34, zał. w 1913, 20 kl., 12) M. Korcsolyazo Sz. (Węg. Zw. Łyżwiarski) Budapeszt VI, Stefania ut. zał. 1909, 15 klm., 13) M. Profeszionista

Futball Sz. (Węg. Związek Zawodowy Piłki Nożnej), Budapeszt, Szcitovszky ter 2, 14) Kiralyi Mag. Automobil Club, Budapeszt IV, Apponyi ter 1, 15) Magyar Golf Club, Budapeszt, Svabhegy, 16) M. Hockey Club, sekr. dr. Istvan Pözel, Budapeszt VIII, Maria utca 34. 17) M. Yacht Club, sekr. Szandor Sebök, Budapeszt, Magyar - Olasz Bank, 18) Föiskolai Sportszövetség (Akademicki Zw. Sportowy), Budapeszt I, Gellert rakpart I, zał. w 1907 r., 11 klubów.

9. Inne państwa.

1. **Belgia.** Naczelną władzą do r. 1924 był Comité Olympique Belgique. W r. 1925 został utworzony Związek Związków, pod tytułem „Comité National d'Education Physique”. Jego zarząd jest zarazem Komitetem Olimpijskim.

Adresy poszczególnych belgijskich związków sportowych podano przeważnie w II części Rocznika. Najliczniejsze są związki gimnastyczne, których jest trzy: Federation Belgue de Gymnastique o 20.000 czł. (zał. w 1865 r.), flamandzki „Nationale Bond der katholieke Turn en Wapenkringen” o 8.000 czł., oraz Federation Nationale Socialiste d'Education Morale et Physique o 3.000 czł.

2. **Brazylja.** Dwadzieścia brazylijskich związków sportowych, które jednoczą kilkaset klubów, podlega organizacji naczelnej, którą jest Confederação Brasileira de Desportos (Bazylijska Liga Sportowa), mająca siedzibę w Rio de Janeiro (Caixa Postal 1078). Własną organizację w Brazylii ma sport polski, p. część VI.

3. **Bułgarja.** Naczelną instytucją sportową jest Bułgarska Sportna Federacja, Sofja, pl. Slawejkowa 1, (A. W. Djakowicz). Bułgarja należy tylko do międzynarodowych federacji piłki nożnej i myśliwskiej. Największą organizacją jest Sajuz na bułgarskite gymnast. družestwa „Junak”, założ. 1898, o 50 gniazdach i 5.000 członków.

4. **Dania.** Naczelną organizacją sportową jest „Danske Idræts Forbund” (Duński Związek Sportowy), którego członkami są związki: lekko-atletyczny (zał. 1896), atletyczny, bokserski, footballowy, szermierczy, wioślarski, gimnastyczny, hockeyowy, sportów wojskowych, jeździecki, łyżwiarski, strzelecki, pływacki, golfowy i sportów zimowych, które przeważnie mają siedzibę w Kopenhadze. Duński Związek Sportowy

ma siedzibę w Kopenhadze, Boulevard 34. Do zarządu wchodzi po jednym delegacie każdego związku, oraz dwudziestu wybranych członków. Prezesem jest J. L. Nathansen. Związek zarządza parkiem sportowym Kopenhagi (Slotpark), rozdaje odznaki sportowe, decyduje o mistrzostwach i zatwierdza rekordy.

5. **Estonja**, reprezentowaną jest tylko w kilku federacjach sportowych przez Estoński Związek Sportowy „Eesti Kerge Raske ja Veespordi Liit”, który ma siedzibę w Rewlu (Tallin, Gonsiori Tān nr. 4).

6. **Grecja**. Grecki Związek Sportowo-Gimnastyczny urządza coroku „Zawody Panheleńskie” w stadjonie w Atenach. Nosi on w tłumaczeniu francuskim nazwę „Union des Societes Helleniques d'Athletisme et de Gymnastique” Athene, rue Nikis II.

7. **Hiszpanja**. Istnieje kilka związków sportowych, z których największym jest „Federacion Espanola de Foutball” (Madrid, Campimanes 6), mający 200 klubów, około 60.000 członków. Federacion Espanola de Athetismo (San Sebastian) zał. 1920, łączy 50 klubów i 10.000 członków. Federacion Espanola de Natacion (Barcelona, Gran Via Layetana 3) łączy 17 związków. Asociacion de Lawn Tennis de Espana (Barcelona) łączy 41 klubów, zaś Union Velocypedia Espanola (Madrid) 30 klubów, 2.000 zawodników. Pozatem istnieją związki gimnastyczny, szermierczy i hockeyowy.

8. **Holandja**. Naczelną organizacją sportową jest Holenderski Komitet Olimpijski (Nederlandsch Olympisch Comité) zał. 1912, któremu są podporządkowane poszczególne holenderskie związki sportowe w liczbie 23. W szczególności są to związki: Kolarski (zał. 1883), Wojskowo-Sportowy (zał. 1886), Gimnastyczny (zał. 1868), Żeglarski i Wioślarski (zał. 1847), Strzelecki (zał. 1890), Szermierczy (zał. 1912), Lekko-Aletyczny (zał. 1901), Bokserski (zał. 1911), Krikietowy (1883), Golfowy (1914), Hockeyowy (1898), Baseballowy (1919), Palantowy (1897), Piłki Koszykowej (1903), Ciężko-atletyczny (1903), Tenniso wy (1899), Wioślarski (1917), Piłki Nożnej (1889), Jeździecki (1898), Pływacki (1883), Związek Yachtowy „Nimrod” (1876), Związek Wychowania Fizycznego, oraz Związek Nauczycieli Gimnastyki (1862).

9. **Jugosławja**. Największą organizacją jest Jugosławiański Związek Gimnastyczny „Sokol”, który w r. 1919 miał

350 oddziałów, 50.000 członków. Kilka związków, których adresy podano w części II, należą do odnośnych federacji międzynarodowych.

10. Litwa reprezentowana jest jedynie w Federacji Międzynarodowej Piłki Nożnej, oraz w Międzynarodowej Fed. Sport. Kobiet. Sportem kieruje „Lietuvos Sporto Lyga” w Kownie (Kaunas, Totstolaus Gatve 2). Pozatem o organizacji sportowej brak wiadomości.

11. Łotwa reprezentowana jest przez odnośne związki których adresy podano w części II w federacjach zapaśniczej, bokserskiej, kolarskiej, lekko-atletycznej i piłki nożnej.

12. Norwegja. Naczelną władzą sportową jest Norweski Związek Sportowy (Norges Landsforbund for Idrett) zał. 1919 w Christianii. Powstał z inicjatywy rządu i sejmu. Podporządkowane są mu organizacje powiatowe oraz poszczególne związki sportowe. W r. 1921 obejmował 1300 klubów o 125.000 członków, a podlega mu 21 związków okręgowych, do których należą wszystkie towarzystwa sportowe danego okręgu. Wewnątrz związków okręgowych powstają specjalne sekcje dla poszczególnych działów sportu, a te znow łączą się w norweskie związki sportowe. Najstarszym z nich jest Norges Turnforbund, założ. 1890, który obecnie liczy 12.000 członków, największym i najpopularniejszym jest „Norges Skiforbund”, który liczy obecnie 30.000 członków. Zarząd związku ma siedzibę w Oslo, St. Olavsgate 23, a jego zarząd składa się z 7 członków.

13. Rumunja. Sprawy sportu są podporządkowane ministerstwu wychowania narodowego oraz wojny, którym podlega autonomiczny „Instytut Narodowy Wychowania Fizycznego” otwarty 30 grudnia 1922. Naczelną organizacją sportową jest „Federatione a Societatilor de Sport din Romania” (Związek Towarzystw Sportowych w Rumunji), Bucuresti, Strada G. Clemenceau 6, założony w r. 1912. Jego prezesem jest król Ferdynand I, sekretarzem generalnym następcą tronu księżę Karol, członkami p. Jerzy Plagino, gen. Caracostea, pułk. Virgile Badulesco, oraz Dinu Cesiano. Jest on zarazem Rumuńskim Komitetem Olimpijskim. Związków dla poszczególnych działów sportu nie ma, jedynie sekcje w łonie ogólnego związku, których zarządy składają się z prezesa i czterech członków. Reprezentują one Rumunję w odnośnych federacjach międzynarodowych,

jednakże w stosunkach wewnętrznych ich uchwały wymagają zatwierdzenia głównego zarządu federacji rumuńskiej.

14. Stany Zjednoczone. W miejsce Komitetu Olimpijskiego powołana została do życia w r. 1921 Olympic Association of the United States w New Yorku. Prezes pułk. Robert M. Tompson. Ważniejsze związki sportowe: 1) Amateur Athletic Union of the U. S. zał. 1888 w New Yorku (New York, 290 Broadway), 2) National Cycling Association (Newark, New Jersey), 3) National Association Oarsmen, zał. 1872 w New Yorku 4) National Ski Association of U. S. (Ashland), 5) Young Man Christian Association (Y. M. C. A.), New York, organizacja cyfrowo większa od wszystkich pozostałych razem wziętych.

15. Szwajcaria. Naczelną organizacją jest Schweizerischer Landesverband für Leibesübungen (Szwajcarski Związek Kultury Cieleśnej) zał. 1912. Łączy on wszystkie związki sportowe, a jego zarząd jest zarazem Szwajcarskim Komitetem Olimpijskim. Należą do niego 1) Schweizerischer Turnverein, zał. 1832 (1100 oddziałów, 110.000 członków), 2) Schweizer Schwingerverband zał. 1889, 3) Schweizerischer Schwimmverband zał. 1922, 1200 człon. 4) Schweizerischer Ruderverband (Lucerne) 2.500 czł. 5) Schweizerischer Fussball und Athletikverband (Geneva) 360 kl. 48.000 czł. 6) Schw. Landhockeyverband (Genewa) 700 człon., 7) Schw. Boxverband (Genewa) 800 czł. 8) Schw. Skiverband (Bazylea) zał. 1904, 120 kl. 8.000 czł. 9) Schw. Eislaufverband (Davos) 200 czł., 10) D-tto Związek francuski (Chateau d'Oex) 300 czł., 11) Schw. Schlittensportverband (Davos) 500 czł. 12) Schw. Radfahrerbund (Zurich) zał. 1883, 500 kl. 500.000 czł., 13) Schw. Alpenclub (Berno) 22.000 czł., 14) Pro Corpore (Szwajcarski Związek Wychowania Fizycznego Młodzieży) z siedzibą w Bernie, 15) Schw. Arbeiter Turnverband (Berno) 110 oddziałów, 16.000 czł.

16. Szwecja. Organizacją naczelną jest „Svenska Gymnastik och Idrottsföreningarnas Riksförbund (Szwedcki Związek Gimnastyczno-Sportowy) założ. w r. 1903, którego przewodniczącym jest ks. Gustaw Adolf, szwedzki następca tronu. Zarząd składa się z 32 członków, komitet wykonawczy z 12 członków. Zarządza on stadionem w Sztokholmie i nadaje odznaki sportowe. Jego zarząd jest zarazem Szwedzkim Komitetem Olimpijskim. Ma on 21 związ-

ków okręgowych, które jednoczą wszystkie towarzystwa sportowe okręgu dla obrony wspólnych interesów. Podporządkowane mu są szwedzkie związki: gimnastyczny (zał. 1891, 400 tow., 35.000 czł.), szermierczy (1904, 30 t., 3.000 czł.), łyżwiarski (1904, 59 t., 6.000 czł.), lekkoatletyczny (1895, 650 t., 70.000 czł.), buranowy (jazda na lodzie z żaglem,zał. 1904, 13 t., 1000 czł.), narciarski (1908, 400 t., 55.000 czł.), pływacki (1904, 180 kl., 38.000 czł.), wioślarski (1904, 16 t., 2.200 czł.), kajakowy (1904, 15 t., 640 czł.), kolarski (1900, 90 t., 1300 czł.), piłki nożnej (1904, 550 t., 70.000 czł.), tenisowy (1906, 25 t.), golfowy (1904, 4 kl., 670 czł.), zapaśniczy (1920, 50 kl., 5,000 czł.) ,podnoszenia ciężarów (1920, 65 kl., 8.000 czł.), związek sportowo-gimnastyczny młodzieży szkolnej.

17. Włochy. Bliższe szczegóły o organizacji naczelnej władzy sportowej nieznane. Adresy związków sportowych podane w części II.

V I. V a r i a.

1. PRASA SPORTOWA.

W Polsce wychodzą w chwili bieżącej następujące tygodniki sportowe:

Stadjon, Warszawa, Galeria Luksenburga, wydawca płk. dr. Władysław Osmólski, redaktorowie W. Denhoff-Czarnecki i K. Muszałówna. Zał. 1923. Stadjon jest organem oficjalnym P. Z. Tow. Wioślarskich, P. Z. Bokserskiego, P. Z. Lekko-Alelycznego, P. Z. Pływackiego, P. Z. Narciarskiego, P. Z. Lawn-Tennisowego, P. Z. Hockeya na lodzie, P. T. Alelycznego, Centrali Polskich Akademickich Związków Sportowych, oraz kilku okręgowych związków lekko-alelycznych i piłki nożnej.

Przegląd Sportowy, Warszawa, ul. Zgoda 12, wydawca Gebethner i Wolff, redaktor naczelny dr. Ferdynand Goetel. Zał. 1921.

Kurjer Sportowy, Kraków, ul. Wolska 19, wydawca Drukarnia Narodowa, redaktorowie dr. Wacław Wojakowski i Tadeusz Synowiec. Zał. 1925.

Tygodnik Sportowy, Kraków, ul. Zielona 7, wydawca J. Billig, redaktor dr. Henryk Leser. Zał. 1921.

Sport, Lwów, ul. Zimorowicza 9, redaktor i wydawca prof. Rudolf Wacek, Zał. 1922.

Powyższe pisma służą wszystkim działom sportu, poza tem istnieją jeszcze pisma specjalne poświęcone pewnym sportom. Są to w szczególności:

Wioślarz Polski (miesięcznik), Warszawa, ul. Koszykowa 7, redaktor i wydawca Mieczysław Majcher (organ P. Z. T. Wioślarskich). Zał. 1925.

Auto (miesięcznik), Warszawa, ul. Ossolińskich 6. Or-

gan Automobilklubu Polski. Redaktor inż. Roger Morsztyn
Zał. 1921.

Jeździec i Hodowca (tygodnik), organ Klubu Jazdy, Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 32, Redaktor i wydawca M. Radwan. Zał. 1922.

Strzelec (tygodnik), organ Związku Strzeleckiego, Warszawa, Al. Jerozolimskie 27, redaktor Tytus Czaki. Zał. 1921.

Lot Polski (miesięcznik), organ Ligi Obrony Powietrznej Państwa. Redaktor January Grzędziński, Warszawa, Nowy-Swiat 14 (Min. Kolei).

Przewodnik Gimnastyczny (miesięcznik), organ Z. T. G. „Sokół” w Polsce (Warszawa, ul. Szopena 3).

Przegląd Turystyczny (kwartalnik), Kraków, ul: Potockiego 4, organ Polskiego Towarzystwa Tatrzańskie-go. Redaktor dr. Stanisław Fächer. Zał. 1925.

Ważniejsze pisma sportowe zagraniczne:

Oficjalnym organem Holenderskiego Komitetu Olimpiady 1928 r. jest pismo De Olympiade, wydawane w czterech językach, a rozsyłane bezpłatnie związkom sportowym całego świata. Redaktor D. Hans. Adres: Haag, Laan van Nieuw Oost-Indie 156.

Organem oficjalnym Międzynarodowego Sportowego Biura Informacyjnego jest miesięcznik Bulletin Officiel du Bureau Permanent des Federations Internationales Sportives (Paris, 24, Boulevard Poissonniere), wydawany od roku 1922.

Le Miroir des Sports, Paris, 18 rue d'Eghien.

Sporting, journal sportif illustre, Paris, 16 Boulevard Montmartre.

L'Echo des Sports, quotidien, Paris IX, 13 Faubourg Montmartre.

L'Auto, quotidien, Paris IX, 10 Faubourg Montmartre.

Les Sports Illustrés, Bruxelles, 3 rue des Ateliers.

La Dernière Heure, Wenf (Belgja) 52 rue du Pont.

Kicker, Stuttgart, Alexanderstrasse 36.

Fussball, München, Schellingstrasse 39 i 41.

Das Sportblatt, Berlin S. XIV, Stallschreiberstrasse 34/35.

Illustriertes Oesterreichisches Sportblatt, Wien III/I, Rüdigerstraße 11.

Sport - Tagblatt, Wien I, Wollzeile nr. 22.

Allgemeine Sportzeitung, Wien I, Annagasse 3-a.

Sportthirlap, Budapeszt, Dalmady Gyozoutca 3 sz.
W Pradze wychodzą w języku czeskim: Sportovni Vestnik, Sport, oraz Sparta.

1—3 lipca 1924 r. odbył się w Paryżu **Międzynarodowy Kongres Prasy Sportowej** przy udziale delegacji 32 państw. Polskę reprezentowali pp: dr. Stanisław Polakiewicz ze Lwowa, dr. Henryk Szatkowski z Krakowa i inż. Krzyczkowski. Kongres powołał do życia **Międzynarodowy Związek Prasy Sportowej** (Federation Internationale de la Presse Sportive), której prezesem został p. Frantz-Reichel (Francja), sekretarzem p. Bruni (Francja), skarbnikiem p. Lustergeon (Holandia), zastępcą sekretarza dr. Szatkowski (Polska). Adres: Paris, 17, Boulevard Haussmann.

Związki Dziennikarzy Sportowych w Polsce. Dotychczas niema jeszcze ogólnego Związku Dziennikarzy Sportowych, istnieją jedynie związki lokalne. W szczególności są to: a) Koło Dziennikarzy Sportowych we Lwowie, ul. Zimorowicza 15 (redakcja Sportu), którego prezesem jest prof. Rudolf Wacek, b) Związek Publicystów Sportowych w Krakowie, którego prezesem jest inż. Ignacy Rosenstock, sekretarjat, Kraków, Związek Turystyczny, ul. Szpitalna nr. 36, c) Związek Dziennikarzy i Publicystów Sportowych w Warszawie (ul. Marszałkowska 48), zał. 16 stycznia 1925 r., którego zarząd stanowią: prezes Henryk Muszkiet-Królikowski, wiceprezes W. Sikorski, sekretarka K. Muszałówna, skarbnik por. Adam Burghardt, gospodarz kpt. Jerzy Misiński, d) Związek Publicystów Sportowych Okręgu Górnośląskiego w Katowicach, ul. Stawowa 3. Prezes Aleks. Bernstock, redaktor Tygodnika Sportowego, wiceprezes Wilhelm Schitko, redaktor Kattowitzer Zeitung, sekretarz Stanisław Nogaj. Związek ma obecnie 64 członków, piszących przeważnie w języku niemieckim, oraz prowadzi „Biuro Prasowe”.

2. SEJMOWE KOŁO PRZYJACIÓŁ SPORTU.

W roku 1923 z inicjatywy pośła Osieckiego, prezesa Z. Z. utworzyła się „Międzyklubowa komisja dla propagandy sportu i wychowania fizycznego”, zwana także „Sejmowem Kołem Przyjaciół Sportu”.

Skład Komisji jest następujący: prezes — wicemarszałek Stanisław Osiecki (P. S. L. Piast), wiceprezes I — poseł Me-dard Kozłowski (L. N.), wiceprezes II — poseł dr. Jerzy Ba-rański (Wyzwolenie), skarbnik — poseł dr. Tadeusz Men-drys (Chr. D.), sekretarz — poseł Jan Henryk Jedynak (P. S. L.), członkowie: b. min. Bartel Kazimierz (Wyzwolenie), Sta-nisław Stroński (Chr. D.), Chądzyński Adam (N. P. R.), Lip-poman Wł. (Z. L. N.), Ładzina Wanda (Z. L. N.), Jaworowski Rajmund (P. P. S.), Kościółkowski Zyndram (Wyzwolenie), Je-mielewski Tytus (Wyzwolenie), Langer Antoni (Wyzwolenie), Nowicki Zygmunt (Wyzwolenie), Marjan Dąbrowski (P. S. L.), Pawlikowski (L. N.).

Wiceprezesa Komisji Budżetowej: dr. Bruno Gruszka (P. S. L.), Kosydarski Władysław (P. S. L.), dr. Karol Polakiewicz (Wyzwolenie).

3. STANOWE ORGANIZACJE SPORTOWE.

a) Organizacje robotnicze.

Socjal i komuniści posiadają własne kluby sportowe, w niektórych krajach ich odrębne związki i międzynarodowe federacje.

W szczególności w r. 1914 został założony w Brukseli **Międzynarodowy Socjalistyczny Związek Kultury Cieleśnej**. Jego biuro znajduje się w Brukseli. Prezesem jest Bridoux, sekretarzem Devlieger. Organizacja ta jest placówką II-ej Międzynarodówki Socjalistycznej w Amsterdamie. Każdy z reprezentowanych z związku krajów ma prawo do jednego członka w zarządzie. Kongresy odbywają się co dwa lata, a każdy kraj może na nie wysłać 10 delegatów. Pierwszy kongres odbył się w r. 1920 w Lucernie.

Do Związku przystąpiły w chwili organizacji następują-ce państwa:

Anglija: The Clarion (2.000 członków).

Belgja: Federation Nationale Socialiste d'education physique et morale.

Czechy: Svaz Delnickych Telocviczych, Praha II, Hybernska 7, (200.000 czł.)

Finlandja: Tyväen Urheilulütto (17.000 czł.).

Francja: Federation Sportive du Travail (6.000 czł.) i Federation des Societes d'Alsace-Lorraine (6.000 czł.).

Luksemburg: (500 czł.).

Niemcy: Zentralkommission für Sport und Körperpflege (640.000 czł.) w Lipsku.

Szwajcaria: Schweizer Arbeiter Turnerbund (11.000 czł.).

Na kongresie w Lucernie postanowiono odbywać co cztery lata (w szczególności w latach po Olimpiadach) **Olimpiady Robotnicze**. Pierwsza z nich odbyła się w r. 1921 w Pradze, przy udziale 15.000 gimnastyków i wżwyż 1000 sportowców. Największą ilość nagród zdobyła Finlandja.

Druga Olimpiada Robotnicza odbyła się w lipcu 1925 r. we Frankfurcie nad Menem. Program obejmował zawody lekkoatletyczne, gimnastyczne, kolarskie, wioślarskie, pływackie, zapaśnicze, podnoszenie ciężarów i piłki nożnej. Igrzyska zimowe odbyły się w lutym. W Olimpiadzie wzięli udział zawodnicy z Niemiec, Francji, Anglii, Austrii, Finlandji, Szwajcarii, Czech, Belgji, Polski (organizacje robotnicze z Górnego Śląska), Jugosławiji, Portugalji i Węgier. Z 15.000 uczestników — 14.000, (t. j. niemal 90%) stanowili Niemcy. Z Olimpiadą był połączony popis Wyższej Robotniczej Szkoły Wychowania Fizycznego w Lipsku.

Jako Związek konkurencyjny o charakterze komunistycznym została w jesieni 1921 r. na zjeździe w Moskwie założona **Czerwona Sportowa Międzynarodówka** (Sport intern.). Są w niej reprezentowane: Rosja, Francja, Czechy, Finlandja, Niemcy, Włochy, Szwecja, Węgry, Holandia, Szwajcaria i Austria. Jest to sportowa ekspozytura III Międzynarodówki w Moskwie.

Organizacja ta nakreśliła sobie jako cel między innymi: zdobywanie robotniczych organizacji sportowych, postawienie sportu robotniczego na usługach rewolucji proletariatu, zrewolucjonowanie robotniczych klubów sportowych oraz wal-

kę przeciwko zorganizowanemu w Lucernie Międzynarodowemu Socjalistycznemu Związkowi Kultury Cieleśnej, a zatem cele czysto polityczne. W roku 1927 mają się odbyć w Moskwie staraniem tej organizacji zawody międzynarodowe w odróżnieniu od Olimpiad nazwane „Spartakiadą”.

W Polsce odrębnego Związku Sportowego Klubów Robotniczych niema, ale należą one do ogólnych Związków Sportowych. Jedynie na Śląsku istnieje Związek Towarzystw Młodzieży „S i ł a”, jednoczący 16 towarzystw, które uprawiają przeważnie piłkę nożną, lekką-athletykę, boks i palant. Związek ten przygotował się do udziału w Olimpiadzie Robotniczej we Frankfurcie.

b) Sport akademicki.

Na międzynarodowym akademickim kongresie sportowym odbytym w Warszawie 19 września 1924 r. powołano do życia Międzynarodowy Akademicki Komisarjat Sportowy, (Comisariat International des Sports Etudiantins, C. I. S. E.), który ma siedzibę w Warszawie przy Al. Ujazdowskich 22. Postanowiono, że Komitet wykonawczy będzie miał siedzibę w Polsce, a w jego skład wchodzi: St. Michlewski — prezes, St. Grodzki — wiceprezes M. Skrzywan — sekretarz, Z. Glinka, W. Nadratowski, B. Lubiński, J. Podoski, L. Kulej, I. Chłopicki i St. Szeller.

W Międzynarodowym Komisarjacie Sportowym reprezentowane są: Stany Zjednoczone, Szkocja, Anglja, Francja, Czechosłowacja, Szwajcarja, Włochy, Polska, Rosja, (ORESO), Turcja, Finlandja, Danja, Estonja, Węgry, Rumunja, Bułgarja.

W r. 1923 odbyły się w Paryżu Międzynarodowe Zawody Akademickie z udziałem między innymi olimpijczyka Paddoka. W r. 1924 we wrześniu zawody takie odbyły się w Warszawie, a program obejmował lekką atletykę, szermierkę, wioślarstwo, tenis i piłkę nożną. W lekkiej atletyce pierwszeństwo zdobyła Polska, (p. str. 225), w szermierce i wioślarstwie Włosi. Pierwsza Olimpiada Akademicka odbędzie się w Rzymie w sierpniu-wrześniu 1926 roku.

W Polsce Akademickie Związki Sportowe powołały do życia w roku 1924 Centralę Polskich Akademickich Związków

Sportowych, (Warszawa, Al. Ujazdowskie 22, m. 1). Należą do niej A.Z.S. Lwowa, Krakowa, Warszawy, Lublina, Wilna, Poznania i Gdańska. Zarząd stanowią: prezes — S. Grodzki, wiceprezesi: W. Nadratowski i M. Skrzywan, sekretarz S. Sozańska, skarbnik p. Łaszewski. Prezes Komisji Sportowej — J. Gruner, Finansowej L. Kulej, Propagandy i Prasy I. Chłopicki, Spraw Zagranicznych S. Grodzki.

Centrala P. A. Z. S. przeprowadza akademickie zawody o mistrzostwo, nadaje odznaki sportowe, ustala tabelę rekordów akademickich i utrzymuje kontakt z akademickim sportem zagranicznym.

Międzynarodowy K o n g r e s P e d a g o g i c z n o - S p o r t o w y w Pradze na posiedzeniu 2 czerwca 1925 roku uchwalił jednogłośnie, wprowadzenie zawodów międzynarodowych akademickich o mistrzostwa, wprowadzenie obowiązkowych ćwiczeń dla młodzieży akademickiej z dziedziny gimnastyki, gier, turystyki i sportów, wprowadzenie egzaminu zdolności z kilku ćwiczeń zasadniczych, wprowadzenie katedr wychowania fizycznego na Uniwersytetach, oraz następującą rezolucję:

„Kongres opowiada się za zgodną współpracą federacji międzynarodowych z uniwersytetami, centralami akademickimi narodowymi i międzynarodową. Akademikom należy zapewnić swobodę co do urządzania sportowych zawodów akademickich (**autonomia sportowa szkół wyższych**)”.

W powyższej sprawie Centrala Polskich Akademickich Związków Sportowych zaproponowała Zarządowi Z.Z. unormowanie autonomji sportu akademickiego w Polsce na podstawie następujących zasad:

a) Sekcje A. Z. S.-ów uprawiające poszczególne sporty jako członkowie odnośnych polskich Związków Sportowych podlegają tym ostatnim w sprawach ogólnosportowych, w związku z zawodami międzyklubowymi, okręgowymi, państwowymi, oraz reprezentacji zewnętrznej sportu polskiego w składzie ogólnym.

b) W sprawach organizacji wewnętrznej A. Z. S.-ów, zawodów i mistrzostw akademickich, oraz reprezentacji zagranicznej o składzie zamkniętym na zawodach dostępnych wyłącznie dla akademików i członków A. Z. S.-ów, poszczególne

sekcje podlegają przez zarządy główne swych związków (A. Z. S.) Centrali Polskich Akademickich Związków Sportowych, oraz Międzynarodowemu Komisarjatowi Sportowemu, jako władzom najwyższym.

c) Centrala P. A. Z. S. informuje zainteresowane polskie związki sportowe o przebiegu pracy sportowej A. Z. S., o wynikach mistrzostw i programach zawodów akademickich w kraju i zagranicą. Zaliczanie rekordów polskich państwowych może mieć miejsce jedynie, o ile zawody odbywają się w obecności oficjalnych sędziów, wyznaczonych przez odnośny związek na zasadach ogólnie obowiązujących przepisów".

W związku z uchwałą Kongresu Sportowego w Pradze w chwili kończenia druku Rocznika toczą się pertraktacje z Międzynarodowymi Federacjami Sportowymi co do dopuszczalności przyjęcia powyższych zasad przez polskie związki sportowe.

4. STUDJA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W POLSCE.

A. W r. 1919 utworzono przy Uniwersytecie Poznańskim **Studjum Wychowania Fizycznego**, powołując na katedrę wych. fiz. prof. d-ra Eugenjusza Piaseckiego ze Lwowa. Jest to jedyna katedra wychowania fizycznego w Polsce, a trzecia w Europie. Dokoła niej grupuje się Studjum, które kształci kandydatów na wychowawców fizycznych dla szkół średnich i seminarjów nauczycielskich.

Dyrektorem Studjum jest prof. Piasecki, a prócz niego w bieżącym roku wykladało na Studjum jeszcze 14 innych profesorów wydziału lekarskiego i filozoficznego. Dział praktyczny prowadzi płk. Walerjan Sikorski, przy pomocy szeregu instruktorów płci obojga. Przeciętna liczba słuchaczy wynosi 50—60 osób rocznie, prócz tego z ćwiczeń gimnastycznych i sportowych korzysta bezpłatnie znaczna ilość studentów i studentek różnych wydziałów.

W roku akademickim 1925/1926 będą czynne następujące kursy:

1. Kurs trzyletni pełny, uprawniający do stopnia „magistra wychowania fizycznego” (nadto zaś, po dwuletniej praktyce, do egzaminu nauczycielskiego dla szkół średnich i seminarjów nauczycielskich). Program ogłoszono w „Wychowaniu fizycznym” nr. 2 1925. Wymagana matura gimnazjalna.

2. **K u r s** trzyletni uproszczony, uprawniają-
cy do egzaminu nauczycielskiego z wychowania fizycznego jako
przedmiotu dodatkowego (przy jakimkolwiek przedmiocie
głównym). Program ogłoszono jak wyżej. Wymagana matura
gimnazjalna.

3. **K u r s** dwuletni, o programie odpowiadającym
przepisom, dotyczącym Państwowych Instytutów wychowania
fizycznego (Dziennik Urzędowy Min. W. R. i O. P. z 15 listo-
pada 1924 r.) Spodziewane uprawnienia, dotyczące tychże In-
stytutów (po dwuletniej praktyce, prawo przystąpienia do
egzaminu naucz. dla szk. śr. i sem naucz.). Wymagana matura
szkoły średniej ogólnokształcącej, lub seminaryjna.

4. **K u r s y** d o k s z t a ł c a j ą c e: a) wakacyjne (pię-
cioletniogodniowe) dla nauczycieli wyszkolonych na kursach naj-
mniej rocznych, oraz b) roczne, dla nauczycieli tychże szkół,
nie posiadających wymienionego wykszolenia. Oba rodzaje
kursów przygotowują do egzaminów uproszczonych.

5. **W y k ł a d y** higieny szkolnej i z a s a d
wychowania fizycznego dla kolokwiów, wyma-
ganych przy egzaminach na nauczycieli szkół średnich (tylko
w trymestrze jesiennym i zimowym).

6. **Ć w i c z e n i a** c i e l e s n e d l a s t u d e n t ó w (e k)
w s z y s t k i c h W y d z i a ł ó w (bezpłatne). Gimnastyka,
lekka atletyka, gry, szermierka, rytmika, plastyka, tańce naro-
dowe, ćwiczenia harcerskie, pływanie, wiosłowanie.

Dla dopuszczenia do ćwiczeń wymagane: wiek 18—30 lat,
dobry stan zdrowia i odpowiednia sprawność fizyczna. Zgło-
szenia osobiste i pisemne do Dyrekcji Studium (Poznań 3,
Ogród Botaniczny). Nauczyciele szkół publicznych zgłaszają
się nadto za pośrednictwem swej władzy przełożonej.

B. **Rozkazem** Ministerstwa Spraw Wojskowych z r. 1921
powołano do życia **Centralną Wojskową Szkołę Gimnastyki
i Sportu**, z siedzibą narazie w Poznaniu, dla kształcenia kie-
rowników ćwiczeń cielesnych w wojsku. Komendantem szko-
ły jest ppłk. **W a l e r j a n S i k o r s k i**. Na podstawie umowy
z Uniwersytetem Szkoła ta korzysta z gmachu Studium Wychowania Fizycznego, jego urządzeń i kierownictwa naukowego. Szkoła urządza roczne kursy instruktorskie dla oficerów, które wychowują samodzielnych kierowników, oraz czteremie-

siężne kursy dla oficerów i podoficerów, które mają na celu szkolenie sił pomocniczych.

C. Dla kształcenia wychowawców fizycznych w szkołach istniały od roku 1920 Państwowe Kursy Wychowania Fizycznego w Warszawie (kierownik dr. Władysław Zawadzki), we Lwowie (kierownik dr. Wyżykowski) i w Krakowie (kierownik prof. dr. Ciechanowski). Kurs warszawski, na którym w ostatnim roku pracowało 14 docentów i 16 instruktorów, w ciągu sześciu lat istnienia wyszkolił 44 nauczycieli wychowania fizycznego w szkołach. W miejsce tych kursów Ministerstwo Oświaty otwiera we wrześniu b. r. w Warszawie dwuletni Instytut Wychowania Fizycznego.

5. SPORT POLSKI ZAGRANICĄ.

We wszystkich państwach, gdzie znajdują się większe skupienia Polaków, czy to stale tam osiadłych, czy też emigrantów powstały już przed wojną, a rozwinęły się po wojnie polskie towarzystwa sportowe i gimnastyczne. Dotyczy to w szczególności Niemiec, Czech, Rumunji, Francji, Belgii, Stanów Zjednoczonych i Brazylii. O organizacjach sportowych polskich w niektórych z tych krajów nie posiadamy wiadomości, które podane będą dopiero w następnych wydaniach Rocznika, obecnie ograniczyć się musimy zatem tylko do Czech, Brazylii i Niemiec.

Czechosłowacja. Pierwszy klub sportowy powstał w roku 1921 jako drużyna piłki nożnej przy Polskim Stowarzyszeniu Oświatowo-Gimnastycznym „Siła” w Orłowej. Stowarzyszenie to posiadało też sekcję gimnastyczną. Wkrótce potem powstały kluby sportowe „Polonja” w Karwinie, „Olza” w Karwinie, „Pogoń” we Frysztacie, które rozgrywały mecze między sobą, oraz z drużynami czeskiemi, niemieckimi i żydowskiemi. W r. 1922 kluby polskie utworzyły Polski Związek Piłki Nożnej w Czechosłowacji z siedzibą w Karwinie, który podlega Czechosłowackiej Asocjacji Footballowej w Pradze. W r. 1924 Związek liczył 10 klubów i miał zarejestrowanych 238 graczy. Mistrzostwo Związku zdobył K. S. Siła w Orłowej.

Ponadto istnieje kilka klubów atletycznych, gimnastycznych, a w r. 1921 powstało w Orłowej Polskie Tow. Turyistyczne „Beskid Śląski”.

Brazylja. Istniejące tu przed wojną polskie organizacje sportowe i gimnastyczne podupadły w czasie wojny, a po wojnie reaktywowały swoją działalność, przyczem przede wszystkim powstawały oddziały Sokoła, Strzelca i Harcerstwa. Szczególnie wiele tych organizacji powstało w r. 1922, kiedy utworzono też „Tymczasową Komendę Główną Strzelecko-Harcerską”. 7 stycznia 1923 roku odbył się I Zjazd Walny Strzelecko-Harcerski w Kurytybie. Obecni byli delegaci oddziałów i drużyn z następujących miejscowości: Kurytyba, Araukarja, Bacachery, Rio Claro, Marechal Mallet, Cruz Machado, Erechim, Dourado, oddziały strzeleckie ze stanu Rio Grande do Sul. Uchwalono wydawać nadal własny organ pod nazwą „Sportowiec Polski w Brazylji”. Uchwalono zmienić nazwę „Towarzystwo Sportowo-Gimnastyczne „Strzelec” na Towarzystwo Sportowo-Gimnastyczne „Junak”. Nazwę „Harcerz” postanowiono zachować. Komendantem głównym został wybrany p. Bohdan Mieczysław Lepecki, porucznik W. P., jako członkowie Komendy Głównej wybrani zostali pp: Głuszczyński, B. Węclewski, Wł. Szlachta i Olsztan.

W dn. 7 lipca 1923 r. Oddział Kurytybski, odbywszy przedtem długie przygotowania pod kierownictwem Komendy Głównej, przystąpił do publicznych zawodów sportowo-gimnastycznych. Po raz pierwszy w dziejach kolonji odbywały się walki bokserów polskich. Walczyło kilka par, a mistrzostwo zdobył p. Olsztan.

W dn. 15 lipca 1923 r. p. Lepecki z powodu zamierzonego wyjazdu do Polski zdał swą funkcję kap. Mieczysławowi Fularskiemu, redakcję zaś Sportowca por. A. Zarychcie.

W r. 1923 i 1924 zarówno organizacje harcerskie, jak i oddziały „Junaka” powstały prawie we wszystkich kolonjach polskich. W r. 1923 powstało w Kurytybie Koło Przyjaciół Harcerstwa pod przewodnictwem konsula Mischkego. W roku 1924 odbył się w Kurytybie kurs instruktorski dla nauczycieli i kierowników organizacji młodzieży, który ukończyło 18 nauczycieli i 11 nauczycielek. Jego absolwenci stali się ośrodkami ruchu organizacyjnego wśród młodzieży. Także w Rio Grande przeprowadził p. Fularski kurs instruktorski, który ukończyło przeszło 40 junaków i harcerzy. W r. 1924 po raz pierwszy polskie drużyny piłki nożnej walczyły zwycięsko z

klubami brazylijskimi, np. w Rio Grande, Porto Alegre, Matheus. W niektórych oddziałach wprowadzono szermierkę, boks, lekką atletykę, tenis, przy wszystkich powstały drużyny piłki nożnej. W maju 1924 r. odbył się zjazd okręgowy w Marechal Mallet przy udziale konsula Mischkego i prof. uniwersytetu dr. Kosobudzkiego. Z powodu powrotu do Polski pp: Fularskiego i Zarychty zjazd polecił pełnienie obowiązków komendanta p. Władysławowi Szlachcie.

Niemcy. Największą organizacją jest Związek Sokółów Polskich w Niemczech, którego zarząd ma obecnie siedzibę w Gelsenkirchen w Westfalji. Ma on 50 gniazd, podzielonych na 5 okręgów, które liczą około 2.000 członków. Wiele gniazd, istniejących przed wojną na wychodźstwie, podupało po wojnie już to skutkiem powrotu do kraju ich kierowników, już to skutkiem rozbitcia przez Niemców, jak np. na Łużycach, gdzie w czasie plebiscytu śląskiego rozbili Niemcy 6 gniazd.

Największym jest okręg V w Berlinie, który obejmuje 9 gniazd o 500 członkach, z tego 3 gniazda w Berlinie, gniazdo w Charlottenburgu, Schönbergu, Weissensee, Hennigsdorfie, Wilhelmsburgu i Wielkiej Dąbrówce koło Zbąszynia, po niemieckiej stronie granicy.

Bratnią organizacją jest Sokół Serbski w Budziszynie na Łużycach.

Ponadto istnieje kilka klubów sportowych polskich, jak np. Polski Klub Sportowy w Berlinie (Kaiser Friedrichstrasse 19).

6. PRZEMYSŁ I HANDEL ARTYKUŁÓW SPORTOWYCH.

A. Wytwórnice przyborów sportowych.

Maraton, Polskie Zakłady Przemysłu Sportowego, Lwów, pl. Marjacki 4.

Sporting, Kraków, ul. św. Filipa 17, wyrób piłek nożnych, butów footballowych, do biegów, pantofli gimnastycznych, trzewików tenisowych, kostjumów dla drużyn footballowych i hockeyowych.

Bracia Schiele, Zakopane (Zwierzyniec), wytwórnia nart, oszczepów, kijów hockeyowych.

Paczkowski i Synowie, Poznań, ul. Łąkowa 10,

wytwórnia przyborów do footballu, lekkiej atletyki, golfu, boksu i innych.

Tow. Akc. „Stadjon”, Poznań.

Rekord, wytwórnia obuwia w Pabjanicach koło Łodzi.

Hirszberg i Wilczyński, Łódź, Aleja Kościuszki 23/25.

Szyller, Łódź.

Plichal, Łódź Karolew, ul. Gdańska nr. 1. Trzej ostatni przyjmują zamówienia jedynie od klubów na wykonanie kostjumów sportowych.

Unieszowski J., Warszawa, ul. Chłodna 37, wytwórnia i dział napraw przyrządów sportowych.

Lipiński, Warszawa, ul. Pańska 83 i Jasna 5, fabryka rowerów.

Zawadzki J., Warszawa, ul. Bagatela 8, fabryka rowerów

A. Banaszkiwicz i Syn, wytwórnia skórzanych artykułów sportowych, Warszawa, Męcińska 10 (Grochów).

Szyborski W. i S-ka, wytwórnia przyrządów gimnastycznych i lekko atletycznych, Warszawa ul. Bielańska 5.

B. Magazyny artykułów sportowych.

Komispol, Warszawa, Krak. - Przedmieście 16 i Nowy-Świat 61. Artykuły sportowe, angielskie, francuskie i szwajcarskie.

Mandl Fr. i S-ka, Warszawa, ul. Warecka 5, artykuły sportowe.

Rożicki i S-ka, Warszawa, Nowy-Świat 53, Nowo-Senatorska 1, artykuły sportowe.

Wierzbicki F. i S-ka, Warszawa, ul. Wierzbowa 8, wyroby gumowe i sportowe.

Polska Spółka Sportowa, Warszawa, ul. Hoża 19.

Bater St., Warszawa, Marszałkowska 95, artykuły sportowe.

Składnica Sportowa „Stadjon”, Warszawa, ul. Królewska 31 i Leszno 9.

Maraton, Lwów, ul. Akademicka 18 (kier. Wacław Kuchar) uniwersalny magazyn sportowy.

Rosenman Jakub, Lwów, ul. Akademicka 26.

Reim i S-ka, Kraków, Rynek Główny A—B 37.
Leserkiewicz i S-ka, Kraków, Plac Szczepański 2.
Głogowiecki Józef, Kraków, Rynek Główny A—B.
Wurm i Herzog, Kraków, ul. Grodzka 42.
Weindling L., Kraków, ul. Grodzka 26.
Mirtenbaum, Łódź, ul. Piotrkowska 69.
Hutta Józef, Cieszyn, Rynek, dom handlowy.
Vogel, Bielsko, ul. Kolejowa.
„Dysk”, (A. Koźmicki), Poznań, ul. Powstańcza 1.
R. Kowalski, Łódź, ul. Konstantynowska nr. 26.

7. SPROSTOWANIA I UZUPEŁNIENIA.

(Uwzględniono zmiany zasłę w czasie druku Rocznika do końca lipca 1925 r. włącznie).

Międzynarodowy Kongres Sportowy (str. 8) odbył się w Pradze w dniach 29 maja—5 czerwca 1925 r., przy udziale delegatów około 30 państw. Obradował on w dwóch sekcjach: technicznej i pedagogicznej. Na kongresie technicznym reprezentowali Polskę w pierwszym dniu pp. dr. Edward Cetnarowski i Michał Skrzywan, w dniach następnych pp.: Wacław Znajdowski i ppułk. dr. Władysław Osmólski. Na kongresie pedagogicznym Polskę reprezentowali pp.: prof. dr. Eugenjusz Piasecki, który wszedł do prezydjum kongresu w charakterze sekretarza, mjr. dr. Władysław Dybowski ze Lwowa, Kazimiera Muszałówna, Michał Skrzywan, częściowo dr. Mieczysław Orłowicz, dr. Wacław Wojakowski i Tadeusz Semadeni. Kongres powziął ważne uchwały w sprawie amatorstwa (p. niżej), redukcji programu Igrzysk (z programu Olimpiady w Amsterdamie skreślono strzelanie, polo i rughby, dopuszczono natomiast hockey na trawie), czas trwania Olimpiady określono na dwa tygodnie Igrzyska zimowe uznano za integralną część Olimpiady i t. d.

Międzynarodowe Związki Sportowe (str. 8). Prócz wymienionych poprzednio istnieją:

Boks (zawodowcy) International Boxing Union, Paris 24, Boulevard Poissonniere.

Hockey na trawie: Federation Internationale de Hockey, Paris 3, rue Rossini.

Jazda konna: Federation Internationale Equestre, Paris 33, Avenue Montaigne.

Saneczki: Federation Internationale de Bobsleigh et de Tobogganning, Paris 1, Place d'Iena.

Wychowanie fizyczne: Federation Internationale de Gymnastique Educative — Bruxelles 33, Avenue Haverskerke, Forest.

Zmienione adresy:

Narciarstwo: Federation Internationale de Ski, Stockholm, Strandvägen 65 (Commandant M. I. Holmquist).

Międzynarodowy Komitet Olimpijski (str. 9). Po rezygnacji bar. Coubertina na kongresie w Pradze, który zatrzymał jedynie charakter honorowego prezesa Igrzysk Olimpijskich, prezesem M. K. O. został hr. Henryk de Baillet-Latour z Brukseli

Puchar Olimpijski (str. 14) na rok 1925 przyznano Komitetowi Narodowemu Wychowania Fizycznego w Urugwaju.

Międzynarodowe Biuro Sportowe (str. 14) mieści się nadal w Paryżu IX, 24, Boulevard Poissonniere, a nie w Holandji, jak podano poprzednio. Na Kongresie Międzynarodowych Federacji Sportowych odbytym w Paryżu 13 lipca 1924 r., wybrano zarząd biura na okres do roku 1928 w następującym składzie: prezes — kpt. Scharroo, Amersfoort (Holandja), sekretarz — Paul Rousseau, Paris IX, 24, Boulevard Poissonniere, członkowie: M. J. H. Douglas, London, E. C. 2, Bishopsgate 69, Com. I. Holmquist, Stockholm, Strandväger 65, M. G. Kirby, New York, 57 — th East, 56 — th Street, M. Frantz-Reichel, Paris, 14, rue Cavalotti.

Związek Polskich Związków Sportowych (str. 15) na podstawie uchwały walnego zgromadzenia z dn. 28 marca 1925 r. połączył się w jedną instytucję wraz z samodzielnym dotychczas Polskim Komitetem Olimpijskim, w ten sposób, że zarząd Z. Z. jest zarazem Polskim Komitetem Olimpijskim, a delegat Polski do Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego ks. Lubomirski wchodzi z urzędu w skład zarządu Z. Z. Zarząd wybrany na trzy lata ukonstytuował się w sposób następujący: prezes wicemarszałek Sejmu Stanisław Osiecki, wiceprezysi: inż. Wacław Znajdowski

i ppułk. Aleksander Bobkowski, sekretarz dr. Mieczysław Orłowicz, skarbnik inż. Alojzy Dąbski, zast. skarbnika dr. Ferdynand Goetel, zast. sekretarza kpt. Wincenty Skotnicki, członkowie zarządu: dr. Edward Cetnarowski (Kraków), inż. Ludwik Christelbauer (Lwów), kpt. Tadeusz Dziubiński (Toruń), Wacław Jesień, inż. Tadeusz Kuchar (Lwów), dyr. Stefan Lesiewicz, inż. Alfred Loth, Stanisław Nogaj (Katowice), Adam Obrubański (Kraków), dr. Władysław Osmólski, dr. Stanisław Rouppert. Zastępcy członków zarządu: (wybrani na rok) pp. Blikle Stanisław, Gebethner Józefa, dr. Kapuściński Stanisław, dr. Kłos Czesław, inż. Niewiadomski Roman i inż. Zakrzewski Stanisław. Nadto wchodzi w skład zarządu z głosem doradczym delegaci związków.

Polskie związki sportowe (str. 19). Świeżo powstały: P. Z. Palanta (Katowice), P. Z. Ciężkiej Atletyki (Katowice), P. Z. Motocyklowy (Poznań) p. niżej.

Jako organizację lokalną w marcu 1925 r. powołano do życia **Komitet Związków i Towarzystw Sportowych na Górnym Śląsku** z siedzibą w Katowicach. W jego skład weszli: dr. Głowacki, Stanisław Nogaj i August Skiba.

Amatorstwo (str. 30). Na międzynarodowym kongresie sportowym w Pradze w r. 1925 uchwalono co następuje:

„Definicja amatorstwa ustalona przez międzynarodowe federacje sportowe będzie uznana za ważną przy dopuszczaniu zawodników do Igrzysk Olimpijskich. W każdym bądź razie zawodnicy uczestniczący w Igrzyskach Olimpijskich muszą odpowiadać przynajmniej następującym warunkom: Nic może być zakwalifikowany do uczestnictwa w Igrzyskach: 1) zawodnik będący zawodowcem w swej lub innej gałęzi sportu, 2) zawodnik, który otrzymał, lub otrzymał zwrot kosztów za stracone zarobki”

Pozatem Kongres powziął następujące uchwały:

1) Amatorem jest zawodnik, który uprawia sport dla samego sportu i nie ciągnie z tego powodu żadnych pośrednich lub bezpośrednich korzyści materialnych.

2) Zawodowcem jest zawodnik, który z uprawiania sportu ciągnie korzyści na całkowite lub częściowe pokrycie swych potrzeb.

3) Zawodowiec w jednej gałęzi sportu, nie może być amatorem w żadnej innej gałęzi sportu.

4) Udział amatora w konkurencjach z zawodowcem niekoniecznie powoduje dyskwalifikację amatora.

5) Wszelka pośrednia lub bezpośrednia wypłata lub zwrot zawodnikowi kosztów utraconych zysków lub zarobków z powodu udziału w zawodach sportowych, uważana jest za ciągnięcie pośredniej lub bezpośredniej korzyści z uprawiania sportu i pozbawia go prawa udziału w Igrzyskach Olimpijskich 1928 r.

Nagrody honorowe. Na podstawie uchwały walnego zgromadzenia ZZ., oraz referendum wśród polskich związków sportowych, wydał zarząd ZZ. w czerwcu 1925 r. następujące postanowienia, ograniczające tworzenie nagród honorowych:

„1. Nagrody honorowe przy zawodach sportowych dla poszczególnych zawodników powinny z reguły polegać na wręczaniu medali, żetonów pamiątkowych lub dyplomów.

2. Żaden amator pod rygorem uznania go za zawodowca nie może nagrody honorowej sprzedać, zastawić lub darować. Polskie Związki Sportowe mają prawo kontrolowania użycia nagród honorowych.

3. Nagrody honorowe nie mogą być przedmiotami nie trwałymi, t. j. podlegającymi zużyciu, wogóle przedmiotami o znaczeniu czysto użytkowym. Jedynie przybory sportowe mogą stanowić nagrody dla zawodników w tym samym dziale sportu, o ile dany przedmiot ma rzeczywiście wyłącznie znaczenie przyboru sportowego, a nie służy jednocześnie do celów użytkowych.

4. Amator nie może przyjmować nagrody większej wartości, niż 200 zł.

5. Nagrody honorowe, nie będące medalami, żetonami, dyplomami, powinny z reguły być udzielane klubom, o ile możliwości jako nagrody przechodnie, a nie poszczególnym zawodnikom. Wyjątki od tej i poprzedniej zasady wymagają pozwolenia odnośnego polskiego związku sportowego.

6. O ile związki, względnie kluby, czynią starania u władz państwowych lub samorządowych o fundowanie nagród honorowych, winny to być wyłącznie nagrody wędrowne

dla klubów, a nie nagrody indywidualne dla poszczególnych zawodników.

7. Przepisy powyższe nie mają zastosowania do tych działów sportu, dla których istnieją o nagrodach honorowych odmienne przepisy wydane przez odnośną międzynarodową federację sportową".

Atletyka (str. 41). **Międzynarodowa Federacja Zapaśnicza** (International Amateur Wrestling Federation) założona w r. 1911, zreformowana w r. 1921, ma siedzibę w Surrey w Anglii. Prezes M. Alfred Brüll (Węgry), sekretarz i skarbnik M. Percy Longhurst, Cairloch, Wallington, Surrey (England). Federacja kieruje zarówno walką zapaśniczą wolną, jak i grecko-rzymską. Do federacji należą następujące związki państwowe:

Anglja: National Amateur Wrestling Association, Cairloch, Wallington, Surrey (England).

Austria: Oesterreichischer Kraftsport Verband, Wien VII, Kaiserstrasse 6.

Belgja: Ligue Belge de Lutte, Secretaire: M. Van Eckhoven, 40, rue Grein, Anvers (Belgique).

Czechosłowacja: Czeskoslovensky Svaz Tezke Atletiky, Lt. Puroner Jaroslav, Praha, Karlin, 266.

Danja: Dansk Athlet-Union, Copenhagen, Jemlelandsgade, 27.

Estonja: Eesti Spordi Litt; Pikk Aanau, 47, Revel.

Finlandja: Suomen Voimistelo Ja Uhreilulitto, Errotaja 4, Helsingfors.

Francja: Federation Française de Lutte, 3, rue Rossini, Paris IX..

Hiszpanja: Federacion Espanola de Lucha Greco-Romana, Barcelona, Carmen 30, Pral.

Holandja: Nederlandsche Krachtsportbond, Hague, Van Aerssenstraat, 51.

Jugosławja: Jugo-Slavenski Tezko-Atletski Savez, L. Ferus, Zagrzeb, Ilica 5.

Kanada: Amateur Athletic Union of Canada; N. H. Crow, Toronto (Canada), 228, Glen Rd.

Łotwa: Lattvijas S. S., Riga, Samarina iela 3, dz. 17.

Norwegja: Norges Atletforbund, Idrottens Hus, Oslo, St. Olavsgat.

Stany Zjednoczone: Amateur Athletic Union, New-York, Room 302, 305 Broadway.

Szwajcaria: Federation Suisse des Lutteurs; Secretaire M. Gaston Leval, Lausanne, 13, pl. du Tunnel.

Szwecja: Svenska Brottningförbundet, Stockholm.

Węgry: Magyar Birkozok Országos Szövetség, Budapest VII, Rottenbiller Ut 37.

Włochy: Federazione Atletica Italiana, Genova, Via Innocenzo Frugoni, N. 7.

Międzynarodowa Federacja Podnoszenia Ciężarów (str. 41) założona r. 1920, ma obecnie następujący Zarząd: Prezes: Jules Rosset (Francja), wiceprezysi: Linden (Holandia), Ugo Silvio (Włochy), Pierre Makar (Belgia), sekretarz i skarbnik: Bourdonnay-Sweich, Paris, 29, rue de Trevisse (Francja), zastępca sekretarza: Van Deutcken (Holandia), członkowie Zarządu: Lawry (Anglia), Dr. Bergara (Argentyna), Purener (Czechy), Gerbert (Szwajcaria) i Leijon (Szwecja).

Prócz związków wymienionych na str. 41 należą do tej federacji:

Argentyna: Federation Argentina de Pesas, Buenos Ayres, Rue Rivadavia 7.111 (Dr. Carlos Bergara).

Austria: Osterreichischer Kraftsportverband, Wien XV, Margraf Rüdigerstrasse 15 (M. Markones).

Egipt: Federation Egyptienne de Poids et Halteres, Aleksandria, 6, rue Bolanachi.

Francja: Federation Française des Poids et Halteres, Paris, 6, rue Etienne-Dolet.

Holandja: Nederlandsche Krachtsportbond, Hague, 51, Van Aerssenstraat (M. Linden).

Jugosławia: Jugoslavenski Tezko Atletski Savez, Zagrzeb, Ilica 5 (M. Ladislav Fesus).

Kanada: Halterophile Club du Canada, Montreal (Canada) 608, Fullum (M. Donat Plourde).

Luxemburg: M. A. Nick, rue Saint-Pierre, a Niedercau.

Stany Zjednoczone: Amateur Athletic Union of the U. S. A., New-York, City, 305, Broadway (M. W. Rubien).

Polski Związek Ciężkiej Atletyki, przekształcony z dawnego Górnośląskiego Związku Ciężko-Atletycznego (str. 42).

zorganizował się w Katowicach 15 lutego 1925 r. Adres: Łagiewniki Śląskie, ul. Krzyżowa 6 (B. Działach). Jego teren działania obejmuje całą Rzeczpospolitą polską, lecz w chwili obecnej należy do niego 21 klubów wyłącznie z Górnego Śląska. Zarząd Związku stanowią: Prezes: Marcin Kucznik (Sokół, Katowice II), Wiceprezes: Ryszard Figiel (Klub Kolejowy, Katowice), Sekretarz: Bernard Działach („Naprzód”, Łagiewniki), Zast. sekr.: Wilhelm Król (Sokół, Katowice II), Skarbnik: Wilhelm Gałuszka (Sokół, Katowice II), Zast. skarbnika: Robert Kuźma („Lurych”, Siemianowice), Członkowie Zarządu: F. Gorawski („Naprzód”, Łagiewniki), Lossa („Athen”, Ruda), S. Nowak („Lurych”, Siemianowice).

Kluby należące do Związku podzielone są na trzy okręgi.

Do Okręgu I należą:

Sokół, Katowice II.

Kolejowy Klub Sportowy, Katowice.

K. S. „Biały Orzeł”, Szopienice.

K. S. „Promień”, Bogucice.

K. S. „Gwiazda”, Rybnik.

„Sokół”, Rybnik.

K. S. „Olimpja”, Janów Śląski.

K. S. „Cel”, Giszowiec.

K. S. 06, Załęże.

Do Okręgu II należą:

K. S. „Atlas”, Królewska Huta.

K. S. „Lurych”, Siemianowice.

K. S. „Athen”, Ruda Śląska.

Policyjny Klub Sportowy, Katowice.

K. S. „Mars”, Wielkie Hajduki.

K. S. „Orzegów”, Orzegów.

Do Okręgu III należą:

K. S. „Heros”, Tarnowskie Góry.

K. S. „Polonia”, Nowa Wieś Śląska.

K. S. „Naprzód”, Łagiewniki Śląskie.

K. S. „Jedność”, Nowy Bytom.

„Sokół”, Knurów.

K. S. „Zgoda”, Lipiny, Szyb Marcina.

Automobilizm (str. 43). W r. 1924 wedle statystyki istniało na świecie 19.000.000 samochodów, z czego w Polsce 14.600. Podczas gdy w Stanach Zjednoczonych jeden samochód

przypadał na 7 mieszkańców, w Polsce jeden na 2.000 mieszk. Pod względem liczby samochodów zajmowała Polska miejsce 26, pod względem stosunku samochodów do liczby mieszkańców miejsce 52 wśród państw światowych. Od tego czasu stosunki uległy znacznej poprawie.

Hockey na lodzie (str. 53). Zarząd Międzynarodowej Federacji stanowią: Prezes: M. Paul Loicq (Belgia). Wiceprezesi: Alfred de Rauch (Francja) i W. S. Haddock (U. S. A.). Sekretarz i skarbnik: Fred Bandelin (Belgia).

Wyliczone na str. 53 związki państwowe mają następujące adresy:

Anglja: British Ice Hockey Association, London S. W., Warwick Square 59 (M. B. M. Patton).

Austria: Oesterreichischer Eishockey Verband, Wien III, Am Heumarkt 4 (O. Schlesinger).

Belgia: Ligue Belge de Patinage sur Glace, Anvers, 16, rue des Aveugles (M. A. Poplimont).

Czechosłowacja: Czeskoslovensky Svaz Hocke-yovy, Praha, Karlowa 20, (Dr. Y. Rezak).

Francja: Federation Française des Sports d'Hiver. Paris, 142, rue Montmatre.

Hiszpanja: Federacion Espanola de Hockey sobre Hiele. Madrid, Calle Trujillos 7 (M. Neville).

Kanada: Canadian Amateur Hockey Association. Win-nipeg, 132, Osborne Street (M. G. H. Marples).

Rumunja: Federatiunea Societatilor de Sport din Romania. Bukareszt, Strada G. Clemenceau 6 (M. Carabatescu).

Stany Zjednoczone: United States Amateur Hoc-key Association. Pittsburg, City County Bldg. (M. Roy D. Schooley).

Szwajcaria: Ligue Suisse de Hockey sur Glace. Gstaad (Mr. E. Jacquet, Rosey).

Szwecja: Svenska Ishockey Forbundet. Stock-holm, Kungsholms Hamnplan 7, (Mr. A. Johanson).

Włochy: Federazione Italiana di Patinaggio. Milano, Piazza della Grazie (Comte Bouacossa).

Jazda konna (str. 54). Zarząd Międzynarodowej Federacji Jeździeckiej (której siedziba znajduje się w Paryżu, 33 Avenue Montaigne) stanowią: prezes —

baron Du Teil (Francja), wiceprezes — M. Dupuich (Belgia), sekretarz i skarbnik — płk. Hector (Francja).

Do Federacji należą następujące związki państwowe:

Belgia: Federation Nationale Belge des Sports Equestres. Bruxelles, 15 rue des Deux-Eglises (M. Dupuich).

Dania: Federation des Societes Equestres danoises. Kopenhague K. Sowensgadens Caserne (M. le colonel Kocfoed).

Fizlandja: Finska Ridförbundet, Helsingfors.

Francja: Federation Nationale des Sports Equestres. Paris, 33, Avenue Montaigne.

Hiszpanja: Societes Hippiques Espagnoles. Madrid, Carrera de San Jeronimo 35 (Marquis de Martorelle).

Holandja: Nederlandsche Hippische Sportbond, Col. G. J. Maris à Breda.

Japonja: Federation Japonaise des Sports Equestres. Paris, 27, rue Daru, Płk. Caba.

Norwegja: Norges Rytterervorbund, Major Mollatt-Smith, Oslo (A. Kerskus Dragon Regt no. 1).

Polska czasowo reprezentowana jest w federacji przez Polski Komitet Olimpijski, Warszawa, ul. Wiejska 11.

Stany Zjednoczone: Federation de Sports Equestres des Etats-Unis. American Remount Association. Washington (Major A. Cedarwald).

Szwajcaria: S. S. C., Berne (Colonel Bauer).

Szwecja: Svenska Ridsportens. Stockholm (S. A. R. le Prince Carl de Suede).

Włochy: Societe del Cavallo Italiana. Roma. Ufficio postale 13 (Gen. Ajroldi).

Towarzystwa kolarskie w Polsce (str. 60). W ostatnich tygodniach przyjęto do P. Z. T. K.:

Brzeskie Tow. Kolarsko-Sportowe, Brześć n/B., ul. Trzeciego Maja 15.

Sekcję Kolarską Ł. K. S., Łódź, ul. Piotrkowska 108.

S. Kol. Rudzkiego Tow. Sport. Gimn., Ruda Pabjanicka, ul. św. Piotra 130.

Oddział Kołowników Sokoła Poznańskiego, Poznań, ul. Ratajczaka 26.

Tow. Kolarskie w Mogilnie.

Polski Związek Lawn Tennisowy (str. 63). Jego siedziba

została przeniesiona obecnie do Warszawy (ul. Senatorska 33), a w skład zarządu na rok 1925 weszli: prezes Jan Kowalewski, sekretarz Jan Drewnowski, członkowie zarządu: Wiktor Lubliner, Oskar Kolberg, J. Kirchmeyer, Zdzisław Szulc, Karol Scheibler, dr. Władysław Jentys, Zbigniew Orzechowski i Leon Teztlaff.

Walne Zgromadzenie Międzynarodowej Federacji Lawn Tennisowej odbyte 19 marca b. r. w Paryżu przyjęło na członków federacje Austrii, Węgier, Indji, Grecji i Equadoru.

Międzynarodowa Federacja Lekkoatletyczna. Prócz wyliczonych na stronie 66—67 państw należą do federacji:

Equador: Federation Deportiva, Guayaquil.

Haiti: Union des societes sportives Haitiennes, Port au Prince, Parc Leconte.

Kluby Lekko atletyczne w Polsce (str. 68). Do Lwowskiego O. Z. L. A. należą: Akademicki Związek Sportowy, Czarni i Pogoń we Lwowie oraz Polonja w Przemyślu. Do Górnośląskiego O. Z. L. A. należą kluby sportowe: Czarny Las, Jedność w Niedźwiedzicach, Polonja w Janowie, Ruda w Gotartowicach i Wirek w Wirku. Do Łódzkiego O. Z. L. A. należą: Ł. K. S., K. S. 28 p. Strzelców Kan., Hasmonea, Union w Łodzi, oraz Warta w Częstochowie. Do Wileńskiego O. Z. L. A. należą: Akademicki Zw. Sportowy Makkabi, Wilja i Wojskowy K. S. w Wilnie, oraz Czarni w Nowej Wilejce. Do Lubelskiego O. Z. L. A. należy jedynie Akademicki Z. S. w Lublinie.

Polski Związek Motocyklowy (Poznań, ul. Łąkowa 10, Adam Paczkowski) zorganizował się 24 maja b. r. na zjeździe w Poznaniu i zgłosił przystąpienie do Z. Z. Jego zarząd stanowią prezes p. Zdzisław Trzeciak, (Unja, Poznań), wiceprezesi Borowski (Klub Motocyklistów, Bydgoszcz) i Żymalski (Unja, Poznań), sekretarz p. Adam Paczkowski (Unja, Poznań), skarbnik p. Górecki, (Automobilklub, Poznań), członkowie zarządu: p. Krajna, Knasiak i Stade.

W chwili założenia przystąpiły do związku:

Automobilklub Wielkopolski w Poznaniu.

S. S. Union w Łodzi.

T. S. Unja w Poznaniu.

Klub Motocyklistów w Bydgoszczy.

Poznańskie Tow. Cyklistów i Motorzystów.

Ż. K. S. Makkabi w Krakowie.

Po za związkiem pozostaje niedawno zorganizowany Klub Motocyklistów w Warszawie, ul. Boduena 4, Interpol), którego prezesem jest kpt. Szydelski, oraz Śląski Klub Motocyklistów w Katowicach (Prezes — prof. Mazurkiewicz).

Narciarstwo: (str. 78). Obecny adres Federacji Międzynarodowej opiewa: Federation Internationale de S-ki, Stockholm, Strandwagen 65. Zarząd: Prezes — płk. Holmquist (Szwecja), wiceprezes — dyr. I. Hysing-Olsen (Norwegja), sekretarz — C. Nordenson (Szwecja), członkowie Zarządu: dr. P. Minelle (Francja), płk. Weber (Szwajcarja), kpt. K. Levalahti (Finlandja), dr. P. Frey (Niemcy), inż. J. Gsur (Austria), dr. I. Synáček (Czechy). Najbliższy kongres federacji odbędzie się w lutym 1925 r. w Helsingforsie.

Następujące adresy związków narciarskich uległy zmianie w ostatnich czasach:

Czechy: Svaz Lyžaru Republiky Czeskoslovenske, Praha, Žitna 14. Hauptverband der Deutschen Wintersportvereine, Liberec, (Reichenberg).

Kanada: National Ski Federation of Canada, Montreal.

Niemcy: Deutscher Ski Verband, Frankfurt a. M., Opernplatz 2-a.

Szwajcarja: Schweizerischer Ski Verband, Luzern.

Polski Związek Narciarski: Na rok 1925 wybrano Zarząd w następującym składzie: Prezes — ppłk. inż. A. Bobkowski, wiceprezesi pp: J. Rudnicki (spr. wewn.) i inż. St. Strzałkowski (spr. zagr.), sekretarz mec. W. Chmieliński i inż. J. Wojniewicz, skarbnik — dr. S. Wyżykowski. Członkowie: pos. A. Chądzyński, dyr. A. Gałęcki, W. Smoluchowski. Delegaci zamiejscowi: inż. Dudryk (Lwów), dr. Boniecki (Kraków), W. Stopowy, (Zakopane), dr. Stonawski (Bielsko). Komisja Sportowa: przew. inż. A. Schiele, członkowie: rtm. A. Mryc, St. Osiecki, J. Rudnicki, delegat na Lwów inż. Jakubczyński, del. na Zakopane p. J. Oppenheim, del. na Bielsko mjr. W. Ziętkiewicz. Kapitan związkowy: dr. Stanisław Fächer, zastępca: dr. H. Szatkowski.

Kluby narciarskie w Polsce (str. 80). Do

P. Z. N. przyjęto niedawno: S. N. Warszawskiego Koła Tennisowego, ul. Czackiego 10 m. 5.

Palant: (Jeu de Boules). Federacji Międzynarodowej dotychczas niema, istnieje tylko kilka związków państwowych, w szczególności:

Francja: Federation Française de Boules, Paris, 135, Boulevard Sevastopol.

Monako: Union Bouliste Monegasque, Monaco, 2 Avenue de la Gare.

Niemcy: Deutscherballverband, liczy przeszło 2.000 klubów.

Włochy: Unione Bocciofilo Italiano, Turin, Via S. Delmazzo 16. (G. Grano).

Nadto we Francji istnieje osobna Federation Française de Longue Paume, Paris, 3, rue Rosini, oraz odrębna Federation Française de Pelote Basque (piłka baskijska) w Bayonne, 25, rue Federic Bastiat.

Polski Związek Palanta (str. 80) zgłosił przystąpienie do Z. Z. W skład jego zarządu wchodzi pp: Rolnik prezes, Szulc i Piecha wiceprezesa, Holewa sekretarz, Siwek skarbnik, Brychzy prezes wydziału gier i dyscypliny, oraz członkowie zarządu, Łatka, Knappek, Ekiert, Leśnik, Miera, Szyndler, Krężel, Sontag i Zgryzek.

Piłka Nożna (str. 81). W dniach 22—28 maja 1925 r. odbył się w Pradze kongres F. I. F. A., na którym Polskę reprezentowali dr. Edward Cetnarowski, dr. Wacław Wojakowski i dr. Henryk Szatkowski. Kwestji amatorstwa nie załatwiono, uznając w tej sprawie szeroką autonomję poszczególnych związków sportowych.

5 kwietnia 1925 r. wybrano w Warszawie **Zarząd P. Z. P. N.** na rok 1925 w składzie: prezes dr. Edward Cetnarowski, wiceprezesa dr. Korolewicz i dr. Ujejski, sekretarz hon. dr. W. Wojakowski, referent spraw zagranicznych dr. A. Szatkowski, skarbnik p. Choczner, kronikarz Matuszewski, członek zarządu dr. Gleisner. Kapitan związkowy inż. Tadeusz Kuchar. Wydział gier i dyscypliny dr. Pniewski, pp: Budzisz, Krajewski, Pałkowski i Orzelski. Kierownik biura p. Kałuża. Siedzibą P. Z. P. N. od r. 1926 ma być Warszawa. Obecny adres P. Z. P. N. opiewa Kraków, ul. Jabłonowskich 7.

Wyliczone na str. 82 państwowe związki piłki nożnej, należące do F. I. F. A. należy uzupełnić następującymi adresami:

Afryka Południowa: South African Football Association, Capetown, Box 799.

Anglja: The Football Association, London, Russel Square 42.

Argentyna: Association Argentina de Football, Buenos-Ayres, Calle Suipacha 1069.

Brazylja: Confederação Brasileira de Desportos, Rio de-Janeiro, Rua Sachet 3.

Bułgarja: Bułgarska Nacionalna Sportna Federacia, Sofja, pl. Slawejkow.

Chile: Association de Futbol de Chile, Valparaiso, Casilla no. 1454.

Egipt: Egyptian Football Association, P. O., Kairo Box 1785.

Hiszpanja: Real Federation Espanola de Football Madrid, Avenida de Pi y Margall, 5.

Holandja: Nederlandsche Voetbalbond, Haga, van de Spiegelstraat 21.

Indje Holenderskie: Nederlandsch-Indische Voetbal - Bond Wilteweden (Java), Gang Lontar, 8.

Irlandja: Cumann Peile Saorstait Eireann, Dublin, 22, Mary Street.

Kanada: Dominion of Canada Football Association, Winnipeg, Inkster Building.

Litwa: Lietuvos Sporto Lyga, Kaunas, (Kowno), Tolstojaus Galve 2.

Luxemburg: Federation des Societes Luxembourgeoises de Sports Athétiques, Luxemburg, 2, Boulevard de la Foire, Case postale 108.

Norwegja: Norges Fotballforbund, Oslo, Olavsgate 23 II.

Peru: Federation Peruana de Football, Lima, Nirner 229, Altos.

Portugallja: Uniao Portuguesa de Football, Lisbonne, Rua dos Retrozeiros 125.

Rosja: Wserossyjsky Futtbolnyj Sojuz, Petrograd, Bibliothèque Nationale.

Stany Zjednoczone: United States Football Association, New-York, 136, Liberty Street, Room 705.

Szkocja: Scottish Football Association, Glasgow, Cariton Place, 6.

Turcja: Turkia Idman Djemietleri Ittifaki, Konstantinople (Stamboul), Richtins Han 8.

Uruguay: Asociacion Uruguay de Football, Montevideo, Avenida de 18 Julio, 1484.

Walja: Football Association of Walis, Wrexham, High Swat.

Włochy: Federazione Italiana Giuoco del Calcio, Turin 9, Via Carlo Alberto.

Rugby (str. 108). Międzynarodowej Federacji Rugby dotychczas niema, istnieje kilka związków państwowych. Adresy ważniejszych:

Anglja: Rugby Union. Sekretarz: inż. Cooper. London R. 2, Twickenham. International Board (Komisja Regulaminowa), M. Wallen, Dublin, 9, Ustace Street.

Francja: Federation Française de Rugby, Paris, 61 rue des Petits Champs.

W Polsce ukonstytuowała się 30 czerwca 1925 r. Komisja Organizacyjna P. Z. Rugby, w skład której weszli pp: Kpt. W. Skotnicki (Z. Z.), Rotwand (K. S. Orzeł Biały), płk. Baranowicz (drużyna Artylerji Przeciwlotniczej) i kpt. Kurletto (drużyna Szkoły Podchorążych).

Szermierka (str. 111): Zarząd Polskiego Związku Szermierzy na rok 1925 składa się z 4 członków. Prezesem jest dr. Adam Pappée. Kongres Międzynarodowej Federacji Szermierczej odbył się w kwietniu 1925 roku w Hadze. Do federacji tej prócz poprzednio wyliczonych należą:

Grecja: Federation Hellenique d'Escrime, Athenes, 9, rue Nikis.

Portugalja: Federação Portuguesa de Esgrima, Lisbonne, Rua dos Franqueiros 174.

Uruguay: Federation Uruguay de Esgrima, Montevideo, Calle Andes (M. Gilberto Tellechea).

Turystyka (str. 114): Międzynarodowy charakter ma Alliance Internationale du Tourisme (Bru-

xelles, 44, rue de la Loi), która jednoczy Touring Kluby rozmaitych państw. Należy do niej też Polski Touring Klub.

Adresy ważniejszych klubów jednoczących turystów górskich w Europie:

Czechy: „Klub Czeskoslovenských Turistu“, Praha, v Jircharzich 5, organizacja o 200 oddziałach i 50.000 czł. Prezes dr. Guth - Jarkovsky. Turystyką górską w Tatrach i Karpatach opiekuje się Sekcja Słowacka Klubu, na której czele stoi dr. Jarosław Mühlman. Turyści niemieccy i węgierscy grupują się w towarzystwie „Karpathenverein“ w Kežmarku, które przed wojną istniało jako „Magyarországi Karpát Egyesület“, założone w r. 1873. Prezes dr. Guhr w Westerowie.

Jugosławia: Turystyką w Alpach opiekują się: „Slovenske Planinske Družtvo“, Lublana, zaś turystyką górską w pozostałych częściach Jugosławii opiekuje się: „Hrvatsko Planinarsko Družtvo“, Zagrzeb.

Węgry: Turystyką górską opiekuje się „Magyar Turista Egyesület (Budapeszt IV, Aranykez - utca 6). Węgierskie towarzystwa turystyczne utworzyły związek „Magyar Turista Szövetség“, (Budapeszt II, Albrecht ut 8), którego organem jest pismo „Turistik und Alpinismus“.

Francja: „Club Alpin Français“, Paris, 30 rue du Bac (12,000 członków).

Niemcy: Deutscher Alpenklub, München (110,000 członków).

Austria: Oesterreichischer Alpenklub, Wien VI, Getreidemarkt 3.

Szwajcaria: Schweizer Alpenklub, Bern, Bundesgasse 6.

Włochy: Club Alpino Italiano, Turin, Via Monte di Pietà 28.

Anglia: Alpine Club, London, W. I., Saville Row.

Hiszpania: Club Alpin Espagnole, Madrid, Arenal 8.

Wioślarstwo (str. 119). Zarząd F. I. S. A. stanowią: Prezes — Eugene Baud (Szwajcaria). Wiceprezes — dr. Fr Widimsky (Czechy). Sekretarz — H. Manuel.

Najbliższy kongres odbędzie się 6 września b. r. w Pradze.

Prócz wymienionych na str. 41—123 Międzynarodowych Federacji Sportowych, istnieją jeszcze federacje następujące:

26) **Hockey na trawie:** Federation Internationale de Hockey sur Gazon, Paris, 3, rue Rossini, została założona w roku 1924. Zarząd: Prezes — Paul Leautey (Prezes Francuskiego Związku Hockeyowego). Francja. Wiceprezesa — Bocquet (Belgia), Fleischner (Hiszpanja). Sekretarz — Francisco Botella (Hiszpanja). Skarbnik — Dau-tresse (Belgia). Najbliższy kongres odbędzie się w Amsterdamie w r. 1928. Do Federacji należą:

Austria: Oesterreichischer Hockey-Verband, Wien.

Belgia: Association Belge de Hockey, Bruxelles.

Czechosłowacja: Czeskoslovensky Svaz Hockeyowy, Praha.

Francja: Federation Française de Hockey, Paris.

Hiszpanja: Real Federacion Espanola de Hockey, Madrid.

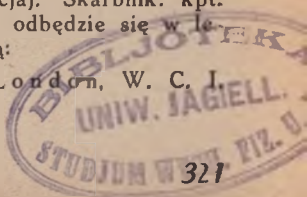
Szwajcaria: Ligue Suisse de Hockey sur terre, Geneve.

Węgry: Federation Hongroise de Hockey, Budapest.

27) **Sport saneczkowy.** Federacja Międzynarodowa nosi tytuł: Federation Internationale de Bobsleigh et de Tobogganning, a ma ona siedzibę w Paryżu, 1, Place de Jena. Federacja powstała 23 września 1923 r. a jej Zarząd stanowią pp.: Hr. de la Fiegeolierie (Francja)—jako prezes, P. Golay (Szwajcaria) — jako wiceprezes, oraz major B. M. Patton (Anglja), Hr. Bonacossa (Włochy), P. Loicq (Belgia) — jako członkowie. W Federacji reprezentowane są związki sportów zimowych powyższych krajów.

28) **Wychowanie Fizyczne.** Odnośna federacja, założona 11 lipca 1923 r., nosi nazwę „Federation Internationale de Gymnastique Educative”, Forest-Bruxelles, 33, Avenue Haverskerke. Jej Zarząd stanowią: Prezes: płk. E. Nerman (Szwecja). Wiceprezesa: kpt. dr. H. van Blijenburgh (Holandia) i dr. Tissie (Francja), Sekretarze: H. de Genst (Belgia) i płk. Winroth (Szwecja). Skarbnik: kpt. S. Groner (Norwegja). Najbliższy Kongres odbędzie się w lecie 1926 r. w Danji. Do Federacji należą:

Anglja: The Ling Association, London, W. C. I, 10, Mecklenburgh Square.

Belgja: Federation Belge de Gymnastique Educative, Forest-Bruxelles, 33, Avenue Haverskerke.

Chile: Institut superieur d'Education Phisique, Santiago de Chile. 1813 Casilla (M. Cabezas, Directeur).

Danja: Dansk Delingföoverfovening, Vallekilde, Oyas (H. Frier Hansen).

Francja: Ligue Française de l'Education Physique, Pau, 14, rue Marca.

Grecja: La Section d'Education Physique, Ministere de l'Instruction Publique, Athenes.

Holandja: Utrecht (M. le Capitaine H. Van Blijenburgh).

Norwegja: Novak Turnforbund, Sarpsborg (M. Egil Kabbustad).

Persja: Capitaine mir Mehdy Varsandeh. Joinville-le Pont (Francja).

Portugalja: Corps de Scouts Catholiques Portugais, Lisbonne, Avenida da Libudade, 176 (M. le docteur Weiss de Oliviera).

Rumunja: Office Nationale d'Education Physique, Bucarest, Strada Victor Emmanuel III, 15 (M. le colonel Virgil Badulescu).

Szwajcarja: Societe d'Education Physique, Neuchatel, 4, rue de l'Orangerie (M. L. Sullivan).

Szwecja: Svenska Gymnastikförbundet, Stockholm, 19, Styrmansgatan.

Polska nie jest dotychczas w Federacji reprezentowana, gdyż brak jest Polskiego Związku Wychowania Fizycznego

29) Polo niema dotychczas odrębnej federacji międzynarodowej. Istnieje tylko kilka związków państwowych, w szczególności w Anglii (Hurlingham Club, London S. W. 6, Fulham) i Francji (Federation des Polos de France, Paris, 8, rue Lauriston). W Polsce jako pierwszy powstał w Warszawie w maju 1925 „Polo-Klub”, którego prezesem jest Gen. Rozwadowski, generalny inspektor kawalerji, a sekretarzem— p. Odrowąż-Pieniążek.

IV. MISTRZOSTWA I REKORDY.

Automobilizm. Wyścigi o Mistrzostwo Europy na rok 1925 (str. 186) rozegrane na torze w Spa na przestrzeni 805 km. przyniosły zwycięstwo Ascari na Alfa Romeo w czasie 6 godz. 42 m. 47 s. z przeciętną szybkością 119,7 km. na godz. Przy V - ym polskim raidzie samochodowym (str. 187) odbytym na przestrzeni 3.680 km. duży złoty medal Ministerstwa Robót Publicznych przyznano hr. Stefanowi Tyszkiewiczowi (samochody własnej konstrukcji Ralf Stetysz) za najlepszy wygląd i stan maszyny.

Jazda konna (str. 194). Drużyna polska brała udział w końcu czerwca 1925 r. w Międzynarodowych zawodach Hippiicznych w Londynie, gdzie pięciu jeźdźców polskich zdobyło 12 nagród, w tem 3 nagrody pierwsze. W szczególności ppłk. Römmel zdobył jedną nagrodę pierwszą, jedną drugą, jedną trzecią, jedną czwartą i dwie piąte, por. Szosland jedną pierwszą, jedną czwartą i jedną piątą, rtm. Królikiewicz jedną pierwszą, rtm. Dziadulski jedną pierwszą i rtm. Dobrzyński jedną nagrodę honorową za najlepszy parcours w zawodach o puchar Ks. Walji.

Kolarstwo. W ostatnich tygodniach osiągnięto kilka wyników lepszych od rekordów światowych (str. 197) w szczególności: 500 m. 31,6 s. Linart (Medjolan 1925) 100 km., 2 g. 53 m. 2 s. Blanchonet (Francja 1925).

W dniu 4 lipca 1925 r. w Warszawie drużyna W. T. C. w składzie: Lange, Podgórski, Szymczyk, Oksiutycz, pobiła istniejący od r. 1920 rekord olimpijski w biegu drużynowym na 4000 m. (5:11,2) osiągając czas 5 min. 9 sek.

Lawn - Tennis (str. 207). Wyniki walki o Davis Coup 1925. W pierwszej rundzie Szwecja—Szwajcaria 3:2, Anglja—Polska 5:0, Holandja—Czechy 3:2, Włochy—Portugalja 4:1, Danja—Rumunja 4:1, Francja—Węgry 4:1, Austrja—Irlandja 4:1, Indje—Belgja 3:2. W drugiej rundzie: Francja—Włochy 5:0, Holandja—Szwecja 5:0, Indje—Austrja 3:0, Anglja—Danja 3:0. W półfinale: Holandja—Indje 4:1, Francja—Anglja 5:0. W finale grupy europejskiej: Francja—Holandja 4:1.

W turnieju w Wimbledon zakończonym w lipcu 1925 r. mistrzostwo świata w singlu pań zdobyła Zuzanna Lenglen, bijąc w finale Angielkę, miss Fry (6:2 i 6:0). Mistrzostwo w singlu panów zdobywa Francuz Lacoste, bijąc w finale swego rodaka Borotrę w 4-ch setach: 6:3, 4:6, 8:6. Pierwsze miejsce w doublu pań zdobyła para — Leglen—Ryan. Pierwsze miejsce w mixt-doublu zdobyła para Leglen—Borotra. W doublu panów — pierwsze miejsce zdobyła para Francuzów — Lacoste—Borotra.

Lekka Atletyka (str. 209). W ostatnich tygodniach osiągnięto kilka wyników lepszych od rekordów światowych. W szczególności Hubbard (U. S. A.) skoczył w dal 7.896 m., Osborn (U. S. A.) skoczył wwyż 2.07 m., zaś Hart-ranft (U. S. A.) w rzucie dyskiem osiągnął 50 m. 29 cm. Osiągnięto również kilka wyników lepszych od rekordów Polski. W szczególności 21 czerwca 1925 r. w Warszawie na zawodach A. Z. S-u Foryś (Polonia) w biegu na 1500 m. osiągnął 4 m. 15,5 s., zaś Łukaszewicz (Polonia) w biegu na 10.000 m. 34 m. 10 s.

17 i 18 lipca odbyły się w Warszawie zawody o **Mistrzostwo Pań na rok 1925**, przy udziale 30 zawodniczek, wyłącznie z Warszawy. Wyniki:

Bieg na 60 m.: 1) Sadkowska (Sok.) 8,4 s., 2) Gorlofówna (A. Z. S.), 3) Woynarowska (A. Z. S.)

Bieg na 100 m.: 1) Czajkowska (Sok.) 14 sek. (rek. Pol.), 2) Sadkowska (Sok.), 3) Gorlofówna (A. Z. S.).

Bieg na 250 m.: 1) Czajkowska (Sok.) 37,8 sek. (rek. Pol.), 2) Gorlofówna (A. Z. S.), 3) Woynarowska (A. Z. S.).

Bieg z płotkami 65 m.: 1) Sadkowska (Sok.) 11,8 sek., 2) Schabińska (Sok.), 3) Kielichówna (Pol.).

Stafeta 4 × 75 m.: 1) Sokół I (Czajkowska, Złotnicka, Lubecka, Sadkowska) 42,5 sek. (rek. Pol.), 2) A. Z. S. o 1,5 m., 3) Sokół II.

Skok w dal: 1) Sadkowska (Sok.) 4 m. 61, 2) Jabłczyńska (A. Z. S.) 4 m. 54, 3) Lubecka (Sok.) 4 m. 39.

Skok w wyż: 1) Tabcrowszczowa (Sok.) 1 m. 32, 2) Schabińska (Sok.) 1 m. 32, 3) Konopacka (A. Z. S.) 1 m. 28. Poza konkursem Taborowiczówna skoczyła 1 m. 35 (rek. Pol.).

Rzut dyskiem: 1) Konopaoka (A. Z. S.) 26 m. 29,
2) Henclewska (Sok.) 22 m. 87, 3) Brandtówna (A. Z. S.)
21 m. 90.

Rzut kulą (3,628 kg.): 1) Konopacka (A. Z. S.) 9 m.
805 (rek. Pol.), Jabłczyńska (A. Z. S.) 8,39 m., 3) Brandtówna
(A. Z. S.) 8.04 m.

Rzut oszczepem (600 gr. rzut kascyczny): 1) Henc-
lewska (Sok.) 23.40 m., 2) Kropacka (A. Z. S.) 22.86 m., 3)
Jabłczyńska (A. Z. S.) 22.39 m

W ogólnem zestawieniu pierwsze miejsce zajął
Sokół (34 punkty), drugie A. Z. S. (24 p.), trzecie Polonia
z 1 punktem. Warszawianka nie zdobyła żadnego punktu.
Pozostałe kluby w zawodach nie brały udziału.

Marsz Kadrówki (str. 228) szlakiem Kraków—Miechów—
Jędrzejów—Kielce w r. 1925 w dniach 6 i 8 sierpnia zgroma-
dził na starcie w Krakowie 14 drużyn, 182 zawodników, z cze-
go do Kielc w komplecie przybyło 9 drużyn, 167 zawodników.
Pierwsze miejsce osiągnęły: 1) Kraków 18 godzin 18 min. 8 s.,
2) Sanok 19 g. 29 m. 2 s., 3) Warszawa 19 g. 58 m. 42 s. Zawo-
dy indywidualne na przestrzeni Jędrzejów — Kielce na prze-
strzeni 38 km. wygrali: 1) Kmicic Wł. z Krakowa 4 g. 1 m. 44
s. (rekord dystansu), 2) Wójtowicz Wł. z Sanoka 4 g. 4 m. 15
s., 3) Bogacki P. z Katowic 4 g. 4 m. 55 s. *

Wioślarstwo (str. 269). Zawody o mistrzostwo Pol-
s k i n a r. 1925 odbyły się w Bydgoszczy 9 sierpnia. Mi-
strzostwo zdobyli: a) na j e d y n k a c h: 1) A. Osiecimski-
Czapski w 6 m. 47 s., 2) Naumenko (W. K. W.) 6:54, 3) W. Dłu-
goszewski (A. Z. S. Kraków), b) n a c z w ó r k a c h: 1) A. Z.
S. Warszawa (L. Kulej, K. Niezabitowski, P. Kurnicki, O. Gor-
działkowski, sternik W. Nadratowski) 6 m. 18.6 s., 2) Koło
Wioślarzy Warszawskich 6:20.6. Przez zdobycie mistrzostwa po
raz trzeci zdobył A. Z. S. na własność puchar Sokoła Krakow-
skiego, c) n a ó s e m k a c h: 1) A. Z. S. Warszawa, (L. Kulej,
St. Cybulski, L. Lutyk, J. Łaszewski, Ł. May H. Niezabitow-
ski, P. Kurnicki, O. Gordziałkowski, sternik J. Mazurek) w 5
m. 29 s., 2) Tryton Poznań 5:32, 3) W. T. W., 4) Koło W. W.

Równocześnie z zawodami o mistrzostwo odbyły się w
Bydgoszczy r e g a t y z w i ą z k o w e, przy których pierwsze
ragrody zdobyli: a) w biegu ósemek młodszych Tryton z Poz-
nania 5:30.2, b) w biegu czwórek półwyciągowych Bydgoskie

Tow. Wioślarskie w 6:41, c) w jedynkach młodszych J. Lisicki (W. T. W.) w 6:46, d) w biegu czwórek półwysięgowych młodszych Toruński Klub Wioślarski w 6:30.6, e) w biegu czwórek młodszych Koło Wioślarzy Warszawskich 6:17, f) w biegu czwórek półwysięgowych dębowych nowicjuszy Gdański Klub Wioślarzy w 6:59, g) w biegu dwójek podwójnych W. Okniński i A. Osiecimski - Czapski (W. T. W.) w 6:16, h) w biegu czwórek nowicjuszy Bydgoskie Tow. Wioślarskie 6:14. Długość toru wynosiła 1650 m. Tradycyjny bieg czwórek pań nie odbył się z braku zgłoszeń.

VII. STATUT

ZWIAZKU POLSKICH ZWIAZKÓW SPORTOWYCH

w brzmieniu uchwalonem na Walnem Zgromadzeniu
dn. 28 marca 1925 r.

NAZWA, SIEDZIBA, ZAKRES TERYTORJALNY I CHARAKTER PRAWNY.

§ 1. Polskie Związki Sportowe zrzeszają się i powołują do życia jako swą najwyższą organizację sportową w Polsce „Związek Polskich Związków Sportowych” (w skróceniu Z. Z.). Zarząd Z. Z. jest zarazem Polskim Komitetem Olimpijskim.

W stosunkach z zagranicą obok nazwy polskiej używa Z. Z. nazwy francuskiej „Union des Federations Sportives de Pologne”.

§ 2. Siedzibą Z. Z. jest Warszawa, a terenem działalności Rzeczpospolita Polska z zachowaniem miejscowych praw o stowarzyszeniach.

§ 3. Z. Z. stanowi osobę prawną i korzysta z całej pełni praw cywilnych w Państwie.

CELE I ŚRODKI.

§ 4. Celem Z. Z. jest popieranie sportu amatorskiego w Polsce przez:

a) przestrzeganie zachowywania w Polsce zasad przyjętych ogólnie w międzynarodowym sporcie amatorskim, tak w sprawach organizacyjnych, jak i technicznych,

b) szerzenie zrozumienia znaczenia sportu u władz i społeczeństwa, oraz staranie o uzyskanie poparcia władz.

c) wyłączną reprezentacją zrzeszonego w Z. Z. sportu polskiego jako całości wobec władz i zagranicy,

d) ułatwianie współpracy polskich związków sportowych, kontrola nad działalnością zrzeszonych w Z. Z. związków i rozstrzyganie sporów między nimi,

e) przygotowywanie udziału sportu polskiego w międzynarodowych Igrzyskach Olimpijskich,

f) organizację i opiekę nad działami sportu niezrzeszonymi jeszcze w związki.

§ 5. Do osiągnięcia powyższych celów dążyć będzie Z. Z. z zachowaniem obowiązujących praw i przepisów przez:

a) ustalanie norm organizacyjnych życia sportowego w Polsce,

b) przedkładanie władzom rządowym i samorządowym wniosków w sprawie potrzebnych dla rozwoju sportu ustaw, rozporządzeń i zarządzeń,

c) wyjednywane poparcia państwowego dla sportu w formie pożyczek bezprocentowych, zniżek kolejowych, cłowych, zwolnienia zawodów sportowych od podatków i t. d.,

d) utrzymywanie kontaktu ze sportem zagranicznym w sprawach dotyczących całokształtu sportu polskiego,

e) utrzymywanie stałego stosunku z Międzynarodowym Komitetem Olimpijskim, oraz pośredniczenie między nim, a Polskimi Związkami Sportowymi.

f) współdziałanie z poszczególnymi związkami sportowymi w Polsce, celem przygotowania reprezentantów danej gałęzi sportu na Igrzyska Olimpijskie,

g) gromadzenie potrzebnych funduszy,

h) propagandę idei olimpijskiej w Polsce słowem i drukiem,

i) popieranie wychowania fizycznego młodzieży,

j) ofiarowywanie nagród honorowych dla państwowych mistrzostw sportowych,

k) inicjatywę w organizowaniu i urządzaniu sportowych kongresów, zjazdów, kursów, wystaw, zawodów państwowych i międzynarodowych,

l) wydawanie i popieranie literatury sportowej,

ł) propagandę prasową na rzecz rozwoju sportu w Polsce,

m) budowanie, utrzymywanie lub dzierżawienie stadionu, boisk sportowych, hal, pływalni i t. d.,

n) popieranie przemysłu sportowego i spółdzielni sportowych,

o) wprowadzanie nowych gałęzi sportu do Polski,

p) podział funduszków zyskiwanych na rozwój sportu w Polsce między poszczególne polskie związki sportowe,

r) wszelkie inne środki jakie okażą się wskazane dla osiągnięcia celów Z. Z.

CZŁONKOWIE.

§ 6. Członkowie Z. Z. dzielą się na: zwyczajnych i nadzwyczajnych.

§ 7. Członkami zwyczajnymi Z. Z. mogą być:

a) polskie związki poszczególnych działów sportu, posiadające zatwierdzony przez władze statut,

b) towarzystwa sportowe, uprawiające gałąź sportu narazie jeszcze niezrzeszoną w związek, obejmujące swymi oddziałami terytorjum całego Państwa, o ile Towarzystwo to ma zatwierdzony statut, oraz odpowiada warunkom przyjęcia do federacji międzynarodowej odnośnej gałęzi sportu.

§ 8. Jako polski związek sportowy w rozumieniu niniejszego statutu, może być uznany tylko ten związek, który w statucie swym dopuszcza jako członków wszystkie kluby w Polsce, uprawiające dany sport, oraz który jest członkiem odpowiedniego związku międzynarodowego, o ile taki istnieje.

§ 9. Członkiem nadzwyczajnym może być każde towarzystwo sportowe w Polsce o charakterze lokalnym, posiadające statut zatwierdzony przez władze, a uprawiające dział sportu niezrzeszony dotychczas w związek. Dla członków nadzwyczajnych jest Z. Z. czasowo ich najwyższą władzą o charakterze polskiego związku danej gałęzi sportu. Z chwilą założenia odnośnego związku, członkowie nadzwyczajni uprawiający daną gałąź sportu, przestają być temsamem członkami Z. Z.

§ 10. Członków przyjmuje tymczasowo Zarząd, a przyjęcie względnie odmowę zatwierdza Walne Zgromadzenie.

§ 11. Członkowie zwyczajni mają prawo wysyłania na

Walne Zgromadzenie delegatów z głosem stanowczym i prawo żądania zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Członkowie nadzwyczajni mają jedynie prawo wysyłania na Walne Zgromadzenie delegatów z głosem doradczym.

Inne prawa członków wynikają ze szczegółowych postanowień tego statutu (§§ 23, 25 i 37).

§ 12. Członkowie obowiązani są do popierania celów Z. Z., przestrzegania postanowień statutu, norm organizacyjnych życia sportowego, uchwał i zarządzeń władz Z. Z., oraz płatnia wkładek i opłat przewidzianych statutem.

§ 13. Wpisowe wynosi 50 złotych. Wkładka roczna członków zwyczajnych jest różna, stosownie do ilości głosów, jaka danemu związkowi przysługuje na Walnym Zgromadzeniu Z. Z. (§ 23) i wynosić ona będzie 30 złotych za każdy głos. Opłata członków nadzwyczajnych wynosi 50 złotych rocznie.

§ 14. Członkowie, którzy wkładki członkowskiej nie uiszczą w ciągu pierwszego półrocza każdego roku administracyjnego, nie mogą wykonywać praw członkowskich, aż do czasu wyrównania zaległych wkładek.

§ 15. Członkiem Z. Z. przestaje się być:

a) skutkiem rozwiązania się danego związku,

b) skutkiem wystąpienia, które nie uwalnia od opłacenia wkładek za rok bieżący,

c) skutkiem wykluczenia, które może być wówczas zarządzone, jeżeli członek stale wykracza przeciwko interesom Z. Z. lub obowiązkom, określonym w § 12. Wniosek na wykluczenie członka może postawić tylko Zarząd, Walne Zgromadzenie załatwia go większością $\frac{2}{3}$ głosów,

d) członkowie nadzwyczajni, oraz członkowie zwyczajni, wymienieni w § 7 lit. b), będą skreśleni z listy członków Z. Z., o ile dla danej gałęzi sportu utworzy się polski związek sportowy.

MAJĄTEK I FUNDUSZE Z. Z.

§ 16. Fundusze Z. Z. składają się z wpisowego, wkładek i opłat członków, procentów od zawodów sportowych, których wysokość uchwała Walne Zgromadzenie, dochodów z urządzeń i przedsiębiorstw Z. Z., darów i subwencji.

§ 17. Majątek Z. Z. dzieli się na fundusz zakładowy, fundusz olimpijski i kapitał obrotowy.

Do funduszu zakładowego należą wszystkie nieruchomości Z. Z., oraz kwoty specjalnie przez ofiarodawców na ten cel przeznaczone.

Na fundusz olimpijski składają się wszystkie dochody zebrane specjalnie na przygotowanie i wysłanie reprezentacji polskiego sportu na międzynarodowe Igrzyska Olimpijskie, a funduszu tego na inne cele użyć nie można.

§ 18. Funduszem zakładowym dysponuje Walne Zgromadzenie, funduszem olimpijskim i funduszem obrotowym Zarząd Z. Z., który może dla zwiększenia funduszu olimpijskiego powołać specjalną komisję.

ROK ADMINISTRACYJNY.

§ 19. Rok administracyjny Z. Z. zaczyna się 1-go stycznia każdego roku.

W Ł A D Z E Z. Z.

§ 20. Władze Z. Z. stanowią:

- a) Walne Zgromadzenie,
- b) Zarząd i jego Komitet Wykonawczy,
- c) Komisja Rewizyjna.

WALNE ZGROMADZENIE.

§ 21. Jako najwyższa uchwalająca i kontrolująca władza Z. Z. zbierać się będzie najmniej raz do roku Walne Zgromadzenie.

Walne Zgromadzenia bywają zwyczajne i nadzwyczajne.

Zwyczajne odbywać się mają corocznie w ciągu pierwszego kwartału dla przyjęcia do wiadomości sprawozdania Zarządu, udzielenia mu absolutorium, wybrania członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej, udzielania im dyrektyw postępowania w sprawach zasadniczych, oraz rozpatrzenia wniosków Zarządu i członków.

§ 22. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenia mają być zwoływane w razie potrzeby skonstatowanej przez poprzednie Walne Zgromadzenie, przez Zarząd, na żądanie Komisji Rewizyjnej, lub na żądanie członków zwyczajnych, reprezentujących trzecią część głosów, obliczonych według § 23, przedłożone na piśmie. W tym wypadku należy nadzwyczajne Walne

Zgromadzenie zwołać najpóźniej w ciągu 6-ciu tygodni po przedstawieniu żądania.

§ 23. W pierwszym roku przynależności do Z. Z. każdemu z członków zwyczajnych przysługuje prawo do 2 głosów na Walnem Zgromadzeniu. W latach następnych ilość głosów członków zwyczajnych zależną jest od ilości towarzystw należących do Związku, w szczególności:

Związkom (§ 7 lit a) liczącym	do	10 towarzystw	przysługiwać będzie	2 głosy
"	"	11— 20	"	3 "
"	"	21— 40	"	4 "
"	"	41— 100	"	5 "
"	"	101 - 200	"	6 "
"	"	201— 400	"	7 "
"	"	401 - 700	"	8 "
"	"	701 - 1000	"	9 "
"	"	ponad 1001	"	10 "

Ilość głosów członków zwyczajnych, wymienionych w § 7 lit. b) zależną jest od liczby ich członków, przyczem każde 1000 członków uważane jest za 10 towarzystw, wedle powyżej podanej tablicy.

§ 24. Delegatom członków zwyczajnych przysługuje na Walnem Zgromadzeniu głos stanowczy.

Delegaci winni być zaopatrzeni w pisemne pełnomocnictwa, w których ma być wskazane, który z delegatów jest upoważniony do głosowania imieniem Związku.

Niedopuszczalną jest kumulacja głosów różnych związków.

§ 25. Członkowie nadzwyczajni mają prawo do wysłania jednego delegata z głosem doradczym.

§ 26. Z głosem doradczym mają prawo brania udziału w Walnem Zgromadzeniu członkowie Zarządu i Komisji Rewizyjnej Z. Z.

§ 27. Do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:

a) nadawanie kierunku działalności Z. Z., uchwalanie dyrektyw dla Zarządu i programu jego działalności,

b) ustalanie zasadniczych norm organizacyjnych życia sportowego w Polsce, o ile nie dotyczą one wyłącznie pewnych gałęzi sportu,

- c) wybór przewodniczącego Z. Z., członków Zarządu, ich zastępców oraz członków Komisji Rewizyjnej,
- d) przyjęcie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności za rok ubiegły, uchwalenie mu absolutorjum na wniosek Komisji Rewizyjnej, oraz uchwalenie preliminarza budżetowego na rok administracyjny na wniosek skarbnika,
- e) rozporządzanie funduszem zakładowym i alienacja nieruchomości Z. Z.,
- f) zmiana statutu,
- g) likwidacja Z. Z.,
- h) sprawy specjalne zastrzeżone przez niniejszy statut Walnemu Zgromadzeniu.

§ 28. Walne Zgromadzenia będą zwoływane przez Zarząd, przez zawiadomienia pisemne, rozesłane poleconymi listami na miesiąc przed terminem do wszystkich członków zwyczajnych, przyczem ma być podany porządek dzienny proponowany przez Zarząd.

§ 29. Do ważności obrad Walnego Zgromadzenia potrzebnem jest jego zwołanie wedle § 28 oraz obecność takiej liczby delegatów członków zwyczajnych, aby reprezentowali oni przynajmniej połowę głosów, obliczonych wedle § 23.

O ile w pierwszym terminie nie zbierze się potrzebny komplet, może być równocześnie wyznaczony drugi termin, w którym do kompletu wystarczy obecność delegatów, reprezentujących trzecią część głosów, obliczonych według § 23. Jeżeli i taki komplet nie jest obecny, Walne Zgromadzenie nie odbywa się, a jego kompetencja w sprawach objętych porządkiem dziennym przechodzi na Zarząd Z. Z.

§ 30. Obradom Walnego Zgromadzenia przewodniczy prezes Z. Z., ewentualnie jeden z wiceprezesów.

§ 31. Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają bezwzględną większością głosów, a jedynie do wykluczenia członka, zmiany statutu, oraz likwidacji Z. Z. potrzeba większości $\frac{2}{3}$ głosów. Głosowanie w sprawach osobistych odbywa się kartkami. W razie wątpliwości może przewodniczący zarządzić głosowanie imienne. Na żądanie delegatów reprezentujących 10 głosów, można w każdej sprawie merytorycznej zarządzić głosowanie tajne.

§ 32. Prawo stawiania wniosków na Walnem Zgromadzeniu ma tylko Zarząd, Komisja Rewizyjna, oraz należący

do Z. Z. członkowie zwyczajni. Wnioski Zarządu mają być roz-
zesłane członkom zwyczajnym wraz z porządkiem dziennym,
zaś wnioski członków muszą być Zarządowi zgłoszone na piś-
mie najpóźniej na 15 dni przed terminem Walnego Zgroma-
dzenia do zaopinjowania, a ich odpisy przesłane równocześnie
wszystkim członkom zwyczajnym Z. Z. W przeciwnym razie
jako wniosek nagły mogą być przedmiotem obrad tylko o ty-
le, o ile wniesie je na piśmie przez swych delegatów którykol-
wiek z członków zwyczajnych, a za nagłością oświadczy się
większość $\frac{2}{3}$ Walnego Zgromadzenia. Wnioski nagłe nie mo-
gą dotyczyć zmiany statutu, ani likwidacji Z. Z.

§ 33. Wnioski o zmianę statutu mogą być postawione
tak przez Zarząd, jak i przez członków zwyczajnych, lecz mu-
szą one być zgłoszone przynajmniej na 3 miesiące przed termi-
nem Walnego Zgromadzenia. Wnioski postawione później mo-
gą być traktowane dopiero na Zwyczajnym Walnem Zgroma-
dzeniu w następnym roku, o ile nie zachodzą warunki zwołania
nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Z A R Z Ą D.

§ 34. Organem wykonawczym Z. Z. jest Zarząd, który
składa się z prezesa i 18 członków Zarządu, wybranych na
t:zy lata przez Walne Zgromadzenie. Z pośród nich sam Za-
rząd wybiera najpóźniej w ciągu dwóch tygodni po Walnem
Zgromadzeniu dwóch wiceprezesów, sekretarza i skarbnika z
pośród członków stale zamieszkałych w Warszawie.

Pozatem wybiera Walne Zgromadzenie corocznie 6-ciu
zastępców członków Zarządu z pośród osób stale zamieszka-
łych w Warszawie.

§ 35. Z pośród 18 członków Zarządu ustępuje corocznie
sześciu, a to w pierwszych dwóch latach oznaczeni losem, zaś
w następnych według kolejności wyboru. W ich miejsce prze-
prowadza się na Walnem Zgromadzeniu wybory uzupełniające.

Wybór prezesa dokonywa się co trzy lata.

§ 36. Z urzędu wchodzi w skład Zarządu delegat Polski
do Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego.

§ 37. W posiedzeniach Zarządu biorą udział z głosem do-
radczym:

a) Delegaci członków zwyczajnych, po jednym od każdego związku,

b) Kierownik biura Z. Z.

c) Osoby zaproszone przez Zarząd.

§ 38. Zwyczajne posiedzenia Zarządu odbywają się przynajmniej raz na dwa miesiące. Do ważności uchwał potrzebną jest obecność przynajmniej 10-ciu członków Zarządu, względnie ich zastępców.

Zastępcom przysługuje na posiedzeniu głos doradczy, zaś głos stanowczy jedynie w razie braku kompletu członków Zarządu. Zarząd określi osobnym regulaminem w jaki sposób zastępcy mają brać udział w obradach Zarządu.

§ 39. Zarząd załatwia wszelkie czynności Z. Z. wynikające ze statutu, a nie zastrzeżone dla Walnego Zgromadzenia, lub Komisji Rewizyjnej.

W szczególności kieruje Zarząd sprawami bieżącymi Z. Z., przestrzega wykonania uchwał Walnego Zgromadzenia, przedstawia dyrektywy dla Komitetu Wykonawczego oraz rozstrzyga spory między członkami Z. Z.

§ 40. W stosunku do związków, wykraczających przeciwko postanowieniom niniejszego statutu, uchwałom Walnych Zgromadzeń, lub normom organizacyjnym życia sportowego ma Zarząd Z. Z. prawo:

a) czasowego zawieszenia w prawach członka Z. Z.,

b) wydania zakazu uczestniczenia w Igrzyskach Olimpijskich.

§ 41. O ile który ze Związków, należących do Z. Z., działa na szkodę sportu polskiego lub nie rozwija należytej działalności, a jego Zarząd nie zbiera się na posiedzenia, Zarząd Z. Z. ma prawo zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia jego członków.

§ 42 Członek Zarządu, który bez usprawiedliwienia nie zjawi się na trzech po sobie następujących posiedzeniach Zarządu, względnie członek Komitetu Wykonawczego, który bez usprawiedliwienia nie zjawi się na trzech po sobie następujących posiedzeniach Komitetu Wykonawczego, może być przez Zarząd skreślony z listy członków Zarządu.

O ile w ciągu roku administracyjnego ustąpi któryś z członków Zarządu, Zarząd ma prawo kooptacji na opróżnione miejsce na czas do najbliższego Walnego Zgromadzenia. Je-

dynie w razie ustąpienia prezesa Z. Z. musi być zwołane Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie.

§ 43. Odwołanie od uchwał Zarządu do Walnego Zgromadzenia musi być wniesione pisemnie najpóźniej w terminie trzech tygodni od dnia doręczenia uchwały na piśmie. Niema ono mocy wstrzymującej.

§ 44. Zarząd kieruje się regulaminem, który sam uchwała.

KOMITET WYKONAWCZY.

§ 45. Dla załatwiania spraw bieżących wybrany będzie przez Zarząd Komitet Wykonawczy, do którego oprócz prezesa, wiceprezesów, sekretarza honorowego i skarbnika wędą członkowie Zarządu stale mieszkający w Warszawie. Delegaci członków nie będą zapraszani na posiedzenia Komitetu Wykonawczego.

§ 46. Komitet Wykonawczy będzie załatwiał sprawy bieżące Z. Z. w duchu uchwał i dyrektyw Zarządu, w swych pracach kierować się będzie regulaminem ułożonym przez siebie, a zatwierdzonym przez Zarząd. Na posiedzenia winien się zbierać przynajmniej dwa razy w miesiącu.

§ 47. Komitet Wykonawczy może powoływać do życia komisje, jakie uzna za potrzebne do swej działalności. Ich członkami mogą być także osoby nie należące do Zarządu, ale przewodniczącym może być tylko członek Zarządu.

§ 48. Od orzeczeń Komitetu Wykonawczego istnieje odwołanie do Zarządu, którego analogicznie dotyczą postanowienia § 43.

REPREZENTACJA Z. Z.

§ 49. Z. Z. reprezentują nazewnętrz prezes i sekretarz honorowy, względnie ich zastępcy, którzy też podpisują wszelkie pisma Z. Z., jakoteż akty prawne zawierane w jego imieniu.

PREZES Z. Z.

§ 50. Prezes przewodniczy Walnemu Zgromadzeniu i posiedzeniom Zarządu, aprobnuje wszelkie wydatki Z. Z., uchwalone przez Walne Zgromadzenie lub Zarząd, kieruje czynnościami Zarządu oraz biura Z. Z., zwołuje Walne Zgro-

adzenia i posiedzenia Zarządu, przesierzeżę wykonania postanowień statutu, regulaminów, oraz uchwał Walnego Zgromadzenia i Zarządu, ma kontrolę nad stanem kasy i powadzeżiem ksiąg oraz majątkiem Z. Z., a wreszcie wraz z sekretarzem podpisuje protokóły posiedzeżę.

WICEPREZESI Z. Z.

§ 51. Pierwszy wiceprezes zastępuje prezesa w razie nieobecności.

Drugi wiceprezes zastępuje prezesa w razie nieobecności I-go wiceprezesa.

SEKRETARZ HONOROWY.

§ 52. Sekretarz, względnie jego zastępcę, przygotowuje wszelkie pisma i ogłoszenia Z. Z., podpisuje je wraz z prezesem, prowadzi protokóły z posiedzeżę, kopjał listów, inwentarz zbiorów i archiwum Z. Z.

SKARBNIK.

§ 53. Skarbnik prowadzi księgu rachunkową Z. Z., lokuje i przechowuje w myśl uchwał Zarządu fundusze Z. Z. i dokumenty pieniężne, oraz umowy tyczące nieruchomości, ściągę wkładki i opłaty członków i wszelkie inne wpływy pieniężne, czyni wypłaty w granicach uchwał Zarządu za asygnatę prezesa, zarządza majątkiem Z. Z., a wreszcie przedkłada Zarządowi na kaźdem posiedzeniu zwyczajnem rachunek dochodów i wydatków, zaś z końcem kaźdego roku administracyjnego sporządza zamknięcie rachunkowe z roku ubieglęgo i preliminarz budżetu na rok przyszły.

KANCELARJA Z. Z.

§ 54. Zarząd ma prawo przyjmować płatnych funkcyjnaruszów Z. Z., którzy stanowie będą jego kancelarję. Na czele jej stoi kierownik biura, który prowadzi biuro Z. Z., oraz dopomaga sekretarzowi honorowemu w jego pracy. Jego prawa i obowiązki ustala Zarząd. Płatni funkcyjnarusze Z. Z. na żądanie przewodniczącego mają obowiązek brać z glosem doradczym udział w posiedzeniach Zarządu Komitetu Wykonawczego i Komisji

KOMISJA REWIZYJNA.

§ 55. Komisja Rewizyjna składa się z trzech członków wybranych na rok przez Walne Zgromadzenie zwykłą większością głosów. Jest ona upoważniona do nadzoru i kontroli rachunkowej nad wszystkimi organami Z. Z. i ma prawo żądać w każdym czasie od nich objaśnień co do działalności finansowej. Przynajmniej raz na rok przed Walnym Zgromadzeniem sprawozdawczym ma obowiązek sprawdzić księgi kasowe i stan majątkowy Z. Z., sporządzić odnośny protokół i przedstawić Walnemu Zgromadzeniu wniosek w sprawie udzielenia absolutorjum Zarządowi.

ROZWIĄZANIE Z. Z.

§ 56. Rozwiązanie Z.Z. może nastąpić tylko na skutek uchwały Walnego Zgromadzenia powziętej większością $\frac{2}{3}$ głosów. Wniosek o likwidację musi wpłynąć na piśmie do Zarządu najpóźniej na trzy miesiące przed Walnym Zgromadzeniem. W razie likwidacji majątek Z. Z. przekazuje się stosownie do uchwały likwidacyjnego Walnego Zgromadzenia na rzecz polskich towarzystw sportowych, lub wychowania fizycznego.

O ile rozwiązanie Z. Z. nastąpiłoby w sposób inny, aniżeli przez uchwałę Walnego Zgromadzenia, jego majątek przechodzi na rzecz tych członków zwyczajnych, którzy do niego należeli w chwili rozwiązania, przyczem dzieli się go w stosunku proporcjonalnym do ich głosów na Walnym Zgromadzeniu, obliczonych według § 23.

Na zasadzie postanowienia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 20 czerwca 1925 r. Nr. B. B. 3528/25 wciągnięto do rejestru stowarzyszeń i związków. Nr. 1350 związek pod nazwą „Związek Polskich Związków Sportowych”

Warszawa dn. 22 czerwca 1925 r.

Minister Spraw Wewnętrznych
(—) OLPIŃSKI
Podsekretarz Stanu

Polska olimpijska drużyna piłki nożnej.

Stoją od lewej ku prawej: Fryc (Cracovia), Reyman (Wista), Katusza (Cracovia), Cyll (L.K.S.), Sperling (Cracovia), Kuchar (Pogoń), Bacz (Pogoń), bramkarz Wisniewski (Wista) siedzą: Szejda (Warta), Styczeń (Cracovia), Cichowski (Cracovia).

OLJ TEK
UNIWIAGIELL.
STUDJUM WYCH. FIZ. F

*Drużyna „Wisły” w Krakowie.
Mistrz piłki nożnej okręgu krakowskiego.*

*Drużyna piłki nożnej K. S. „Pogoń” we Lwowie
Mistrz Polski w r. 1922 i 1923, mistrz okręgu lwowskiego w r. 1924.*

Drużyna piłki nożnej K. S. Polonia w Warszawie.

Mistrz piłki nożnej okręgu warszawskiego

Fot. Jan Ryś.

*Drużyna rugby K. S. Orła Białego w Warszawie. Fot. J. Berman w Bukareszcie.
najlepsza drużyna rugby w Polsce.*

*Mjr. Komorowski na Amonie.
Polski jeździec olimpijski.*

Ppułk. Römmel (I p. szwol.)

*Zdobywca szóstego miejsca na Zawodach hipplez-
nych w skokach na Olimpiadzie Paryskiej 1924.*

*Rtm. Adam Królikiewicz (1 p. szwol.) na Piądorze.
zdobywca trzeciego miejsca w zawodach o Nagrodę Narodów na Olimpiadzie
Paryskiej, zdobywca kilku pierwszych nagród na międzynarodowych zawo-
dach hipicznych w Nicei 1924 i 1925.*

*Zwycięzynie w olimpijskich walkach pań na florety:
od lewej panie: Herscher (Danja), Osler i Barding (Danja), Freeman i Davis
(Anglja), Taru (Węgry).*

*Najlepsi pływacy świata, mistrze olimpijscy 1924 r.
Od lewej: 1) Charlton (Australja), 2) Johnny Weissmüller (U. S. A.), 3) Arne Borg
(Szwecja).*

Olimpijskie pływaczki U. S. A. w Paryżu 1924.

Wśród nich szereg mistrzyń olimpijskich i rekordzistek świata: 1) Marta Norelius, 2) Sybil Bauer, 3) Ethel Lackie, 4) Marietchen Wehselau, 5) Gertrude Ederle, 6) Helen Wainright, 7) Caroline Flitscher, 8) Allen Riggins, 9) Caroline Smith, 10) Helen Meany, 11) Euphrosine Donnelly, 12) Agnes Geraghty, 13) Betty Becker.

*I drużyna piłki nożnej Łódzkiego Klubu Sportowego.
Mistrz okręgu łódzkiego na rok 1924. Od lewej stoją: Fejer, Ałaszewski, Fischer,
Piotrowski, Gabryel, Sędz; siedzą: Miller, Karasiak, Otto, Lange, Cyl, Nowakowski.*

*K. S. Pogoń w Wilnie.
Mistrz okręgu wileńskiego piłki nożnej na rok 1924.*

*Drużyna Urugwaju Paryż 1924 r.
Mistrzostwo świata i mistrzostwo olimpijskie piłki nożnej 1924—1928.*

*I Drużyna Piłki Nożnej K. S. Warta w Poznaniu.
Mistrz okręgu poznańskiego na rok 1924.*

Polska olimpijska drużyna szermiercza.

od lewej: dr. Ader, K. Winkler, E. Vambora, por. Zabielski, A. Pappé, T. Frydrych, A. Małecki, insp. W. Sobolewski.

Polska strzelecka drużyna olimpijska.

Sledzą: pułk. W. Marjański i mjr. K. Klerzkowski. Stoją od lewej: kpt. Gościewicz, por. Waszkiewicz, por. Borzowski, kpr. Świątek, kpt. Brożek i por. Kawalczewski.

Najlepsi sprinterzy amerykańscy:

*od lewej: 1) Scholz, zwycięzca biegu na 200 m. na Olimpijdzie Paryskiej,
2) Paddock, rekordzista świata w biegach od 100 y. do 300 m.*

Polscy wioślarze olimpijscy.

od lewej: Brzozowski Antoni, Fronczak Henryk, trener Hoffman Ryszard, Kawalec Edmund, Szawara Józef (Koło Wioślarzy Warszawskich).

Czwórka Bydgoskiego Tow. Wioślarskiego.

Mistrzostwo Polski w latach 1920, 1921, 1923. Sternik Stanisław Stemiłkowski, osada: L. Twardowski, W. Płużalski, B. Golc, P. Twardowski. Fot. Hänel.

Ósemka Warszawskiego Tow. Wioślarskiego.

Mistrzostwo Polski na 1924 i nagroda Prezydenta Rzeczypospolitej, na regatach w Bydgoszczy. Sternik L. Majewski, osada: J. Włónowski, J. Lisicki, A. Kuncewicz, S. Wądołowski, Olaszewski, W. Okniński, J. Kozłowski, K. Kitzman.

*Osada Klubu Wioślarek Warszawskich.
Budgoszcz 1923. Zwycięstwo w biegu pań (czwórki ze sternikiem), na regatach
polskich,*

*Czwórka Akademickiego Związku Sportowego w Warszawie.
Mistrzostwo Polski w wioślarstwie na rok 1924. Otto Gordziałkowski, Henryk
Niezabitowski, Piotr Kurnicki, Stefan Piątkowski, sternik Władysław Nadratowski.*

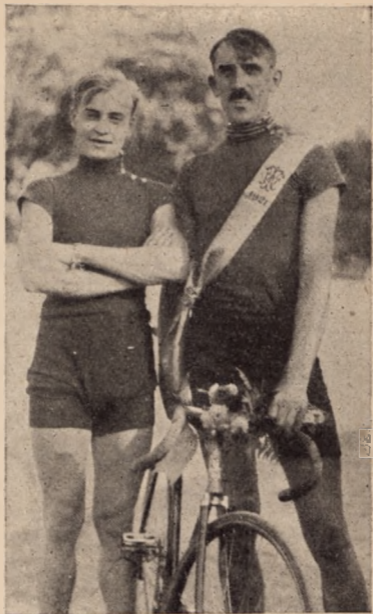
*Alfons Förster (Akad. Zw. Sport. Poznań)
mistrz Polski w lawn tennisie 1924.*

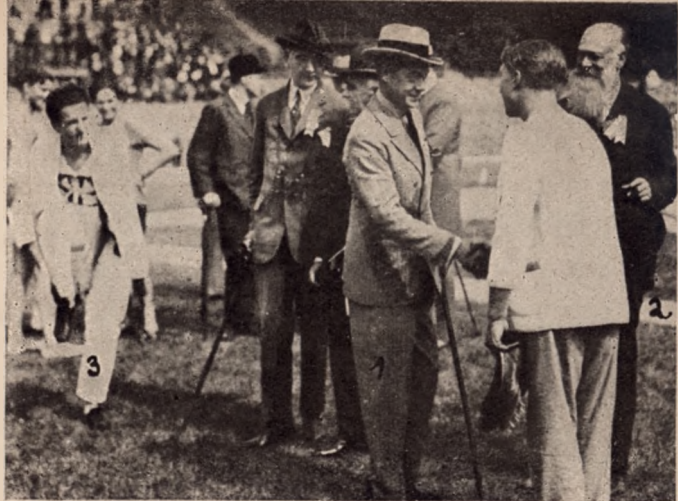
*Wiera Rychterówna (Łódzkiej Kl. Lawn Tennisowej)
mistrzyni Polski w lawn tennisie 1924.*

*Kpt. Henryk i Marja Przedzimirscy
(Warsz. Tow. Łyżw.)
mistrze Polski w jeździe sztucznej na lodzie parami.*

*Mistrze Polski w kolarstwie: Józef Lange
(W.T.C.) i Franciszek Szymczyk (W.T.C.)*

Scena z Olimpiady Paryskiej 1924.

Książę Walji (nr. 1) gratuluje zwycięzcy w jednym z biegów. Obok (nr. 2) prezes franc. Kom. Olimp. hr. Clary. Z tyłu (3) zawodnik polski Weiss.

Drużyna hokejowa na lodzie Akad. Zw. Sport. w Warszawie.

*por. Pieczyński (16 p uł. Wielk.) na Gabryelu,
mistrz armji w jeździe konnej 1924.*

*Andrzej Osiecimski-Czapski (Warsz. Tow. Wiośl.)
mistrz Polski na jedynce 1924, zawodnik olimpijski.*

*Helena Wojnarowska (A.Z.S. Warszawa)
i Juliusz Weiss (A.Z.S. Warszawa),
mistrzowie i rekordziści Polski w biegach.*

*Mistrze i rekordziści Polski w skokach i rzutach:
od lewej: Jyljan Gruner, Sławosz Szydłowski i Ludwik Chel-
miński (A. Z. S. Warszawa).*

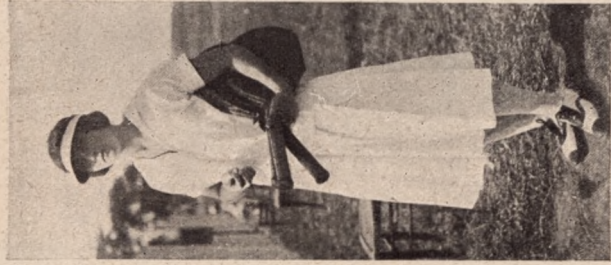

Stefan Kostrzewski.

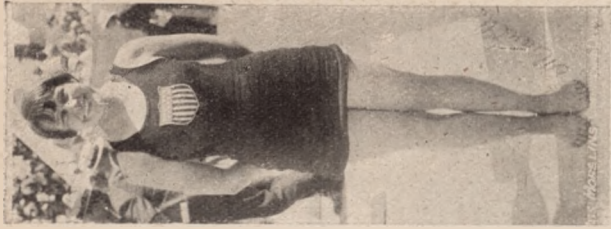
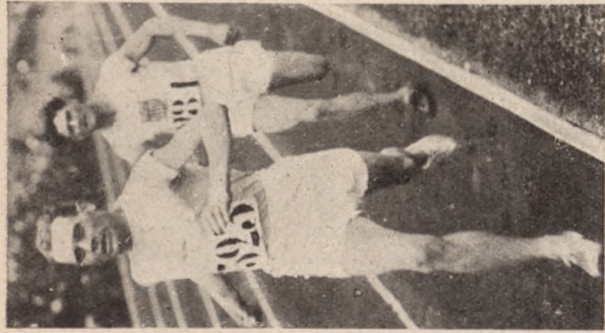
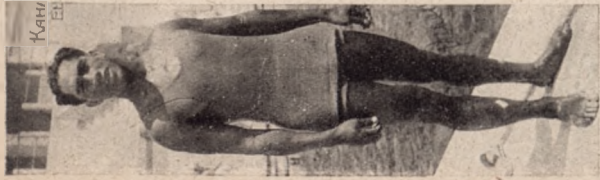
(A.Z.S. Warszawa) rekordzista Polski w biegu z płotkami na 400 m. fot. Jan Ryś.

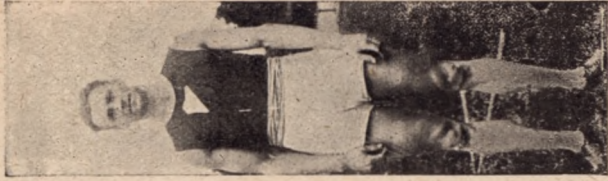
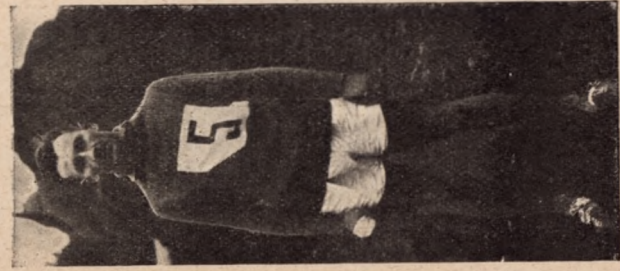
*Mistrze olimpijscy w skoku o tyczce (Stany Zjednoczone):
od lewej Spearow, nieoficjalny rekordzista świata,
Barnes i Graham.*

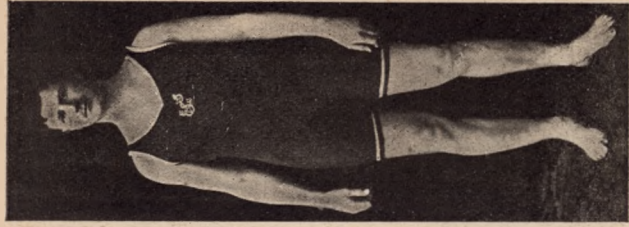
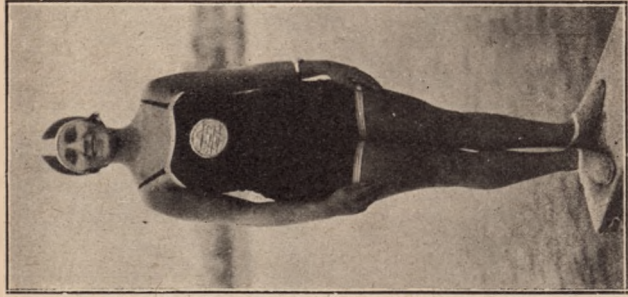
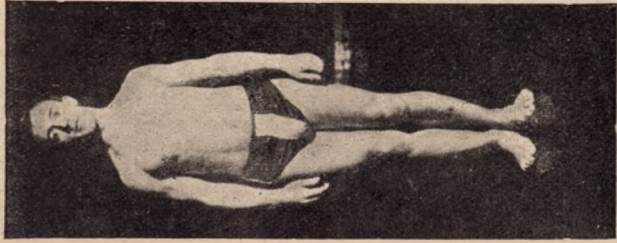
Od lewej: 1) Fisher (U. S. A.) mistrz świata na r. 1924 w strzelaniu z dowolnej broni na 300 m. 2) Miss Hellen Wills (U. S. A.) mistrzyni olimpijska 1924 w lawn tennisie dla pań. 3) Harold Osborne (U. S. A.) mistrz olimpijski i rekordzista światowy w skoku wwyż (207 cm.) i w dziesięcioboju.

Od lewej: 1) kaziqe Paweł Kahanamoku (U. S. A.) dwukrotny mistrz olimpijski w pływaniu 1912 i 1920 były rekordzista świata. 2) Paweł Nurmi (Finlandja) mistrz olimpijski i wielokrotny rekordzista świata w biegach długodystansowych, uchodzący za pierwszego biegacza w świecie. 3) Marta Norelius (U. S. A.) mistrzyni olimpijska w pływaniu na 400 m. rekordzistka świata.

Od lewej: 1) Stefan Szelestowski (Polonia) zwycięzca pierwszego polskiego Maratonu 2.XI.1924. 2) War-
cław Kuchar (Pogoń, Lwów) mistrz Polski w dziesięcioboju 1923 i 1924, rekordzista w skoku wwyż. 3) An-
toni Cejzik (Polonia) rekordzista Polski w dziesięcioboju i w rzucie młotem.

Mistrze polscy w pływaniu 1924 r.: 1) Kurt Dette (Erster Schwimmberein Katowice), 2) Eugenia Frydmanowa (Małabi-Warszawa) mistrzyni Polski w skokach pływackich 1924, 3) por. Wład. Kuncewicz (Warsz. Wojsk. Kl. Wiośl.)

Najlepsi narciarze polscy.

U góry: 1) Ela z Michalcowskich Ziętkiewiczowa (S. N. P. T. T. Zakopane) mistrzyni Polski w jeździe na nartach, 1920, 1923, 1925. 2) Henryk Mückenbrun (S. N. P. T. T.) mistrz Polski w narciarstwie 1924 i 1925 U dołu: polscy zawodnicy olimpijcy w narciarstwie w Chamonix 1924: 1) Franciszek Bujak (S. N. P. T. T.), 2) Andrzej Krzeptowski (S. N. T. T.).

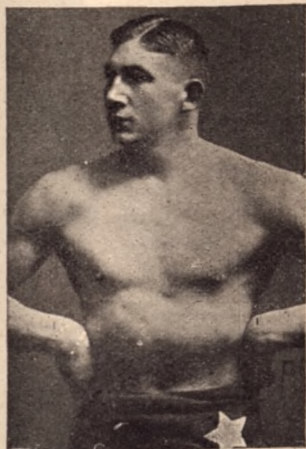
U góry: 1) Irena Rzeźnička (Warszawianka) mistrzyni i rekordzistka Polski w biegach i skokach, 2) Aleksander Szenajch (Warszawianka) mistrz i rekordzista polski w biegach na 60 m. i 100 m. U dołu: 1) Stefan Piłkowski (A. Z. S. Warszawa) dwukrotny mistrz Polski w biegach krótkich, rekordzista Polski w pięcioboju klasycznym, członek mistrzowskiej osady czwórki wiosłarskiej A. Z. S. 2) Stanisław Ziffer (Wisła Kraków) rekordzista Polski w biegu na 2,000 i 5,000 m.
(fot. Jan Ryś).

*Uczestnicy pierwszego biegu maratońskiego w Polsce 2.XI.1924.
Nr. 5 zwycięzca Szelestowski (Polonja Warszawa), obok bez numeru najstarszy
biegacz polski Jackowski. Fot. Jan Ryś.*

*Trybuny przy torze wioślarskim pod Bydgoszczą.
Fot. T. Cylkowski.*

U góry: 1) Edward Bruzenmeister (Wojsk. Kl. Wiośl. Warszawa) mistrz Polski w żeglarstwie 1924 i zawodnik olimpijski. 2) Wiktor Höchsman (Krak. Kl. Cykl.) mistrz Polski w kolarstwie szosowym, 1922, 1923, 1924 i zawodnik olimpijski. U dołu: 1) Leon Rękawek zawodnik olimpijski w walce grecko-rzymskiej. 2) Tomasz Konarski (Łódzki Kl. Bokserski) mistrz Polski w boksie wagi ciężkiej 1924 i zawodnik olimpijski.

Najlepsi jeźdźcy polscy.

Od lewej: Rtm. Królikiewicz, por. Zgorzeński, Rtm. Dobrzański, ppłk. Rimmel, Rtm. Dziadulski, por. Szosland, por. Pleczyński.
Fot. Kurjera Sportowego w Krakowie.

SPIS RZECZY.

	Str.
Przedmowa	3
I. Ogólna organizacja sportu i opieka władz nad sportem	
1. Naczelne organizacje międzynarodowe	7
A. Kongresy Międzynarodowe	7, 306
B. Międzynarodowe Związki Sportowe	8, 306
C. Międzynarodowy Komitet Olimpijski	9, 307
D. Międzynarodowe Biuro Informacyjne	14, 307
2. Naczelne władze sportowe Polski	14
A. Związek Polskich Związków Sportowych	15, 307
B. Polski Komitet Igrzysk Olimpijskich	16
C. Polskie Związki Sportowe	18, 308
3. Opieka władz państwowych nad sportem	20
A. Ministerstwo Spraw Wojskowych	20
B. Ministerstwo Wyznań i Oświaty	21
C. B. Ministerstwo Zdrowia Publicznego (Państwowa Rada Wychowania Fizycznego)	22
D. Ministerstwo Robót Publicznych	24
E. Ministerstwo Kolei	26
F. Ministerstwo Spraw Zagranicznych	26
G. Rozdział subwencji rządowych	26
4. Normy organizacyjne życia sportowego	28, 309
5. Pojęcie amatorstwa w sporcie	30, 308
6. Uchwały Pierwszego Polskiego Kongresu Sportowego	34
II. Organizacja poszczególnych działów sportu.	
1. Atletyka i zapaśnictwo	41, 310
2. Automobilizm	43, 312
3. Boks	44
4. Gimnastyka:	
a) Organizacja Międzynarodowa	48
b) Polski Związek Towarzystw Gimnastycznych	49
c) Sokół	50
d) Żydowski Związek Towarzystw Gimnastycznych i Sportowych	51
5. Hockey na lodzie	53, 313
6. Jazda konna	54, 313

	Str.
7. Kobięce sporty	55
8. Kolarstwo:	
a) Organizacja Międzynarodowa	57
b) Polski Związek Towarzystw Kolarskich	59
c) Towarzystwa Kolarskie w Polsce	60, 314
9. Lawn-Tennis	63, 314
10. Lekka-Atletyka:	
a) Organizacja Międzynarodowa	65, 315
b) Polski Związek Lekkoatletyczny	68
c) Kluby Lekkoatletyczne w Polsce	68, 315
11. Lotnictwo	70
12. Łyżwiarstwo	71
13. Motorówki	73
14. Myśliwstwo	74
15. Narciarstwo	78, 316
16. Palant	80, 317
17. Piłka koszykowa	81
18. Piłka nożna:	
a) Organizacja Międzynarodowa	81, 317
b) Polski Związek Piłki Nożnej	83, 317
c) Związki Okręgowe	84
d) Kluby Okręgu Górnośląskiego	86
e) Kluby Okręgu Krakowskiego	89
f) Kluby Okręgu Lubelskiego	93
g) Kluby Okręgu Lwowskiego	94
h) Kluby Okręgu Łódzkiego	97
i) Kluby Okręgu Poznańskiego	99
j) Kluby Okręgu Toruńskiego	101
k) Kluby Okręgu Warszawskiego	102
l) Kluby Okręgu Wileńskiego	103
19. Pływanie	104
20. Rugby	108, 319
21. Strzelanie	108
22. Szwermierka	111
23. Turystyka	113
a) Organizacja Międzynarodowa	114, 319
b) Towarzystwa Turystyczne w Polsce	115
a) Organizacja Turystyki Górskiej w Europie	320
24. Wioślarstwo	119, 320
25. Żeglarstwo	122
26. Hockey na trawie	321
27. Sport saneczkowy	321

28.	Wychowanie Fizyczne	321
29.	Polo	322
30.	Motocyklizm	315

III. Nowoczesne Olimpiady.

1.	Dzieje Igrzysk Olimpijskich	124
2.	Wyniki Nowoczesnych Olimpiad:	
	A. Ateny 1896	126
	B. Paryż 1900	128
	C. Saint Louis 1904	129
	D. Ateny 1906 (Pół-Olimpiada)	131
	E. Londyn 1908	133
	F. Stockholm 1912	135
	G. Antwerpja 1920	140
3.	VIII Olimpiada Paryż 1924	144
	I. Łyżwiarstwo	144
	II. Narciarstwo	145
	III. Hockey na lodzie	146
	IV. Bobsleigh	146
	V. Curling	146
	VI. Rugby	147
	VII. Piłka Nożna	147
	VIII. Strzelanie	148
	IX. Szermierka	149
	X. Polo	150
	XI. Zapaśnictwo	151
	XII. Podnoszenie ciężarów	151
	XIII. Boks	152
	XIV. Lekka-Atletyka	153
	XV. Pływanie	159
	XVI. Piłka Wodna	162
	XVII. Wioślarstwo	162
	XVIII. Żeglarstwo	163
	XIX. Lawn-Tennis	164
	XX. Kolarstwo	165
	XXI. Jazda Konna	165
	XXII. Pięciobój nowoczesny	167
	XXIII. Gimnastyka	168
	XXIV. Sztuki Piękne	168
	XXV. Klasyfikacja Ogólna	169
4.	Udział Polaków w VIII-ej Olimpiadzie	172

IV. Mistrzostwa i Rekordy.

1.	Automobilizm	182, 323
2.	Boks	187
3.	Gimnastyka	190
4.	Golf	190
5.	Hockey na lodzie	190
6.	Hockey na trawie	191
7.	Jazda Konna	192, 323
8.	Sporty kobiece	195
9.	Kolarstwo	197, 323
	I. Rekordy światowe	197, 323
	II. Rekordy polskie	200
	III. Mistrzostwa światowe	201
	IV. Mistrzostwa polskie	202
	V. Zawody międzynarodowe	205
	VI. Większe zawody polskie	206
10.	Lawn-Tennis	207, 323
11.	Lekka-Atletyka	209
	A. Rekordy światowe mężczyzn	209, 324
	B. Rekordy światowe kobiet	212
	C. Polskie rekordy oficjalne mężczyzn	214
	D. Polskie rekordy oficjalne kobiet	216
	E. Polskie rekordy nieoficjalne	217
	F. Mistrzostwa Polski	219, 324
	G. Biegi uliczne	224
	H. Różne	225, 325
12.	Lotnictwo	229
13.	Żyźwiarstwo	232
14.	Motocyklizm	236
15.	Motorówki	238
16.	Narciarstwo	238
17.	Palant	245
18.	Piłka Nożna	246
	A. Mistrzostwa światowe i europejskie	246
	B. Mistrzostwa Polski	248
	C. Polskie zawody międzynarodowe w r. 1924	251
	D. Zawody międzymiastowe	253
19.	Piłka wodna (Water Polo)	254
20.	Pływanie	254
	A. Rekordy światowe	254
	B. Rekordy Olimpijskie	257

	C. Rekordy polskie	258
	D. Mistrzostwa Polski	259
21.	Podnoszenie ciężarów	262
22.	Rugby	264
23.	Saneczki	265
24.	Strzelanie	265
25.	Szermierka	268
26.	Wioślarstwo	269, 325
27.	Zapaśnictwo	273
28.	Żeglarsstwo	274
29.	Mistrzostwa Wojsk Polskich	274

V. Organizacja sportu w innych państwach.

1.	Anglja	278
2.	Austrja	279
3.	Czechy	280
4.	Finlandja	281
5.	Francja	282
6.	Niemcy	283
7.	Rosja	285
8.	Węgry	287
9.	Inne państwa	289

VI. Varia.

1.	Prasa sportowa	293
2.	Sejmowe Koło Przyjaciół Sportu	296
3.	Stanowe organizacje sportowe:	
	a) Organizacje robotnicze	296
	b) Sport akademicki	298
4.	Studja wychowania fizycznego w Polsce	300
5.	Sport polski zagranicą	302
6.	Przemysł i handel artykułów sportowych	304
7.	Sprostowania i uzupełnienia	306
VII.	Statut Związku Polskich Związków Sportowych	327

VIII. Ilustracje.

Wytwórnia Przyborów Gimnastycznych i Sportowych

WYKONYWA:

wszelkie zamówienia po cenach
konkurencyjnych. Urządza sale
gimnastyczne całkowicie
i częściowo.

W. SZYMBORSKI i S^{-KA}

WARSZAWA

Bielańska 5

Tel. 298-38

W PIĘCE NOŻNEJ O REZULTACIE
DECYDUJĄ DWIE RZECZY: DOBRA
GRA I ODPOWIEDNIE OBUWIE.

Z DWÓCH DRUŻYN JEDNAKOWO
GRAJĄCYCH TA MA PRZEWAGĘ
KTÓRA POSIADA LEPSZE BUTY.

JAK POPULARNE SĄ
BUTY: „MANFIELD —
HOTSPUR“, NAJLEPIEJ
DOWODZI FAKT, ŻE
NA 108 KLUBÓW ZJED-
NOCZONYCH W LIDZE,
84 UŻYWA WY-
ŁĄCZNIE BUTÓW
MANFIELDA.

ILUSTROWANY TYGODNIK

STADJON

poświęcony sprawom sportu i przysposobienia wojskowego

OFICJALNY ORGAN PRASOWY

POLSKIEGO KOMITETU IGRZYSK OLIMPIJSKICH,

Polskiego Związku Tow. Kolarskich,
Polskiego Związku Tow. Wioślarskich,
Polskiego Związku Bokserskiego,
Polskiego Zw. Lekko-Alelycznego,
Polskiego Związku Pływackiego,
Polskiego Związku Narciarskiego,
Polskiego Zw. Lawn-Tennisowego,
Polskiego Zw. Hockeya na lodzie,

Centrali Pol. Akadem. Zw. Sport,
Warszawsk. Okr. Zw. Piłki Nożnej,
Łódzkiego Okr. Zw. Piłki Nożnej,
Wileńskiego Okr. Zw. Piłki Nożnej,
Toruńskiego Okr. Zw. Piłki Nożnej,
Warsz. Okr. Zw. Lekko-Alelycznego,
Wileńskiego Okr. Zw. Lekko-Alelycznego,
Górnośląskiego Okr. Zw. Lekko-Alelycznego.

Polskiego Towarzystwa Alelycznego.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA:

Warszawa, Galerja Luksemburga Tel. 70-56, 282-66.

Adres tel.: WARSZAWA — STADJON.

REDAKCJE OKRĘGOWE:

Łódź, Piotrkowska 86, tel. 4-74.

Lwów, Pełczyńska 20 parter.

Kraków, Dunajewskiego 2.

Toruń, Bydgoska 48, St. Kince.

Wilno, Wiwulskiego 12, m. 2.

Katowice, Bydgoska 4.

Poznań, Skarbowa 23.

PRENUMERATĘ PRZYJMUJĄ:

Administracja „Stadjonu“ oraz wszystkie biura dzienników i ogłoszeń.

Prenumeratę na prowincji prosimy uskutecznić za pośrednictwem najbliższego urzędu pocztowego na nasz rachunek w P. K. O. Nr. 7498.

PRENUMERATA:

kwart. zł. 7.50, półrocz. zł. 15, roczna zł. 30, zagranicą 50% drożej.

Biblioteka Sportowa „Stadjonu” Nr. 1
Marjan Raszke

PSYCHOLOGICZNE PODSTAWY ZAPRAWY SPORTOWEJ

Do nabycia we wszystkich księgarniach

Skład Główny: Administracja „Stadjonu”
Gal. Luksemburga

250 pytań i odpowiedzi

Biblioteka Sportowa „Stadjonu” Nr. 2

PIŁKA NOŻNA

opracował HENRYK JEZIOROWSKI

WYDANIE CZWARTE (31 000—40.000)

poprawił i uzupełnił podług uchwał kongresu F. I. F. A. 1924 r.
oraz urzędowych przepisów P. Z. P. N.

JERZY GRABOWSKI— Sędzia P. Z. P. N.

Do nabycia we wszystkich księgarniach na całym terenie Rzplitej

SKŁAD GŁÓWNY W WARSZAWIE

Administracja Tyg. Sport. „STADJON”. Gal. Luksemburga

CENA 2 ZŁOTE Za zaliczeniem pocztowym
nie wysyła się — P. K. O. Nr. 7498

PIŁKA NOŻNA

UKAZAŁY SIĘ

Międzynarodowe Przepisy Lekkoatletyczne

Nakładem Polskiej Spółki Sportowej

Warszawa, Hoża 19, tel. 40-15.

BOKS Technika — Zaprawa — Przepisy

44 ilustracje — 17 rycin

opracował kpt. J. BARAN

do nabycia we wszystkich księgarniach

Skład główny—Poznań, ul. Św. Marcin. Druk. Teodora Piątkowskiego.

PALTA

GOTOWE
i NA ZAMÓWIENIE

SPECJALNOŚĆ FIRMY

ST. CICHOCKI

WARSZAWA — ŻÓRAWIA 28 — TEL. 407-17

J. KOWALSKI

FIRMA EGZYSTUJE OD 1895 R.

ŁÓDŹ

Konstantynowska 26, tel. 42-59.

ARTYKUŁY
SPORTOWE:

PIŁKA NOŻNA

LEKKA

ATLETYKA

TENNIS

SZERMIERKA

ŁYŻWIARSTWO

NARCIARSTWO

GIMNASTYKA

TURYSTYKA

BOKS

Szkoły, oddziały wojskowe i kluby sport.

otrzymują rabat

WIELKI WYBÓR NA MIEJSCU

NA ŻĄDANIE

wysyłam cenniki bezpłatnie.

Polskie Zakłady Przemysłu Sportowego

Sp. z o. o.

„MARATON”

Lwów — Plac Marjacki 4 i Akademicka 22,

TEL. 11-25.

P O L E C A :

Wszelkie artykuły sportowe, do gier i zabaw, jak również do wychowania fizycznego. „Maraton” jest dostawcą M. S. Wojsk., prawie wszystkich D. O. K., wielu szkół i klubów sportowych:
Za Spółkę „Maraton” L. Christelbauer i Wacław Kuchar.

Powszechne Towarzystwo Elektryczne

A. E. G.

REPREZENTANT NA RZECZPOSPOLITĘ

Wilhelm Świadoszcz

WARSZAWA, Krakowskie-Przedmieście 16/18

Telefon 61-60.

Oddział maszyn do pisania, arytmometrów
i mebli biurowych.

LEKKA ATLETYKA

Dr. Czesława Kłosa i Henryka Jeziorowskiego
NIEZBĘDNY PODRĘCZNIK DLA KAŻDEGO:

Gimnastyka, Lekkoatletyka, Nauczyciela, Oficera.

CENA TYLKO 3 zł.

Skład Główny: Warszawa, Smolna Nr. 10/7.

„PATRIA”

Polskie Towarzystwo Asekuracyjne i Reasekuracyjne

SP. AKC.

w Warszawie, ul. Jasna Nr. 4, tel. 29-91

PRZYJMUJE UBEZPIECZENIA

1. Członków stowarzyszeń sportowych i osób różnych zawodów od następstw nieszczęśliwych wypadków,
2. Samochodów od uszkodzeń, ognia i kradzieży.
3. Stowarzyszeń sportowych, właścicieli przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych, samochodów, myśliwych i t. p. od odpowiedzialności cywilnej.

Oddziały we wszystkich większych miastach Rzeczypospolitej Polskiej przy Oddziałach Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń.

Pamiętajmy o IX olimpiadzie!

ĆWICZMY PILNIE!

ZBIERAJMY

FUNDUSZE!

Konto Funduszu Olimpijskiego w Pocztowej
Kasie Oszczędności w Warszawie Nr. 82 — 30.

Polska Spółka Sportowa

Warszawa, tel. 40-15. Hoża 19.

WSZELKIE ARTYKUŁY
DO
WSZYSTKICH SPORTÓW

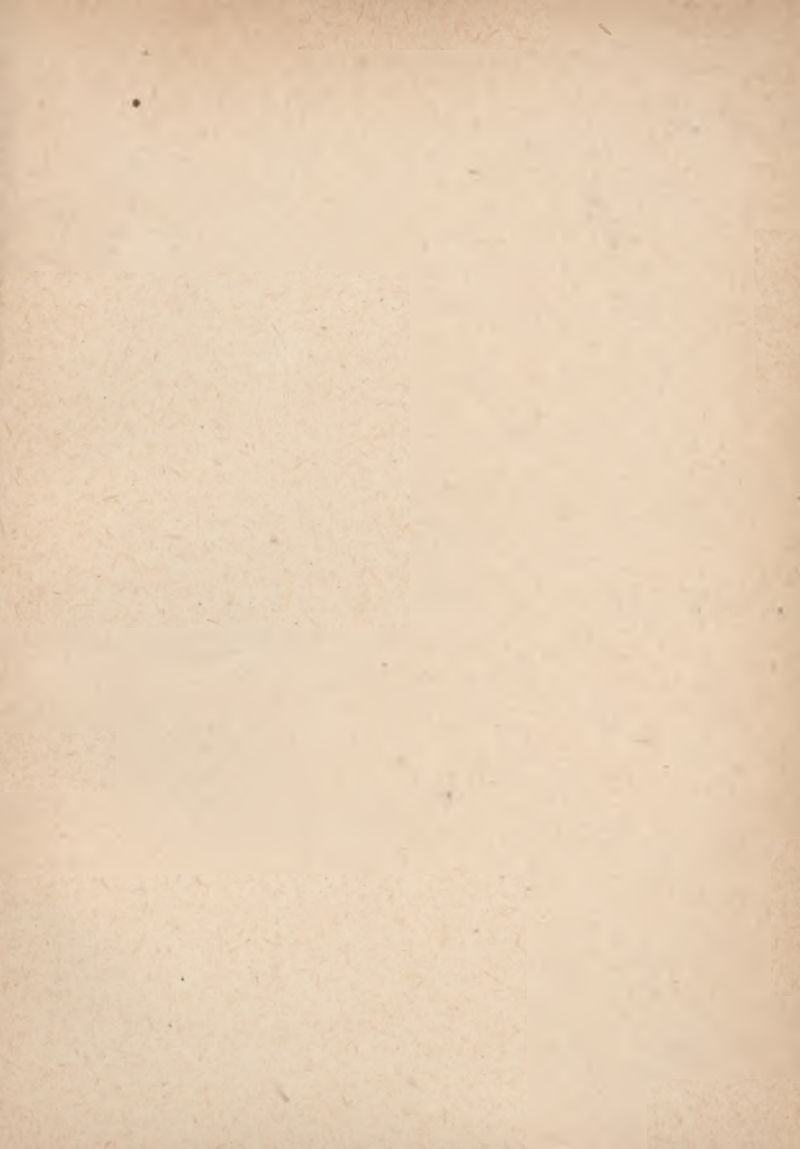
Specjalność: **TENNIS**

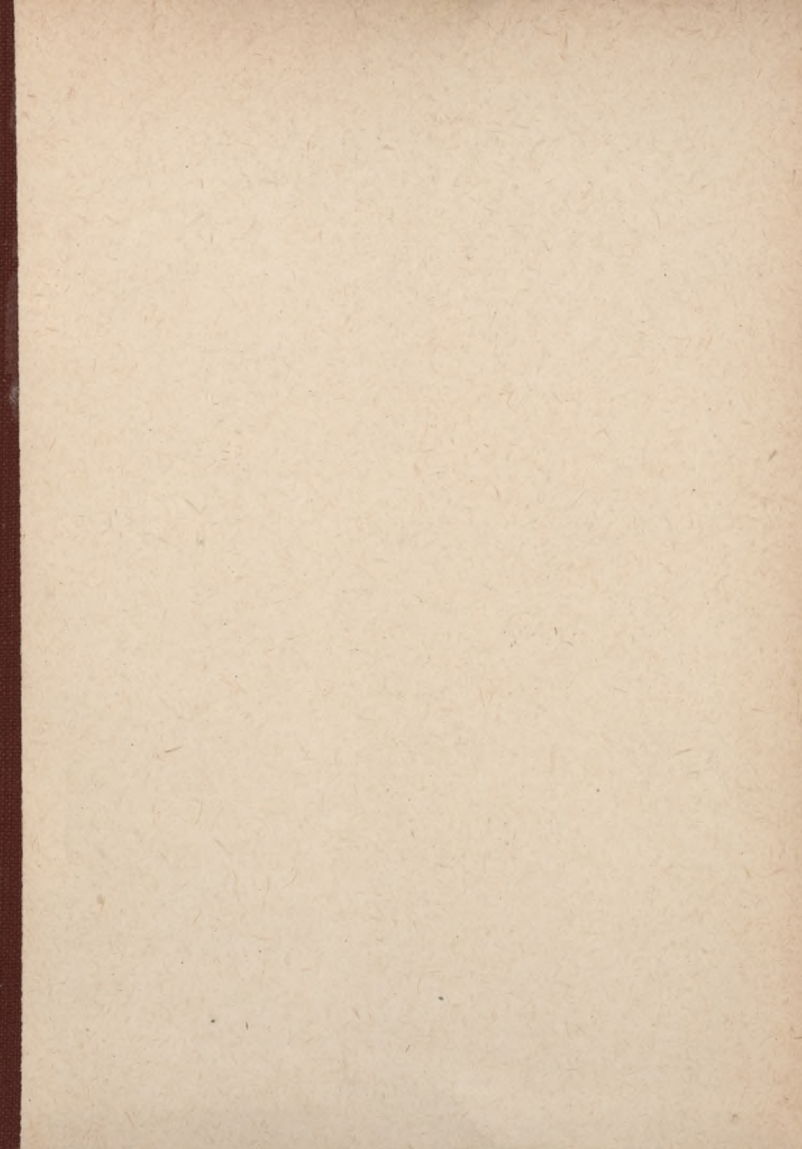
Katalogi ilustrowane-gratis

Najlepsze buty
do piłki nożnej **SPALDING'A**

KOLEKCJA

SWF UJ

5

CXAS.